

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIZNICA

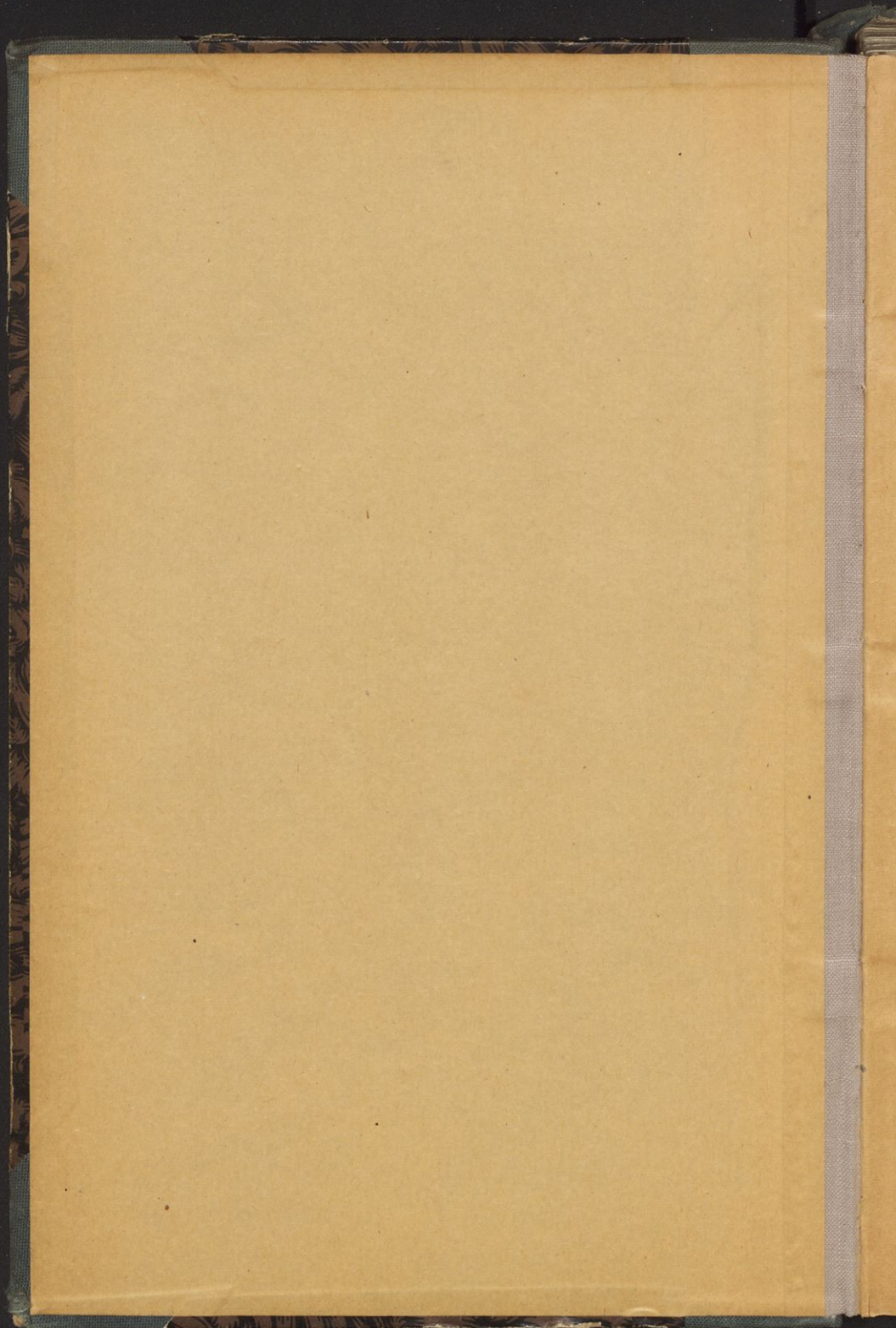
DS

II 60 212₃



095403992

COBISS ©



VIRI ZA ZGODOVINO SLOVENCEV

Knjiga tretja

SREDNJEVEŠKI URBARJI ZA SLOVENIJO

Zvezek tretji

URBARJI SLOVENSKEGA PRIMORJA

Drugi del

OBJAVIL MILKO KOS



1954

IZDALA SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI
V LJUBLJANI

FONTES RERUM SLOVENICARUM

Tomus III

URBARIA AETATIS MEDIAE
SLOVENIAM SPECTANTIA

Volumen III

URBARIA LITORALIS SLOVENICI

Pars II

OPERA M. KOS



MCMLIV

EDIDIT ACADEMIA SCIENTIARUM ET ARTIUM SLOVENICA

VIRI ZA ZGODOVINO SLOVENCEV

Knjiga tretja

SREDNJEVEŠKI URBARJI ZA SLOVENIJO

Zvezek tretji

URBARJI SLOVENSKEGA PRIMORJA

Drugi del

OBJAVIL MILKO KOS



1954

IZDALA SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI
V LJUBLJANI

SPREJETO NA SEJI
RAZREDA ZA ZGODOVINSKE IN DRUŽBENE VEDE
DNE 22. JANUARJA 1953

II 60212



D 3992/1954

V tej knjigi objavljam drugi del starejših urbarjev z ozemlja Slovenskega Primorja. Do objave prihaja mnogo kasneje kot sem to imel v načrtu. Tolminskemu urbarju iz leta 1377, objavljenemu in obdelanemu v prvem delu urbarjev Slovenskega Primorja, ki ga je leta 1948 izdala Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani, slede šele sedaj v tej knjigi priobčeni in obdelani ostali starejši urbarji, kolikor so mi bili znani in dostopni, ki se nanašajo na našo zemljo in na naše kraje v Primorju. Najdbe, pritegnitev in obdelava novih virov so med drugim tudi vzrok, da je časovni presledek med objavo prvega in drugega dela urbarjev Slovenskega Primorja tako velik.

Prav ta veliki časovni presledek je tudi razlog, da ni kazalo, kot je bilo to sprva v načrtu, v tej knjigi objavljene tekste in razpravo z nepretrganim štetjem strani priključiti na tekst in razpravo v prvem delu urbarjev Slovenskega Primorja. Pač pa sem imenike za tekst, ki je objavljen v prvem delu, priobčil v imenikih drugega dela.

Urbarialne in urbarjem sorodne tekste, objavljene v tej knjigi, hranijo naslednji arhivi: Državni arhiv Ljudske republike Slovenije v Ljubljani, Državni arhiv (Haus- Hof- und Staatsarchiv) na Dunaju, Štajerski deželni arhiv (Steiermärkisches Landesarchiv) v Gradcu, Landesregierungsarchiv v Innsbrucku, arhivski oddelek pri Biblioteca comunale v Vidmu (Udine) in Državni arhiv (Archivio di stato) v Benetkah. Vsem, ki so mi pri delu in študiju v teh ustanovah šli na roko, velja moja topla zahvala, prav tako pa tudi vsem, ki so mi sicer pri delu pomagali, zlasti pri določanju v virih omenjenih krajev. Če nisem pri lokalizacijah vedno in povsod pravega zadel, bom za vsak popravek in za vsako dopolnilo hvaležen.

Te svoje uvodne pripombe hočem končati z besedami, ki sem jih zapisal pred šestimi leti, ko sem meseca septembra 1947, v mesecu osvoboditve in priključitve večjega dela Slovenskega Primorja Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, dejal, da je slovensko zgodovinopisje preteklosti Slovenskega Primorja in njenim virom posvečalo vse premalo pozornosti in da je sedaj naša prav posebna dolžnost in naloga, vključiti primorske kraje v delo in delovne načrte slovenske znanosti. Slovenski akademiji znanosti in umetnosti gre pri tem nemajhna naloga. Kot prvi naj tudi drugi del urbarjev Slovenskega Primorja služi boljšemu poznavanju preteklosti slovenske zemlje in njenih ljudi po naših primorskih straneh.

M. Kos

V Ljubljani, ob koncu septembra 1953.

URBARJI SLOVENSKEGA PRIMORJA

UVOD

ROKOPISI

1. GORIŠKI URBARJI

Pod goriškimi urbarji v tej objavi razumem urbarje in urbarjem sorodne zapise, ki so bili sestavljeni za zemljiška gospodstva nekdanjega fevdalnega rodu goriških grofov na ozemlju današnjega Slovenskega Primorja. Časovna meja navzgor za njihovo objavo je dana z letom 1500, ko je s smrtjo zadnjega moškega potomca rodu Goriških prešla njihova zemlja ob Soči in Vipavi, na Krasu in v Furlaniji na avstrijske Habsburžane. Le ker za dobo pred letom 1500 nimamo za nekatere pokrajine nekdanje goriške zemljiške posesti ohranjenih urbarialnih zapisov, sem upošteval še dva kmalu po letu 1500 nastala in spodaj natančneje opisana vira, goriški urbar iz leta 1507 in seznam pravic v goriškem uradu iz leta 1523, ki oba prikazujeta v glavnem stanje, kakršno je na goriški zemlji obstajalo še za gospodstva grofov goriških, to je pred letom 1500. Časovna meja navzgor pa gre v naši objavi do okoli leta 1200, ko nam je ohranjen najstarejši goriški urbarialni zapis, torej do dobe, ko so nam vobče iz naših krajev ohranjeni po času najbolj zgodnji viri te vrste.

Urbarjev in urbarjem sorodnih zapisov za ozemlje današnjega Slovenskega Primorja je bilo v starem arhivu goriških grofov po številu nekdanj več, kot jih dandanes poznamo. V rokopisu ohranjeni repertorij starega goriškega arhiva, sestavljen v začetku 16. stoletja, torej kmalu potem ko so arhiv Goriških hkrati z njihovo zemljo prevzeli avstrijski Habsburžani, našteva na listih 183 do 190 pri poglavju »urbarji in registri« (Urbar-bücher und register) naslednje goriške urbarje za ozemlje današnjega Slovenskega Primorja:¹

Posestva, podložniki in odvetništva okoli Gorice in na Vitovljah (Ain alte pergameninzettell, darinn steen etliche guetter vnnd holden vnnd vogteyen vmb Görz vnnd zu Wittenburg vermerckht, 1350). — Na fol. 190. — Napačno datirano; pravilno je: okoli 1200. — Zapis je ohranjen in opisan spodaj pri št. 1.

Dohodki in posestva Volkharta in Ulrika iz Rihemberka (Ain alts lanngs schmals pergamenis verplichens vrbarzettl, herrn Volckharten vnnd Vlrichen vom Reiffenberg rennt vnnd gult). — Na fol. 190. — Zapis, ki ni ohranjen, je po času mogel biti iz srede 13. stoletja, ko sta živela in se omenjata brata

¹ Repertorium über das Archiv der alten Grafen von Görz. — Rokopis B 534 oziroma danes Archivbehelf 331 v Državnem arhivu (Haus- Hof- und Staatsarchiv) na Dunaju.

Ulrik (med 1231 in 1268) in Volker (med 1230 in 1256) iz Rihemberka, ali pa iz druge polovice 13. stoletja, ko sta tudi hkrati živelata in se omenjata rihemberška brata Volker (med 1256 in letom 1297, ko je umrl) in Ulrik (med 1269 in 1300).

Urbarski zapis o nekaterih posestvih okoli Gorice, okoli 1300 (Ain pergamenin vrbarzedel etlicher gult vmb Görcz gelegen fatt[...] vngeuarlich anno... 1300). — Na fol. 187'. — Neohranjeno.

Urbarski zapis o nekaterih posestvih pri Gorici (Ain pergamenis vrbarzetele etlicher guetter bey Görcz, 1300). — Na fol. 187'. — Neohranjeno.

Pravice in navade v Planini in urbar Planinskega gradu, 1375 (Ain alts registerl der recht vnnd gebrauchs zu der Alben vnnd vrbars zu Hassberg, 1375). — Na fol. 190. — Neohranjeno.

Urbarji in kmetije v Švarceneku, Rihemberku in Lokvi (Ain alts zusammengebunden registerl der vrbar vnnd huben zu Schwarczenegk, Reiffenberg vnnd zu der Hülb, 13.). — Na fol. 188. — Urbar za Švarcenek bi utegnil biti istoveten s širšo redakcijo švarceneškega urbarja iz dobe okoli 1400, ki je navedena spodaj pri št. 4.

Seznam nastanjenih kmetij v švarceneškem uradu (Ain huebenregister des amts Schwarczenegk von beseczten hueben). — Nedatirano. Na fol. 187'. — Ohranjena in spodaj pri št. 5 navedena krajša redakcija švarceneškega urbarja iz leta 1412.

Rihemberški urbar (Ain alts vrbarregister vber des einkhomen zu Reiffenberg, 1385). — Na fol. 189'. — Napačno datiran; pravilno: 1485. — Ohranjen in spodaj pri št. 6 opisan urbar.

Izoleček urbarja za Vipavo, 1498 (Ain zettl, darinn steet ain ausszug des vrbars zu Wippach, gestelt anno... 1498). — Na fol. 189'. — Neohranjeno. — Ohranjen pa nam je urbar gospostva Vipave iz leta 1499 (opis spodaj pri urbarjih iz Notranske in Vipave, št. 6). Priprava za izdelavo tega urbarja je bil verjetno izvoleček urbarja za Vipavo iz leta 1498.

Mimo teh urbarjev in urbarialnih zapisov ima omenjeni goriški arhivski repertorij iz začetka 16. stoletja navedene še naslednje rokopise, ki smo jih vključili v našo objavo:

Register fevdov, ki spadajo pod grad Rihemberk in kar je fevdov od gospodov rihemberških postalo prostih (Ain registerl der lehen zu dem hauss Reiffenberg gehörig, vnnd was von den herrn von Reiffenberg von lehen ledig worden sein, ligt im ladel Reiffenberg). — Na fol. 18. — Fevdni zapisnik iz dobe okoli 1370, naveden spodaj pri št. 2.

Obračuni za Švarcenek, Rihemberk, Gorico, Spodnji Kras in Planino, 1398, 1402 (Ain gross lanngs register in pergamen eingepunden mit dem G. gezeichnet. Darinn steet vnnder annderm registriert: Maitleins Kappenmauls, amtmans zu Schwarcz[en]egg raittung, 1398. Meichsen von Newenhauss, burggrafen zu Schwarczenegg raittung, 1398. Ibans, amtmans zu Reiffenberg raittung[en] zwo, 1398, 1402. Mainharten amtmans zu Görcz raittung, 1398.

Völckhern auss dem Canal, amtmans auf dem Nidern Karst raittung, 1398. Hannsen Staczners, amtmans vnnnd Balthuss[en] mautners zu der Alben raittungen, 1398). — Na fol. 243, 243'. — Ohranjeno. Glej spodaj št. 3.

Od urbarjev in urbarjem sorodnih virov za posest goriških grofov na ozemlju današnjega Slovenskega Primorja so v tej knjigi v celoti ali v izvlečku objavljeni naslednji.

1. *Seznam posesti goriških grofov. Okoli 1200.* — Original na listu pergamenta (višina 21,5 do 22 cm, širina 15 do 14 cm) v Državnem arhivu (Haus-Hof- und Staatsarchiv) na Dunaju. — Na eni strani lista: »Da sint etleicher guoter vermercht vm Gorz vnd Wittenburg 1350« (od roke 15. stoletja) in mlajši arhivalni zapis »Ladl 36, fas. 7, No. 11«. — Tekst ni datiran. Paleografska analiza kaže, da je zapis nastal okoli l. 1200. Glavni paleografski kriteriji za tako datiranje so: lomljenje pri posameznih črkah, značilno za nastajajočo gotsko minuskulo; oblikovanje nekaterih črk, zlasti okrogli d, spodnji del črke g, črka h, dolgi in okrogli s, črtica nad i. — Ta seznam posesti goriških grofov je v izvlečku objavil H. Wiesflecker, Die Regesten der Grafen von Görz und Tirol, Pfalzgrafen in Kärnten, I. Band, 1949, 84, št. 306, ki datira tekst okoli 1200. — V naši objavi je ta najstarejši goriški urbarialni zapis prvič objavljen v celotnem besedilu.

2. *Rihemberški fevdi. Okoli 1370.* Seznam fevdov v goriškem gospostvu, ki spadajo pod Rihemberk. — Rokopis v Državnem arhivu na Dunaju (Görzer Akten, fascikel 24, oddelek 2, št. 24). Papir, z vodnim znakom, ki predstavlja odrto in napeto živalsko kožo. 22,5 × 30 cm. Od šestih strani na treh listih je z besedilom popisanih prvih pet strani. Na naslovnem listu od roke 16. stoletja: Reffenbergische lehen.

Ta seznam fevdov ni datiran, je pa nastal okoli leta 1370. Ulrik iz Rihemberka, ki je umrl leta 1371 (pred 12. decembrom, glej spodaj op. 105 pri poglavju Zemlja), se v viru kot mrtev še ne omenja. Pač pa sta bili sestavljavcu fevdnega seznama že znani dve fevdni listini, ena iz leta 1360, druga iz leta 1366 (glej pri objavi teksta opombi 44 in 57). Verjetno je bil fevdni zapisnik sestavljen ne dolgo pred smrtjo Ulrika Rihemberškega (umrlega 1371), ki je bil zadnji moški potomec tega fevdalnega rodu, to pa v zvezi, ko se je pričakovalo, da bodo fevdi, ki so jih Rihemberški imeli od Goriških, zopet tem pripadli, kar se je po Ulrikovi smrti tudi zgodilo.

3. *Urbarialni dohodki in obračuni goriških upraviteljev v Švarceneku, Rihemberku, Gorici, na Spodnjem Krasu in v Planini, 1398 in 1402.* — Rokopis, z naslovom »Registraturbuch der grafen von Görz« in signaturo W 594, v Državnem arhivu na Dunaju. Ozek folio, 44 × 14 cm, papir, f. 3—5, 8'—13, 14—17. — Tekst je objavil Chmel v Notizenblatt (Beilage zum Archiv für Kunde österreichischer Geschichtsquellen), 3, 1853, 292—294, 311—320, toda ne brez napak in brez komentarja.

4. *Urbar za gospostvo Švarcenek, pri Divači. Okoli 1400.* — Papir. Devet listov, od katerih so štirje in pol (devet strani) popisani. 30 × 10,5 cm. Državni arhiv na Dunaju, signatura B 760. — K. Kaser, Verzeichnis der in Wiener

Archiven vorhandenen Urbarien (Sitzungsberichte der Kais. Akademie der Wissenschaften, phil.-hist. Klasse, 161, 1908, 43), navaja ta urbar s pogrešno označbo: Urbar aus Südsteiermark oder Krain. — Tekst je spisala ena glavna roka in nekatere stranske roke, ki so po času ne dolgo za glavno roko napisale krajše dodatne tekste.

Urbar ni datiran. Nekateri podatki pa kažejo, da je bil v svojem glavnem delu sestavljen v časovnem razdobju po letu 1381 in pred letom 1403. V vasi Račice so omenjene tri kmetije, ki jih je švarceneško gospodstvo zopet pridobilo leta 1381. V istih Račicah so bile tri kmetije, ki so po nekem Sliberju postale proste leta 1403; podatek o tem pa je napisala že dodatna roka, ki jo označujem kot roko B. Henrik Swab von Edling je 1403 prejel štiri kmetije v Staradu, urbar pa pravi, da je Henrik prejel dve kmetiji v Brezovici za dve v Staradu; tudi podatek o tem je napisala kasnejša roka. Datiranje glavnega teksta našega urbarja bi bilo: okoli 1400, medtem ko je zapise dodatnih tekstov od stranskih rok staviti kmalu po letu 1403. Za datiranje glavnega teksta okoli 1400 govore tudi imena oseb, ki se navajajo v našem urbarju in se dajo dokazati tudi iz drugih virov. Za vse navedeno je primerjati dokumentacijo pri opombah 8, 15, 25 in 27 v komentarju k objavljenemu urbarskemu tekstu. Dajatve kmetije v vasi Prešnici v glavnem soglašajo z dajatvami, ki jih za to kmetijo navaja švarceneški urbarialni obračun iz leta 1398.

5. *Urbar za gospodstvo Švarcenek*, pri Divači. 1412. — Papir, osem listov, od katerih so štirje in pol (devet strani) popisani. 30 × 10,5 cm. Državni arhiv na Dunaju. Signatura B 755. Na naslovni strani od sočasne roke: »Swartzeneg«. Nato spodaj od mlajših rok arhivske signature: »Lädel 36. No. 3. Fas. 7.« — Tekst je od ene roke.

Pri treh vaseh (Pregarje, Hrušica, Kazlje) navaja pisec, da je nastanil puste kmetije leta 12-ega in jim opustil plačevanje za tri leta. Zato zapis urbarja — v ta čas kaže tudi pisava — ni težko datirati v leto 1412. Urbar je nekoliko skrajšana ponovitev švarceneškega urbarja, ki sem ga datiral okoli leta 1400. Imena kmetov in dajatve so iste. Izpuščene so v razliko od starejšega le nekatere vasi, ki so bile oddane in so služile drugim gospodom (Mrše, Orehek, Brezovica). Nastanek tega urbarja si razlagam kot revizijo urbarja iz dobe okoli 1400, katerega podatki očitno niso več ustrezali dejanskemu stanju, zlasti kar se tiče nastanjenih oziroma pustih kmetij.

6. *Urbar za gospodstvo Rihemberk*. 1485. — Papir, 19 listov v folio, 29,5 × 11 cm, Državni arhiv na Dunaju. Signatura B 758. — Ena glavna roka in na koncu tri druge, od glavne ne mnogo kasnejše roke.

7. *Urbarja za gospodstvo Rihemberk*. 1502. 1505. — Papir, 52 listov v folio. Landesregierungsarchiv v Innsbrucku. Signatura 281/1. Na f. 2: Rayffennberger vrbar inn XV^e vnnnd inn dem anndern jar. — Prav tam tudi rihemberški urbar iz leta 1503. — Papir, 46 listov (od teh 42 popisanih). Signatura 281/2. Na f. 1: Hanns vom Newenhawss raitregister von dem ambt Reyffenbergkh etc. 1503. — Besedila obeh urbarjev ne objavljam; le upošteval sem ju pri objavi rihemberškega urbarja iz leta 1485.

8. *Goriški urbar iz leta 1507*. Objavil ga je v izvlečku in s komentarjem Franz Coronini: *Ein Kammer-Urbar von Görz aus dem Jahre 1507* (Wien 1900, 30 strani). Urbar je bil za časa objave v Coroninijevi biblioteki v Šempetru pri Gorici. Kje je danes in ali sploh še obstoji, nisem mogel dognati. Podatke iz tega urbarja uporabljam kot dopolnilo k podatkom iz goriških urbarjev, ki jih objavlam.

9. *Gospodstvo, pravice in tlaka v goriškem uradu. 1523*. Rokopis z naslovom Herlichait, gerechtigkait vnd robat im ambt Görtz befunden. Državni arhiv v Ljubljani, vicedomski akti, I/48. Papir, 112 listov v petih snopičih. Nekateri listi so nepopisani. Glavni tekst je od ene same roke, nekateri dodatki pa od drugih rok, ki pa od glavne roke po času niso mnogo kasnejše. F. 1—96', glavni tekst; f. 97—98, Herlichait zum Kreutz des hohen vnd nidern gericht's (isto kar je že v glavnem tekstu povedano pri Križu in Dobravljah; novi in v naši objavi uporabljeni so samo podatki o Lokavcu na f. 98); f. 98—99', nekatere beležke od kasnejše roke za Štandrež, Peč, Ravnico, Petovlje in mesto Gorico; f. 103—111', jägerrecht zu Görtz, za vasi od Šempetra do Ločnika ponavljajo podatki glede lovščine to, kar je že bilo poprej pri teh vaseh od f. 1 dalje povedano, za vasi od Mirna do konca so pa podatki o lovščini novi in v naši objavi dodani pri opisih posameznih krajev.

O tem bogatem viru za poznavanje pravnih in gospodarskih razmer Goriške v začetku 16. stoletja so pisali in ga uporabljali: H. J. Bidermann, O naselbinskih razmerah na Goriškem in Gradiškem v XVI. stoletji (Kres, I, 1881, 609—616; z dodatki Št. Kociančiča in S. Rutarja, prav tam, 670—673); S. Rutar, Sv. Križ vipavski, Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, II, 1892, 132—138 (za Križ, Dobravlje in Lokavec, z objavo nekaterih podatkov); J. Kelemina, Staroslovenske pravde, Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo, 16, 1935, 34 dalje. (Kelemina je na straneh 53 in 54 objavil tudi nekatere odlomke pod naslovom »gradivo za goriški urbar«.)

Spis je plod dela cesarske komisije, postavljene leta 1518, ki je poizvedovala in zapisovala »pravice« na Goriškem (Rutar, n. n. m., 132).

Urbarski posest goriške fevdalne rodbine Orzon ali Orzoner, iz leta 1459. Ta urbar, sestavljen v nemškem jeziku, omenja Della Bona (Morelli, Istoria della contea di Gorizia, IV, 24) in za njim Czoernig (Das Land Görz und Gradisca, 699, op. 3). Nisem mogel ugotoviti, kje bi bil danes in ali sploh še obstoji.

Pri sestavljanju uvoda in komentarja k tekstom, objavljenim v tej knjigi, so mi bile v pomoč razne listine in rokopisni zborniki, ki se hranijo danes v Državnem arhivu v Ljubljani, v Državnem arhivu (Haus- Hof- und Staatsarchiv) na Dunaju, v Državnem arhivu (Archivio di stato) in biblioteki pri sv. Marku (Marciana) v Benetkah, v Mestni biblioteki (Biblioteca comunale) v Vidmu (Udine) in v Državnem arhivu v Trstu.

Od rokopisnih zbornikov, iz katerih sem zlasti mnogo črpal in ki jih pri svojem razpravljanju na skrajšan način citiram, navajam naslednje:

Registraturbuch der Grafen von Görz. Rokopis na papirju, 14. in 15. stoletje, signatura W 594, v Državnem arhivu na Dunaju. — Krajšam: Registraturbuch Görz.

Chartular der Grafen von Görz-Tirol, 1225—1340. Rokopis na papirju, 14. stoletje, signatura W 207, v Državnem arhivu na Dunaju. — Krajšam: Chartular Görz.

Diplomatar der Grafen von Görz. Rokopis na papirju, povečini iz 14. stoletja, signatura B 159, v Državnem arhivu na Dunaju. — Krajšam: Diplomatar Görz.

Lehenbuch der alten Grafen von Görz aus den Jahren 1398—1402. Rokopis na papirju s prepisi fevdnih listin, 14. in 15. stoletje, signatura W 718, v Državnem arhivu na Dunaju. — Krajšam: Lehenbuch Görz.

Repertorium über das Archiv der alten Grafen von Görz. Rokopis na papirju iz začetka 16. stoletja, signatura B 534 (starejša), Archivbehelf 331 (novejša), v Državnem arhivu na Dunaju. — Krajšam: Repertorium Görz.

Monumenta patriae Fori Julii. Rokopis iz 16.—17. stoletja, nekdanj s signaturo R 80 v Državnem arhivu na Dunaju, danes v Državnem arhivu v Trstu (prva serija, rokopis št. 3). — Krajšam: Mon. patr. For.

Autographa membranea Aquilejensia ... collegit Justus abbas Fontaninus, 1713. Mss. latini, cl. 14, n. 101, 102, v biblioteki Marciani v Benetkah. Krajšam: Mss. lat. cl. 14, n. 101, 102, Marciana, Benetke.

Od listin, objavljenih v tisku, sem zlasti uporabljal in na skrajšan način citiram naslednje večje zbirke:

Thesaurus ecclesiae Aquilejensis, opus saeculi XIV. Objavil Joseph Bianchi, (Udine) 1847. — Krajšam: Thes. eccl. Aquil.

Jos. Bianchi, Documenta historiae Forojuliensis saeculi XIII. et XIV. Archiv für Kunde österreichischer Geschichts-Quellen, 21 (1859), 22 (1860), 24 (1860), 26 (1861), 31 (1864), 36 (1866), 37 (1867), 40 (1869). — Krajšam: Arch. öst. Gesch.

V. Joppi, Documenti Goriziani, Archeografo Triestino, nuova serie, 11 (1885) do 19 (1893). — Krajšam: Arch. Triest.

Fr. Swida, Documenti friulani e goriziani, Archeografo Triestino, 14 (1888). — Krajšam: Swida, Arch. Triest.

Fr. Swida, Regesto dei documenti conservati nel Museo Provinciale di Gorizia, Archeografo Triestino, 15—17 (1890—1891). — Krajšam: Swida, Arch. Triest.

A. Koblar, Regesti listin boštanjskega arhiva. Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, 9 (1899). — Krajšam: Izv. Muz. dr.

Fr. Kos, Iz arhiva grofa Sig. Attemsa v Podgori, Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, 12 (1902), 13 (1903). — Krajšam: Izv. Muz. dr.

E. Turus, Museo provinciale di Gorizia. Regesto delle pergamene. Forum Julii, 1—4 (1910—1914). — Krajšam: For. Julii.

C. Battisti, Donazioni medievali al convento dei minori conventuali in Gorizia. Studi Goriziani, 1 (1923). — Krajšam: Studi Goriziani.

GD Della Bona - C. Battisti, Il regesto delle pergamene goriziane e friulane della Biblioteca civica. Studi Goriziani, 3 (1926). — Krajšam: Studi Goriziani.

Aug. Riccio, Regesto delle pergamene appartenenti alla sezione archivistica della Biblioteca provinciale, recentemente recuperate a Lubiana. Studi Goriziani, 6 (1928). — Krajšam: Studi Goriziani.

Hermann Wiesflecker, Die Regesten der Grafen von Görz und Tirol, Pfalzgrafen in Kärnten, I, 957—1271, Innsbruck 1949. — Die Regesten der Grafen von Tirol und Görz, Herzoge von Kärnten, II/1, Die Regesten Meinhards II. (I.), 1271—1295, Innsbruck 1952. — Krajšam: Regesten Görz.

2. URBARJI ZA DEVIN, SENOŽEČE, PREM, POSTOJNO IN VIPAVO

Mimo grofov, imenovanih po Gorici, je v Posočju, Goriških Brdih, Vipavski dolini in na Krasu imela vse do propada svoje svetne oblasti največ zemljiške posesti oglejska cerkev. Za njeno posest na Tolminskem nam je ohranjen obsežen urbar iz leta 1377, ki je bil obdelan in objavljen v prvem delu Urbarjev Slovenskega Primorja (1948). Drugih urbarjev oglejske cerkve za njeno posest v Slovenskem Primorju ne poznam. Urbar iz dobe okoli leta 1500 za posest, ki jo je čedadsko rodbina Longo imela v fevd od oglejske cerkve na Tolminskem, ob zgornji Nadiži in v Goriških Brdih, ni izšel iz neposredne oglejske uprave. Objavljam ga v tej knjigi posebej.

Zlasti pogrešamo urbarjev za posest Ogleja na Vipavskem in na Krasu iz časov, ko jo je ta ondod imel še v svoji neposredni lasti in upravi. Kar je ohranjenih starejših urbarjev za nekdanjo oglejsko zemljo na Vipavskem in na Krasu, so vsi že iz časov, ko je ta tamkaj prešla že v druge roke in upravo, največ na avstrijske Habsburžane. Menim, da je prav, če sem objavo najstarejših znanih urbarjev za nekdanjo oglejsko, kasneje habsburško posest na Vipavskem in na Krasu vključil v pričujočo knjigo. Vendar ne objavljam teh po nastanku mlajših urbarjev v celotnem besedilu, marveč povečini le v izvlečku v slovenskem jeziku. Obseg in značaj teh tekstov narekuje tak način skrajšane objave. Brez objave teh urbarjev bi bila podoba, ki nam jo vobče nudijo urbarji za gospodarsko, družbeno in kulturno zgodovino Slovenskega Primorja do začetka 16. stoletja, nepopolna.

Omejil sem se na urbarje, ki so po času nastanka najstarejši, sestavljeni še pred letom 1500. Ti pa so za gospostva: Senožče (1460), Devin (1494), Prem (1498), Postojna (okoli 1400, 1498) in Vipava (1499). Upošteval sem pa tudi nekatere po času mlajše urbarje omenjenih gospostev.

1. *Urbar za Postojno. Okoli 1400.* Je del urbarja za deželno knežja gospostva Svibno, Kamnik, Kranj in Postojna. — Papir (31 × 22 cm). Državni

arhiv na Dunaju, signatura W 716. Postojnski del na f. 44'—45'. Tekst urbarja v celoti je objavil Wl. Milkowicz, Beiträge zur Rechts- und Verwaltungsgeschichte Krains, Mittheilungen des Musealvereines für Krain, 3 (1890), postojnski del na str. 50 do 52. Urbar za Postojno objavljam po primerjavi z originalom in z nekaterimi popravki in dodatki k objavi Milkowiczevi.

2. *Urbar za Senožeče. 1460.* — Papir, ozek kvart, 18 listov (11 × 30 cm). Državni arhiv na Dunaju, Görzer Akten, fasc. 24, oddelek 5, n. 4. Pri objavi teksta v tej knjigi številnih kasnejših dostavkov, korektur in prečrtanih mest nisem upošteval. — Vodni znak: trivrhata gora v krogu, s križem nad krogom.

3. *Urbar za Devin. 1494.* — Štajerski Deželni arhiv (Steiermärkisches Landesarchiv) v Gradcu. Papir. 28 strani. 22 × 29,7 cm. Mehka vez v pergament z napisom: Tibein 1494. Vodni znak: sidro v krogu s premerom 3,7 cm. Signatura: Sachabt. der Hofkammer, Karton 109, Heft 1. — Iz sumiranja dohodkov na strani 51 je razvidno, da je urbar iz leta 1494. — Urbar omenja H. Pirchegger (Erläuterungen zum Histor. Atlas der österreichischen Alpenländer, I/4, 504, 510).

4. *Urbar za Postojno. (1498).* — Državni arhiv v Ljubljani, vicedomski akti, I/42. Papir, 80 listov, 28,5 × 21 cm. — Urbar ni datiran; iz opombe na f. 11, kjer se kot »prihodnje« imenuje leto 99, in iz opombe na f. 13, kjer je leto 1497 označeno kot »pravkar preteklo«, je leto 1498 razvidno kot leto nastanka. — Urbar iz leta 1581, ki je v Mittheilungen des Historischen Vereins für Krain, 17 (1862), 109—110, objavljen v izvlečku, ni torej najstarejši ohranjeni urbar gospostva Postojne, kot pravi na navedenem mestu Hitzinger, ki ta urbar v izvlečku objavlja.

5. *Urbar za Prem. 1498.* — Državni arhiv v Ljubljani, vicedomski akti, I/58. Papir, 95 listov, 29,5 × 22 cm.

6. *Urbar za Vipavo. 1499.* — Državni arhiv v Ljubljani, vicedomski akti, I/68. Papir, 68 listov, štirje snopiči, trikrat po 20 in enkrat po 8 listov, 22 × 15 cm. Naslov: Vrbar puech zu Vipach de anno 99^o. — Vpisi v urbarju kažejo, da ga je sestavil med 14. januarjem in 5. oktobrom 1499 uradni pisar Peter (prim. vpise pri vasi Gradišče v župi Slap, pri vasi Ustje v župi Šturije in pri vasi Sanabor).

Mimo teh urbarjev za Senožeče, Postojno, Prem, Vipavo in Devin pa sem pri svoji objavi in v uvodu k njej upošteval še urbarje:

Urbar za Prem. V dveh zapisih: a) *malo pred 1500*, b) *1500 in 1501*. Papir, folio, 95 listov. Landesregierungsarchiv v Innsbrucku, signatura 275/2, z napčnim datumom: 1539.

Urbarji za Postojno. 1500. Papir, folio, 47 listov (od teh je popisanih 38 listov). Landesregierungsarchiv v Innsbrucku, signatura 278/1. Na ovoju: Vrbarregister auff Adlsperg gehorund des XV^e jares. — Prav tam urbarji za Postojno: a) *1503*, papir, folio, 37 listov, signatura 278/2; b) *1515*, papir, folio, 47 listov; c) *okoli 1520*, papir, folio, 37 listov. — Urbarja iz 1503 in 1515 navaja K. Kovač v Carnioli, 1911, 167—8.

Urbar za Devin. 1524. — Vrbar Tibein so durch f. d. von Österreich etc. räten vnd reformierern in Chrain vnd Karsst beritten vnd reformiert worden ist am XVII tag may, anno domini etc. XV^cXXIII. — Državni arhiv v Ljubljani, vicedomski akti, I/65. Papir.

Urbar iz leta 1524 je po vsebini mnogo bogatejši od devinskega urbarja iz leta 1494. Pri objavi navajam podatke, ki jih ima ta urbar več, oziroma različne od podatkov v urbarju iz leta 1494, vendar samo take splošnejšega značaja (o županu, desetini, tlaki, lovu, mitnicah itd.), ne upoštevam pa podatkov, ki so sicer nujno drugačni in jih je tudi manj oziroma več pri opisu posameznih gospodarskoobdelovalnih enot in vasi.

Urbarji gospostva Jama (Predjama, Lueg). 1552 in 1567 (Državni arhiv v Ljubljani, vicedomski akti, I/54); 1598 (nekdanji arhiv grofov Coroninijev na gradu Kromberk pri Gorici). — V izvlečku objavil S. Rutar v Mittheilungen des Musealvereines für Krain, 8 (1895), 54—57.

ZEMLJA

Gorica se imenuje 1001 prvič v znanih nam zgodovinskih virih. 28. aprila tega leta je cesar Oton III. podelil oglejski cerkvi polovico gradu, ki se imenuje Solkan, in polovico vasi, ki ima v jeziku Slovencev ime Gorica, dalje polovico vseh hiš, vinogradov in vseh stvari, ki so v imenovanih krajih Solkanu in Gorici ter v mejah krajev, ki so med Sočo, Vipavo, Vrtovinskim potokom in vrhovi Alp.¹ Drugo polovico teh posestev je 27. oktobra imenovanega leta cesar Oton III. podelil grofu Verihenu.²

Meje podarjenega ozemlja so v prvi obeh listin točno označene. Soča in Vipava ne potrebujeta razlage. Ortaona pa ni Devin, kot so nekateri mislili, marveč Vrtovinšček ali Vrtovinski potok, ki s pobočja Trnovske planote teče na vzhodni strani našega ozemlja v Vipavo; Ortuwin kot kraj imenovan okoli 1120, v neki listini iz 1478 kraj Ortawin in potok Ortawitschnik in še v goriškem urbarju iz 1507 Ortowin.³ Vrhovi Alp (iuga Alpium) so gorati svet severno od Gorice in Vipavske doline, to, kar se v goriških urbarjih in drugih virih kasnejših časov imenuje po latinsko »in alpe«, »in alpibus«, nemško pa »auf der alben« ali »in dem gepirg« in podobno, in kar so še danes za Goričana »gore«.

Ozemlje med Sočo, Vipavo, Vrtovinskim potokom in vrhovi Alp je v kasnejših časih v strnjeni posesti grofov goriških, gospodov na ozemlju, leta 1001 podeljenem grofu Verihenu.

Grofu Verihenu, s čigar imenom je prvič v znanih zgodovinskih virih povezano ime Gorice, so skušali najti zgodovinarji mesto v rodoslovju in povezavi rodbin, ki so okoli leta 1000 imele besedo in živele v okolišu primorskega Posočja, pa tudi izven njega. Ne bi spadalo v okvir te razprave, če bi ponavljali razne domneve in ugibanja o tem Verihenu in njegovem sorodstvu.⁴

¹ Inter Ysoncium et Wipaum et Ortaona atque iuga Alpium (Gradivo za zgodovino Slovencev, III, 1; Mon. Germ. hist., Dipl., II, 835, št. 402).

² Gradivo za zgod. Slovencev, III, 2, 3. — Mon. Germ. hist., Dipl., 846, št. 412.

³ F. Kos v Izvestjih Muzej. društva za Kranjsko, 5 (1895), 210. — Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 59. — Listina 1478 jan. 10, Hofkammerarchiv na Dunaju. — F. Coronini, Ein Kammer-Urbar von Görz aus dem Jahre 1507, 9.

⁴ K. Tangl, Die Grafen, Markgrafen und Herzoge aus dem Hause Eppenstein, Archiv f. Kunde österr. Geschichtsquellen, XI, 1853, 240. — C. Czoernig, Das Land Görz und Gradisca, 479. — F. Schumi v Archiv für Heimatkunde, I, 118, op. 1. — F. Kos, Gradivo za zgod. Slovencev, III, str. 2, op. 4. — E. Klebel, Die Ahnen der

Zanesljivo se mi zdi imeti ga za eno in isto osebo z grofom Istranov Verihenom (Uerihent Histriensium comes), ki se omenja 991, in s furlanskim grofom Verihenom oziroma Warientom, ki se omenja 1001 in 1028.⁵ Ime govori za to, da je bil grof Verihen po svojem rodu in izvoru iz severnih, nemških krajev. Spadal bi torej v vrsto tistih fevdalcev, ki so prišli od severnih strani in ki so, zlasti po končanih madžarskih navalih v Italijo, od druge polovice 10. stoletja dalje, pridobivali zemljiško posest ter imeli službene položaje v Furlaniji in sosednjih krajih. Darovnica iz leta 1001, s katero je bila oglejski cerkvi podeljena polovica Gorice in njenega okoliša, omenja in naglaša po eni strani pustošenje Madžarov, po drugi strani pa obnovo, ki so jo s postavitvijo novih naselij po končanih madžarskih navalih vodili oglejski patriarhi. Podeljevanje zemlje po kroni je brez dvoma olajšalo gospodarsko obnovo opustošene pokrajine, ki je bila lažja, če je bila pod vodstvom tistih, ki jim je bila zemlja podeljena, kot pa, če bi bila zemlja neposredno kroni podrejena. V na ta način usmerjeno obnovitveno delo bi spadala tudi podelitev Gorice in njenega okoliša grofu Verihenu.

Drugi izmed fevdalcev 11. stoletja, katerih ime je povezano z Gorico, je Henrik, »iz zelo plemenite rodbine« kot ga neki vir označuje. Ta je med 1070 in 1080 podelil cerkvi v Briksenu posestva, ki jih je po dednem pravu imel v Italiskem kraljestvu in Furlanski grofiji, v kraju Gorici (loco Goriza) in drugih tamkajšnjih sosednjih krajih.⁶ Henrik iz Gorice (Heinricus de Guriza) je nadalje omenjen med pričami neke listine, ki je bila napisana po letu 1090 (maj 12) in pred letom 1102 (oktober 3), pa med »bavarskimi pričami« neke listine, datirane 17. novembra 1102 v Ogleju.⁷

Posest in imenovanje po Gorici bi opravičevalo povezati tega ali ta Henrika iz Gorice, omenjenega ali omenjena v zadnji tretjini 11. in v prvih letih 12. stoletja, z grofom Verihenom, posestnikom Gorice leta 1001. Henrik, ki se imenuje po Gorici, bi mogel biti vnuk ali pa sploh sorodnik grofa Verihena,⁸ ali pa bi mogel biti eden dvakrat imenovanih Henrikov sin, drugi pa vnuk grofa Verihena.⁹

Trdnjše dokaze kot za sorodstvo grofa Henrika iz Gorice z Verihenom imamo za njegov izvor, pa naj se skrivata za Henrikom iz Gorice ena ali pa

Herzoge von Kärnten aus dem Hause der Spanheimer, Archiv für vaterländische Geschichte und Topographie, 24/25, 1936, 62 dalje. — L. Hauptmann, Mariborske studije, Rad Jugoslavenske akademije, 260 (1938), 104.

⁵ Gradivo za zgod. Slovencev, II, 499; III, 3, 82.

⁶ O. Redlich, Acta Tirolensia, I, 86, n. 240; Gradivo za zgod. Slovencev, III, 260; H. Wiesflecker, Die Regesten der Grafen von Görz und Tirol, I, 101 (krajšam: Regesten Görz I).

⁷ Gradivo za zgod. Slovencev, III, 393; IV, 5; Regesten Görz, I, 161, 162. — Prva obeh listin je mogla nastati po 12. maju 1090 (smrt karantanskega vojvode Liutolda, čigar naslednik je v njej omenjeni koroški vojvoda Henrik) in pred 3. oktobrom 1102 (ko je bil oglejski odvetnik Konrad, ne pa v listini omenjeni Purchard). — Prim. Gradivo za zgod. Slovencev, III, 391; IV, 4.

⁸ Gradivo za zgod. Slovencev, III, str. 230, op. 2.

⁹ Klebel, 64; Hauptmann, 104 (glej op. 4).

dve osebi tega imena. Poklonitev Gorice Briksenu veže Henrika iz Gorice na ministeriala briksenske cerkve tega imena, ki je prav takó kot Henrik iz Gorice označen kot »iz zelo plemenitega« ali »plemenitega rodu« oziroma kot »plemeniti«, se omenja v istem časovnem razdobju (med okoli 1060 in 1097) in je imel oziroma je pridobil posest po raznih straneh Koroške (pri Špitalu in Trgu, v Podjuni, Glanhofen), Vzhodne Tirolske (Iseltal, okoli Lienza), Kranjske (Kranj, pri Bledu) in Furlanije (Artegna-Rtin pri Huminu)¹⁰

Tega briksensko-goriškega Henrika so proglašali za neposrednega prednika kasnejših grofov goriških;¹¹ imeli so ga pa tudi za enega iz rodu Eppenstein.¹² Ne eno ne drugo ne more držati. Izrečene so bile tudi domneve o širših sorodstvenih zvezah med tem Henrikom po eni strani in rodom koroških Spanheimov po drugi strani.¹³

Eno je pri vsem tem gotovo. Posest, ki je za Henrika dokazana okoli Gorice, v Furlaniji, na Koroškem in Tirolskem, je od prve polovice 12. stoletja deloma v rokah goriških grofov, deloma pa Spanheimov. V zvezi z našim razpravljanjem nas zanima posest okoli Gorice in v Furlaniji. Po kateri in kakšni poti je prešla v last Spanheimov in v last rodu, ki se od prve polovice 12. stoletja dalje imenuje po Gorici?

Enega izmed potov je nakazal Hauptmann, ki spravlja nenadni pojav Goriških in Spanheimov ter njihove posesti na jugu v zvezo s sporom med papeštvom in cesarstvom v drugi polovici 11. in v začetku 12. stoletja, imenovanem boj za investituro. Spor med papeškimi in cesarskimi je pritegnil plemiške rodbine tudi naših krajev v ta ali drugi tabor in povzročil s svojim izidom dvig in obogatitev tistih, ki so bili z zmagovito stranko. Zmaga papeških leta 1106 v vzhodnoalpskih deželah je povzročila velik porast posesti, veljave in moči tistih, ki so z njimi držali, po drugi strani pa padec in ponižanje tistih, ki so bili na strani cesarskih.¹⁴ Vemo, da je rod fevdalcev, ki se od prve polovice 12. stoletja imenuje po Gorici, stal za časa boja za investituro na strani papeških.¹⁵ Gorica, nekdanj v rokah tistega Henrika ali tistih Henrikov, ki se po Gorici imenuje oziroma imenujejo, postane pridevek rodu, ki je prišel na Sočo s Koroškega.

¹⁰ Redlich, *Acta Tirolensia*, I, 172, 177, 226, 228, 231, 236, 237, 253, 277, 282, 285, 317, 368. — Gradivo za zgod. Slovencev, III, 244, 258, 259, 299, 300. — *Regesten Görz*, I, 1, 69, 71, 87, 89, 91, 99, 100, 107, 110, 115, 118, 127, 148. — E. Werunsky, *Österreichische Reichs- und Rechtsgeschichte*, 484, op. — Klebel, 63 dalje. — Hauptmann, 102 dalje.

¹¹ R. Eisler, *Die Legende vom heiligen Karantanerherzog Domitianus*, Mitteilungen des Instituts f. österr. Geschichtsforschung, 28 (1907), 82–84. — »Mogoče«: Jaksch, *Geschichte Kärntens*, I, 182, 196.

¹² J. Egger, *Das Aribonenhaus*, *Archiv f. österr. Geschichte*, 83 (1897), 447. — Czoernig, *Das Land Görz und Gradisca*, 492.

¹³ Werunsky, 484, op. — Klebel, 53, 63. — Hauptmann, 104.

¹⁴ L. Hauptmann, *Grofovi Višnjegorski*, *Rad Jugoslav. akademije*, 250 (1935), 225 dalje. — Mariborske studije, prav tam, 260 (1958), 105.

¹⁵ Jaksch, *Geschichte Kärntens*, I, 217.

Po drugi strani pa vemo, da je bil Henrik iz Gorice in njegov rod zvest vazal svojega fevdnega gospoda, strogo cesarsko usmerjenega briksenskega škofa Altvina (1049—1097). Upravičeno smemo sklepati, da je bil, enako kot ta, cesarsko usmerjen tudi njegov zvesti vazal. Po prevladanju papeške stranke, v prvih letih 12. stoletja, se Henrik ne omenja več s posestjo na jugu.¹⁶ Leta 1102 se po Gorici imenuje še Henrik, od okoli leta 1120 dalje pa se po Gorici imenujeta, oziroma najdemo v furlanskih in oglejskih listinah navedena za pričo brata Engelberta in Majnharda.¹⁷ Vmes med obema letnicama je v Vzhodnih Alpah ter med Alpami in Jadranom prišlo do prevlade papeških, s katerimi drži rod tistih, ki se kmalu začenjajo imenovati po Gorici.

Druga pot, ki je mogla pripeljati Goriške na jug, je pot dedovanja. Leta 1122 je izumrl rod koroških Eppensteinov, ki so od 1077 tudi vojvodi Koroške. Po mnenju nekaterih, ki proglašajo zgoraj omenjena ali omenjenega Henrika iz Gorice za Eppensteince, bi bili Eppensteinci predhodniki Goriških v Gorici, na Goriškem in v Furlaniji, in od Eppensteincev naj bi prešla na Goriške njihova tamošnja posest in oblast.¹⁸ Vemo sicer, da so od Eppensteincev dedovali štajerski Traungavci furlanske kraje Pordenone, Cordenons, Spilimbergo (vsi onstran Tilmenta na njegovem desnem bregu) in Ragogno (na levi strani Tilmenta, nedaleč od San Daniela v severni Furlaniji).¹⁹ Glede kakršnegakoli prehoda eppensteinske posesti na Goriške pa nam ni ničesar znanega. Tisti, ki tak prehod zagovarjajo, ga skušajo dokazati, opiraje se na podatke o samostanu Rožacu.

Za ustanovitelja samostana Rožaca (Rosazzo), jugovzhodno od Vidma (Udine) v Furlaniji, velja oglejski patriarh Udalrik iz rodu Eppenstein (1086 do 1121); on in njegovi eppensteinski sorodniki so našeti med prvimi, ki so mladi ustanovi poklanjali zemljiške in druge darove. V 14. in 15. stoletju so predstavljali te Eppensteince za predhodnike Goriških, istovetili jih z Goriškimi in jih imeli za ustanovitelje samostana v Rožacu.²⁰ Vse pa kaže, da so vesti o Goriških kot ustanoviteljih Rožaca in da je njihovo enačenje z Eppensteinci plod zavestnega ali pa tudi nezavestnega potvarjanja oziroma

¹⁶ Briksenski škof Altvín, pristaš cesarske stranke: Meyer von Knonau, *Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Heinrich IV. und Heinrich V.*, II, 664 d. — Jaksch, *Geschichte Kärntens*, I, 211, 214, 221.

¹⁷ Gradiivo za zgod. Slovencev, IV, 59, 64, 84, 87, 89, 125. — Regesten Görz, I, 176, 177, 183, 186, 191. — Novejše razprave o začetkih grofov goriških, z navedbo starejše literature: A. M. Scheiber, *Zur Genealogie der Grafen von Görz*, Adler — *Zeitschrift für Genealogie und Heraldik*, I (XV), 1947; H. Wiesflecker, *Die politische Entwicklung der Grafschaft Görz und ihr Erbfall an Österreich*, *Mitteilungen des Instituts für österr. Geschichtsforschung*, 56 (1948), 331 dalje.

¹⁸ Na primer Czoernig, *Das Land Görz und Gradisca*, 492.

¹⁹ J. Zahn, *Friaulische Studien*, *Archiv für österr. Geschichte*, 57 (1879), 305, 310, 318.

²⁰ Gradiivo za zgod. Slovencev, III, 385 in opomba. — Regesten Görz, I, 150, 151. — Czoernig, *Das Land Görz und Gradisca*, 493, op. 1, 713, op. 1 (listina iz leta 1364); Jaksch, *Die Gründung des Benediktinerklosters Rosazzo in Friaul* (*Studien und Mitteilungen zur Geschichte des Benediktinerordens, neue Folge*, I (1911), 235.

samostanske ali pa goriško-grofovske tradicije. Podroben pretres zemljiških poklonov samostanu Rožacu je pokazal, da v krajih, v katerih in kjer je od raznih članov rodu Eppenstein samostan baje prejel posest že v 11. stoletju, niso Goriški nikdar imeli zemlje in posesti, da pa tudi sicer podatki o teh prvih zemljiških poklonih, naklonjenih Rožacu, ne zdrže vseskozi pred historično kritiko.²¹

Drugače pa je in drugačna je povezava grofov goriških s posestjo, ki so jo imeli v Furlaniji grofje iz Peilsteina. Ti so nemško-avstrijski fevdalni rod, ki je izumrl leta 1218.²² Dunajski historiograf Jans Enikel iz druge polovice 15. stoletja poroča v svoji »Knežji knjigi« (Fürstenbuch), da imajo goriški grofje od Peilsteincev v fevd odvetništvo nad oglejskim patriarhatom in Čedadom (pač čedadskim kapitljem), odvetništvo imenovano »in Vrino« (pač mesto »Utino«, Udine, Videm), odvetništvo pod gradom Gorico, trg Latisano in da je vse sodstvo, ki ga imajo goriški grofje v Furlaniji, fevd od Peilsteincev.²³

Peilsteinci v Furlaniji in ob Soči se dajo lepo pojasniti z vplivnim oglejskim patriarhom Sigehardom (1068—1077), ki je bil eden njihovega rodu in je pridobitev posestev ter pravic po tem rodu v onem času na ozemlju oglejskega patriarhata več kot verjetna.²⁴

Toda kaj je s peilsteinsko-goriško povezavo? Ob koncu 11. stoletja je bil odvetnik oglejske cerkve Burghard iz rodu istrske veje bavarskih Mosburgov.²⁵ Leta 1106 (november 3) je že mrtev. Imel je hčerko z imenom Matilda, ta pa za moža Konrada, ki se 1102 omenja kot odvetnik oglejske cerkve in je bil 1112 (januar 20) tudi že med mrtvimi.²⁶ Iz zakona Konrad-Matilda je bila verjetno hčerka, ki je imela za moža grofa Friderika iz Peilsteina.²⁷ Kot se zdi, je s to zakonsko zvezo prešlo na Peilsteinca oglejsko odvetništvo in pa posest, ki so jo istrski Mosburgi imeli in pridobivali v Furlaniji. Peilsteinci pa so dajali oglejsko odvetništvo kot fevd goriškim grofom, zato omenjeni podatek v Enikelovem Fürstenbuchu.

Prva listina s polno verodostojnostjo, v kateri se imenuje eden rodu Goriških kot oglejski odvetnik, je iz dobe okoli leta 1125 (Majnhard).²⁸ Mimo

²¹ Gradivo za zgod. Slovencev, III, 385 in opomba; Regesten Görz, I, 150, 151, 152.

²² H. Witte v Mitteilungen des Instituts f. österr. Geschichtsforschung, Ergänzungsband 5, 469.

²³ Rauch, Scriptores rerum Austriacarum, I, 252. — J. Zahn, Friaulische Studien, Archiv für österr. Geschichte, 57, 523. — Monumenta Germ. hist., Deutsche Chroniken, III, 2, 723—724.

²⁴ H. Wiesflecker v Mitteilungen des Instituts für österr. Geschichtsforschung, 56 (1948), 332.

²⁵ Regesten Görz, I, 162, 163, 169, 171, 265. — Gradivo za zgod. Slovencev, III, 393; IV, 21, 24, 572.

²⁶ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 4 (1102), 5 (1102), 12 (1106), 21 (1106), 24 (1107), 34 (1112). — Regesten Görz, I, 160, 161, 168, 169, 171, 173. — Prim. J. Zahn v Archiv für österr. Geschichte, 57 (1879), 319, 322.

²⁷ J. Zahn, 321. — Werunsky, Österr. Reichs- und Rechtsgeschichte, 487. — H. Witte v Mitteilungen des Instituts für österr. Geschichtsforschung, Ergänzungsband 5, 434—435. — H. Wiesflecker v Mitteilungen des Instituts, 56, 332.

²⁸ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 87.

odvetništva so pa imeli Goriški od Peilsteincev tudi posest v Furlaniji. V Latisani (ob spodnjem Tilmentu), kraju, ki ga Enikel našteva kot peilsteinski Goriškim oddani fevd, sta zakonska Konrad, oglejski odvetnik, in Matilda kupila 1102 zemljiško posest; verjetno je njuna hčerka žena Peilsteinca Friderika.²⁹ Latisana je v sledečih stoletjih ena najpomembnejših posestnih postojank goriških grofov v Furlaniji.

Za zemljiško posest grofov Goriških smo mogli torej ugotoviti sledeči izvor:

1. Posest grofa Verihena in Henrika (ali Henrikov) iz Gorice je od okoli leta 1120 v rokah koroškega fevdalnega rodu, ki se po gradu, postavljenem ob slovensko vas Gorico, začelja imenovati »iz Gorice«. Kazno je, da je prehod goriško-furlanske posesti na ta rod v zvezi z izidom boja za investituro v vzhodnoalpskih krajih, ki je bil uspešen za papeško stranko, katere pristaši so bili Goriški.

2. Od Peilsteincev so imeli Goriški od prve polovice 12. stoletja dalje v fevd odvetništvo nad oglejskim patriarhatom in še druge pravice ter posest.

3. Nič ne kaže, da je na Goriške prešla katerakoli posest, ki so jo v Furlaniji ali tam blizu imeli leta 1122 v moškem rodu izumrli Eppensteinci.

Kje in kod se je v deželi ob Soči, na Krasu in sosednjih krajih širila zemlja in posest grofov Goriških, kakšen je bil njen razvoj in kakšna njena uprava, gospodarstvo in prebivalstvo, vse do konca tega rodu leta 1500, to bo poglaviti predmet našega nadaljnjega razpravljanja.

Osrednji položaj zemljiške posesti goriških grofov v Posočju je zavzemal okoliš Gorice s spodnjo Vipavsko dolino. To je prav tisti kraj, kamor je staviti ozemeljski štirikot, ki ga je 1001 med Sočo, Vipavo, Vrtovinskim potokom in »gorami« krona podarila grofu Verihenu (glej zgoraj str. 18). V tem ozemeljskem prostoru, ki družji pota iz Soške doline, iz Vipavske doline, s Krasa, iz Brd in iz Furlanije, je zrastle upravno središče in glavni sedež goriških grofov: grad, sezidan na »gorici«, in ob njem nastalo naselje, ki se od 1210 dalje imenuje trg, od zadnjih let 14. stoletja pa mesto. Pod tem meščanskim naseljem na gorici je stala slovenska vas, omenjena že 1001 in od srede 15. stoletja tudi ta mesto, ki se je z onim na gorici zlilo v eno samo meščansko naselbino.³⁰

V Gorici ni zgolj prestolnica grofova, marveč tudi sedež in stanovališče njegovih upravnih, sodnih in drugih organov. To je tudi kraj, po katerem se imenujejo razni ministeriali in vitezi goriških grofov in kjer le-ti v meščanski naselbini in njeni bližji okolici oddajajo številne fevde, obstoječe iz dvorov, hiš, mlinov, pristav, kleti, vrtov, njiv, zemljišč, vinogradov, brajd in drugega. Tik do grajskega griča, v krajih, ki so danes sestavni deli mesta Gorice, je zemlja razdeljena na zemljišča in kmetije s pripadajočim poljem: na Trav-

²⁹ Gradiivo za zgod. Slovencev, IV, 6. — Regesten Görz, I, 160.

³⁰ Fr. Kos, K zgodovini Gorice v srednjem veku, Glasnik Muzejskega društva, I (1919/1920), 4 dalje.

niku, na polju proti Soči, Pod turnom (villa de subturri, unnderenn turen, danes goriško predmestje, imenovano tudi Sv. Rok) in še drugod.³¹

Najpomembnejši kraj v ožji okolici Gorice je Solkan, naselje z imenom neslovenskega izvora, z nekdanjim gradom pri današnji Sveti Katarini. Kastel Solkan se omenja hkrati že s prvo omenbo Gorice (1001 castellum Siliganum) in potem do konca 14. stoletja (1399). Solkan je tudi sedež stare fare, ki je prafara za Gorico in gre nad njo patronat goriškim grofom. Po Solkanu se imenujejo že od 12. stoletja ministeriali in vitezi goriških grofov.³²

Zemlja okoli Solkana in Gorice in dalje na vzhod, v Vipavski dolini, tja do Ajdovščine, je po ogromni večini spadala pod zemljiško gospostvo goriških grofov. V teh krajih je bilo jedro goriške grofije (comitatus Goricie), ki jo že vir iz 1328 razlikuje od Furlanije, Krasa in Istre.

Kraje okoli Gorice, na vzhodu do Prvačine in Lijaka, z vključenimi Brdi na zahodu in s furlanskimi vasi med Gradiško, Krminom, Palmanovo in Cervignanom, kolikor so te bile grofa Goriškega, šteje urbar iz leta 1507 v okoliš »v ravnini« (in der eben); tisti del goriškega urada, ki se je širil pod robom Trnovskega gozda, od Lijaka tja do Ajdovščine, je pa v istem urbarju označen kot »podgorje« (vndterrenn gepyrg).³³

Okoli Gorice in v Vipavski dolini je bila v dolinskem in nižinskem svetu — razen v nekaterih močvirnatih in gozdnatih krajih (na primer na Lijaku ali v Stari gori) — naselitev zelo gosta in po času zgodnja. Na južno stran, do izliva Branice v Vipavo, je meja naseljenosti v glavnem podnožje Krasa, na severno stran segajo stalna naselja visoko pod rob Trnovske planote, kjer so mesta starih gradišč in cerkvic meja tamošnjega naselitvenega in kulturnega območja (Št. Mihel nad Ozeljanom; Vitovlje nad Šempasom, ki tudi s ponemčenim imenom Witenburch kažejo na kraj nekega gradišča ali gradu; Tabor nad Črničami; Št. Pavel nad Vrtovinom).³⁴

V spodnji Vipavski dolini se ministeriali goriških grofov imenujejo po Vogrskem (Ungerspach in podobno), Dornbergu in Renčah.³⁵ Gradovi oziroma fevdalni sedeži, se omenjajo na Vogrskem, v Dornbergu, Renčah in Prvačini.³⁶

³¹ Prav tam, II/III, 1921/1925, 1, 2.

³² Gradivo za zgodovino Slovencev, III, 1. — 1599, jan. 21, haws gesaezz Czelkon (Lehenbuch Görz, f. 12). — Fara: župnik prvič okoli 1181 in 1194 (Gradivo za zgodovino Slovencev, IV, 650, 861); patronat Goriških: 1326, febr. 7 (listina v Drž. arhivu na Dunaju). — Iz literature o Solkanu: Czoernig, Das Land Görz und Gradisca, 480, op. 2 (grad Solkan).

³³ F. Coronini, Ein Kammer-Urbar von Görz, 6, 8.

³⁴ Witenbvrrch, prvič v goriškem urbarialnem zapisu iz dobe okoli 1200, objavljenem v tej knjigi.

³⁵ Prvi po omenjanju: Vo g r s k o, Chvnradius de Vngerspach, 1257 (rokopis mss. lat., cl. 14, n. 101, f. 81, v biblioteki Marciana v Benetkah). — D o r n b e r g, Heinricus de Dornberhc, 1201 (Gradivo za zgod. Slovencev, V, 8). — R e n č e, Romanus de Renzach, 1256 jan. 15 (Joppi, Aggiunte inedite al codice diplomatico Istrotergestino, 38).

³⁶ Vo g r s k o, castrum prvič 1279 (Archeografo Triestino, 12, 49); kasneje večkrat »haws« ali »vest« in tamkajšnji stolp (turris, thurn). — D o r n b e r g, grad 1256

Posest, ki ni bila goriških grofov, pripada poglavitno cerkvam: samostanoma v Možacu in Rožacu ter kapitlju v Ogleju.

Že z ustanovnim pismom nekega grofa Kacelina iz druge polovice 11. stoletja (pismo je datirati 1084—1086) je bilo samostanu benediktinskega reda v kraju Možacu (Moggio), ki leži v dolini reke Bele (Fella), namenjenih v Solkanu pri Gorici deset kmetij,³⁷ ki so bile kmalu povečane po številu na enajst in v 12. stoletju samostanu nekolikokrat potrjene.³⁸ Kasneje so si možaško posest v Solkanu lastili goriški grofje. Leta 1267 se možaški opat zaradi nasilnosti Goriških pritožuje pri češkem kralju Premislu Otokarju II. in pri salzburskem nadškofu Vladislavu; okoli 1412 pa toži, da si goriški grof že pet let lasti možaško najemnino v Solkanu.³⁹ V možaškem urbarju iz leta 1459 je devet možaških kmetij v Solkanu omenjenih kot posest, ki jo je samostan dajal v zakup. V možaškem urbarju iz leta 1499 se Solkan ne omenja več.

Večjo posest je imel Možac tudi okoli Branika-Rihemberka, v okolišu, ki so ga na kratko imenovali »v Branici«. Cerkev sv. Urha v Rihemberku je okoli leta 1200, v seznamu posesti goriških grofov, označena »pri sv. Urhu v Branici«. Spadala je pod možaški samostan. Njeni dohodki so omenjeni v možaškem urbarju iz dobe okoli leta 1240. Pod zaglavjem »možaški samostan« omenja rihemberškega vikarja desetinski zapisnik iz leta 1296 in vikarjev davek Možacu seznam možaških dohodkov iz leta 1341.⁴⁰ Kakor so si posest, ki jo je imel Možac v Solkanu, prilaščali goriški grofje, tako so si pravice in posest, ki jo je imel Možac okoli Rihemberka, lastili prav tako Goriški in pa njihovi ministeriali, gospodje iz Rihemberka, bližnji sosedje tamošnje možaške posesti. To vemo iz že zgoraj omenjene pritožbe možaškega opata češkemu kralju in salzburskemu nadškofu (iz leta 1267) in iz neke pritožbe iz leta 1412.^{39, 40a} Desetino, do katere je imel pravico Možac v Rihemberku, omenja še urbar tega samostana iz leta 1459.

Drugi izmed furlanskih samostanov, ki je imel posest v goriškem Posočju, je bil Rožac (Rosazzo, jugovzhodno od Vidma). Ob koncu 15. stoletja naštevava obsežen popis posest Rožaca v vaseh Renče, Batuje, Lokavec in pod

(Regesten Görz, I, 630), 1281 (Thes. eccl. Aquil., 208—209). — Renče, 1410 marec 3, haws vnd turn (listina Drž. arh., Dunaj). — Prvačina, hoff ze Priwatsch, 1361 maj 25 (listina Drž. arh., Dunaj).

³⁷ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 56. — O začetkih Možaca tudi spodaj v uvodu k ediciji starejših možaških urbarjev.

³⁸ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 56, 129 (pravilno 10 kmetij, ne 7), 258, 680. — Kodeks 50, cl. 5, n. 58, biblioteka Marciana v Benetkah.

³⁹ F. Martin, Die Regesten der Erzbischöfe und des Domkapitels von Salzburg, I, n. 501. — Regesten Görz, I, 501, 791. — Archeografo Triestino, 18 (1892), 304.

⁴⁰ Desetinski zapisnik 1296 (K. Kovač v Mitteilungen des Instituts für österr. Geschichtsforschung, 50, 1909, 628. — G. Vale v Studi e testi, 96, 18). — Seznam dohodkov 1341: A. Battistella, L'abbazia di Moggio, 123. — Možaški urbarji: okoli 1240, 1459.

^{40a} Listina iz leta 1267 govori v regestu, objavljenem pri Wiesfleckerju, Die Regesten der Grafen von Görz und Tirol, I, 791, o »Gebiet von Loeniza bei Reifenberch«, kar ne more biti drugo kot Branica.

gradom Dornbergom onstran reke Vipave.⁴¹ Iz drugih virov pa vemo, da je imel Rožac posest tudi okoli Gorice in še v nekaterih vaseh Vipavske doline, ki v popisu izza konca 15. stoletja niso našteje. V Vrtovinu je dobil Rožac okoli 1180 kmetijo od goriškega ministeriala Rutleba iz Pevme;⁴² vas Črniče je prejel Rožac 1220 od Spanheimov;⁴³ od goriškega grofa Engelberta pred letom 1221 dve kmetiji v Solkanu;⁴⁴ od goriškega sodnika Komarja okoli 1280 eno kmetijo v Oseku;⁴⁵ od goriškega grofa Henrika pa 1323 (ali 1324) štiri kmetije na Lijaku.⁴⁶ Da so bile Batuje vsaj delno rožaška posest, kaže odvetništvo, ki ga imajo nad vasjo goriški grofje in rožaške kmetije, omenjene v Batujah še v zapisniku pravic v goriškem uradu iz leta 1523.⁴⁷ Za vse te kraje — razen Črnič — je iz virov razvidno, da jih je Rožac prejel od Goriških ali pa od ljudi, goriškim grofom podrejenih. Moremo trditi, da je rožaška posest okoli Gorice in v Vipavski dolini v glavnem in od starine zemlja grofov Goriških.

Medtem ko so bile možaške in rožaške kmetije in vasi le sorazmerno majhne enklave sredi ozemlja, ki je sicer pripadalo v Vipavski dolini goriškim grofom, je bila posest, ki jo je ondod imela oglejska cerkev večjega obsega. Po času najstarejše sporočilo o njej se nanaša na Vrtovin. Deset tamkajšnjih kmetij je dal oglejski patriarh v fevd goriškemu grofu, dobil jih je pa od tega nazaj in jih nato okoli 1120 podelil samostanu v Štivanu ob Timavi.⁴⁸ Po času sledijo vesti, ki pravijo, da je bilo oglejskemu kapitlju v 12. in 13. stoletju nekajkrat potrjenih 50 kmetij v Ozeljanu (Ossellam, Osellam, Oselam, Oselan), oziroma ta vas s cerkvami in desetini: 1176 od papeža Aleksandra III., 1177 od cesarja Friderika I., 1209 od kralja Otona IV., 1253 in 1297 v sporih s čedadskim kapitljem pa od posebnih razsodnikov.⁴⁹ Ni znano, zakaj je nad Ozeljanom imel oziroma si lastil pravice tudi čedadski kapitelj; vemo le, da je v tem delu Vipavske doline (v vasi Potoče) že v 12. stoletju (1185) pridobil neki alod kapitelj iz Čedada.⁵⁰ Leta 1202 je v

⁴¹ Gradiivo za zgod. Slovencev, III, 385; Regesten Görz, I, 151.

⁴² Gradiivo za zgod. Slovencev, IV, 650 in F. Kos v *Jadranskem almanahu* za leto 1923, 10. — Regesten Görz, I, 152, napačno k letu 1331; pravilni datum je »okoli 1180« z ozirom na darovatelja.

⁴³ Gradiivo za zgod. Slovencev, V, 326; Regesten Görz, I, 152.

⁴⁴ Gradiivo za zgod. Slovencev, V, 332; Regesten Görz, I, 152, str. 41, z napačnim datiranjem 1103 oziroma 1286.

⁴⁵ Regesten Görz, I, 152, k letu 1331. Pravilno datiranje je okoli 1280 z ozirom na dobo, ko je darovatelj živel (prim. F. Kos v *Glasniku Muzej. društva*, II/III, 7).

⁴⁶ Regesten Görz, I, 152.

⁴⁷ *Notizenblatt dunajske akademije*, 1853, 314. — Zapisnik iz leta 1523 med teksti, objavljenimi v tej knjigi.

⁴⁸ Gradiivo za zgod. Slovencev, IV, 59; Regesten Görz, I, 177.

⁴⁹ Gradiivo za zgod. Slovencev, IV, 572, 584; V, 142. — Rubeis, *Monumenta ecclesiae Aquileiensis*, 741. — J. Bianchi v *Archiv f. Kunde österr. Geschichtsquellen*, 26 (1861), 285.

⁵⁰ Gradiivo za zgod. Slovencev, IV, 702.

zapisniku odvetniških pravic goriškega grofa rečeno, da je ta imel odvetništvo v Ozeljanu (in Osselano), ki je oglejskih in čedadskih kanonikov.⁵¹

Ozeljan je majhna vas v spodnji Vipavski dolini, ki nikdar ni štela in tudi danes še od daleč ne premore 50 kmetij. Zato je verjetno, da je pri teh 50 kmetijah misliti na širši tamošnji okoliš, kot se to večkrat dogaja pri podobnih navedbah. To potrjujejo kasnejši viri. V Žabljah, Križu, Vrhu pri Skriljah in v kraju »Glinack« daje sredi 14. stoletja kmetije v fevd oglejska cerkev.⁵² Goriški urbar iz 1507 našteva »kapiteljski činž« (capitl zins) v krajih: Ozeljan (Oszlon), Št. Mihel nad Ozeljanom (Sandt Michel), Dobravlje pri Križu (Dobrawlach), Kamnje (Chaminach) in Potoče (Pototschach).⁵³ Zapisnik pravic v goriškem uradu iz leta 1523 pravi, da so v Šempasu in Križu nekdanj plačevali oglejskemu kapitlju. V šempaško župo pa šteje ta vir tudi Ozeljan in Št. Mihel.⁵⁴

Prav tako kot se je po Ozeljanu imenoval celoten tamošnji kapiteljski posestni kompleks, katerega približen obseg označujejo v virih iz 1507 in 1523 naštete vasi, tako se je po Ozeljanu imenovala tudi fara oziroma vikariat: v desetinskem zapisniku iz leta 1296 »vicarius de Oseliano«, 1341 je omenjen »Maurus presbiter, plebanus de Oslano«, v seznamu fara iz dobe okoli 1500 je fara Ozeljan (plebs Oselani) našteta v vrstnem redu med dornberško in komensko faro.⁵⁵ Leta 1407 podeljuje ozeljanski vikariat (vicariatus de Osglano) oglejski kapitelj.⁵⁶ V drugi polovici 15. stoletja prezentira goriški grof župnika za faro Kamnje oglejskemu kapitlju.⁵⁷ Dandanašnje fare Šempas, Črniče, Batuje, Kamnje in Križ so sestavni deli nekdanje, po Ozeljanu imenovane prafare, ki je spadala pod kapitelj v Ogleju.

Mnenja sem, da je iskati v območju ozeljanske prafare in kapiteljskih vasi okoli Ozeljana ter vobče v srednji Vipavski dolini tisto polovico posesti, ki jo je 1001 prejela Oglejska cerkev od krone med Sočo, Vipavo, Vrtovinskim potokom in vrhovi Alp in katere drugo polovico je dobil grof Verihen. Kot marsikatera druga posest v lasti cerkvene roke je prešla tudi ta v Vipavski dolini sčasoma na goriške grofe, zlasti še, ker so bili ti tamkaj cerkveni odvetniki (okoli 1200 v Vitovljah; 1202 v Ozeljanu; 1398 v Skriljah, Potočah in Batujah).⁵⁸ V urbarjih in drugih virih iz prve polovice 15. stol. je uvrščeno to, kar je nekdanj izkazano kot posest oglejskega kapitlja, v goriško zemljo.

⁵¹ Gradivo za zgod. Slovencev, V, 36.

⁵² Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, XII (1902), 77 (1343). — Registraturbuch Görz, f. 57' (okoli 1350).

⁵³ Coronini, Ein Kammer-Urbur von Görz, 10.

⁵⁴ Državni arhiv v Ljubljani, vicedomski arhiv, I/48, Objavo glej spodaj

⁵⁵ G. Vale v Studi e testi, 96, str. XXX in 8. — K. Kovač v Mitteilungen des Instituts für österr. Geschichtsforschung, 30, 622. — 1341: Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, XII, 76.

⁵⁶ 1407 februar 22 (listina v Drž. arh. na Dunaju).

⁵⁷ Repertorium Görz, f. 139'.

⁵⁸ Urbarialni seznam goriške posesti iz dobe okoli 1200, objavljen v tej knjigi. — Gradivo za zgod. Slovencev, V, 36. — Urbarialni obračuni goriškega gospostva (1398, 1402), objavljeni v tej knjigi.

Prehod in združitev oglejske posesti z goriško je bila toliko lažja, ker so v oglejsko-kapiteljskih vaseh in sredi med njimi imeli posest tudi grofje Goriški. Vemo zanje v Ozeljanu, Šempasu, Lokvici pri Ozeljanu, Št. Mihelu, Vitovljah, Visokem, Oseku, Gojačah, Vrtovinu, Križu in Žabljah.⁵⁹

Gorico z okolico in spodnjo Vipavsko dolino so po upravni razdelitvi v časih goriških grofov šteli v tako imenovani goriški urad. Njegov obseg in prirodna raznolikost je že srednjeveško upravo silila, da ga je po označbah, ki jih je posameznim krajem dajalo ljudstvo, delila na več območij. Mimo Gorice in njene okolice ter Vipavske doline z že omenjeno »ravnino« in »podgorjem« so taka območja še »gore« in »brda«.

Že najstarejši ohranjeni seznam goriških posestev iz dobe okoli 1200 našteva vasi, ki leže v »gorah« (in alpe), s čimer je mišljen svet v območju srednje doline Soče, na Banjšicah in na Trnovski planoti. Pokrajinska označba »gore« je za časa goriške uprave pogostna, pa bodisi da je z njo označeno imenovano ozemlje v celoti ali pa le posamezni kraji z lego »v gorah« (in alpe, in alpihus, super alpes, sub alpes, cze alpes, auf der alben, in den gepirg).⁶⁰

Deli ozemlja »v gorah« so Kanali in Banjšice. Kanali so v srednjem veku razširjena označba za doline rek, ki se odpirajo iz gora proti Furlanski ravnini. Kot v srednjem veku se še danes dolina Bele (Fella), pritoka Tilmenta, imenuje Kanalska dolina oziroma Železni kanal (Canal del ferro). V srednjeveški topografiji goriškega upravnega ozemlja se omenjajo »kanali Soče« in »kanali Idrije« (Judrio). V »kanalih Soče« leže po omembah v virih kraji Avče, Logi, Bodrež, Kanal, Morsko, Greben, Deskle, Sv. Jakob, Rodež in Prilesje.⁶¹ Vsi ti kraji so v okolihu kraja »v kanalu Soče« ali »v kanalu pri mostu«, ki je označen tudi z lego »pri dvoru svete Marije« ali »pri Naši gospe«, danes Kanal ob Soči.⁶²

⁵⁹ Ozeljan, Šempas, Lokvica, Vitovlje, Visoko, Križ, Žablje (urbar. seznam iz dobe 1200, objavljen v tej knjigi). — Osek, Gojače (okoli 1350, Registraturbuch Görz, f. 57'). — Št. Mihel, Križ (1398 jun. 30, Lehenbuch Görz, f. 2'). — Vrtovin (1399 julij 7, Lehenbuch Görz, f. 5'). — Gojače (1399 julij 17, Lehenbuch Görz, f. 13'). — Križ, Visoko (1471 dec. 13, listina v Drž. arh. na Dunaju). — Ozeljan, Št. Mihel, Gojače, Vrtovin (1471 dec. 20, listina v Drž. arh. na Dunaju).

⁶⁰ Ravnica, okoli 1250, in alpe Rawen (Forum Julii, I, 62). — Vasi na Banjšicah, 1500, auf Görzzer alben (Repertorium Görz, f. 314'). — Anhovo pri Kanalu, 1350, cze alpes (Registraturbuch Görz, f. 52'). — Ravnica pri Trnovem in Plave v dolini Soče, auf der alben (rihemberška fevdna knjiga, okoli 1370, objava v tej knjigi), in še drugi primeri.

⁶¹ In (dem) Chanol, Chanal, Canal, in Canalibus, in der Kannel. — Rodež, Sv. Jakob, Greben, okoli 1350 (Registraturbuch Görz, f. 57'). — Logi, 1367 (prav tam, f. 109'). — Bodrež, 1379 avg. 1 (listina v Drž. arh. na Dunaju). — Avče, 1398 (Notizenblatt dunajske akademije, 1853, 315). — Deskle in Morsko, 1412 (Izvestja Muzej. društva, 12, 109). — Prilesje, 1457 (prav tam, 122).

⁶² 1264, utrumque castrum de Canali Isontii (Arch. Triest. 12, 33). — 1336, in Canali Isontii prope curtinam sancte Marie (Mon. patr. For., f. 70). — 1361, de Canali Usonei (Forum Julii, 3, 23). — In dem Canol pey der pruchkn (Registraturbuch Görz, f. 57'). — 1399, in dem Kanol pei vnsrer Frawen (Lehenbuch Görz, f. 13').

Drugi goriških kanalov je »kanal Idrije« (Judrio). Z lego v tem kanalu so označeni kraji, ki leže na pobočjih hribov proti Idriji, danes v njenem gornjem teku mejni rečici med Jugoslavijo in Italijo (na primer Zapotok, Zarščina), že izven ozke doline Idrije na njenem desnem bregu pa Prapotno in verjetno nekje pri bližnji Ibani kraj »Pothagomilla«.⁶³

Obseg in meje goriške zemlje, imenovane »v gorah«, se dá na zahodu, severu in vzhodu razmeroma lahko ugotoviti. To pa ob podrobnem pregledu listin in drugih virov v glavnem s pomočjo omemb goriške zemljiške posesti v posameznih krajih. Na zahodu je bila meja Idrija (Judrio), zahodno od gore Korade ali Svete Gendre (812 m) pa do izvira te rečice. Na severno stran je bila goriška zemlja od oglejsko-tolminske sorazmerno ostro oddeljena. Vasi Doblar, Log, Lom (Tolminski) in Dolenja Tribuša spadajo še pod Tolmin, medtem ko štejejo Avče, Lom (Kanalski) in Čepovanska dolina v goriške »gore«. V cerkvenem oziru je ozemlje južno od naštetih krajev spadalo pod stare fare na goriških tleh: Solkan, Kanal in Ročinj. Vzhodna meja je potekala v velikih gozdovih v Tribuši in na planoti Trnovskega gozda. Gorenji in srednji del Tribuše sta še goriška. Ker so Benečani oziroma Tolminci nasilno vdiral v tamošnja lovišča goriškega grofa, je prišlo v zadnjih letih obstoja gosposčine Goriških v teh krajih do hudega spora.⁶⁴ Povirje zgornje Idrije je spadalo pod Tolmin in s tem pod Oglej.

Kanali in Banjšice so bili v zemljiškoposestnem oziru ena najbolj sklenjenih pokrajin na ozemlju goriških grofov; to se pravi, negoriških zemljiškoposestnih kompleksov tamkaj skoraj ni bilo. V Ročinju so imeli goriški grofje od oglejske cerkve v fevd pet kmetij, ki so jih pa 1224 tej odstopili pod pogojem, da jih dobi ženski samostan (Monastero) pri Ogleju; v posesti tega samostana so še 1361.⁶⁵ Samostan v Rožacu je imel po seznamu iz konca 15. stoletja posest v Ročinju, Bodrežu, Desklah in Grgarju, toda ta posest je goriškega izvora; kmetijo v Desklah je daroval Rožacu Komar, ki je bil sodnik v Gorici in živel okoli 1280; kmetijo v Grgarju (Gerger) pa Palma iz Pevme, iz znanega goriškega ministerialskega rodu.⁶⁶ Cerkevni vikariat v Ročinju spada hkrati z vikariatom v Kanalu pod rožaški samostan.⁶⁷

Goriški Kanali in Banjšice so že od starine dobro naseljena tla, zlasti dolina Soče od Plavi navzgor in južni del Banjške planote do tja, kjer jo

⁶³ In canali Judri, 1315, 1324, 1329, 1358 (Mon. patr. For., f. 30', 104', 118', 136'). — In canali de Iudrio, 1358 (Registraturbuch Görz, f. 86'). — In canalibus de Budrio (!), 1367 (prav tam, f. 109').

⁶⁴ Okoli 1480, 1493, lov v »Trabussa« in v »Bainsicza« (Repertorium Görz, f. 501', 502'). — 1491 (Österr. Akten, Görz, Fasz. 24, Abt. I, Nr. 35 a, b, c, v Državnem arhivu na Dunaju).

⁶⁵ Gradivo za zgod. Slovencev, V, 399, 514, 610 (Regesten Görz, I, 407, 429, 455). — Mon. patr. For., f. 121'.

⁶⁶ Gradivo za zgod. Slovencev, III, 385. — Regesten Görz, I, 151, 152, z obliko za Deskle Deilessella, napačno mesto Deilesscla; v 14. stol. večkrat Dyescla, Dyezzekel, Dyeskel. — Čas, ko je živel Komar iz Gorice: Izvestja Muzej. društva, II/III, 7.

⁶⁷ Vicariatus de Canali Isoncii, vicariatus de Ruzol, 1296 (K. Kovač v Mitteilungen des Instituts für österr. Gesch., 30, 1909, 628; G. Vale v Studi e testi, 96, 19).

preseka jarek Avškega potoka (Avščka). V južnem delu Banjške planote ali na Spodnjih Banjšicah in okoli Grgarja se skoraj vsi ondotni kraji omenjajo že do 14. stoletja, v severnem delu te planote, na Zgornjih Banjšicah, pa do okoli 1500. Sredi med starejšimi kraji so marsikje zrastle mlajša naselja. Ozemlje take mlajše kolonizacije je Lokovec ob vzhodnem robu Banjške planote, deloma tudi Čepovanska dolina, zlasti pa zahodni del Trnovskega gozda.⁶⁸ V teh predelih se naselja pred 16. stoletjem ne omenjajo, razen krajev Vrat in Čepovana (po času prvič 1301: ein öd, da die Türen in dem wald für den Kampowan liegendt = pustota, v kateri so Vrata v Čepovanskem gozdu).⁶⁹

V zemljiškoposestnem oziru bolj raznovrstno in razbito podobo kot »gore«, okolica Gorice in spodnja Vipavska dolina kaže hriboviti svet na zahodno in severozahodno stran od Gorice, znan pod imenom Brda. Številne gorice (montes, colles), vasi, cerkve, gradovi, dvorci, gradišča ali gradine (castellarium, purkstal), vinogradi (vinea) in vinski hrami (canipa, keller), ki se v bogatem raznovrstju omenjajo v virih, nam predočujejo živopisano podobo tega sorazmerno majhnega dela slovenske zemlje.⁷⁰

V upravnem oziru so šteli Brda, kolikor jih je bilo pod gospostvom goriškega grofa, v njegov goriški urad. Latinsko označbo za Goriška Brda, »Colles«, »in Collibus«, je najti v virih počenši od druge polovice 13. stoletja, nemško »in den Ekken« pa od prve polovice 14. stoletja.⁷¹ Brda (apud Colles) v možaških listinah iz 12. stoletja niso Goriška Brda, kot se je to mislilo,⁷² kajti možaški samostan ni imel v teh nikdar posesti. Brda v teh listinah so kraj, imenovan danes Qualso, jugovzhodno od Tarčenta, ob robu gričevja (colles), kjer je izkazana posest samostana Možaca.⁷³ Slovenska označba »brda« je v srednjeveškem krajevnem imenoslovju pogostna, zlasti okoli Ibane (Albana), ob rečici Idriji (Judrio) in v tamošnjem območju: Golobrdo pri Ibani, furl. Colobride — Gonabrida 1324; Joanabrida, Juanebrida, Johanna-bridra, Jonabrida, 1344, 1377, 1402; Misabrida 1299 in 1313; Podocignabrida.⁷⁴

Glavna srednjeveška zemljiška posest v Goriških Brdih je bila goriška in oglejska. Mimo te so pa imeli posest v Brdih še samostani Rožac (Rosazzo), Beligna pri Ogleju in ženski samostan (Monastero) tudi pri Ogleju.

⁶⁸ To kaže lepo tudi poljska razdelitev. Prim. S. Ilešič, Kmečka naselja na Primorskem, Geografski Vestnik, XX/XXI, 1948/49, 227 dalje; Sistemi poljske razdelitve na Slovenskem (1950), 88, zlasti pregledna karta.

⁶⁹ Repertorium Görz, f. 28' (zapis iz začetka 16. stoletja).

⁷⁰ Podrobni podatki o posestnih razmerah z navedbo virov in literature: Franc Kos, Goriška Brda v srednjem veku, Jadranski almanah za leto 1923, 10—50.

⁷¹ In Collibus, na primer 1257 (Arch. öst. Gesch., 21, 397), 1258 (Thes. eccl. Aquil. 220), 1270 (Mem. stor. For. 5, 81), 1281 (Arch. Triest. 12, 51, 56). — In den Ekken, na primer: okoli 1330 (Registraturbuch Görz, f. 52), 1399 (Lehenbuch Görz, f. 5', 13').

⁷² Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 56 (1118), 129 (1136), 258 (1149), 680 (1184).

⁷³ A. Battistella, L'abbazia di Moggio, 135; G. B. Corgnali v reviji Ce fastu?, 16, 1940, 40.

⁷⁴ Mon. patr. For., f. 4', 69, 70', 71', 81'. — Thes. eccl. Aquil., 23, 74, 383. — Studi Goriziani, VI (1928), 124, 130.

Posest samostana v Rožacu, ki leži nedaleč od Goriških Brd na desni strani rečice Idrije in ki je imel v tamošnjem okolišu obilo zemlje, je segala tudi na ozemlje vzhodno od Idrije.⁷⁵ Že kmalu po ustanovitvi je ondod pridobil Rožac vas Jenkovo (Venco, leta 1103).⁷⁶ Imel je pa tudi posest na goricah okoli Mirnika, Cerovega pri Dolenjem, Lož (Lonzano) in Jenkovega,⁷⁷ pa še tudi v Gradnem pri Višnjevku.⁷⁸ V osrednjem delu Brd je pobiral Rožac desetino v Kojskem, ki jo je prejel od oglejskega patriarha Peregrina I. (1131—1161),⁷⁹ in imel posest v Kozani, okoli Kozane ter Šmartnega, ki je po izvoru goriška in so jo samostanu podelili ministeriali goriških grofov.⁸⁰

Belinjski samostan je imel raztreseno posest in pravice do desetine v zahodnem delu Brd, od Višnjevka in Gradna pa preko Šentlovrenca (Hrib), Fojane, Barbane, Dobrovega in Medane do Vipolž. Jedro belinjske posesti v Brdih je bilo v Medani in okolici (Ošljak, Slatno).⁸¹ Posest v Medani je izkazana že za sredo 12. stoletja. Odvetnik nad samostansko posestjo je bil goriški grof. Odvetništva se je samostan odkupil s tem, da je 1157. leta predal goriškemu grofu določeno število kmetij, med temi tudi dve v Medani.⁸²

Ženski samostan pri Ogleju (Monastero) je z nakupom pridobil v drugi polovici 12. stoletja obsežno posest v Števerjanu. O njej govori listina, ki jo je datirati okoli 1180 in ki našteva nepremičnine (hiše, vinograde, njive, travnike), ki so jih posestniki iz Števerjana, svobodno razpolagajoč s svojim imetjem, prodali imenovanemu samostanu.⁸³

⁷⁵ O rožaški posesti na Vipavskem in okoli Gorice, glej str. 25 d.

⁷⁶ Gradivo za zgodovino Slovencev, IV, 9; Regesten Görz, I, 152.

⁷⁷ Arch. öst. Gesch., 21, 395, n. 209 (1256). — Mon. patr. For., f. 85 (Mirnik, 1340). — Collezione Bianchi, n. 230, Biblioteca Comunale v Vidmu (Udine).

⁷⁸ Mon. patr. For., f. 94 (1292), 155' (1315).

⁷⁹ Gradivo za zgodovino Slovencev, IV, 103.

⁸⁰ Kozana, 1272, 1286; Šmartno, 1323, 1324 (Regesten Görz, I, 152). — Martinjak pri Kozani, 1311 (Mon. patr. For., f. 81'). — Rožaško posest v Šmartnem, Kozani in Kojskem omenja tudi seznam iz konca 15. stoletja (Gradivo za zgodovino Slovencev, III, 385).

⁸¹ Okoli Višnjevka, 1314 (Mon. patr. For., f. 155). — Gradno, 1292, 1337 (Mon. patr. For., f. 94 = Mem. stor. For., 10, 80). — Šentlovrenc pri Neblem, 1300 (Thes. eccl. Aquil., 123 = Mon. patr. For., f. 13, 94). — Hrib, 1317 (Mon. patr. For., 62'). — Fojana, 1290 (Registraturbuch Görz, f. 60'). — Barbana, 1273 (Forum Julii, I, 59), 1326 (Mon. patr. For., f. 14'). — Dobrovo, 1322 (Mon. patr. For., f. 47). — Medana, 1283 (Mon. patr. For., f. 78'), 1292 (prav tam, f. 79), 1298 (prav tam, f. 80), 1308 (prav tam, f. 26'), 1309 (prav tam, f. 81), 1317 (prav tam, f. 82), 1318 (prav tam, f. 129), 1320 (prav tam, f. 82), 1326 (prav tam, f. 14'), 1334 (prav tam, f. 98'), 1342 (prav tam, f. 16); Mem. stor. For., 9 (1913), 389, 390, 392. — Vipolže, 1294 (Mon. patr. For., f. 152').

⁸² Gradivo za zgodovino Slovencev, IV, str. 188, št. 367 in str. 641. — Regesten Görz, I, 238.

⁸³ Objava listine: I. Trinko in Jusič pod naslovom Listina iz leta 1170—1190 (Videm 1890); P. S. Leicht, Note sull'economia friulana al principio del secolo XIII, Mem. stor. For., 33/34 (1937—1938), 21 dalje. — V izvlečku v Gradivu za zgodovino Slovencev, IV, 650.

Večina oglejske zemljiške posesti v Brdih je na skrajnem zahodu. V upravnem oziru je ta združena v ozemeljsko maloobsežno gastaldijo, ki se imenuje po tamošnji vasi Neblo.⁸⁴ Oglejska posest se je razprostirala na levi strani rečice Idrije (Judrio), v ozkem pasu med Mirnikom na severu in Bračanom (Brazzano) na jugu. Omenja se v krajih Mirnik, Lože (Lonzano), Hruševje, Gabrije, Šentlovrenc pri Neblem, Neblo, Rutarji, Trussio, sploh ob Idriji in še v drugih krajih.⁸⁵ V ostalem delu Brd je imel Oglej le raztreseno posest; takó v Biljani dve kmetiji, nekaj zemlje v Prbačini in Kažarščem pri Cerovem, v Martinjaku pri Kozani in v Kojskem eno kmetijo.⁸⁶

Grad in kraj Višnjevok z ministeriali je deloma oglejska, deloma goriška posest.⁸⁷ Grad in kraj oddaja v fevd oglejski patriarh;⁸⁸ je pa del gradu (castrum, castellarium) ter posest v Višnjevku in okolici tudi goriški fevd.⁸⁹ V 15. stoletju sta omenjena grad in pusto gradišče v Višnjevku le še kot goriški fevd.⁹⁰

Vipolže sta 1170 podarila Ulrik, mejni grof toskanski in njegova žena Diemuda oglejski cerkvi.⁹¹ To Diemudo imajo za hčerko Matilde iz rodu istrske veje bavarskih Mosburgov; Vipolže bi bile torej del nekdanje obsežne posesti Mosburških v Furlaniji, Beneški Sloveniji in sosednjih krajih.⁹² Kako so Vipolže prešle na goriške grofe, v katerih posesti se v 14. stoletju imenujejo tamošnji grad, ministeriali in še druga posest, ne vem povedati.⁹³ Mogoče preko oglejskega odvetništva v rokah goriških grofov.

Vse ostalo, to je večji del Goriških Brd, je pripadalo goriškim grofom.⁹⁴ Njihove so povečini ali v celoti vasi: Pevma, Šentmaver, Podsabotin, Števerjan, Cerovo, Kojsko, Kozana, Martinjak, Šmartno, Višnjevok, Gradno, Vipolže,

⁸⁴ Gastaldija Neblo omenjena prvič 1323: gastaldia Nevule (Bianchi, Doc. per la stor. del Friuli, I, 558).

⁸⁵ Mirnik, 1300 (Thes. eccl. Aquil., 79). — Hruševje, 1319, 1324, 1329 (Mon. patr. For., f. 29', 30'). — Gabrije, 1258 (Thes. eccl. Aquil., 220). — Šentlovrenc, 1300 prav tam, 123). — Desetina gore Hrib pri Šentlovrncu gre patriarhu, 1329 (Mon. patr. For., f. 31'). — Neblo, 1258, 1288, 1289, 1291, 1293, 1300, 1308, 1381 (Thes. eccl. Aquil., 105, 122, 123, 198, 219, 232; Mon. patr. For., f. 13, 94; Pagine Friulane, XIII, 167). — Rutarji, 1288, 1289 (Mon. patr. For., f. 116'; Arch. österr. Gesch., 24, 473, n. 565). — Trussio, 1366 (Mon. patr. For., f. 68'). — Mlin ob Idriji med Mirnikom in Ibano (prav tam, f. 85).

⁸⁶ Biljana, 1300 (Thes. eccl. Aquil., 123 = Mon. patr. For., f. 13'). — Prbačina, 1349 (Mon. patr. For., f. 86'). — Kažaršče, Martinjak, 1270 (Mon. patr. For., f. 1 = Mem. stor. For., V, 81). — Kojsko, 1300 ? (Thes. eccl. Aquil., 97).

⁸⁷ Kandler, Cod. dipl. Istr. ad 1274. — Arch. Triest. 12, n. 45, 50; n. 46, 52 dalje (1281).

⁸⁸ Thes. eccl. Aquil., 219 (1258).

⁸⁹ Mon. patr. For., f. 152' (1293), 154 (1302), 155 (1315), 158' (1331).

⁹⁰ Listini v Drž. arh. na Dunaju: 1458 jan. 17, 1471 dec. 13.

⁹¹ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 508.

⁹² J. Zahn, Friaulische Studien, Arch. f. österr. Gesch., 57 (1879), 321. — Glej zgoraj str. 22.

⁹³ Mon. patr. For., f. 155' (1316), 156', 157 (1321). — Listini v Drž. arh. na Dunaju: 1379 avg. 1, 1383 sept. 29. — Lehenbuch Görz, f. 2', 6', 13' (1398).

⁹⁴ Podrobnosti: Franc Kos, Goriška Brda v srednjem veku, Jadranski almanah za leto 1923, 10 dalje.

Biljana, Senožeče, Fojana, Barbana, Medana, Kožbana, Nosno. Ministeriali goriških grofov se imenujejo po Pevmi, Cerovem, Višnjevku, Vipolžah, Senožečah, Rittersbergu in Fojani. Gradovi teh ministerialov in drugi fevdalni sedeži v Goriških Brdih so v krajih: Cerovo (stolp — turn v Spodnjem Cerovem; dvor, kasneje grad v Zgornjem Cerovem), Višnjevku (grad in gradišče — gradiz, castellarium, purkstal), Vipolže (grad), Rittersberg (grad), Barbana (dvor), Nosno (gradišče — castellarium, purkstal, burgstal).⁹⁵

V goriški urad, ki ga urbar iz leta 1507 označuje z lego »v ravnini« (in der eben), so spadale tudi posamezne vasi Furlanske ravnine, vse tja do Krmina, Palmanove in Cervignana. Vmes med goriškimi so bile vasi, ki so bile oglejske. Večja skupina oglejskih vasi je bila okoli današnje Gradiške, tako na levem kot na desnem bregu Soče.

Leta 967 je cesar Oton I. podelil oglejski cerkvi »grad, ki se imenuje Farra z vsemi pritiklinami«. ⁹⁶ Kaj je spadalo pod grad Farro (danes Farra pri Gradiški), pove vrsta potrdilnih listin za oglejsko cerkev oziroma njen kapitelj iz 12. in 13. stoletja. Leta 1176 (julij 7) je potrdil papež Aleksander III. oglejskemu kapitlju kraje Petolan (Petovlje, ital. Peteano, na levem bregu Soče), Drasa (Zdravščina, italij. Sdraussina, na levem bregu Soče), Sebredam (slov. »Zabrdo«, danes Majnica, kraj za hribom Brdo, italij. Monte Fortin pri Farri), Farra, Villanova (pri Farri), Gradisca (Gradiška ob Soči) in Bruma (tik Gradiške), z vsemi pritiklinami od Krasa do »ogrske ceste« in do vasi z imenom Algo (Ariis pri Codroipu). ⁹⁷ Farro z omenjenimi vasmi sta potrdila oglejski cerkvi še cesar Friderik I. (20. julija 1177) in kralj Oton IV. (13. januarja 1209). ⁹⁸ Zdravščina (villa de Dranis, verjetno mesto Drams) je 1199 in 1201 omenjena kot vas oglejskega prošta. ⁹⁹

Nad omenjenimi vasmi okoli Gradiške in Farre so pridobili in imeli odvetništvo goriški grofje. Našteti so dohodki iz odvetništva, ki jih ima 1398 goriški grof v »pharr von Onozia« — Farra, »Gradisch« — Gradiška, »Braem« — Bruma, »Sagrud« — Zagraj, »Sawirda« — Zabrdo, »Petowlach« — Petovlje in »Dramslach« — Zdravščina. ¹⁰⁰ Kraji »Drämbschina« — Zdravščina, »Petaulach« — Petovlje in »Nouas« — Villanova so v goriškem zapisniku iz leta 1523 našteti med vasmi, ki jih je nekdaj imel oglejski kapitelj. Hkrati z goriškim odvetništvom je ob razkroju oglejskega posestnega stanja v Furlaniji prešla ta posest na goriške grofe.

⁹⁵ Prav tam, 15, 16, 18 (Cerovo), 23, 24, 25 (Višnjevku), 26 (Vipolže), 32 (Rittersberg; prvič 1241, Gradivo za zgod. Slovencev, V, 764), 40 (Barbana), 44 (Nosno).

⁹⁶ Gradivo za zgod. Slovencev, II, 426; Mon. Germ. hist., Dipl. I, 466. — Prim. M. Kos, K postanku slovenske zapadne meje, Razprave Znanstv. društva, V/VI, 356.

⁹⁷ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 572, str. 290 in str. 641. — Regesten Görz, I, 265. — M. Kos v Razpravah Znanstvenega društva, V/VI, 357. — »Zabrdo« = Majnica (Della Bona-Morelli, Istoria della contea Gorizia, IV, 76, opomba).

⁹⁸ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 584; V, 142.

⁹⁹ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 912; V, 1.

¹⁰⁰ Goriški urbarialni obračuni, objavljeni v tej knjigi.

Izven jedra svoje stare posesti okoli Gorice, v goriških »gorah«, v Brdih in v Vipavski dolini so imeli goriški grofje še posest na Krasu, od notranjske Planine pa do izpred vrat mesta Trsta.

Velik del posesti goriških grofov na Vipavskem, na Krasu in celo na Notranjskem so šteli v rihemberški urbar in urad. Rihemberk, grad pri vasi Branik v dolini Branice, ki je od leve strani dotok reke Vipave, se imenuje v virih iz 13. stoletja največkrat Rifemberch, od druge polovice 13. stoletja pa tudi Reifemberch in podobno. Ime je nemško, sestavljeno je od riffe (greben, skalnati rogelj) in berg (gora). Ime je gradu dal fevdalni rod nemškega izvora, ki ga je s pridevkom »Rihemberk« slediti v virih od l. 1230 dalje.

Tega leta je prepustil škof Henrik iz Briksena goriškemu grofu Majnhardu otroke Folkerja iz Riffenbercha, ki da so mu v majhno korist, dobil pa od grofa za to Konrada, sina Markvarda z Bleda, in njegovo sestro.¹⁰¹ Rihemberžani so bili torej sprva ministeriali briksenske škofijske cerkve, postali pa so s prepustitvijo sinov Folkerjevih ministeriali goriških grofov in se kot taki po letu 1230 omenjajo. Pred tem časom gospodov s pridevkom »iz Rihemberka« v okolici in v zvezi z Briksenom ne poznamo. Pač pa se omenjajo v 12. stoletju ministeriali briksenske cerkve s pridevkom »iz Riffensteina«. Riffenstein je današnji grad Reifenstein, blizu Sterzinga, severozahodno od Briksena v dolini reke Eisack. Od tam je naš fevdalni rod očitno prenesel ime za svoj grad na Goriškem, ko je prešel s pogodbo iz leta 1230 med ministeriale goriških grofov. Pred tem časom se kraj, kjer je bil postavljen grad Rihemberk, imenuje »pri svetem Ulriku v Branici«. Branica je torej stara označba za celoten okoliš današnjega gradu Rihemberk in vasi imenovane danes Branik.¹⁰²

Pri gospodih iz briksenskega Riffensteina v 12. stoletju naletimo na ime Ulrik, osebno ime, ki je bilo tudi med kasnejšimi Rihemberžani eno najbolj navadnih, vse do zadnjega moškega tega rodu, Ulrika, ki je umrl leta 1371.¹⁰³ Vse do takrat se navaja ta rod po Rihemberku; ponajvečkrat v listinah, izdanih od goriških grofov, dalje v listinah, ki se nanašajo na zadeve goriških grofov, in v listinah, v katerih so goriški grofje za pričo. Kot ministeriali goriških grofov se od 1230 dalje Rihemberžani večkrat izrecno imenujejo.^{103a}

¹⁰¹ Santifaller, Die Urkunden der Brixner Hochstiftsarchive, I, 83 dalje, n. 76. — Regesten Görz, I, 431.

¹⁰² Seznam goriških posestev okoli 1200: apud sanctum Wolricum in Breniz; možaški urbar okoli 1240, posest »in Berniza«, »in Breniza« (oba vira objavljena v tej knjigi). — 1267, okoliš Loeniza (!), pri Rihemberku, Regesten Görz, I, 791. — 1314, contrata Brenga supra Reyfimerch (Mon. patr. For., f. 155).

¹⁰³ Redlich, Die Traditionsbücher des Hochstifts Brixen (Acta Tirolensia I), št. 414, 501, 507 b, 513, 517 a, 522.

^{103a} Rihemberžani ministeriali Goriških, na primer: Gradiivo za zgod. Slovencev, V, 748, 764; Regesten Görz, I, 524; Monumenta hist. ducatus Carinthiae, IV, 432.

Ko je bil Ulrik leta 1231 v Briksenu, se navaja med pričami svojega fevdnega gospoda, goriškega grofa, s pridevkom »de Rifemberch«.¹⁰⁴

Rihemberžani so imeli od goriških grofov v fevd obsežno posest v Vipavski dolini, okoli Gorice, v »gorah« nad Gorico, na Krasu, na Notranjskem in Bovškem, pa tudi v Istri okoli Završja (Piemonte), v Furlaniji in na Koroškem. Rod Rihemberških je v moškem kolenu leta 1371 izumrl. Zadnji tega rodu, Ulrik je bil 13. julija 1371 verjetno še med živimi, 12. decembra tega leta se pa omenja njegova vdova.¹⁰⁵

Dve omembi »Rihemberka«, baje starejši od omenjenega pojava Rihemberških na Goriškem in v okolici grofov goriških, pred historično kritiko ne vzdržita. — Po seznamu darovalcev na korist rožanskega samostana, ki je iz 14. stoletja, je Sofija »de Reyffenberch« darovala tej ustanovi leta 1103 dve kmetiji v goriškem Ločniku.¹⁰⁶ Vemo, da so mnoge letnice v tem seznamu močno nezanesljive in samovoljne; prav pod isto letnico navedena darovnica goriškega grofa Engelberta za Rožac je dejansko za dobrih sto let mlajša; tudi ne poznamo med Rihemberškimi nobene Sofije. — Vpis v milstattska nekrološko knjigo »Hvoc laicus Rifemberch« pa more po objavi v *Monumenta Germaniae historica*, *Necrologia*, II, 461, biti zapis takó iz 12. kot iz 13. stoletja;¹⁰⁷ nanaša se pač na Hugona iz Rihemberka, ki se v virih sredi 13. stoletja večkrat omenja in je leta 1265 umrl.

Ko je 1371 rod Rihemberških izumrl, je bila njihova posest v upravnem oziru združena v rihemberški urad (ampt) goriške zemlje, ki mu je, kot ostalim goriškim uradom, stal na čelu upravnik (amptman). Iz ohranjenega seznama rihemberških fevdov, ki je iz dobe okoli 1370, iz goriških obračunov o dohodkih in izdatkih iz let 1398 in 1402, iz rihemberških urbarjev iz 15. stoletja in kasnejših stoletij ter iz posameznih listin je razviden obseg posesti, ki je spadala ali so jo šteli pod Rihemberk. V glavnem je osredotočena okoli Rihemberka, to je v dolini Branice, v gričevju med Branico in Vipavo, v sosednjem delu Vipavske doline (Zalošče, Dornberg — Zali hrib, Prvačina, Gradišče), nekaj je bilo na Krasu (župe Gabrovica, Sveto, Škrbina, Pliskovica; vasi Lipa, Novelo, Kostanjevica, Temnica). Nekoliko strnjene in v rihemberški urbar štete posesti je bilo tudi v zgornji Vipavski dolini (župa Žablje pri Ajdovščini). Bolj raztresena je pa bila rihemberška urbarialna posest na pobočjih in pod pobočji Trnovske planote, od Šempasa in Kamenj pa vse tja do Gorice in njene bližnje okolice (Podturen, Šempeter, Vrtojba).

Nedaleč Rihemberka je danes vipavska vas z imenom Zali hrib, poprej Dornberg imenovana. Po Dornbergu, ki je, kot Rihemberk, ime grajsko-fevdalnega tipa in izvora, se od prvih let 13. stoletja imenuje rod, katerega

¹⁰⁴ Gradivo za zgod. Slovencev, V, 553; Regesten Görz, I, 454.

¹⁰⁵ Listini tega datuma v Drž. arhivu na Dunaju. — Czoernig, Görz und Gradisca, 646 dalje. — G. de Sardagna, I signori di Reifenberg nei secoli XIII e XIV e più particolarmente di Ulrico di Reifenberg (1307—1384), *Archivio Veneto*, 15 (1878).

¹⁰⁶ Regesten Görz, I, 152.

¹⁰⁷ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 930, stavi zapis v 12. stoletje.

člani so bili ministeriali goriških grofov.¹⁰⁸ Dornberg se imenuje tudi grad, ki so ga od Goriških imeli v 14. stoletju v fevd Rihemberški.¹⁰⁹

Po urbarialnem obračunu iz leta 1402 in po urbarju iz leta 1485 so šteli v upravnem oziru pod Rihemberk tudi staro goriško posest okoli Razdrtega in Ubeljskega na Notranjskem. V prvem obeh krajev je 1402. leta omenjenih šest in pol kmetij, v drugem pa dvajset, po urbarju iz leta 1485 pa v župi Ubeljsko 16 kmetij. Pri Ubeljskem je razlikovati zgornji in spodnji kraj tega imena, kot kaže podatek v neki listini iz 1378. leta (Ober vnd Vnnd/er/ Vbliczg, danes Veliko in Malo Ubeljsko).¹¹⁰

Goriška posest v teh krajih pod Nanosom je stara, ne vemo pa, kdaj in kako so jo Goriški pridobili. Zdi se, da je bila v starejšem času mnogo obsežnejša in da je segala globlje na Pivko kot kasneje, ko je bila omejena le na bližnjo okolico Razdrtega in Ubeljskega.¹¹¹ V seznamu goriške posesti iz dobe okoli 1200 se omenjajo kmetije v krajih Tudras (kje?), Nvzdorf (Orehok jugozahodno od Postojne), Sub castro (pod gradom, Predjamski grad?), In monte (Brdo pri Ubeljskem? ali pa se nanaša »mons« na goro Nanos in njena pobojča), Vlbclzch (Ubeljsko), Prewal (Razdrto), Iuxta lacum (kje?), Ayholz (Hrašče pri Postojni?).

Goriški grofje so dajali to posest v fevd Rihemberškim. Zato se navaja v rihemberškem urbarju tudi še potem, ko je ta rod 1371 izumrl. Leta 1269 je omenjenih deset goriško-rihemberških kmetij v Razdrtem (Prewal).¹¹² Razdrto — Prewal po označevanju 13. in 14. stoletja ne more pomeniti le kraja Razdrto samega, marveč tudi Pivko, razprostirajočo se za Razdrtim.

Bogato zemljiško in teritorialno posest so imeli goriški grofje na Krasu. Ta posest na goriškem in tržaškem Krasu ali na spodnjem Krasu, kakor so ta del kraške zemlje tudi imenovali in ki so jo deloma tudi šteli v goriško-rihemberški urbar, je stara. Že v goriško-oglejski pogodbi, sklenjeni 1150 v Ramuscellu v Furlaniji, je omenjenih 30 goriških kmetij na Krasu.¹¹³ Kje je bilo teh 30 goriških kmetij na Krasu, nam pove seznam goriške posesti iz dobe okoli 1200. Točno trideset je okoli 1200 goriških kmetij »na Krasu« (in Karsto) v vaseh: Kopriva 5 (Coprew), Kreplje 7 (Crielach), Trnovica 1 (Ternvwez), Križ 1 (Gris), Škrbina 12 (Serbin), »Agris« 3 (kje?) in Tomačevica 1 (Tulmascowiz). Po podatkih rihemberškega urbarja iz leta 1502 pa

¹⁰⁸ Prve opombe v prvem desetletju 13. stoletja: Gradivo za zgod. Slovencev, V, 8, 10, 13, 94, 99, 100, 112, 160.

¹⁰⁹ Grad prvič 1256 (Regesten Görz, I, 630). — Dornberg fevd Rihemberških: 1307 marec 30, 1319 marec 20, 1365 marec 25, 1368 sept. 29, 1371 dec. 13, 1374 marec 22 (listine v Drž. arhivu na Dunaju).

¹¹⁰ Repertorium Görz, f. 100.

¹¹¹ Deželskosodne meje goriškega ozemlja okoli Razdrtega: L. Hauptmann, Erläuterungen zum Historischen Atlas der österr. Alpenländer, I/4, 482 in pripadajoča karta.

¹¹² Repertorium Görz, f. 345'.

¹¹³ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 267; Monumenta hist. duc. Carinthiae, III, 350, n. 900.

spada v rihemberški urbar na Krasu goriška posest v vaseh: Dutovlje, Tomaj, Godinje, Kreplje, Avber, Ponikve, Štanjel, »Jurkawitz«, Tomačevica, Gabrovica in Komen.

V vaseh, naštetih okoli 1200, je iskati jedro posesti, ki so jo kasneje šteli v goriški urad, imenovan »na spodnjem Krasu«. V teku stoletij so si Goriški svojo zemljo na Krasu znali pomnožiti, največ na škodo cerkvene posesti, zlasti one oglejskega patriarhata, pa samostanov Beligne in Rožaca. Katera je ta bila?

Izven oglejske posesti na Krasu, o kateri razpravljam posebej v zvezi s kraškimi urbarji, je omeniti zlasti kraško posest furlanskih samostanov Beligne in Rožaca.

Posest Beligne, samostana pri Ogleju, izhaja predvsem iz darovnic oglejske cerkve temu samostanu. Od časov patriarha Henrika (1077—1084) ima Beligna od Ogleja znamenito cerkev sv. Ivana ob izvirih Timave z bližnjo okolico ter nedaleč od tam kraško vas Mavhinje.¹¹⁴ Tudi vas Brestovica je spadala k belinjskemu posestnemu kompleksu okoli Štivana. Za plačilo, ker se je odpovedal odvetniški pravici nad vasmi in posestvi belinjskega samostana, je goriški grof že 1157 pridobil deset kmetij v Brestovici.¹¹⁵ Od belinjske posesti na Krasu je omeniti še dve kmetiji v Vrtočah jugovzhodno od Mirna.¹¹⁶

Mnogo obsežnejša od belinjske je bila kraška posest samostana v Rožacu. Po velikem delu izhaja od posesti, ki jo je na goriškem in tržaškem Krasu imel koroški vojvodski rod Spanheimov in je z njo bogato obdaroval rožaški samostan, ustanovljen za časa oglejskega patriarha Udalrika (1086—1121). Odročnost te posesti za koroški rod je bila nemara eden glavnih vzrokov, da so jo Spanheimi naklanjali imenovani cerkveni ustanovi. Kako pa so prišli Spanheimi do te posesti?

Prejkone po ženski liniji. Hedviga, žena grofa Engelberta iz rodu Spanheim (umrlega 1096) in mati enakoimenovanega istrskega mejnega grofa ter od 1124 do 1135 vojvode koroškega, je 17. julija okoli leta 1112 umrla v gradu Moši pri Gorici.¹¹⁷ Grad Moša je še 1220 spanheimski, 1264. leta pa zastavljen goriškim grofom.¹¹⁸ Zdi se, da je ta Hedviga pripadala nekemu bogatemu in razčlenjenemu rodu, ki je imel v Furlaniji in na Krasu obsežno posest, in da je ta posest z ženitvijo v drugi polovici 11. stoletja prešla na Spanheime, od teh pa v 12. in 13. stoletju v obliki darov po velikem delu na Rožac.¹¹⁹

¹¹⁴ Gradivo za zgod. Slovencev, III, 337 a, 361 a; IV, 40, 59; V, 878.

¹¹⁵ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 367; Regesten Görz, I, 238. — 1367 (okt. 26) zastavi goriški grof v »Brestowicz« tri kmetije (Registraturbuch Görz, f. 121).

¹¹⁶ 1341, in Carsis in villa que dicitur Vrecischa (Mon. patr. For., f. 161).

¹¹⁷ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 35; Mon. hist. duc. Car., III, 547.

¹¹⁸ Gradivo za zgod. Slovencev, V, 309; Mon. hist. duc. Car., IV, 114, n. 1814, 608, n. 2832.

¹¹⁹ A. Jaksch, Die Gründung des Benediktinerklosters Rosazzo in Friaul, Studien und Mitteilungen zur Geschichte des Benediktinerordens, N. F. I (1911), 231 d. — E. Klebel, Die Ahnen der Herzoge von Kärnten aus dem Hause der Spanheimer, Archiv für vaterländische Geschichte und Topographie, 24/25, 1936, 61 dalje.

Navajam po vrsti rožaške vasi na Krasu, oziroma rožaško posest v njih, s pristavljeno letnico njihove podelitve Rožacu oziroma omembe kraja v rožaški posesti.

Sežana (Cesan 1152,¹²² Cesano 1252).^{125, 128} Šmarje (zu sand Marien, pred 1147,^{121, 128} villa sancte Marie 1252).¹²⁵ Dane (Podem 1252,^{125, 128} Denna 1259 do 1295).¹²⁶ Merče (Mirsach 1100,¹²⁴ Mirschach 1252,^{125, 128} Mirsach ok. 1368).¹²⁷ Žirje (Siriach 1252,^{125, 128} ok. 1368).¹²⁷ Plešivica (Pliscuwič 1252).^{125, 128} Ležeče Dolenje (Lesnič 1252).¹²⁵ Pared? (Predra 1252).¹²⁵ Križ (villa Crucis 1180,¹²³ 1252).^{125, 128} Šepulje (Sepulsach pred 1147,¹²¹ Sohpiach 1252,^{125, 128} Bullach ok. 1368).¹²⁷ Godinje (Godegnano 1252).^{125, 128} Utovlje (Vtendorff — Wytelgach pred 1147,¹²¹ Vtendorf 1252).^{125, 128} Dobravlje (Dobrilach 1180,¹²³ Dobragon 1252).^{125, 128} Ravne (Raun 1180).¹²³ Selo pri Štjaku (Sella 1180).¹²³ Skopo (Scopp 1100,¹²⁴ Scompo 1252,^{125, 128} Gapp ok. 1368).¹²⁷ Gabrovica.¹²⁸ Gorjansko (Wariansch 1252).^{125, 128} Vojščica (Wasgicza 1123).^{120, 128} Opatja sela (Sedla 1252, Albacella).^{125, 128} Selo nad Brestovico? (Selchach, 1252).^{125, 128} Fontana 1252 (kje?).¹²⁵ Buchniach 1100 (kje?).¹²⁴

Velik del stare spanheimske posesti na Krasu je prešel na Rožac. Kar je je pa Spanheimom od davnine na Krasu in v Furlaniji še ostalo, jo je s spanheimsko-oglejsko pogodbo iz leta 1261 dobil Oglej.¹²⁹ Od oglejskega patriarha ima gospod Rihemberški v Zaloščah (Szoleschau) pri Dornbergu leta 1281 v fevd to, kar je nekoč imel od Spanheimov.¹³⁰

Posest cerkvene roke na Krasu — oglejska, rožaška in belinjska — pa ni ostala neokrnjena. V stoletjih je celo povsem razpadla. V 13. in 14. stoletju je je največ prešlo na grofe iz Gorice in na gospode iz Devina.

V večjem številu krajev nekdanje oglejske, belinjske in rožaške posesti na Krasu naletimo v kasnejših razdobjih vsepovsod na posest goriških grofov. Načini, kako so ti k svoji stari posesti na Krasu pridobivali še to in novo, so različni. Odvetništvo je bilo eno takih načinov in sredstev. Že sem omenil, da je v Brestovici pri Štivanu kot plačilo za odpoved odvetniških pravic goriški grof že 1157. leta prejel od samostana iz Beligne deset kmetij,¹³¹ kar pa ni Goriškega oviralo, da si ne bi, kljub takim in drugim odpovedim, tudi še nadalje prisvajal odvetniško pravico na posestvih belinjske cerkve.¹³²

¹²⁰ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 72; Regesten Görz, I, 152.

¹²¹ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 225; Regesten Görz, I, 152.

¹²² Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 314; Regesten Görz, I, 152.

¹²³ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 634; Regesten Görz, I, 152.

¹²⁴ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 948; Regesten Görz, I, 152.

¹²⁵ Mon. hist. duc. Car., IV, 409, n. 2497.

¹²⁶ Regesten Görz, I, 152.

¹²⁷ Registraturbuch Görz, f. 126'.

¹²⁸ Seznam rožaške posesti iz konca 15. stoletja (Gradivo za zgod. Slovencev, III, 385; Regesten Görz, I, 151).

¹²⁹ Mon. hist. duc. Car., 4, 571, n. 2761.

¹³⁰ Thes. eccl. Aquil., 208, n. 460. Registraturbuch Görz, f. 315'.

¹³¹ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 367.

¹³² Gradivo za zgod. Slovencev, V, 878 (pritožbe belinjskega opata proti goriškemu grofu, 1246); Regesten Görz, I, 516.

V rožaških vaseh Merče, Žirje, Skopo in Šepulje imajo okoli 1368 odvetništvo goriški grofje. V teh in še drugih rožaških vaseh na Krasu je ob istem času našeta posest, ki pripada Goriškim, medtem ko se rožaška ne omenja več: 1361 pet goriških kmetij v Merčah, 1396 tri goriške kmetije v Merčah in tri v Dobravljah.¹³³ Po švarceneških urbarjih iz dobe okoli 1400 je v Plešivici pri Sežani ena kmetija goriška. Goriški zapisniki iz 1507 in 1523 navajajo posest v Gabrovici, kjer jo je tudi nekdanj imel Rožac.

Podobno in na podoben način kot rožaška je prehajala na Goriške posest oglejske cerkve. V Gabrovici se nekajkrat navajajo kmetije, ki jih daje v fevd oglejska cerkev. 1402 je pa Gabrovica rihemberško-goriška in oglejska posest se tamkaj ne omenja več.¹³⁴ Enako v sosednji Kobjiglavi; 1300, 1345 in 1349 se omenjajo ondod oglejski fevdi in kmetije, okoli 1350 pa tri in pol kmetije kot fevd goriških grofov.¹³⁵ Vasi Tomaj in Dutovlje (Dietendorf in podobno v srednjeveških listinah) je 1284 dala oglejska cerkev v fevd goriškim grofom; od takrat se tamkaj navajajo kmetije kot goriške, dokler ni goriška grofica zastavila 1325 Tomaj Hugonu Devinskemu; odtelej spada Tomaj pod devinsko gospostvo, v katerega urbar je tudi vas vpisana.¹³⁶

Moremo povzeti: prav tako kot posest oglejske cerkve v Furlaniji, Istri, na Kranjskem in drugod je zapadala, zlasti v 14. in 15. stoletju, razkroju in odtujevanju tudi oglejska posest na Krasu. V obsežni meri se je z njo okoristil goriški grof, ki jo, na razne načine pridobljeno in prisvojeno, družil s posestjo, ki jo je na Krasu imel že od poprej. Prisvajanje in pridobivanje cerkvene zemlje je bil eden načinov, s katerimi so si Goriški na Krasu zgrajevali svoje zemljiško gospostvo in deželno knežjo oblast.

Posest, ki so jo goriški grofje imeli na goriškem in tržaškem Krasu, povezuje v ozemeljskem oziru goriško posest okoli Gorice in v Vipavski dolini s posestjo Goriških v brkinskih hribih in njim sosednjih krajih današnje severne Istre. V upravnem oziru je bil večji del slednje združen v urad Švarcenek. Ta se tako imenuje po gradu, ki je stal nekdanj v hribih jugovzhodno od Divače, in se s tem imenom, po moji vednosti, v virih omenja prvič leta 1249 (Svarcznek).¹³⁷ Svarcznek v svoji nemški obliki je grajsko ime. Dali so ga fevdalnemu sedežu plemiči tujega rodu in pomeni toliko kot Črno brdo. Mogoče se je ondodni hrib zaradi temnega, pač borovega gozda, s katerim je bil poraščen, tako imenoval, že preden je bil nanj postavljen fevdalni sedež. Nikakor pa ne more biti Schwarzenek na nemški jezik pri-

¹³³ Registraturbuch Görz, f. 91', 126'; Mon. patr. For., f. 91'.

¹³⁴ 1326 (Bianchi, Doc. per la storia del Friuli, II, 64); 1356, 1366 (Mon. patr. For., f. 66, 40); 1368 (Thes. eccl. Aquil., 363); 1402 (goriški urbarialni obračuni).

¹³⁵ Thes. eccl. Aquil., 86, 115, 138; Mon. patr. For., f. 36, 162'; Registraturbuch Görz, f. 56'.

¹³⁶ Arch. Triest., 12 (1886), 52, n. 46; 62, n. 48. — Arch. österr. Gesch., 24, 452, n. 486. — Goriške kmetije: 1544 dec. 14 (listina v Drž. arh. na Dunaju), okoli 1370 (Diplomatar Görz, f. 15). — Tomaj zastavljen: listina 1325 jan. 29 v Drž. arh. na Dunaju (Cam. de Franceschi, I castelli della Val d'Arsa, 208).

¹³⁷ Registraturbuch Görz, f. 112.

krojeno slovensko ime Završnik, kot to menita M. Sila in S. Rutar. Opis švarceneških deželskosodnih meja, sestavljen 1711 na slovenskem jeziku, govori o »schwarzeneski richti«.¹³⁸

Švarceneški urad je del obsežnega kompleksa goriške zemlje na Krasu. Njegove meje obsegajo na severu še del sežanskega okraja, se širijo proti severu in severovzhodu v glavnem do brkinskih vrhov nad notranjsko Reko, kjer sta Ostrožno brdo in Pregarje goriški vasi, Prem pa je oglejsko-devinski. Na vzhodu prehaja švarceneški urad v goriško ozemlje okoli Jelšan, Gotnika, Rupe in Klane. Proti jugozahodu in jugu sega goriška posest v vaseh onstran Slavnika in na visoki planoti Čičarije od Podgorja pa do Mun in Žejan pod gospostvo, imenovano po gradu Raspor, ki je 1394 prišlo pod Benetke.¹³⁹ V smeri proti tržaškemu ozemlju so spadale v švarceneški urad, torej bile goriške, še vasi Rodik, Lokey, Orlek in Vrhovlje.

Kako so Goriški prišli do tega obsežnega ozemlja ne vemo. Posest nad njim so si utrdili z gradovi, od katerih so starejšega nastanka: Karsperg pri Golcu v Čičariji, »Novi grad« pri Hrušici in že omenjeni Švarcenek pri Divači. Na vseh teh gradovih sede goriški ministeriali.

Goriški Karsperg, omenjen prvič 1249 (Charsperch, Carisperg), je 1267 zastavljen oglejskemu patriarhu.¹⁴⁰ Grad naj se — tako je bilo 1281 sklenjeno — poruši, ali pa ne, kakor bi bilo to patriarhu všeč. Na mesto Karsperga pa so okoli 1270 pri vasi Cerovlje (Cerolach) postavili »Novi grad«.¹⁴¹ Cerovlje bi bilo staro ime za danes po tem »Novem gradu« Podgrad imenovani kraj v severni Istri. Grad kot novo zidanje je pridevek »novi« obdržal (Castrum novum, Nova domus, Newenhaus, Newenburg). Vendar se Karsperg z imenom Golac imenuje še do konca 15. stoletja; za Valvasorjevih časov je bil pa že povsem v ruševinah.¹⁴²

Po Novem gradu so začeli imenovati obsežno gospostvo goriških grofov v Brkinih in Čičariji.¹⁴³ Verjetno je tudi to, kar je bilo kasneje združeno v upravni urad Švarcenek (kot urad omenjen prvič 1398), spadalo prvotno pod Novi grad. Razlika je ta, da je urad Švarcenek obsegal kraje, ki so ostali v neposredni upravi goriških grofov, medtem ko to, kar se ime-

¹³⁸ S. Rutar, Završniška gosposčina na Krasu, *Izvestja Muzej. društva*, 5 (1895), 217, 226. — Italijani pravijo Švarceneku — Nigrignano.

¹³⁹ H. Pirchegger v *Erläuterungen zum Histor. Atlas der österr. Alpenländer*, I/4, zlasti 508 dalje in 523. — Rutarjeva razprava omenjena v opombi 138.

¹⁴⁰ 1249 maj 25 (*Registraturbuch Görz*, f. 111', 112); 1267 avg. 25 (*Fontes rer. Austr.* II, 1, 89); 1274 avg. 18 (*Cod. dipl. Istr.*).

¹⁴¹ Novi grad prvič: *Castrum novum situm in Carsis*, 1275 jan. 18 (*Mon. patr. For.*, f. 22 = *Mem. stor. Forogiuliesi*, 5, 170); 1281 marec 24: *Castrum novum apud Cerolach constructum sit loco Carsberch* (*Arch. Triest.*, XII, 51, 56).

¹⁴² 1492 sept. 25 (*Con. dipl. Istr.*). — Valvasor, *Ehre...*, XI, 357.

¹⁴³ S. Rutar, *Newhaus-Castelnuovo am Karste*, *Mittheil. des Musealvereines für Krain*, 3 (1890), 191 dalje, z dodatki in popravki, prav tam, 4 (1891), 72; *Newhaus-Castelnuovo*, prav tam, 8 (1895), 115 dalje. — Pirchegger v *Erläuterungen zum Hist. Atlas der österr. Alpenländer*, I/4, 508.

nuje gospostvo Neuenhaus, ni bilo urejeno kot poseben goriški urad, kajti obsegalo je povečini ozemlje, ki so ga goriški grofje dajali v fevd ali pa v zastavo. Niti švarceneško niti novograjsko ozemlje pa ni bilo v zemljiško-gospodskem oziru sklenjeno. Sredi novograjskega gospostva na primer so razsejane vasi, ki v upravnem oziru spadajo pod švarceneški urbar (Hrušica, Poljane, Pregarje, Ostrožno brdo, Pasjak). Na novograjskem ozemlju so pa imeli razsejane kmetije tudi zunanji ljudje; takó so imeli po seznamu, sestavljenem 1465 od beneške strani nekateri tržaški meščani v vaseh Golac, Hotičina, Kovčice, Markovščina, Povžane, Velika brda, Artviže, Padež, Ostrožno brdo, Loče in Gradišče skupaj 19 kmetij in en mlin, posest, s katero naj se takrat beneškemu pristašu, tržaškemu meščanu Krištofu Burlu, nadoknadi premoženje, ki mu je bilo odvzeto od avstrijskih oblasti.^{143a}

Ko sta si goriški veji goriških grofov, ožja goriška in istrska, leta 1342 razdelili svoje zemlje, sta Novi grad in Švarcenek dodeljena ožji goriški veji, torej tisti, ki ji je takrat pripadla tudi posest na Krasu, v Vipavski dolini, okoli Gorice, v Goriških Brdih, ob srednji Soči in v Furlaniji. Ko je 1500 umrl Lenart, zadnji moški potomec goriških grofov, je vse naštetó prešlo na podlagi poprej sklenjenih pogodb na avstrijske Habsburžane.¹⁴⁴

S fevdi, podeljenimi od tržaškega škofa, je oblast goriškega grofa segla v zahodno smer tudi na tržaško ozemlje. Eden ministerialov goriških grofov, Almerik, sin Ravina iz Karsperga, je 1249 prejel od tržaškega škofa dovoljenje postaviti grad na tržaškem ozemlju, »na gori, ki leži nad Dingo« (castrum in districtu episcopatus Tergesti in monte quodam posito supra Dinga). Da gre tukaj za grad, ki se kmalu za tem pojavi v listinah z imenom *Vinchenberch* (ali podobno), kasneje pa se imenuje *Fünfenberg*, in ki je stal nad globoko vrezano dolino Glinščice pri vasi Draga (Vikumberk), kaže pripis ob tekstu zadevne listine, ki se glasi: um *Vinchenberch*. Grad je Almerik iz Karsperga prejel od tržaškega škofa v dedni fevd.¹⁴⁵

Grad *Vinchenberch* — *Vikumberk*, kasneje tudi *Fünfenberg*, se v 14. stoletju omenja kot fevd, ki ga imajo od starine goriški grofje od tržaške cerkve.¹⁴⁶ Gospodje iz *Vinchenbercha* — *Fünfenberga* so fevdniki goriških grofov.¹⁴⁷ Pri delitvi goriške zemlje leta 1342 je *Vinchenberch* pripadel ožji

^{143a} Državni arhiv v Ljubljani, Stanovski arhiv, privilegiji, listina 1465 sept. 6. — O zemljiških gospodih v Brkinih razpravlja Sergij Vilfan v *Kroniki*, I (1953), 123 d., ki me je tudi prijazno opozoril na listino iz leta 1465.

¹⁴⁴ M. Wutte, die Erwerbung der Görzer Besitzungen durch das Haus Habsburg, *Mitteilungen des Instituts für österr. Geschichtsforschung*, 38 (1918), 286, 301; H. Wiesflecker, Die politische Entwicklung der Grafschaft Görz und ihr Erbfall an Österreich, prav tam, 56 (1948), 380 d.

¹⁴⁵ Registraturbuch Görz, f. 111'—112. — B. Benussi, *Nel medio evo*, 377.

¹⁴⁶ 1367 junij 23 (Registraturbuch Görz, f. 116') = 1367 okt. 15 (Cod. dipl. istriano).

¹⁴⁷ 1274 avg. 18 (Cod. dipl. Istr.); 1283 marec 3 (Arch. Triest., XII, 59); 1321 apr. 4 (Izvestja Muzej. društva, XII, 60); 1336 avg. 27 (Arch. Triest., XIV, 54); 1340 febr. 2 (listina v Drž. arhivu na Dunaju); 1367 maj 12 (listina prav tam); 1367 okt. 23 (Registraturbuch Görz, f. 117).

goriški liniji.¹⁴⁸ Tudi v vaseh Klancu in Prešnici, jugovzhodno od Vinchenbercha, ki kot ta ležita na ozemlju tržaške škofije, so imeli Goriški urbarialno posest.

Še dalje proti Trstu leži vas Lonjer, stara mejna točka tržaškega ožjega ozemlja. Najmanj od leta 1234 in potem še v drugi polovici 14. stoletja imajo četrtno desetino od vinogradov Slovanov v Lonjeru goriški grofje v fevd od tržaške cerkve.¹⁴⁹

Na vzhodno stran predstavlja teritorialno nadaljevanje posesti, ki so jo imeli Goriški v Brkinih in severnem obrobju Čičarije, posest v skrajnem zgornjem povirju notranjske Reke in v okolišu, ki se razprostira južno od tam. Širi se okoli Šapjan, Jelšan, Rupe in Lipe, ob skrajni zgornji Reki pa okoli obeh Zemonov, Bukovic in Kosez, tja da današnje Ilirske Bistrice.¹⁵⁰ Po Lipi (Tilia, Lind), kjer so imeli Goriški najmanj tri kmetije, se imenujejo njihovi ministeriali.¹⁵¹ V Kosezah (Edling) je utrdba (vest), ki jo daje v fevd goriški grof.¹⁵² Sodstvo v Kosezah vse do Prema je goriško.¹⁵³

Celotno to pretežno Goriškim pripadajoče ozemlje, od tržaških mejá pa preko Brkinov in severne Čičarije proti vzhodu v zgornje povirje notranjske Reke, je bilo v gospodarskoprometnem oziru pomembno kot prehodno ozemlje važnih poti na morje. Zato na njem mitnice, ki s svojimi dohodki predstavljajo znatne postavke v goriškem gospodarstvu in jih omenjajo naši urbarji in urbarialni obračuni. Lokev (Hulbe, Corgnale) na potu v Trst je najdonosnejša goriška mitnica, prvič omenjena 1288. Mitnica Kačiče (prvič maut — mitnica 1340) leži na poti v Koper, Rupa na vzhodu (prvič mitnica 1288) pa na poti proti Reki.¹⁵⁴

Goriška posest v Vipavski dolini, na goriškem in tržaškem Krasu, v severni Čičariji in v Brkinih, na Notranjskem in v povirju zgornje Reke se je razprostirala preko obsežnega ozemlja, ki ga srednjeveški viri imenujejo Kras (Carsium, Carsia, Carstum, Charstum, Karstum, Carsum, Cars, Carst, Charst, Karst; in, super, supra, de, sub — Carsis, Charsis, Carstis, Charstis, Karstis).¹⁵⁵ Če so to označbo uporabljali in pojmovali v najširšem obsegu, tedaj so pod

¹⁴⁸ A. Huber, *Geschichte der Vereinigung Tirols mit Österreich*, 157 d.

¹⁴⁹ Gradio za zgod. Slovencev, IV, 148 (1139), V, 375 (1223), 618 (1234 okt. 10, de vineis Scavorum de Longera). — Še 1367, junij 23: *quartesium vineorum Scavorum de Longera* (Registraturbuch Görz, f. 116').

¹⁵⁰ Kmetije v Bukovici in Kosezah, 1292 (Diplomatar Görz, f. 5'); 1368 jul. 20 (listina v Drž. arhivu na Dunaju). — Okoli 1368: Rupa, Jelšane, »Zennach«, »Fransrach«, Spodnji in Zgornji Zemon, Mala Bukovica, Prelože, grad Gotnik.

¹⁵¹ 1292 (Diplomatar Görz, f. 5'); Laupp: Registraturbuch Görz, f. 126'.

¹⁵² Lehenbuch Görz, f. 1 (1398); 1367 maj 12 (listina v Drž. arhivu na Dunaju).

¹⁵³ Dy seit der Prem vncz an dy stat do dy Preme infellet (Registraturbuch Görz, f. 126').

¹⁵⁴ Lokev in Rupa (Fontes rer. Austr. II, 1, 229 in Mittheilungen des Musealvereines für Krain, XIII, 45). — Kačiče, 1340 febr. 10 (listina v Drž. arh. na Dunaju).

¹⁵⁵ O različnem teritorialnem obsegu označbe Kras: L. Hauptmann ozir. H. Pirchegger v Erläuterungen zum Histor. Atlas, I/4, 352 d. ozir. 497.

Kras šteli še Dornberg, Rihemberk, Vipavo in druge kraje v Vipavski dolini, na Kranjskem pa še Cerknico z okolico, Lož in Planino, včasih pa tudi dele notranje Istre in liburnijske obale.¹⁵⁶

V nekem srednjem obsegu so računali pod Kras isto ozemlje, toda brez Vipave, Planine, Cerknice in Loža. V ožjem obsegu pa niso več šteli pod Kras Pivke s Postojno. V tem ožjem obsegu obmejitve Krasa je razumeti, če je hrib Grad s cerkvijo pri Mirnu, ki leži južno od Gorice pod robom Krasa, označen kot »naša Gospa pod Krasom« (vnser Vrawn vnder dem Charst).¹⁵⁷ Koprskega ozemlja pod Kras niso več šteli. Iz Kopra pelje cesta pod cerkvijo sv. Petra pri Klancu na Kras.¹⁵⁸

Kras sam so delili na Spodnji in Zgornji Kras. Spodnji je obsegal goriški in tržaški Kras. Ondotna goriška zemlja je bila pa podatkih urbarialnega obračuna iz leta 1398 združena v »urad na Spodnjem Krasu«.¹⁵⁹ Zgornji Kras je obsegal ozemlje v zaledju, od Čičarije pa preko Brkinov na Pivko.¹⁶⁰

Kaj je bilo goriškega na spodnjem Krasu, kaj v severni Čičariji in Brkinih, kaj ob zgornji Reki, smo že navedli. Tudi goriško posest pod Nanosom, okoli Razdrtega in Ubelskega, ki so jo upravno šteli v rihemberški urad, smo že omenili.

S posestjo okoli Razdrtega so Goriški obvladovali važna pota s Pivke proti Trstu in Vipavi. Nič manj važna ni bila v prometnogospodarskem oziru posest, ki so jo Goriški imeli na Notranjskem okoli Planine, to je ob pomembni prehodni poti in križišču potov s Pivke proti Cerknici in proti Logatcu-Ljubljani. Ondotna goriška posest je bila v upravnem oziru združena v urad Planina (ampt zu der Alben, 1398). Kako so Goriški prišli do posesti v tem okolišu, nam ni znano. Prejkone jo imajo kot fevd od oglejske cerkve, ki je 1040 prejela od krone 50 kraljevskih kmetij v Cerknici in okoliških vaseh.¹⁶¹ Goriški grofje so v teh krajih imeli svojo mitnico, ki se omenja 1217 z navedbo, stilizirano v regestu iz 18. stoletja: »v trgu pri reki z imenom Unec«.¹⁶² To je kraj, ki je 1300 omenjen kot trg Unec (Mounç in foro) in isto,

¹⁵⁶ K podatkom, ki jih je za najširši obseg Krasa zbral Hauptmann, še dodajam: Planina — Hazzperch an dem Charst, 1370 julij 14 (listina v Drž. arh. na Dunaju); vest Reiffenberg und Dornberg gelegen auf dem Charst, 1371 dec. 13 (listina v Drž. arh. na Dunaju), 1374 marec 22 (listina prav tam); Wippach am Karst, 1431 et circa (Diplomatar Görz, f. 240); vesst Dornberg auf dem Carst, 1472 (Repertorium Görz, f. 61'); v vipavskem urbarju iz 1499 (v Drž. arh. v Ljubljani) sta na Krasu vipavska kraja Križ in Budanje. — Cerkev sv. Urha v Rihemberku je na Krasu (možaški urbar, okoli 1240, objavljen v tej knjigi).

¹⁵⁷ Registraturbuch Görz, f. 58'.

¹⁵⁸ Registraturbuch Görz, f. 47 (1361) in Repertorium Görz, f. 302.

¹⁵⁹ Na Spodnjem Krasu je na primer Komen, 1371 julij 13 (Österr. Akten, Görz, Fasz. 24, Abt. III, n. 6, Drž. arh. na Dunaju).

¹⁶⁰ Na Zgornjem Krasu na primer: Kozjane v Brkinih (1403, Mitteil. des Musealvereines für Krain, XX, 165), Starad pri Podgradu (Lehenbuch Görz, f. 2').

¹⁶¹ Gradivo za zgod. Slovencev, III, 105; Mon. Germ., Dipl., V, 26, n. 19.

¹⁶² Gradivo za zgod. Slovencev, V, 277; Regesten Görz, I, 379.

kar kasneje trg Planina.¹⁶³ Od trga Planine razlikujejo viri vas Planino.¹⁶⁴ Vas Planina se po cerkvenem patronu imenuje tudi Sv. Marjeta pri Planini.¹⁶⁵

Grad na 703 m visokem hribu nad Planino je omenjen 1295 kot grad Unec (apud castrum Moventz), 1333 pa kot gradišče (purchstal) in gora Hazperch.¹⁶⁶ Slednje ime je gradu, ki je v posesti Goriških, poslej ostalo.¹⁶⁷ Celoten okoliš ima obči označbi: na zahodno stran »v Planini« (ze der Alben), na vzhodno pa »v Cerknici«.

Na tem ozemlju, po podelitvi krone iz leta 1040 oglejskem, so mimo Goriških bili fevdniki oglejskih patriarhov tudi mogočni vazali le-teh, gošpodje iz Devina. Štiri vasi, ki leže »v Cerknici«, Unec, Ivanje selo, Nova vas pri Uncu in »Smogew« (kje?), prodajo Devinci leta 1307 Henriku Gralantu, tedanjemu vicedomu na Kranjskem in v Slovenski marki, Gralanti pa 1333 goriškim grofom.¹⁶⁸ Te vasi in še nekatere druge v okolišu Planine (Jakovica, Liplje) so odslej v posesti goriških grofov in vključene v njihov urad Planino.¹⁶⁹ Z nasledstvom po zadnjem goriškem grofu Lenartu je leta 1500 tudi Planina prešla dokončno na avstrijske Habsburžane.

Izven Krasa, Vipavske doline, okolice Gorice, Goriških Brd in »gorá« nad Gorico so imeli Goriški tudi posest v ravni Furlaniji in v zgornjem Posočju. Obseg in teritorialni razvoj goriške posesti v ravni Furlaniji nas v obsegu te razprave v podrobnem ne zanima.

V zgornjem Posočju so imeli Goriški raztreseno posest okoli Bovca in zahodno od Kobarida. Bovec (Pletium, Plez, Fliz in podobno) ne pomeni le naselje tega imena, marveč tudi celoten okraj (contrata), ki vanj štejejo v 12. in 13. stoletju kraje ob zgornji Soči z vključeno Trento.¹⁷⁰

¹⁶³ 1500 junij 20 (Archiv für Heimatkunde, II, 245).

¹⁶⁴ 1471, zu der Alben in dem marckht, dorff zu der Alben (Repertorium Görz, f. 38).

¹⁶⁵ 1342, dorff Sannd Margrethen bey der Alben (Repertorium Görz, f. 94); enako 1361 (Registraturbuch Görz, f. 62' = Repertorium Görz, f. 97); 1368, ze der Alben in dem dorff sand Margretten (Mitt. des Histor. Vereins für Krain, 19, 54); v urbarialnem obračunu 1398: dorff ze sand Margareten.

¹⁶⁶ 1295 maj 13 (listina v Drž. arh. na Dunaju); 1333 julij 31 (listina v Drž. arh. na Dunaju).

¹⁶⁷ Grad Hosperch 1386 goriški (Arch. Triest., 17, 299).

¹⁶⁸ 1307 (Marincze, Eybanstolle, Newdorf, Smogew; Repertorium Görz, f. 326', regest z izkvarjenimi imeni krajev iz dobe okoli 1500). — 1333 julij 31 (Mauncz, Eywanzed, Neudorf, Smogor; listina v Drž. arh. na Dunaju). — 1333 sept. 4 (Mauncz, Znogor, Neudorf, Ewanczod; listina v Drž. arh. na Dunaju; po prepisu Chartular Görz, f. 26).

¹⁶⁹ Goriška posest v vaseh: Jakovica, 10 kmetij; Liplje, 3 kmetije; Planina, 7 kmetij; 1342, 1361 (Repertorium Görz, f. 94; Registraturbuch Görz, f. 62'). — Ivanje selo, 5 kmetij; Nova vas, 4 kmetije; 1353 nov. 11 (listina v Drž. arh. na Dunaju); Ivanje selo, 2 kmetiji; 1342 (Diplomatar Görz, f. 6). — Nova vas in Ivanje selo v »gericht zu der Alben« z 10 kmetijami, 1350 (Repertorium Görz, f. 95). — Unec, grajski fevd, 1347 (Registraturbuch Görz, f. 51'); 11 kmetij, 1359 (Repertorium Görz, f. 109). — Goriški fevdi v trgu in vasi Planini ter Jakovici, z mlino, žago itd., 1428, 1449, 1465, 1471, 1478, 1498 (Repertorium Görz, f. 42', 52, 65, 68, 69, 74').

¹⁷⁰ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 560; V, 470.

V Bovcu, Dvoru in Plužni pri Bovcu, na planinskih pašnikih gore Hum (1109 m) nad potokom Učjo pri Žagi, na Srpenici, v Trnovem, Starem selu pri Kobaridu, Kredu, Potokih pri Kredu in Beli pri Borjani je slediti zemljiško posest s pravicami, ki so jih v teh krajih imeli goriški grofje.¹⁷¹ Vse to je bilo toliko obsežno, da je v ondotnih krajih vsaj okoli 1300 bil poseben goriški urad Bovec (*officium*) z upravnikom (*officialis*) na čelu.¹⁷² Ta posest, raztresena na ozemlju, ki ni predstavljalo sklenjene enote, pa ni ostala trajno v rokah Goriških. Velik del te od starine goriške zemlje je pridobil samostan v Rožacu, bodisi neposredno od goriških grofov, bodisi posredno preko goriških vazalov, ki so jo prejeli od svojih fevdnih gospodov. Rožac je takó dobil od gospodov Rihemberških 1256 tri kmetije v Dvoru pri Bovcu; od viteza Henrika iz Gorice 1323 dvajset kmetij, dvor in ribiče v Kredu; od Vikarda iz Raspora okoli 1330 tri kmetije na Srpenici.¹⁷³ Seznam izza konca 15. stoletja našteva rožaško posest v Sedlu, Borjani, Potokih, Kredu, Mlinskem, Idrskem in na Livku, torej povečini v krajih, kjer je za starejšo dobo izkazana posest Goriških.¹⁷⁴

Rožac je bil eden glavnih naslednikov goriške posesti ob zgornji Soči in Nadiži. Drugi je bil furlanski fevdalni rod, ki se imenuje po gradu Villalta (med Vidmom in San Danielom). Villalta so imeli posest in pravice okoli Bovca, Breginja in Borjane.¹⁷⁵ Joannes Villalta izjavi 1337 (ali 1334?), da ima gospostvo na Bovškem (*dominium in Plecio*) od goriškega grofa, obljublja, da ne bo nadlegoval kolonov rožaške opatije in da ne bo storil nobene škode goriškemu grofu.¹⁷⁶

Od druge polovice 14. stoletja dalje se ne omenja več zemljiška posest goriških grofov v zgornjih dolinah Soče in Nadiže. V glavnem sta jo nasledila Rožac in Villalta.

Bogat zemljiški posestnik na Krasu je bil od davnine oglejski patriarhat, pač na podlagi podelitev od strani krone. Od kraškega roba nad Furlansko ravnino, od morja pri Devinu in Nabrežini in mejá tržaškega ozemlja pa preko planot na vzhod, vse do mejá »stare Kranjske«, se v vaseh »na Krasu« pogostokrat omenja oglejska zemljiška posest, takó taka, ki je

¹⁷¹ Dvor, Kred in Srpenica (glej opombo 173). — *Iudicium, census, redditus, proventus et omne ius in Plecio et eius pertinentiis*, 1313 (Arch. Triest., 13, 76). — Kmetije v Bovcu, Starem selu in Potokih ter odvetništvo nad njimi — goriški fevd, 1304, 1313, 1319, 1320 (Mon. patr. For., f. 104', 127, 129, 129', 143). — Kmetijo v Plužni pri Bovcu in ribištvo v »contrata Plezii« ima 1330 od Goriških v fevd rodbina Longo (Mon. patr. For., f. 106'). — Dekan Marin in kmet Blank iz Kobarida smeta pasti živino »in monte qui dicitur Colm (Hum) prope aquam Valtiam (Učja) nomine«, 1291 (Arch. Triest., 19, 273, n. 11). — Adalpret iz Cucagne odproda vasi Trnovo, Bela in Staro selo s pristankom goriškega grofa (Manzano, *Annali del Friuli*, IV, 11).

¹⁷² In officio nostro de Uliza, 1291 jun. 28 (Arch. Triest., 19, 273, n. 11).

¹⁷³ Reg. Görz, 1, 41, 42, n. 152.

¹⁷⁴ Gradivo za zgod. Slovencev, III, 385.

¹⁷⁵ Okoli 1305 (Arch. Triest., 12, 300); 1314, 1315 (Mon. patr. For., f. 104'; Manzano, *Annali del Friuli*, IV, 45).

¹⁷⁶ Mon. patr. For., f. 107'.

bila v neposredni oglejski upravi, kot taka, ki je bila dana v fevd, pa pravice oglejske cerkve na teh kraških tleh. Ta posest pa po eni strani ni bila v ozemeljskem oziru strnjena; po drugi strani pa ni ostala trajno pri Ogleju. Strnjena ni bila, ker so že zgodaj sredi med oglejsko zemljo in posestjo imeli ali pridobili posest in zemljo drugi. Trajno pa ni ostala pri Ogleju, ker so — kot oglejski posestni kompleksi marsikje drugje — tudi oni na Krasu zapadali trajnemu razkroju, in to v korist mogočnejših sil, kot je bila, zlasti od 13. stoletja dalje, vedno bolj propadajoča svetna oblast oglejskih cerkvenih knezov in oglejske cerkve. Bili so v prvi vrsti grofje iz Gorice, avstrijski Habsburžani, pa tudi nekateri mogočnih vazalov oglejskih patriarhov samih. Med slednjimi so na Krasu po obsegu svoje zemljiške posesti, vplivu in moči med prvimi nedvomno gospodje iz Devina. Tri velika kraška gospostva, Devin, Senožeče in Prem, so bila kot fevd oglejske cerkve v rokah Devincev, oziroma so kasneje prešla na njihove naslednike, Walseejce in Habsburžane.

Zdi se, da ima fevdalni rod, ki se imenuje po Devinu, svoj izvor v Furlaniji. Za tako domnevo se navajajo podatki o sorodstvu s furlanskimi rodbinami (Villalta, Caporiacco) in posest Devincev v Furlaniji.¹⁷⁷ Dodati bi bilo v podkrepitev te domneve še enakost osebnih imen, ki se ponavlja pri rodbinah Devin in Villalta (Henrik, Dietalm, Rudolf).¹⁷⁸ Najmanj okoli leta 1100 je moral biti rod v posesti gradu Devina, po katerem se prvi njegov po imenu znani pripadnik imenuje leta 1139.¹⁷⁹ Devinski so bili vazali oglejskega patriarha.¹⁸⁰ Rod se je kmalu razpredel in razširil preko oglejskega Krasa in severne Istre. Odalskalk, čigar življenjska doba se dá dokazati med 1188 in 1249, se imenuje po Devinu, od 1234 pa tudi po severnoistrskem Momjanu, gradu in kraju pri Bujah, ki je od 1102 last oglejskega patriarha.¹⁸¹ Odalskalkov oče Štefan (omenja se 1166 in 1188) je imel za ženo Adelmudo, ki je bila ena gospode iz Prema, ki je prav tako kot Devin in Momjan stara posest in sedež vazalov oglejskega patriarha. Od Odalskalkovih sinov Kona in Biakvina, od katerih ima Biakvin za ženo hčerko Ulrika iz Rihemberka, gre momjanska linija tega rodu. Dá se jo zasledovati do preko srede 14. stoletja.¹⁸²

Leta 1366 so se Devinci z vsemi svojimi gospostvi in posestvi, Devinom, Premom, Senožečami, Gotnikom, Reko, Veprincem in Moščenicami, podvrgli avstrijskim Habsburžanom. Priključili so se jim kot deželni gospodje, niso pa — razen Senožeč — vzeli naštetih gospostev od njih v fevd. Ko so Devinci

¹⁷⁷ Rodolfo Pichler, *Il castello di Duino* (1882), 131 dalje. — Enrico Marcon, *La città di Monfalcone* (1949), 106.

¹⁷⁸ Imena rodu Villalta po Manzanu, *Annali del Friuli*, II, 440; III, 495; IV, 534. Imena Devincev v razpravi navedeni pri opombi 181.

¹⁷⁹ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 148.

¹⁸⁰ Štefan iz Devina fidelis oglejskega patriarha, 1188 (Gradivo, IV, 754), in za tem še obilo primerov oglejskega vazalstva Devincev.

¹⁸¹ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 5; V, 617. — Franc Kos, *Iz zgodovine devinskih gospodov*, *Razprave Znanstvenega društva*, I, 91, 92.

¹⁸² Na identičnost in istorodnost Devincev in Momjancev kažejo zlasti listine: 1188 (Gradivo, IV, 754), 1234 junij 8 (Gradivo, V, 617), 1249 (*Repertorium Görz*, f. 342), okoli 1260 (*Cod. dipl. Istr.*), 1274 febr. 24 (*Arch. Veneto*, XIII, 12).

v moškem rodu leta 1399 izumrli, so jim sledili njihovi sorodniki, ki se imenujejo po švabskem Walseeju. Za svoje kraške zemlje so bili ti državi skoraj neposredno podrejeni.¹⁸³ Leta 1472 je Rajnpreht iz Walseeja prodal zgornji in spodnji Devin, Štivan pri Devinu, Senožče z gradom in mitnico ter Prem, z vsemi vasmí, uradi, podložniki, posestvi, dohodki in drugim Habsburžanu cesarju Frideriku III., medtem ko je temu Gotnik z gospostvi in posestvi v Liburniji pripadel že po smrti Wolfganga iz Walseeja (1466).¹⁸⁴ Devin in devinsko gospostvo upravljajo poslej od Habsburžanov postavljeni glavarji in oskrbniki. Po kolebanju glede politične pripadnosti Gorici ali Kranjski je od srede prve polovice 16. stoletja dalje Devin del Kranjske.

V zvezi z našo razpravo nas more predvsem zanimati kraška posest Devincev in njihovih naslednikov. Bila je v glavnem od starine fevd oglejske cerkve, toda po mogočnih vazalih Ogleja, Devincih, tej cerkvi že zgodaj od-tujena. Grad Devin, ob morju med Trstom in Štivanom, po katerem se Devinci imenujejo, je njihov glavni sedež in upravno središče ožjega devinskega gospostva.¹⁸⁵ To se v širokem pasu razprostira od reke Vipave pri goriškem Mirnu pa preko kraškega Dola, Opatjih sel in Brestovice do morja pri Devinu in dalje v zaledju tržaškega ozemlja preko Krasa tja do okoli Repna. To posest, ki nam jo izpričujejo navedbe v listinah in urbarjih, so si znali Devinci do leta 1399, ko so izumrli, in njihovi nasledniki, gospodje iz Walseeja, še razširiti. Zgodilo se je to na različne načine in v raznih smereh.

Štivan z znamenito starodavno cerkvijo je od zadnje četrtine 11. stoletja posest samostana Bèlignè pri Ogleju, ki si je pridobil nekaj posesti tudi na bližnjem Krasu. Hudi nasprotniki belinjske posesti, zlasti okoli Štivana, so bili nje sosedí, gospodje iz Devina, oziroma njihovi nasledniki, gospodje iz Walseeja. Prizadevali so si pridobiti odvetniške pravice nad samostansko posestjo, posest samo in pravice nad štivansko faro. Pritožbe Beligne proti Devincem se stalno ponavljajo.¹⁸⁶ Hugonu iz Devina se je 1366 končno posrečilo, da je dosegel dedno odvetništvo nad Štivanom.¹⁸⁷ Devincem in Walseejcem je bilo zlasti do velikih gospodarskih koristi, ki so bile združene s posestjo Štivana; saj je bila tukaj ob izlivu Timave v srednjem veku luka z velikim prometom, donosna mitnica in znamenito tržišče. Zlasti ob cerkve-

¹⁸³ Pichler, *Il castello di Duino*, 195. — M. Doblinger, *Die Herren von Walsee*, *Archiv f. österr. Geschichte*, 95 (1906), 308 d., 317 d., 333 d., 501. — Hauptmann v *Erläuterungen zum Hist. Atlas der österr. Alpenländer*, I/4, 438, 441; Pirchegger, prav tam, 494. — Fr. Kos, *Iz zgodovine devinskih gospodov*, *Razprave Znanstvenega društva*, I, 150 dalje. — F. Cusin, *Il confine orientale d'Italia*, II, 121, 123.

¹⁸⁴ Chmel, *Regesta chronologico-diplomatica Friderici III.*, n. 6536 (1472 marec 12). — Pichler, 269. — Doblinger, 482, 490.

¹⁸⁵ Dvojni grad Devin, stari ali spodnji grad, danes v ruševinah, in novi ali zgornji grad. Prvo razlikovanje obeh po Pichlerju, *Il castello di Duino*, 84, leta 1363.

¹⁸⁶ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 754 (1188); V, 878 (1246); *Cod. dipl. Istr.*, napačno k letu 1290, pravilno 1279 april 12; *Mon. patr. For.*, f. 127 (1502); 1512 sept. 10 (listina v Drž. arh. na Dunaju); 1366 junij 24 (listina prav tam). — Fr. Kos, *Iz zgodovine devinskih gospodov*, *Razprave Znanstvenega društva*, I, 98, 104, 120.

¹⁸⁷ 1366 junij 24 (listina v Drž. arh. na Dunaju).

nem proščanju na praznik Janeza Krstnika (24. junija) in nekaj dni prej in potem, ko se je zbralo v Štivanu ogromno ljudstva, so bili dohodki, potekajoči od mitnine, darovanja v cerkvi in od raznih tržnih ter drugih pristojbin in dajatev, veliki. Do materialnih virov, ki so pripadali Beligni, gospodarji bližnjega Devina niso ostali ravnodušni. S časom je čimdalje več belinjskih pravic v Štivanu prešlo nanje. Končno je Beligni od njenih nekdanjih dohodkov ostala edino še mitnina enega dne ob proščanju Janeza Krstnika. Ta je po ukinitvi samostana Beligne (leta 1453) prešla na oglejski kapitelj, kot je to razvidno tudi iz devinskih urbarjev, medtem ko je mitnina ostalih dni pripadala gospodarjem Devina.¹⁸⁸

Enako kot z belinjskimi pravicami in posestjo v Štivanu je bilo z nekdanjo belinjsko posestjo na Krasu. Nekdaj belinjska vas Mavhinje je 1494 in 1524 vpisana v devinski urbar, prav takó kot ozemlje v Štivanu in njegovi okolici. Število kmetij v Brestovici (10), ki jih je od Beligne pridobil 1157 goriški grof, se do malega sklada s številom devinskih kmetij v tej vasi leta 1494 (9) in leta 1524 (11), število dveh belinjskih kmetij v Vrtočah (Vrescisha) jugovzhodno od Mirna leta 1341 pa z dvema in pol devinskima kmetijama v letih 1494 in 1524 prav tam (Werdischach, Vertitschach).¹⁸⁹

Nič manj kot belinjski niso bili gospodje iz Devina oziroma tisti njihovega rodu, ki se imenujejo tudi po istrskem Momjanu, nevarni kraški posesti rožaškega samostana. Koroški vojvoda Bernard iz rodu Spanheim je moral 1252 odločno nastopiti proti Rudolfu iz Devina in Biakvinu iz Momjana, ki sta si lastila odvetniške pravice nad posestjo, ki so jo podarili Rožacu Spanheimi.¹⁹⁰ Kljub takemu ukrepu izvajajo 1275 v Sežani, Utovljah in Merčah odvetništvo gospodje iz Momjana,¹⁹¹ a po urbarjih iz 1494 in 1524 imajo v vrsti nekdanj rožaških vasi oziroma vasi, v katerih je imel posest Rožac, kmete in zemljo gospodarji Devina (Opatja sela, imenovana takó po rožaškem opatu, Selo nad Brestovico, Gorjansko, Skopo, Šepulje, Merče, Plešivica, Žirje).

V smeri proti ozemlju tržaške občine je meja devinskega ozemlja že s pravdorekoma iz let 1139 in 1223 določena s cesto, ki je peljala od luke Sosljan preko Krasa proti jugovzhodu.¹⁹² Ta meja je označena tudi v legendi pečata tržaškega mesta iz dobe okoli 1300: Sistilianum, publica(via), Castilir, mare, certos dat michi fines (Sosljan, javna cesta, Kaštelir, morje, mi daje trdne meje).¹⁹³ Vse, kar je bilo od ceste proti morju, je spadalo pod tržaško komuno; po sredi ceste je šla meja med devinskim in tržaškim ozemljem.¹⁹⁴ Vas Prosek ob tej cesti je bila na pol devinska, na pol tržaška; zaradi posesti

¹⁸⁸ Pichler, Il castello di Duino, 247. — Podatki v devinskih urbarjih iz leta 1494 in leta 1524.

¹⁸⁹ Glej zgoraj op. 115 in 116.

¹⁹⁰ Mon. hist. duc. Car., IV, 409, n. 2497.

¹⁹¹ Thes. eccl. Aquil., 144.

¹⁹² Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 148; V, 375.

¹⁹³ G. Caprin, Il trecento a Trieste, 15.

¹⁹⁴ Kandler, Statuti municipali di Trieste, XXII.

in pravic v njej so tekle od časa do časa pravde med Devinom in Trstom.¹⁹⁵ Štivan in Devin sta pa imela nekaj posesti, zlasti vinograde, tudi na tržaškem ozemlju; o tem nam govori že pravdorek iz 1139, to nam povedo razni kasnejši viri, na primer beneško-avstrijski mir, sklenjen 1370 v Šiški pri Ljubljani, ki omenja desetine, dohodke in najemščine Devina na tržaškem ozemlju, pa tudi devinska urbarja iz 1494 in 1524, ki navajata devinsko posest pri Kontovelu in v Bregu nad morjem.¹⁹⁶

Proti vzhodu, v notranjost Krasa, je devinsko gospostvo obseglo še vasi Gorjansko, Skopo in Krajno vas.¹⁹⁷ Tomaj so Devincem 1325. leta zastavili Goriški.¹⁹⁸ Ti kraji so še vsi spadali pod deželsko sodnijo devinsko. Onstran njenih meja spadajo v devinski urbar in v devinsko gospostvo še nekatere vasi na ozemlju rihemberške deželske sodnije okoli Komna (Sveto, Volčji grad, Ivanji grad). Pod Devin so spadale še dalje proti vzhodu enklave okoli vasi Štorje (z vasmí Senadole in Podbreže) in okoli Merč (pri Sežani, z vasmí Plešivica in Žirje).

Gospodarji Devina so s svojo zemljo, ki se je razprostirala med spodnjo Vipavo in tržaškimi mejami, obvladovali važna pota: tista, ki iz zaledja vodijo v Furlanijo in na morje oziroma narobe, pa veliko cesto, ki je iz Furlanije preko Štivanja peljala na Kras in v Istro. Na kamnitem mostu preko rokava izvirov Timava je cesta prešla mejo med Furlanijo po eni in devinskim ozemljem oziroma Istro in Krasom po drugi strani.¹⁹⁹ Gospodarji Devina so si prizadevali, da bi, proti pravicam oglejskega patriarha, to cesto obvladali, uravnali promet skozi svoj Devin, kjer so pobirali mitnino in vsiljevali trgovcem svoje spremstvo.²⁰⁰ Ob vsem tem pa so Devinci tudi nadlegovali tuje trgovce ter imeli od njih, od mitnine in drugih dajatev ter spremstva znatne koristi materialnega značaja.

Druga pota, gospodarjem Devina z mitnicami ob njih prav tako koristna, so bila transversalna, iz zaledja preko devinskega ozemlja v Furlanijo in na morje. V devinskih Gabrijah ob spodnji Vipavi je bila mitnica ob poti, ki je vodila skozi Vipavsko dolino v Furlanijo. V Brestovici so pobirali mitnino ob kraški poti, ki je peljala od Branika (Rihemberka), Štanjela, Komna in Gor-

¹⁹⁵ Pichler, *Il castello di Duino*, 252—256, 280. — Hortis, *Documenti riguardanti la storia di Trieste e de' Walsee*, Arch. Triest., V (1877), 83 d., 197 d.; Cod. dipl. Istriano, k letu 1424 in 1495. — Doblinger, *Die Herren von Walsee*, 453. — Fabio Cusin, *Il confine orientale d'Italia nella politica europea del XIV e XV secolo*, I, 344 d. — Devinski urbar iz 1524.

¹⁹⁶ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 148. — Cod. dipl. Istr., insert v listini 1370 nov. 12. — Hortis, n. n. m.

¹⁹⁷ Krajna vas — Chraindorf, devinska, 1346 jan. 25 (listina v Drž. arhivu na Dunaju).

¹⁹⁸ 1325 jan. 29 (Arch. Triest., 14, 1888 = Registraturbuch Görz, f. 53). — C. de Franceschi, *I castelli della Val d'Arsa*, 208.

¹⁹⁹ Pons lapideus med Štivanom in Tržičem (Monfalcone), prvič 1284 marec 2 (Arch. Triest. 12, 63).

²⁰⁰ Thes. eccl. Aquil., 11, 359 (1281 marec 25, 1367 jan. 10). — E. Manrico, *La città di Monfalcone* (1949), 107, 108.

janskega na morje pri Štivanu in Devinu. Salež in Repen sta bila mitnici za poti, ki so preko devinskega ozemlja vodile na Trst. Devinski urbar iz leta 1524 našteva do podrobnosti carinske postavke, določene za blago, ki so ga na teh potih in preko imenovanih mitnic tovorili in vozili. Glavno je bilo: živina, vino, sol in sukno. Mitnice so bile tudi v Štivanu in Devinu za blago, ki so ga tovorili ali vozili na obmorski cesti, in za blago, ki je prihajalo po morju.

Ozemlje devinskega gospostva v prvi avstrijski dobi nam kažeta urbarja iz let 1494 in 1524. V glavnem se sklada z ozemljem, ki so ga imeli, pridobivali in zaokroževali predniki Habsburžanov na tem teritoriju, gospodje iz Devina in gospodje iz Walseeja. V upravnem oziru je bilo leta 1524 v devinski urbar spadajoče ozemlje razdeljeno na župe, ki jih je vsega 12: Miren-Orehovlje, Brestovica, Štivan-Prelosno, Mavhinje, Šempolaj, Gorjansko, Skopo, Tomaj, Štorje, Veliki Repen, Zgonik-Salež in Prosek. Izven te upravne razdelitve na župe so pod devinsko gospostvo spadale še nekatere vasi in kmetije okoli Doberdoba, Tržiča (Monfalcone) in v Furlaniji med Tržičem in Krminom.

Senožeče in Prem sta prav tako kot Devin od starine gospostvi oglejskega patriarhata.²⁰¹ V območju obeh oddaja fevde oglejski patriarh,²⁰² po obeh krajih se imenujejo patriarhovi ministeriali.²⁰³ Glavni oglejski fevdnik v obeh krajih in gospostvih je rod Devin-Momjan. Štefan iz Devina, ki se omenja 1166 in 1188 in je bil 1216 že med mrtvimi, je podelil stškemu samostanu kmetijo v Senožeah.²⁰⁴ Grad in vas Senožče sta 1275 oglejski fevd Momjancev (in castro Senozesa cum villa Senozesa).²⁰⁵ Henrik iz Prema se 1234 imenuje ujec Odalskalka iz Momjana-Devina.²⁰⁶ Ko se je 1366 Hugon Devinski odvrnil od patriarha in Ogleja ter se priključil Habsburžanom, so mu očitali patriarhovi odposlanci, da bi moral, kot so to delali njegovi predniki, sprejeti od Ogleja v fevd gradova Devin in Prem z vsem, kar zraven spada, in so mu pri tem predložili neko listino iz leta 1256.²⁰⁷ Gradovi Devin, Prem in Senožče z vsemi pritiklinami so 1386 naštetih med fevdi, ki so jih Devinci že od starine imeli od Oglejske cerkve.²⁰⁸

Obenem z Devinom so se Devinci tudi s Senožčami in Premom leta 1366 podvrgli Habsburžanom. Za Devinci so ta gospostva prešla, kot že povedano,

²⁰¹ Contrata apud Prem, 1500 (Thes. eccl. Aquil., 58 = Arch. Triest., 12, 282).

²⁰² 1500, Sušica pri Košani (Durempach), Thes. eccl. Aquil., 58. — 1500 apr. 2, Šempeter na Pivki, danes Pivka (villa Sancti Petri super Piucha), prav tam, 127. — 1392 maj 10, dobi Matej, sin Dojma z Reke, med drugim od patriarha v fevd šest kmetij v vasi Prem (Prim), šest kmetij v Zemonu (Zambel) in polovico vasi Šembije (Visdorf), Mon. patr. For., f. 57'. Zemon jugovzh., Šembije sev. od današnje Ilirske Bistrice.

²⁰³ Prvi po Premu imenovani 1213 Udo de Prem (Gradivo, V, 215).

²⁰⁴ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 485, 486, 754; V, 250. — M. Mikuz, Topografija stiške zemlje, 35.

²⁰⁵ Thes. eccl. Aquil., 144.

²⁰⁶ Gradivo za zgod. Slovencev, V, 617.

²⁰⁷ Thes. eccl. Aquil., 358.

²⁰⁸ Thes. eccl. Aquil., 21, 413.

na Walseejce, od teh pa 1472 na Habsburžane, ki so jih priključili svoji preko Krasa na morje posegajoči Kranjski.²⁰⁹

S Senožečami in Premom so imeli Devinci v svoji oblasti obsežne dele Krasa, od zgornje Vipavske doline in Branice pa preko velikega dela povirja in doline notranjske Reke. Obvladali so s tem važna pota, ki peljejo s Pivke na tržaški Kras in dalje na Trst (mitnica v Senožečah, omenjena že 1217, 1366 z gradom Senožeče predana Habsburžanom),²¹⁰ pa tudi pota s Pivke proti Kvarneru (mitnica v Zagorju, omenjena v premskem urbarju iz leta 1498).

Po urbarju iz leta 1460 spada v okvir gospostva Senožeče v strnjnem obsegu kraško ozemlje, ki se širi južno od Razdrtega ter sega pri Famljah do notranjske Reke, na zahodu pa do zgornje Raše v okolišu Štjaka. Mimo tega je po urbarju iz leta 1460 pod senožeško gospostvo spadalo še nekoliko razdrobljene posesti v Brkinih (Vatovlje, Misliče), pri Sežani (Povir) ter okoli Ajdovščine in Vipave (Planina, Ustje, Duplje, Loze, Erzelj, Linevec). Urbar iz leta 1460 razlikuje trg in vas Senožeče (Senasetschach aus dem markcht vnd aus dem dorff).

Gospostvo Prem je po urbarju iz leta 1498 obsegalo ozemlje zgornje Pivke, kjer je blizu Slavine mejilo na postojnsko gospostvo, proti jugu pa se je širilo v dolino zgornje Reke, kjer je stal grad Prem. Košana na zahodu in Knežak na vzhodu spadata pod Postojno. Na jugu sega premsko gospostvo tudi še nekoliko v brkinske hribe zahodno od spodnje Reke in vključuje ondod še Jelšane. To ozemlje pa po svojem teritorialnem nastanku ni bilo takó enotno, kakor nam ga kot táko predstavlja najstarejši znani premski urbar iz leta 1498.

V južnem delu so se v gospostvo Prem, s svojo posestjo, sodstvom in vitezi, okoli Jelšan in Šapjan, okoli Rupe in Lipe in okoli današnje Ilirske Bistrice, vrivali goriški grofje.²¹¹ Še dalje proti vzhodu, v območju izvirov notranjske Reke, je goriški ministerial Vinter iz Pazina sredi 13. stoletja sezidal grad Gotnik (Gotenech, Gutenek in podobno, danes grad v razvalinah pri vasi Zabiče). S pokrajino »contrata«, koruptno imenovana »de Gotef« 1255, oziroma »de Gotys« 1258), dohodki in gospostvom ter z določenimi grofovimi pravicami v treh vaseh je Vinter grad Gotnik od goriškega grofa 1255 prejel v fevd, z določilom, da smejo Vinterju v fevdu slediti tudi hčerke, razen če bi dobil sinove.²¹² Kaže se, da se je temu uprl oglejski patriarh s poudarkom svojih tamošnjih pravic. Vinter mora za one tri vasi (ki so Šembije — villa Sancti Viti, »Adowach« in Podstenje — Postech, vse tri pri Premu) pripoznati, da jih ima v fevd od oglejske cerkve, glede novega gradu Gotnika pa izpolniti vsak ukaz, ki bi ga glede tega dobil od patriarha, to se pravi razrušiti

²⁰⁹ Literatura pri opombi 183 in Hauptmann, Erläuterungen zum Histor. Atlas der österr. Alpenländer, I/4, 482, 483.

²¹⁰ Gradivo za zgod. Slovencev, V, 277; Pichler, Il castello di Duino, 196.

²¹¹ Glej zgoraj stran 40.

²¹² Regesten Görz I, 164, n. 629; 147, n. 563 (z napačno letnico 1252). — Vinter iz Pazina ali iz Gotnika, goriški ministerial: 1261 (Schumi, Urkundenbuch... Krain, 2, 215), 1264 (Regesten Görz, I, n. 729), 1265 (prav tam, n. 733), 1266 (Jaksch, Mon. hist. duc. Car., 4, 635), 1266 (Regesten Görz, 1, n. 765).

ga ali pa tudi ne, ali pa karkoli drugega storiti, kar bi bilo patriarhu po volji. Ako Vinter tega ne bi storil, zgubi one tri vasi kot fevd oglejske cerkve.²¹³ Toda vse, kar vemo še nadalje o teh krajih, kaže, da je bila tamkaj patriarhova beseda kaj malo več veljavna. Vse veljavnejša je bila oblast mogočnih oglejskih vazalov, gospodov iz Devina.

Devincem je bila goriška posest ob zgornji Reki in v tamošnjem okolišu napoti. Saj jim je zapirala pot in zvezo med njihovo zemljo na zgornji Pivki in okoli Prema po eni strani in Reko ter liburnijskim Primorjem po drugi strani. Prav ob tej poti, v Rupih, so imeli Goriški svojo mitnico.²¹⁴ Zato je razumljivo prizadevanje Devinskih, pridobiti si Gotnik in tamošnje kraje. V letih 1365 in 1367 so res Devinci, na škodo Goriških, pridobili Gotnik s sodstvom, odvetništvom in desetini.²¹⁵ Zapisnik, ki izhaja iz goriške pisarne in ga je datirati okoli 1368, pravi, da si laste Devinski na škodo Goriških Gotnik s pritiklinami, vas Zgornji Zemon (Obsêmel), vas Prelože (Perlosach), desetino v Klani (Clinick) ter sodstvo in podložnike v Rupih (Ruopp).²¹⁶

Z ostalimi devinskimi gospodstvi, med drugim tudi s Premom, preide Gotnik, potem ko so Devinci izumrli (leta 1399), na Walseejce in od teh na Habsburžane.²¹⁷ Vasi okoli današnje Ilirske Bistrice in južno od tam, kjer je še v 14. stoletju imel posest goriški grof, so našete v premskem urbarju iz leta 1498 (Zemon, Koseze, Bukovica, Jelšane, Prelože). Patronat nad farama Trnovo in Jelšane si poleg patronata nad drugimi notranjskokraškimi farami (Košana, Slavina, Senožče, Tomaj) laste in pridobe Walseejci, gospodarji Devina.^{217a}

Izven devinsko-walsejskih Devina, Senožč, Prema in Gotnika so na Krasu in v njegovi bližnji sosesčini od starine oglejske zemlje še: Lož, Cerknica, Postojna, Jama in Vipava. Vse te označbe v virih ne pomenjajo le kraja samega, marveč jim gre tudi pokrajinski pomen (contrata, provintia, districtus).

Gospodstvo Lož je prešlo kot zastavni objekt od grofov Vovbrških (Heunburg) na oglejsko cerkev za časa patriarha Bertolda na podlagi privilegijev iz let 1244 in 1245.²¹⁸ V 14. in 15. stoletju je Lož izmenoma oglejski, orten-

²¹³ Thes. eccl. Aquil, 225 = Bianchi v Archiv f. Kunde österr. Geschichts-Quellen, 21, 399 = Schumi, Urkundenbuch... Krain, II, 197, n. 250 = Memorie storiche Forogiuliesi, 9, 109.

²¹⁴ Rupa, mitnica prvič 1288 (Fontes rer. Austriacarum II, 1, 229 in Mittheilungen des Musealvereines für Krain, 13, 45).

²¹⁵ Codice dipl. Istriano, 1365 apr. 1; Atti e memorie della Società istriana, 15, 242; Pichler, Il castello di Duino, 192. — Registraturbuch Görz, f. 126: es ist cze merchen das Dybeiner meinem herrn von Görz vor hat Guotnekk dy vest vnd alles das darczu gehört.

²¹⁶ Registraturbuch Görz, f. 126'.

²¹⁷ S. Rutar, Gutenegg (Gotenich) am Tschitscherboden, Mittheilungen des Musealvereines für Krain, III, 186—190. — Pirchegger v Erläuterungen zum Histor. Atlas, I/4, 511—512.

^{217a} Attilio Hortis, Documenti che riguardano la storia di Trieste e de' Walsee, Arch. Triest., IV (1876), 53 d., 150 d., 255 d., 375 d.; V (1877), 170 d., 210 d.

²¹⁸ Gradivo za zgod. Slovencev, V, 836, 837, 871.

burški, goriški, habsburški in celjski, dokler ni po propadu Celjanov končno postal habsburški.²¹⁹

Cerknico s sosednjimi vasi v izmeri petdesetih kraljevskih kmetij je prejela 1040 kot dar krone oglejska cerkev.²²⁰ K temu posestnemu kompleksu je spadal tudi okoliš Planinskega polja z gradom Hasbergom, kar so oglejski patriarhi podeljevali v fevd goriškim grofom,²²¹ medtem ko so Rakek, Cerknica in vasi tam okoli ter okoli Cerkniškega jezera ostale v neposredni posesti oglejske cerkve ter bile v upravnem oziru združene z gastaldijo, imenovano po Postojni.²²²

Postojno in Vipavo je dedoval oglejski patriarh Bertold, ki je bil iz rodu Andeških, kot rodbinsko posest po svojem leta 1228 umrlem bratu, istrskem mejnem grofu Henriku.²²³ Posest, ki so jo grofje iz bavarskega Andechs in grofje iz Bogen imeli na Vipavskem, izhaja iz priženjene dediščine obeh rodbin po kranjskem in istrskem mejnem grofu Poponu, ki je, brez moških potomcev, umrl prejkone leta 1101 in zapustil dve hčeri, od katerih je ena vzela za moža enega grofov iz Andechs, druga pa enega grofov iz Bogen. Prav takó kot posest grofov iz Bogen na Kranjskem se je tudi njihova vipavska posest razdrobila.²²⁴ Nekaj bogenskih kmetij v Vipavi, podeljenih koroškemu samostanu Vetrinju, ta ni obdržal.²²⁵ Ko so Bogenski 1242 izumrli, je njihova še preostala posest v Vipavi prešla na avstrijske Babenberžane; ko pa tudi ti kmalu zatem v moškem rodu izumrjejo (1246), na drugega moža Agneze Andechs-Meranske, koroškega vojvodo Ulrika Spanheimca.²²⁶

Oglejski patriarh Bertold iz rodu Andechs je 1241 odstopil oglejski cerkvi ministeriale, ki jih je po dednem pravu imel v Vipavi,²²⁷ najkasneje 1251 pa Vipavo in Postojno.²²⁸ V obeh krajih so stali gradovi. V Vipavi so razlikovali zgornji in spodnji grad (castrum, pallatium, vest, haus).²²⁹ Patriarhov grad je stal tudi na hribu pri Erzeltu jugozahodno od Vipave; omenja se 1351; v vipavskem urbarju iz 1499 se pa navaja le še tabor, ki je stal na zemljišču ene

²¹⁹ Hauptmann v Erläuterungen zum Histor. Atlas, I/4, 420, 434—438.

²²⁰ Mon. Germ., Dipl., V, 26, n. 19. — Gradivo za zgod. Slovencev, III, 105.

²²¹ Schumijev Archiv für Heimatkunde, I, 110.

²²² Patriarhov gastald ima v Cerknici in bližnji vasi Želše višje sodstvo, 1299 (Mon. patr. For., f. 25).

²²³ Andeška posest na Vipavskem, 1202, 1223, 1226, 1229 (Gradivo za zgodovino Slovencev, V, 15, 371, 441, 505).

²²⁴ Gradivo za zgod. Slovencev, V, XL—XLI.

²²⁵ Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 339, 366. — Ministeriali iz Vipave v listinah, ki jih izdajajo Bogenski: Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 338, 339, 366, 527.

²²⁶ Dopsch, Die landesfürstlichen Gesamturbare der Steiermark, 50, »Wippach« med babenberškimi dohodki iz regalij na Kranjskem.

²²⁷ Gradivo za zgod. Slovencev, V, 773.

²²⁸ Thes. eccl. Aquil., 6, n. 3; 8, n. 5. — Arch. Triest., 12, 8. — Hauptmann v Erläuterungen zum Histor. Atlas, I/4, 419, 420.

²²⁹ Zgornji grad v Vipavi prvič: 1275, castrum Wipaci superioris (Thes. eccl. Aquil., 136). — Spodnji grad prvič izrečno 1329: castrum inferius (Mon. patr. For., f. 63).

tamošnjih kmetij.^{229a} V Vipavi, na gradovih, v kraju, ki se 1367 imenuje prvič trg (in foro Wipach), in v vipavskem okraju (contrata, provintia, districtus) podeljuje fevde oglejski patriarh.²³⁰

Pri Postojni (Arisperch, Arispermum, Arnsberg, Arnesperg, Arelspurg in podobno) razlikujejo viri vas (villa) od gradu. Celotni okraj (contrata) ima tudi ime Postojna.²³¹ Na postojnskem gradu in v celotnem okolišu podeljuje fevde oglejski patriarh.²³² Trg se Postojna po moji vednosti imenuje prvič v urbarju iz 1498.

Del nekdanje oglejske postojnske gastaldije je gospostvo Jama. Tega imena je grad, danes Predjama (Antrum, Foramen, Forame, Foran, Jama, Lueg, Luog, Lug), ki se omenja prvič 1274 in ga je oglejska cerkev s kmetijami v okolišu dajala v fevd.²³³ H gradu Jama je spadalo manjše gospostvo, ki je s Postojno v drugi polovici 14. stoletja prešlo na Habsburžane in bilo urejeno kot posebno deželsko sodišče.²³⁴ Najstarejši znani urbar za Jamo je iz leta 1552. Ta in drugi urbarji iz 16. stoletja kažejo, da je imelo jamsko gospostvo posest med Predjamo, Šmihelom, Slavino in Postojno, nekaj raztresene pa tudi na Vipavskem.²³⁵

V 14. stoletju, ki je doba vseobčega razpadanja oglejskega posestnega stanja, sta Postojna in Vipava zaželeni posesti, ki jo skušajo pridobiti mogočnejši, kot je bil v tistem času oglejski patriarh. Glavna pretendenta sta goriški grof in habsburški vojvoda. Del Vipave, to je grad zgornja Vipava, je od 1344, Postojna pa od 1371 habsburška. Drugi del Vipave, grad in kraj spodnja Vipava, menja od 1340 dalje pogostokrat gospodarje; izmenoma je spodnja Vipava goriška, oglejska in habsburška, dokler 1382 ne ostane Goriškim.²³⁶ Iz časa gospodovanja Goriških nad delom Vipave so goriške fevdne podelitve

^{229a} Castrum montis sancti Michaelis, 1351 maj 1 (Fontes rer. Austr. II, 40, 80). — Cerkev v Erzeltu je še danes posvečena sv. Mihaelu. — Lokalizacija: S. Rutar v Mitt. des Musealvereines für Krain, 4 (1891), 53; F. Cusin, Il confine orientale d'Italia nella politica europea del XIV e XV secolo, II, razlaga k pridejanemu zemljevidu.

²³⁰ Thes. eccl. Aquil., 136 (1275), 191—193 (1286), 140 (1299), 144, 147 (1300, ok. 1300), 356 (1367), 369 (1373), 392 (1378). — Mon. patr. For., f. 216 (1286), 221' (1229), 154' (1300), 156 in 156' (1320), 63 (1329), 159' (1337), 161' (1343). — Listine Drž. arhiva na Dunaju: 1351 maj 1, 1355 okt. 22.

²³¹ Postojna (Arnsberg) prvič 1226 (Gradivo za zgod. Slovencev, V, 441), grad izrečno prvič 1251 (Arch. Triest., XII, 8, 9, 12, 13), gastald 1262 (Thes. eccl. Aquil., 169, n. 358). — Contrata apud castrum Arensperch, 1300 (Schumijev Archiv für Heimatkunde 2, 244; Arch. Triest., XII, 282).

²³² Thes. eccl. Aquil., 147, 170, 142, 162. — Mon. patr. For., f. 83, 101.

²³³ Cod. dipl. Istriano, 1274 avg. 19; Thes. eccl. Aquil., 149 (1300); Mon. patr. For., f. 51 (1300), 53 (1354), 152 (okoli 1330), 156' (1320). — Slovenska označba lama: 1397 (Pichler, Il castello di Duino, 246, op. 1), 1449 (Arch. Triest., V, 1877, 90, op.), 1453 (Arch. Triest., IV, 1876, 274, op. 1).

²³⁴ Hauptmann, Erläuterungen zum Histor. Atlas, 436, 483.

²³⁵ S. Rutar v Mittheilungen des Musealvereines für Krain, 8 (1895), 52, 54—57.

²³⁶ Listine v Drž. arhivu na Dunaju: 1351 maj 1, 1351 maj 9, 1355 sept. 29, 1355 okt. 22. — Listina, ki jo je datirati med 1350 in 1358 (Diplomatar Görz, f. 2). — Thes. eccl. Aquil., 356, 369, 392. — Hauptmann, Erläuterungen zum Histor. Atl., I/4, 434—438.

spodnjega vipavskega gradu, hiš v trgu Vipavi in kmetij ter zemljišč v vaseh Vipavske doline.²³⁷

Gospostvi Postojna in Jama ter deloma Prem, pa tudi goriška posest okoli Razdrtega in Ubelskega, vse to se razprostira na ozemlju, ki je v virih na dva načina označeno: nad Prevalom in Pivka.

Preval je starejša označba za vas Razdrto, ki leži tam, kjer se svet z notranjske visoke planote prevali v Vipavsko dolino.²³⁸ Kraji onstran Prevala leže »nad Prevalom«, oziroma od te ali one strani Prevala, če jih gledamo od goriške strani.²³⁹

Pivka je druga označba za pokrajino na notranjskem Krasu (Piuca, Piucha, Peucha). Na Pivki je na primer Šempeter, danes Pivka, ali pa Kalec.²⁴⁰

Veliko gozdnato pogorje Hrušica s sosednjimi gozdovi ter Nanos so ostre meje med pokrajino nad Prevalom ali Pivko po eni in Vipavo po drugi strani.²⁴¹ Pokrajina Vipava s številnimi vasi leži »pod gozdom Hrušico« (subtus silvam dictam Propoym)²⁴² ali na kratko »pod gozdom« (sub valdo).²⁴³ V pokrajino Vipavo so šteli vse vasi od izpod »Prevala« pri Razdrtem pa tja do Šturij in Ustjega pri Ajdovščini, ki štejeta še pod Vipavo.²⁴⁴ Kar je v strnjnem obsegu spadalo nekdanj pod andeško, kasneje oglejsko vipavsko zemljiško gospodstvo, so v glavnem računali v pokrajino Vipavo.

Za vso to od starine v glavnem oglejsko, kasneje goriško in habsburško posest od Vipave do Cerknice imamo, mimo starejšega postojnskega urbarialnega odlomka iz dobe okoli 1400, ohranjene najstarejše urbarje šele iz dobe okoli 1500, torej iz časa, ko je bila oblast avstrijskih Habsburžanov v teh krajih že utrjena.

²³⁷ 1354 (Repertorium Görz, f. 108—108'). — 1382 (Mittheilungen des Historischen Vereins für Krain, 17, 1862, 48). — 1598 (Lehenbuch Görz, f. 3', del spodnjega gradu Vipava, trg Vipava, Manče, Goče, Loze, Vrhpolje, Budanje, Dolga Poljana, Zapuže, Gorenje, »Oberwald«). — 1471 dec. 13 (Šentvid pri Vipavi), 1471 dec. 20 (Vrhpolje), listine v Drž. arhivu na Dunaju.

²³⁸ Prewal, Prewalt, za kraj Razdrto že v goriškem urbarialnem zapisniku okoli 1200. — Pokrajina (starejše označbe): supra, super Preual, 1292, 1300, Preual 1300, Preuach (!) 1300, Preual 1320 (Mon. patr. For., f. 125', 156', 103; Thes. eccl. Aquil., 144, 149).

²³⁹ »Ab ista« in »ex illa parte Prewalt« v goriškem statutu iz 1307 (Carniola 1916, 283). — »Nad Prevalom« so na primer notranjske vasi: Hrašče, Zagon, Gorenje, Šmihel, Landol. — V Landolu je mitnica: 1398, mutarius v kraju Landovia (Arch. Triest. 18, 305).

²⁴⁰ 1300 (Thes. eccl. Aquil., 139; Mon. patr. For., f. 103, 127); 1335 (Mon. patr. For., f. 158').

²⁴¹ Gozd Hrušica 1253, nemus quod vulgariter Pirpovmerwalt nuncupatur (Mon. hist. duc. Carinthiae, IV, 440).

²⁴² Mon. patr. For., f. 156' (1320, maj 20).

²⁴³ Mon. patr. For., f. 104 (1310, jan. 11).

²⁴⁴ Pokrajina Vipava prvič 1241: in Vippacho (Gradivo za zgod. Slovencev, V, 773). — 1313, Gumoc (!) in contrata Vipaci (Thes. eccl. Aquil., 72); v »Gumoc« tiči napačno brano ali prepisano »Gemund« ali podobno; sovodnje, ustje ene vode v drugo, danes Ustje pri Ajdovščini. — Okoli 1350: Sand Geörgn ze Wippach (Regi-straturbuch Görz, f. 57'), Šturje pri Ajdovščini.

Obseg postojnskega gospostva v tem prvem avstrijskem času kaže urbar iz leta 1498. Jedro se je razprostiralo na Pivki, od Postojne na jug do Slavine, na zahod pa do Hrenovic. Izven tega ozemlja so v postojnski urbar še vključeni kraji Spodnje Ležeče pri Divači, Vreme, Košana, Knežak in (Ilirska) Bistrica, vsi z nekaterimi sosednjimi vasi. Na severu je všteta v postojnski urbar posest v Rakeku in okoli tega kraja, nadalje vidmarji (cerkveni ljudje) v Cerknici, Begunjah in Planini; v Cerknici, Strmici, Studenem in Stranah pa odvetniške pravice od posesti, ki jo je že od 12. stoletja imel v ondotnih krajih stiški samostan.²⁴⁵

Obseg vipavskega gospostva nam kaže urbar iz leta 1499. Jedro posesti se je razprostiralo v gosto naseljeni Vipavski dolini med Šentvidom pod Nanosom in Ajdovščino. Na južnozahodno stran je šteta v vipavski urbar še posest v goricah med Vipavo in Branico-Rašo, na severovzhodno stran pa v hribih med Hrušico in Trnovskim gozdom, vse tja do Podkraja in Črnega vrha. Priključena je pa vipavskemu gospostvu po urbarju iz leta 1499 še raztresena posest na Pivki, združena v posebno župo, dalje nekatere kmetije okoli Cerknice in na Blokah, na Krasu pa župa Kopriva-Štanjel in pa nekaj kmetij okoli Divače.

²⁴⁵ Glej opombi 18 in 23 pri ediciji postojnskega urbarja iz leta 1498.

UPRAVA

Iz nekaterih podatkov smemo sklepati, da je bila v starejši dobi vsaj ponekod tudi na ozemlju Slovenskega Primorja uprava zemljiškega gospostva urejena tako, da so posamezni dvori (*curia*, *curtis*, *hof*) bili središča manjših gospodarskoupornih enot, h katerim je spadalo določeno število kmečkih gruntov. Na tako starejšo obliko gospodarske uprave bi zlasti kazal podatek, ki je iz dobe okoli 1520 in ki omenja v KREDU pri Kobaridu dvajset kmetij ter k njim pripadajoči dvor.¹ Ob zgornji Soči poznamo ime naselja Dvor pri Bovcu, kjer iz tega Dvora ni nikdar nastal fevdalni sedež.² Podobno je bilo nemara v ožji okolici Gorice. Tukaj se omenjajo zlasti v mlajših virih številni dvori in ni neverjetno, da izhaja marsikateri iz starih dvorov kot gospodarskoupornih središč za manjše okoliše. Pa tudi že v najstarejšem goriškem urbarnem zapisu, iz dobe okoli 1200, so navedeni dvori v Šempetru (Preserje) in na Lijaku pri Gorici. Lijak se nam predstavlja še v zapisih iz dobe okoli 1500 kot zelo obsežen in gospodarsko zelo donosen kompleks dominikalne zemlje. Mlajše po času so omembe dvorov v vasi Gorici, v Solkanu in v njegovi okoli, v Prvačini pa v Cerovem v Goriških Brdih.³

Določeneje zaznavna je upravna organizacija goriške zemljiške posesti šele v 14. in 15. stoletju, ko so nam urbarji in njim sorodni viri pa tudi podatki o nosilcih uprave v večjem številu na razpolago. Na zemljiških gospostvih (*dominium*, *herrschaft*), ki so pripadala goriškemu grofu kot zemljiškemu gospodu, je bil vrhovni upravni organ, tako alodialne kot fevdalne zemlje, grof sam. Njegov namestnik, tudi v stvareh sodstva in vojaških zadev, je glavar (*capitaneus*, *hauptmann*), namestnik tega pa podglavar (*vicecapita-*

¹ XX mansus in Creda et curiam unam ad eos pertinentes (Registraturnbuch Görz, f. 119' = Regesten Görz, I, 41, n. 152). — O starejši gospodarskoupornu ureditvi z dvori (*curtis*) prim. P. S. Leicht, Note sull'economia friulana al principio del secolo XIII, Memorie storiche Forogiuliesi, 33/34 (1938), 10.

² Prvič 1256 »villa que dicitur Curia in Plecz« (Registraturnbuch Görz, f. 120'; Regesten Görz, I, 42, n. 152).

³ Gorica 1257 (Notizenblatt dunajske akademije, 1854, 57). — Solkan, 1598 (Lehenbuch Görz, f. 1). — Dvor »Valkeis« pri Solkanu, 1368 (Registraturnbuch Görz, f. 122'). — Prvačina, 1561 maj 25 (listina v Drž. arhivu na Dunaju). — Cerovo, 1547 (Registraturnbuch Görz, f. 51').

neus).⁴ Glavarstvo (hauptmannschaft) je apelacijska instanca, na katero so šle pravdne zadeve od deželskega sodišča. Glede podeželske županske uprave glavar ni imel neposredne kompetence, le pri kanalski Idriji je v zapisniku pravic v goriškem uradu iz leta 1523 omenjeno, da je glavar potrjeval župana, ki ga je po predlogu soseske postavil deželski sodnik.

Od druge polovice 13. stoletja je, podobno kot na Kranjskem in Koroškem, na čelu goriške finančne uprave poseben funkcionar, vicedom (vicedominus, vitztum) imenovan.⁵ Vicedomu predlagajo letne obračune o svojem poslovanju upravniki posameznih uradov, v katere je zemljiško gospodstvo Goriških razdeljeno.

Ti u r a d i (officium, ampt, amt) so po podatkih iz 13., 14. in 15. stoletja naslednji: Gorica, Vogrsko, Rihemberk, Spodnji Kras, Švarcenek, Raspor, Planina, Bovec, Tolmin, Vipava in Lož. Nekateri naštetih so goriški uradi seveda le začasno in le takrat, ko so imeli na pripadajočem ozemlju oblast grofje iz Gorice. V Furlaniji so goriški uradi: Krmin, Latisana, Belgrado in Castelnovo pri Spilimbergu.⁶

Urad Gorica je, hkrati z glavnim sedežem goriških grofov in središčem uprave njihovega ozemlja, gradom in mestom (poprej trgov oziroma vasjo) Gorico, zajemal jedro zemljiške posesti, ki so jo goriški grofje imeli v Posočju, na Krasu in v Furlaniji. V urad, po Gorici imenovan, je v upravnem oziru spadalo: Gorica z ožjo okolico, Vipavska dolina do Hublja pri Ajdovščini (z izjemo tistega, kar je spadalo v rihemberški urad), Brda, posest v Furlaniji v kotu med Brdi in Krasom, dalje tako imenovane »gore«, to je gorati predel od rečice Idrije (Judrio) na zahodu pa noter v Tribušo ter Trnovski gozd na vzhodu.

Urad Vogrsko (Hungerspach, jugovzhodno pod Gorico) se imenuje ne-
kolikokrat v prvi polovici 14. stoletja; bil je pa kasneje, kot se zdi, združen z uradom Gorico.⁷

Urad Rihemberk (Reifenberg) ima ime po gradu Rihemberk pri današnji vasi Branik v Vipavski dolini. Posest, ki je spadala pod ta urad, ni bila strnjena in sklenjena. Glavnina je bila v dolini Branice, nekaj je pa bilo — v upravnem oziru so jo šteli pod Rihemberk — tudi na bližnjem Krasu, v Vipavski dolini in celo na Notranjskem (podrobneje o tem zgoraj str. 35 d.).

Urad na spodnjem Krasu (auf dem nydern Karst). Tako je v obračunu dohodkov in izdatkov iz leta 1398 označen del kraške zemlje, spadajoče pod gospodstvo Goriških. Kasneje so ga šteli v rihemberški urbar (rihemberški urbar

⁴ Czoernig, Das Land Görz und Gradisca, 693 dalje; E. Werunsky, Österreichische Reichs- und Rechtsgeschichte, 505.

⁵ Po Morelliju — Della Bona, Istoria della contea di Gorizia, IV, 12, prvič 1263.

⁶ Sezname goriških uradov v urbarialnih obračunih iz 1398 in 1402. Repertorium Görz, f. 239 dalje (arhivalije o goriških upravniki in mitničarjih iz 14. in 15. stoletja v krajih: Gorica, Krmin, Rihemberk, Švarcenek, Vipava, Raspor, Vogrsko, Tolmin, Kras, Vipolže, Planina, Lož, Castelnovo, Lokev, Pazin, Latisana).

⁷ 1350, ambt Hungerspach (Repertorium Görz, f. 342'). — Okoli 1353, amman zu Hungerspach (prav tam, f. 240').

iz 1502) ali pa pod označbo »na Krasu« (am Carst) v občini goriški urbar (goriški urbar iz leta 1507). Kraji, ki so jih šteli v ta urad, so na Krasu med Komnom in Sežano.

Urad Švarcenek. Ta urad je obsegal goriško posest, ki se je širila od okoliša Sežane in Divače pa preko Brkinov tja do okoli Šapjan in Jelšan, pa tudi še noter v kraški svet današnje Čičarije. Urad se imenuje po gradu Švarceneku, ki je stal v hribih jugovzhodno od Divače.

Južni del Čičarije, od Podgorja pod Slavnikom do Mun in Žejan, je bil združen v urad, ki je obsegal gospostvo s središčem na gradu Raspor (Raspo, Ratsburg). Leta 1394 so Goriški to gospostvo zastavili Benečanom, v katerih posesti je bil od takrat.⁸

Urad Planina. Posest, ki so jo imeli goriški grofje okoli Planine na Notranjskem, je bila v upravnem oziru združena v urad Planina (1398, ampt zu der Alben).

Urad Bovec je obsegal raztreseno posest Goriških okoli Bovca, v dolini zgornje Soče in v nekaterih vaseh zahodno od Kobarida.⁹

Urada Lož in Tolmin se omenjata takrat, ko so bili Goriški v začasni posesti teh krajev.¹⁰ Urad Vipava je urejen za posest na Vipavskem, o kateri je bilo že povedano, kako so goriški grofje do nje prišli in kje se je razprostirala (glej zgoraj stran 54).¹¹

Na čelu naštetih goriških uradov je upravnik (amptman, amtman, amman, officialis, v latinskih virih včasih tudi gastaldio imenovan).¹² Upravnik je sestavljal, predlagal oziroma podajal preračune in obračune dohodkov in izdatkov podrejenega mu urada; prevzemal je dajatve in davščine (činž) ter druge dohodke, ki so se stekali iz urada; izplačeval je razne izdatke, na primer plače kastelanom za grajsko stražo (purkhut); poravnaval je razne dolžne zneske in stroške (na primer za razna popravila in sle); dajal je pomoč za obnovo kmetij in kmetijam, ki so zabredle v gospodarske težave; nastanjeval je opustele kmetije; dajal v najem ali v zakup kmetije in podobno; prodajal in oddajal je po potrebi razne pridelke, na primer vino, ter o takem poslu podajal obračun. Upravno leto upravnikovo na goriških gospostvih je teklo od Jurjevega do Jurjevega (24. aprila) ali pa od Mihelovega do Mihelovega (29. septembra). Za svoje delo in posle je prejemal upravnik določeno množino denarnih in naturalnih urbarialnih dohodkov (žito, vino, prašički, kozlički, kokoši, jajca, seno) ter imel sedež na tlaki (župa Šempas mu vozi na primer

⁸ Pirchegger v Erläuterungen zum Historischen Atlas der österreichischen Alpenländer, I/4, 524.

⁹ 1291, in officio nostro de Uliza (Arch. Triest., 19, 273).

¹⁰ Deželjska sodnija Lož 1368 goriška (Mitteilungen des Musealvereines für Krain, 19, 55, n. 171). — Goriški amtman v Ložu, 1373 (Repertorium Görz, f. 241').

¹¹ Ambtleute v Vipavi, okoli 1431 (Repertorium Görz, f. 240).

¹² Podatki na podlagi urbarialnih obračunov iz 1398 in 1402; listin »pfleg-, amt- und dienstbriefe« (Repertorium Görz, f. 150 dalje), goriškega urbarja iz 1507 in zapisnika pravic v goriškem uradu iz leta 1523. — 1372 januar 20, Leonardus dictus Mur, gastaldio goriškega grofa (listina v Drž. arhivu na Dunaju).

les). Imel pa je upravnik tudi svoje kmete in seveda dohodke od njih (goriški urbar 1507).

Nad župo in župani je opravljal upravnik občne nadzorstvo. Napovedoval in ukazoval je potrebe gospodstva. Skliceval je proščenja, jih čuval in na njih tudi prodajal prvi ples. Od krčmarjev in kramarjev je na proščenjih pobiral določene dajatve. Ob proščenjih v župi Bukovici (Vipavska dolina) mu gredo določene dajatve. Če je upravnik po uradnih opravkih, tako ob proščenjih, ob pojezdi, pri pobiranju činža, ob gorski pravdi ali tudi sicer prišel v župo, je bil župan dolžan pogostiti z jedjo in pijačo njega in njegovo spremstvo, skrbeti za njegove in njegovega spremstva konje in za prenočevanje. Dalje je upravnik ponekod dajal privolitev, če je župan oddajal novine. V določenih primerih je dajal županu nagrado za njegove posle. Potrjeval je župana oziroma tudi sodbo po izvolitvi v soseski, ali pa ju tudi sam postavljala oziroma volil ter predlagal soseski. V vipavskem Križu oziroma Batujah je vodil gorsko pravdo in pobiral gorski novac, v župi Anhovo-Plave na Kanalskem pa je sodil v kriminalnih zadevah.¹³

V sodni upravi je bilo pod Gorico spadajoče podeželje še v prvi četrtini 16. stoletja — kot nam kaže zapisnik pravic v goriškem uradu iz leta 1523 — glede nižjega in višjega sodstva povečini podrejeno deželskemu sodišču, ki je bilo pri glavarstvu v Gorici in ki mu je stal na čelu deželski sodnik (*iudex Goritiae, landrichter, gastaldio contractae*).¹⁴ Deželski sodnik se je v sodnih zadevah napotil ob določenih dneh ali po potrebi na deželo in tu izvajal sodstvo. Od deželskega sodišča je šla apelacija na glavarstvo (*hauptmannschaft*), ki so ga kot plemiško sodišče tudi na kratko »adel« imenovali.

Na ozemlju goriškega urada je bilo v začetku 16. stoletja še majhno število vasi in okolišev, ki ne bi bile podrejene deželskemu sodišču. Kmetje so bili v sodnih zadevah povečini neposredno podrejeni Gorici in tamošnjemu deželskemu sodišču. Plemiško-patrimonialno sodstvo se je na Goriškem sorazmerno pozno razvilo. Zapisnik pravic v goriškem uradu iz leta 1523 omenja tako sodstvo v krajih Križ, Štomaž, Skrilje, Dobravlje, Ravnica, Doberdob, Sv. Martin na Krasu, Ozrenj pri Renčah, Bilje, Cerovo, Kožbana, Nosno, Nova vas in Vedrijan. Iz drugih virov vemo, da je bilo do prve četrtine 16. stoletja tako plemiško sodstvo še tudi v Renčah, Gradnem, Sovodnjem, Kozani, Vrtojbi, Lokavcu, Križu, Loki in Kanalu.¹⁵ Če plemiška sodišča niso imela pravice višjega sodstva, je pripadalo to glavarstvu v Gorici, na katero je šla tudi apelacija.

¹³ Podatki v tem odstavku so zbrani po zapisniku pravic v goriškem uradu iz leta 1523. — Prim. J. Kelemina, *Staroslovenske pravde*, Glasnik Muzejskega društva, 16, 34 dalje.

¹⁴ Goriški grof si na zastavljeni kmetiji pridržuje »*castaldia sive gerichtum*«, 1363 (*Diplomatar Görz*, f. 27).

¹⁵ Morelli-Della Bona, *Istoria della contea di Gorizia*, I, 148 dalje; IV, 60 dalje. — Czoernig, *Das Land Görz und Gradisca*, 834 dalje. — A. Mell v *Erläuterungen zum Historischen Atlas der österreichischen Alpenländer*, I/4, 268—269, 274 dalje.

Če se je sodilo ob proščenjih, ki so se praznovala v obmejenem prostoru okoli cerkvá, britof (vreithof, friedhof, curtina, centa, »obmejeno dvorišče«) imenovanem, govore viri, da imajo »v britofu« sodno oblast ali deželski sodnik ali pa fevdalci, ki so si to oblast pridobili.¹⁶

V vinogradniških in vinogorskih zadevah so bila kompetentna vinogorska sodišča ali gorske pravde (bergrecht, berggericht). Vodi jih vinogorski sodnik (bergrichter, gastaldio montium et vinearum). Če pride vinogorski sodnik ob času zasedanja gorskega sodišča ali pa tudi drugače po uradnih opravkih v župo, ga mora župan oziroma sodja pogostiti. V Križu in Batujah v Vipavski dolini vodi gorsko sodišče upravnik, ki je bil v tem kraju pač hkrati tudi vinogorski sodnik.

Do neke mere drugačna je bila uprava na gospostvih, ki so bila na ozemlju Slovenskega Primorja od starine oglejska. Osnovna upravna edinica, na katero je razdeljena zemljiška posest oglejske patriarhovske cerkve najmanj od 12. stoletja dalje, je gastaldija. Njej na čelu je od patriarha postavljen funkcionar, gastald (gastaldio) imenovan.¹⁷ Gastaldove funkcije so gospodarskoupravne, nadzorne in sodne na teritorialno obmejenem upravnem okolišu, gastaldija imenovanem. Gastald je bil odgovoren zlasti za pravilno pobiranje dajatev in davščin na svojem upravnem območju. Od druge polovice 13. stoletja je dajal patriarh gastaldom »gastaldijo« tudi v zakup. Gastaldi so opravljali svojo funkcijo skozi večjo ali manjšo časovno dobo, niso je pa nikdar prejeli v fevd, niti ni bila ali postajala ta funkcija v njihovih rodbinah dedna.

Na slovenskem ozemlju, kolikor ga je bilo pod neposredno oglejsko zemljiško upravo, se omenjajo gastaldije in gastaldi s sedeži v Tolminu (prvič 1192), Landarju (prvič 1213), Neblem (v Goriških Brdih, prvič 1323), Vipavi (prvič 1282), Postojni (prvič 1262) in Ložu (prvič 1269).¹⁸ Vasi med zahodnimi beneškimi Slovenci (Porčinj, Črneja, Subid, Prosnid, Krnice, Tipana, Vižont, Viskorša) v zaledju Ahtna (Attimis) in Tarčenta (Tarcento) pa vse do Brejinja in Logov so spadale pod gastaldijo s sedežem v Ahtnu. To je ozemlje, ki ga je 1170 dobila oglejska cerkev od toskanskega mejnega grofa Ulrika in njegove žene in ki ga že takrat upravlja gastald, imenovan po Ahtnu. Še okoli 1400 se imenuje to ozemlje fevd mejnega grofa iz Ahtna.¹⁹

¹⁶ O proščenjih: Sergij Vilfan, Žegnanja v slovenski pravni zgodovini, Etnolog, 17 (1944), 19, 20.

¹⁷ O oglejskih gastaldijah in gastaldih na splošno E. von Ottenthal, L'administration du Frioul sous les patriarches d'Aquilée (Mélanges Paul Fabre, Paris 1902), 317 dalje; P. Paschini, Storia del Friuli, 2 (1935), 125 dalje; Urbarji Slovenskega Primorja, 1, 19.

¹⁸ V Urbarjih Slovenskega Primorja, 1, 20, op. 41, našteje letnice prvih znanih omemb gastaldij na slovenskem ozemlju naj se premaknejo: Lož od 1296 na 1269 (Schumi, Urkundenbuch... Krain, 2, 303, n. 396), Vipava od 1355 na 1282 (Mittheilungen des Musealvereines für Krain, 13, 45, n. 6), Neblo od 1328 na 1323 (Bianchi, Documenti per la storia del Friuli, I, 558).

¹⁹ Rubeis, Monumenta ecclesiae Aquileiensis, 605; Gradivo za zgodovino Slovenec, IV, 508. — Mon. patr. For., f. 10' (1395), 44' (1402). — Materiali per lo studio

Gastalde pozna oglejska uprava tudi v Istri. Navajajo in omenjajo se v Miljah, Kopru, Piranu, Bujah, Oprtlju in še v drugih krajih.²⁰

Gastald pa ni bila označba le za višjega upravnega funkcionarja, ki so mu na širšem teritorialnem območju šle gospodarskouppravne in sodne pravice ter posli, marveč tudi za vaškega načelnika, ki je po svojih funkcijah enak vaškemu županu, viliku ali dekanu. V nekem furlanskem kraju se sredi 13. stoletja imenuje ista oseba izmenoma villicus in gastald.²¹ V vasi Trebče pri Trstu se 1304 omenja tamošnji gastald.²² V oglejski Koludrovici pri Zgoniku na Krasu je 1327 med šestimi obdelovalci kmetij na prvem mestu naštet ondotni gastald.²³ V Furlaniji ne pozna gastalde raznih stopenj le oglejska patriarhovska uprava, marveč tudi druga svetna in cerkvena.²⁴

V sklopu gastaldij so bile dekanije z dekani na čelu. Dekanije so mogla biti obsežnejša upravna območja, kot na primer v tolminski gastaldiji, kjer je bilo po urbarju iz leta 1377 — mimo dveh rihtarij — šest dekanij. Ali pa je dekanija na oglejskih tleh ustrezala temu, kar je bila na primer na goriškem ozemlju vaška župa, in je dekanija torej le drugo, iz oglejske uprave prevzeto ime za župo. V prvem, to je v tolminskem primeru, so dekani približno to, kar so bili drugod po Slovenskem upravniki (oficiali, amtmani) večjih gospodarskoupavnih edinic, »veliki župani«.²⁵ V drugem primeru pa ustreza dekanu župan, ki mu je po funkcijah in poslih enak ali vsaj podoben.

Dekanije in dekani se omenjajo povsod na ozemlju, ki je spadalo kot zemljiško gospostvo pod oglejski patriarhat: v ravni Furlaniji (furlanske označbe za dekana so dean, degan, decan), med beneškimi Slovenci, na Tolminskem, na Notranjskem in v Istri.²⁶ Rožaške vasi na Krasu so 1252 našete s svojimi »dekanicijami« (cum omnibus eorum decanicis), kar ustreza vaškim župam.^{26a}

Ni pa bilo upravnih edinic z imenom gastaldija na Krasu in v Posočju: 1. na ozemlju, ki ni bilo zemljiška posest oglejske cerkve, na primer na ozemlju goriških grofov, čeprav se tudi tukaj goriški upravnik izjemoma imenuje

dell'amministrazione del patriarcato d'Aquileia durante il medio evo (Udine), 7, 11, 12 (1426—1431).

²⁰ Pravice oglejskega patriarha in cerkve v Istri (Fontes rerum Austriacarum, II, 1, 289 dalje), pravilni datum: 1261—1267.

²¹ P. Paschini, Storia del Friuli, 2, 127, 132, n. 38.

²² Cod. dipl. Istr., 1304 januar 3.

²³ Bianchi, Documenti per la storia del Friuli, 2, 64.

²⁴ Paschini, Storia del Friuli, 2, 127, 132.

²⁵ Urbarji Slovenskega Primorja, 1, 20.

²⁶ Beneška Slovenija: Ibana, 1310, 1322 (Mon. patr. For., f. 46', 47); Brnas, 1339 (Mon. patr. For., f. 160); Sevice, okoli 1300 (urbar za posest rodbine Longo, objava v tej knjigi). — Tolminsko in okoliš Kobarida: Kobarid, 1291 (Arch. Triest., 19, 273); Zatolmin, okoli 1300 (urbar rodbine Longo, objava v tej knjigi); Stanovišče (Scarauscal), 1304 (Mon. patr. For., f. 127); Svina pri Kobaridu, 1330 (rokopis lat. cl. 14, n. 101, f. 83, v biblioteki Marciana v Benetkah). — Dekan v Zarščini in Zapotoku na Kanalskem, 1344 (Arch. Triest., 15, 79). — Notranjsko: Rakitna pri Postojni, 1292 febr. 26 (Cod. dipl. Istr.).

^{26a} Monumenta historica ducatus Carinthiae, IV, 409, n. 2497.

gastald; 2. na ozemlju, ki je bilo od starine sicer oglejsko, so ga pa patriarhi oddajali v fevd (gospodstva Devin, Senožeče, Prem); 3. na ozemlju, od starine oglejskem, od časa, ko je to prešlo na Habsburžane ali Goriške (Postojna, Jama, Vipava).

Kot na ozemlju goriških grofov je bil tudi na ozemljih, naštetih pod 2. in 3., namestnik deželnega kneza v upravnih stvareh glavar (capitaneus, hauptmann). Take glavarje poznamo za kraško posest Devinskih in Walseejev (Devin, Prem), pa tudi za Devin pod Habsburžani.²⁷ Pod habsburško oblastjo izza druge polovice 15. stoletja je bila ista oseba večkrat hkrati glavar za Devin, Trst, Postojno in Reko, oziroma je imela naslov glavarja za Kras vobče.²⁸ V Postojni se poleg gastalda že v oglejski dobi omenja glavar (capitaneus), imenovan tudi čuvar gradu (custos).²⁹ V avstrijski dobi je Postojna posebno glavarstvo.³⁰

Glavarju morajo kmetje opravljati določeno tlako (Postojna). Njemu ali pa upravniku so bili dolžni kmetje iz župe Miren-Orehovlje, ki so prebivali izven ozemlja devinske deželske sodnije, služiti na leto okroglo star ovs, če so na devinskem ozemlju sekali les. Če je glavar prišel po uradnem poslu ali ob proščenju v župo ali k županu, je imel pravico do oskrbe in pogostitve (Devin). Imel je tudi pravico do določene količine košnje na za to odrejenih zemljiščih (Devin). Ko je Cerkniško jezero narastlo, je imel v njem ribolov. Glavar poziva kmete na izredno tlako in lov (Devin). Moral pa je tudi skrbeti za pogostitev kmetov, ko so prinesli v urbarju predpisane dajatve v grad ali pa ko so opravljali tlako (Devin).

V gospodstvih Senožeče, Prem, Vipava in Devin se omenjajo u p r a v n i k i (amptman, amman). Bili so v teh gospodstvih to, kar »amptmani« v uradih (ampt) na ozemlju goriških grofov, in imeli tem enake, že zgoraj našete funkcije, to je vodilne gospodarske in finančnoupravne, ter obče nadzorstvo pri pobiranju dajatev in davščin podrejenega jim upravnega okoliša. Kot »pravico« in nagrado za svojo službo je upravnik, hkrati s svojimi podrejenimi uslužbenci, prejemal od kmetov določene davščine in dajatve v blagu in denarju. Šla mu je pa tudi od določenih kmetij točno odrejena tlaka. Te njegove »pravice« so od gospodstva do gospodstva in od vasi do vasi različne.

²⁷ Wulfingus capitaneus Duini, 1312 sept. 10 (listina v Drž. arhivu na Dunaju); 1380, Johannes Teconer capitaneus Premi (Arch. Triest., 16, 63, n. 127). — Avstrijski glavarji v Devinu: Pichler, Il castello di Duino, 273 dalje. — Glavarji Walseejev v Devinu: Pichler, Il castello di Duino, 246, 264; Doblinger v Archiv für österreichische Geschichte, 95 (1906), 520.

²⁸ Hauptmann v Erläuterungen zum Historischen Atlas der österreichischen Alpenländer, I/4, 447.

²⁹ 1300, 1301 (Schumijev Archiv für Heimatkunde, 2, 245, 256); 1327 (Bianchi, Documenti per la storia del Friuli, 2, 85).

³⁰ Hauptmann v Erläuterungen zum Historischen Atlas der österreichischen Alpenländer, I/4, 446, 447.

Kot upravni organ je upravnik določal tlako (vasi Slivice in Zelše pri Rakeku). Bil je dolžan poizvedovati glede višine in načina pobiranja pri dajatvah in glede opravljanja tlake. Desetino v Cerknici je moral upravnik spraviti pod streho na svoje stroške in dati mlatičem plačilo od desetinskega žita. Kdor je v Črnem vrhu (nad Idrijo) prodal hišo, je moral dati upravniku deseti fenig. V senožeškem gospostvu je prejemal upravnik posebne desetinske fenige, moral pa za to najemati hlapce, ki so pobirali desetino od vina. V istem gospostvu je urejal svinjsko pašo in vodil glede te obračune z gospostvom. Če je prišel upravnik po uradnem poslu v župo ali k županu, je imel s svojim spremstvom pravico do oskrbe (Devin).

Od upravnika ali »amptmana« različen in po položaju nižji funkcionar, ki se ponekod omenja, je bil o s k r b n i k (phleger). Imel je pretežno gospodarske funkcije. Dajal je na primer odredbe glede tlake (Šembije-Prem), določal krčmarino (Selce-Prem), pobiral je činž od domceev in z njim plačeval stražnike (trg Postojna), ponekod je čuval tudi proščenje in potrjeval celó župana, ki ga je soseska izvolila (župa Miren-Orehovlje v devinskem gospostvu).

Kot nagrada so njemu in njegovim pomočnikom pripadali določeni dohodki iz urbarja. Od določenih vasi oziroma kmetij mu je šla točno odrejena tlaka. Če je oskrbnik prišel v župo in k županu po uradnem poslu, je imel pravico do oskrbe.

Nižji upravni in gospodarski organi, ki se v naših urbarjih omenjajo, so še: uradni pisar (amtschreiber), ki je med drugim sestavljal in pisal urbarje; pobiralec desetine ali desetinjak (decimator, zehentner); mitničar (mautter, mauttner), ki je pobiralec mitnine; lovski mojster (jägermeister); žagar (sagmeister); vinogorski čuvaji (saltner) in končno glavarju, upravniku in oskrbniku podrejeni in v pomoč prideljeni služabniki in hlapci.

V sodni upravi je omeniti še biriča (preco, scherge), sodnega sla (gerichtsbote) ter sodnikove služabnike in hlapce. Biriču v Hrušici med Brkini (švarceneški urbar okoli 1400) in biriču za goriške »gore« v Grgarju gredo kot nagrada vse pravice od njegove kmetije. V Križu na Vipavskem birič ne plačuje činža od svoje kajže, prejema pa določene dajatve in dele desetine. Določene dajatve gredo biriču tudi od ene kmetije v Batujah na Vipavskem.

Od uprave, ki jo je uredila in vodila zemljiška gosposka, to je od glavarjev, »amptmanov«, oskrbnikov in drugih, je razlikovati upravo, ki je izhajala od kmetov samih. Glavni njeni predstavniki so ž u p a n i kot načelniki žup. Razpravljati hočem o njih, ne glede na to, ali so to župani na goriških zemljiških gospostvih, ali župani na kraški, nekda pod Oglej spadajoči zemlji. Tu in tam so bili njihov položaj, njihove pravice in dolžnosti v bistvu enake.

Vaške predstojnike z imenom villicus pozna že seznam goriških posestev iz dobe okoli leta 1200; v Ubelskem ima villicus poleg svoje še eno »župansko« kmetijo (mansus secundus villici). Najbolj razširjena za vaške predstojnike je pa slovenska označba: župan (supanus, supan, suppan, zuppan). Pod vplivom furlansko-oglejske terminologije se imenuje župan v goriških vaseh izjemoma

dekan ali gastald, kakor je to že bilo povedano, ponekod pa po nemško amptman ali pa tudi schultheiss oziroma latinizirano scultetus.³¹

Zlasti dobro so nam znani položaj županov, njihove dolžnosti in pravice iz urbarjev in drugih virov od 14. stoletja dalje.

Vaški župan je imel določene dolžnosti. Predvsem je moral gledati, da so se v župi, ki ji je stal na čelu, izpolnjevale naredbe in zadeve zemljiške gosposke, zlasti glede plačevanja dajatev in davščin; te je župan tudi napovedoval in razglaševal. Moral je gledati, da se je v redu in po predpisih opravljala tlaka, ki jo je kmetom napovedoval in jo nadzoroval. Funkcionarje zemljiške gosposke (upravnik, oskrbnik, desetinar, mitničar, deželski in gorski sodnik, birič, sodni sli, vinogorski čuvaji, lovci, hlapci, služabniki in spremstvo vseh teh) so bili župani dolžni pogostiti z jedjo in pijačo (za zajtrk, južino in večerjo), če in ko so ob pojezdi, proščenju, deželski ali gorski pravdi, lovu ali ob pobiranju činža oziroma pri pobiranju mitnine ali tudi na službenem potu in sicer tudi po drugih poslih prišli na ozemlje župe. Ob takih prilikah je moral župan skrbeti tudi za eventualno prenočnino ter oskrbo njihovih konj (Prem, Devin, goriške župe).

Župan mora opravljati pota za gosposko, mora na lov, ko ga gosposka pozove (Spodnja Vrtojba), pobira desetino (Pevma pri Gorici), oddaja kneževa zemljišča (dominikalno zemljo) in novine (Števerjan), ima nad novinami evdenco, melje »lovsko žito« in ga vozi v grad (Podgora pri Gorici). V briškem Števerjanu je župan dolžan okovati vinske sode.

Kot funkcionar v vaški župi je pa imel župan za čas svoje funkcije tudi določene pravice, imenovane prav tako župnica (suppnicz, supprecht) kot župna kmetija, ki jo ima kot župan. Od svoje župne kmetije ali župnice služi župan manj ali drugače kot ostali kmetje v vasi, oziroma daje le določene dajatve in davščine, ali pa je celó vseh teh prost. Župan je oproščen povsem ali pa delno tlake ter plačevanja gorskega novca in desetine. Nasprotno morajo določeni kmetje določen čas opravljati županu odrejeno tlako (kositi, grabiti, žeti, pleti) in mu dajati posebej odrejene dajatve in davščine (notranjska gospostva). V devinskem in nekaterih drugih gospostvih so bile te namenjene za oskrbo in prehrano funkcionarjev zemljiškega gospostva (glavar, sodnik, oskrbnik in drugi), če in ko so ti prišli po uradnih poslih na ozemlje župe. V župi Vreme postojnskega gospostva prejema župan pri mlačvi žitnega činža štiri kupne mere. V gospostvu Prem so nastanjene vasi dolžne dajati županu, pri katerem se desetina mlati, od te desetine po mero pšenice in mero ovsa. V nekaterih vaseh devinskega gospostva je morala ob mlačvi desetinskega žita dati vsaka kmetija županu po eno kupno mero ovsa in po eno kokoš. To dajatev ob mlačvi so potrošili za preskrbo kmetov, ki so in ko so desetinsko

³¹ Schulthaiss v vasi »Sagendor« (nekje na Notranjskem), 1315 (Repertorium Görz, f. 91); scultetus v notranjskih Kosezah, 1323 (Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, 12, 63); schultazz v Solkanu (rihemberska fevdna knjiga, fol. 1); schulthaiss v Novi vasi pri Planini, 1353 (Repertorium Görz, f. 95'); schulthaezz v Lokavcu pri Ajdovščini (listina 1367 febr. 14, v Državnem arhivu na Dunaju).

žito pripeljali, ga županu v snopih izročili, ga zmlatili in nato zvozili v grad. V devinski župi Veliki Repen je šla županu pravica ob cerkvenem proščenju, ki je znašala kupno mero ovsa in eno kokoš. Tisti iz Komna na ozemlju rihemberške sodnije, ki so se oskrbovali z lesom na ozemlju devinske sodnije, so morali dajati županu po eno kokoš za to, da je pazil, da so se z lesom oskrbovali le upravičenci. V Dolenji vasi pri Senožčah in v premskem gospostvu plačujejo župani posebno dajatev, imenovano »lodenrecht«, v iznosu 60 ali 80 šilingov, kar pomeni denarno dajatev namesto nekdanje v blagu, obstoječe iz oddajanja sukna (loden).

V številnih goriških župah prodaja župan ob proščenju prvi ples. V vipavskem Oseku čuva proščenje namesto deželskega sodnika in pobira ob tej priliki mitnino od krčmarjev in kramarjev. V Črničah v Vipavski dolini je šel županu deseti novец od mitnine natovorjenega vina. V župi Banjšice nad Gorico čuvajo proščenje župan, sodja in soseska. V župi Anhovo-Plave pri Kanalu pa čuvata proščenje župan in soseska, če namreč za to priliko ni prišel v župo deželski sodnik oziroma ni poslal namestnika. Župan prejema posebno nagrado, na primer ob času, ko kmetje opravljajo za grad tlako. Kadar je na Banjšicah prišel župan k tlaki, je dobil vina in kruha. Župan prejema od činža in desetine določen delež (župe goriškega urada), ima ponekod tudi svoje kmete in dohodke od njih (goriški urbar 1507).

V nekaterih vaseh goriškega urada imajo župani pravico prosto loviti ribe oziroma zajce. Temu dodaja vir: zato, da so z ulovljenim postregli funkcionarjem gosposke, ko so ti po službenih opravkih, na primer ob proščenjih, prišli v župo (Batuje, Vogrsko, Orehovlje, Miren, Štandrež, Anhovo).

Župan kot tak je nastanjen na kmetiji (ponekod je bila to tudi samo polkmetija), imenovani župna kmetija ali župnica (supphube). Bila je pertinenca župe in njenega predstavnika-župana. Z župno kmetijo so povezane ugodnosti, ki jih ima na njej nastanjeni kmet-župan. »K župi« (zu der supp) so pa mogle mimo kmetije spadati še razne zemljiške parcele (njive, travniki, vinogradi itd.), od katerih ima župan užitek in ugodnosti. Mimo župne kmetije more imeti župan še drugo ali celo več drugih kmetij ali posesti. Tudi za ta »k župi« spadajoča zemljišča je mogel kot župan pri dajatvah in davščinah uživati določen v urbarju odrejen popust oziroma imeti razne ugodnosti.

So pa bili tudi župani, ki od župe nimajo ničesar. Takih je več zlasti v goriškem uradu. Niso na primer prosti desetine, oziroma imajo ob pojezdi iste dolžnosti kot ostali kmetje (Lokavec).

Župan je prišel na svoje službeno mesto na različne načine. Največkrat ga voli soseska, potrđita ga pa deželski sodnik in upravnik, ali pa tudi samo sodnik, ali pa samo upravnik. Ta način je bil navaden v veliki večini vasi goriškega urada. V devinski župi Miren-Orehovlje voli župana tudi soseska, potrđi ga pa, če ga ima za primerneга, oskrbnik. Ostali načini, kako je župan prišel do svojega mesta in položaja, bi pa bili naslednji. Veljajo za župe goriškega urada in so posneti po zapisniku pravic v tem uradu iz leta 1523. Župana postavlja na predlog soseske deželski sodnik, potrđi ga pa glavav (Idrija nad Brdi). Voli ga soseska z vednostjo deželskega sodnika (Bilje v

Vipavski dolini). Voli ga soseska; če izvoljeni ni sodniku in upravniku vseč, izvolita ta dva drugega (Podgora pri Gorici). Izvolita ga upravnik in deželski sodnik ter ga predložita soseski; če tej župan ni po godu, izvoli drugega in ga predloži upravniku in sodniku, ki ga potrđita ali pa tudi ne (Bukovica v Vipavski dolini). Župana postavlja, oziroma voli upravnik (Spodnja Vrtojba). Župana volita upravnik in deželski sodnik (Dobravljje).

V krajih, v katerih so si pridobili zemljiško oblast razni patrimonialni gospodje, so le-ti volili, postavljali oziroma potrjevali župana (v Vedrijanu opatica ženskega samostana, Hoferji v Ozrenju pri Renčah, Rassauerji v Kožbani, Nova vas, Ravnica), ali pa so potrjevali od soseske izvoljenega župana (Dolenje Cerovo, Orzonci v Nosnem). V goriški župi Anhovo-Plave so volili župana na dan proščenja.

Župane in župe s tem imenom poznajo tudi tiste vasi, ki so v sicer etnično romanski Furlaniji — vse tja do reke Tilmenta — spadale pod gospodstvo goriških grofov. Župani in župe se po zapisniku pravic v goriškem uradu iz leta 1523 omenjajo v vaseh: Ločnik (Lucinico), San Lorenzo pri Moši, Kopriva (Capriva), Romans, Crauglio, Corona, Fratta, Jalmicco, Villesse, Moraro, Nogaredo (Hasendorf), Medea, Versa, Virco, Gradisca, Goricizza in Lonca. Pregled in pretres teh danes furlanskih vasi, ki so bile nekđaj sedež župe z župani na čelu, je pokazal, da gre po veliki večini za kraje, ki po svojem imenu in po drugih podatkih kažejo, da so to bile nekđaj slovenske vasi v Furlaniji. Medea in Versa sta vasi, ki se v 13. in 14. stoletju imenujeta s pridevkom »slovenski«. Po imenu so slovenske vasi: Jalmicco (Jamnik), Gradisca severno od Codroipa, Virco vzhodno od Codroipa, Goricizza, Lonca in Capriva.³² S slovensko kolonizacijo vpeljana in s pripadnostjo pod goriško gospodstvo ohranjena, se je obdržala označba in uredba žup in županov skozi stoletja, tudi še takrat, ko so bile te nekđaj slovenske vasi v ravni Furlaniji že poromanjene. Goriški zapisnik iz leta 1523 našteva v teh vaseh župane, ki pa imajo že vsi furlansko-romanska imena oziroma priimke.

So pa tudi vasi, zlasti v goriškem uradu, kjer župana vobče niso poznali. Po zapisniku iz leta 1523 je upravljal v Šempetru pri Gorici kneževe zadeve cerkveni oskrbnik. V bližnjem Podturnu, danes predmestju Gorice (italij. San Rocco), pa so imeli župana šele od beneške vojne (1508—1516) dalje.

Teritorialno območje, ki mu je na čelu župan, je ž u p a (supp, sup). Župa je mogla obsegati le eno samo vas; vendar pa je navadno poleg ene glavne, po kateri se župa imenuje, štela še eno ali več sosednjih vasi. Če je pri dveh vaseh istega imena, od katerih je ena »spodnja«, druga pa »zgornja«, le ena označena kot župa, kaže to, da je ta po nastanku starejša, ona druga pa, ki ni župa, mlajša. Na ta način bi bila na primer Spodnja Vrtojba mlajša od zgornje vasi tega imena. Župa Sveto pri Komnu obsega dve vasi Zgornje in Spodnje Sveto.³³ Nekđanja posest oglejskega kapitlja okoli Šempasa in Oze-

³² M. Kos, K postanku slovenske zapadne meje, Razprave Znanstvenega društva, 5/6, 365 dalje.

³³ Rihemberški urbar iz leta 1485.

ljana je bila združena v eno samo župo, v katero štejeta mimo obeh omenjenih, še vasi Osek in Št. Mihel. Banjšice v goriških »Gorah« so ena sama župa.³⁴

Poleg župana se v nekaterih goriških župah javlja tudi *sodja* (*sodia*, *sodian*, *schöpfung*). Seznam pravic v goriškem uradu iz leta 1523 nam o sodji podaja naslednjo podobo. Sodja se omenja v župah Šempas, Ozeljan, Dobravlje-Štomaž-Skrilje, Čepovan in Banjšice. Voli ga soseska, potrđita ga pa deželski sodnik in upravnik (Ozeljan, Banjšice), oziroma volita ga deželski sodnik in upravnik (Dobravlje). Sodja ima dolžnosti in pravice. Zaseda z deželskim in gorskim sodnikom pri pravdah (Ozeljan), pomaga napovedovati županu (Dobravlje), daje funkcionarjem gosposke (deželskemu in gorskemu sodniku, upravniku, biriču) za časa gorske pravde, pa tudi sicer, če pridejo uradno v njegov okoliš, jesti in piti (Šempas, Ozeljan, Banjšice). Sodja prejema določene dajatve (Ozeljan, Banjšice), ima svoje kmete in seveda dohodek od njih (goriški urbar 1507), je prost tlake (Ozeljan, Dobravlje), gre včasih namesto župana s tlačani (Ozeljan), daje namesto vsega činža le 15 laških funtov (Dobravlje), ali je pa celo činža oproščen (goriški urbar 1507). Ti podatki kažejo, da so sodji pripadale sodne pa tudi gospodarske funkcije.

Prebivalci župe oziroma vasi, ki imajo pravico in obdelujejo zemljo v župi, se imenujejo *sosedje* (*nachpauer*, *nachbar*). Predstavljajo sosesko ali *sosednjo* (*nachbarschaft*), v naših virih tudi »comaun« (občina) imenovano. Soseska more imeti svoj gozd (Štandrež pri Gorici, po zapisniku iz leta 1523). Omenjena je že bila pravica soseske, voliti oziroma predlagati župana in sodjo.

³⁴ Seznam pravic v goriškem uradu iz leta 1523.

GOSPODARSTVO

Glavne gospodarske enote v vaseh (villa, dorf) so kmetije (mansus, huba, hube, huebe, hueb, hub)¹ Na kmetiji je nastanjen in jo obdeluje kmet (mansarius, massarius; odtod furlansko massar; slov. mašer; colonus; nemško nachbar, nachpauer, izjemoma nemško mucinanus, aygenman).²

Kmetije morejo biti cele (mansus integer, ganze hube), polovične ali pol-kmetije (mansus medius, halbhube), morejo pa biti tudi tričetrtinske, tretjinske ali četrtinske. Mimo celih kmetij je največ polovičnih (polovnic), zlasti v nekaterih večjih farnih vaseh in krajih, ki so upravna središča (na primer v Postojni, Zagorju, Košani, Dolenji vasi pri Cerknici, Senožečah, Slavini, Kočah, okoli Šentvida na Vipavskem). Polkmetije so nastale predvsem, če so celo kmetijo razdelili na dve polovici.

Pravilo je, da je kmetija nastanjena in obdelana (mansus cultus, assentatus; besucht, gepawn, gestifft, besezzen, besetzt). Če kmetija ni bila nastanjena in obdelana, oziroma je bila obdelana le deloma, in to ponajvečkrat od sosedu, so jo imenovali pusta kmetija (mansus incultus, desolatus, dissentatus, vacuus; öde, ödung, öde hube). Izraz, udomačen tudi izven slovenskega jezikovnega ozemlja, med Furlani v tekstih, napisanih na latinskem jeziku, za tako kmetijo ali pa tudi vobče za pusto zemljišče je pustota.³

Kot v mnogih predelih slovenske zemlje ob koncu 14. in v 15. stoletju so zapadle tudi na goriških in kraških tleh številne kmetije v opustelost. Od goriških gospostev nam podajata nazorno podobo o tem urbarja švarceneškega

¹ Primerjaj za Furlanijo: C., Che cosa sia il maso in Friuli, v časopisu *Ce fastu?*, 18 (1942).

² 1515, posest gospodov Villalta na Bovškem, »cum mucinanis et piscatoribus« (Mon. patr. For., f. 104^v); 1398, kmetije »mit aygenleuten« v Nosnem v Goriških Brdih (Lehenbuch Görz, f. 6). Mucinanus je toliko kot mundmann.

³ M. Kos, Pustota, Slavistična revija, 3 (1950), 397 dalje. — K seznamu besede pustota v virih, objavljenem v tej razpravi, bi bilo dodati: 1. Okoli 1500. V Šempetru Slovenov plačujejo tisti, ki obdelujejo »campos pustotarum«, desetino od lanu (urbar rodbine Longo, objava v tej knjigi). — 2. 1504 januar 3. V vasi Prešnici, pri Klanecu v severni Istri, je omenjena pustota (postate); Cod. dipl. Istr. — 3. V seznamu dohodkov, ki spadajo pod Videm (Udine), 1426—1451, se omenjajo pustote v furlanskih vaseh Sedegliano in Pallazuolo (pustote, in pustota, pustoti); *Materiali per lo studio dell'amministrazione del patriarcato d'Aquileia durante il medio evo*, 6, 7, 10. — 4. 1503 julij 17. V kraju Melaret pri Krminu je polje, ki leži »in pustota« (Izvestja Muzejskega društva, 12, 151, n. 96).

gospodstva, povečini za ozemlje Brkinov, eden, ki je nastal okoli leta 1400, drugi iz leta 1412. V prvem urbarju, iz dobe okoli 1400, je navedenih vsega 133 in pol obdelanih in 23 pustih kmetij. V urbarju iz leta 1412 so tri vasi, popisane v onem iz dobe okoli 1400, izpuščene. Ostale vasi, primerjane z istimi vasmii v starejšem urbarju, kažejo glede obdelanih in pustih kmetij sledeče številčno razmerje:

Okoli 1400: 127 in pol obdelanih in 22 pustih kmetij, skupaj 149 in pol kmetij, v odstotkih pustih 14,72 %.

1412: 95 obdelanih, 29 pustih, 6 na novo nastanjenih in dve neznani kmetiji, skupaj 132 kmetij, v odstotkih pustih 21,97 %.

Te številke kažejo na naraščajočo opustelost, po drugi strani pa tudi na prizadevanje zemljiškega gospodstva, puste kmetije zopet nastaniti. Takih kmetij je bilo v švarceneškem gospodstvu leta 1412 šest; dobile so, da si opomorejo, triletni odpust plačevanja dajatev in davščin.

Opustelost brkinskih kmetij tudi v kasnejši dobi ni prenehala. Neka beneško-koprška listina iz leta 1465 pravi, da je kmetov malo, da ti, prisiljeni po raznih vzrokih, kmetije zapuščajo in da je težko nanje dobiti druge, takó da na ta način ostanejo kmetije zelo pogostokrat brez obdelovalcev, da od njih ne pritekajo dohodki ali pa so ti od opustelih kmetij (mansii desamasati) manjši.^{3a}

Zlasti veliko je bilo število pustih kmetij na Krasu okoli leta 1500. Notranjski urbarji iz tega časa to nazorno kažejo. Navajam po podatkih iz teh urbarjev celotno število obdelanih in pustih kmetij ter kajž po posameznih gospodstvih.

Število kmetij in kajž

(število pustih v oklepaju)

Gospodstva	Cele kmetije	Tričetrtinske kmetije	Pol-kmetije	Tretjinske kmetije	Četrtrinske kmetije	Kajže
Devin, 1494	211 (52)		5 (1)	1 (—)		56 (3)
Senožee, 1460	65 (15)	4 (—)	18 (—)		4 (—)	
Prem, 1498	229 (86)		16 (—)			1 (—)
Postojna, 1498	234 (100)		117 (34)		8 (2)	54 (—)
Vipava, 1499	182 (71)		22 (9)		4 (2)	18 (—)
Skupaj	921 (324)	4 (—)	178 (44)	1 (—)	16 (4)	129 (3)

Vseh kmetijskih enot in kajž 1249, od teh pustih 375, v odstotkih pustih 30,02 %.

Kateri so bili vzroki te velike opustelosti kraških kmetij v 15. stoletju? V drugi polovici 14. stoletja, zlasti pa v 15. stoletju je naš Kras, hkrati z drugimi sosednjimi pokrajinami in lahko rečemo z velikim delom tedanje agrarne Evrope, zašel v hudo gospodarsko krizo. Nekateri vzroki zanjo so taki kot

^{3a} Državni arhiv v Ljubljani, stanovski arhiv, privilegiji, listina 1465 septem-ber 6, Koper.

drugod v kraški sosesčini; postavim, zahteve zemljiškega gospoda po zopetnem plačevanju dajatev v blagu, zviševanje raznih postavk, zahteve glede tlake. Drugi razlogi pa se dajo razložiti iz posebnega značaja gospodarstva na Krasu. Kraška zemlja postavlja meje glede prostorninske naseljenosti in obdelave. Za preživljanje nudi le slabo zadostne ali pa nezadostne pogoje. Zato je na Krasu zelo pogosten pojav beg kraškega kmeta z grunta in prehajanje v druge posle. Pri »begu« Kraševca v mesta prihaja v prvi vrsti v poštevec Trst, zlasti odkar je mesto prišlo pod oblast Habsburžanov (1382) in je bilo njegovo gospodarstvo tesneje kot do takrat povezano z obsežnim kraškim in drugim zaledjem, ki je bilo pod istim gospodom ali je pa prehajalo pod istega političnega gospoda, ki je bil gospod tudi Trsta. Trst je z zaledjem preko Krasa povezan s številnimi prometnimi poti. Zaslužek nudeče oziroma obetajoče tovarništvo in prevoznništvo, nosaštvo in trgovina na teh potih, to je marsikaterrega kraškega človeka speljalo z domače zemlje, ki je tako ostala brez obdelovalca in pusta, zemljiškemu gospodu pa se je izmaknilo izkoriščanje delovnih moči.

V drugi polovici 15. stoletja sta pa pritisnila še dva glavna zunanja vzroka opustelosti kraških gruntov in vasi. Postojnski urbar iz leta 1498 ju naravnost omenja: a) množično umiranje zaradi kužnih bolezni (tak pomen ima v takratnem nemškem jeziku beseda »sterben«, ki jo urbar navaja), b) navali Turkov.

Turki se prvič pojavijo za gotovo na Krasu leta 1469, in potem leto za letom, vse do morja in globoko noter v Furlanijo, skoraj skozi celo 15. stoletje, največ pa v sedemdesetih letih tega stoletja. Glavna pot, ki je Turke vodila na Kras, na morje in v Furlanijo, je šla iz Hrvatskega Primorja proti severu, kjer se turška vpadna smer cepi, ena preko Podgrada na Trst, druga preko Prema na Pivko, Vipavo in Gorico. Včasih pa so Turki tudi iz Dolenjske preko Blok udarjali na Pivko, Kras, Gorico in v Furlanijo.⁴

Ogromno množico ljudi in živine ter drugega blaga so Turki ob svojih navalih odpeljavali. Zdi se, da vesti raznih kronistov in uradna poročila, vsaj kar se Krasa tiče, glede tega ne pretiravajo; kajti podoba opustelosti, ki jo posnemamo iz kraških urbarjev okoli leta 1500, je obupna. Cele vasi puste in prazne, polje neobdelano, za nekatere vasi poznamo ime, medtem ko danes ni od njih sledu niti po ustnem izročilu. V mnogih vaseh do polovice gruntov in še preko sama pustota; puste, nenastanjene kmetije, ki jih imajo v užitek, kolikor se je to dalo, sosedi, ki so preživeli turške vihre in druge nadloge. Niso redki primeri, da ima kmet poleg svojega grunta še dve do tri puste kmetije, če ne za drugo, vsaj za travo, ki jo je proti skromni odškodnini na pustoti nakosil.

Na opustelih zemljiščih notranjskih kmetij je zrastle največ trave, zato se tudi take kmetije imenujejo »travne kmetije« (grashube). Pridelek trave (sena, otave) na njih so oddajali v najem; najemščina »za travo« oziroma »za pašo« je travarina (grasgelt, grasphenning). Na Pivki so se mogle take puste

⁴ St. Jug, Turški napadi na Kranjsko in Primorsko do prve tretjine 16. stoletja, Glasnik Muzejskega društva, 24 (1943), 10 dalje, 58.

kmetije prodati »za pašo« oziroma »za travo« gonjačem volov (volarjem), sosednjim vasem ali pa tudi komurkoli, ki bi največ dal.

Zemljiška gosposka s svojimi organi si je prizadevala odpraviti ali omejiti opustelost in ublažiti njene neugodne posledice, kajti za zemljiškega gospoda je opustelost pomenila občutno zmanjšanje naturalne, denarne in delovne rente, ki jo je zahteval. Zato je gosposka nekdanje opustele in potem zopet nastanjene kmetije za določeno število let osvobajala plačevanja davščin in dajatev; dajala jim je glede tega »svoboščino« (freiung). Dajala je opustele kmetije »kot puste« (ödweis) v najem proti plačevanju znižanih davščin, ki so bile navadno le v denarju. Nudila je tistim, ki bi hoteli puste kmetije zopet nastaniti, ugodnosti glede obsega in rokov plačevanja.

Največja akcija glede rekolonizacije kraških opustelih kmetij je v naselitvi beguncev izpred Turkov, ki so prebežali iz Bosne, Hrvatske in Dalmacije. Ti so naselili mnogoteri opusteli kraški grunt. O teh »uskokih« izpred Turkov hočem spregovoriti v poglavju o prebivalstvu.

Enote obdelane ali pa tudi neobdelane in nenastanjene zemlje v okviru kmetije ali pa tudi izven nje so: njive (ager, campus, acker), polje (campus, veld), travniki (pratun, anger, wise, wismad, gras), zemljišče vobče (terra, bonum, erdreich, guot, guet), doline na kraških tleh (tal, gruebe), pašniki (pascuum, waid, halte), vrtovi (hortus, garten), vinogradi (vinea, weingarten, berg, perg), brajde (braida, brayda, braid, brayden, wrayden), oljčni nasadi (ölbaum), gmajne (gmain), ronki (rannck, to je vinograd z nekaj njive), rovti (gerawtt, gerewt, grewt), gozdovi (forst, walt, wald), logi (aw), grmovje (gstawdach).

S trto nasajene njive, tako značilne še danes za te kraje, se omenjajo na Krasu in v okolici Gorice. V devinskem urbarju iz leta 1524 se take njive imenujejo plante ali nemško »angesetzte äcker«. Na novo izkrcene in urejene obdelovalne enote so novine (nouell), v Brdih 1460 »nouinen«.⁵

Mera, po kateri so v Furlaniji označevali obseg kmetij in drugih zemljiških enot, je kamp (campus, furl. ciamp), kar pomeni v ožjem pomenu besede njivo, v širšem pa enoto, po kateri so računali obseg zemljišča.^{5a} V Krminu obsega kmetija 18 kampov. Dve kmetiji v Marcilliani pri Tržiču merita 1330 skupaj dvanajst kampov.⁶ Brajde v Furlaniji obsegajo dve ali tri kampe;⁷ selišče (sedimen) 1465 štiri kampe;⁸ gozd 1297 tudi štiri kampe.⁹

Devinski urbar iz leta 1524 navaja pri posameznih kmetijah število dnin (tagpaw), kar pomeni obseg zemlje, ki se je dala v enem dnevu zorati z enim

⁵ Izvestja Muzejskega društva, 12, 123.

^{5a} G. Perusini, Consuetudini giuridico — agrarie della provincia di Udine, Archivio »Vittorio Scialoja« per le consuetudini giuridiche agrarie e le tradizioni popolari italiane, 10 (1943), poseben odtis, str. 44. Obseg kampa v Furlaniji kot računске enote za zemljišča je od 3272 m² do 5323 m².

⁶ Mon. patr. For., f. 44, 83^v.

⁷ Memorie storiche Cividalesi, 1 (1905), 85.

⁸ Studi Goriziani, 3, 36, n. 86.

⁹ Mon. patr. For., f. 153.

plugom in parom volov. Povprečje pri celi kmetiji je 6 do 10 dnin. Če je imela kmetija 5 do 7 dnin, je veljala za majhno. Kajže štejejo eno do pet dnin. Obseg kraških kmetij devinskega gospostva so računali tudi po kopah (schober) ali pa po številu voz (fueder) sena, ki ga more pridelati kmetija; obseg posameznih travnikov pa tudi po številu koscev, za košnjo potrebnih.

Manjše gospodarske in posestne enote kot kmetije, ki pa še spadajo pod gospodarsko enoto kmetije, so *košanije* (cosania, cossania). Na Tolminskem je košanija vsekakor manjša od polkmetije. Stanovalec ali obdelovalec košanije je košan (cosan, cossan, chosan; furlansko cossan). Po obračunu iz leta 1380 plačujejo v landarski gastaldiji (Beneška Slovenija) košani za polovico manj kot kmetje na kmetijah, in to le v denarju, torej podobno kot ob istem času na Tolminskem.¹⁰ Košanije, ki se omenjajo med beneškimi Slovenci in na Tolminskem, ustrezajo približno temu, kar imenujemo drugod na Slovenskem kajže.

H košaniji ali kajži spada le malo ali pa nič zemlje. V virih, ki so napisani v nemškem jeziku, ustreza košaniji označba korb (chorb, karp, kharp, karibp, chorbaer). Korb pomeni prvotno iz protja spleteno hišico. Po jezikovnem pomenu je korb to kar koš(anija). V Vrtojbi so 1398 k taki košaniji spadale štiri njive.¹¹ Po pomenu blizu košanijam so zemljišča podložnikov (untersasstum), na katerih nastanjeni je »untersasse«, slovensko podružnik.

Kar imenujejo v latinskem jeziku napisani viri navadno sedimen, kar je v furlanščini sidim ali sidin in v nemških virih gesaezze ali podobno, ustreza po besedi našemu šelu ali selišču (sedlo), je torej kraj, kjer nekdo sedi.¹² Po pomenu je to kraj ali zemljišče, ki je za naselitev ali obdelavo primeren ali pa tudi že s takim ali drugačnim stanovališčem ali poslopjem nastanjen.¹³ Nekaj podobnega je nemški stat, stete, ki se v naših virih pojavlja v zvezi z besedo hof (hofstat). Hofstat-domec, katerega posestnik je »oštetar«, je po obsegu pripadajoče zemlje manjši od kmetije. Primer iz bližine Solkana leta 1368 »hofstat czu einem chelr« pa kaže, da hofstat ne more biti samo mesto, kjer bi mogel stati ali kjer stoji stalni domec (hof), marveč je v tem primeru to kraj, primeren za klet.¹⁴

Vinske kleti so imenovane po latinsko canipa, po nemško pa keller, gelait, glait ali gelatt. V vinorodnih krajih Posočja, Vipavskega in Krasa so številne vinske kleti in vinogradi, bodisi v neposredni lasti zemljiških gospostev, bodisi v užitni lasti posameznih obdelovalcev zemlje in vinogradnikov.¹⁵ Od takih kleti ali zidanic so plačevali navadno v vinu. Latinska beseda canipa pa more

¹⁰ G. Grion, Guida storica di Cividale e del suo distretto (1899), 158. — Za Tolminsko: Urbarji Slovenskega Primorja, 1, 23.

¹¹ Lehenbuch Görz, f. 4.

¹² O »sedimen« (furlansko sidin) v Furlaniji članek v časopisu La Patrie dal Friûl, 6. letnik, 1951, št. 9, 10, 12. — Il nuovo Pirona, vocabolario friulano (1935), 1038.

¹³ J. Kelemina v Glasniku Muzejskega društva, 14 (1935), 57.

¹⁴ Registraturbuch Görz, f. 122'.

¹⁵ »Gelait« 1363 v Cerovem v Brdih (Registraturbuch Görz, f. 74'); glait v Solkanu 1372 (Repertorium Görz, f. 155').

pomeniti tudi shrambo, kamor so se iz določenega gospodarskoupornega območja stekale dajatve, da celó tudi celota takih dohodkov in dajatev.¹⁶

Ponekod se omenjajo mlini (molendinum, mola molendini, mül, müll, mull, mullstatt) in dajatve od mlinov, ki so v žitu, pa tudi drugem in se računajo glede količine po številu mlinskih kamnov ali stop. Mlini so namreč taki na kamne (stein) in taki na stope (folla, stampf, walekstampf, stanf).

Podoba vseh teh gospodarskih in obdelovalnih enot še spopolnjujejo posamezne hiše (domus, haus), skednji (stadel, tenne), pristave (maierhof) in dvori (hof). S področja obrti je mimo že omenjenih mlinov naštetih še krčme in vinotoče (taferne, taberna), peči za peko (pachofen), mesnice (fleischpank), žage (sage), usnjarne (lederhaus, v Gorici). Fatorbuer, ki se 1499 omenja pri Ustju blizu Ajdovščine, je tolmačiti kot neke vrste pristavo.¹⁷ Panthera, puntteren, pri Štivanu leta 1494 in leta 1524 pomenja umeten, dolg in širok jarek, sosedni močvirju, kjer so prirejali mreže za lov divjih rac.

Že pri razpravi o tolminskem urbarju iz leta 1377 je bilo omenjeno, da se na nekaterem tolminskem gruntu navajata kot obdelovalca dva posestnika ali pa še celo njih več (Urbardi Slovenskega Primorja, 1, 23). Ta pojav s k u p n e p o s e s t i ali spolovine je bil pogosten tudi na kmetijah, ki so bile na Krasu in v Posočju podložne goriškim grofom. Dajatve, davščine in služnosti od kmetije z več kot enim obdelovalcem so iste kot od kmetije, ki jo obdeluje in posestvuje le en sam. Za to, kar je bilo po urbarju dajati, plačevati in služiti, je odločilna nedeljena zemljiška obdelovalna enota, ne število tistih, ki jo obdelujejo.

V goriških urbarjih so ali vsi (dva ali več) obdelovalci imenovani po imenu ali pa je po imenu imenovan zgolj eden, drugi in ostali so pa označeni kot njegov oziroma njegovi tovariši (socius, gesell).¹⁸ Sledéče, iz naših urbarialnih virov posnete označbe kažejo, da so bili »tovariši« na gruntu večkrat iz ožjega sorodstva. V Rodiku: Marin Slesnitz in njegov brat, Lowrentz Brebingo in njegov sin; v Vrhu pri Braniku (Rihemberku): Chrisman in njegov svak. Primeri večjega števila posestnikov na eni kmetiji iz naših urbarjev se dajo pomnožiti še z drugimi iz drugih virov. Kmetijo v kraju »Dogo« v Vipavski dolini obdeluje 1325 Martin s tovariši (und seine gesellen), kmetijo v Žabljah na Vipavskem pa 1343 Zubey s tovariši.¹⁹ V Bukovici na Notranjskem imata 1368 kmetijo Juri in njegov brat.²⁰ Kmetijo na Banjšicah obdelujeta 1373 Marko in njegov sin Nikolaj.²¹ Na zemljišču v Stranu pri Lomu Kanalskem

¹⁶ Urbardi Slovenskega Primorja, 1, 22.

¹⁷ Primerjaj Jacobus Spinnär, fator, Goricie habitans, 1469 (Izvestja Muzejskega društva, 12, 126). — Furlansko fator, italij. agente di campagna, amministratore patrimoniale; njegovo bivališče je po furlansko fatorie (Il nuovo Pirona, vocabulario friulano, 300).

¹⁸ Primerjaj v vaseh Ostrožno brdo, Hrušica in Rodik švarceneških urbarjev iz okoli 1400 in 1412; ali pa v vaseh Vrh, Kasavlje, Sveto in »Stanach« rihemberškega urbarja iz leta 1485.

¹⁹ Repertorium Görz, f. 315. — Izvestja Muzejskega društva, 12, 77.

²⁰ 1368 julij 20, listina v Državnem arhivu na Dunaju.

²¹ Mss. lat. cl. 14, n. 101, f. 57, listina v biblioteki Marciana v Benetkah.

so 1384 naštetih kar štirje obdelovalci: Juri, Mihel, Tomaž in Marko.²² K primerom s Tolminskega, ki sem jih navedel že pri razpravi o tolminskem urbarju, naj še dodam: kmetijo Zatoľminom, ki jo 1306 obdelujejo Kvirin, Siurid in Dietmar; kmetijo v Čezsoči pri Boveu, ki jo 1306 obdelujejo Ropret in sinovi; k istemu letu kmetijo v Poljanah pri Cerknem, ki jo obdelujejo Artuik in sinovi; kmetijo v vasi Poljice na Šentviški gori, ki jo s tovariši (socii) obdeluje Martin.²³

Notranjski urbarji, ki so od goriških najmanj za sto let mlajši, omenjajo dva ali več posestnikov na eni kmetiji bolj poredko.²⁴ V tem se razlikujejo notranjska gospostva od goriških in tolminskih. Kakšnega značaja je bilo to »dvoposestništvo« na eni kmetiji, kaže opomba pri eni kmetiji v vasi Goriče na Pivki (vipavski urbar 1499), ki pravi, da je od dveh posestnikov, z imeni Megla in Mare, Megla zaradi bolezni in starosti svoj del opustil, kmetijo pa je v celoti prevzel Mare. Gre torej za delitev kmetije, ki pa je v urbarju predstavljena kot ena gospodarska in plačujoča enota; tu se ne govori o eventualni hišni ali imovinski skupnosti. Redkost dveh ali več posestnikov na eni kmetiji na Notranjskem razlagam z veliko opustelostjo notranjskih kmetij okoli leta 1500, ko ni bilo težko dodeliti vsakemu obdelovalcu kmetijo zase. Velika obljudenost v 14. stoletju in tudi še okoli 1400 je pa tako dvojnost na eni kmetiji še narekovala, kot je to razvidno iz goriških virov, po času starejših.

Več posestnikov na eni kmetiji je torej razložiti na dvojen način: 1. s hišno, gospodarsko in imovinsko skupnostjo na eni sami zemljiški enoti; to predvsem tam, kjer se omenja na kmetiji nekdo, ki je drugemu v rodu ali svaštvu; 2. z dejansko že na več delov in obdelovalcev razdeljeno kmetijo, ki pa je v urbarju še predstavljena in plačuje še kot ena sama gospodarska enota.

Služnosti. Dajatve in davščine v naših urbarjih so po svojem značaju v glavnem trojne vrste: 1. naturalne, ki so jih služili v blagu; 2. denarne, ki so jih plačevali v novcu; 3. nekdanj naturalne, potem pa v denarne spremenjene.

Glavna služnost je redni zemljiški davek ali činž (census, zins, tudi dienst). Ta je pri posameznih kmetijah in ostalih gospodarskih enotah v določenem upravnem in gospodarskem območju glede vsebine, višine in vrednosti dajatev praviloma enako odmerjen. Naši viri ga navadno ne navajajo s kakršnokoli posebno označbo. Pravilo je tudi, da so v urbarjih davščine in dajatve našete za vsako posamezno gospodarsko enoto posebej. Le izjema je, če je povedano, kaj in koliko plačuje tega ali onega vas kot celota ali v celoti. Domači izraz za činž je pravda, ki ga pa v naših tekstih ne najdem.

Ker so nam urbarji in urbarjem sorodni viri za dežele ob Soči in Vipavi ter na Krasu ohranjeni z malimi izjemami šele najprej iz 14. in 15. stoletja, je mogoče šele za ta čas podati točnejšo podobo razvoja in stanja ondotnega

²² Repertorium Görz, f. 50.

²³ Thes. eccl. Aquil., 300, 330.

²⁴ Na primer v vaseh Laze v senožeškem, Drskovče v premskem, Goriče, Glina in Črni vrh v vipavskem urbarju.

gospodarstva. Urbarialnim podatkom je dodati navedbe nekaterih listin, ki nam, sicer tudi šele za 14. in 15. stoletje, nudijo podrobnejše, za probleme gospodarstva važne podatke.²⁵

Prvo, kar nas zanima, je vprašanje, ali je takrat v agrarnem podeželju Posočja in Krasa prevladovalo *naturalno* in *denarno* gospodarstvo. Podatki v goriških urbarjih kažejo, da so glede številnih dajatev goriška zemljiška gospostva dajala na prosto izbiro, plačevati jih ali v blagu ali v denarju; to velja zlasti za prašičke, jagnjeta, koze in kozliče ter za dajatve, katerih vrednost je bila sorazmerno majhna, kot so to meso, perutnina in lan. Ni pa v goriških urbarjih take proste izbire glede plačevanja v blagu ali v denarju in ni *reluicijskih* postavk denar namesto blaga pri dajatvah v žitu (pšenica, oves, rž, proso), vinu in jajcih. Primerjava švarceneških urbarjev iz dobe okoli leta 1400 in rihemberškega urbarja iz leta 1485 z obračuni dohodkov in izdatkov švarceneškega urada (1398, 1402), ki so istočasni s švarceneškimi urbarji, pove, koliko in v kolikšni meri se je naš kraški in vipavski kmet takrat možnosti plačevanja v denarju namesto v blagu posluževal. V podrobnostih izdelana primerjava je pokazala, da je kmet prašiče, koze, kozliče in jagnjeta, kljub možnosti plačevanja v denarju, rajši služil v blagu kot v denarju. Mimo tega je v blagu plačeval še vino, žito in jajca; pri teh postavkah pa že tako ni bila predvidena možnost plačevanja v denarju. Na ta način so za plačevanje v denarju ostale le razne majhne postavke, na primer dajatev za goveje meso v višini 8 šilingov na leto, ali pa dajatev v višini enega do dveh šilingov namesto lanu. Poleg tega pa seveda davščine, za katere je bilo že tako od vsega začetka predpisano plačevanje v denarju; med te spada plačevanje v denarju o Ivanovem in Mihelovem in pa glavni redni davek (*stewer*).

Če pregledamo *ruralno* gospodarstvo v goriških gospostvih 14. in 15. stoletja v celoti, moramo reči, da je imelo to še močno *naturalen* značaj. V veliko večji meri kot na primer ob istem času oglejsko Tolminsko, kjer je oglejska gospodarska uprava — kot to kaže zlasti tolminski urbar iz leta 1377 — sama pospeševala prehod v *denarno* gospodarstvo, ki je s svojimi gotovinskimi postavkami celotnim oglejskim financam in gospodarstvu onega časa veliko bolj ustrezalo kot pa blago, ki bi ga Oglej prejemal od svojih tolminskih kmetov.²⁶ Temu nasprotno vidimo v goriških gospostvih v tem oziru neko konservativnost, ki se tudi skozi stoletja ne menja. Dajatve in davščine na

²⁵ Mimo urbarjev in njim sorodnih tekstov, objavljenih v tej knjigi, je podatke za dajatve in davščine najti tudi v nekaterih goriških in oglejskih listinah, od katerih kot najvažnejše omenim: a) za goriško ozemlje, 1345 marec 2, kmetija v Misličah (listina v Drž. arhivu na Dunaju), 1347 sept. 3, gesess v Cerovem (Registraturbuch Görz, f. 51'), pet listin, datiranih 1361 marec 12, za dve kmetiji v Brjah pri Vogrskem; štiri kmetije na Kvarinu pri Krminu; tri kmetije v Ločniku, Podgori in Podgorici; dve kmetiji v Podgori pri Gorici; sedem kmetov v Repljah pri Vogrskem (vseh pet listin v Drž. arhivu na Dunaju); 1372 (Ločnik, Podgora, Solkan), Reperitorium Görz, f. 155—155'; b) za oglejsko ozemlje: 1352 dec. 2, nekatere vasi okoli Čedad in med beneškimi Slovenci (Memorie storiche Civaldesi, 1, 1905, 85).

²⁶ Urbarji Slovenskega Primorja, 1, 44.

primer na Krasu in v Vipavski dolini iz druge polovice 14. stoletja in iz dobe okoli 1400 imajo pretežno isti naravni značaj kot sto let kasneje (rihemberški urbar 1485) in tudi glede vrst dajatev in višine je po preteku skoraj sto let ostalo v glavnem pri istem.²⁷ Primerjati je, postavim, podatke za vas Preserje (pri Braniku — Rihemberku) v goriškem urbarialnem obračunu iz leta 1398 in v rihemberškem urbarju iz leta 1485. Skoraj je ni kmetije, ki bi plačevala namesto različnih postavk v blagu oziroma denarju skupno postavko zgolj v denarju. Mlajše kolonizacije, s katero je nemalokrat povezano plačevanje samo v denarju, kar se potem prenaša tudi na sosednja ozemlja starejše kolonizacije, pa na goriških tleh ob Soči in Vipavi ter na Krasu ni bilo.

Urbarji za Devin, Senožeče, Prem, Postojno in Vipavo, ki so vsi iz zadnjih let 15. stoletja, torej mlajši od navedenih goriških, pa kažejo nekoliko drugačno in v primeri z goriškimi spremenjeno podobo. Po teh urbarjih je naravno in denarno gospodarstvo, razmerje enega do drugega, od kraja v kraj in od časa do časa kaj različno. So vasi, ki plačujejo, ne samo okoli 1500, marveč tudi sto let poprej, zgolj in pretežno v denarju. So pa zopet druge, ki okoli leta 1500 služijo še vedno pretežno v blagu. Zdi se tudi, da je zemljiški gospod, pač po svoji potrebi, odredil plačevanje, menjaje v blagu ali v denarju, od časa do časa in od kraja v kraj. Na devinskem Krasu plačujejo kmetije okoli 1500 činž povečini povsod v denarju, ki je nadomestil starejše plačevanje v blagu. Vipavski in notranjski Kras kažeta dokaj pisano podobo glede rente; denarna je močno izpremešana z naravno. Vendar je obča tendenca pri činžu spreminjanje naravne rente v denarno. Nekateri večji kraji, na primer trg Postojna in Košana, plačujejo samo v denarju.

Povprečna višina urbarialnega činža v denarju (zinsgeld, zinsphenning, phenningdienst) na kmetijo je po vsem tem kaj neenaka. Mimo obsega in gospodarske zmogljivosti kmetije je odvisna predvsem od tega, koliko je tista kmetija še plačevala v blagu, oziroma če v blagu vobče ni plačevala.

Od kmetije manjše in od nje razlikujoče se gospodarske in plačujoče enote, kot kajže, domci, krčme, mlini, žage, vrtovi in drugo, služijo navadno samo v denarju. »Zemljarina« (grundrecht) se imenuje te vrste denarni davek, ki ga plačujejo navedene enote.

Če dajatev ni bila v denarju, oziroma ni bila spremenjena v denar, je za oddajo v blagu po podatkih naših urbarjev, tako goriških kot vipavskih in kraških, prišlo v poštev: žito, krušni izdelki, bob, leča, lan, razne domače živali, meso, jajca, sir, čebele, vosek, vino, olje, popér, seno, les in leseni izdelki.

Prevladujoči vrsti ž i t a (bladum, traid, korn), ki ju kmetje oddajajo, sta pšenica (triticum, frumentum, forment, waicz, wacz) in oves (avena, annona, haber). Manj prihaja pri plačevanju v poštev semensko žito (chinchoren, chintchorn, chinthorn, kintchorn, kintkorn), rž (siligo, rock, rokchen, rogken), proso (mileum, milium, panicum, hirs, hirsch), sirek (suricum, surgum, surich, surch, suerch) in ječmen (gerst). V zvezi z žitnimi vrstami je omeniti še zdrob

²⁷ Listina z dne 12. marca 1361 za kmetije pri Vogrskem (glej op. 25 na str. 76) in goriška urbarialna obračuna iz 1398 in 1402.

(greuzz, gerzz), ki je tudi ponekod predpisan kot dajatev. Kruh (panis, prot) dajejo vasi okoli Senožeč in kmetje v postojnskem gospostvu. Pogače (pagaczen, pagäczen, pogetschen, pogätschen, pogätschenn) so kot dajatev razširjene v nekaterih kraških in vipavskih vaseh, pa še tja do Cerknice in Rakeka. V kraški Škrbini se pogača imenuje fochnicz (srednjelat. focatia, rihemberški urbar 1485).

Iz plačevanja v žitu je mogoče sklepati na vrste pridelka v različnih predelih Posočja, Vipavskega in Krasa. »Gore«, Vipavska dolina, okolica Gorice, Kras in Brkini plačujejo največ v pšenici in ovsu. Višina dajatev obeh žitnih vrst v posameznih vaseh je približno enaka. Oves je bil važen kot krma za konje, zato se večkrat tudi kar krma imenuje (futer). Rži so dajali sorazmerno malo; nekoliko bolj je bilo razširjeno oddajanje te vrste žita le v Brkinih in v Furlaniji. V Furlaniji je več plačevanja v prosu kot drugod. Tam, na Krasu in v Beneški Sloveniji se oddaja tudi sirek. V Goriških Brdih in v Vipavski dolini se mimo drugega žita daje tudi semensko žito, vendar ne v večjih množinah. Goriška Brda so, kot še danes, po dajatvah sodeč, pridelovala žita sorazmerno le malo. Tudi na Pivki in na Črnem vrhu je, v primeri z vipavskimi vasm, pšenice in ovs a pri dajatvah znatno manj.

Dajatve lanu (linum, har), ki so sicer razširjene na Tolminskem, v Beneški Sloveniji in na Krasu, so za časa zapisa naših urbarjev povečini že spremenjene v denar. V premskem gospostvu je v nekaterih vaseh predpisana »pravica za lan« (harrecht) v denarju, namesto plačevanja v lanu samem. Štiški samostan je za odvetništvo svoje posesti na Notranjskem dajal v Postojno 80 povesev lanu (harreysten).

Glavne dajatve od vrst domačih živali so prašiči, jagnjeta, koze in kozliči. Prašiči in jagnjeta oziroma kozliči se dajejo poglavitno ob treh velikih plačilnih terminih Jurjevem, Ivanovem (Janez Krstnik) in Mihelovem; po urbarjih iz 15. stoletja jih povečini namesto v blagu že povsod plačujejo v denarju. V »gorah«, okolici Gorice, Vipavski dolini in Brkinih prevladujejo pri plačevanju prašiči, na goriškem in tržaškem Krasu in okoli Rihemberka pa koze in kozliči. Pri prašičih razlikujejo stare in mlade, male in velike, oziroma take za kuhinjo in zakol (chuchenfrischung, fleischfrischung) in odojke (milichfrischung). V nekaterih goriških krajih je predpisana oddaja svinjskih pleč (scapula, schulter).

Malo je plačevanja v goveji živini; največ ga je še v živinorejskih goriških gorah. Dajatev v goveji živini (rint) je v naših virih povečini že spremenjena v novce: »denar za vola« (ochsenphenning) oziroma »denar za kravo« (chuephenning). Po pravilu znese ta dajatev v goriških gospostvih o pustu po 8 šilingov za vola oziroma za kravo od vsake kmetije. Jezike od živine, zaklane v Štivanu pri Devinu, so morali skozi celo leto oddajati v grad Devin, le ob štivanskem opasilu ne.

Notranjski urbarji goveje živine in konj kot dajatev ne omenjajo. Da pa so notranjski kmetje gojili in imeli govedo in konje, pričajo podatki: o davščini za pašnjo (travarina), ki so jo plačevali za te domače živali (Devin);

o mitninskih postavkah za vole in konje na Devinskem in v Zagorju na Pivki; o dajatvah v »denarju za meso« (fleischrecht); o gonjačih volov na Pivki.

Sir, ki je na Tolminskem pri plačevanju tako pogosten, so po podatkih goriških urbarjev oddajali v Ubelskem pod Nanosom, v Hrušici v Istri in na Banjšicah (alben khess, planinski sir, v goriškem urbarju 1507). Sir so služili tudi v postojnskem in premskem gospostvu, kjer je bilo na Nanosu in v gorah med Javorniki in Snežnikom nekaj planinskih pašnikov.

Čebeloreja je bila, po desetinskih dajatvah od čebeljih panjev in voska sodeč, razširjena okoli Prema, na Pivki, na zgornjem Vipavskem ter na Krasu.

Od perutnine je omeniti splošno in stalno ponavljajočo se dajatev kokoši (henne), petelinov in piščet (hun, huen), ki so jih v goriških in kraških gospostvih bile kmetije dolžne služiti navadno o pustu, pa redkeje dajatve kopunov in gosi. Kopuni (chappawn) se kot dajatev omenjajo v okolici Gorice, v Vipavski dolini (tu predvsem od mlinov) in okoli Štivana. Jerebice (rephuennner) služi občina Selo na Vipavskem (goriški urbar 1507). Deset ali dvanajst jaje o veliki noči je pri goriških in kraških kmetijah praviloma stalno ponavljajoča se dajatev.

Le posamezne in izjemne so dajatve: leča na Goriškem, bob (pon, ponen) na zgornji Pivki ter olje (öll) in poper (pheffer).

Dajatve vina in omembe vinogradov nam povedo, kje je bilo razširjeno vinogradništvo in vinoreja. Sem spadajo Goriška Brda, okolica Gorice, ves devinski Kras, Vipavska dolina in deli notranjskega Krasa. V smeri proti Notranjski se omenjajo vinogradi in dajatve v vinu še okoli Senožeč, Vrem, Prema, Košane in celo v vaseh južno od Postojne; na Vipavskem pa do Budanj in Šentvida. V dolini Soče so oddajali vino še v Kanalu.²⁸ Zelo razvito je bilo vinogradništvo zlasti na gričih med Vipavo in Branico v osrednjem delu Krasa. Okoli Tomaja in v nekaterih vipavskih vaseh služijo posamezne kmetije od pridelka edino le vino. Razlikujeta pa se dve vrsti vina: teran (vinum terraneum, terran, terrandt) in rebula (rabiola, rubola, rabiolum, rayuald, rayual, raynfal, rainfol, räwol).²⁹ Razlikujejo tudi vino, ki so ga plačevali v okviru splošnih zemljiških dajatev (zinswein, pauwein), od vina, ki so ga plačevali v okviru desetine (zehentwein). V Goriških Brdih in okoli Rihemberka imajo posamezni vinogradi svoja imena.

Oljke in dajatve od njih se omenjajo v ozkem pasu, ki poteka ob morju, od Brestovice in Štivana pa do Trsta.

V devinskem urbarju iz leta 1524 je za devinsko ozemlje na Krasu navadno povedano, koliko voz oziroma kop sena posamezna kmetija pridelala. Zemljiška gosposka je očitno hotela imeti točno evidenco nad tem za kraško gospodarstvo ob tamkajšnjih pogostnih sušnih letih tako važnim krmilnim pridelkom. Od kmetij v nekaterih kraških župah je zahteval Devin kot dajatev vozove sena, ki so mogli nadomestiti dajatev v žitu, oziroma je zahteval

²⁸ 1336 (Mon. patr. For., f. 70').

²⁹ Rubola, 1296 (Verci, Storia della Marca Trivigiana, 4, doc. 78, n. 382; Potthast, Regesta pontificum Romanorum, 2, n. 24302).

namesto sena ekvivalentno vsoto v novcu. V župi Skopo na Krasu je moralo šest kmetov pripeljati v grad Devin na leto po štiri žrdi za postavljanje senenih kop. Košnja, grabljenje, zdevanje v kopo in vožnja sena spada med najbolj pogostna tlaška opravila v gospostvih na Krasu in na zgornjem Vipavskem. Obsežni in donosni senokošni travniki so bili zlasti na Vremščici in v njeni okolici, okoli Senožeč, pa v gorah med Snežnikom in cerkniškimi Javorniki ter v zgornji Vipavski dolini ob Vipavi in Močilniku, vse tja do Šturij pri Ajdovščini.

Vožnja lesa je pogosta tlaška služnost povsod na Krasu in zgornjem Vipavskem. Les vobče, pa deske, trami in hlodi (gesnitne preter, klobner preter, sagdillen, dillen, rigel) so dajatve v zgornji Vipavski dolini, okoli Planine in Cerknice, v posebno velikih množinah pa na Pivki in okoli Prema. Kmetje v Črnem vrhu nad Idrijo služijo sodce, obroče za sode pa kmetje iz vasi Stran (Kronberk) pri Gorici in iz Čepovana (goriški urbar 1507 in pravice v gorškem uradu 1523).

Del služnosti so »p r a v d e« ali »p r a v i c e« (recht), ki se dajejo ob določenih plačilnih terminih in so po teh tudi deloma označene. V naših urbarjih so navadno že spremenjene ali določene z denarnimi postavkami.

Pravica o pustu (vaschangrecht, vasnachtrecht). Pišče (vaschanghuen) in poleg tega še denar (Prem, Postojna).

Pravica o sv. Juriju ali jurjevica (Jörgenrecht).³⁰ Prašiček ali jagnje (»živa jurjevica«) ali namesto tega denar (Prem). Prašiček (Postojna). Prašiček in jagnje (Postojna). Koza s kozličem (Črni vrh nad Idrijo).

Pravica o sv. Mihelu (Michelsrecht). V postojnskem gospostvu okoli 1400 in v premskem gospostvu 1498.

Ob žetvi (anschnit) dajatev žita upravniku (pšenica, oves, proso), sorazmerno po letu (Prem).

Druga skupina teh pravic je označena po blagu, ki so ga prvotno dajali, ki pa je v naših urbarjih povečini že spremenjeno v denarno služnost. Te vrste pravice so:

Pravica za lan (harrecht), namesto plačevanja lanu v naturi.

Pravica za sukno, imenovano loden (lodenrecht); dajejo jo le župani. Gl. zgoraj stran 66.

Pravica za meso ali mesnica (fleischrecht).³¹ Dva velika in en mali prašič (Prem). 12 šilingov (Erzelj na Vipavskem); 40 šilingov (Duplje na Vipavskem).

Pravica za poper (phefferrecht). V denarju namesto dajatve popra.

V posebno skupino dajatev v blagu, denarju ali pa prvotno blagovnih v denar spremenjenih moremo šteti dajatve za uživanje določenih pravic.

Pravica za pašnjo prašičev v bukovih in hrastovih gozdovih ali žirnina (assrecht, puchach med Brkini je bukov gozd). Dajejo jo v blagu (oves, kruh, piščeta) ali v denarju. Za ljudi, ki so izven določenega zemljiškega gospostva

³⁰ O označbi jurjevica Kaspret v Časopisu za zgodovino in narodopisje, 6 (1909), 152.

³¹ Izraz mesnica v tolminskem urbarju iz 1377 (Urbarji Slov. Primorja, 1, 84).

prignali prašiče na pašnjo v gozdove, veljajo posebej določene zvišane postavke (Senožeče, goriške vasi med Brkini, Črni vrh nad Idrijo). Pristojbine so računali po številu in starosti prašičev (Senožeče).

Pravica za polhe (pilichrecht). Kmetje, ki so imeli polšje jame (pilchgrueb), so služili manjše dajatve v polhih ali v denarju (Sanabor na Vipavskem, Črni vrh nad Idrijo).

Pravica za travo ali travarina (na Devinskem »erwadia«, kar pride od herbaticum, grasrecht). Denar, ki so ga plačevali za to pravico, je grasphenning ali grasegelt. Travarina (grasrecht) je pa tudi: a) pristojbina za staje in pašnjo drobnice, goveje živine in konj (Devin); b) dajatev od pustih kmetij, na katerih raste trava.

Lovščina (jägerrecht, waydphenning, yaedphenning) je pristojbina, ki so jo dajale kmetije za pravico do lova. V goriškem uradu je praviloma povpreček za kmetijo 4 šilinge, za manjšo enoto (polkmetija, kajža, ognjišče) pa navadno 2 šilinga. Ne manjka pa tudi lovščina, ki so jo dajali v blagu (oves na Goriškem v Prvačini, Podgori in na Banjšicah; kruh in otrobi v Batujah). Pri mnogih goriških župah je omenjeno, da lovščine niso nikdar dajale. V goriški župi Čepovan so izklicevali lov, ribolov in gozd ob proščenju.

Pravica za vodo ali vodarina (wasserrecht), ki jo pozna premski urbar iz 1498 v iznosu 2 do 6 šilingov od kmetije, je pravica ribolova. Wasser v pomenu ribolovne vode je v vzhodnoalpski nemščini 15. stoletja pogost izraz.

Pravica za sekanje lesa, pobiranje suhljadi in podobno, kar bi mogli s skupno besedo imenovati gozdnina (vorstrecht, holczbesuech); na ozemlju in v gozdovih, ki so pripadali zemljiškemu gospodu. V postojnskem urbarju iz leta 1498 je rečeno, da so gozdovi prosti, kar pač pomeni, da ni bilo za njihovo uporabo plačevati gozdnine. S postavko dveh šilingov od kmetije je naveden »vorstrecht« leta 1523 v goriških Orehovljah. Županu na Devinskem, ki je pazil, da so se z lesom oskrbovali le upravičenci, je šla zato od kmetov manjša dajatev.

Župniku oziroma fari je šla četrtna (quartes, virtail) od desetine v gospostvih Devin, Senožeče, Postojna in Prem, v gospostvu Postojna ponekod ena tretjina (Postojna trg, Cerknica, Hrenovice), v gospostvu Vipava ena tretjina (Šentvid, Vrabče, Planina, Šmarje, Erzelj, Zemon, na Pivki). V nekatereh goriških župan gre župniku quarantes, kar je in pomeni isto in je štiridesetina, to je štirideseti del od sto delov (Križ, Vogrsko, Bukovica, Orehovlje, Pevma, Grgar).^{31a} Četrtna od desetih delov ali desetina je 2,5, štiridesetina od sto delov je tudi 2,5.

Ob posebnih prilikah je bil kmet dolžan služiti določene dajatve in davščine.

Ob mlati v desetinskega žita, ki se je navadno vršila pri županu, so morale kmetije zaradi stroškov služiti manjšo količino dajatev (žito, kure, na

^{31a} Il nuovo Pirona, vocabolario friulano, 833: La quarantesime part dai prodoz de campagne e va al plovon pal quartes (Quarantesima gre od poljskih pridelkov in pripada župniku kot quartes).

primer v devinskem in premskem gospodstvu ter v goriškem uradu). V devinskem gospodstvu so dajatev potrošili za preskrbo kmetov, ki so in ko so žito pripeljali, ga zmlatili in zvozili v grad. Senožeški urbar iz 1460 tudi predvideva preskrbo kmetov ob mlatvi. V Vremah (postojnski urbar) gredo ob mlatvi soseski in županu štiri kupne mere; v Košani (postojnski urbar) dobe mlatiči in soseska orno vina in desetino od ene kmetije; v Cerknici (postojnski urbar) prejmejo mlatiči hrano, kmetje dobe slamo nazaj, upravnik pa dá mlatičem plačilo.

Ob p o j e z d i (poiesen, umbreiten), to je ob času, ko so funkcionarji zemljiškega gospodstva (glavar, upravnik, oskrbnik, sodnik in drugi) s spremstvom »pojezdili« po uradnem opravku v župe in vasi, so imeli ti pravico do določene pogostitve in oskrbe (obedi razne vrste, pijača in jedača, krma za konje itd.). Za to je moral navadno skrbeti župan. V ta namen so morali kmetje dajati ponekod manjše dajatve v vinu, ovsu, pogačah in kuretini (na primer župe Miren in Gorjansko v devinskem gospodstvu).

Ob p r o š č e n j i h ali o p a s i l i h (kirchtag), ki so se praznovala navadno v britofu (freithof) pri cerkvi, so šle določene dajatve upravniku, deželskemu sodniku oziroma županu. Bile so v blagu (kruh, vino, oves, prašiči, piščeta) ali pa v denarju. Namenjene so čuvarjem proščenja (postojnski urbar 1498). Perutnino in kruh, ki so ju oddajali v senožeškem gospodstvu, so porabili ob proščenju. — Opasilo je sklical deželski sodnik, čuvali pa so ga, ali deželski sodnik ali župan, sodja, soseska; ali zato določene župe; ali pa tudi fevdalci, ki jim je tista župa pripadala. Prvi ples na opasilih prodajajo ali deželski sodnik ali upravnik ali župan ali pa razni fevdalci. Cena zanj je v Ločniku pri Gorici določena na 40 šilingov (1523). V Štivanu pri Devinu čuvajo opasilo kmetje določenih devinskih vasi; morajo pa tudi postavljati šotore, pod katerimi udeleženci opasila prebivajo. Opasilo v Križu na Vipavskem stražijo prebivalci petih sosednjih žup; prebivalci na Banjšicah pa čuvajo sami svoje opasilo.³² Pri številnih opasilih je mogoče ugotoviti, da so sovpadala z dnevi sodnih zborov.

Večje skupine v sistemu služnosti predstavljajo še: tlaka, desetina, odvetščina, davek od ognjišča in obči davek.

T l a k a ali r a b o t a (rabat, robot, angaria, opera) je bila kaj raznovrstna.³³ Glede časa je odmerjena (en dan, dva dni itd., ob določenih terminih) ali pa je neodmerjena (po potrebi in na poziv gosposke). Opravljala se je na zemljišču, ki je bilo v neposredni upravi zemljiške gosposke in za potrebe zemljiške gosposke. Tlako moremo razlikovati: a) delovna osebna tlaka, b) tovarna in vozna tlaka.

Delovna osebna tlaka. — Oranje in sploh obdelovanje polja. — Žetev, pletev, mlatva. — Košnja, grabljenje, zdevanje v kope (žita in sena). — Delo v vinogradu (okopavanje, obrezovanje, obiranje grozdja). Okovanje in pri-

³² Prim. Sergij Vilfan, Žegnanje v slovenski pravni zgodovini, Etnolog, 17 (1944), 16 dalje.

³³ Prim.: robota id est angaria, 1468 (Studi Goriziani, 6, 1928, 120).

prava posode za trgatev. — Sajenje in rezanje zelja ter polaganje zelja v kadi. — Trošenje gnoja po njivah.

Udeležba in pomoč pri lovu (gonja divjačine, postavljanje tenetev, gradnja lovske hiše). — Ribolov in dostava rib. gosposki.

Delo pri zidanju, utrjevanju, popravljanju in čiščenju gradu. — Gradnja, popravljanje in oskrbovanje mostov in brvi. — Gradnja, popravljanje in oskrbovanje cest in potov.

Sekanje, tesanje in sploh obdelovanje lesa (za gradnjo, za kurjavo). Izdelovanje oglja.

Selska služba (prenašanje listov, pisem in podobnega).

Posebej je imenovati orno tlako s plugom (phlueg, pflug) oziroma denarno dajatev, če se taka tlaka dejansko ni opravljala. Omenja se v gospostvih Postojna (okoli 1400, 1498) in Vipava (1499). Navedena je denarna dajatev »za plug« ali pa je povedano, s kolikim številom plugov mora župa ali pa vas po en dan orati. Pod »celim plugom« (ganncezer phlueg), ki se omenja v notranjskih vaseh Landolu, Skuljah in Ubeljskem, je razumeti orno tlako, ki jo je opravljal kmet s svojim plugom in živino, ne zgolj s plugom. »Neceli plug« bi pa bila orna tlaka samo s plugom, ki ga je dal kmet na razpolago.³⁴

Tovorna in vozna tlaka. — Tovorjenje, vožnja, prenos: žita, vina, grozdja, olja, jesiha, sena, slame, krme vobče, soli, gnoja, vode, apna, peska, lesa, desák in drugih lesenih izdelkov, činža v naturi, desetine vobče in pri tem skrb za vse to. — Vožnje v mlin, vožnje gradiva, potrebnega pri gradnji in podobno. — Tovorna in vozna tlaka je večkrat navezana na okolnost, ali ima obvezanec k tej tlaki živino ali ne, voz ali ne.

Glavna tlaka gre zemljiški gosposki, tlaka v manjšem obsegu pa tudi raznim funkcionarjem (glavarju, upravniku, oskrbniku, županu in drugim).

Tlaka je mogla biti spremenjena tudi v denarno davščino (rabotnina). Tlaka, ki jo je kmet opravljal s svojo roko, s svojo živino ali s svojim orodjem, je bila v veliko manjšem obsegu spremenjena v denarno davščino kot na primer redni urbarialni činž. Neposredno izkoriščanje kmetovega dela, ki ga predstavlja po času in obsegu dela neodmerjena, to je največkrat samovolji zemljiškega gospoda in njegovih organov prepuščena tlaka, je zemljiški gosposki prišlo neprimerno bolj prav kot pa denar, ki bi ga kmet dajal »za tlako«. Zato so denarne dajatve namesto tlake v naših urbarjih le redke. Denarna davščina namesto tovarne in vozne tlake je označena kot »tovorna vožnja«, »vinska vožnja« (saumbfartt, weinfart, postojnsko gospostvo). Namesto tlake se daje »tlaški« ali »robotni novec« (robattgelt, postojnski urbar 1498). Če obvezanec za košnjo tlake ni sam opravljal, je bil marsikje dolžan dati na razpolago kosca oziroma grabljiča, ali pa plačati namesto tega določeno denarno vsoto »za košnjo« (madgelt, madrecht).

³⁴ Primerjaj v Vojniku 1585: viechrobot oder ein ganncezen pflug (v razliko od pflugrobot). Ant. Mell v Mittheilungen des Historischen Vereines für Steiermark, 40 (1892), 142.

Če je bilo takó določeno, so prejemali kmetje ob tlaki ali po opravljeni tlaki od gosposke ali pa tudi od določenih kmetov oskrbo oziroma nagrado v jedi in pijači (kruh, slanina, meso, moka, sir, bob, olje, vino), ali pa namesto tega določeno denarno odškodnino.

Straženje v primeru sile in straženje z obhodom (patruljiranje) v mestu in gradu Gorici navaja zapisnik pravic v goriškem uradu iz leta 1523 pri mnogih vaseh in župah tega urada kot nekaj, kar so ljudje iz tistih vasi oziroma žup opravljali iz dobre volje; pa tudi kot nekaj, česar poprej ni bilo in kar je prišlo v navado šele v zadnji beneški vojni (1508 do 1516).

Desetino, ki je prvotno davek, namenjen cerkvi, so služili kmetje od živega in mrtvega (*decima de vivo et mortuo*, *zehent von lebentigen und von toten*), po imenu pa od žita, vina, mošta, grozdja, oljk, drobnice (jagnjeta, kozličji), čebeljih panjev, kuretine in boba. Pri pobiranju desetine so plačevali tudi posebne desetinske fenige (*zehentphenning*). V senožeškem gospodstvu so ti pripadali upravniku, za kar je moral ta najemati hlapce, ki so vinsko desetino pobirali.

V švarceneškem urbarju iz dobe okoli leta 1400 se navaja desetina le na splošno in ne s podrobnimi postavkami. Iz istočasnih goriških urbarialnih obračunov za Švarcenek pa razvidimo, da so jo dajali poglavitno v žitu (pšenica, rž, oves, proso) in nekaj malega v jagnjetih. Po količini žita je bila večja od količine žita, ki so ga kmetje oddajali v okviru rednega činža (77 mer in 8 kupnih mer desetine proti 51 meram in eni kupni meri pri činžu). Med Brkini je desetina od po ene kmetije v posamezni vasi ostala vaški soseski.

V goriškem uradu je po zapisniku pravic iz leta 1523 imel v nekaterih župah župan pravico do dela desetine, moral je pa zato izdrževati mlatiče desetinskega žita oziroma dajati prehrano voznikom in desetinarjem, to je pobiralcem desetine (Križ, Vogrsko, Šempas). Kmetje v goriškem uradu so bili dolžni voziti — enako kot činž — desetino v Gorico; v Grgarju pa v skedenj, kjer so desetinsko žito mlatili.

Od v e t š č i n o (*advocatia*, *vogtrecht*, *vogtei*) v denarju ali blagu oziroma denarju in blagu so dajali cerkveni podložniki in cerkve svetni gosposki pod naslovom varstva, ki jim ga je ta nudila. V notranjskih vaseh jo plačujejo kajžarji in mali posestniki od vrtov, hiš in podobnega. V rihemberškem urbarju iz leta 1485 sestoji odvetščina v nekaterih vipavskih in kraških vaseh iz plačevanja ovsa, goveje živine, kozličev, prašičkov, perutnine, jajc, pogač, vina in nekaj tudi v denarju.

Denar za ogenj (*fewergelt*) je davek od hiše kot mesta ognjišča. V denarnem iznosu (40 šil., 12 šil.) se omenja in ga dajejo ponekod na Vipavskem. Vipavski urbar iz leta 1502 razlaga ta davek: denar za ogenj plačuje vsakdo, ki skozi vse leto neti ogenj (*fewergelt petzalt ain ieder so das gantz iar feuer macht*).³⁵

³⁵ Kaspert v Časopisu za zgodovino in narodopisje, 6 (1909), 153: ogorščina; Kelemina v Glasniku Muzejskega društva, 14 (1935), 72; pri Hrvatih: ognjiština, ognjiščina (Mažuranić, Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik, 814).

Gorščina (*ius montis*, *perckrecht*) in gorski fenig (*perckphenning*) je davek od vinogradov (*vipavski urbar*).

Dvajsetina (*vintin*, italij. *venti*, dvajset) je v nekaterih vaseh senožeškega in premskega gospostva pripadala upravniku. Višina tega davka je 6 šilingov.

Občidavek (*steura*, *steuer*, *štibra*) je denarna dajatev, ki je pripadala deželnemu knezu. Ta davek so plačevali vseskozi v denarju. V senožeškem gospostvu znaša povprečno od kmetije okoli 130 denarjev ali šilingov (*solidov*) na leto, v premskem gospostvu od 50 šilingov do ene marke (= 160 šilingov), v postojnskem gospostvu od 20 šilingov do ene marke 140 šilingov, v vipavskem gospostvu od 32 šilingov do ene marke 60 šilingov. V goriškem uradu večina žup tega občega, deželnemu knezu namenjenega davka ni plačevala. To je pogostokrat poudarjeno v zapisniku pravic v goriškem uradu iz leta 1523. Pač pa so župe od časa do časa dajale iz proste volje deželnemu knezu pomoč (*hilf*) ter poklon (*eergelt*, častni denar), nekatere tudi obveščevalni denar proti Turkom (*kundschaftgelt*). Slednji, ki je navadno znašal od kmetije po dva krajcarja, je bil vpeljan za oskrbo službe, ki je obveščala deželo pred pretečo nevarnostjo turških vpadov. Pevma pri Gorici je dajala »pomoč« ob ženitvi goriškega grofa. V bližnji Podsenici sta znašala pomoč in poklon po pol goldinarja od kmetije.

Planine v našem območju so bile na Nanosu, v gorah med cerkniškimi Javorniki in Snežnikom in na planoti Trnovskega gozda. Taka planina je leta 1320 imenovana in od patriarha v fevd dana gora, imenovana Nanos (*de monte dicto Nancz*).³⁶ Še celo iz Kontovela pri Trstu so okoli 1500 gonili drobnico v velikih množinah na pašnjo na Nanos.³⁷ »Gore«, to je planine med Javorniki in Snežnikom, so letno oddajali in »prodajali« pastirjem (postojnski urbar iz leta 1498). Planine so bile tudi na Čavnu (*albenn* in *Tschaffin*, goriški urbar 1507), na Trnovskem gozdu vobče (*auff dem Ternow*, prav tam 1507) in nad vipavskim Lokavcem. Od činža planine nad Lokavcem je šlo 1523 na leto županu v Lokavcu 40 šilingov. Planine v goriškem uradu so plačevale poseben planinski činž (*alben zins*, *alben gelt*).

Mimo vseh naštetih davščin in dajatev, ki jih je bil dolžan služiti kmet, pa navajajo naši urbarji še vrsto davščin, ki jih seveda ni bil dolžan le kmet, marveč vsak, ki je bil k temu obvezan. V mislih imam razne dace in mitnino.

Dace (*datz*, *tatz*) so plačevali od prodanega in iztočenega vina, od prodaje kruha, za sol in za olje. Dac od točenja vina v stalnih krčmah in vino-točih ali pa tudi od priložnostnega točenja, na primer za časa proščenj, je krčmarina (*tauerngelt*). Ribiči iz Štivanja in od drugod (razen onih iz Gradeža) so plačevali v Štivanu od prodanih rib štirinajsti fenig. Od trgovskega blaga, ki je prihajalo po morskem poti v Štivan, je moral prodajalec plačati od prodanega štiridesetino (*quarantesimum*, *quarentes*). Ob proščenjih v Štivanu

³⁶ Mon. patr. For., f. 156 (1320 maj 30).

³⁷ Jacopo Cavalli, *Commercio e vita privata di Trieste nel 1400* (1910), 96

so pobirali posebne dace od krčem oziroma vinotočev (točnina), dalje od ognjišč, na katerih se je kuhalo, od prodaje kruha v hišah, od stojnic kramarjev (stojnina), od barkašev in od vsakega, ki je kaj prodajal. V vaseh goriškega urada je ob proščenjih, ki so se praznovala v britofih pri cerkvah, pobiral mitničar ali župan, ponekod pa tudi deželski sodnik, od vsakega krčmarja navadno po eden do dva šilinga, od vsakega kramarja pa navadno po eden, dva ali štiri šilinge stojnine. V Solkanu so pa, prav tako kot v Štivanu, pobirali po dva šilinga od ognjišč, na katerih se je ob proščenjih kuhalo.

Razpredena je bila mreža mitnic (maut). V devinskem gospodstvu se omenjajo v Gabrijah, Brestovici, Štivanu, Repnu, Saležu in Devinu; v senožeškem gospodstvu v Senožečah; v premskem gospodstvu v Zagorju; v goriških gospodstvih v Lokvi, Kačičah, Vikumberku, Števerjanu (mitnica za vino), Rupi in Planini na Notranjskem. Določene so mitninske pristojbine, ki so jih plačevali za tovore oziroma vozove blaga. Tako mitnini podvrženo blago je bilo: vino, goveja živina, drobnica, konji, sol, les, usnje, platno, sukno in klobuki.

Služnosti vsake vrste so opravljali, oziroma jih je bilo treba plačevati ob določenih časovnih terminih in prilikah. Kot plačilni termin je veljal določeni dan in še osem dni za njim. V naših urbarjih se v koledarskem letu omenjajo naslednji termini za plačevanje oziroma opravljanje služnosti.

Pustni dan ali kratko malo »o pustu«, ki je hkrati začetek postnega časa, je plačilni termin za denar, ki so ga plačevali namesto goveda, za pustno pišče (vaschanghun, fastnachthun), za pogače in za predivo, oziroma za vse to tudi v blagu. Pravica o pustu, glej zgoraj str. 80.

Velika noč je obči termin za oddajo jajc (osteraier), v stiških vaseh na Pivki pa pri dajatvah kozličev za odvetništvo.

Jurjevo (24. aprila) je dan, ko so oddajali prašičke, jagnjeta, koze ali kozliče oziroma denar namesto tega. Jurjevo je tudi plačilni dan za razne davščine v denarju. Pravica sv. Jurija ali jurjevica, glej str. 80.

Dan Janeza Krstnika (24. junij) je plačilni dan za prašičke oziroma denar namesto njih in za nekatere davščine, ki so jih navadno služili v denarju.

Mihelovo (29. september) je glavni plačilni dan v letu za denar, ki so ga dajali namesto goveda, dalje za vino in za žito, potem za tako imenovanega Mihelovega prašička oziroma za denarno vsoto namesto tega in za razne davščine v denarju. O Mihelovem so plačevali tudi obči davek (steuer) in desetino. Pravica o sv. Mihelu, glej str. 80.

Redkejši plačilni termini so: v rihemberškem urbarju iz leta 1485 sv. Lovrenc (10. avgusta) za pšenico in oves, veliki šmaren (15. avgusta) za žito, Martinovo (11. novembra) za nekatere davščine v denarju, božič (25. decembra) v postojnskem urbarju iz 1498 za kruh in za pišče pri dajatvah za odvetništvo v stiških vaseh na Pivki.

Činž so kmetje v goriškem uradu vozili v Gorico in ga tamkaj oddajali v kašči ali v grajski kleti. Pri tem so navadno prejeli nagrado v kruhu in vinu. Ali pa so činž direktno oddajali upravniku, ko je ta, ob pojezdi, prišel v njihovo župo (činžna pojezda).

Dajatve v blagu so merili in oddajali po raznih m e r a h. Glavna votla mera, zlasti za žito, je mernik (mensura, mez, mezz, mes), oziroma z označbo, prevzeto od Furlanov, star (sextarius, starium, star, staer, ster, italij. staio). Na Pivki so mernik oziroma star imenovali tudi škaf (schaff, schaffl). Podatki kažejo, da je bila v istem krajevnem območju in v istem časovnem obdobju mera, imenovana mensura ali mez, po obsegu enaka meri, imenovani star.³⁸ Na mez oziroma na star so računali večje število tržnih ali kupnih mezov — starov (chaufmez), to je takih, ki so po njih računali pri kupovanju. V švarce-neškem gospostvu je šlo 1398 na en mez deset, v goriškem 1398 in v rihemberškem 1402 pa šest »chaufmez«, medtem ko so v rihemberški vasi Preserje računali na en mez (ali star) po osem kupnih mer.³⁹ Na Pivki so okoli 1500 na dva stara računali šest kupnih mer, v Gorici sedem, v Gradiški pa osem. Po čedadski meri so šle 1507 v Furlaniji tri in pol kupne mere na en star (goriški urbar 1507). Manjša mera ali merica je »massel«; v Podgori pri Gorici je po zapisniku pravic v goriškem uradu iz 1523 »merizina« ena tretjina goriške kupne mere. Votle mere morejo biti zvrhane ali pa »štirihane«.⁴⁰ Zdrob so v goriškem uradu okoli 1400 merili na lončke (nêphel).

Obseg mer je bil različen od kraja v kraj in od časa v čas. Okoli 1400 je bil star po čedadski meri za približno 1,2 večji od stara po goriški meri. Pre-računan v današnje litre je meril star po povprečni meri, veljavni za razne furlanske kraje, okoli 80 litrov. Na star so v Furlaniji računali po šest pesonalov (tudi pesinal, pesenal, pisinal, pisonal), v Gorici 1458 pa tri. Pesonal je po besedi in pomenu to, kar drugod chaufmez, to je mera, po kateri so pri kupovanju tehtali (latinsko pensarè, italij. pesare, furlansko pesâ).⁴¹

Vino in druge tekočine so merili na sode (vas, vazz), orne, ki morejo biti velike in male (orna, urna, urn, uren), čebre ali kadi (czuber, zwber), vedra (emper, congius, kunschen, furlansko cuinz, italijansko conzo), polovnike (halbe), buče (butia, wutschen), čaše (napff) in seveda tudi na tovore (saum). Na sod je šlo večje število orn, omenjajo se sodi od 8 in 12 orn. Na orno so na Goriškem okoli 1400 in okoli 1500 računali šest veder. V Tomaju je 1523 orna enaka čebru (zapisnik pravic v goriškem uradu). V Goriških Brdih je prav takrat pol buče enako čaši vina.⁴² Tudi pri votlih merah je glede obsega bila razlika od kraja v kraj, od časa v čas.

Les in seno so računali po vozovih (plaustrum, currus, fuer) in tovorih (saum, samb, sam), seno tudi na kope (schober). Lan so računali na povesma

³⁸ Diplomatar Görz, f. 14', 15 (1321 dec. 15).

³⁹ Za Preserje pri Braniku (Rihemberku) kaže to primerjava podatkov v urbarnem obračunu iz 1402 s podatki v rihemberškem urbarju iz leta 1485.

⁴⁰ Mensura culma, napolnjena mera, 1291 na Tolminskem (Mon. patr. For., f. 140).

⁴¹ Il nuovo Pirona, "vocabolario friulano, 1111. — Listina 1458 okt. 3, unum stare frumenti videlicet tria pesonalia (Studi Goriziani, I, 24).

⁴² V Furlaniji: 1298, bucia vini (Thes. eccl. Aquil., 244); 1323 (Mon. patr. For., f. 30). — Buča pogostokrat v zapisniku pravic v goriškem uradu iz leta 1523. — O merah v Furlaniji razprava G. Perusinja citirana zgoraj pri op. 5 a, str. 72.

ali šope (brotula; aptus; zechling; harreiste, odtod grešta, rešta), grozdje na tovore in brente (prenntenn), kruh pa na hlebe (laib).

Količine, ki so šle na to ali drugo mero, se tudi pri votlih merah razlikujejo od gospostva do gospostva, celo od kraja v kraj, pa tudi od časa v čas. Omenjajo se mere po raznih krajih: goriška, gradiščanska, krminska, čedad-ska, vipavska in črniška (te dve pri čebrih vina), števerjanska (v Goriških Brdih), tržiška (Monfalcone), tržaška, švarceneška in pa laška (walsch) vobče.

Mera po teži je funt (phunt) ali libra. Po njej so računali in tehtali meso, slanino, vosek, poper. Ribe so v goriškem uradu leta 1523 tehtali na librice. Sukno so merili na palice (stab).

Denar. — V deželah ob Soči in na Krasu so za časa zapisa naših urbarialnih tekstov računali po raznih vrstah in sistemih denarja. Najbolj razširjeni starejši računanji sta po marki denarjev (ali fenigov) in po marki solidov (ali šilingov). Obe marki sta le števnii enoti, ne dejanski novci. Na eno takih mark so šteli po 160 denarjev (fenigov) oziroma solidov (šilingov), ki so šele dejanski novci. Marka denarjev je po tipu oglejska, zato se njeni denarji po Ogleju (nemško Aglei) imenujejo tudi »aglerji« (agler). Četrta del marke je latinski ferto ali forto, po nemško virtail.

Druga razširjena števena enota je funt (libra). Razlikovati nam je funt denarjev (fenigov) in funt solidov (šilingov). Pri obeh je šlo na funt po 20 denarjev (fenigov) oziroma solidov (šilingov). Na en denar (fenig) so okoli 1400 računali po 14, na en solid (šiling) pa je šlo 12 kovanih malih veronskih novcev (veronenses, perner, parvuli). Funt denarjev (fenigov) je štel torej 280, funt solidov (šilingov) pa 240 malih veronskih novcev. Marka oziroma funt solidov (šilingov) je po vrednosti za eno sedmino manjša od marke oziroma funta denarjev (fenigov). Sedem solidov (šilingov) na primer je enako šest denarjev (fenigov).⁴³

Groši (grozzen, grossi, grössen), omenjeni v naših virih, so kovani solidi beneškega izvora.

Dukat (oziroma goldinar, nemško gulden) je ali beneškega ali pa ogrskega izvora. Kurzna vrednost dukata-goldinarja proti denarjem (fenigom) je v 14. in 15. stoletju v stalnem porastu. V Furlaniji so v šestdesetih letih 14. stoletja računali na dukat ali goldinar od 65 do 66 oglejskih denarjev, ob koncu 14. in v začetku 15. stoletja pa od 73 do 88 oglejskih denarjev.⁴⁴ V goriških gospostvih ob istem času so dajali za en dukat ali goldinar nekaj več, od 88 do 99 fenigov (denarjev).⁴⁵ Sto let kasneje, leta 1513, je bil dukat v Gorici vreden 6 liber in 4 solide.⁴⁶

⁴³ Carlo Fabrizio, *Delle usure del Friuli* (1774), 90. — F. Manzano, *Annali del Friuli*, III, 108; isti, *Compendio di storia friulana*, 188 dalje.

⁴⁴ Manzano, *Annali del Friuli*, V, 230 (1366), 257 (1369).

⁴⁵ Manzano, *Annali del Friuli*, VI, 12 (1388), 18 (1388), 97 (1394), 114 (1395), 136 (1398), 149 (1401), 260 (1413).

⁴⁶ *Izvestja Muzejskega društva*, 12 (1902), 159.

V 15. stoletju so v naše kraje uvedene nove vrste denarja in novi denarni sistemi. Iz Tirolske izhaja krajcar, z Dunaja pa dunajski fenig ali vinar (Wien, Dunaj). Funt dunajskih fenigov je štel 8 šilingov po 30 fenigov, skupaj torej 240 fenigov. Računi v naših urbarjih iz začetka 16. stoletja kažejo, da so na Goriškem šli 4 vinarji na en krajcar, dva in pol vinarja na en solid, na en krajcar pa 1,6 solida. Na krajcar je šlo 20, na vinar pa pet malih veronskih novcev. Na goldinar so računali praviloma 60 krajcarjev; zaradi posebnih novčnih razmer v naših krajih pa kažejo računi na razmerje 1 goldinar = 66 krajcarjev, pri čemer moramo misliti na tako imenovani črni denar.

Iz tipografskih ozirov so v rokopisih sicer običajni znaki za libro (funt), solid (šiling) in denar (fenig) pri ediciji tekstov podani z ll, s in d.

PREBIVALSTVO

Urbarji niso le vir prvega reda za znanje o gospodarstvu in gospodarskem stanju kmeškega prebivalstva, marveč nam nudijo tudi bogate podatke za poznavanje njegovega družbenega položaja in za zgodovino njegove naselitve. Vendar to ne velja za kmetško prebivalstvo v celoti, kajti svobodnih kmetov in svobodne zemlje, to je nobenemu zemljiškemu gospodu podrejenih kmetov in zemlje, urbarji ne upoštevajo. Zapisana in popisana so v njih le zemljiškemu gospodu neposredno podrejena zemljišča in njihovi obdelovalci.

Da so bili v goriških gospostvih ob Soči in na Krasu mimo podložnih kmetov, to je takih, ki jih urbarji v svojih zapisih zajemajo, tudi še s v o b o d n i k m e t j e, ki s svojo svobodno zemljo v urbarjih niso popisani, moremo sklepati iz nekaterega podatka. Številne posestnike v Goriških Brdih, ki okoli leta 1180 prodajajo svojo posest ženskem samostanu pri Ogleju, oziroma so v zadevnih prodajnih zaznamih naštetih med pričami, je šteti k takim svobodnim kmetom-posestnikom. Ti niso pripadali mogoče tujerodni vrhovni fevdalni plasti, katere člani se v istem viru imenujejo plemenitobiles, oni pa ne, marveč so bili, kot kaže prevladujoča obilica njihovih slovenskih osebnih imen, domačini slovenskega rodu.¹

Iz nekaterih priimkov moremo sklepati, da pri kmetškem prebivalstvu v družbenem položaju ni obstojala vseskozi enakost, marveč do neke mere razlika. Priimek kmeta Jelarja Praznika v Sovodnjah pri Gorici (1501) kaže na kmeškega prebivalca, ki se je po svojem svobodnejšem položaju, »praznem« določene podložniške služnosti, razlikoval od sosedov in je prav zato tak priimek dobil.²

V glavnem vzeto pa kažejo naši urbarialni teksti močno nediferencirano podobo glede kmetških podložnikov, navedenih in popisanih v njih po imenih, posesti in dolžnostih. Označba zanje je vsepovsod kar massarius, colonus, nachpar, njegove služnosti v blagu in denarju so — povprek vzeto — po obsegu in vsebini enakomerne. To kaže, da je v 14. in 15. stoletju zajelo tudi

¹ I. Trinko-Jusič, Listina iz leta 1170—1190 (Videm 1890); Gradivo za zgodovino Slovencev, IV, 650; P. S. Leicht, Note sull'economia friulana al principio del secolo XIII, Memorie storiche Forogiuliesi, 33/34 (1937—38), 21 dalje.

² Izvestja Muzejskega društva, 12 (1902), 149. — O prazniku L. Hauptmann v Časopisu za slovenski jezik, književnost in zgodovino, 2, 89; J. Kelemina v Glasniku Muzejskega društva, 14 (1933), 77.

kmeta v deželah ob Soči in na Krasu izenačenje kmetskega podložniškega prebivalstva, ki je značilno tudi za sosednje pokrajine.

Kmet je nastanjen na gruntu po zakupnem pravu, uživa pa na njem posestno pravico le toliko časa in v taki obliki, kakor je to odredil in je bilo to pogodu njegovemu zemljiškemu gospodu. Ta je na gruntih svojega gospostva mogel menjavati podložnega obdelovalca od časa do časa, da celo od leta do leta, kakor ga je bilo volja. Vendar je navadno bila zakupna kmetija podeljena podložniku do njegove smrti ali pa do smrti tudi zakonskega druga. Da je na kraških, goriških in vipavskih gruntih okoli leta 1500 še po veliki večini obstojalo te vrste podložniško razmerje, kažejo vpisi v naših urbarjih.

Postojnski (1498), premški (1498) in devinski (1524) urbar omenjajo pri kmetijah ob imenu takratnega posestnega obdelovalca tudi ime tistega, ki je to kmetijo imel že poprej, pred njim. Če te vpise pregledamo, dobimo za imenovana urbarialna gospostva sledeče številke:

Postojna, od skupnega števila 234 celih kmetij je omenjeno (število v oklepaju), da jih je poprej imel navedenega obdelovalca: oče (29), brat (1), tast (2), mož (1), svak (1), skupaj 34, v odstotkih 14,5.

Prem, od skupnega števila 229 celih kmetij je omenjeno, da jih je poprej imel navedenega obdelovalca: oče (10), brat (1), svak (2), skupaj 13, v odstotkih 8,3.

Devin, od skupnega števila 181 celih kmetij je leta 1524 navedeno, da jih je poprej imel navedenega obdelovalca: oče (26), brat (1), tast (1), mož (1), bratranec (1), skupaj 30, v odstotkih 16,5.

Te številke kažejo, da se je na kmetijah uveljavljalo, v manjšem obsegu sicer, že tudi nasledstvo v istem rodu, da pa o kakem splošnem dednem nasledovanju na kmetijah še ne moremo govoriti. Po smrti podložnika na kmetiji je mobilni inventar, ki je bil privatna lastnina umrlega, prešel na njegove dediče, kmetijo je pa v večini primerov dobila druga rodbina, in le v manjšem številu, kot smo videli, je prešla na člane iste rodbine. Kot nekaj izjemnega je pri vipavski Planini poudarjeno, da je — pač umrli — kmet na kmetiji pustil dva vola, kravo, semenje in orodje, kar ga spada h kmetiji.

Na »svobodni«¹ zakup, to je način oddaje grunta, po katerem je zemljiški gospod presajal svojega podložnega kmeta po mili volji »svobodno«, kadar in kakor je hotel, kažejo nekateri vpisi v naših urbarjih, ko se v isti vasi ali pa tudi v vaseh iste župe ali gospostva omenja pri kmetiji kmet z določenim imenom hkrati z imenom kmeta, ki je bil na tej kmetiji pred njim; ta pa se v istem urbarju omenja kot onočasni kmet na neki drugi kmetiji. Primeri iz premskega urbarja iz leta 1498: v vasi Gradec Marin Novak; v vasi Trnje Štefan Trebič, prej Marin Novak; v vasi Hrastje Vale Zrimšek; v vasi Trnje Pavle Štefana Trobiča sin, prej Vale Zrimšek.

Po vsem tem, kar razberemo iz naših urbarjev, je bil na Krasu, Goriškem in Vipavskem okoli 1500 po času mlajši zakup s prodajno in kupno pravico (kaufrecht), to se pravi, da je zakupnik proti plačilu določene

pristojbine smel in mogel posestvo prodati drugemu, še redek. Izjemo te vrste zakupov po kupnem pravu med množino ostalih zakupov navadne vrste potrjujejo izrecne pripombe v urbarjih. V vasi Čelje premskega gospostva ima neki Štefan kmetijo kot kupno (*inn kauff*). Mlin Podstenjšek v istem gospostvu ima imetnik po kupnem pravu (*kauffrecht weis*); če bi kupno pravo drugemu oddal ali prodal, mora to storiti z vednostjo in voljo upravnikovo, če ne, si je pravico zapravlil. V vipavskem Lokavcu in na Črnem vrhu nad Idrijo je pri dveh kmetijah v vsakem kraju izrecno povedano, da sta kmetiji kupni (*in kauffrecht*).

Od 13. stoletja se v naše primorske kraje od Italije sem širi svobodni zakup, ki so ga po pismenem aktu ali libelu (*libellus*), s katerim je prosilec zaprosil, da se mu določeni objekt podeli v uživanje, imenovali *libelarični* zakup (*iure livelli* ali *iure nivelli*, *ad libellum*, *ad livellum*, in *vitnouell weise*, *ze nouell*), zakupnika pa libelarija (*libellarius*). Objekt so dajali v zakup proti določeni zakupnini (*affictus livelli*, *vitliuel*, *vitnouell*, *fitliuel*, *vitunobel*, *liuelphenning*) in za določeno dobo. Zakupnik po libelu je imel pravico svobodne odselitve in odpovedi zakupne pogodbe. V naših krajih se te vrste libelarični zakup pojavlja zlasti za objekte v meščanskih naseljih, za take, ki so bili podeljeni nekmetom (hiše, brajde, njive, vinogradi, mlini).³ V veljavo je pa prišel tudi izven meščanskih naselij za kmečka posestva, razna zemljišča, mline na deželi itd., kjer je za objekte te vrste večkrat povedano, da se oddajajo v obliki libelaričnega, ne pa navadnega zakupa.⁴

Posebnost v premskem urbarju iz leta 1498 so kmetije, ki se imenujejo *viteške* (*rittershuebe*). Omenjajo se v vaseh Petelinje (2 kmetiji), Šempeter, danes Pivka (2), Zagorje (2), Nadanje selo (2), Mala Pristava (1) in Sušica (2). Te viteške kmetije plačujejo v denarju, ki po vsoti za kmetijo znaša največkrat 1 marko 80 šilingov, včasih tudi kaj malega več, včasih pa tudi manj. Mimo tega je pri dveh kmetijah omenjena še malenkostna dajatev v blagu (po enkrat sir in kokoš) in tudi »weinfart«, to je tlaška vožnja vina. Pri nekaterih drugih je pa povedano, da niso dolžne opravljati »vinske vožnje«. Pač pa je za vse imetnike viteških kmetij povedano, da so dolžni v deželi na Krasu nositi pisma, zadevajoča deželnega gospoda, kamor jih pošlje oskrbnik, najdalje pa do Ljubljane. Dalje so dolžni, ko se naj kdo sodi, iti po krvnega sodnika in rablja ter peljati jetnike v grad.

³ 1363 (*Diplomatar Görz*, f. 29); 1366 (*Registraturbuch Görz*, f. 100'); 1398 (*Lehenbuch Görz*, f. 3, 7, 8, 9', 10).

⁴ Mlini ob Nadiži, Idriji in Dragonji, oddani po libelu, 1311 (*Mon. patr. For.*, f. 69'), 1333 (*prav tam*, f. 98'), 1389 (*prav tam*, f. 167'). — Kmetije na Kanalskem, oddane »ze nouell«, okoli 1370 (*rihemberska fevdna knjiga*), na Krasu 1341, *ad liellum* (*Mon. patr. For.*, f. 161). — »*Affictus livelli*« oziroma »*iure livelli*«, za mlin in brajdo ob Kornu pri Gorici, 1389, 1444 (*Studi Goriziani*, I, 18, 23). — Desetina v Beneški Sloveniji, oddana »*ad liellum*«, 1339 (*Mon. patr. For.*, f. 161). — Hiše, vrtovi in zemljišča v libelaričnem zakupu na Tolminskem (*Urbarji Slovenskega Primorja*, I, 26, 55, 63). — Pustota, dana v vasi Srednje v najem »*ad fictum simplicem*«, 1305 (*Thes. eccl. Aquil.*, 335).

Viteške kmetije so poldruge, cele in polovične. Pri dveh je omenjeno, da ju je poprej imel vitez (ritter), pri eni, da so jo imeli starši takratnega imetnika. Zdi se, da stanovalci na viteških kmetijah, omenjenih v naših urbarjih, povečini niso bili več »vitezi«. Imajo poleg viteške v isti vasi še druge kmetije; eden med njimi ima v isti vasi dve viteški kmetiji. So pa imetniki viteških kmetij tudi ljudje iz sosednjih vasi, da, za enega med njimi kaže priimek Bezjak (Bosiackh), da je bil celo prišlek iz hrvatskih krajev (Petelinje na Pivki).

Po vsem tem, kar nam premski urbar iz leta 1498 pove o teh viteških kmetijah, moremo reči, da gre pri teh za posestva, ki so bila od starine last kosezov, pripadnikov starega slovenskega privilegiranega stanu. Prav zaradi privilegiranega položaja uporablja naš urbar za te kmetije — lahko rečemo iz neke zadrege, dati jim pravilno ime — označbo »viteške«, njihove imetnike pa imenuje »viteze«. Kar vemo o kosezih in koseščinah drugod, velja za naše notranjske viteške kmetije in za njihove »viteze«. ⁵ Pravilna je glede njih ugotovitev J. Kelemine: posle, ki jih imajo vršiti kmetski vitezi, opravljajo drugod kosezi. ⁶ Enako kot za koseščine veljajo tudi za naše viteške kmetije sorazmerno nizke in nižje dajatve, kot so jih sicer plačevali podložni kmetje. Tlaka kosezov je enako kot naših notranjskih »vitezov« bistveno manjša od tlake kmetskih podložnikov in je točno odrejena. Zlasti značilne za koseze, in enako za naše »viteze«, so služnosti deželnemu knezu (prenašanje pisem) in posli pri sodnem postopku, ki jih enake in podobne naletimo pri kosezih tudi drugod v naših krajih (na primer posli pri zajetju in straženju zločincev, priprave za postopek pred sodnikom itd.). Na Pivki in okoli Prema kaže geografska razporeditev viteških kmetij, da gre tudi v teh krajih — kot marsikje drugod — za nekdanje, do neke mere strnjeno območje koseških naselbin, katerih obseg in stanje, sicer že v razkroju, nam kažejo vpisi v premskem urbarju iz leta 1498.

Socialno in materialno propadanje, ki je za koseze vobče izpričano prav za dobo zapisa našega urbarja, se kaže tudi pri notranjskih »vitezih«. Na viteških kmetijah ne sede dejansko več »vitezi«-kosezi, marveč podložni kmetje. Do neke mere privilegiran položaj glede služnosti je viteškim kmetijam sicer ostal, vendar jih je zemljiški gospod skušal izenačiti s svojimi podložnimi kmetijami. Nekatere že morajo opravljati tlaške »vožnje vina«; vse pa so vpisane v urbar sredi ostalih podložnih kmetij, vključene so v zemljiško gospodstvo. S podložnimi kmeti na »viteških kmetijah« ali pa s tem, da je »vitez« poleg svoje »viteške kmetije« imel še eno ali celo več podložnih kmetij, se je pravni položaj viteških kmetij še prav posebno začel spreminjati in zabrisavati v smeri popolnega izenačenja s podložniškimi grunti. Osebo

⁵ Primerjati je strnjeno obravnavo o kosezih in koseščinah, ki jo z navedbo obsežne dosedanje literature in z razlago značilnosti, veljavnih tudi za koseze na zgornji Pivki in Premu, podaja Bogo Grafenauer, Ustoličenje koroških vojvod in država karantanskih Slovencev (1952), zlasti str. 324 do 383.

⁶ Staroslovenske pravde, Glasnik Muzejskega društva, 16 (1935), 52

podložništvo imetnika viteške kmetije in združevanje viteške kmetije ter podložniške zemlje v posesti ene roke je razkrajalo stare privilegirane viteške kmetije, jih potiskalo na stopnjo navadnih podložniških gruntov.

Nekdanji obstoj kosezov v premskem gospostvu potrjuje ime vasi Koseze pri Ilirski Bistrici. Zdi se, da so kosezi v teh Kosezah po času celo prej propadli kot vitezi-kosezi drugod na Premu in Pivki. V notranjskih Kosezah (v listinah Zadlinge, Zedlinge) imajo 1292 alodialno in od goriških grofov fevdalno posest gospodje, ki se imenujejo po vasi Lipa pri Jelšanah.⁷ Nasledniki teh v 14. stoletju so člani očitno tujega, iz nemških krajev došlega rodu, s pridevkom Švabi (Swevi, Swabn, Schwaben), ki se po notranjskih Kosezah začno imenovati »de Edlingen«.⁸ Grad (vest) Edlingen jim dajejo v fevd goriški grofje, ki jim je v Kosezah in tamošnjem okolišu pripadalo sodstvo.⁹ Nasledniki koseških Švabov iz 14. in 15. stoletja so Edlingi, znana goriška plemiška rodbina.¹⁰ V 14. stoletju se imenujejo še »de (von)« ali »zu (Edling/en)«, 1405 pa že »die Edlinger«.¹¹ Premski urbar iz leta 1498 ne navaja v vasi Koseze-Edling viteških kmetij, marveč le štiri, ki so puste in od katerih je vsaka, kolikor je cesarska, dolžna z enim vozom voziti v tlaki desetino. Zdi se, da je koseščine v Kosezah zatrla ondotna zgodaj razvijajoča se fevdalna posest in pa zgodnja opustelost tamošnjih kmetij. Puste kmetije se pa ne omenjajo v Kosezah šele v premskem urbarju iz leta 1498, marveč že dve sto let poprej, ob prvi znani omembi notranjskih Kosez leta 1292, ko so bile v tej vasi tri kmetije pustote (qui fuerunt pustote).¹²

Urbarji so bogati viri za poznavanje narodnostne sestave prebivalstva. Zemlja, naseljena ob Soči in Nadiži, ob Vipavi in na Krasu po Slovencih, meji na ozemlje, naseljeno po Romanih (Furlani, Italijani). To pa na sklenjeni črti, ki poteka od Režije na severu, pa ob robu med gorami in brdi po eni strani in Furlansko ravnino po drugi strani vse tja do Soče pri Gorici, sledi nekaj malega pod Gorico Soči ter poteka nato ob robu Krasa do morja pri Štivanu. Slovensko-romanska sosesčina opozarja, da moramo urbarjem iz teh krajev na robu slovenskega sklenjenega etničnega ozemlja kot virom za poznavanje narodnostne sestave prebivalstva posvečati prav posebno pozornost, mimo urbarjev pa jemati v poštrev tudi druge vire, ki morejo osvetliti probleme slovensko-romanske sosesčine med visokimi planinami in skrajnim severnim zalivom Jadranskega morja. Ker pa zajemajo urbarji le podeželsko kmetsko prebivalstvo, prihajajo pri presoji teh pro-

⁷ Listina iz leta 1292 (Diplomatar Görz, f. 5'). — M. Kos v Glasniku Muzejskega društva, 10 (1929), 39.

⁸ Prvič 1323 (Izvestja Muzejskega društva, 12, 1902, 62).

⁹ Registraturbuch Görz, f. 108, 109, 118', 126' (okoli 1368). — Lehenbuch Görz, f. 1 (1398). — Listina 1367 maj 12, v Državnem arhivu na Dunaju.

¹⁰ Czoernig, Das Land Görz und Gradisca, 655 dalje.

¹¹ 1367 (Registraturbuch Görz, f. 108); 1381, 1383 (Repertorium Görz, f. 361, 362); 1405 (Lehenbuch Görz, f. 43').

¹² Glej opombo 7.

blemov v pošteve le ruralna naselja, ne pa tudi meščanska, kot je to na primer trg oziroma kasneje mesto Gorica, kjer je bilo prebivalstvo mešano, slovensko, romansko in nemško. Podrobno preiskavo etnične sestave prebivalstva Gorice na tem mestu opuščam; zahtevala bi razpravo zase. Prav tako ni obravnavan Trst z bližnjo okolico ter severnozahodna Istra, kar oboje v edicijo teh urbarjev ni zajeto.

Ozemlje od roba Furlanske ravnine ter morja med Štivanom in Trstom pa na sever do grebenov visokih Alp ter do kraških prehodov na vzhodu je bilo, po podatkih, ki nam jih nudijo naši urbarialni teksti in njim sočasni viri, takó vseskozi naseljeno po Slovencih, da posamezen doseljenec ali naseljenec drugega rodu, ki je prebival v enem ali drugem redko sejanih fevdalnih sedežev ali trgov, te slovenske etnične celotnosti našega Posočja in Krasa spremeniti ne more.

Za starejšo dobo so za poznavanje etnične sestave prebivalstva pomemben vir listine vseh vrst, v katerih so navedeni ljudje s svojimi imeni in priimki. Po času najbolj zgodnji tovrsten vir večjega obsega, ki prihaja v pošteve za ruralno prebivalstvo v Posočju, je seznam o prodajah v korist ženskega samostana pri Ogleju, ki se tiče Goriških Brd, zlasti vasi Števerjana, in je iz dobe okoli leta 1180.¹³ Ne mnogo mlajši je najstarejši znani vir urbarialnega značaja za Posočje, zapisnik posesti goriških grofov iz dobe okoli leta 1200. Imena oseb v obeh virih so slovanska, romanska, germanska in krščanska. Slovanska imena so v rabi zgolj v vaseh, ki so še danes slovenske. V nekaterih goriških vaseh imajo okoli leta 1200 vsi posestniki samo slovenska imena; drugod so slovenska izpremešana s takimi krščanskega, romanskega ali pa germanskega izvora. Na primer v Zgornji Vrtojbi pri Gorici so okoli 1200 od sedmih posestnikov štirje taki s slovenskimi imeni (Stanoša, Marin, Domoslav, Domamir), eden je z germanskim imenom (Diepolt), eden s krščanskim imenom (Štefan) in eden z romanskim imenom (Curman). V Kreppljah na Krasu imajo okoli 1200 posestniki: trije slovenska imena (Nedel, Večeslav, Volčina), dva krščanski imeni (Lovrenc, Nikolaj) in dva germanski imeni (Odalrik, Gerdman). Germanska imena niso tukaj — kot tudi ne drugod na Slovenskem v onem času in v poznejših časih — nujen dokaz za Nemce, naseljene med Slovenci. Zlasti ne velja to za Goriško, kjer v podeželju ni bilo nikjer v strnjenem obsegu ruralnega prebivalstva nemškega etničnega izvora, razen v zgornjem povodju rečice Bače, kamor so bili sredi 13. stoletja naseljeni nemški kmetje po oglejskem patriarhu.¹⁴ Slovenska, germanska in krščanska imena se v življenjskem obdobju istega rodu in v istem sorodstvu uporabljajo ena poleg drugih.

¹³ Trinko-Jušičeva in Leichtova objava (glej opombo 1 tega poglavja). — O imenih oseb v tej listini: S. Rutar, *Zgodovinske črtice iz poknežene grofije goriško-gradišćanske* (1896), 4—5 (Rutar datira listino okoli 1150—1160). — J. Koštial v *Vedi*, IV, 1914, 325—326. — M. Kos, *K postanku slovenske zapadne meje*, *Razprave Znanstvenega društva*, V/VI, 366 dalje.

¹⁴ *Urbarji Slovenskega Primorja*, I, 17.

V Števerjanu v Goriških Brdih se okoli 1180 nečaki imenujejo Budin, Dobruško in Kosa, njihov stric je pa Dietrik. Oče enega Minga (kar je izpeljano od Dominika) je Stojan, drugega pa Dobroša. Eden dveh bratov je Stojan, drugi Walto; eden bratov je Marko, drugi Dražin.

Urbarji iz 14., 15. in iz začetka 16. stoletja ter druge ončasne listine, viri torej, ki so po času zapisa za okroglo 200 do 300 let mlajši od pravkar obravnavanih, pa razgrinjajo glede osebnih imen in priimkov v primerjavi s temi nekoliko drugačno podobo. Slovenskih narodnih imen je sorazmerno in neprimerno manjše število. Več kot teh in več kot v prejšnjih stoletjih je imen, oblikovanih po krščanskih svetniških imenih, je pa tudi nekaj takih, ki so rofanskega in germanskega izvora. Pojavlja pa se, zlasti v 15. stoletju, čimdalje bolj pogosto tudi priimek. Načini, kako so oblikovana imena in kako nastajajoči priimki, so isti kot drugod v onem času na Slovenskem. Predaleč bi nas zapeljalo, če bi v okviru te razprave hoteli razčleniti glede nastanka, vrst in značilnosti ter časovne pa krajevene razširjenosti imena in priimke našega Krasa in Posočja. Omejujem se le na tiste, ki kažejo v teh krajih na notranje premike in spremembe v sestavu prebivalstva.

Priimki po krajih so na primer Graczer v Gradcu pri Pivki, Tschelacher v Čeljah pri Premu, Verbobecz v Vrbovem pri Ilirski Bistrici. Toda nosilci teh in takih priimkov se takó imenujejo po kraju samem, v katerem prebivajo. Drugače je s priimki, ki kažejo na prišleke od drugod. Iz krajev onstran vzhodnih kraških prehodov, to je iz stare Kranjske, je mogel priti človek — ali pa njegovi predniki — ki se ga je oprijel priimek Kranjec ali podobno, postavim Krainitz v Orehovljah pri Mirnu, Opatjih selih, Trnovici, Volčjem gradu, Proseku in Tomaju na Krasu, Krainecz v Erzeltu, Kraintschicz v Štanjelu, ali pa tudi Playnosus de Crayn leta 1354 in Martinus de Carniola 1496 v Gorici.¹⁵ V Zagorju na Pivki, na Rakeku, v Vremah, Divači, Erzeltu, Šturijah in Gorici so prebivali ljudje s priimkom Kočevan ali Kočevanec (Kotschewer, Gottschewer, Goschewecz, aus der Kotschee). Že 1290 se v briški Fojani imenuje kmet s priimkom Korošec (Corosicz), v Prapotnem ob Idriji (Judrio) 1419 neki Chorosez, v Erzeltu v vipavskem urbarju iz leta 1499 pa posestnik tudi tega priimka (Koroschecz).¹⁶ Na Krasu, kjer so bili pač vsi Kraševci, ne bi v Vremah pričakovali priimka Grashowecz, dočim je Krašanin (Kra-schanin) v Vipavi razumljiv. Vipavec v vipavskem Ustju je mogel biti doma iz sosednje Vipave, Vipavčič (Vipautschicz) v notranjski Cerknici je pa bil verjetno prišlek iz Vipave ali z Vipavskega vobče. Človek iz Furlanije je Furlan (Mavhinje pri Devinu) ali Ferlan (Trnovo pri Ilirski Bistrici). Čeh ali Pegam je Beheim, Peham, Pehann, Pechan v Šepuljah na Krasu oziroma v Gorici. Po rodu Nemec je mogel biti Schwab v Kočah na Pivki, pa Gregor Nymacz v Orehovljah pri Mirnu.

Močno skupino »prišleških« imenskih nazivov v naših kraških, vipavskih in goriških urbarjih izza konca 15. in začetka 16. stoletja predstavljajo na-

¹⁵ Arch. Triest., 17 (1891), 36. — Izvestja Muzejskega društva, 12 (1902), 145.

¹⁶ Registraturbuch Görz, f. 60. — Videmski časopis Ce fastu, 8 (1932), 193.

slednji priimki (število v oklepaju pomeni število nosilcev navedenega priimka v tisti vasi):

H r o v a t (Crabat, Crabatt, Krabat, Krabatt, Krowat, Krawath). V Palčjem (1), Pivki-Sempetru (1), Postojni (4), Vremah (1), Trnju (1), Knežaku (5), Hudem logu (1), Podbrežah (2), Zgoniku (1), Šepuljah (1), Proseku (1). — V Doberdobu na Krasu se 1523 omenja župan Gregor Krabat, pri Sv. Martinu nad Gradiško pa Vallentin Krabat (pravice v goriškem uradu).

H r o v a t i n (Hrouatin). V Erzelju (1). — V Gorici 1466 Friderik Grabatinus, Crabatinus; na Kontovelu pri Trstu 1499 Ivane Crovatino, detto mezo basiacho.¹⁷

B e z j a k (Besiackh, Besiagk, Besiagkh, Besiak, Besiakh, Besyakh, Bosiackh, Bosiagkh, Besyatschicz). V Petelinjah (1), Šembijah (1), Stari vasi pri Postojni (1), Zalogu (1), Vremah (1), Matenji vasi (1), Grobišču (1), Knežaku (1), Slapu na Vipavskem (1), Ustju (1), Šturijah (1). — »Mezo basiacho« omenjen zgoraj pri priimku Hrovatin.

V l a h (Walack). V Knežaku (1).

S k o k (Sckock). V Famljah (1).

T u r k (Turckh). V Selcu blizu Pivke (1), na Proseku (1) in v Prečniku pri Nabrežini (1).

K tem Hrovatom, Bezjakom in ostalim priimkom te vrste je dodati še priimke izrazito hrvatsko-srbskega tipa, ki nanje po podatkih devinskega urbarja iz leta 1524 naletimo v nekaterih vaseh tržaškega Krasa. V Senadolah pri Divači: Marko Miloslavić (Milottautiz), v Malem Repnu Matija Milić (Milickh) in Martin Matačić (Mathaczicz), v Gabrovcu pri Proseku Toma Matasović (Mathasauciz) in Vido Stepanić (Stoponitz); v Proseku je nastanjen neki Luka iz Modruša (Lucas von Modrusch), kar imam za Modruš, južno od Ogulina na Hrvatskem. Po senožeškem urbarju iz leta 1524 je bila vas Potoče pri Senožečah naseljena s Čiči in Hrvati, v vasi Misliče med Brkini so na treh kmetijah živeli Čiči in Hrvati; v Vrtojbi pri Gorici se pa ob istem času (1523) omenjajo martilauer — pač mortolozzi, uskoki, čiči.¹⁸

Priimki Bezjak, Hrovat, Vlah in podobni so okoli 1500 razširjeni povsod na Krasu in Goriškem, vse do Furlanije.¹⁹ Kažejo na doseljence iz hrvatskih in srbskih krajev, ki so pred Turki in v zvezi s turškimi navali zapuščali svoje domače kraje in prebežali ali se preselili med drugim tudi na Kras in

¹⁷ Izvestja Muzejskega društva, 12 (1902), 129, 138. — J. Cavalli, Commercio e vita privata di Trieste nel 1400 (1910), 96.

¹⁸ J. Mal, Uskočke seobe i slovenske pokrajine (Srpski etnografski zbornik, 30, 1924), 101, 103. — Pravice v goriškem uradu, 1523.

¹⁹ O teh označbah J. Mal, Uskočke seobe i slovenske pokrajine, 16, 83, 177 dalje. — O razširjenosti imen »bezjak« in »bejjaci« P. Skok v Časopisu za slovenski jezik, književnost in zgodovino, 4 (1924), 38 dalje in F. Ilešič v Srpskem dialektološkem zborniku, 3 (1927), 73 dalje. — Primerjaj tudi Mažuranić, Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik, 54 (bezjak), 1511 (uskok), 1584 (vlah).

na Goriško. To se je dogajalo zlasti potem, ko se je po padcu Bosne (1463) turški pritisk proti zahodnim stranem močno povečal.²⁰

Od 1469 do 1499 so se pojavili Turki na Krasu in v Posočju najmanj 15-krat.²¹ Od tega časa datirajo v teh krajih priimki, ki kažejo na prebege iz hrvatskih in srbskih krajev. Zemljiška gospodstva so jih rade volje naseljevala na kmetijah, ki jih je bilo, deloma prav zaradi turških navalov, pustošenja in odvajanja prebivalstva po Turkih, na razpolago dovolj. Postojnski, premški in vipavski urbar omenjajo te Bezjake in Hrovate pogostokrat na opustelih zemljiščih. Iz podatkov pri nekaterih kmetijah v naših urbarjih — ki so iz let 1498 in 1499 — je razvidno, da je bil že prednik takratnega posestnika »Hrovat« (Postojna trg, Knežak, Palčje). Če računamo, da je bil kmet na kmetiji nastanjen doživljenjsko, pridemo — z izhodiščem okoli 1500 — s predhodnikom takratnega posestnika približno v sedemdeseta leta 15. stoletja, kar ustreza podatkom v listinah, kar je pa tudi čas najhujših in skoraj vsako leto ponavljajočih se turških navalov in pustošenj na Krasu in v sosednjih deželah.²² Premški urbar navaja, da je v vasi Zgornji Zemon prejel neki Hrvat (ain Krabat) 14 kmetij za travo in pašo. Največ teh prebegov se je, po priimkih Bezjak, Hrovat in podobnih sodeč, nastanilo okoli Prema in na Pivki, v krajih, ki so bili zaradi turških navalov in pustošenja zlasti prizadeti in ki leže v območju velike vdorne poti Turkov preko Krasa. Tudi še v prvi polovici 16. stoletja se večkrat govori o naselitvi in naseljevanju teh prebegov, »uskoki« imenovanih, na nenastanjena zemljišča notranjskih gospodstev.²³

Slovenski Kras in Posočje mejita proti zahodu na ozemlje, ki ga naseljujejo Romani (Furlani, Italijani). Urbarji, ki jih objavljamo, nudijo dragocene podatke za poznavanje slovensko-romanske sosesčine in slovensko-romanske jezikovne meje v prostoru med morjem in Alpami. Zlasti iz imen in priimkov v urbarjih, ki jim je dodati še imena in priimke ter zadevne podatke iz drugih virov, je zaznavna slovensko-romanska jezikovna meja ter sosesčina v obrobju gora, brd in Krasa po eni ter Furlanske ravnine po drugi strani. Meja med strnjenim slovenskim in strnjenim romanskim etničnim ozemljem poteka že od zgodnjega srednjega veka v glavnem takó kot še dandanašnji dan.²⁴ Izjema je le v meščanskem naselju Gorici, kjer kažejo imena in priimki pa tudi drugi podatki na močnejši pritok romanskega in germanskega življa v območje te sprva slovenske vasi.²⁵

²⁰ St. Jug, Turški napadi na Kranjsko in Primorsko do prve tretjine 16. stoletja, Glasnik Muzejskega društva, 24 (1943), 8 dalje.

²¹ St. Jug, Turški napadi, 8, 11, 14, 15, 17—24, 26, 28, 31, 34—36.

²² Okoli 1480 Matija Krabath v Trnju pri Ajdovščini (S. Rutar v Izveštjih Muzejskega društva, II, 1892, 150).

²³ J. Mal, Uskočke seobe, 25, 43, 102, 103, 105.

²⁴ M. Kos, K postanku slovenske zapadne meje, Razprave Znanstvenega društva, 5/6, 1930, 343 dalje.

²⁵ Imena in priimki prebivalcev Gorice od 13. do 15. stoletja: Fr. Kos, K zgodovini Gorice v srednjem veku, Glasnik Muzejskega društva, II/III (1921—3), 4 dalje; IV/VI (1924—5), 1 dalje; VII/VIII (1926—7), 30 dalje.

V odseku Slovencev ob Nadiži in Teru je po času najstarejši meni znani neposredni podatek za narodnostno mejo in soseščino med Slovenci in Romani iz konca 12. stoletja. Ta pravi, sicer nekoliko netočno, da deli pri Čedadu reka Nadiža Furlane od Slovanov.²⁶ Pri cerkvi sv. Kvirina, ki stoji pri Ažli nad Čedadom, kjer se še dandanes začenjajo Slovenci, ima po podatkih iz srede 13. stoletja »sedež« patriarh, njegov gastald pa sodi ondod med Latini in Slovani (Sclavi).²⁷ Vasi v hribih in gorah nad Furlansko ravnino leže »med Slovenci« (in Sclabonibus, in Sclabonis); vasi Šempeter in Sveti Lenart imata od druge polovice 13. stoletja dalje izpričani pridevek po Slovencih (Sanctus Petrus, Sanctus Leonardus Sclavorum).²⁸ O landarski gastaldiji je 1387 rečeno, da je naseljena po slovenskih kmetih (Sclavi massari).²⁹ V Slovenijo (Schiavonia) vderejo 1419 Ogri ter zavzamejo Landar in Staro goro; za obrambo Stare gore prihajajo takrat v poštev Slovenci.³⁰ Voda, ki se imenuje Rosimian (teče zunaj čedadskih vrat v Nadižo), deli, po pričevanju beneškega potopisca in državnika Marina Sanuta iz leta 1483, Italijo od Slovenije (parte la Italia da la Schiavania).³¹

V Goriških Brdih, v okolici Gorice in na Krasu, povsod, kjer še danes prebivajo v sklenjenem obsegu Slovenci, sledimo slovenskim osebnim imenom skozi srednjeveška stoletja v tolikšnem številu, da o strnjenosti tamkajšnjega slovenskega etničnega življa ne more biti dvoma. Oglejmo si glede slovenskih imen in priimkov obmejne vasi od Brd pa do morja.

Neblo. 1500, Cergnia (Thes. eccl. Aquil., 123).

Fojana. 1290, Czaslaw, Corosicz, Nescay (Registraturbuch Görz, f. 60).

Biljana. 1502, Cergna (Memorie storiche Forogiuliesi, IV, 1908, 33).

Vipolže. 1384, Jurigoy (Repertorium Görz, f. 50).

Števerjan in v Brdih vobče. Okoli 1180, Bizlau, Budin, Budina, Costingia, Cuossa, Drasin, Iwan, Marin, Marko, Nadal, Stogian, Tichonia, Tobruscaz, Tobrussa, Wulconia, Zdebor (listina citirana v opombi 1 tega poglavja). — 1523 (zapisnik pravic v goriškem uradu), za župana v Števerjanu je Kocjan Saubhicz, sin Breganta iz Ločnika.

Solkan. Okoli 1200, Zobodin. — 1523 je za župana v Solkanu Juri Khuslin.

Stran (Kronberk) pri Gorici. Okoli 1200, Priebođ, Scerne, Ztaney.

Gorica in bližnja okolica. Imena in priimki prebivalcev v razpravi, navedeni pri opombi 25. — 1523 je v Podturnu, danes goriškem predmestju San Rocco, za župana Peter Weltzicz.

²⁶ Juxta Civitatem autem Austrie fluvius Natex dictus a natando dividit Forogiulenses a Sclavis (P. Fabre, Le patrimoine de l'église Romaine dans les Alpes Cottiennes, Mélanges d'archéologie et d'histoire, IV, 1884, 420).

²⁷ P. Paschini v Memorie storiche Forogiuliesi, IX (1913), 309.

²⁸ M. Kos, Beneška Slovenija — zgodovinsko ime. Trinkov zbornik (1946), 92 dalje. V tej razpravi so zbrani »še drugi podatki za slovenski etnični značaj Beneške Slovenije.

²⁹ G. Grion, Guida storica di Cividale e del suo distretto (1899), 185.

³⁰ M. Leicht v Memorie storiche Forogiuliesi, 7 (1911), 65.

³¹ Itinerario di Marin Sanuto per la terraferma veneziana (Padova 1847), 139.

Šempeter pri Gorici. Okoli 1200, Ztanco.

Vrtojba pri Gorici. Okoli 1200, Ztanossa, Domsel, Domanmir. — 1523 je za župana v Spodnji Vrtojbi Yban Clemenntzitz.

Sovodnje pri Gorici. Okoli 1200, Zwetina. — 1457, Primicz, Malicz (Izvestja Muzejskega društva, XII, 120, 121).

Peč, južno od Gorice. Okoli 1200, Radong.

Japnišče pri Mirnu. 1343, Bogatecz, Nedellein, Wulcasy, Gerdina, Zergna, Drusco (Repertorium Görz, f. 326). — 1523, župan Elar Sannta.

Sela pri Jamljah na Krasu. 1325, Nedel (Izvestja Muzej. društva, XII, 68).

Ko je beneška vlada leta 1459 poizvedovala v anketni obliki glede politične pripadnosti in uporabe jezika v Gorici in v goriški grofiji, sta se med šestimi odgovori glasila dva, da je kraj Gorica v Sloveniji (Selaunia), dva, da je v Furlaniji, dva pa sta bila neodločna, ali je Gorica v Sloveniji, Furlaniji ali Nemčiji. Glede uporabe jezika so trije odgovori izpovedali, da govorijo tamkaj slovenski, italški (italica) in nemški jezik, eden pa, da se poslužujejo slovenskega in nemškega jezika.³² Podatki glede uporabe slovenskega, italškega in nemškega jezika v Gorici sredi 15. stoletja se skladajo z viri, ki nam za 16. stoletje izpričujejo uporabo teh treh jezikov v kraju Gorici.³³

Etnična meja ni neprodorna ograja, preko katere se ne bi od ene ali druge strani mogli na sosedovo etnično ozemlje naseljevati ali prehajati pripadniki drugega jezika ali rodu. Na take drugorodne naseljence ali prišleke kažejo imena in priimki oseb, v zanesljivejši meri pa neposredni podatki, ki kažejo, od kod je priseljenec, oziroma od kod so njegovi predniki prišli. V obrobnem slovenskem etničnem ozemlju v goriškem in kraškem odseku nedvomno niso slovenskega jezikovnega izvora imena in priimki, kot: Menut v Sovodnjah pri Gorici (okoli 1200),³⁴ Falchon in Lucuman v Japnišču pri Mirnu (1343),³⁵ Churman v Orehovlju pri Mirnu (1343),³⁵ Mensa v Vrtojbi (1384),³⁶ Štefan, Juri in Simon Blonda v Peči pri Sovodnjah (1471, 1524),^{37, 38} Martin Prusot prav tam (1524),³⁸ Tonich Montin v Selu nad Brestovico (1524).³⁸ S tem pa nikakor ni povedano, da so nujno bili nosilci teh in takih priimkov tudi po rodu Neslovenci. Vse, kar vemo o oblikovanju in načinu dajanja priimkov na slovenskih tleh, bi se takemu občemu sklepanju protivilo. V Štivanu in v burgu (burgus) Devinu, kamor se je zaradi trgovanja in prometa, velikih sejmov in proščenj ter zaradi fevdalnega in upravnega sedeža na gradu Devinu ne-

³² Benetke, Archivio di stato, Consultori in iure, busta 366, f. 37', 38, 38', 39, 39'. — F. Cusin, *Il confine orientale d'Italia nella politica europea del XIV e XV secolo*, 1 (1937), 75 d.; isti, *Le aspirazioni austriache sulla contea di Gorizia*, *Memorie storiche Forogiuliesi*, 35/34 (1938), 97.

³³ Hier. Porcia, *Descrizione della Patria del Friuli fatta nel sec. XVI* (Udine 1897), 87, za leto 1567. — Hugo Blotius, leta 1571 (F. Stele v Glasniku Muzejskega društva, XX, 1939, 308). — Okoli 1590 (J. Gruden v Carnioli, 1913, 2).

³⁴ Zapisnik posesti goriških grofov, okoli 1200.

³⁵ Repertorium Görz, f. 326.

³⁶ Repertorium Görz, f. 50.

³⁷ Izvestja Muzejskega društva, XII (1902), 129, 148.

³⁸ Devinska urbarja, 1494 in 1524.

dvomno stekalo obilo neslovenskega življa, neslovenska imena in priimki ne bi presenečali. Vendar je po podatkih devinskih urbarjev iz leta 1494 in iz leta 1524 tamkaj slovenskih imen in priimkov znatno več kot neslovenskih. Slovenski priimki v Devinu, Štivanu in tamošnjem okolišu: Mathia Wodopivec (Vodopivec), Michell Kupitz (Kupec), Michelitz (Mihelič), Tonich Coletitz (Koletič), Martin Machoritz (Mohorič). Neslovenska priimka sta Plumbin in Schueler. Juri Taler in Juri Surman imata slovensko oblikovano ime in neslovenski priimek.³⁸

Neposredno na doseljenca od drugod kaže podatek, da je v Orehovljah pri Mirnu imel kmetijo mlinar Vincenc, sin Nikolaja, mlinarja iz Čedad (Suidat). Ali pa priimek Visentin, ki kaže na doseljenca ali pa na človeka, ki je po izvoru iz Vicenze ali z Vicentinskega. Visentine najdemo v Orehovljah pri Mirnu, Gabrijah, Doberdobu in v Dolu na zahodnem Krasu, kjer so Vižintini še danes zaselek. Vižintin, ki si je v Dolu uredil na novo kmetijo, ima tudi svoje ime oblikovano po romansko (Zuuan).

Prav tako pa kot naletimo v slovenskem obmejnem pasu na romanska imena in priimke ter imamo podatke, ki kažejo na posamezne Romane v slovenskem podeželju, tako najdemo tudi v obmejnem furlanskem pasu v tamošnjih vaseh posamezne slovenske naseljence.

V obrobni romanskih predelih je sorazmerno večje število slovenskih imen in priimkov zlasti v ozemeljskem trikotu med morjem, Krasom in Sočo, koder je tudi krajevno poimenovanje zapustilo močnejše sledove nekdanjega tamošnjega slovenstva (kraj kot Bestrigna, Dobbia, Turriaco, Selz). V Ronkih pri Trziču (Monfalcone) so 1317 navedeni kmeti z imeni Zergna, Kobiliczan in Wolczina, 1384 pa kmet z imenom Zernoga.³⁹ V Beglianu živi 1356 kmet Stoyne.⁴⁰ V Furlanski ravnini pod Goriškimi Brdi, v Manzanu pri Krminu, obdeluje 1258 pol kmetije neki Radigoj, njegov sosed je pa Jakob s priimkom Cernel, kar kaže, da je bil po izvoru iz Karnije.⁴¹ V bližnjem Soleschianu je 1367 živel kmet z imenom Michael filius Stoyani.⁴²

Zdi se pa, da so bili Slovenci izjema med romanskim (furlanskim) prebivalstvom, kajti sicer ne bi bil prav v teh krajih v bližini slovenske narodnostne meje, razumljiv pogosten priimek Sclavus, Sclaf ali podobno. V Brazzanu pri Krminu imata sin in zet »gospoda Slovana« (domini Sclavi) Jonasa iz Čedad sredi 13. stoletja v fevd sedem kmetij.⁴³ V Villanovi pri Krminu živi 1295 neki Jacobus Sclavus,⁴⁴ v San Lorenzu pri Manzanu pa 1372 kmet s pridevkom Sclavus.⁴⁵ V sicer furlanski Moši (Mossa) se sto let kasneje (1472) omenjata dva kmeta: Gregor in Tomaž, oba Slovenca (bede Sclafen); v vasi Crauglio jugovzh. od Palmanove živi 1472 kmet Mathia Sclaf, 1494 pa kmet

³⁹ Repertorium Görz, f. 50, 328.

⁴⁰ Arch. Triest., 16 (1890), 30.

⁴¹ Thes. eccl. Aquil., 204.

⁴² Thes. eccl. Aquil., 377.

⁴³ Forum Julii, 1 (1910), 62.

⁴⁴ Thes. eccl. Aquil., 130.

⁴⁵ Thes. eccl. Aquil., 368.

Paull Sklaff.⁴⁶ V Huminu (Gemona) sta 1296 živela Nicolaus filius quondam Jacobi Sclavi in Wolricus Sclavus barigliarius, medtem ko so Nemce prav tam takrat imenovali Pavari ali Pageri (Bavarci).⁴⁷ Že globlje v Furlaniji se omenja 1255 v kraju Caneva pri Sacile, kjer je v bližini kraj z imenom Schiavoi (»Slovani«), neki Inguillolfus filius domini Sclavi, 1325 pa nekdo, ki je bil sin rajnkega Slovana (quondam Sclavi);⁴⁸ 1303 v Vidmu (Udine) posestnik Janisus Sclavus,⁴⁹ v Ogleju 1470 Martin Sclavus, v Strassoldu 1478 Fabianus Sclavus,⁵⁰ 1483 Tomadius Mulono Sclavus, v vasi Castiglione di Smurghin pa Georgius Sclavus quondam Gregorii Sclavi.⁵¹

Mogoče bi bilo k Slovincem, naseljenim posamič v Furlaniji, šteti tudi biriča (preco) Stoianuta, ki se 1288 omenja v Čedadu,⁵² in nekega Stojana, ki je imel 1327 mlin v Ahtnu (Attimis).⁵³

V tej zvezi naj omenim še gobave s Tolminskega in iz Ljubljane (Lubiglana), ki se omenjajo 1360 v koloniji za gobave v Čedadu.⁵⁴ V furlanskih meščanskih naseljih so se tudi tu pa tam naselili posamezni ljudje iz slovenskih krajev. Navedem naj: Martina iz Čedada, omenjenega 1291, čigar oče je bil Velimir iz tolminskih Volč (Walimer de Walzana);⁵⁵ dalje mojstra tesarja, ki 1446 prebivata v Ogleju, Janeza, (Johannes) Klemenovega sina iz Loke (Loch), in Štefana, Mihovega sina iz Ljubljane (Glubiglana);⁵⁶ v Ogleju 1489 pa Martina, sina rajnkega Jurija s Kranjskega (Juris de Cragno).⁵⁷

⁴⁶ Repertorium Görz, f. 60 (1472). — Devinski urbar 1494.

⁴⁷ M. Borgialli v *Memorie storiche Forogiuliesi*, X (1914), 76. — Barigliarius, barillarius, nadzornik vinskih sodov in zalog.

⁴⁸ *Thes. eccl. Aquil.*, 159, 202, 215. — Bianchi, *Documenti per la storia del Friuli*, I, 686.

⁴⁹ *Thes. eccl. Aquil.*, 326.

⁵⁰ *Studi Goriziani*, VI (1928), 129, n. 474; 135, n. 494.

⁵¹ *Arch. Triest.*, 17 (1891), 59, 61.

⁵² P. S. Leicht, *Un documento matrimoniale slavo del secolo XIII* (*Studi in onore di Biagio Brugi*, 1910, poseben odtis, 7).

⁵³ Bianchi, *Documenti per la storia del Friuli*, II, 111.

⁵⁴ *Časopis Patrie dal Friûl*, 1951, 16/30. april, št. 8.

⁵⁵ *Mon. patr. For.*, f. 140.

⁵⁶ *Arch. Triest.*, 17 (1891), 43.

⁵⁷ *Studi Goriziani*, VII (1929), 71.

URBARJI SLOVENSKEGA PRIMORJA

TEKSTI

GORIŠKI URBARJI

SEZNAM POSESTI GORIŠKIH GROFOV

OKOLI 1200

Chunradus de Prezeriach¹ cum curia ibidem.

De Gorz:² Dragoman et vinee tres retro castrum Gorz,³ Cingrel, Harwicus, Swanezz.

De sancto Petro:⁴ Diepolt, Ztanco.

In Prezeiaoh:¹ Sevfeý, Marin, Gumpolt.

Sub lignis castanearum:⁵ Symonet.

In Lonsnic:⁶ Gebolf.

In sancto Petro:⁴ faber Paulus.

De Toyva superiori:⁷ Ztanossa, Diepolt, Stephan, Curman, Marin, Domsel, Domanmir.

In inferiori Toyfa:⁸ Bertholt, Symezz.

In vacua Peccach:⁹ Radong.

In alia Peccach:⁹ Alhart, Mingo, Martin, Andrea, mansus quondam Mingi.

Item in eadem Toyva:⁸ trium mansorum et dimidii advocatia.

In Zowodin:¹⁰ villicus Mochor, Martin, mansus quondam Mensvt, Zwetina.

In Vigelsdorf:¹¹ Wlcong.

¹ Prezeriach, Preserje, njive jugozah. od Šempetra pri Gorici. — V urbarju iz 1507: Presseriach (F. Coronini, *Ein Kammer-Urbar von Görz aus dem Jahre 1507*, 25).

² Gorica.

³ Retro castrum Gorz. V listinah iz 14. in 15. stoletja se prostor za goriškim gradom, to je med gradom in malimi vrati v obzidju, večkrat omenja kot post castrum ali hinter der vesten in podobno (F. Kos v *Glasniku Muzejskega društva*, I, 1919/20, 11).

⁴ Šempeter, pri Gorici.

⁵ Sub lignis castanearum. Moglo bi biti »pod Kostanjevico«, kraj pri Gorici.

⁶ Laužnik, zemljišče južno od Šempetra pri Gorici. V urbarju iz 1507 Lawsznickh (n. n. m., 25).

⁷ Gorenja Vrtojba, pri Gorici.

⁸ Dolenja Vrtojba, pri Gorici.

⁹ Peč, južno od Gorice. Vacua, pusta Peč. V seznamu rihemberških fevdov (okoli 1370): öd hueben ze Peccach (spodaj str. 111).

¹⁰ Sovodnje, jugozahodno od Gorice.

¹¹ Bilje, južno od Gorice. — Videlsdorff v urbarialnem obračunu iz 1398 (spodaj str. 124).

In Bvchwizz:¹² Iwan, Eberhart, Pilgrim, Marin, Ztanco, et mansus quondam qui fuit emtus a Folchero.

In Witenbvrrch:¹³ Bozeng, Ztoian, Lienart.

De Wizoch:¹⁴ Zwetin.

De sancto Passo:¹⁵ Scernvgoy.

De Ozelan:¹⁶ Scvgoy, mansus quondam Linahardi.

De Locwiz:¹⁷ Goyzlav.

In Alpe:¹⁸ Syting, Roy.

In Crotenvlwen:¹⁹ Scerco, Bratrang, Dobremer, Mingo, Faber.

De Cruce:²⁰ Dezig, Mathia.

Item Tudras²¹ villa tota, et Crull.

In Nvzdorf:²² Radez et vicinus suus.

Sub castro:²³ Petrus, Scernvogoy, Zdess.

In monte:²⁴ Iwan.

In Vlbelzch:²⁵ villicus Dezing, Scern, Zobvozlaui superior, Drvgozlau, Vlrich, mansus secundus villici.

In Prewal:²⁶ Iwan, Stiepez, et quidam mansus desolatus.

Iuxta lacum:²⁷ vidua Stephani, Jacob, mansus quondam Radocha, et mansus quondam Iwanez.

In Ayholz:²⁸ Zvoban, Eller.

In Karsto:²⁹ De Coprew³⁰ mansi 5.

In Cripelah:³¹ Nedel, Laurens, Weschezlau, Adelrich, Wlscina, Gerdman, Nycolaus.

De Ternvowez:³² Zvoban.

¹² Bukovica, pri Renčah.

¹³ Vitovlje, nad Šempasom.

¹⁴ Visoko, pri Šempasu v Vipavski dolini.

¹⁵ Šempas, v Vipavski dolini.

¹⁶ Ozeljan, pri Šempasu.

¹⁷ Lokvica, pri Ozeljanu.

¹⁸ V gorah nad Vipavsko dolino in Gorico; mogoče Ravnica severovzhodno od Gorice. Okoli 1250, in alpe Rawen (Forum Julii, I, 62); v rihemberški fevdni knjigi okoli 1370: auf der Alben ze Rawnicz (str. 112).

¹⁹ Žablje, pri Ajdovščini. 1402 Chrotenhulben (spodaj str. 129).

²⁰ Križ, v Vipavski dolini.

²¹ Kje?

²² Orehek, pri Postojni.

²³ Mogoče pod Postojnskim ali pa pod Jamskim gradom.

²⁴ Se nanaša verjetno na goro Nanos.

²⁵ Ubeljsko, pri Razdrtem na Notranjskem.

²⁶ Razdrto. Prewal je označba za Razdrto; na primer 1269 (Regesten Görz, I, 220, n. 824), 1292, 1300 (Mon. patr. For., f. 103, 125'), 1300 (Thes. eccl. Aquil., 144, 149).

²⁷ Kje?

²⁸ Hrašče, pri Postojni? Hrast, eich, aich.

²⁹ Kras.

³⁰ Kopriva, na Krasu.

³¹ Kreplje, pri Tomaju na Krasu.

³² Trnovica, pri Nabrežini.

In Gris:³³ mansus Bertoldi.
 In Serbin:³⁴ mansi 12.
 In Agris:³⁵ mansi 3.
 In Tulmascowiz:³⁶ mansus 1.
 In Alpe:³⁷ De Mercinach:³⁸ Zwetez.
 De Lohca:³⁹ Zwetez.
 Sub Zlemenom:⁴⁰ Dietmar.
 De Beht:⁴¹ Odam, Marse, Stephan, Zobodin, Mathia.
 De Dragowiz:⁴² Mingo, Dobrowit.
 De Roya:⁴³ Stoyan.
 De Rauni:⁴⁴ Martin.
 De Pallow:⁴⁵ Iwan.
 De Prewich:⁴⁶ Bedenit.
 De Zagebenom:⁴⁷ Jvri.
 De Zagomilo:⁴⁸ Dragonag, Jvri.
 In Alpe:³⁷ Ztoyan, Curman.
 De Plav:⁴⁹ Dragonag, Sigahart.
 De Pallaw:⁵⁰ Andrea, mansus quondam Mingi Berlezz.
 In Zlatin:⁵¹ mansus quondam Mingi Belez.
 De Celcan:⁵² Marse, Zobodin, Mascerass.
 In Lite:⁵³ Lanz, Marin, Priebod, Scerne, Mingo, mansus quondam Ztaney.
 Aput Liach:⁵⁴ Johannes cum dimidia curia, et ibidem mansus unus
 desolatus, et vinea melior.

³³ Križ, pri Tomaju na Krasu.

³⁴ Škrbina, pri Komnu na Krasu.

³⁵ Kje? Mogoče tam, kjer je danes višina Na griži (550 m) pri Škrbini.

³⁶ Tomaževica, pri Komnu.

³⁷ Gore, pokrajina severno od Gorice, zlasti Banjšice in Kanalsko.

³⁸ Mrčinje, na Banjšicah.

³⁹ Lohka, na Banjšicah.

⁴⁰ Sleme (801 m), pri Batah na Banjšicah.

⁴¹ Bate, na Banjšicah.

⁴² Dragovice, na Banjšicah.

⁴³ »Na rojah«, ime nekega zemljišča med Dragovicami in Ravnem na Banjšicah.

⁴⁴ Ravne, na Banjšicah.

⁴⁵ Paljevo, pri Plaveh na Kanalskem.

⁴⁶ Prevek, pri Grgarju severno od Gorice.

⁴⁷ Mogoče Zagora pri Plaveh ob Soči. Zagebenom, za grebenom.

⁴⁸ Zagomila, nad Sočo jugovzhodno od Plavi.

⁴⁹ Plave, v dolini Soče nad Gorico.

⁵⁰ Paljevo, nad Plavmi.

⁵¹ Slatna, pri Grgarju severno od Gorice.

⁵² Solkan, pri Gorici.

⁵³ Stran, pri Gorici, »danes Kromberk (o imenu S. Rutar, Zgodovinske črtice iz poknežene grofije goriške in gradiške, I, 29). — V urbarialnem obračunu iz 1598 (spodaj str. 122) v istem okolišu naselje z imenom an der Leyten. Srednjevisokonem. lite, reber, stran (gore).

⁵⁴ Potok in ravnina Lijak pri Gorici.

De Zagor:⁵⁵ Cocian et frater suus in uno manso.

Et ista est advocacia.

In Witenbvrch:¹³ mansi 9.

In Brihach:⁵⁶ mansi 8.

Item in Pecchah⁹ mansi domine Engelrade 3.

In Prewalt²⁶ de dote ecclesie mansus 1.

Apud sanctum Wolricum in Breniz:⁵⁷ Stabriter, Ztoyan, Mensa, Zvoban, Cviawa, Nedel, Pecnirit, Ztoyan, Ivchagach, Gerdin, Dietrich, Zvoba, Svrma.

Et hii autem sunt desolati: mansus Martini, mansus Wogin, mansus Friderici, mansus Drusemer, mansus Gomazize, mansus Pribisse, mansus Wolmanni, mansus Godisay, mansus Ztoymeri, mansus Zowize, mansus avi Jurconis.

⁵⁵ Zagorje, pri Grgarju severno od Gorice.

⁵⁶ Kje? Brje pri Vogrskem v Vipavski dolini?

⁵⁷ Sv. Urh v Branici, danes Branik (Rihemberk), kjer je cerkveni patron sv. Urh.
— Še 1472: unnder Reiffenberg bey Sannt Vlrich (*Repertorium Görz*, f. 61').

RIHEMBERŠKI FEVDI

OKOLI 1370

Dy^a lehen gehören zu dem haus Reyffenberg,¹ gelegen in der herschaft dacz Görz.

Ze merkchen dy hueben dy ledig sind worden des ersten.

Item ain hueben dacz Zalkonn,² dye Philippen ist gewesen. Item ain brayden, dye Mike der Charsler inne hat. Item 1 gesaezze, das Mathyas Glopit inn hat. Item 1 hueben, dy der Goriaum inne hat. Item 1 hueben, da Rosa auf siczet. Item 1 hueben, da Wolfhart auf siczet, dye des Galers was. Item 1 hueb, darauf Loriann siczet der weber. Item 1 gesezz, das der meins herren von Görz schultazz inne hat. Item 2 ekcher gleich erkegen, dye Herman inne hat. Item 2 wisen hat der Achich inne. Item 1 akcher hat der Smid inne.

Item 1 hueben ze nouell, dy Tomasen suen inn habent. Nouell leyt im Kanal.³

Ze merkchen dy guetter dy Vreich Lippan sun⁴ inn hat gehabt ze lehen von herrn Vreichen von Reyffenberg.⁵ Item 1 öd hueben ze Peccach.⁶ Item 1 hueb ze Gradisch bey Cosliach.⁷ Item 1 hueb dacz Zalkonn.² Item 1 hueb

^a F. 1.

¹ Grad Rihemberk, pri vasi Branik (Rihemberk).

² Solkan, pri Gorici.

³ Kraj Kanal ob Soči ali pa dolina (kanal) ob Soči, kjer so imeli Rihemberški posest (glej opombe 10, 11, 66).

⁴ Ulrik, sin Lippa Toskanca, bivajoč v Gorici, se omenja sredi 14. stoletja (med 1341 in 1357); F. Kos v Glasniku Muzejskega društva, IV/V/VI, 1932/5, 6.

⁵ O Ulriku iz Rihemberka prim. G. de Sardagna, *I signori di Reifenberg nei secoli XIII e XIV e più particolarmente di Ulrico di Reifenberg (1507—1584)*, Archivio Veneto, 15 (1878); C. Czoernig, *Das Land Görz und Gradisca*, 647. — Ulrik je bil 13. julija 1371 verjetno še med živimi (listina poslana mu tega dne, original v Državnem arhivu na Dunaju, Österr. Akten, Görz, Fasz. 24, Abt. III, No. 6), 13. decembra 1371 je pa bil že mrtev (listina v prepisu iz konca 14. stoletja v Drž. arhivu na Dunaju).

⁶ Peč, pri reki Vipavi, južno od Gorice.

⁷ Gradina, pri Kožljaku v vzhodni Istri.

in Strania ob Zelkon.⁸ Item 1 hueb ze Gradisch am Karst.⁹ Item 1 hueb ze Prapotosta.¹⁰ Item I hueb dy auch dacz Zelkon ley.¹¹

Ze merkchen dy hueben dy ledig worden sind von herren Hainreichen kamerer¹² und wider erbent herren Hainreichen Gralant.¹³ Item vir hueben, der ligent czwo ze Lak an der Leyach,¹⁴ und dy andern czwo auf der Alben ze Rawnicz.¹⁵ Item ze Gaergaer¹⁶ der zehent allerlay, das virtayl in demselben auff, und 2 ekchaer die auch darczue gehören, und ze Wittes¹⁷ und ze Brenich.¹⁸ Auch der zehent der zu Gaergaer¹⁶ gehöret. Item es ist besunder auf der Alben in der obern¹⁹ ain zehent ledig worden von vir hueben. Item dacz Czubern²⁰ vir hueben; dacz Fortoyb²¹ 2 hueben. Item ain anger dacz Sand Peter.²²

Dy^b lehen gehören zu dem haus gen Reyffenberg. Item Wulffing etwenn Sanculms sun von Tybein²³ hat ze lehen von dem haus ze Reyffenberg die hernach geschriben stukch. Des ersten Steffan von Pragra^t.²⁴ Item dem Nedel

^b F. 1'.

⁸ Stran, staro ime za Kromberk pri Gorici (prim. S. Rutar, Stran-Kronberg, Zgodovinske črtice iz poknežene grofije goriške in gradiške, I, 29).

⁹ Verjetno Gradišče, med Hrpeljami in Podgradom v severni Istri.

¹⁰ Prapošče, zahodno od Kanala ob Soči, proti dolini Idrije.

¹¹ Solkan. — V seznamu pisem Ulrika sinu Lippovega (Registraturbuch Görz, f. 56', 57', 58') so našlete kmetije, ki jih je ta imel od Rihemberka v Peychach (Peč), Gradisch pey Cosliach (Gradina pri Kožljaku), Czelchan (dvakrat, Solkan), Strana ob Czelkan (Stran nad Solkanom), Gradisch auf dem Charst (Gradišče na Krasu) in Propotsca (Prapošče).

¹² Goriški komornik Henrik se omenja med 1300 in 1323 (F. Kos v Glasniku Muzejskega društva, II/III, 1921/22, 10).

¹³ Henrik Gralant iz Löwenburga se v prvi polovici in preko srede 14. stoletja omenja pogostokrat. Prim. na primer Krones, Die Freien von Saneck, 165, ali Jaksch, Geschichte Kärntens, II, 165 dalje, passim. Bil je v svaštvo z Rihemberškimi, za ženo je imel eno Rihemberških; Ulrika iz Rihemberka imenuje Henrik Gralant svojega oheym (listina 1319 marec 20; 133., Repertorium Görz, f. 343; listina 1355 avgust 1, Državni arhiv, Dunaj).

¹⁴ Loke, nad izviri Lijaka vzhodno od Gorice. — Rihemberžani so imeli 1291 kot goriški fevd v Lokah tri kmetije, na Lijaku pa eno (Arch. Triest., 14, 1888, 418).

¹⁵ Ravnica, severovzh. od Gorice. — 1291 jan. 24. je prodal Ulrik iz Rihemberka Detalmu iz Villalte fevd šestih kmetij in desetino v Ravnici (Mon. patr. For., f. 125).

¹⁶ Grgar, severno od Gorice. — Četrtno desetino v Grgarju daje 1398 v fevd goriški grof (Lehenbuch Görz, f. 3).

¹⁷ Bitež, nad Grgarjem.

¹⁸ Bremci, pri Kalu na Banjski planoti.

¹⁹ Alben, »Gore« severno od Gorice. Alben in der obern, verjetno Zgornje Banjšice.

²⁰ Dacz Czubern, kje?, Čebrovec pri Kanalskem Lomu?

²¹ Vrtojba, pri Gorici. — Ena kmetija v Zgornji Vrtojbi je 1398, jul. 5, omenjena kot goriški pod Rihemberk spadajoči fevd (Lehenbuch Görz, f. 6). Njive v Vrtojbi služijo 1398 v rihemberški urbar (prav tam, f. 4).

²² Šempeter, pri Gorici.

²³ Devín. — Wulfing je 1312, sept. 9, glavar v Devínu (listina v Drž. arhivu na Dunaju). Sanculinus iz Devína se omenja 1323, jun. 23 (Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, XII, 62).

²⁴ Pregarje, v brkinskih hribih.

daselbs. Item dem Michel daselbs. Item den Rosicza²⁵ daselbs.^c Item den Mathe. Item 5 güter ze Dubelach.²⁶ Item 1 gut in Dol.²⁷ Item ze Sliw,²⁸ des ersten Marin Bartolus und Swan und Solona. Item 1 gut in Sichicz,²⁹ das Suxel ze unrecht inne hat.

Item Mainhart von Warban³⁰ hat ze lehen von dem haus ze Reiffnberg 1 huben in dem dorff ze Selcz bey Newnmerkhtlein,³¹ die Prochenam pawt. Item ein zehenten vogtey under Sand Cancian bey Lisoncz an der stat genant Terdostaen.³²

Item Hainczl Friczleins sun von Zelkan² hat ze lehen von dem haus ze Reyffenberg ein gesezze, das er selber pawet. Item 1 gut daz Hainczel Pankchart etwenn Friczleins von Zelkon² sun pawet. Item 1 hueben, dy etwenn Strielecz hat gepawt. Item 1 hueben, dy Kunrad von Stendina gepaut hat. Item 1 hueben, dy Paul gepaut hat. Item 1 hueben dy gepaut ist worden in dem auffgenant Raewnicz.¹⁵ Item 1 gut, das Mingo Schamler paut.

Item Valentein etwenn Franczisens und Johannes Foschi Vonsarin hat von dem haus Reiffenberg ze lehen und auch von dem haus ze Dornberg.³³ Des ersten 1 hueben ze Riugnan,³⁴ die Articatrrn und Almeriann pawent. Item aber 1 gut in demselben dorff, das Malfatin pawt. Item 1 gut in demselben dorff ze Riugnano, das Piczelutt pawt.

Item Weczel etwenn Meingosii von Goercz 1 hueben gelegen in dem dorff Vers.³⁵

Item Kunczel hat ze lehen 1 gut in Rubiach,³⁶ das etwenn Rigo gepawt hat.

Item ain tayl ains weinczehenten bey Laybach, den Johannes Villalt inngahabt hat.³⁷

^c de Sliw pripisano v vrsti, kjer je napisano Item den Mathe.

²⁵ Rosicza prejkone ne pomenja osebe, ampak kraj Rožice pri Materiji v severni Istri. V kraju Rössiga je po urbarju iz 1502 imelo rihemberško gospostvo posest (urbar v Landesregierungssarchivu v Innsbrucku, sign. 281/1).

²⁶ Tublje, med Hrpeljami in Materijo v severni Istri.

²⁷ Mogoče Odolina pri Materiji.

²⁸ Slivje, pri Markovščini, v Brkinih.

²⁹ Sichicz, kje?

³⁰ Barbana, v Goriških Brdih.

³¹ Selce (Selz) pri Tržiču (Monfalcone, nemško Neuenmärktlein).

³² San Canziano nedaleč od Soče (Lisoncz), zahodno od Tržiča, Terdostan je iskati v bližini San Canziana. Odoetniške pravice v vasi Terdoscano je Henrik iz Barbane odstopil 1352 (sept. 21) cerkvi sv. Nikolaja de Levada, vzhodno od Červinjana (Mon. patr. For., f. 147).

³³ Dornberg, danes Zali hrib, vas in nekdanj grad v Vipavski dolini.

³⁴ Rivignano, jugovzhodno od Codroipa v Furlaniji.

³⁵ Versa, zahodno od Gradiške ob Soči.

³⁶ Rubije, vasica pri Komnu na Krasu. — Desetina od dveh kmetij v Rubijah je 1471 goriški fevd, ki spada pod Rihemberk (listina 1471 dec. 12, Drž. arhiv na Dunaju).

³⁷ Laipacco, severno od Vidma (Udine) v Furlaniji. — Villalta, med Vidmom in Sandanielom v Furlaniji.

Item Wernharts Tuerkeleins lehen.³⁸ Item 2 hueben in Peccach.⁶ Item 2 gueter in Videlsdorff.³⁹ Item ze Wukawicz 3 gueter. Item^d ein weinczehent in Wukawicz.⁴⁰ Item ain gut ze Fortoyb.²¹

Item Vlschalk von Choslaulach⁴¹ hat ze lehen von herrn Vleichen von Reyffenberg 1 gut gelegen in Peccach bey Wippach.⁶

Item Gabriel von Cremavn 1 wisen daselbs ze Cremawn.⁴² Item 1½ hueben gelegen in dem dorff ze Medey.⁴³

Item Anthonii von Rabat hat von dem haus ze Reyffenberg ze lehen 1 gut ze Wukawicz,⁴⁰ das Jacob und Goglan pawent. Item daselbs 1 zehenten auf 7 guetteren. Item und 1 gut in Berryach, das Yban pawet.⁴⁴

Item Vschalkch etwenn Hainreichs schreiber von Görcz sun⁴⁵ hat von dem haus Reyffenberg ze lehen 1 hueben in dem darff Sermoglan.⁴⁶ Item 6 veld oder wisen in demselben dorff. Item und drey keller im freythof desselben dorffs.

Item Pernhart Reuhel hat von dem haus Reyffenberg ze lehen. Item des ersten in dem dorff ze Sabonn⁴⁷ 4 hueben; dyselben hueben sind gekaufft worden von h[errn] Vleichen von Reiffenberg.⁵

Item Hainreich Swab herren Jacobs sun von Cremawn⁴⁸ hat ze lehen von dem haus Reiffenberg 1 hueben dasselbs ze Cremawn in dem dorff⁴² gelegen.

Item Fridreich und Hainreich geprueder von Lak¹⁴ habent ze lehen von dem haus Reyffenberg daselbs 2 hueben, da sy paid auf siczent. Item 1 zehen-

^d F. 2.

³⁸ Wernher Türcklein iz Devina je 1344 potrdil Ulriku iz Rihemberka, da ima od njega v fevd to, kar naša fevdna knjiga našteva (*Repertorium Görz*, f. 312').

³⁹ Bilje, južno od Gorice.

⁴⁰ Bukovica, pri Renčah, jugovzhodno od Gorice.

⁴¹ Kasavlje, pri Braniku (Rihemberku).

⁴² Krmin (Cormons).

⁴³ Medea, jugozahodno od Krmina.

⁴⁴ Ulrik iz Rihemberka je 1360 (dec. 6) podelil Antonu Rabatti tukaj naštete fevde, le s to razliko v ohranjeni podelitveni listini, da sta v Bukovici (Bocauicza) namesto ene kmetije navedeni dve, ki ju obdelujeta Jakob in Sfetcho. Regest te listine, objavljen v Notizenblattu dunajske akademije znanosti, 1854, 57, sem preveril po originalni listini v zbirki Fontanini, mss. latini, cl. 14, n. 101, f. 29, v biblioteki Marciana v Benetkah. — Bukovica, kot zgoraj pri op. 40. — Brje, v listini iz 1360 super Carstis (pri Braniku — Rihemberku).

⁴⁵ Vschalkch (Wosalcus, Wossalchus), sin goriškega notarja Henrika, se omenja 1363 in 1366, njegov oče pa med 1307 in 1358 (F. Kos v Glasniku Muzejskega društva, II/III, 1921/3, 11; IV—VI, 1924/5, 7).

⁴⁶ Napačno mesto Vermigliano, vas pri Ronkih pod robom Krasa. — Kmetija v Vermiglianu je omenjena 1398 kot goriški pod Rihemberk spadajoči fevd (*Lehenbuch Görz*, f. 6).

⁴⁷ Sobonje, severovzhodno od Podgrada v severni Istri. Pet rihemberških kmetij je 1323 omenjenih v kraju Savogno (*Repertorium Görz*, f. 346).

⁴⁸ Jakob iz Krmina se omenja v prvi polovici 14. stoletja večkrat (na primer Bianchi, *Documenti per la storia del Friuli*, I, 587; II, 83, 352 ali Izvestja Muzejskega društva, XII, 59); zadnjič po moji vednosti 1342 (*Repertorium Görz*, f. 107).

ten weins ze Mareno.⁴⁹ Item 1 hueben ze Lak,¹⁴ da Hainreich ir vetter auf siczet, mit allen den rechten dye darczue gehöret.

Item Ruchel und sein brueder von Mossa⁵⁰ habent ze lehen von dem haus Reyffenberg 1 hub ze Lipp auf dem Karst,⁵¹ da Niela und sein bruder auf siczent. Item und 1 zehenten ze Wartowein.⁵²

Item Friczel von Zelkon² 1 gesezz dasselbs, da er selber auf siczet mit allen den rechten dy darczue gehörent.

Item^e Herman Hainreichs sun von Vinkchenwerg⁵³ hat von dem haus Reyffenberg ze lehen des ersten 1 hub ze Rewnicz,¹⁵ da Zobodin auf gesessen ist. Item dacz Zelkon² 1 hub, da Steffan auf siczet. Item dasselbs 1 hueb, da Zobodin auf siczet. Item daselbs 1 hub, da der Sterklincz auf siczet. Item daselbs 1 hub, da Michel auf siczet. Item daselbs 1 hueb, da der Rosse auf siczet. Item daselbs 1 hub, da Suslina auf siczet, pheyffer. Item aber 1 hueb daselbs, da Linhart schuster auf siczet.

Item Johannes Kunrats des schreyber sun von Floyan⁵⁴ hat ze lehen von dem haus ze Reiffenberg. Item $\frac{1}{2}$ hueb in dem dorff ze Cremawn,⁴² da Simon auf gesessen ist. Item $\frac{1}{2}$ hueb dy gelegen ist dacz Sand Johans in dem dorff under Cremawn,⁵⁵ darauf Martin gesessen ist.

Item Kunrat Veyniczen sun 1 hof underm Saluatein bey Sand Mawr.⁵⁶ Item 1 zehenten daselbs und 1 holcz daselbs mit allen zuegehörung.

Item Niclaw weylent Rosleins sun 1 gut ze Pegach bey der Wippach⁶ und 1 hub ze Lipp⁵¹ mit alle deu und darczue gehöret.

Item Kunczel ze Görz hat von dem haus Reiffenborg cze lehen 1 veld gelegen daselbs bey dem ertreich etwenn des Lippi und bey des Wolfleins erdreich, zu der andern se[it]n des wegs und bey seins nachparen des Otten erdreich, der des Wernharts brueder ist gewesen.⁵⁷

^e F. 2.

⁴⁹ Marano, v južni Furlaniji.

⁵⁰ Moša (Mossa), zahodno od Gorice.

⁵¹ Lipa, severozahodno od Komna na Krasu.

⁵² Vrtovin, v Vipavski dolini.

⁵³ Vinkenberk (Fünfenberg), Vikumberk, grad vzhodno od Trsta. O njem zgoraj str. 41.

⁵⁴ Fojana v Goriških Brdih. Hans iz Fojane se omenja med 1569 in 1583 (F. Kos v *Jadranskem almanahu* za 1923, 37).

⁵⁵ San Giovanni di Manzano, severozahodno od Krmina.

⁵⁶ Sentmaver, pod Sabotinom pri Gorici. — 1280 se omenja rihemberška posest v Šentmavru pod Sabotinom (Sanndt Mor vündter dem Saluantinberg, *Repertorium Görz*, f. 318).

⁵⁷ Na polju okrog Gorice je imel okoli 1541 njive Ulrik, sin Lippa Toskanca (prim. op. 4). Prav tam je pa bila tudi rihemberška posest. Rihemberški feodi, alodi, kmetije, polje in travniki se omenjajo okoli Gorice 1555 (*Repertorium Görz*, f. 343, 344). Wolflein, kuhar goriškega grofa Majnharda, je na polju pri Gorici dobil od svojega gospodarja 1566 (april 6) v feod brajdo, ki je na eni strani segala do zemljišča rihemberških gospodov (*Registraturbuch Görz*, f. 100; prim. F. Kos v *Glasniku Muzejskega društva*, II/IV, 1921/3, 1). — Rihemberška posest v okolici Gorice še 1426 (*Izvestja Muzejskega društva*, XII, 111, 112).

Item Wilhalem von Lausenpach⁵⁸ dacz Dolenach⁵⁹ 7 hueben mit alle deu und darczue gehöret. Item dacz Fortoyb²¹ 2 hueben mit allen rechten. Item 1 zehenten ze Wolsodrag.⁶⁰

Item Hainreich genant Sprugel von Cremawn⁶¹ 1 gut gelegen daselbs im dorff ze Cremawn,⁴² daz Meamenin pawt.

Item Villicza von Cremawn⁶² hat ze lehen 1 hueben dasselbs gelegen.

Item Hainreich des schreiber von Görcz sun⁴⁵ 1 gut ze Vermiglan.⁶³ Item und ain wisen ze Leiach.⁶⁴

Item Andre von Perbatsch⁶⁵ 1 gut ze Floyan.⁵⁴ Item 1 gut in alpe gelegen in Plaw.⁶⁶ Item 1 gut in Leyach, das Vreich daselbs inn hat. Item 2 güter dacz Zelkon,² dy Albrecht genant Bracco inn hat.

Item Mathias von Sand Floryan⁶⁷ 1 gut in dem darff ze Görcz,⁶⁸ daz Joerg pawt.

Item^f Volker von Perbatsch⁶⁵ hat ze lehen von dem haus Reyffenberg 1 hof, den er selb inn gehabt und gepawt hat.

Item Wilhalem von Perbatsch⁶⁹ hat von dem haus Reiffenberg ze lehen 1 hueben in Wukawicz⁴⁰ und von newn hueben den getraidzehent daselbs.

Item Tomas von Perbatsch⁶⁵ 1 hueben in Goyatschach.⁷⁰ Item 1 hueben bey der Leyach.⁶⁴ Item 1 hueb ze Skerbin.⁷¹ Item ein karb bez Seyfridshof⁷² und ain akcher in der brayd dy^g er gemacht hat.

Item Kunczel Czwifal von Dornberg⁷³ hat ze lehen von dem haus ze Reyffenberg 1 hueb daselbs ze Dornberg und 2 hueben ze Gradisch.⁷⁴ Item

^f F. 3. s dy nadpisano nad prečrtanim den.

⁵⁸ Lausenpach, verjetno Laužnik pri Šempetru blizu Gorice (gl. zgor. str. 107).

⁵⁹ Katero Dolenje, ki jih je na Goriškem več? Mogoče nekje pri Šempetru blizu Gorice, kjer je tudi neki kraj Gorenji konec imenovan.

⁶⁰ Volčja draga, pri Gorici.

⁶¹ Henrik Sbrugi iz Krmina se omenja tudi 1331 in 1337 (Mon. patr. For., f. 32', 84').

⁶² Verlicza oziroma Vlicz iz Krmina se omenja tudi okoli 1330 in okoli 1360 (Registraturbuch Görz, f. 52, 123).

⁶³ Glej op. 46.

⁶⁴ Lijak, potok in ravnina vzhodno od Gorice. — Travnik na Lijaku je 1398 omenjen kot goriški pod Rihemberk spadajoči fevd (Lehenbuch Görz, f. 6).

⁶⁵ Provačina, v Vipavski dolini.

⁶⁶ Plave, v dolini Soče nad Gorico. — Rihemberška posest v Plaveh, 133. (Plaw, Repertorium Görz, f. 343').

⁶⁷ Števerjan, v Goriških Brdih.

⁶⁸ Gorica-vas, v ravnini pod mestom na »gorici«.

⁶⁹ Viljem iz Provačine se omenja tudi 1351 febr. 7 (Registraturbuch Görz, f. 100), njegov sin Ruprecht pa 1361 maj 25 (listina v Drž. arhivu na Dunaju).

⁷⁰ Gojače, v Vipavski dolini.

⁷¹ Skrbina, pri Komnu na Krasu. — Desetina od štirih kmetij v Škrbini je bil goriški pod Rihemberk spadajoči fevd (listina 1471 dec. 12, Drž. arhiv, Dunaj).

⁷² Seyfridshof, kje?

⁷³ Dornberg, danes Zali hrib, v Vipavski dolini. — Grad Dornberg je bil skupaj z Rihemberkom dajan v fevd Rihemberškim od goriških grofov (prim. listine v originalu: 1319 marec 30, 1365 marec 25, 1368 sept. 29; v prepisu iz 14. stoletja: 1371 dec. 13 in 1374 marec 22, vse v Drž. arhivu na Dunaju).

⁷⁴ Gradišče, zahodno od Dornberga.

bey Greyschach⁷⁵ und in Malentschach⁷⁶ 1 hueben. Item und in Gogarawicz⁷⁷ 1 hueben.

Item Pluemel ze Görcz⁷⁸ hat von dem haus Reiffenberg ze lehen ein gesesse in dem dorff ze Görcz,⁶⁸ das er selben gepaut und inn gehabt hat. Item czwo hueben ze Fortoyb²¹ mit allen zuegehörung, besucht und unbesucht, gepawn und ungepawn.

Item Zobelstainer 1 hueben in Peccach bey Wippach⁶ gelegen.

Item Spruell ze Cremawn⁶¹ 1 wisen gelegen daselbs ze Cremawn.⁴² Item und 1½ hueben ze Medey.⁴³

Item Hainreich von der Leyach⁶⁴ 1 hub, da er selb auf siczet. Item und 1 hub dy im seins brueder sun mit gewalt vor halt, und mit allen dem und darczue gehöret.

Item Hainreich von Vngerspach⁷⁹ hat von dem haus Reiffenberg ze lehen sibem hueben.⁸⁰ Item 2 hueben in Wyzsach,⁸¹ dy ain paut Pergoliam und Roysach, dy ander Mingo und Stare. Item 1 gut gelegen auf Dego,⁸² das Martin pawt. Item 1 gut gelegen cze Weytenburg,⁸³ das Jacob pawt. Item 1 hueben gelegen in Lothis,⁸⁴ das Gregor pawt. Item 2 huebn ze Polian auf dem perg,⁸⁵ der ain Marin und dy andern Postata pawent.

Item Mathes etwenn Wicharda 4 hueben ze Vers³⁵ und 1 huben in Göls.⁸⁶

Item Friczel von Cremawn⁴² hat ze lehen von dem haus Reiffenberg 1 gut ze dem Newnmarkht,⁸⁷ da Niela aufsiczet.^h

^h Sledi nepopisan f. 3'.

⁷⁵ Griže, južno od Vipave.

⁷⁶ Manče, južno od Vipave.

⁷⁷ Verjetno isto kar 1542 Gregoriwicz (*Repertorium Görz*, f. 526); nekje v Vipavski dolini.

⁷⁸ Plümel Thomasius de Gorizia se omenja tudi 1540 julij 4 (*F. Kos v Glasniku Muzejskega društva*, IV/V/VI, 1924/5, 3).

⁷⁹ Vogrsko, v Vipavski dolini.

⁸⁰ V tem odstavku našete fevde je 1525 podelil Konrad iz Rihemberka Frančišku iz Vogrskega in Henriku iz Vipave. Od variant v zapisu, ki je iz dobe okoli 1500, bi bilo omeniti: Dogo namesto Dego, Wettenberg namesto Weytenburg, Lochicz namesto Lothis, Pustota namesto Postata (*Repertorium Görz*, f. 515).

⁸¹ Visoko, pri Šempasu v Vipavski dolini.

⁸² Dego, kje?

⁸³ Vitovlje, nad Šempasom v Vipavski dolini.

⁸⁴ Lothis, kje? Lokvica vzhodno od Gorice?

⁸⁵ Dolga Poljana pri Ajdovščini ali Polana pri Rihemberku?

⁸⁶ Villesse, jugozahodno od Gradiške ob Soči.

⁸⁷ Tržič (*Monfalcone*).

GORIŠKI URBARIALNI DOHODKI IN OBRAČUNI

1398, 1402

Švarcenek, 1398

Mertlein^a des Cappenmaul¹ amptman ze Swarcznek²
raytung

Derselb Merthel hat geantwurt an eritag in den phingstveyrtagen in dem 98 jare.³ Und ist auf in gelegt der nucz des ampts ze Swarczenekch² von einem ganczen jare, das sich nu auf den nachst chunftigen sand Michelstag in dem acht und newnczigisten jare⁴ enden wirdt. Und bringt der nucz des ampts.

Des ersten gerzz 300 und 31 grozz. Waicz 22 mezz. Rokchen 9 mez. Habern 18 mez und 6 chaufmez. Hirs 1½ nez. Phenning 52 march und 58 s. Frisching 100 und 72. Lemper 93. Hünr 79. Ayer 700 und 70 aier.

Czehentgetraid. Waicz 32 mez. Rokchen 14 mez und 8 chaufmez. Habern 28 mez. Hirs 3 mez. Lemper 76.

Summa der stewart. Phenning 36 march und 40 s.

Item der chirchtag ze Chotschicz⁵ bringt 7 march. Item die öden huben bringent 3½ march.

Raitbrief der bringt. Phenning 96 march, 4 ll und 5 s. Gulden 30 minner ½. Waicz 52 mez und 7 chaufmez. Rokchen 37½ mez. Habern 82½ mez. Hirs 10 mez. Frisching 200 und 92. Lemper 200 und 60. Hunr 200 und 9. Ayer 2000 und 50.

Darczu ist auf in gelegt die huben Presnêczicz auf Sand Peters glanz,⁶ sand Jorgen frisching mit 1 lamp und sand Michels frisching mit 1 lamp.

^a F. 3.

¹ Märtlin Kappenmaul, amptman na Švarceneku. 1398; Rueprecht Kappenmaul, amptman na Švarceneku, 1440 (*Repertorium Görz*, f. 240).

² Švarcenek, jugovzhodno od Divoče. O imenu zgoraj str. 39.

³ 28. maja 1398.

⁴ 29. septembra 1398.

⁵ Kačiče, severozahodno od Rodika. Proščenje se je vršilo na dan Marijinega rojstva (8. septembra), ko so tudi pobirali zadevne dajatve. — Prim. o tem listine 1340 febr. 10 in 1343 jun. 15 v Državnem arhivu na Dunaju (drugo sem objavil v *Vjesniku ... Zemaljskog arkiva*, 19, 1917, 298).

⁶ Prešnica pri Klancu blizu Hrpelj. V Klancu cerkev sv. Petra in Pavla, omenjena tudi 1361 (*Registraturbuch Görz*, f. 48; *Repertorium Görz*, f. 302).

Item ze sand Michelstag $\frac{1}{2}$ march schilling. Waicz^b 1 ster.

Item ze vasnacht 8 s ochenphenning.^c

Item ze sand Michelstag 8 s chuephenning.

Item 1 hun und 10 ayer. Rokchen 1 ster. Habern 1 ster.

Item und der czehend von lebentigen und von toten hat hewer pracht. Waicz 9 chaufmez. Rokchen 5 chaufmez. Habern 5 chaufmez und 1 lamp.

Summa summarum aller sache mitsampt dem raitbrief bringt. Phenning 200 march und 1 march und 26 s. Gulden 30 mynner $\frac{1}{2}$ gulden. Waicz 100 mez, 6 mez und 7 chaufmez. Rokchen 61 mez und 3 chaufmez. Habern 100 mez, 29 mez und 1 chaufmez. Hirs $14\frac{1}{2}$ mez. Frisching 400 und 64. Lemper 400 und 29. Hunr 200 und 88. Ayer 2000 und 20 ayer.

So bringt sein awzgeb. Daran hat er auzgeben nach versigelten briefen. Des ersten hern Pangraeczen purkgraffen an seiner purkhut 20 march, darumb er seinen quitbrief hat gehabt. Item und hat geben Nicksen von Newenhaus auch an seiner purkhut gen Swarczenekch 11 march s, darumb er seinen quitbrief gehabt hat.⁷ Item Jorgen dem Wernstainer hat er geben an seiner purkchhut ze der Alben 5 march s, darumb er sein quitbrief gehabt hat.⁸ So hat er geantwurt Gregorn von Dornberg dem vicztum 17 gulden und 30 march s, darumb er auch seinen quitbrief gehabt hat.⁹ Item und hat im aber geantwurt 44 gulden und 13 march s, darumb er seinen quitbrief gehabt hat. Item und hat im aber geantwurt 16 march, darumb er auch seinen quitbrief gehabt hat. Summa seines awzgeben nach versigelten briefen bringt phenning 95 march, gulden 61.

So^d bringt daz er awzgeben hat noch^e einer zedel als das darinne stet geschriben. Phenning 2 march s und 49 s. Waicz 3 mez. Rokchen 3 mez. Habern 4 mez und $\frac{1}{2}$ mez.

Item so get im ab von des guts wegen ze Presneczigt⁶ von dem virdigen jare. Waicz 1 mez. Rokchen 1 mez. Habern 1 mez.

Facta computacione beleibt Mertel schuldig, und sind gulden in phenning geslagen yeder gulden ze 89 s. Bringt phenning 86 march, 6 ll und 5 s. Waicz 100 mez, 4 mez und 6 chaufmez. Rokchen 58 mez und 8 chaufmez. Habern 100 mez, 25 mez und 1 chaufmez. Hirs $14\frac{1}{2}$ mez. Frisching 400 und 66. Lemper 400 und 32. Huenr 200 und 89. Ayer 2800 und 30 ayer.

^b F. 3'. ^c Tako v orig., namesto ochsenphenning. ^d F. 4. ^e Tako v orig., namesto nach.

⁷ Newenhaus, Castelnovo, nekda j grad pri današnjem Podgradu v severni Istri. Nicks der elter von Newenhaus, ki mu je 8. septembra 1398 potekla grajska služba na Svarceneku, je 1399 dobil od goriških grofov podobno službo na gradu in stolpu v Krmini (Lehenbuch Görz, f. 12).

⁸ Jorge der Wernsteiner se imenuje tudi po Planini (Alben) na Notranjskem, kjer je bil na tamošnjem gradu grajski grof. V virih se omenja med 1361 in 1404. Prim.: 1362 febr. 27 (listina v Drž. arhivu na Dunaju); Registraturbuch Görz, f. 48, 121; Lehenbuch Görz, f. 5, 41'; Repertorium Görz, f. 36, 48, 225.

⁹ Dornberg, danes Zali hrib, v Vipavski dolini. — Gregor iz Dornberga se v letih okoli 1400 večkrat omenja (prim. Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, XII, 1902, 83, 84, 106). Bil je vicedom goriških grofov v Gorici.

Der^f obgeschriben zedeln copie, hernach von stukch ze stukchen aigenleich verschriben.

Hie ist ze merkchen waz ich fur das vellflos an der newen stuben geben hab, bringt 25 s.

Item so han ich umb chacheln zu zwayen oefen geben 2 mez rokchen und 32 s.

Item dem maister der die oefen gemacht hat han ich geben 1 march und 32 s.

Item einem poten der meiner frawen einen brief gen Chrabatan^{10g} getragen hat 32 s.

Item einem chnêcht der mir uber jar meiner herren recht hilfft inzebringen han ich geben 2 mez waicz.

Item da der Uecz dacz dem Newnhaws⁷ in potschafft gewêsen ist, da hat er verczert 1 mez habern und 24 s.

Item dem Czêplein, da er auch in potschaft hie oben gewêsen ist hab ich geben $\frac{1}{2}$ mez fueter und 16 s.

Item dem poten die meinem herren die zway phêrd awzfurten gen Luncz¹¹ hab ich geben 2 mez fûter, die ze Chrabaten¹⁰ chawft wurden.

Item darnach aber einem poten der meiner frawen gen Chrabaten¹⁰ einen brief trueg 28 s.

So hab ich einem pawern geben der ein oede hub bestanden hat und enphangen 1 mez rokchen und 1 mez habern.

Item einem poten gen Goercz¹² mit einem brief hab ich geben 20 s.

So hab ich umb ein stuben geben zu einer padstuben 1 mez waicz.

So hat er aber geben Mixen von Newnhaws⁷ purkgrafen ze Swarcznek² phenning 31 march s.

Waicz 70 mez. Rokchen 34 mez. Ydes mez ze 60 s, und sind geslagen 4 mez rokchen in den chauf.

Habern 63 mez ze 20 s, und sind 3 mez in den chawf geslagen.

Frisching 100 und 7. Lemper 100 und 7, ze 32 s.

Summa des anslags bringt 65 march, 6 ll und 8 s.

Darczu hat Michse⁷ enphangen wein von Reyfenberg¹³ 40 urn ze 90 s, bringt 22 $\frac{1}{2}$ march.

So hat auch Mertel geantwurt nach der raytung Gregorn vicztum⁹ 52 march und 20 s, darumb er sein quitbrief hat.

Mertel.

Facta finali et ultima computacione beleibt Mertel uber alle sach noch schuldig: phenning^h 3 march, 5 ll und 5 s; waicz 34 mez und 6 chawfmez; rokchen 24 mez und 8 chaufmez; habern 62 mez und 1 chawfmez; hirs 14 $\frac{1}{2}$ mez; frisching 300 und 59; lemper 300 und 25; huenr 200 und 88; ayer 2800 und 30.

^f F. 4^l. ^g Tako v orig., namesto Chrabaten. ^h F. 5.

¹⁰ Hrvatska.

¹¹ Lienz na Vzhodnem Tirolskem.

¹² Gorica.

¹³ Rihemberk, danes Branik.

Ze merkchen.

Daz man mit dem Michsen von Newnhaws purkgrafen ze Swarcznek⁷ abgerait hat aller sach. Und ist seiner purkhut gancz awzgericht uncz auf Unser frawentag nativitatis ze herbst in dem 98 jare.¹⁴ Und hat uber alle sache enphangen, daz er noch schuldig ist 55 march und 48 s, die er noch verdinen sol an seiner chuenftigen purkhut.

Rihemberk, 1398

Ibanⁱ amptman ze Reyfenberg

Dersell Yban hat geraitet das ampt dassell ze Reyfenberg¹⁵ an suntag nach phingsten in dem 98 jare¹⁶ von einem ganczen jare, daz sich an dem nachst vergangen sand Jorgentag desselben 98 jares geendet hat.¹⁷

Bringt nach dem urbarpuch von erst. New phenning 6 march, 7 ll und 4 new phenning. Schilling 35 march, 7 ll und 4 s. Waicz 100 mez, 11 mez und 2 chawfmez. Chintchorn 61 mez mit dem rokchen. Habern 100 mez, 3 mez und 2 chawfmez. Czinswein 74 urn und 2 emper. Gaizz 8½. Frisching 23½. Chiczer 54½. Huenr 100 und 10. Ayer 500 und 64. Pogâtschen 74. Oll 32 ll. Pheffer 2 ll.

Item und ist ze wissen, daz di muel ze Dornberg⁹ auch geraitet ist an die obgenanten summen, die awzgelazzen ist vor dem vergangen sand Niclastag an dem 97 jare¹⁸ zu einem ganczen jar umb 20 mez waicz und umb 60 mez chintchorn.

Desselben ist noch auf im beliben daz er im uncz auf sand Jorgentag nachst vergangen¹⁷ ingenomen hat. Bringt: waicz 7 mez und ½ mez. Chintchorn 22 mez und ½ mez.

Das ubrig geet im ab von der mul, darumb daz sich der czins von derselben muel alle jar anheben sol zu sand Jorgentag; und den wirdt dann ein ygleicher amptman ye von einem sand Jorgentag auf den andern phlichtig ze verraiten et cetera ut infra patet.

Facta^k computacione beleibent mein herren dem Yban amptman schuldig. Und sind gulden in phenning geslagen, etleiche gulden ze rayten zu 88 s, etleiche zu 89 s; dennoch beleibt man im gulden 23 und 23 s. Waicz 8 ster und ½ ster.

So beleib er herwider schueldig. Chintchorn 8 ster und 1 chawfmez. Habern 53 ster und 4 chawfmez. Oll 32 ll. Pheffer 2 ll.¹

i F. 8ⁱ. k F. 9. 1 *Sledi od roke 15. stoletja pripisano*: Slinterpugs raitung stet hernach unnder der registratur im vierten sittern bey disem zaichen *. Junsel Friczels raitung. — Vierten *nadpisano nad prečrtanim* dritten.

¹⁴ 8. septembra 1398.

¹⁵ Yban je bilo 1398 ime tudi župniku v Rihemberku (*Lehenbuch Görz, f. 8^o*), to je pri sv. Urhu v Branici, kot se je današnja vas Branik nekdanj imenovala.

¹⁶ 2. junija 1398.

¹⁷ 24. aprila 1398.

¹⁸ 6. decembra 1397.

Meinharde^m eweylent amptmann ze Görcz¹²

Derselb Meinharde hat geraitet das ampt daselbs ze Goercz an sand Veystag.¹⁹ Und ist dasselb ampt ganzes auf in gelegt noch dem urbarpuch von einem ganzem jare, daz sich nu an dem nachst vergangen sand Jorgentag in dem 98 jare²⁰ geendet hat. Und bringt das urbar ganzes nach dem urbarpuch.

Des ersten in dem Gepirg²¹ bringt. Phenning 40 march new mynner 1 phenning. Schilling 6 march und 41 s. Waicz 50 ster und 3½ chawfmez. Chintchorn 100 ster und 85 ster, 2 chawfmez. Habern 200 ster, 74 ster und 1 chawfmez. Chuchenfrischung 700 und 2. Milichfrischung 68½, mit alsvil lempen. Chiczer 2½. Huenr 100 und 41. Ayer 700 und 90. Rinder 54.

So bringt die summ in der supp ze Grêgôr.²² Phenning 2 march new und 56 phenning. Waicz 28½ ster. Habern 28½ ster. Huenr 13. Ayer 95.

An der Leyten.²³ So bringt die summ in der supp an der Leyten. Phenning 7 ll und 12 phenning. Waicz 27 ster und 4 chawfmez. Habern 27 ster und 4 chawfmez. Huenr 16. Ayer 100 und 60.

Czelkon.²⁴ So bringt die summ in der supp von Czelkon. Phenning 32 new. Waicz 31 ster und 4 chawfmez. Habern 38 ster. Huenr 25. Ayer 100 und 72.

Ze Als.²⁵ Summa ze Als bringt. Phenning 17 march new und 16 phenning, schilling 4 march. Waicz 70 ster mynner 1 chawfmez. Habern 82 ster. Greûzz 26 nêphel. Huenr 27. Ayer 100 und 40. Und sind suppan und schêrgen awzgezogen 16 phenning.

Zeⁿ Vpad.²⁶ Summa daselbs ze Vpad bringt. Phenning 2 march new und 40 new phenning, schilling 40. Waicz 3 ster. Habern 3 chawfmez. Huenr 8.

Oslan.²⁷ Summa daselbs ze Oslan bringt. Schilling 1 march, 6 ll und 10 s. Waicz 16 ster und 3 chawfmez. Habern 33 ster. Huenr 19. Ayer 189.

Ober Zeraw.²⁸ Summa des Wunczen gueter ze Ober Zeraw bringt. Schilling 4 ll und 4 s. Waicz 2 ster. Habern 2 ster. Hünr 2. Ayer 20.

^m F. 9'. ⁿ F. 10. ^o F. 10'.

¹⁹ 15. junija 1398.

²⁰ 24. aprila 1398.

²¹ Gore imenovan okraj severno od Gorice (dolina srednje Soče, Banjšice, Čepovanska dolina, Trnovski gozd). Glej zgoraj str. 28.

²² Grgar, severno od Solkana.

²³ Stran (danes Kromberk), pri Gorici. Nemško leyten pomeni reber, stran neke gore.

²⁴ Solkan.

²⁵ Avče, v Soški dolini nad Kanalom.

²⁶ Opade, pri Ozeljani v Vipavski dolini.

²⁷ Ozeljan, pri Šempasu.

²⁸ Gorenje Cerovo, v Brdih. — Nicolaus dictus Buncz iz Cerovega z ženo Lucijo omenjen 1357 (maj 20), ko je kupil neko posestvo v Spodnjem Cerovem, in 1365 (marec 17) Nicolaus dictus Bugnecz de Cerou superiori; F. Kos v *Izvestjih Muzejskega društva*, XII, 1902, 80). V starem goriškem arhivu je bila listina, v kateri je bilo zabeleženo der Wunczn gueter von Czeraw (Registraturbuch Görz, f. 49').

Ze Sand Florian.²⁹ Summa daselbs ze Sand Florian bringt. Schilling 40. Waicz 6 ster und 1 chawfmez. Habern 9 ster. Rayuald 12 urn. Terran 2 urn. Huenr 12. Ayer 120. Chappawn 16.

Guter von Volkern. Summa der guter von Volkern. Und sind 3 guter von Prapratisch³⁰ darin geraitet. Bringt phenning 6½ march new und 13 phenning. Schilling 1½ march. Waicz 8 ster und 2 chawfmez. Habern 2 ster und 1½ chawfmez. Huenr 5½. Ayer 100 und 20. Schultern 12.

Nider Vertoyb.³¹ Summa ze Nider Vertoyb bringt. Waicz 11 ster. Habern 11 ster. Huenr 3. Ayer 36.

Des° Lensleins gueter. Summa von Lensleins gueter bringt. Waicz 5½ ster. Habern 5½ ster. Kintchorn 3 chawfmez. Huenr 3. Ayer 36.

Yepnicz.³² Summa ze Yepnicz bringt. Schilling 1 march und 44 s. Waicz 24 ster. Huenr 12. Ayer 100 und 20.

Hasendorff.³³ Summa ze Hasendorff bringt. Phenning 1 march new und 22 phenning. Davon gevelt dem suppan waz ze Hasendorff ist.

Vogtey.³⁴ Summa der vogtey von der Pharr von Onozlach, von Gradisch, von Braem, von Sagrud, von Sawirda, von Petowlach und die hube ze Dramslach, bringt alles phenning 5 march new mynner 1 phenning. Waicz 15 ster und 1 chawfmez. Habern 100 ster und 3½ ster. Wein 11½ urn. Huenr 51.

Summa ze Vers,³⁵ ze Vilesch³⁶ und ze Rewda³⁷ bringt. Phenning 32. Waicz 25 ster; hirs 11 ster; habern 25½ ster, Sybdater mazz.³⁸ Die bringent in Goerczer mazz:³⁸ waicz 20 ster und 5 chawfmez; habern 21 ster und 3 chawfmez; hirs 9 ster und 1 chawfmez, Gorczer maz. Wein 4 urn. Huenr 8. Ayer 80.

p F. 11.

²⁹ Števerjan, v Goriških Brdih.

³⁰ Prapošče, zahodno od Kanala ob Soči, proti dolini Idrije.

³¹ Spodnja Vrtojba. V nekaterih listinah iz 1598 in 1599 se omenja posest, ki jo je goriški grof dajal v fevd v obeh Vrtojbah (Lehenbuch Görz, f. 4, 5', 6).

³² Japnišče pri Mirnu, južno od Gorice.

³³ Nemško ime za vas Nogaredo severovzhodno od Palmanove v Furlaniji. Hasendorff tudi 1599 jul. 4 (Lehenbuch Görz, f. 5').

³⁴ Pod zaglavjem »vogtey« našeti kraji so spadali pod oglejski kapitelj in goriški grofje so imeli nad njimi odvetništvo. Lokalizacijo olajšujejo omembe teh krajev v papeških in drugih listinah iz 12. in 13. stoletja (Gradivo za zgodovino Slovencev, IV, 572–1176, 584–1177, 912–1199; V, 1–1201, 142–1209). Pharr von Onozlach je Farra pri Gradiški, v omenjenih listinah Farra, 1520 Farra sive Onoxia (Notizenblatt dunajske akademije znanosti, V, 1855, 220); Gradisch je Gradiška, Bram je Bruma, Sagrud je Sagrado (Zagraj), Sawirda (Zabrdo) je Majnica, kraj za hribom Brdo (italij. Monte Fortin pri Gradiški), Petowlach so Petovlje (italij. Peteano), Dramslach je Zdravščina (Sdraussina), vsi kraji okoli Gradiške na desnem in levem bregu Soče.

³⁵ Versa v Furlaniji, zahodno od Gradiške.

³⁶ Villesse v Furlaniji, jugozahodno od Gradiške.

³⁷ Ruda v Furlaniji, severovzhodno od Červinjana.

³⁸ Sybdater mazz, čedadška mera; Goerczer mazz, goriška mera.

Item aber darnach ze Videlsdorff.³⁹ Habern 2 ster. Chappawn 4.

Medey.⁴⁰ Summa ze Medey bringt. Phenning 32 new. Waicz 17 ster mynner 2 chawfmez, habern 17 ster und 5 chawfmez, hirs 5 ster; Gorcer maz. Wein 8 kunschen. Hünr 8. Ayer 80.

Miriach⁴¹ ist nicht gelegt und ist vert auch nicht gelegt worden.

Summa^p ze Copriu,⁴² ze Kurann⁴³ und Murar⁴⁴ bringt. Phenning 7 ll new und 4 phenning. Schilling 38 s. Waicz 38 ster und 2 chawfmez. Rokchen 20 ster. Habern 48 ster. Hirs 38 ster. Wein 3 kunschen. Huenr 41. Ayer 200 und 30.

Summa ze Lutschney⁴⁵ bringt. Phenning 56 new. Waicz 21 ster und 1 chawfmez. Rokchen 1½ ster. Habern 30 ster. Hünr 17. Ayer 100 und 60.

Summa der gueter von dem Murren⁴⁶ und von der Gëllin bringt. Phenning 1 march und 6 ll new. Waicz 41 ster. Habern 27 ster und 4 chawfmez. Chiczer 4. Huenr 13. Ayer 94.

Summa dacz Vngerspach⁴⁷ und die muel und ander sache ze Prebatsch⁴⁸ bringt. Phenning 21 new. Waicz 27½ ster. Kintchorn 70 ster. Habern 7½ ster. Rayual 7 urn. Huenr 39.

Summa der gueter ze Prebatsch⁴⁸ von Peterlein und Orechelach⁴⁹ bringt. Waicz 35 ster und 3 chawfmez. Kintchorn 4 ster und 2 chawfmez. Habern 16 ster. Suerch 11½ ster. Huenr 38. Ayer 40.

Summa ze dem Chreucz,⁵⁰ ze Lokawecz,⁵¹ die vogtei ze Schri-lach,⁵² ze Pokintschach⁵³ und ze Butinach⁵⁴ bringt. Phenning 2 march, 7 ll new und 5 phenning. Schilling 2 march und 3 ll s. Waicz 21 ster und 4 chawfmez. Habern 56 ster und 3 chawfmez. Rayual 28 urn Triester maz.⁵⁵ Huenr 49. Ayer 70.

³⁹ Bilje, južno od Gorice.

⁴⁰ Medea, južno od Krmina.

⁴¹ Mariano, južno od Krmina.

⁴² Capriva, vzhodno od Krmina.

⁴³ Corona, južno od Krmina.

⁴⁴ Moraro, jugovzhodno od Krmina.

⁴⁵ Ločnik (Lucinico) pri Gorici.

⁴⁶ Lienhart der Murr je bilo ime goriškemu upravniku (amptman) v Gorici 1367 (febr. 14), (listina v Drž. arhivu na Dunaju).

⁴⁷ Vogrsko, jugovzhodno od Gorice. Dajatve kmetij, ki so spadale pod »urbar« Vogrsko, našteva listina 1361 marec 12 (Drž. arhiv Dunaj).

⁴⁸ Prvačina, v spodnji Vipavski dolini.

⁴⁹ Orehovlje, pri Mirnu.

⁵⁰ Križ, v srednji Vipavski dolini.

⁵¹ Lokavec, pri Ajdovščini.

⁵² Skrilje, v Vipavski dolini. — O odvetništvu goriških grofov nad posestjo oglejske in čedadске cerkve v Skriljah, čedadске v bližnjih Potočah in rožaške v Batujah zgoraj na str. 27.

⁵³ Potoče, blizu Skrilj. — S. Rutar (Izvestja Muzejskega društva, II, 1892, 127) misli na Gojače ali pa na Dobravlje.

⁵⁴ Batuje, v Vipavski dolini.

⁵⁵ Tržaška mera.

Summa^r von etleichen erdtreich das Rabonata⁵⁶ innegehabt hat bringt. Phenning 1 march und 6 ll new. Schilling 2 march, 7 ll und 4 s. Und ist darin gelegt Chuenleins der Weschin hofstat, bringt $\frac{1}{2}$ march.

Summa ze Medrus,⁵⁷ ze Tran⁵⁸ und Morskem⁵⁹ bringt. Phenning 3 march, 6 ll und 12 new phenning. Schilling 2 march, 7 ll und 5 s. Waicz 16 ster. Habern 11 ster. Greuzz 5 nêphel. Chiczer 8. Huenr 14. Ayer 90.

Summa ze Romanz,⁶⁰ ze Predigoy⁶¹ und ze Teuerpers⁶² bringt. Waicz 18 mez. Habern 18 mez. Hirs 4 mez. Huenr 6. Ayer 60.

Summa aber von etleichen weingarten ze Goercz bringt. Chappawn 16. Huenr 2. Habern 2 ster.

Summa von Cremawn,⁶³ die in dem urbarpuech nicht steet bringt. Waicz $15\frac{1}{2}$ ster. Habern 8 ster. Hirs $7\frac{1}{2}$ ster. Sybidater maz.³⁸ Bringt in Gorczer mazz: Waicz 13 ster mynner $\frac{1}{2}$ chawfmaz. Habern 6 ster und $1\frac{1}{2}$ chawfmez. Hirs 6 ster und $1\frac{1}{2}$ chawfmez. Wein daselbs $3\frac{1}{2}$ kunschen.

Zehent. So bringt der zehent nach der raytung, die man vert getan hat und der in dem urbarpuech nicht stet. Waicz 8 ster und 4 chawfmez. Rokchen 3 ster und 1 chawfmez. Kintchorn 2 ster. Habern 4 ster und 5 chawfmez. Hirs 4 ster und 2 chawfmez. Suerch 1 ster.

Akcher und brayden zins. So bringt der zins von ekchern und von brayden. Waicz 17 ster und 1 chawfmez. Rokchen 1 ster. Kintchorn 2 ster. Habern 8 ster. Hirs 5 chawfmez. Surch 1 ster und 5 chawfmez. Item und von wisen 9 chappawn.

Perkchrecht.^s Item das perkchrecht sol bringen 7 march und 52 s. Bringt hewer 5 march und $6\frac{1}{2}$ ll.

So bringt die mawt von den freythofen schilling $12\frac{1}{2}$ march. Bringt hewer 12 march und 59 s.

Der wein ze Sand Florian²⁹ und dacz Czeraw⁶⁴ bringt hewer. Rayual und terran 100 urn und 66 urn. Item dacz Vers³⁵ bringt hewer

^r F. 11'. ^s F. 12.

⁵⁶ Verjetno rod Rabatta, po izvoru iz Toskane, ki se s posestjo na Goriškem in v okolici goriških grofov pojavi v prvi polovici 14. stoletja. Prim. Czörnig, Das Land Görz und Gradisca, 666.

⁵⁷ Bodrež pri Kanalu ob Soči. V tej vasi je 1567 (Registraturbuch Görz, f. 109', 115) in 1579 avg. 1 (listina v Drž. arhivu na Dunaju) izkazana goriška posest. 1567 se vas imenuje Modraz.

⁵⁸ Stran, pri Lomu Kanalskem.

⁵⁹ Morsko, pri Kanalu. Goriška posest 1567 (kod. W 43, Collectanea historica Austriaca, 5. Theil, f. 207', Drž. arhiv na Dunaju).

⁶⁰ Romans, zahodno od Gradiške v Furlaniji.

⁶¹ Pradigoi se imenuje še danes del vasi Medea, južno od Krmina (prim. Razprave Znanstvenega društva, V/VI, 365).

⁶² Kje?

⁶³ Krmin (Cormons).

⁶⁴ Cerovo, v Goriških Brdih.

10 urn terran. Item ze Sand Andre⁶⁵ 5 urn terran. Item ze Vngerspach⁴⁷ und ze Prebatsch⁴⁸ bring pawwein 17 urn.

Summa summarum von allen suppen und auch perkchrecht und mawtt bringt. Phenning 86 march, 5 ll und 14 new. Schilling 43 march, 1 ll und 7 s. Waicz 600 ster und 7 ster. Rokchen 25 ster und 4 chawfmez. Kintchorn 200 ster, 62 ster und 1 chawfmez. Habern 900 ster, 28 ster und 3½ chawfmez. Hirs 69 ster und 1 chawfmez. Suerch 14 ster und 2 chawfmez. Grewzz 26 nêphel. Milichfrischung 68 und alsvil lempet. Kuchenfrischung 700 und 2. Chiczer 14½. Chappawn 45. Huenr 500 und 72. Ayer 3000 und 2. Rinder 54. Schultern 12. Rayual. Terran.

Darczu geet auf in was im der Wolfharde geantwurt hat. Des ersten. Waicz 76 ster und 5 chawfmez. Kintchorn 100 ster, 17 ster, 1 chawfmez. Habern 500 ster, 20 ster, mynner 1 chawfmez. Von demselben habern hat Wolfharde nach seiner raytung awzgeben 5½ ster habern.

So hat er enphangen von dem schef an der Maynicz⁶⁶ 11½ march schilling. So hat er verchawft allerlay wein. Des ersten ze dem Chreuecz⁵⁰ 8 urn, die bringent 4 march und 65 s. Item darnach ze Ungerspach⁴³ ein vazz bey 12 urn, yede urn umb 77 s; bringt 6 march mynner 36 s. Item dacz Sand Florian²⁵ von Lienharten dem suppan hat er enphangen umb wein 10 march. Den weinzehten ze Vngerspach⁴⁷ hat er verchawft umb 8 march s. Den^t weinzehtenden ze Prewatsch⁴³ hat man verchawft umb 14 march s. So hat er der milchfrischung verchawft 39 umb 10 march mynner 40 s. Des waiczs hat er verchawft 26 ster ze gulden, bringt 26 gulden. Des habern hat er verchawft 11 ster umb 2 march und 37 s.

Das sind ettleich abgeng. So get dem Meinharde ab in dem Gepirg.¹⁷ Bringt: Phenning 6½ march, 15 phenning new und 7 perner. Waicz 15 ster und ½ chawfmez. Kintchorn 75 ster, 4 chawfmez. Habern 91 ster, 3½ chawfmez. Milichfrischung 21½, und alsvil lempet. Chuchenfrischung 248. Huenr 44. Ayer 230. Rinder 14½. Fuer den obgenanten abgankch geet wider awf in schilling 5½ markch.

So get im ab von den suppen ze Gregaer,²² ze der Leyten,²³ dacz Czelkon,²⁴ ze Alsz²⁵ in der Kannigel,⁶⁷ in der Pharr ze Onozlach,³⁴ ze Gradisch,²⁴ ze Bram,³⁴ ze Sawirda,³⁴ ze Petowlach,³⁴ ze Wutinach,⁵⁴ ze Copriu,⁴² dacz Czeraw,⁶⁴ ze Vngerspach,⁴⁷ die muel ze Prebatsch,⁴⁸ ze Romonz⁶⁰ und in der Ider,⁶⁸ und anderswo, bringt:

Phenning 6 march, 56 new und 8 perner. Waicz 62 ster, 1 chawfmez. Rokchen 1 ster. Kintchorn 25 ster. Habern 100 ster, 4 ster, ½ chawfmez. Hirs

^t F. 12'.

⁶⁵ Štandrež, pri Gorici.

⁶⁶ Dohodki od broda (schef) čez Sočo pri Majnici pod Gorico.

⁶⁷ Avče v Kanalu. Vasi v srednjem delu doline Soče se v virih večkrat navajajo z lego v Kanalu ali v Kanalih. Glej zgoraj str. 28.

⁶⁸ Idrija, zahodno od Kanala, na pobočju proti rečici in v dolini Idrije (Judrio).

3 ster, 4 chawfmez. Huenr 55. Ayer 100 und 58. Schultern 4½. Fuer den obgenanten abgankch get aber auf in phenning 4 march schilling.

So geet im ab vitnuolel, die zu dem Turn⁶⁹ gehoerent, den Pernhart von Rosacz⁷⁰ innehat, phenning 1 march und 8 new.

Facta computacione beleibt Meinharde uber aller sach noch schuldig, und sind new phenning in schilling geslagen, bringt des ersten. Phenning^u 87 march, 3 ll und 15½ s. Waicz 62 ster, ½ chawfmez. Rokchen beleibt er nichts. Kintchorn 100 ster, 34 ster, 1 chaufmez. Habern 100 ster, 24 ster und 3½ chawfmez. Hirs 53 ster und 2 chawfmez. Surch beleibt er nichts. Milichfrischung 7½, und alsvil lempen. Chuchenfrischung 400 und 54. Chiczer 14½. Chappawn 33. Huenr 288. Ayer 1500 und 2. Rinder 40½. Schultern 7½.

So beleibt man im hinwider schuldig. Rokchen 2 ster, 1 chawfmez. Surch 13 ster.

Facta finali computacione beleibt der Meinharde noch schuldig ueber alle sach. Phenning 84 march schilling. Waicz 50 ster. Kintchorn 100 ster. Habern 74 ster. Hirs 20 ster. Milichfrischung 7½, und alsvil lempen. Chuchenfrischung 300. Chiczer 10. Chappawn 16. Huenr 200. Rinder 28.

Der wein ist aller gen hof geantwurt, was des nicht verchawft ist. Und leit noch wein dacz sand Florian²⁹ und dacz Zeraw⁶⁴ bey 100 urn und 40 urn rayual und terran. Item dacz Vers³⁵ 10 urn terran. Item dacz Sand Adre⁶⁵ 5 urn. Item ze Vngerspach⁴⁷ und ze Prebatsch⁴⁸ pawwein 17 urn. Und zu dem Chreucz⁵⁰ ein vazz bey 8 urn.

Des Padêr ampt ist nicht darinn geraitet.

Meinharde hat auch geraitet die mawt und dacz ze Goerz,¹² die er bestanden hett zu einem ganzem jar, daz sich Marie Magdalene in dem 98 jare endet,⁷¹ umb 250 march s.

Daran hat er vorhin geben 100 gulden und 32 gulden.

So hat er auch geben Gregorn dem vicztum⁹ 50 gulden. Und dem Volkern awz dem Kanol⁷² 47 gulden fuer ein phêrd.

Die obgenante summ der gulden, die sind in schilling geslagen, yeder gulden ze 90 s, bringt 100 march, 28 march und 6½ ll s.

^u F. 13.

⁶⁹ Turn, južno pod goriškim gradom. Ime ohranjeno še v današnjem goriškem predmestju Podturn ali Sveti Rok (San Rocco).

⁷⁰ Rosazzo, jugovzhodno od Vidma v Furlaniji. — Bernard, sin pokojnega Dominika iz Rosazza, stanujoč v Čedadu: 1400 jan. 12 (Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, XII, 1902, 84).

⁷¹ 22. julija 1398.

⁷² Kanal, v dolini Soče.

Rihemberk, 1402

Ybann^v amptman ze Reyfenberg¹⁵

Es ist ze merkchen daz Erasem purkchgraff hawbtman ze Luncz,¹¹ Hanns von Rabbat hawbtman ze Görcz,⁷³ Jörg im Turn ze Luncz¹¹ und Friedreich Helawz von meiner herren wegen ein gancze raytung getan habent mit Ibann amptmann ze Reyfenberg,¹⁵ an mitichen nach sand Jorgentag anno domini MCCCC secundo;⁷⁴ von einem ganczen jare, das sich an demselben nachst vergangenen sand Joergentag⁷⁵ geendet hat. Bringt nach dem urbarpuch.

Phenning 6 march, 7 ll und 4 newphenning. Schilling 35 march, 7 ll und 4 s. Waicz 100 mezz, 11 mezz, 2 chawffmaez. Kintchorn 56 mez mit dem rokchen. Habern 100 mez, 3 mez und 2 chawffmezz. Zinswein 74 urn und 2 emper. Gaizz 8½. Frisching 23½. Chiczzter 54½. Huenr 100 und 10 hunr. Ayer 500 und 64 ayer. Pogêtschen 74. Oel 32 ll. Pheffer 2 ll.

Und ist ze wissen, daz die muel zu Dorenberg⁹ auch geraytet ist in die obgenant summen von demselben jare.

So bringt das auch auf in geet von 20 huben ze Vbelczk⁷⁶ 13 march und 3 ll s.

So bringt das ampt ze Gorcz, das auch besunder gen Reyfenberg gehort: Phenning 8½ march s. Waicz 5 mezz. Wein 21 urn; ist hewer worden 6 uern, sind dem canczler gesant.

Darczu hat er emphanen von Pupetsch,⁷⁷ das gen Reyfenberg gedient hat: Phenning 2 march, und 71 s.

Darczu geet auf in, das er emphanen hat von dem jare von der muel bey Vz zekch,⁷⁸ von einer huben ze Salatschach⁷⁹ und von 6½ huben an dem Preball,⁸⁰ die vormaln in dem urbarpuch nicht steent. Bringt: Phenning 4½ march und 1 s. Waicz 1½ staer. Habern 1½ staer. Chiczzter 1. Huenr 1. Ayer 10. Und den czehent von dem getrayd.

Item auch geet auf in von der huben Zertwes⁸¹ von demselben jar. Waicz 3 chawffmezz. Habern 1½ mez. Chiczzter 1. Huenr 1. Ayer 10.

Item so geet auf in von zweyen huben ze Pressriach,⁸² die von den Jacobo steent, und ist die ein hub oede. So dient die ander waicz 4 chauffmez,

^v F. 14. x F. 14'.

⁷³ *Plemiška rodbina Rabatta. O bratih Hannsu in Michelu Rabatta prim. Czörnig, Das Land Görz und Gradisca, 666.*

⁷⁴ 26. aprila 1402.

⁷⁵ 24. aprila 1402.

⁷⁶ *Ubeljsko, pri Razdrtem na Notranjskem.*

⁷⁷ *Ali Podpeč v severozahodni Istri?*

⁷⁸ *Osek, pri Šempasu v Vipavski dolini.*

⁷⁹ *Zalošče, pri Dornbergu (Zalem hribu).*

⁸⁰ *Razdrto in pokrajina nad Razdrtim na Pivki.*

⁸¹ *Cvetrož, pri Braniku (Rihemberku).*

⁸² *Preserje, pri Braniku (Rihemberku).*

habern 2 staer, wein zwen uern, huenr 3, ayr 10, chiczzer 1 und den zehenten. Item von der andern oeden huben hat er von ettleichen aekchern emphanen chintchorn 4 chawfmez.

So^x bleibt er an seiner vordern raytung schuldig: Waicz 21 ster, kintkorn 23 ster, habern 100 ster und 4 ster, raynfal 61 uern, terran 26 urn, huenr 50, ayr 100, oll 18 ll, pheffer 8 ll.

So bringt der pawwein von den weingarten hewer 16 urn raynfal Goerczer mazz.

Item so bringt der czehentwein ze Kestenholecz,⁸³ ze Poselic⁸⁴ und ze Chrotenhulben⁸⁵ 37 urn und 2 emper Gorczzer mazz.

Item czehentwein ze Gabriach⁸⁶ 28 uern

Item zu Vzekk⁷⁸ 9 emper bringt 1½ urn Goerczer mazz.³⁸

Summa summarum aller sach was auf im leytt mitsampt dem raytbriefff bringt: Waicz 100 staer und 40 staer. Chintkorn mitsampt dem rokken 84 ster, 4 chauffmez. Habern 200 ster und 24 ster, 2 chauffmezz. Wein 200 urn, 51 urn und 1 emper Goerczer maz.³⁸ Phenning 72 march, 6 ll und 3½ s. Gaizz 8½. Frisching 23½. Chiczer 57½. Huenr 100 und 65. Ayr 1000 und 94 ayer. Po-gaetschen 74. Oll 50 ll bey der wag. Pheffer auch pey der wag 10 ll.

Darczu hat er emphanen von Erharten von Puech eweilent amptman ze Goerz⁸⁷ habern 60 ster, 4 chawffmezz. Bringt in phenning 17 und 10 s, yedes chawffmezz ze rayten umb 17½ s.

Daran geet im ab in der suppen ze Gabrauicz.⁸⁸ Phenning 9½ march und 16 s. Huenr 15. Ayr 100 und 30 ayr. Item ein lamp, das ist gelazzen zu dem ampt auf dem Karst.⁸⁹

Item zu Sand Daniel⁹⁰ 2 march s, das ist gelazzen zu dem ampt auf dem nydern Karst.

So get im aber ab von den oeden huben und von dem hoff Prebatsch,⁹¹ den Henssel von der mawt innhat. Phenning 6 ll und 14 s. Waicz 8½ ster. Habern 10 ster. Wein 3½ urn.

Item des obgenanten zinsweins geet im ab 14 urn, wann man nach dem urbarpuch nicht mer vindet dann 60 urn und 2 emper.

y F. 15.

⁸³ *Kostanjevica na Krasu.*

⁸⁴ *Kje?*

⁸⁵ *Žablje, pri Ajdovščini.*

⁸⁶ *Gabrije, med Stanjelom in Vipavo.*

⁸⁷ *Erhart von Puech je mogoče sin ali v sorodu z Nikolajem de Buch, ki je kot maršal oglejskega patriarha Ivana prišel leta 1388 v Furlanijo (P. Paschini, Storia del Friuli, III, 59).*

⁸⁸ *Gabrovica, pri Komnu na Krasu.*

⁸⁹ *Kras.*

⁹⁰ *Stanjel, na Krasu.*

⁹¹ *Prvačina. Hoff ze Priwatsch, goriški fevd, tudi 1361 maj 25 (listina v Državnem arhivu na Dunaju).*

So^v geet im ab von der muel ze Dornberg.⁹ Waicz 20 ster. Kintkorn 60 ster. Rokchen 1 ster. Das alles her Michel von Rabbat⁷³ und der hawbtman ingenomen habent.

Item so get im auch ab von dem kornzehenten. Waicz 5 mez. Habern 2 mez.

So hat er awzgeben nach versigelten brief, seinem awzgebpuh und noch zedeln und gewissen etc.

Facta computacione bleibt der amptman noch schuldig. Waicz 93 stêer und 5 chawffmez. Kintkorn 33 staer und 4 chawffmez. Habern 100 staer, 96 staer und 4 chaufmez. Wein 100 uern, 35 uern und 1 emper. Gaizz 8½. Frisching 15½. Chiczer 57. Huenr 152 hunr. Ayer 964 ayr. Pogaetschen 74. Oel 23 ll. Pheffer 10 ll.

So bleibt man im hinwyder schuldig: phenning 10 march, 6 march, 4 ll, 17 s.

Des waicz hat er verchawfft 55 ster, yedes ster umb 5 ll, bringt 38 march s. Des habern hat er verchawfft 80 stêr, yedes ster umb 45 s, bringt 22½ march phenning. Des Pheylers wein⁹² und auch andern wein hat er verchawfft 21 urn, 2 emper umb 18 march und 4 ll und 16 s.

Die 9 gaizz sind im angeslagen umb 2 march und 20 s. Die 15½ frisching sind im angeslagen umb 4 march minner 20 s. Der chiczer sind im angeslagen 50 umb 3 march und 20 s. Die 29 staer waicz sind im angeslagen yedes ster umb 4 ll s, bringt 14 march und 4 ll. Kintchorn 15 ster, yedes ster umb 32 s, bringt 3 march s. Des weins ist im angeslagen 12 urn, yede urn umb 90 s, bringt 6 march und 6 ll.

So^z ist im gehengt fuer sein mue und fuer seins selbs zerung von dem jare. Waicz 4 ster und 5 chawfmez. Kintchorn 8 ster, 4 chawfmez. Habern 18 ster, 4 chawfmez. Wein 7 urn und 4 emper. Chiczer 6½. Huenr 26. Ayer 364.

Die pëgëtschen sind im gar gehengt. Und sind im sunderleich gehengt 2 march fur sein zerung zu raytung herawz und dainne und gen Putpetsch⁷⁷ reitend.

Facta computacione finali beleibt der amptman uber all sach noch schuldig. Bringt: Phenning 3 march und 3 ll s. Habern 98 ster. Wein 99 urn. Huenr 100 und 26. Ayer 600. Ol 23 ll. Pheffer 10 ll.

Spodnji Kras, 1598

Das^{aa} ampt auf dem nydern Karst hat Volker verraytt

Es ist ze merkchen daz man mit Volkêrn awz dem Kanol⁷² geraitet hat an eritag vor Margarethe in dem 98 jare.⁹³

Und ist auf in gelegt das ampt auf dem nidern Karst⁸⁹ von zwayen ganznen jaren, die sich nu awf den nachst chunftigen sand Michelstag des

z F. 15'. aa F. 16.

⁹² Vinograd Pheiler tudi v rihemberskem urbarju iz 1485 (spodaj str. 151).

⁹³ 16. julija 1598.

98 jares⁹⁴ enden werdent. Und bringt von yedem jare 100 march, 3 march und 60 s. Summa von beyden jarn 200 march, 6 march und 6 ll s.

Daran get im ab 300 gulden, 10 gulden und 22 s; bringt 100 march, 70 march, 5 ll und 2 s, die man im schuldig ist beliben an den 500 gulden, die er zu des herczogen beczalung gelihen hat, darumb er meines herren brief hat gehabt.

Darczu get im ab sein purkhut von einem jare, das sich geendet hat ze phingsten in dem 97 jare,⁹⁵ bringt 24 march.

Facta computacione beleibt man dem Volker uber all sache noch schuldig phenning 29 march und 42 s.

Daran hat er enphangen von Gregorn dem vicztum ze Goercz⁹ 47 gulden fur ein pherd. Dieselben 42^{95a} gulden sullen Gregorn abgeen, die bringent in phenning 25 march, 6 ll und 16 s.

Item so hat er verczert gen Trist⁹⁶ 1½ march und 17 s. Item den hutern ze Triest 1 march und 64 s.

Facta computacione beleibt man im noch schuldig uber all sach phenning 6 march und 64 s.

Planina, 1398

Johannes^{bb} Statzner amptman zu der Alben

Derselb Johannes Staczner hat geraitet das ampt zu der Alben⁹⁷ an mentag vor Margarethe des 98 jares.⁹⁸ Und ist auf in gelegt gancz nucz von einem jare, das sich an sand Jorgentag in dem 98 jare⁹⁹ geendet hat. Bringt: Phenning 56 march. Waicz purkrêcht und zins 9 mēz und 2 chawfmez. Hirs 4 mez und 4 chawfmez. Habern 18 mez und 4 chawfmez. Huenr 100. Ayer 200 und 20.

So bringt der zehent von dem jare. Waicz 14 mez und 3 chawfmez. Rokchen 1 mez. Ponen 2 chawfmez. Habern 6 mez und 3 chawfmez.

So bringt der zehent ze Chaltenueld¹⁰⁰ und ze Stêrnitz,¹⁰¹ der zu der vest dacz der Alben⁹⁷ gehoert. Bringt: Waicz 1 mez und 1 chawfmez; habern 7 mez.

Darczu hat er aber enphangen von dem Golodecz: Phenning 5 march und 60 s.

^{bb} F. 16'.

⁹⁴ 29. septembra 1398.

⁹⁵ 10. junija 1397.

^{95a} Napačno število, pravilno bi bilo 47.

⁹⁶ Trst.

⁹⁷ Planina, na Notranjskem. Planinski grad (Hasberg).

⁹⁸ 15. julija 1398.

⁹⁹ 24. aprila 1398.

¹⁰⁰ Studeno, pri Postojni.

¹⁰¹ Strmica, pri Postojni.

Facta computacione beleibt er noch schuldig. Phenning 13 march und 5 ll. Hirs 4 mez und 4 chawfmez. Habern 6 mez und 1 chawfmez. Rokchen 4 chawfmez. Hunr und ayer sind verczert.

Daran hat er gelazzen auf der vest zu der Alben.⁹⁷ 3 armbrust. Item ein grossen mettern pelcz. Item ein fuchsen dekh. Item drew new leilachen. Fur das alles und fur sein sold sind im abgezogen und gehengt 6 march und 5 ll und das getraid, als oben stêt geschriben.

Facta finali computacione beleibt er aller sach noch schuldig 7 march.

Planina, mitničar. 1398

Bartholuss^{cc} mawter ze der Alben

Es ist ze merkchen das man mit dem Bartholuss gerait hat an freytag vor Marie Magdalenetag des 98 jares¹⁰² und ist awf in gelegt die mawt von der Alben⁹⁷ von einem ganzem jare, das sich an sand Peterstag vincula an dem 98 jare¹⁰³ enden wirdt. Bringt: Phenning 100 und 80 march.

Item darnach sind auf in gelegt sand Jorgenrêcht zu der Alben von dem 96 jare. Bringt: Phenning 17 march und 16 s.

Item darnach ist aber auf in gelegt von zweyn muln von dem 97 jare 10 guldein.

Item von eins todslags wegen der zu der Hulben¹⁰⁴ ist geschehen 16 guldein.

Item umb 6 mez waicz 6 guldein.

So hat er emphanen von dem dorf ze Sand Margarethen¹⁰⁵ phenning 3½ march.

Summa summarum was auf im leit bringt: phenning 200 march, 4 ll, 16 s, guldein 32.

Facta computacione beleibt Bartholuss noch schuldig: Phenning 42 march und 10 s.

^{cc} F. 17.

¹⁰² 19. julija 1398.

¹⁰³ 1. avgusta 1398.

¹⁰⁴ Lokev na Krasu.

¹⁰⁵ Vas Planina, kjer je cerkev svete Marjete (glej zgoraj str. 44).

URBAR ZA ŠVARCENEK

Okoli 1400

Item^a [ze]^b Brannndorf¹ sint 13 huben. Item suppann Marin daselbs sitzt auf einer huben und gilt ain frischung mit ainem lamp oder 24 s umb sand Jörgen tag. Item zu sand Johans tag 8 s und ainen jungen frischung. Item zu sand Michels tag 7 grozz und ainen allten frischung. 2 chaufmez waitz, 2 futter, und ain rint 8 s. Zu der vaschnacht 1 hun und ainen zehling har oder 2 s. Und ze ostern 10^c ayer. Und yeder supann ain lamp. Und die stewart zu sand Michels tag.

Enako plačujejo prav tam: Pernhart, Gellen, Nikolaw, Marin und sein gesel, Marinetz, Tometz, Dessina, Linhart, Marin, Marin der mülnner, Juri, Pernhart.

Und gebent denn zehenten von lewintigen und von dem toten. Und von der ain huben peleybt der zehent dem nachpawren. Und dem supan peleybent alle seine recht, an s[and]^b Johans^d und sand Michels f[r]ischung^b nicht und nucz; auch denn zehenten geben.

Item ze Pegere² sint 11½ huben; da ist die ain öd.

Item daselbs sitzt suppann Marin ann einer huben, die gilt umb sand Jörgen tag ain frischung mit einem lamp oder 24 s; umb sand Johans tag 24 s; und umb sand Michels tag als vil. Item umb die vasnacht ain [rind oder 8 s],^b und ain hun, und ain [zehling har]^b oder 1 s. Und umb ostern 10 ayer; und von der supanne ain lamp; und gilt waitz 2 chaufmez und 2 futter; und die stewart umb sand Michels tag.

Enako plačujejo prav tam: Marin, Jarney, Juri der smid, Dyetmar, Symon, Widetz, Marin Sussel, Dyetmar, Pernhart.

Item^e auer ain ander Pernhart gilt von einer halben huben halbenwech als vill. Und gebent denn zehenten von toten und von lewintigen. Und peleybt von der ain huben der zehent denn nachpawren. Und peleybent dem supan alle seinne recht, denn 57 s geit er jaerlech.

^a F. 1. ^b Papir na tem mestu odtrgan. ^c Za 10 črtano s. ^d F. 1'. ^e F. 2.

¹ *Ostrožno Brdo v Brkinih. V urbarju, ki ga omenja S. Rutar (Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, V, 1895, 228, op. 14): Prandorf vulgo Ostoura Werdo.*

² *Pregarje v Brkinih.*

Item zu Foytzdorf^f sint 4 huben.^f Da sitzt suppann Wreich ann ainer, und gilt zu sand Jörgen tag ain frisching mit einem lamp oder 24 s; und umb sand Johans ain frisching oder 32 s; und umb sand Michels tag ain frisching oder 32 s; 5 chaufmez waitz Triester mazz,⁴ 5 roken, 5 futter; und die stewart umb vaschnacht; und ain rind oder 8 s, und ain hun, und ain zehling har oder 1 s; zu ostern 10 ayer; und der suppann ain lamp. Item gebent sand Michels recht newer 16 s, und welen nicht 32 s geben, und sprechent es sey nicht recht.

Enako plačujejo prav tam: Martin,^g Gregor, Terpen.

Und gebent denn zehenten von toten und von lewintigen. Und peleybent dem suppan sand Michels recht von seiner huben.

Item^h ze Taeter⁵ sint vir huben. Da sitzt der suppann Iwann auf einer, und gilt umb sand Jörgen tag ain frisching mit ainem lam oder 24 s; umb sand Johans tag 16 s; umb sand Michels tag 16 s; 2 chaufmez waitz und 2 futter; und die stewart; umb vaschnacht 8 s, und 1 hun, 1 zehling har oder 1 s; umb ostern 10 ayer.

Enako plačujejo prav tam: Lepetz, Juri, Mathia.

Und geltent denn zehenten von toten und von lewentigen. Und dem suppann peleyben seine recht umb sand Michels tag von seiner huben.

Item ze Rötten⁶ hat mein her ain ödew huben.

Item auf dem Charsperg⁷ sint 5 huben. Der sind vir öd und aine besezen. Da sitzt Paul Ganitz auf und gilt zu sand Michels tag ain march s, und geit zehenten Hansen von Newnhaws.⁸

Item ze Pirpawm⁹ sint 19 huben. Da sint 2 öd und die dritt huben gehort zu dem widen.ⁱ Auf der ainen ist supan Andrea gesezen, und gilt zu sand Jörgen ain frisching mit ainem lamp oder 24 s; und umb sand Johans tag^j 7^k grozz oder ain frisching; und umb sand Michels ain frisching oder 7 grozz; 2 chaufmez waitz und 2 futter, und die stewart, ain zehling har oder 1 s, und ain chaes oder ain s. Item zu vaschnacht 8 s oder ain rint; und ain hun oder 2 s; und umb ostern 10 ayer; und ain lamp von der suppaney.

Enako plačujejo prav tam: Herman Calusa, Marin, Marin und sein gesel, Marin Kulich, Tomas und sein gesel, Iwann sneyder und sein gesel, Thomas

^f Za huben črtano di ain ist öd. ^g Martin zapisano od roke, ki jo označujem kot roko B; pisala je po letu 1405 (glej opombo 13). ^h F. 2'. ⁱ Und die dritt huben gehort zu dem widen dodano od roke B nad orsto. ^j F. 3. ^k 7 popravljeno iz 6.

³ Kje? Po vrstnem redu v urbarju bi bilo Foytzdorf iskati na višini med Pregarji in Tatrami, kjer sta vasi Gaberk in Erjavče.

⁴ Tržaška mera.

⁵ Tatre v Brkinih.

⁶ Ritomeče v Brkinih.

⁷ Charsperg, nekdanj grad pri vasi Golac zahodno od Podgrada. Tam tudi vas Zagrad, kjer so verjetno bile tukaj omenjene kmetije.

⁸ Hansa von Newnhaus (Novi grad, Castrum novum, Castelnuovo, v severni Istri) najdem omenjenega v virih med 1356 (Repertorium Görz, f. 331') in 1381 (Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, IX, 206).

⁹ Hrušica pri Podgradu.

Chursner,¹ Sthefann Watitz, Gutman, Mathia Zluga, Mathew, Marin selbander, der Bela und sein gesell,^m Martin Wedawitz, Juri.

Und geltent den zehennten von toten und von lewintigen. Und peleybt den nachpawren von ainer huben der zehent. Und dem supan ain frisching mit ainem lamp zu sand Jörgen tag, und umb sand Michels tag alle seine recht, und umb vaschnacht ainⁿ hun. Und dem schergen allew seine recht von seiner huben. Und ain puchach; wer der waer der swein in daz puchach trib, der schol von dem swein 2 new phening geben, von frömden lewten die dazu treyben.

Item zu Saepssach¹⁰ sint 8 huben, der ist ainew öd.

Item auf der ain sitzt Lowrentz der suppann, und gilt zu sand Jörgen tag ain frisching mit 1 lamp oder 24 s; umb sand Johans tag 4 new phening; umb sand Michels tag 32 s; 3 chaufmes waitz und 3 hirs; und die stewart 5 march s; und zu vaschnacht 4 new phening, und ain hun oder 2 phening, und ain zehling har oder ain s; und umb ostern 10 ayer; und von der suppanney ain lamp.

Enako plačujejo prav tam: Gelenn, Maly Primos, Andre, Primos der grozz, Gregor, Paul.

Und geltent den zehenten von toten und von lewintigen. Und von der ain huben peleybt der zehent dem nachpawren. Und dem supan peleybt^o sand Jörgen frisching mitsampt dem lamp und sand Michels recht allesampt. Und ob puchach waer, so geben sew ain swein oder ain frisching.

Item daz dorf ze Retzitz¹¹ sint 3^p huben, als hernach geschriben ist. Daz der Perchtolt in gehabt hat. Des hann ich mich underwunten in dem ain und achtzegestim jare,¹² und han davon nicht desselben jars enpfhanngen wenn die stewart, wann er daz vor allez in genomen hat, und die vaschnacht recht.

Item suppan Machor ze Staynik^{q 12a} gilt umb sand Jörgen tag ain frisching mit ainem lamp oder 24 s; und umb sand Johans tag 20 s; umb vasnacht ain hun; umb ostern 10 ayer; und den zehenten von lewintigen und von toten; und die stewart.

Item Gregor daselbs gilt alsvil. Item Tysetz gilt alsvil und ist ain hafnner. Und wer daselbs amptman waer, der gilt nichtz von seiner huben.

Item^r ze Raetschicz¹¹ sind drey huben, die der Prakchel inne gehabt hat. Dint yegleich hub ze sand Jorgen tag ein frisching mit einem lamp oder

¹ Thomas Chursner *od roke B.* ^m der Bela und sein gesell *od roke B.* ⁿ F. 3'. ^o F. 4. ^p 5 *popravljeno iz 13.* ^q ze Staynik *od roke B.* ^r F. 4'.

¹⁰ *Po vrstnem redu v urbarju bi bilo kraj iskati med Hrušico in Račicami, okoli Podgrada. Po urbarju iz leta 1412 je bil kraj povsem pust, zato je z njim verjetno propadlo tudi ime.*

¹¹ Račice pri Podgradu.

¹² 1381.

^{12a} Kraj je iskati blizu Račic pri Podgradu. V švarceneškem urbarju iz 1412 je Staineckh (>Kameno Brdo<) opisan kot posebna vas, v vrstnem redu neposredno pred Račicami.

24 s; und ze sand Michels tag yede hub 7 grozz; und all 3 march s stewr; umb vasnacht yede hub 8 s, ein hun oder 2 schilling; und umb ostern 10 ayer; und^s ein lamp von der supaney.

Item darczu sind aber ze Raetschicz drey huben, die von dem Sliber sind ledig worden anno domini MCCCC tercio.¹³ Dint yeglich hub zu sand Jorgen tag 1 frischling mit 1 lamp oder 24 s, ze sand Johannis tag 20 s, stewr 1½ march schilling miteynander, und yegleich hub ein hun und 10 ayer; und den czehten von toten und von lebentigen.[†]

Item ze Podenn¹⁴ sint 8 huben, der sint 6 besezen und 2 öd. Die besetzten gilt yedew zu sand Jörgen tag ain frischling mit einem lamp; umb sand Johannis tag yedew huben 20 s; und yedew huben ain mez waitz, ain mes roken, ain mez Futter; umb vaschnacht yedew huben 8 s und ain hun; ze ostern 10 ayer. Die ain hub die öd ist gewesen, die arbet supans pruder und gilt nichtz dervon, die andre arbet Andre Gyban Lippritz vetter und gilt hundert s und den zehennten. Und die besetzten huben gelten zehenten von toten und von lewintigen und die stewart.

Item^u ze Jacongino berdo¹⁵ am ekk sint 5 huben, der sint 3 besezen und 2 öd. Die geltent umb sand Jörgen tag yedew huben ain frischling mit ainem lamp oder 24 s; und umb sand Johans tag 22 s;^v und umb sand Michels tag 52 s; und den zehenten von lewintigen und von toten; und die stewart; und umb die vaschnacht 8 s und 1 hun; und ze ostern 10 ayer.

Item ze Chatzitz¹⁶ sint 4 huben, und der sint 3 besezen und aine öd. Der gilt yedew ain frischling mit einem lamp zu sand Jörgen tag oder 24 s; und ze sand Johans tag 20 s; und umb sand Michels tag 52 s; und den zehenten und die stewart; umb vaschnacht 8 s und ain hwn; und zu ostern 10 ayer.

Item ze Pototzach¹⁷ sint 5 huben. Und auf der ain sitzt supann Gregor und gilt ain frischling mit ainem lamp oder 24 s; und umb sand Johannis tag 20 s; und umb sand Michels tag 12 s; 1 mez waitz, 1 Futter, 1 roken; und zehenten von toten und von lewintigen; und die stewart; und umb vaschnacht 8 s und ain hun; umb ostern 10 ayer; und von der supaney ain lamp.

Item^x Martin Corotinch daselbs gilt als vil.

Item Martin Strukel gilt als vil.

Item Gibann daselbs gilt von^{xx} der ain huben 40 s, und denn zehennten. Und die ain huben daselbs ist öd.

^s und napisano nad prečrtanim oder. [†] Od item ze Raetschicz do von lebentigen od roke B. ^u F. 5. ^v Pred 22 s prečrtano 24 s. ^x F. 5'. ^{xx} Za von prečrtano einer.

¹³ 1405. — Georg Slyber potrjuje 1388, da je prejel po službeni dolžnosti od sina goriškega grofa Majnharda dve kmetiji v Račicah. Leta 1407 je omenjeno, da je Georg Slyber imel nekaj po službeni dolžnosti tri kmetije v Račicah (*Repertorium Görz*, f. 159').

¹⁴ Dane, južno od Divače.

¹⁵ Kraj bi bilo iskati južno od Divače, okoli Dan in Kačič. Po urbarju iz 1412 je Jacongina Werda povsem pusto, zato je s krajem verjetno propadlo tudi ime.

¹⁶ Kačiče, južno od Divače.

¹⁷ Potoče, južno od Divače.

So peleybt dem suppan von seinen rechten: umb sand Johans tag 20 s, und umb vaschnacht seine recht. Und den nachpawren peleybt in der suppaney ze Poden¹⁴ von einer huben der zehennt und von Pototzach von einer huben der zehent.

Item ze Rodinkch¹⁸ sint 18 huben; die gelten umb sand Jörgen tag mitainander 6 march s.

Item zu demselben gilt Marin Glawina ain frischung mit einem lamp oder 24 s.

Enako plačujejo prav tam: Mathia, Martin Vnngmg, Crisman sein pruder, Cotziann, Pratonia, Czirgola, Symon und sein gesel, Mathia Pyrech und sein gesel, Marin^y Slesnitz und sein pruder, Lowrentz Brebingo und sein sun, Flabian, Gibann, Gibann.

Und umb sand Michels tag geltent die obgenanten 15 huben, yede huben 10 grozz und 2 chaufmez waitz und ains habernn, und 16 march s zu stewer; und zu der vaschnacht ain rind. Und die andern 3 huben geltent nicht anders denn zehenten mitsampt denn andern huben von toten und von lewintigen.

Item von denselben rechten peleybent dem suppan umb sand Jörgen tag 24 s, und umb sand Michels tag 10 grozz, und 2 chaufmez waitz.

Item^z ze Kasslach¹⁹ sint 8 huben. Die ain ist öd.

Item suppann Marin sitzt auf einer huben und gilt umb sand Jörgen tag ain frischung mit einem lamp oder 24 s; und umb sand Johans tag 28 s; und die stewer; und umb die vasnacht 16 s und ain hun; und umb osteru 10 ayer; und ain lamp von der suppaney.

Item Tomas daselbs gilt alzvill und nicht daz lamp.

Item Tomas Chaufnagel gilt zu sand Jörgen tag ain frischung mit einem lamp oder 28 s; und umb sand Johans tag 24 s und 4 perner; und umb sand Michels tag die stewer; und umb vaschnacht 14 s und ain hun; 10 ayer zu osteru.

Enako prav tam plačujejo: Herman, Dedonia, Nedel, Nedew Racher.

Item so peleybent dem supan umb^{aa} sand Jörgen recht 4 s, von sand Johans recht 12 s, und umb vasnacht alew seine recht.

Item^{bb} ze Pezzia²⁰ sind 12½ huben, der sind 8 pesetzt und 3½ sind öd.

Item suppann Schula daselbs gilt ain frischung mit dem lamp oder 24 s. Item sand Johans recht 1 frischung oder 20 s dafür. Item chwphening 4 newer. Item 4 phening newer yaedphening. Item ain hun zu vaschnacht und 10 ayer. Item ain zehling har oder 1 phening. Item stewer 5 march s. Item zehenten von lewintigen und von toten. Item und gent dem supan alle seine recht ab und geit nicht anders den stewer und zehenten.

Item und den zehennten von einer huben, der geuelt auch denn nachpawren. Und gebent all azzrecht wan azz ist.

^y F. 6. ^z F. 6'. ^{aa} umb napisano dvakrat. ^{bb} F. 7.

¹⁸ Rodik, južno od Divače.

¹⁹ Kazlje, severovzhodno od Sežane.

²⁰ Pasjak pri Šapjanah.

Enako plačujejo prav tam: Sthefann, Schernitz, Mathey, Niklaw, der ander Mathey, Burnner, Wolschitz.

Item^{cc} datz M o r s a c h^{h21} sint 4 huben, und sint 3 besetzt und aine ist öd.

Item da sitzt Marin der suppan und geit zu sand Jörgen tag ain frising mit einem lamp oder 32 s; und geit zu sand Johans tag ain fleyschfrising oder 24 s; und zu sand Michels tag ain lamp oder 8 s; und chwerecht 8 s. Die diemen den Hanssen von Newenhaus.^{dd s}

Enako plačujeta prav tam: Mawer, Pawl.

Item Crisman zu N u z z d o r f²² geit alzvill. Und yer yetwer geit 5 chaufmez habern, der 10 auf ain mez gennt. Und dieselben gent ain amptman. Und gebent die stewart, die stett zu meins herren gnnaden. Und gebent zehenten von lewintigen und von toten. Und dem supann get sand Johans frising ab und dew 5 chaufmez habern.

Und di dint dem Linhart von Cremawn.^{ee 23}

Item zu S t a r i g r a d²⁴ sint czwo hueben.

Item da siczt auff der ain Czwetko und geyt zu sand Jorgen tag 1 frising mit ain lamp oder 24 s. Item sand Johans recht ain frising. Item sand Michhels tag ainen jungen frising. Item 1 chechlig har. Item fasnacht recht 8 s. Item 1 fasnacht huen. Item zu oster 10 ayer.

Item auff der andern hueben siczt sein prueder Vlreich und dint alzvill. Und gebent czhent^{ff} von lebentihen und [to]ten.^b Item stewber 1½ mark s.^{gg}

Item^{hh} zu P o d g u r y a c h²⁵ sint 3 huben und ain öde.

Item auf der ain huben sitzt der Lukman und dint zu sand Jörgen tag ain frising mit ainem lamp; und zu sand Johans tag ain jungen frising; und zu sand Michels tag ain frising; und vaschnacht chwerecht 8 s, und 1 hun, ayer 10.

Enako kot Lukman plačujeta prav tam: Martin sein gesel, Ruprecht.

Item die obgenanten huben geltent allmitainander waitz 1½ mez, roken ain mez, habern 1 mez, und zehennt, lemper 3, und ain march und 60 s zu stewart.

Itemⁱⁱ zu W r e z z o w i t z²⁶ sint 2 huben. Die hatt Hainreich in umb die zwo czu Starygrad.^{jj 27}

^{cc} F. 7'. ^{dd} Die diemen den Hanssen von Newenhaus, *od roke B.* ^{ee} Und di dint dem Linhart von Cremawn, *od kasnejše roke in prečrtano.* ^{ff} Pred czhent črtano ch. ^{gg} Od Item zu Starigrad *do* stewber 1½ mark s *od druge roke.* ^{hh} F. 8. ⁱⁱ F. 8'. ^{jj} Die hatt Hainreich in umb die zwo czu Starygrad *od druge roke, ki pa od roke glavnege teksta ni mnogo kasnejša.*

²¹ Mrše, vzhodno od Materije, v Brkinih.

²² Orehek, vzhodno od Materije, v Brkinih.

²³ Lenart, Simonov sin iz Krmina se omenja tudi 1598 jul. 22 in sept. 1 (Lehenbuch Görz, f. 9, 11).

²⁴ Starad, jugovzhodno od Podgrada.

²⁵ Podgorje, v severozahodni Istri pod Slabnikom.

²⁶ Brezovica, pri Materiji.

Item auf der ain huben sitzt der Crisman und dint zu sand Jörgen tag ain frischung mit einem lamp oder 24 s; und zu vaschnacht 8 s und ain hun; ayer 10 zu ostern.

Item Martin sein gesel sitzt auf der andern^{kk} huben und dint als vil als der Crisman.

Item die obgenanten huben geltent zehenten. Waitz 1½ mez, roken ain mez, habern 1 mez, und ain march s zu stewart. Und die dienen dem Hainreich Edlinger.^{ll 27}

Item^{mm} ein huben ze Presnecicz auf sand Peters Glancz²⁸ dint sand Jorgen frischung 1 mit 1 lamp; und sand Michels frischung 1 mit 1 lamp. Item zu sand Michels tag ½ march s. Item ze vasnacht 8 s ochsenphenning, hunr 1, ayr 10, roken 1 star, habern 1 star.ⁿⁿ Und den zehenten von lebentigen und von toten, waicz 9 chaufmezz, rok 5 chaufmezz, habern 5 chaufmezz und 1 lamp.

Item auf^{oo} der Pleos²⁹ ist ain huben od gebesen. Die han ich pesetzt, die gyltt 1 march s und 60 perner.

Item czu Podbessach³⁰ 1 öde huben; der hat sich noch^{pp} mein vatter underbunden.

Dy^{rr} recht zu Pour.³¹

Item suppan Marin zu Pour dint jarleich 1½ marg s und 8 s.

Item Roicz daselbs dint auch 1½ marg s und 8 s.

Item Dolinik daselbs dint awch 1½ marg s und 8 s.

Item Palma daselbs dint auch jarleich 1 marg s und 64 s.

Item Mathia Abell daselbs dint auch 1 marg s und 64 s.

Item Iban Smid daselbs dint auch jarleich ½ marg s.

Item und zu Wrestubicz³² ist auch ain h[uben],^{ss} dy dint jarleich ain marg s. U[nd]^{ss} dyeselbigen obgenanten hubben gelte[nt]^{ss} czehant von levitigen und von totem; und ider geit ain vasnacht hun; und dem suppan get^{tt} von seinen rechten ab jarleich 64 s.

^{kk} andern zapisano dvakrat. ^{ll} Und die dienen dem Hainreich Edlinger, od roke omenjene pri opombi ij. ^{mm} Od tukaj dalje do konca so tekst napisale razne roke, ki po času zapisa niso mnogo kasnejše od glavne roke. ⁿⁿ roken 1 star, habern 1 star prečrtano. ^{oo} Pred auff prečrtano zu. ^{pp} Nad sich noch napisano das das ist. ^{rr} F. 9. ^{ss} Papir na tem mestu odtrgan. ^{tt} Pred get črtano gent.

²⁷ Henrik der Swab von Edling (Koseze pri Ilirski Bistrici) je 1403 nov. 25 prejel od goriškega grofa Henrika med drugim štiri kmetije v Staradu (Lehenbuch Görz, f. 41).

²⁸ Prešnica pri Klancu južno od Kozine; v Klancu cerkev sv. Petra in Pavla. — Dajavce kmetije v Prešnici soglašajo v glavnem z dajavami, ki jih za to kmetijo nabaja švarceneški urbarialni obračun iz leta 1398 (glej str. 118).

²⁹ Plešivica med Divačo in Sežano.

³⁰ Podbreže, severovzhodno od Sežane.

³¹ Povir, med Sežano in Divačo.

³² Brestovica, pri Poviru.

URBAR ZA ŠVARCENEK

1412

Branndorff.^{a 1} Vermerckt dy beseczten huben des ambts zw Swarczenneckh.

Item von erst zw Pranndorff,¹ da sind 8 beseczter hueben.

Item der suppan daselbs gillt ein frischling mit einem lampp oder 24 s umb sand Jorgen tag. Item zw sand Johannis tag 8 s und ein muger frischling. Item zw sand Michels tag 7 grozz und ainen allten frischling. Item 2 kauffmecz waicz, zway futer, und ein rind 8 s. Zw der vasnacht ein hun und einen zehling har oder 2 s; und ze ostern 12 ayr. Und yeder suppan ain lamb. Und die stewer zw sand Michels tag.

Enako kot ta, z izjemo jagnjeta (ausgenomen das lambp), *ki ga daje župan, plačujejo prav tam*: Bernhart, Gellen, Niclaw, Marin und sein gesell, Marinecz, Tomecz, Dessina.

Vermerckt dy öden hueben dasselbs zw Pranndorff.

Item dasselbs sind 5 oder huben, da dint ein yegliche $\frac{1}{2}$ marck, das pringt $2\frac{1}{2}$ marck. Und dasselb dorff gibt stewer 6 marck stewer. Und von denselben beleibent dem suppan alle sein recht, an sand Johans und sand Michels frischling nicht.

Item^b ze Pergar.² Der suppan der gillt umb sand Jorgen tag 1 frischling mit 1 lambp oder 24 s, umb sand Johannis tag 24 s, und umb sand Michells tag alsvil. Item umb die vasnacht ein rind 8 s, und ain hun, und ain zehling har oder 1 s. Und umb ostern 10 ayer; und von der suppaney 1 lampp; und gillt waicz 2 kaufmes und 2 fueter; und die stewer umb sand Michels tag.

Enako, z izjemo jagnjeta (ausgenomen das lamp das der suppan geit), *plačujejo prav tam*: Marin, Jarney, Juri der smid.

Inn demselben darff da sind $7\frac{1}{2}$ oder hueben. Dint ein yegliche 40 s, und stewer 2 marck. Gebents von den beseczten und den öden. Und dy zwo öden die ich besecz han anno etc. XII^o,^{2a} han ich in geben 3 jar frist, davon haben sy mir nichts geben.

^a F. 1. ^b F. 1'.

¹ Ostrožno Brdo. Glej zgoraj str. 133, op. 1.

² Pregarje v Brkinih.

^{2a} 1412.

Item zw Vo y t s d o r f f³ sind 4 huben, dy sind all besecz. Item suppan Vlreich dasselbs gilt zw sand Jorgen tag 1 brisching mit 1 lamp oder 24 s; und umb sand Johannis tag 1 frisching oder 32 s; und umb sand Michels tag 1 frisching oder 32 s; und 5 kaufmecz waicz Triester mass, 5 rockken, 5 futter; und die stewart umb vasnacht; und ein rind oder 8 s, und 1 hun, und ein zehling har oder 1 s; und zw ostern 10 ayr; und der suppan ein lamp. Item gebent sand Michels recht newer^{ten recht} 16 s, und wellend nicht 32 s geben, und sprechent es sey nicht recht.

Enako, z izjemo das lamb das der suppan geit, *plačujejo prav tam:* Martin, Gregor, Terpen.

Item und 2 marckh stewart. Und dem suppan beleibt sand Michels recht, das ist der frisching.

Item^c zw T ä t e r⁴ gilt der suppan Yban umb sand Jorgen tag 1 frisching mit 1 lamb oder 24 s; umb sand Johannis tag 16 s; umb sand Michels tag 16 s; 2 kaufmecz waicz und 2 futer; und die stewart; umb vasnacht 8 s, und 1 hun, und 1 zehling har oder 1 s; umb ostern 10 ayr.

Item Lepecz dasselbs gilt alvil.

Und gebent 1 marckh stewart. Auch sind dasselbs 2 öd, dint yegliche 60 s.^d Und dem suppan beleibt sand Michels recht 16 s.

Item ze R a d t e n⁵ ist ain beseczte huben, die gibt sand Jorgen frisching mit ainem lamp und umb vasnacht 60 s stewart.

Item^e am K a r s p e r g⁶ sind 4 huben. Dy zwo sind besecz, dint man davon 1 marckh s. Und dy andern zwa sind odt, dint yegliche 60 s.

Item ze P i r p a w m⁷ da sind der beseczten 16 huben. Item auf der ainer gilt Andrea suppan zu sand Jorgen recht 1 lamp mit 1 frisching oder 24 s; und umb sand Johannis tag 7 grozz oder einen frisching; und umb sand Mihels tag ein frisching oder 7 grozz; 2 kaufmess waicz, und 2 futer, und die stewart, und 1 zehling har oder 1 s, und 1 käs oder 1 s; und zw vasnacht 8 s oder 1 rind; und 1 hun oder 2 s; und umb ostern 10 ayr; und 1 lamp von der suppanay.

Enako plačujejo prav tam: Herman Klaus, Marin, Marin und sein gesell, Marin Gulich, Tomas und sein gesell, Yban sneider und sein gesell, Tomas Kursner, Stephan Wäticz, Guttman, Mathia Sluga, Mathew, Marin selbander, der Rella und sein gesell, Martin Swedabicz.

Item^f des suppan hueben geit nichts. Und die andern zwo sind od, dienn auch nichts. Und die 18 huben gebent 12 marck stewart; ausgenommen ain jar,

^c F. 2. ^d 60 s *popravljeno iz 16 s.* ^e *Pred tem črtano:* Item am Karsperg dint der Paul von zwain huben 1 marckh, und von der andern zwo oden hueben dint er von yeglicher 60 s. ^f F. 2'.

³ *Glej na str. 134 opombo 3.*

⁴ *Tatre v Brkinih.*

⁵ *Ritomeče v Brkinih.*

⁶ *Glej na str. 134 opombo 7.*

⁷ *Hrušica pri Podgradu.*

da haben sew nur 6 marck stewer; ausgenommen ain jar, da haben sew nur 6 marck geben. Und 2 od huben han ich besecz in dem XII^o jar^{2a} und habent frist 3 jar. Und in dem XII^o han ich dhein traid^g genomen, recht traid.

Item S ä p p s c h a c h⁸ ist gannez od und hat mir nichts diennt.

Item zw Staineckh⁹ sind 3 huben, dy zwo sind besecz. Dint der Lawre 1 frischung zw sand Jorgen tag und ein lamb oder 24 s; und umb sand Johans tag 20 s; und umb vasnacht 1 hun; umb osteren 10 ayr; und die stewer 5 ll wallischer.

Item Tomas daselbs gilt als vil von der beseczten und von der oden hueben. Gebent sy miteinander 6 ll und habents paid innen.

Item zw R ä t z i c z^{10 h} da sind 6 huben. Dy drey sind besecz und dint ein yeglich zu sand Georgen tag 1 frischung mit 1 lamp oder 24 s; und zw sand Michels tag yede 7 gros; undⁱ umb vasnacht yede 8 s, 1 hun oder 2 s; umb ostern 10 ayr; und 1 lamp von der suppney.

Item die ander drey sind öd, geit yede 40 s.

Item die ein besecz geit stewer 1 marck und dy andern 2 yedliche 6 ll.

Item zw P o d e m¹¹ sind 4 besecztee huben. Gilt ein yegliche sand Jorgen rechten 1 frischung mit 1 lamb; umb sand Johans tag yede 20 s; und yede 1 mess waicz, 1 mess rockken, ein mess futer; umb vasnacht yede 8 s; und zw ostern 1 hun und 10 ayr.

Item^j aine daselbs dint 6 ll, ist 1 jar öd gewesen. Und dy ander hundert s. Von den andern zwain ist mir nichts zw wissen.

J a c o n g i n a^k Werda¹² ist gannez od, davon ich ennpfangen ein marck.

Item zw K a c z i c z¹³ sind 3 besezzen. Gilt yede 1 frischung mit 1 lamp zw sand Georgen tag oder 24 s; und zw sand Johans tag yede 20 s; umb sand Michels tag yede 52 s; umb vasnacht 8 s und 1 hun; und zw osteren 10 ayr; und die stever.

Item zw P o t o s c h a c h¹⁴ ist ein beseczte huben. Dint zw sand Jorgen tag 1 frischung mit 1 lamp oder 24 s; zw sand Johans tag 20 s; umb sand Michels tag 52 s; umb vasnacht 8 s und 1 hun; und zw ostern 10 ayr.

Item auch dasselbs ein kleine beseczte huben, dint 40 s.

Auch sind 2 öd dasselbs. Dyent dy ain 6 ll, dy ander 10 und hundert schilling.

Item in derselben Kacziczer supp geit stewer 3 marckh.

^g Za traid črtano zehennt. ^h Za Rätzicz črtano sind drey beseczter huben. ⁱ Za und črtano all 3 marck s stewer. ^j Pred item prečrtano item dy andern zwo dint yegliche 6 ll. ^k F. 3.

⁸ Glej na str. 135 opombo 10.

⁹ Glej na str. 135 opombo 12a.

¹⁰ Račice pri Podgradu.

¹¹ Dane pri Divači.

¹² Glej na str. 136 opombo 15.

¹³ Kačiče, južno od Divače.

¹⁴ Potoče, južno od Divače.

Item^l zw Rodinckh¹⁵ sind 18 hueben. Die geltent zw sand Jorgen tag miteinander 6 marck s.

Item zu demselben gillt Marin Glawina 1 frischling mit 1 lamp oder 24 s.

Enako plačujejo prav tam: Mathia, Martin Vmignig, Krisman sein bruder, Koczian, Bratonya, Sluga, Symon und sein gesell, Mathia Pytekh, Marin Slesnicz und sein bruder, Lorenz Brebingo und sein sun, Flabian, Gyban, Yban.

Item umb sand Michels tag geltent dyselben 15 huben, yede 10 grozs und 2 kaufmes waicz und 1 habern, und 16 mark s zw stewart; und zw der vasnacht ain rind. Und dy andern 3 huben geltent nicht anders wann zehenndten mitsambt den andern von toten und lebentigen.

Und von denselben rechten beleibent dem suppan umb sand Jorgen tag 24 s, und umb sand Michels tag 10 gross, und 2 kaufmecz waicz.

Und die ain hueben dy ist öd gewesen, dy hat^m diennt all jar hundert schilling.

Itemⁿ zw Kasliach¹⁶ sind beseczter hueben funf.

Item suppan Marin dint umb sand Jorgen tag 1 frischling mit 1 lamp oder 24 s; und umb sand Johans tag 28 s; und die stewart; und umb vasnacht 16 s und 1 hun; und umb ostern 10 ayr; und 1 lamp von der suppaney.

Item Tomas gilt alsvil und nicht das lamb. Item Tomas Kaufnagel gilt zw sand Jorgen tag 1 frischling mit 1 lamp oder 24 s; und umb sand Johans 24 s und 4 perner; umb sand Michels tag dy stewart; und umb vasnacht 14 s und 1 hun; zw ostern 10 ayr. Item Herman gilt alsvil. Item Dedonia daselbs alsvil.

Und dy drey oden dint yede 32 s, und stewart 100 s und 1 marck.

So beleibent dem suppan umb sand Jorgen recht 4 s, sand Johans recht 12 s, und umb vasnacht alle seine. Und under den drein oden han ich zwo huben besecz anno etc. XII jar,^{2a} darumb han ich in 3 jar frist geben.

Item zw Passyach¹⁷ sind 8 beseczter hueben.

Item suppan daselbs gilt 1 frischling mit einem lamp oder 24 s; sand Johans recht 1 frischling oder 20 s; und kuerecht 4 new; und 4 new pfennig waydphennig. Item 1 hun zw vasnacht und 10 ayr; und 1 zehling har oder 1 s.

Item stewart 3½ marckh s han ich ennpfangen.

Enako plačujejo prav tam: Stephan, Schimicz, Mathey, Miclaw, der ander Mathey, Burrnner, Wolschicz.

Und von den oden han ich nichts ennpfangen, der sind 3½.

Item^o zw Starigrad¹⁸ da sind zwo huben. Da siczt auf der ein Zwetko^p und geit zw sand Jorgen tag 1 frischling mit 1 lamp oder 24 s; und sand Johanss recht 1 frischling; und zw sand Michels tag 1 jungen frischling; und

¹ F. 3. m hat zapisano dvakrat. n F. 4. o F. 4'. p Zwetko popravljeno iz Zwekko.

¹⁵ Rodik, južno od Divače.

¹⁶ Kazlje, severovzhodno od Sežane.

¹⁷ Pasjak pri Šapjanah.

¹⁸ Starad, jugovzhodno od Podgrada.

1 zehling har; vasnacht recht 8 s und 1 hun; und zu oster 10 ayr. Item auf der andern ist sein bruder und dint alsvil, und stewart 1½ marck s.

Item zw Podgoriach¹⁹ sind 3 beseczter huben.

Item auf der ain siczt Luckman und dint zw sand Jorgen tag 1 frischung mit 1 lamp; und zw sand Johans tag 1 jungen frischung; und zw sand Michels tag 1 frischung; und kuerecht 8 s, und 1 hun, und 10 ayr. Denselben frischung an sand Michels tag maynen sew nicht ze geben.

Item Martin dasselbs dint auch alsvil. Item Ruprecht dint auch alsvil. Und geben miteinander drucken gelt 1 marck und 60 s ze stewart.

Item ain huben zw Bresneczicz auf sand Peters Glancz²⁰ dint sand Jorgen frischung mit ein lamp; und sand Michels frischung mit 1 lamb; und zu sand Michels tag ½ marck s; zu vasnacht 8 s ochsenphening, und 1 hun, und 10 ayr.

Item auf der Plös²¹ ist 1 huben, gilt 1 marck und 60 s.

Item zw Podwesach²² ist auch 1 huben, die dint sand Jorgen frischung mit 1 lamp oder 24 s, und stewart 60 s.

Item zw Pouir²³ sind 4 beseczter huben.

Item der suppan dasselbs dint jarlich 1½ marck s und 8 s; daran get in ab 64 s an der suppany.

Item Roycz daselbs dint alsvil. Item Dolinick dint alsvil.

Item Pallna dint jarlich 1 marck und 64 s; darumb han ich ym ein verhengnuss tan 1 jar, das ich von ym nichts genomen han von des wegen, das ym der Wonczina sein ochsen genomen hett.

Item dy 2 öd dient dy ain 60 s und dy ander allvil.

Item zw Brestobicz²⁴ ist ain huben. Dint jarlich 1 marck s, und 1 vasnacht hun. Und dem suppan get von seinen rechten ab 64 s.

Item dy andern 3 huben, die des Holczhauser seligen gewesen sind, dint yede 1 marck schilling, und yede 24 s für den lemper zehennd.

^r F. 5.

¹⁹ Podgorje, v severozahodni Istri.

²⁰ Prešnica, v severozahodni Istri. Glej na str. 159 opombo 28.

²¹ Plešivica, med Sežano in Divačo.

²² Podbreže, severovzhodno od Sežane.

²³ Povir, med Sežano in Divačo.

²⁴ Brestovica, pri Poviru.

URBAR ZA RIHEMBERK

1485

Anno^a domini millesimo^b LXXXV^o. Hie ist vermercht das urbar ze Reyffenberch.¹

Item von erst der suppan ze Reyffenberch in dem dorff² geit auf sand Gorgen tag ain gais mit aim chicz oder 40 phening, auf sand Johans tag ain frising und 3 mez waicz und 3 mez futer, 4 urren wein und ain hun auf fasnacht, auf ostern 10 ayer.^{bb}

Item Pernhart daselben geit 2 urren wein von ainer halben hueben.

Item^c Paul ze Pedriach³ geit auf ain^d chicz, 1½ mez waicz. Item und 1½ mez futer und den zehent.

Item der Phlancz von Vresewicz⁴ geit ein ½ mez waicz und 2 mez futer und 2 urren wein und ain hun und ain chicz und 10 ayer und den zehent.

Item der Zernägo daselbs geit ain chicz, ein ½ mez waicz und 2 mez futer und 2 urren wein und ain hun und 10 ayer und den zehent.

Item ze Niderfürch⁵ der Zerna geit ain chicz und ein ½ mez waicz und 2 mez futer und 2 urren wein und ain hun und 10 ayer und den zehent.

Item^e der Jure daselbs, *plačuje od ene kmetije cnako kot Zerna*.

Item Mathia ze Pressirach⁶ geit von ainer huben ain chicz und ein ½ mez waicz und 2 mez futer und 2 urren wein und ain hun und 10 ayer und den zehent.

Item und der Jacob daselbs ain chicz und ain ½ mez waicz und 1½ mez futer und den zehent.

^a F. 1. ^b Tako v rokopisu. ^{bb} Sledi z velikimi črkami napisano Reyffenberg, za stavkom o Pernhartu pa od kasnejših rok arhivske beležke: Lädcl 36. No. 7. Fas. ./.
^c F. 1'. ^d Pred ain črtano 1½ m. ^e F. 2.

¹ Rihemberk, grad.

² Rihemberk, vas, tudi na kratko Vas, danes Branik. Okoli 1200: Sv. Ulrik v Branici (glej str. 34).

³ Pedrija pri Rihemberku — Braniku.

⁴ Brezovica, iskati v bližini Rihemberka — Branika. V rihemberškem urbarju iz 1502 (Landesregierungsarchiv v Innsbrucku, sign. 281/1, fol. 5): Bresawitz.

⁵ Vrh, severozahodno od Rihemberka — Branika.

⁶ Preserje, pri Rihemberku — Braniku.

Item ze Obernwarch⁵ geit der Marko und der Pernhart von ainer huben ain chicz und ain $\frac{1}{2}$ mez waicz und 2 mez futer und 2 urren wein und ain hun und 10 ayer und den zehent.

Item^f der Chrisman und sein sweher der Wolslacher daselbs gebent von ainer huben ain $\frac{1}{2}$ mez waicz und 2 mez futer und 2 urren wein und ain hun und ain chicz und 10 ayer und den zehent.

Item ze Chassilach⁷ der Perman und sein gesell der Mathe gebent von ainer huben ain chicz und ain $\frac{1}{2}$ mez waicz und 2 mez futer und 2 urren wein und ain hun und 10 ayer und den zehent.

Marin der Marbicz *prav tam plačuje od ene kmetije enako kot Perman.*

In⁸ der supp ze Zawtt⁸ da sint ainleff hueben, und von der huben da der suppan auf ist, die geit nichts, wann alle recht von derselbigen huben die beleibent dem suppan nach der supp.

Item Peter ze Nider Zawtt⁸ geit ain gaiz mit ain chicz oder 40 s und ain frising und $1\frac{1}{2}$ mez waicz und $1\frac{1}{2}$ mez futer und 12 new phening zu sand Larenczen tag, und auf sand Merten tag 18 new phening und auf fasnacht 8 new phening und ain hun und ze ostern 10 ayer und den zehent.

Enako kot Peter plačujejo prav tam Marin sein pruder, Paul^h Terglan, Mathia der Zwettko in Concioni und Lienhart sein gesell.

Item Jacob ze Obern Zawtt⁸ daselbs geit auf sand Gorgen tag ain chicz, und auf sand Johans tag ain frising, auf sand Michels tag 64 new phening, auf fasnacht ain hun, auf ostern 10 ayer.

Enako kot Jacob plačujejo prav tam Marin, Mawrj in Iwan Pappes.

Item Thomecz daselbs geit auf sand Gorgen tag ain chicz, und auf sand Johans tag ain frising und ain halbe march newer phening, und auf fasnacht ain hun, zu ostern 10 ayer.

Item und in der vorgeschriben supp ze Zawtt⁸ geit man ain rint fleizrecht oder $1\frac{1}{2}$ march schilling dafür.

Item^k in der supp ze Chrotenhulb.⁹

Item suppan Marko daselbs geit auf sand Johans tag ain frising mit sein gesellen von ainer huben; auf sand Michels tag 3 mez waicz, 5 urren wein; und auf fasnacht ain hun; und auf ostern 10 ayer. Item und 1 gaizz.¹

Item Turpin daselbs geit auf sand Gorgen tag von ainer halben huben ain halbe gais und ain halbs chicz oder 20 schilling, auf sand Johans tag ain halben frising, auf sand Michels tag $1\frac{1}{2}$ mez waicz und $1\frac{1}{2}$ mez futer und $1\frac{1}{2}$ urren wein, auf fasnacht ain halbes hun, auf ostern^m 5 ayer.

Enako kot Turpin plačujeta od polkmetij prav tam Wulkona in Michel.ⁿ

f F. 2'. g F. 3. h F. 3'. i F. 4. j F. 4'. k F. 5. l Item und 1 gaizz *kasneje pripisano od roke glavnega teksta.* m Pred ostern črtano oder, za ostern črtano 10 ayer. n F. 5'.

⁷ Kasavlje, pri Rihemberku.

⁸ Sveto, pri Komnu na Krasu.

⁹ Žablje, pri Ajdovščini.

Item^o Andrea daselbs geit auf sand Michels tag von ainer halben huben 40 schilling; und auf fasnacht ain hun; wenn dieselbigen halbe huben das wasse die acher genomen hat, das man es nicht höher hat möcht pringen umb den zins, denn als es da schriben stet.

Item^p in der supp ze Schörbin.¹⁰

Item suppan Iwan daselbs geit auf sand Gorgen tag ain chicz von ainer huben, auf sand Johans tag ain frising und 64 new phening, auf fasnacht ain hun und den zehent.

Item Juri daselbs geit auf sand Gorgen tag ain chicz von ainer huben, auf sand Johans tag ain frising und 18 new phening, auf sand Michels tag 1 mez waicz und 2 chaufmez und alsvil futer, auf sand Merten tag 6 new phening, auf fasnacht ain hun, auf ostern 10 ayer und den zehent.

Item Mathia der Werricz daselbs geit auf sand Gorgen tag ain chicz; auf sand Johans tag ain frising; auf sand Michels tag ain mez waicz, ain mez futer und 24 new phening; auf sand Merten tag 3 new phening; auf fasnacht ain hun; auf ostern 10 ayer und den zehent.

Item^r Paul daselbs geit auf sand Gorgen tag ain chicz, auf sand Johans tag ain frising und 40 new phening, auf sand Michels tag ain mez waicz und 2 chufmez und alsvil futer, auf sand Merten tag 6 new phening, auf fasnacht ain hun, auf ostern 10 ayer und den zehent.

Enako kot Paul plačuje prav tam Lucan.

Item Laureczen witben geit auf sand Gorgen tag ain chicz; auf sand Johans tag ain frising; auf sand Michels tag ain mez waicz, alsvil futer und 24 new phening; auf sand Merten tag 3 new phening; auf fasnacht ain hun; auf ostern 10 ayer und den zehent.

Item^s Iwan der Schall daselbs geit auf sand Gorgen tag ain chicz, auf sand Johans tag 64 new phening; auf sand Michels tag 1½ mez waicz, alsvil futer, 2 hünner; auf fasnacht 3 fochnicz und ain hun; auf ostern 10 ayer.

Enako kot zgoraj Paul plačuje prav tam Gregor der Willa.

Item und in derselbigen supp ze Schörbin¹⁰ geit man ain raint oder 1½ march schilling dafür.

Item der Pischolff von Lipp¹¹ geit auf sand Gorgen tag ain chicz, auf sand Johans tag ain halben frising und an zwen fünfzig new phening und 2 hünner und 3 pogäczen, auf fasnacht ain hun, auf ostern 10 ayer.

Item des Tänchleins sun von Dorenberch¹² geit von ainer huben die er paut ze Salaczsch¹³ 2 mez waicz und 2 mez futer.

^o *Pred tem odstakom črtano*: Item Andrea daselbs geit auf sand Gorgen tag von ainer a halben huben. ^p F. 6. ^r F. 6'. ^s F. 7.

¹⁰ *Skrbina, pri Komnu na Krasu.*

¹¹ *Lipa, severozahodno od Komna na Krasu.*

¹² *Dornberg, v Vipavski dolini, danes Zali hrib.*

¹³ *Zalošče pri Zalem hribu — Dornbergu.*

Item^t ze Chestenholcz.^{14 tt}

Item Niklaw daselbs der Tretiach geit auf sand Gorgen tag ain gais mit aim chicz oder 40 schilling, auf sand Michels tag 3 mez waicz.

Item des Jacob witben daselbs geit^{ttt} auf sand Gorgen tag ain gais mit aim chicz oder 40 schilling, auf sand Michels tag 6 mez waicz.

Item Lamprecht von Nouell¹⁵ geit auf sand Gorgen tag ain lamp und ain chicz, auf sand Michels tag^u 3 mez waicz und ain mez roken und ain mez futer und 24 new phening, und den zehent von aim gelaytt in aim garten.

Item ze Prewacz¹⁶ sint 2 huben die gebent:

Item ze Prewacz als hernach geschriben stet. Des Jannes witbe geit von ainer huben 4 mez waicz und 4 mez futer.

Item Märin daselbs geit auf sand Michels tag 2 mez waicz und 2 mez futer.

Item^v in der supp ze Vlbliczk¹⁷ da sint sechzehen huben wesesner.

Item von erst der suppan Löser daselbs geit von der huben da er auf ist, auf sand Gorgen tag ain frising mit aim lamp oder 24 schilling, auf sand Johans tag ain galten frising oder 20 schilling, auf sand Michels tag 19 schilling, auf fasnacht 19 schilling und 4 chaufmez futer oder 16 s und chuerecht 4 schilling und ain hun oder 2 schilling und ain ches oder 2 s und 4 pogäczen oder 2 schilling.

Enako plačujejo v tej vasi od posameznih kmetij: Iwan der Slagon, Märin, Iwan^x Ruppnik, Märin Zetwer, Märtin der allt suppan, Marko,^y Widecz, Paul, Mathia,^z Simon, Michel, Jannes,^a Märin Walicz, Male von Chrusawlach,¹⁸ Mathia.^b

In der supp ze Dolenach¹⁹ sint ainleff huben, und der sint dritthalb öd.

Item suppan Drüsmann daselbs geit auf sand Gorgen tag 24 new phening und ain chicz, auf sand Michels tag 3 mez waicz, und das dritt mez beleipt im an der supp, und geit 3 mez futer und ain hun auf fasnacht, auf osteren 10 ayer.

Item Juri Warricz daselbs geit von ainer halben huben 12 new phening auf sand Gorgen tag und ain halbs chicz, auf sand Michels tag ain mez waicz und ain mez futer, auf fasnacht ain halbs hun, auf osteren 5 ayer.

Isto kot Jure Warricz plačujejo: Juri Chaltsmit (*drugače: 10 jajc*),^c Paul, Michel Debellez (*drugače: waicz 1½ mez, futer ½ mez*).

^t F. 7'. ^{tt} Za Chestenholcz črtano Item Niklaw daselbs der Tretiach geit auf sand Michels tag 3 mez waicz. ^{ttt} geit dvakrat zapisano. ^u Za tag črtano ain mez. ^v F. 8. ^x F. 8'. ^y F. 9. ^z F. 9'. ^a F. 10. ^b F. 10'. ^c F. 11.

¹⁴ Kostanjevica, na Krasu.

¹⁵ Novelo, pri Kostanjevici.

¹⁶ Prvačina, v Vipavski dolini.

¹⁷ Ubelsko (Malo, Veliko), pri Razdrtem.

¹⁸ Hruševje, vzhodno od Razdrtega.

¹⁹ Dolenje, pri Štjaku, jugovzhodno od Rihemberka — Branika.

Item Zuban daselbs geit von ainer huben auf sand Gorgen tag 24 new phening und ain chicz, auf sand Michels tag $1\frac{1}{2}$ mez waicz und $1\frac{1}{2}$ mez futer, auf fasnacht ain hun, auf ostern 10 ayer.

Item^d Mathia ze Weytenburch²⁰ geit von ainer huben auf sand Gorgen tag 24 new phening, auf sand Michels tag 2 mez waicz und 2 mez futer und 8 new phening und 2 hünere.

Item Laurecz von Sand Pass²¹ geit auf sand Gorgen tag von ainer huben 24 new phening und ain chicz, auf sand Michels tag 2 mez waicz und 2 mez futer und 8 new phening und 2 hünere, auf fasnacht ain hun, auf ostern 10 ayer.

Item Jacob von Wissok²² geit von ainer halben huben auf sand Gorgen tag 12 new phening und ain halbs chicz; auf sand Michels tag ain mez waicz, ain mez futer, 2 hünere, 4 new phening; auf fasnacht ain halbs hun; auf ostern 5 ayer.

Isto plačujeta prav tam Wratulin in Mathel,^e *le drugi ne daje* halbs chicz.

Item Simon von Sand Michel.²³ *Plačuje isto kot* Jacob von Wissok, *le namesto petih jaje* 10 ayer.

Martin *prav tam plačuje isto kot* Simon.

Item Wolkacz von Sand Michel geit von zwain chörben 2 chicz und 4 hünere und 6 ayer.

Item Wratoga daselbs von Vssek²⁴ geit von ain chörb 4 pogäczen und 2 hünere und 3 ayer.

Item^f Merse von Goyaczen²⁵ geit auf sand^g Gorgen tag 40 schilling, und auf sand Michels tag 2 mez waicz und 2 mez futer.

Item dacz Stanach²⁶ sint drey huben. Item Merse daselbs geit auf sand Gorgen tag 40 schilling, auf sand Michels tag $1\frac{1}{2}$ mez waicz und $1\frac{1}{2}$ mez futer.

Isto daje prav tam Stephan. *Isto plačujeta prav tam, toda brez dajatve* na Michels tag, Juri... und sein gesell.

Item Simicz czu Koleczsch²⁷ geit von ainer huben auf sand Gorgen tag ain chicz, auf sand Johans tag ain frising, auf sand Michels tag 2 mez waicz und 2 mez futer.

Item^h in der supp ze Gafriach.²⁸

Item Martin daselbs geit auf sand Michels tag 6 urren wein und 4 empper. *Isto daje tamkaj* des Gordina witben.

^d F. 11'. ^e F. 12. ^f F. 12'. ^g Za auf sand še enkrat auf sand. ^h F. 13.

²⁰ Vitovlje, nad Šempasom v Vipavski dolini.

²¹ Šempas, vzhodno od Gorice.

²² Visoko, pri Šempasu.

²³ Šentmihel, nad Šempasom.

²⁴ Osek, pri Šempasu.

²⁵ Gojače, pri Črničah v Vipavski dolini.

²⁶ Dacz Stanach, kje?

²⁷ Goče, pri Vipavi. — V urbarju iz 1502 (citiranem pri opombi 4): Gatschach.

²⁸ Gabrije, vzhodno od Rihemberka — Branika.

Item suppan Wolczina daselbs geit^{hh} auf sand Michels tag 2 urren wein.

Item Michel der Kamicz daselbs geit auf sand Michels tag 6 urren wein.

Item Wratus daselbs geit auf sand Michels tag 2 urren wein.

Item Tröst daselbs geit auf sand Michels tag ain urren wein und 2 empper.

Itemⁱ ze L u c a w i c z²⁹ sintⁱ zwo huben.

Item Laurecz daselbs geit auf sand Merten tag 40 schilling und 2 march schilling.

Item Simon daselbs geit auf sand Merten tag 1½ march schilling.

Hie^k ist virmercht die vogtey ze Wolffspurch.³⁰

Item da sint zwelff huben die wesesen sint, da geit yede hub ain mez futer vogtrecht.

Item und ain rint oder anderhalbe march schilling dafür.

Hie^{kk} ist vermercht di vogtey czu Weytenburch.²⁰

Item da sind dritthalbe huben.¹

Item dez ersten suppan Wulcana gilt 1 chicz czu sand Jorgen tag, und 1 galten frischling czu sand Hans tag, und czu vasnacht 3 hünner und 4 pagaczen und 8 new phening und 10 ayer.

Item Coczian daselbs alzvill alz der Wulchana.

Item Marin daselbz gilt 1 chicz czu sand Georgen tag, czu sand Hans tag ain halben frischling und 4 new phening, und czu vasnacht 2 hünner und czwo pagaczen, und funf ayer cze ostern von ainer halben huben.

Hie^m ist virmercht die vogtey zu Wortoweim.³¹ Da sint fünf hueben, da geit auf sand Gorgen tag yeder ain chicz von yegleicher hueben, und auf sand Michels tag von yeder hueben zwen empper wein, und auf fasnacht yedleicher ain hun, und all fünf huben mitainander gebent fleisrecht 40 phenning, auf ostern yede hub 10 ayer.

Item^{mm} in dem dorf zu Vofier³² ligenⁿ drey huben, die die Goder inhaben, und zwen pruder sint, von dinst wegen; und dint die vorgeanten huben 6 march s und 9 hunner.

Item zu Vbelicz¹⁷ sint drey huben, die der Seyfrid von der Alben³³ inhaben von dinst wegen. Von den vorgeanten drey huben pringt die sum 2 march s und 16 s.

Hie^o sint virmercht die recht die man von den fewrsteten geit auf der apptej.^{33a}

^{hh} geit zapisano dvakrat. ⁱ F. 15'. ^j Za sint črka z. ^k F. 14 prazen. F. 14'. ^{kk} Tekst od Hie ist vermercht pa do halben huben, pet odstakov dalje, od nove, toda sočasne roke (prva nova roka). ¹ Za huben črtano dy. ^m F. 15. ^{mm} Ta in pa sledeči odstavek, od Item in dem dorf pa do und 16 s, je od druge nove, toda sočasne roke (druga nova roka). ⁿ V rokopisu: ligen. ^o F. 15'. Na začetku f. 15' prečrtano: Hie ist virmercht das gelt von das man von fewrsteten geit an der apptej.

²⁹ Lukovec, pri Rihemberku — Braniku.

³⁰ Volčji grad, na Krasu.

³¹ Vrtovin, v Vipavski dolini.

³² Povir, pri Sežani.

³³ Planina, na Notranjskem.

Item von erst in dem gruntt ze Reyffenberch.² Das gilt yeczund anderhalb march schilling und 24 schilling und zu diesen czeiten nicht mer.

Item und ain müll die leit czu Vchanach,³⁴ und die hat vier lauffunder stain, und da geit man von yedlichem stain zway hüner und vier pogäzen und ainen grössen.

Hie^p sint vermercht die perchrecht die zu Reyffenberch gehören.

Item an dem ersten zu Reyffenberch,² das pringt 2 march schilling.

Item in dem Chestenholz,¹⁴ das pringt 60 schilling und ain march schilling; yeczund zu disen czeiten, wenn es alle jar nicht geleich pringt, etwenn ain jar mer etwenn min.

Item perchrecht zu Lipp,¹¹ das pringt 20 und ain march s.

Item perchrecht zu Wolczedra,³⁵ das pringt ain march schilling.

Item zu Chrotenhulb,⁹ das pringt 60 schilling.

Item zu Gafriach,²⁸ das hat vormalen pracht fünfczig und ain march schilling, nu han ich es auf 2 march pracht.

Hie^r sint vermercht die weingärten die zu Reyffenberch gehören.

Item zu Dorenberch,¹² da leit ain weingarten der haist Rösenplat.

Item darnach zu Reyffenberch² leit ain weingarten der haist der Pheylr.

Item und auch daselbs ainer, der leit aber nägt pey der vest gen dem velt.

Item und auch ain weingart der haist der Glinach und der leit in dem gericht zu Weinstegen.³⁶

Item und zu Chrotenhulb⁹ ain chlains flechel.

Item und cze Reyffenberch² under der vest ain wrayden.

Item^s ze Dornberch¹² 1 mül, 20 mez waicz und 90 mez chinthorn.

Item zway güter, ze Vertoyb³⁷ eine gelegen, und ze Sand Peter³⁸ dy ander huben. Item dy ze Vertoyb gilt 3 mez waicz und 3 mez haber. Item dy zu Sand Peter gilt 2 mez waicz und 3 mez haber.

Item ein brayden gelegen ze Görcz,³⁹ dy hat vormalen gedient gen Reiffenberch, nu dient sie gen Görcz in daz haus.

Item^t daz ampt daz etwenn Chunrad inne hat gehabt, daz han ich umb 8½ march s hin gelazzen.^u

^p F. 16 prazen. F. 16'. ^r F. 17. ^s F. 17'. Od Item ze Dornberch pa do konca napisala nova, toda sočasna roka (tretja nova roka). ^t F. 18. ^u F. 18', 19 in 19' prazni.

^{33a} Pač opatija Možac, ki je imela okoli Rihemberka posest (prim. podatke spodaj pri objavi možaških urbarjev str. 297).

³⁴ Uhanje, ob Vipavi, pri Ajdovščini.

³⁵ Volčja draga, pri Gorici.

³⁶ Stegovci, pri Rihemberku — Braniku.

³⁷ Vrtojba, pri Gorici.

³⁸ Šempeter, pri Gorici.

³⁹ Gorica.

GOSPOSTVO, PRAVICA IN TLAKA V GORIŠKEM URADU

1525

Herlichait, gerechtikait vnd robat im ambt Görtz befunden

Šempeter (Sann d Peter)¹

V Šempetru ni župana, toda cerkveni oskrbnik (kirchen keller) je vedno upravljal knezove zadeve. Za to od urada ne dobiva ničesar.

Občina je za časa goriških grofov obdelovala v tlaki vinograd »im Wekha gelegen genannt Manngolczi«. Ta vinograd je Jobst Gwinner dal v činž Jakobu Sima iz Ozeljana (Oslan).² Občini je dan v košno tlako grajski travnik (hof-wisen) na Lijaku (in der Layach),³ imenovan Akrogla,⁴ na ta način, da dá vsak sosed po enega kosca. Za to pa dobi vsak 4 hlebec kruha, občina pa iz gradu orno vina, 20 funtov svežega mesa (gruennflaisch) in 4 funte slanine.

Vsaka domačija, ki je kmetija in ima živino, mora vsake kvatre voziti voz lesa v grad.

Lovščine (jägerrecht) ne dajejo, marveč so na glavarjev ukaz hodili osebno na lov; delajo naj en dan tenetve (gehager) v Panovcu (Paannholtz),⁵ na Lijaku (in der Layach)³ ali v Liškuru (Lisskur).⁶

Dolžni so na lastne stroške opravljati tlako pri gradnji gradu, ne pa mestu.⁷

Vsak je dolžan svojemu gospodu, ki prebiva v deželi, voziti v hišo in dvor. Zato prejme hlebec kruha in pijačo (ain trunckh).

Za plačevanje činža v vinu in žitu velja goriška mera.

Pisem v tlaki občina ni dolžna nositi; razen ene kajže (korb), ki spada pod Rihemberk;⁸ kdor jo ima, nosi v Rihemberk, zato pa od kajže ne daje činža.

¹ Šempeter, pri Gorici.

² Ozeljan, vzhodno od Gorice.

³ Lijak, potok in travniki vzhodno od Gorice.

⁴ Okroglica ali na Okroglem, danes državno posestvo med Ozeljanom in Vogrskim.

⁵ Panovec, gozd vzhodno od Gorice.

⁶ Liškur, vzhodno od Gorice, v Rožni dolini.

⁷ Grad in mesto Gorica.

⁸ Grad v Vipavski dolini, pri vasi Branik.

Obhodno stražo in stražo opravljajo v mestu Gorici kot drugi goriški meščani od svojih kleti in imetja, ki ga imajo, Sicer pa gredo ob vseh silah v mesto s svojim životom in blagom.

Ker nimajo župana in ničesar kar bi k župi spadalo, niso dolžni dati sodniku ali drugim jesti in piti, ničesar tudi za pojezdo (inn die poyesen).

Davka (steuer) doslej niso plačevali, marveč knezu parkrat pomoč (hilf) in poklon (eergelt) ter obveščevalnega denarja (khuntschafftgelt) proti Turkom vsaka kmetija po dva krajcarja.

Juri Garsche ima v Stari gori (im Alten perg)⁹ vinograd od Anthonija de Lanndtherija.¹⁰ Od tega ne daje desetine in gorskega novca, marveč Orzoncem (von Ortzon)¹¹ četrtno desetine in gorski novc, zato ker imajo ti to v Stari gori kot dedni delež. /Garsche/^{11a} daje tudi od treh njiv v Štandrežu (Sannd Anndres)¹² »smet« desetino od vina in žita. Vinsko desetino je v grozdju dolžan voziti v kadeh, ki so bile poprej v Štandrežu, v Gorico. Snope dá zvoziti upravnik.

Vas ima lastno faro; knez kot goriški grof jo podeljuje.

Sodstvo in jurisdikcija v prvi in drugi instanci s kriminalnim sodstvom (malefitz) spada pod deželsko sodišče pri glavarstvu v Gorici; apelacija od deželskega sodnika gre na glavarstvo.

V občini se vrše na leto tri proščenja, na telovo, o sv. Petru in na nedeljo pred Jernejem; čuva naj jih goriški deželski sodnik.

Mochor Sekol pravi, da ima v Štandrežu (Sannd Anndres)¹² »smet« dve in pol njivi, od česar daje desetino v vinu in žitu; žitno desetino so po njegovem spominjanju vedno morali župan in sosedje v Orehovljah (Owrechaulach)¹³ v tlaki voziti v Gorico.

Gorska pravda (pergkh gericht) se opravlja v Gorici na nedeljo pred Jakobom.

Podturn (Vnnderm Thurn)¹⁴

Župan Peter Welczitz izjavi:

Pred vojno v tem kraju ni bilo župana, marveč jim je deželski birič (lanndtscherg) napovedoval, kaj imajo storiti.¹⁵ V tej vojni je pa deželski sodnik naprosil sosesko, naj iz svoje srede izvoli župana, kar se je nekaj let sem dogajalo. Ker pa župa nima pripadnosti (zuestannd), ni med njimi nihče rad župan.

Župan pravi, da je tamkaj novi prišlek in da ne ve točno, kako je bilo z lovom (geiaid) od starine. Sosedje pa pravijo, da so od starine dvakrat na

⁹ Stara gora, hrib vzhodno od Gorice.

¹⁰ O Antonu Lanthieriju: Czoernig, Das Land Görz und Gradisca, 766, op. 1.

¹¹ O goriški plemiški rodbini Orzoncev in njihovi posesti: Czoernig, 648, 649.

^{11a} Besed med oklepaji / / v nemškem besedilu ni, dodane so slovenskemu tekstu zaradi lažjega razumevanja.

¹² Štandrež, južno od Gorice.

¹³ Orehovlje, pri Mirnu, južno od Gorice.

¹⁴ Danes predmestje Gorice, italij. San Rocco.

¹⁵ Avstrijsko-beneška vojna, 1508—1516.

leto, o božiču in o pustu, na ukaz glavarstva šli /na lov/; nekaj časa sem pa so s tem v večji meri obteženi.

Kvatrnega lesa (quottember holcz), kolikor se spominja, niso vozili.

Dolžni so v nevarnih stiskah čuvati mesto /Gorico/ in osebno tja priti.

Dolžni so en dan delati tenetve (gehager).

Pomoč in poklon (hilff vnnd eergellt) so plačali parkrat, sicer pa obveščevalnega denarja (khuntschafft gelt) po dva krajcarja.

Košne tlake (robat der mad) niso dolžni opravljati. Sicer so pa dolžni opravljati tlako, ne ve pa kakó.

Jurisdikcija prve instance z nižjim in višjim sodstvom spada pod deželsko sodišče. Odondod gre apelacija na glavarstvo.

Spadajo v goriško faro.

Marco Frag pravi, da so dolžni opravljati tlako v grad kot drugi, to je s podajanjem in podobnim.

Dolenja Vrtojba (Nider Vortoib)¹⁶

Župan Yban Clemenntzitz izjavi:

Sedi na kmetiji, ki je dodeljena župi, toda činž naj plačuje. Nanjo more postaviti knezov upravnika za župana kogar hoče. Kmetija ima 10 dobrih njiv; tri so bile poprej s trto zasajene, tri pa je posejal. Pravi, da župa nima druge pripadnosti (zuestennd) kot kmetijo. Zato se mora v vasi kot župan brigati za potrebe gosposke, pa napovedovati za gosposko kar je treba tudi v Biljah (Videlstorf), Orehovljah (Aurechola) in Bukovici (Bucaabicz).¹⁷

Kadarkoli ga pozovejo k lovu mora ubogati. Občina pa je pred časom hodila na lov samo trikrat; toda sedaj morajo iti kadar se zahteva.

Tam je nekaj martolozov (martilauer); ti nočejo ubogati, kar jim župan od gosposke ukaže. Naredili so tudi vrt, ki ga pa sosedje ne morejo trpeti. Zato se je sodnik z njimi /martoloz/ zmenil, da ga pod kaznijo 50 laških funtov odstranijo. Na vse to se nočejo ozirati.¹⁸

Tlako so dolžni opravljati v mesto /Gorico/ in grad, kadarkoli so poklicani. Toda pred časom opravljali so jo samo v grad.

Činž so dolžni gospostvu, kjerkoli je to v deželi. Zato se jim mora dati čašo vina in hlebec kruha.

Kdor ima v mestu /Gorici/ hišo, je dolžan v mestu stražiti.

Dolžni so delati tenetve.

Davka (stewr) niso nikdar dajali, razen knezu poklon (ergelt) in po dva krajcarja od kmetije zaradi obveščevanja (khuntschafft) proti Turkom.

¹⁶ Dolenja Vrtojba, jugovzhodno od Gorice.

¹⁷ Bilje, Orehoolje in Bukovica, vasi južno in jugovzhodno od Gorice.

¹⁸ Martilauer je prejkone to kar martoloz, tukaj verjetno v pomenu uskok. Pri Vrtojbi je 1670 neko zemljišče označeno: vndter der Tschitschen ranckh gelegen (prim. J. Mal, *Uskočke seobe i slovenske pokrajine*, Srpski etnografski zbornik, knjiga 30, 1924, 101, 181).

Žito in vino dajejo po goriški meri. Štiri kmetje med njimi so dolžni oddati žitno desetino upravniku v Gorico. Vinsko desetino je dolžan vsak iz svoje brajde peljati v Gorico.

Gorenja Vrtojba (Ober Fortoib)¹⁹

Oni iz Gorenje Vrtojbe spadajo pod občino Šempeter in so dolžni opravljati vse kar tisti iz Šempetra.

Vogrsko (Vnngerspach)²⁰

Župan Laure Vallenntzitz izjavi:

Kadar je potreba izvoli vedno župana soseska; potrditi ga pa morata deželski sodnik in upravnik.

Županu pripada kot njegova pravica določena kmetija in k temu še orna vina iz tamkajšnje desetine, ko se jo pobira. Če dá desetinarju hrano, pripada mu tudi žonta (sanndten) od desetinskega vinskega grozdja; kolikor pa se desetinar sam hrani, pripade županu polovica žonte.

Dosedanji red pri vinski desetini. Iz gore, imenovane slovensko (windisch) »čez Lijak« (Tscheschlioakh), tostran Lijaka (Layach),³ dajejo vinsko grozdje v posebno kad, iz kadi dajejo štiridesetino (quarantes) župniku v Šempetru.¹ Iz gore »Brdo« (Warde) pri Sv. Primožu (Sannd Primus) dajejo tudi grozdje v posebno kad, od tega dajejo štiridesetino župniku v Šempasu.²¹ Iz gore, imenovane slovensko Berskhunberde, /dajejo grozdje/ tudi v posebno kad, štiridesetino dajejo župniku v Prvačini.³⁶ Ko prinesejo kmetje desetino, dolžni so dati od vsakega vinograda po 2 šil. gorskega novca. Desetino so dolžni kmetje peljati v tlaki v Gorico.

Desetinarju so poprej pripadale tri orne vina. Jemal jih je tako: dve iz knezovega dela, tretjo pa v obsegu dveh veder iz vsake nerazdeljenih treh kadi. Kasneje je prišel na eno orno, ki se daje iz treh nerazdeljenih čebrov, iz vsakega dve vedri.

Župan izjavi, da je imel poprej župan vedno ogrado (zaun) za ribarjenje; zato da je mogel čimbolj primerno postreči upravniku in sodniku, ko sta prišla.

Po dva /kmeta/ sta dolžna vsake kvatre voziti voz lesa v grad; za to naj dobi vsak dva hlebca kruha in čašo vina. Sedaj dajejo po hlebec kruha in štirim komaj čašo vina.

Ko prineso činž, mora se jim dati hlebec kruha in čašo vina.

Dolžni so vsak po en dan za grad kositi in seno grabiti; za to dobe na dva dni 90 hlebcev kruha, čeber vina /in/ 10 funtov svinjskega ali suhega mesa.

¹⁹ Gorenja Vrtojba, jugovzhodno od Gorice.

²⁰ Vogrsko, jugovzhodno od Gorice. Po kraju se tudi imenuje feodalna rodbina (Hungerspacher).

²¹ Šempas, v Vipavski dolini. — Neka cerkev sv. Primoža je stala nekaj na gmajni nad »Fajdigovščem« v današnjem Kromberku (Stran) pri Gorici.

Kosijo in grabijo grajski travnik onstran Lijaka pod zgornjim mostom.³ Vozijo seno v Gorico; za to so poprej dajali vsakemu po dva hlebca kruha, sedaj pa jim dajejo po enega. Grabijo tudi na kopo seno na grajskem travniku onstran Lijaka, imenovanem Okrogla;⁴ za to dobe skupaj dve vedri vina in vsak tri hlebce kruha. Ta tlaka grabljenja sena jim je bila naložena, ker je bila odpravljena tlaka pri treh malih vinogradih, ki so bili dani v činž, dva Michelu Vallennzitschu, tretji pa Matiji Dwornikhu iz Vogrskega.

Lovščine niso nikdar dajali, marveč gredo na lov, ko jim gospostvo napove, toda tenetev niso dolžni delati.

Sodstvo spada pod Gorico; s prvo instanco pod deželskega sodnika, apelacija pa gre na glavarstvo.

Vogrsko spada v faro Šempas.²¹

Pojezda (payesen) in gorsko sodišče je na dan sv. Marije Magdalene. Župan je dolžan oskrbovati deželskega in gorskega sodnika ali upravnika.

Davka niso nikdar dajali, marveč parkrat pomoč in poklon (eergelt) in nekolikokrat od vsake kmetije za obveščevanje proti Turkom po 2 krajcarja.

Vsak mlati svojo desetino in jo v tlaki vozi, dobi pa za to po en kruh in čašo vina.

Pravi tudi, da je slišal, da je od starine vsak svojo žitno desetino oddal županu; tamkaj se je ta zbrala in zmlatila. Ob mlatvi je gosposkin upravnik dal mlatičem hrano.

Bukovica (Bukabitz)²²

Župan Anndre Schuesterzitsch izjavi:

Upravnik in sodnik izvolita župana in ga predložita sosedom, če jim je pogodu ali ne. Če jim ni pogodu, izvolijo ti drugega in ga predlože upravniku in sodniku.²³ Če jima je pogodu, ga potrdita, če ne volita župana tretjič upravnik in sodnik in ga potrdita.

Pred časom je bil župan na eni kajži (korb) prost činža in desetine. To kajžo ima sedaj vdova pokojnega Pavla Merczlina. Od kajže dobi župan desetino od dveh njiv in treh travnikov pa tudi tri kokoši.

Pravi, da je /župan/ prost desetine od šestih določenih vinogradov. Vsak župan, ki nima imenovane kajže, ima kot svojo pravico, da je prost vse desetine in gorskega novca. Mora pa dajati desetino in gorski novce Rosauerju.²⁴ /Župan/ dobi v Bukovici vsako leto od desetine orno terana.

Dolžni so voziti vso vinsko in žitno desetino v tlaki v Gorico. Za to dobi vsak po dva hlebca kruha in bučo (wutschen) vina. Kdor ima živino in voz, je dolžan vsake kvatre voziti voz lesa. Za to dobi vsak bučo vina in dva hlebca kruha. Kdor živine nima, dolžan je ta les sekati. Pri gradnji gradu so dolžni opravljati tlako kot ostali.

Kadarkoli se jim napove, so dolžni iti na lov, na leto trikrat ali štirikrat.

²² Bukovica, pri Renčah.

²³ V originalu »županu«, kar je pač napaka, namesto »sodniku«.

²⁴ Rassauer, goriška plemiška rodbina (Czoernig, 665).

Glede sodstva spadajo pod Gorico. Le britof (freithof) spada pod Rihemberk, do njiv, ki jih obdelujejo.

Ko prinesejo činž, dobi vsak hlebec kruha in čašo vina.

V faro so v Šempeter¹ in tja oddajajo štiridesetino (quarentes).

Če je potrebno, so dolžni most preko Lijaka³ znova graditi, toda tesarje plača knez. Za to prejme vsaka občina dve vedri vina in vsaka oseba dva hlebca kruha. Če pa se most popravlja, /dolžni/ so ga popravljati samo oni iz Bukovice in Vogrskega;²⁰ za to pa ne dobe ničesar.

V sili so dolžni stražiti in opravljati stražo z obhodom.

Ob njihovem proščenju in pojezdi (poyesen) so dolžni dati sodniku in upravniku iz Gorice oskrbo. Toda deželski sodnik iz Rihemberka sklicuje proščenje v britof (freithof) na dan sv. Lovrenca.

Sodnik in upravnik dovoljujeta županu vsako leto za pojezdo loviti na vrvico ribe v Vipavi.

Davka niso plačevali, marveč parkrat pomoč, poklon in obveščevalni denar proti Turkom.

Bilje (Videlstorf)²⁵

Župan Peter Meschgk pravi:

Soseska izbere z vednostjo deželskega sodnika župana. Ta k župi nima od gosposke ničesar in zaradi župe tudi ničesar ne stori, razen da napove kmetom ukaze gosposke in jih naprej sporoči v Bukovico²² in Orehovlje.¹³

Z onimi iz Bukovice in Vogrskega²⁰ so dolžni, če je treba, znova delati spodnji most na Lijaku,³ ne ga pa popravljati. Tesarje mora plačati gosposka. Zato prejme občina dve vedri vina in vsak po nekaj hlebcev kruha, ne ve pa koliko.

V vasi ima knez sedem podložnikov, ki se pritožujejo itd. Zapisano je pri sporu (stet in der irung geschriben).

Vsake kvatre so dolžni voziti štiri voze lesa. Prej so za to prejeli hlebec kruha in čašo vina, sedaj pa ne dobe ničesar.

Skupaj z onimi iz Orehovelj¹³ in Dolenje Vrtojbe¹⁶ so dolžni voziti desetinsko vino v Gorico, toda samó knezovi kmetje.

Dolžni so opravljati vso tlako pri zidanju gradu /Gorice/.

Lovščine niso nikdar plačevali, toda na lov so dolžni iti trikrat ali štirikrat.

Dolžni so voziti činž v Gorico, za to dobe po en kruh in čašo vina.

Davka niso nikdar plačevali, marveč knezu poklon (eerung).

Spadajo v faro Šempeter.¹

V četrtek v križnem tednu je proščenje v njihovem britofu. V tem pripada nižje sodstvo v prvi instanci Edlingerju;²⁶ pri tem je vedno vzdrževal

²⁵ Bilje, jugovzhodno od Gorice.

²⁶ Edling, goriška fevdalna rodbina (Czoernig, 655).

in še vzdržuje ječo. Ne ve pa, če ima tudi višje sodišče, ki ga je na ta dan dal vedno sklicevati. Toda sodstvo v vasi spada pod knezovo deželsko sodnijo v Gorici.

Orehovlje (Orechola)¹³

Župan Juri Lukau Clemennicz izjavi:

Soseska izvoli župana, potrđita ga deželski sodnik in upravnik. K župi nima /župan/ ničesar, le da more župan svobodno ribariti v Vipavi. Tega mu pa v odsotnosti glavarjevi upravnik ni dovolil.

V nedeljo po telovem more /župan/ prodati prvi ples. Zaradi tega ni dolžan ničesar storiti, dati jesti ali piti, marveč le skrbeti za potrebe gosposke v vasi. Dve leti sem pa mora dajati sodniku in hlapcem iz gradu hrano; ti so mu parkrat vzeli denar za ples povsem, letos pa polovico.

Deželsko sodstvo spada pod Gorico. Apelacija gre od deželskega sodnika na glavarstvo.

Od kmetije je /župan/ prost desetine.

Štiridesetina gre župniku v Šempeter.¹

Po njegovem spominjanju lovščine niso dajali. Slišal pa je, da so dajali 2 šil. Spominja se, da so šli osebno na lov. Ne spominja se, da bi delali tenetve.

Ko pripeljejo činže, dobi vsakdo hlebec kruha in čašo vina.

Dolžni so vso tlako pri zidanju gradu Gorica.

Vsi knezovi kmetje v Orehovlju, Biljah²⁵ in Gorenji Vrtojbi¹⁹ so dolžni, vsak enkrat, voziti knezovo vinsko desetino iz Šempetra¹ v Gorico.

Knezovi kmetje v Orehovlju so dolžni dva voza žitne desetine »im smet« v tlaki voziti v Gorico.

Za časa goriških grofov so oni iz Bilj,²⁵ Vrtojbe^{16, 19} in Orehovalj obrezavali ali obirali brajdo pri Gorici poleg znamenja onstran jarka (bey dem pild eenhalb des graben).^{26a} Sedaj namesto te tlake ničesar ne opravljajo.

Davka niso nikdar dajali, marveč pred kratkim pomoč in poklon.

Odkar se spominja, je stal most preko Vipave. Napravili so ga sosedje na svoje stroške, se s tem zadolžili in v revščino padli. Zlasti dva premožna soseda sta k temu /postavitvi mostu/ mnogo dobrega storila. Stal je nekaj let in bil nato po rogozu (rogeis) uničen, kar je bilo zaradi mostu po devinskih glavarjih povzročeno.^{26b}

Pri proščenju se pri njih ni nikdar kaj pobiralo, dokler ni deželski sodnik Nicolusch začel jemati od krčme po 2 šil.

Jerne Silicz izjavi, ko je bil njegov oče župan, je pobiral od kmetije po 2 šil. gozdne pravice (vorstrecht).

V tlaki so dolžni voziti v grad seno in slamo. V slučaju sile so dolžni stražiti. Ko se jim zapove, so dolžni delati tenetve. Proščenje pri njih je na vnebohod, čuvati ga mora deželski sodnik.

^{26a} Mestni jarek (graben, grapa) v spodnji Gorici (F. Kos v Glasniku Muzejskega društva, I, 1919—20, 16).

^{26b} Ozemlje devinskega gospostva in deželske sodnije je segalo pri Orehovljah do reke Vipave.

Ozrenj, ki spada pod Renče
(Osserenikh gen Renntschach gehörende)²⁷

Župan Veit Sluga izjavi:

Hoferji postavljajo župana na kmetijo, na kateri sedi; kajti imajo nižje sodstvo; toda višje sodstvo spada pod Gorico.²⁸

Pri zidanju gradu Gorice niso dolžni opravljati tlake.

Knezovi podložniki so dolžni tlačaniti štiri dni Hoferjem v Renče in jim dajati desetino od žita.

Lovščine niso dolžni.

Renče je fara zase.

Ločnik (Lutschene)²⁹

Župan Juri Khoss ali Bregannt izjavi:

Župana izvolijo sosed, potrđita ga pa sodnik in upravnik.

Proščenje je na telovo. Pravica /pri tem/ je pripadala županu, toda odvzeli so mu jo deželski sodniki. Pojezda se vrši na Jurjevo; takrat in ob proščenju je /župan/ dolžan dati upravniku, deželskemu sodniku in sodnemu slu jesti in piti.

Deželska sodnija spada pod goriško glavarstvo; sklicuje jo deželski sodnik; razsodek in priziv gresta na glavarstvo. Ker imajo ti Vonn der Vesten tudi tamkaj desetino, ne smejo zaradi tega delati nobene škode; nimajo pa jurisdikcije.³⁰

Pod Podgoro proti Soči (Ysnic)³¹ leži velik travnik, imenovan Albericza. Tega so pred časom kosili v tlaki oni iz Avč (Alis).³² Ker pa jim je predaleč priti, morajo ga oni iz Podgore kositi in grabiti proti plačilu od strani glavarja, kar pa morajo oni iz Avč glavarju povrniti. Ti iz Ločnika morajo seno v tlaki voziti v grad. Za to dobi vsak hlebec kruha, po trije skupaj pa komaj čašo vina.

Kvatrnega lesa je dolžan vsak, kdor ima vola in voz, voziti voz v grad; tisti, ki imajo konja, tovor lesa; tisti pa, ki nimajo voza, vola ali konja, pa morajo pomagati sekati les. Zato dobi vsakdo hlebec kruha in njih dva ali trije čašo vina.

Poprej so morali dajati lovščino, od vsakega ognjišča po 2 šil. Sedaj pa morajo sami pomagati loviti, kadarkoli so pozvani; zato pa sta jim bila ona 2 šilinga popuščena. Dolžni so v gozdu Khämicz delati tri dni tenetve.

²⁷ Ozrenj, jugozahodno od Renč, pod hribom Fajti.

²⁸ Hoferji so goriška fevdalna rodbina. Štefan Hofer je 1464 dobil v feod Renče od goriškega grofa Lenarta (Morelli — Della Bona, *Istoria della contea di Gorizia*, IV, 25).

²⁹ Ločnik, pri Gorici.

³⁰ Von der Vesten (de Postcastro), goriška plemiška rodbina.

³¹ Podgora, vas in hrib pri Gorici.

³² Avče, pri Kanalu.

Dolžni so voziti činž v Gorico. Zato /dobe/ hlebec kruha in čašo vina.

Dolžni so knezovo desetino v tlaki voziti v Gorico. Zato /dobe/ hlebec kruha in od tega desetinskega vina pijačo.

Če je sila, so dolžni z obhodom stražiti in opravljati vso tlako pri zidanju goriškega gradu.

Kdor nima živali, je dolžan prenašati pisma in poslanstva od glavarja, sodnika in upravnika v Šent Lovrenc, Krmin in Gradiško (Sannd Lorennczen, Cromaun, Gradisch).³³

Davka niso nikdar dajali, marveč pomoč in poklon.

Mimo drugih so dolžni opravljati vso tlako pri mostu preko Soče (zu der Ysnicz brukhen).³⁴

Imajo lastno faro.

Ples ob proščenju proda deželski sodnik za okoli 40 šil.

Kdor ima brigo za desetino onih Von der Vesten, ima brigo tudi za tamkajšnjo knežjo desetino.

V gori pri Gradiški (Gradischer perg) sta dva pusta vinograda.³⁵ Obdelovali so ju v tlaki knezovi /podložniki/ iz Ločnika.

Prvačina (Prebatsch)³⁶

Župan Juri Wanikh izjavi:

Na nedeljo po sv. Mohorju je pri njih gorsko sodišče in pojezda. Takrat izvolijo sosedje župana, sodnik in upravnik ga potrdita. Tema dá /župan/ oskrbo. Ko zahteva upravnik pred pustom činž, mu tudi dá /župan/ oskrbo. Enako, če pridejo v teku leta k njemu sodnik, upravnik ali birič. Vsak župan je za svoje vinograde prost desetine in gorskega novca.

Pred leti so v tlaki obdelovali dva vinograda; eden leži v /območju/ vinske desetine Dornberžanov³⁷ nasproti Dornbergu; dan je, kot se glasi v urbarju, v činž Matevžu Schuesterju v Prvačini; drugi leži v /območju/ knežje desetine v Polesicza, spada pod Dornberg in je dan v činž Simonu Mullnerju v Prvačini.^{37a} Namesto te tlake jim ni bila doslej naložena nobena druga.

Če so lovščino dajali, ne ve; le neki stari kmet pravi, da so od starine od kmetije dajali po kupno mero ovsa in 4 šil., od pol kmetije pa polovico tega, zato pa niso bili dolžni iti na lov.

Dolžni so opravljati vso tlako, potrebno pri zidanju gradu.

Vsake kvatre niso dajali več kot tri voze lesa; zato /prejme/ vsakdo hlebec kruha.

³³ Kraji v Furlaniji, zahodno in jugozahodno od Ločnika.

³⁴ Most čez Sočo pri Gorici.

³⁵ Gradiška (Gradisca), ob Soči. Gora: pač Monte Fortin (slov. Brdo) pri Gradiški.

³⁶ Prvačina v Vipavski dolini.

³⁷ Po Dornbergu se imenuje goriška plemiška rodbina. O njej Czoernig, 636—639.

^{37a} Polesicza bi utegnil biti kraj, ki leži pod Lesičjekom, med Batujami in zaloško gmajno.

Dolžni so grabiti dva travnika, ki ležita skupaj med zgornjim mostom preko Lijaka³ in Vogrskim,²⁰ ter seno zvoziti v Gorico. Za to prejme pri grabljenju vsak za šiling kruha in vsi čeber vina. Ko vozijo seno, dajali so vsakemu po dva hlebca kruha in čašo vina; sedaj pa ne dajejo več kot hlebec kruha in njim trem ali štirim komaj čašo vina.

Dolžni so voziti činže v Gorico; za to prejmejo hlebec kruha in čašo vina.

Dolžni so v tlaki voziti desetino iz Prvačine v Gorico, za to dobe hlebec kruha in pijačo; poprej so jim dajali še en hlebec kruha.

Dolžni so držati v dobrem stanju prvaški most preko Vipave.

Imajo lastno faro.

Japnišče ali Miren (Japinitz oder Merina)³⁸

Župan Elar Sannta izjavi:

Svobodno je mogel v Vipavi s palico ribariti in zajce loviti.

Deželski sodnik iz Gorice sklicuje proščenje na gorico³⁹ na dan velikega šmarna. V Japnišču spada deželsko sodišče tudi pod Gorico. Kakor je slišal od starih, se širi na Kras in preko višine proti kupu kamenja, ki leži nad široko njivo (ob schirakhen nifa), proti Devinu, in od tam proti Temnici (Tämnicz)⁴⁰ do Naknesakh in zopet do Vipave, do potoka Studencikh, ki spada na pol pod Devin in na pol pod Gorico, in ob Vipavi navzdol do pod mlin Naproding, do nekega češnjevega debela nad cesto. Od starine je baje spadal vodni tok /Vipave/ pod Gorico in ne pod Devin.

Dolžni so vso tlako pri zidanju gradu Gorice.

Kvatrnega lesa niso nikdar vozili.

Dolžni so na šestih kmetijah, ki spadajo pod kneza in jih ima ta tamkaj, preko omenjene tlake, po en dan kositi, seno grabiti, desetinsko žito »aus dem smet« zvoziti in desetinsko vino voziti. Ker ima Garsche iz Šempetra¹ travnik zadaj za svojo hišo, ki so ga kosili in od katerega daje polovico sena, niso kmetje nekaj let opravljali v tlaki te košnje in grabljenje sena. Kolikor bo travnik še nadalje dajan v činž, kot to Garsche prosi, naj se tlaka uredi na drugačen način.

Namesto imenovane košne tlake in grabljenja omenjenih travnikov sta šla dva druga knezova činžnika na tlako v Peč (Petsch):⁴¹ Juri Lucifor in tisti, ki so bili na kmetiji, ki jo ima sedaj Bruederle.⁴² To tlako košnje in grabljenja sta opravljala zato, da se jima odpusti tlaka pri brajdi na goriškem polju pri Fabianovem dvoru (bey des Fabian hof).

³⁸ Japnišče je del katastrske občine Miren južno od Gorice.

³⁹ Gorica (auff dem puhl), danes Grad pri Mirnu.

⁴⁰ Temnica, vas na goriškem Krasu. — O obsegu deželskega sodišča Ant. Mell v *Erläuterungen zum Historischen Atlas der österreichischen Alpenländer*, I/4, 281.

⁴¹ Peč, zahodno od Mirna.

⁴² Bruderle, goriška plemiška rodbina.

Dolžni so spravljati činže v kaščo v Gorico; zato pripada vsakemu hlebec kruha in čaša vina. Dolžni so tudi voziti desetinski novc od vina in žita; za to prejme vsakdo obed.

Ko je stal most čez Vipavo v Orehovljah, so pomagali na prošnjo onih iz Orehovelj dostavljati hlod ali dva.¹³

Davka niso nikdar dajali, marveč le parkrat pomoč in poklon.

Proščenje jim čuva goriški deželski sodnik in vsak krčmar je temu dolžan dati 2 šil., vsak kramar pa 4 šil.

Michel Krail izjavi, da daje činž v Devin, je pa vendar z ostalimi knezovimi kmeti, ki tudi dajejo činž v Devin, dolžan opravljati tlako v Gorico. Ko dvakrat opravijo tlako, so tretjič dolžni stražiti kot ostali podložniki.

Juri Schawer izjavi, da je prost tlake, straženja z obhodom in lova; zato daje soseski kupno mero pšenice.

Lovščine niso dolžni dajati, morajo pa osebno iti en dan v letu na lov, ko jim gosposka to napove. V Petovljah (Petououlach) so delali tenetve, česar ne delajo več, ker je tamošnji gozd uničen in izsekan.⁴³ Peter Schgotsai pravi, da so dolžni delati tenetve.

Š t a n d r e ž (S a n n d A n n d r e)⁴⁴

Župan Peter Lukhman izjavi:

Njegov pokojni oče in on nista od župe imela ničesar.

Kadarkoli so pozvani, dolžni so stražiti z obhodom in opravljati vso tlako.

Imajo gozd onstran Soče (Ysnicz), imenovan Verbiach; iz tega lesa ne prodajajo, marveč /ga imajo/ za svojo potrebo.

Za svoje potrebe morejo gradbeni les sekati »im Lomone« in na Lijaku (Liakh);⁴⁵ to svoboščino so imeli že njihovi stari.

Deželsko sodišče spada pod goriško gospodstvo.

Ko opravljajo tlako za grad, dobi župan dva hlebca kruha in čašo vina.

Po dva sta vedno dolžna voziti voz kvatrnega lesa.

Činž dajejo knezu po goriški meri.

Desetinskega žita so dolžni voziti v Gorico dva voza; kar ga je več, dá naj ga upravnik prepeljati proti plačilu in dá zato zajtrk in obed.

Kdor ima »im smet« njive in brajde, je dolžan voziti desetinsko vino v Gorico v knežjo klet.

Če ima pri sebi ugledne ljudi, more /župan/ z mrežo, vrvico in lopato loviti kapeljne in druge ribe.

Kadarkoli so pozvani, dolžni so pomagati pri lovu in delati tenetve.

⁴³ Petovlje, ob Soči pod Gorico.

⁴⁴ Štandrež, pri Gorici.

Peč (P e t s c h)⁴¹

Dolžni so opravljati vso tlako, stražiti z obhodom, voziti kvatrni les in opravljati vse druge obveznosti enako kot Štandrežani.

Juri Lucifor pravi, da je od knezove kmetije, ki jo ima za činž sedaj Mert Bruederle,⁴² ta dolžan voziti žitno in vinsko desetino iz Peči v Gorico. Bruederle se temu protivi in noče voziti. Zaradi tega se Lucifor pritožuje.

Dolžni so pomagati pri lovu in delati tenetve.

S o v o d n j e (S a u o d n a)⁴⁵

Sosedi niso dolžni tlačaniti, stražiti z obhodom, loviti ali delati tenetve. Namesto tlake morajo ribičem iz gradu voziti ladjo »k turnu« (zu dem thurn). Kadarkoli je potrebno, tudi ponoči, morajo pustiti vsako delo in voziti ladjo ribičem.

S t r a n (S t r a n)⁴⁶

Anndre Stanicz izjavi:

Travnik, ki ga kosijo oni iz Grgarja,⁴⁷ so dolžni ti iz Strani grabiti, zdevati /seno/ v kope in zvoziti /ga/ v goriški grad. Kadarkoli se zahteva, morajo v tlaki voziti les za oglje. Oni iz Čepovana (Tschepoban)⁴⁸ so dolžni sekati les za oglje.

Vsak knezov kmet je dolžan prinesiti v knezovo klet v Gorico tri obroče, potrebne za veliko kad.

Kot drugi dolžni so opravljati tlako, stražiti z obhodom in voziti kvatrni les.

Dolžni so delati tenetve in loviti. Od cele kmetije so morali dajati 4 šil., od polkmetije pa 2 šil. /lovščine/. (Vpis o tem pri Solkanu.)

S o l k a n (S a l k h a n)⁴⁹

Župan Juri Khuslin izjavi:

Proščenje je na dan sv. Ane; tedaj in pa na nedeljo po Marjeti prodaja prvi ples.

Kdor je župan, more svobodno v Soči ribariti z mrežo, palicami in nočnimi vrvicami (? , nachtschnueren). Zato je dolžan upravniku, sodniku in sodnemu hlapcu dati ob pojezdi jesti, ko se ta vrši okoli Martinovega, pa na dan sv. Ane, in kadarkoli k njemu tekom leta pridejo, zlasti pa kadar jezdijo v Grgar⁴⁷ in Čepovan,⁴⁸ tja in nazaj.

⁴⁵ Sovodnje, jugozahodno od Gorice.

⁴⁶ Stran, danes Kromberk, pri Gorici.

⁴⁷ Grgar, severno od Gorice.

⁴⁸ Čepovan, severovzhodno od Gorice.

⁴⁹ Solkan, pri Gorici.

Proščenje sklicuje in čuva deželski sodnik ter proda prvi ples tudi na telovo in na Vidovo, ko je proščenje pri sv. Vidu.⁵⁰

Fara v Solkanu spada pod Gorico.

Deželska sodnija v Solkanu spada pod goriško glavarstvo; apelacija gre od deželske sodnije na glavarstvo.

Kdor ima živino, vozi ob kvatrah voz lesa, ki ga je vzel v Panovcu (Paanwald); vsak prejme za vožnjo lesa pijačo in hlebec kruha.

Dolžni so vso tlako pri zidanju gradu /Gorice/ in pri mostu čez Sočo.

Za časa goriškega grofa Lenarta⁵¹ so Solkanci in Grgarci obrezovali sedaj pusto brajdo, ki leži pri stari opekarni (bey dem alten zieglofen) proti Beli nedelji (gegen dem Weissen sonntag) in ki obstoja iz 10 ali 12 njiv, vsaki po en dan;^{74a} ali pa so vsaki dali namesto tega po 4 šil. Sedaj obdelujejo Solkanci ronk (rannkh) za gradom, Grgarci pa dajejo še one 4 šil., ne vedo pa komu.

Dolžni so voziti desetino v Gorico; za to dobi vsak hlebec kruha in pijačo.

Dolžni so tudi grabiti dva travnika; eden je pod Loko (Lakh),⁵² imenovan Kluzeria, drugi pa pri stari opekarni. Od teh zvozijo tudi seno. Enako tudi od travnika, ki ga kosijo Grgarci in ki je pod Loko, v kraju imenovanem »na Zesta«. Poleg leži drug travnik, ki ga kosijo in zvozijo oni iz Strani za svojo župo. Za to dobe ti iz gradu na leto orno vina in vsak 5 hlebcev kruha; Fananczin iz Ravnice (Raunicz) pa kostruna ter ovco ali 40 šil.⁵³ Od /travnika/ Klucznicza dá se Solkancem orno vina in vsakemu dva hlebca kruha, od travnika pri opekarni pa 4 vedra vina in vsakemu dva hlebca kruha.

Ko prineso svoje činže, dá se jim hlebec kruha in čaša vina.

Davka niso nikdar plačevali, razen knezu pomoč in poklon.

Ko se je grof Lenart oženil, dali so mu poklon od ene kmetije.⁵⁴

Dolžni so popravljati pot proti Kanalu (gegen dem Chanal), do lesenega znamenja, ki stoji ob cesti, po kateri se v dolini jezdi ali hodi. Enako tudi pot proti Lijaku (Layach).

Za novoletno proščenje v Gorici so, kar jih je knezovih urbarščakov, dolžni voziti iz Panovca les.⁵

Deželski sodnik v Gorici pobira na njihovih proščenjih od vsakega krčmarja po 2 šil., od vsakega ognjišča, na katerem se kuha, prav toliko; pa tudi od kramarjev, ne ve pa koliko.

Lovščine niso dajali, hodili pa so osebno na lov, ko so bili goriški grofje v deželi. Kasneje pa so morali na ukaz glavarjev tudi hoditi na lov. Solkanci so tudi dolžni delati tenetve v Panovcu⁵ in Sabotinu (Saluatein).⁵⁵

⁵⁰ *Nekje nad Solkanom je stala cerkev sv. Vida (glej navedbo pri Grgarju, str. 187).*

⁵¹ *Zadnji grofov goriških Lenart, umrl 12. aprila 1500.*

⁵² *Loka pri Kromberku — Strani.*

⁵³ *Ravnica, nad Solkanom.*

⁵⁴ *Goriški grof Lenart se je dvakrat oženil, 1475 s hčerjo slavonskega bana Nikolaja, 1477 s Pavlo Gonzaga-Mantova.*

⁵⁵ *Sabotin, gora na desnem bregu Soče pri Solkanu.*

Jure Khuslin izjavi, da imajo v Solkanu desetino in gorski novec Hanns von Neuhaus zu Reiffenberg, die vonn Orzon, Reymund vonn Dormberg, Mert Bruederle, Hanns vom Thurn, cerkev sv. Štefana v Solkanu in deloma Veit vom Thurn.⁵⁶ Toda gorsko sodišče ima knez.

Podgora (Podgora)³¹

Župan Anndre Bregannt izjavi:

Soseska izvoli župana, sodnik in upravnik ga, če jima je všeč, potrđita; ako ne, izvolita sodnik in upravnik nato drugega.

Proščenje je v nedeljo po telovem, čuva ga deželski sodnik in pobira od vsakega krčmarja po dva, od vsakega kramarja pa po štiri šil.

Vsak, kdor ima voz, mora voziti v grad vožnjo kvatrnega lesa (quotemer holcz). Kdor ima konja in ne voza, dolžan je /les/ tovoriti.

Kadarkoli so pozvani, morajo opravljati tudi siceršnjo tlako v grad, z vožnjo in drugače osebno.

Za grofovega⁵¹ časa niso bili dolžni stražiti z obhodom. Za časa te vojne¹⁵ pa so morali na podlagi deželnega reda (lanndsordnung) stražiti z obhodom. Poslati so morali 14 mož.

Dolžni so voziti v kaščo v Gorico činž po goriški meri. Upravnik jim mora zato dati hlebec kruha in čašo vina.

Za časa grofov⁵¹ so včasih lovili kapeljne in male klene (kaplein unnd pfrillen) in /jih/ po eno librico (libriczen) nosili v grad.

Ko so za časa goriških grofov imeli na gradu lovskega mojstra, je bil dolžan vsak sosed o pustu dati po eno merico (merizina) ovsu, to je tretjina goriške kupne mere, in vsak po 2 šil. Župan je bil dolžan to žito zmleti in ga v grad zvoziti. Ko so goriški grofi izumrli, /tega/ niso več dajali, marveč so morali iti na lov in delati tenetve, kadarkoli je bilo to zahtevano.

Pevma pod Št. Mavrom (Paum vnter Sand Maur)⁵⁷

Župan Vrban Sussalikh izjavi:

Župana izvolijo sosedje, deželski sodnik ga pa potrdi.

Proščenje pri njih je na nedeljo pred križnim tednom, skliče ga deželski sodnik, župan pa naj proda ples.

Župan desetine ne plača. Na dan njihovega proščenja je dolžan dati deželskemu sodniku jesti in piti.

Deželska sodnija spada pod goriško glavarstvo.

Dolžni so vso tlako pri gradnji goriškega gradu.

Kvatrnega lesa je dolžan vsak, kdor ima konja, tovoriti vsake kvatre tovor v grad; kdor konja nima, dolžan je doma popravljati cesto. Za vožnjo lesa je dati vsakemu hlebec kruha.

⁵⁶ Goriške fevdalne rodbine in njihovi člani v času zapisa našega vira.

⁵⁷ Pevma in Št. Maver, na desnem bregu Soče pri Gorici.

Župan je dolžan pobirati knežjo desetino, upravnik pa mora k temu dati posodje. Od tega župan ne dobi ničesar. To desetino so dolžni sosedje v tlaki voziti v Gorico. Zato jim dá upravnik kar hoče. Ker župan nima /od tega/ ničesar, prosi, da se mu za trud nekaj odredi.

Spadajo v faro Solkan.

Od vse svoje posesti, vina in žita, so dolžni dajati župniku štiridesetino (quarentes). Štiridesetina mu /župniku/ pripada od vse desetine.

Stražiti z obhodom niso dolžni, razen onih, ki so na varnem v mestu. Če je vojna, mora vsa dežela na pomoč. Dve leti sem so jih silili tudi k straženju z obhodom, zaradi česar se pritožujejo. Pisem nositi niso dolžni.

Davka niso nikdar dajali, le če so se goriški grofje oženili, dali so jim poklon (eerung).

Dolžni so opravljati tlako pri gradnji soškega /mostu/.

Občina je dolžna iti na lov, kadarkoli so pozvani. Dva dni morajo delati tenetve, zato pa se jim mora dati vina in kruha.⁵⁸

Gorenje Cerovo (Ober Zera)⁵⁹

Župan Liennhart Hermanns sun izjavi:

Občina izvoli župana, deželski sodnik in upravnik naj ga potrdita.

Od svojih posestev činža ne daje.

Proščenje imajo na dan sv. Janeza Krstnika in na dan sv. Miklavža. Ta dneva je /župan/ dolžan dati upravniku, sodniku in njegovim hlapcem jesti in piti.

Sodstvo v britofu pripada po dveh delih Hannsu vom Thurn,⁶⁰ po eni tretjini pa knezu, izven britofa pa povsod knezu.

Kadarkoli so pozvani, dolžni so vso tlako in straženje z obhodom.

Činž plačujejo po goriški meri.

Vozijo kvatni les.

Kadar je treba, dolžni so v tlaki voziti desetino v Gorico. Zato prejme vsakdo hlebec kruha in čašo vina, ki drži pol buče (wutschen).

Kadar pridejo služabniki goriškega glavarja k njemu /županu/ na lov, jim ni dolžan ničesar dati, razen po svoji dobri volji.

Za župo so dolžni dati županu sosedje: Mathia des Jacobs sun, Sors von Wiplsakh⁶¹ in Lucas Tschukh, vsak po eno kokoš. Ne ve povedati, zakaj in zaradi česa so ti dolžni županu dajati kokoši.

Županu pripada činž od dveh kleti. Thonich Pobelli, Iuuanusch in Caspar Tschinka dajejo vsak po en krajcar.

⁵⁸ Podatkom za Pevmo slede tukaj izpuščeni podatki za furlanski vasi San Lorenzo pri Moši (Sanndt Lorentz) in Koprivo (Capriua).

⁵⁹ Gorenje Cerovo, v Goriških Brdih.

⁶⁰ Član goriške plemiške rodbine Thurnov (Torre). O njem Czoering, *Das Land Görz und Gradisca*, 680.

⁶¹ Vipolže, v Goriških Brdih.

Občina je dolžna, kadarkoli je pozvana, loviti in delati tenetve.

Župan izjavi: Kadar gredo služabniki goriškega glavarja na lov in pridejo k njemu, ni jim dolžan kaj dati, razen kar je njegova dobra volja.⁶²

Dolenje Cerovo (Vnnder Zeraw)⁶³

Župan Vlrich, činžman Sigmunda Von der Vessen, izjavi:

Župana izvolijo sosedje; ta Vonn der Vessin, tega oče Jacob in Heyss vonn Hungerspach ga pa potrdijo. Za župo ima od teh Von der Vessen en travnik.⁶⁴

Na dan sv. Jakoba je pri njih gorsko sodišče. Zasedajo ga oni Von der Vesten in Heyss von Hungerspach.

Njihovo proščenje je na nedeljo pred Jakobom; morajo ga tudi čuvati.

Jurisdikcija prve instance pripada imenovanim Von der Vesten in Heissu. Apelacija v drugi instanci in krvno sodstvo (malefiz) pa spadata pod Gorico.

Poprej niso stražili z obhodom, tudi ne vozili kvatrnega lesa, sedaj pa so dolžni opravljati oboje.

Dolžni so opravljati vso tlako in voziti les za most.

Župan ima od cerkve sv. Lenarta travnik;⁶⁵ od tega daje na leto 30 šil. činža.

Dolžni so iti na lov, ne pa delati tenetev.

Števerjan (Sannt Florian)⁶⁶

Župan Coczian Saubhicz des Bregannten sun von Lutschenei²⁹ izjavi:

Župana izvoli soseska, deželski sodnik in upravnik ga potrdita.

Župan ima od župe: 1. Zemljišče ob knezovi kmetiji, na kateri sedi Juri Malgai in ki meji na kmetijo Hannsa vom Thurn,^{66a} ki daje činž v Vipolže (Wiplsakh);⁶¹ na zemljišču je Malgajev živinski hlev; od tega daje Malgaj županu dve kokoši. 2. Kostanjev gozdič ob kostanjevem gozdiču Modericza iz Kojškega (Kulsko), imenuje se župnica (supnicza) in ima ga vsak župan za svojo pravico. 3. Travnik v Prebaczin, imenovan župnica; pokosil ga je vsak župan.⁶⁷

⁶² Podatkom za Gorenje Cerovo slede tukaj izpušчени podatki za furlanske vasi Romans, Crauglio (Cragul), Corona in Fratta; podatkom za sledeče Dolenje Cerovo pa tukaj izpušчени podatki za furlanske vasi Jalmicco (Jelminikh), Villesse (Vilesch), Moraro (Morar), Nogaredo (Hasendorf oder Nagaret), Medea in Versa.

⁶³ Dolenje Cerovo, v Goriških Brdih.

⁶⁴ Von der Vesten in Hungerspach so goriške fevdalne rodbine. Mihael Heuss iz Vogrskega (Hungerspach) je prejel 1471 od goriškega grofa v fevd vinsko desetino in polovico sodstva v Dolenjem Cerovem (F. Kos v Jadranskem almanahu za 1923, 16).

⁶⁵ Cerkev v Dolenjem Cerovem.

⁶⁶ Števerjan, v Goriških Brdih.

^{66a} 1471 (dec. 20) je dobil Anton von Turn od goriškega grofa Lenarta v fevd med drugim eno kmetijo v Števerjanu (F. Kos v Jadranskem almanahu 1923, 14, s tiskovno napako pri letnici: 1417).

⁶⁷ Kojsko, v Brdih. — Prebačina, potok, ki izvira vzhodno od Števerjana.

Občina plačuje županu od travnika, ki leži proti Brebaczina pri stundencu, 16 šil.⁶⁷

Imenovani Coczian služi županu tudi od travnika, ki leži v Slatovniku (Slatamnikh) proti sv. Nikolaju Podsabotinom (gegen sannd Niela vnnder Saluatein), dve kokoši, ki ju dobi desetinar.⁶⁸

Helar Simecz služi županu od travnika, ki leži Nakhalkanicza, kokoš.^{68a}

Brata Laure in Jacob Lucasicz Bratusniczitz služita županu od dveh travnikov, kjer nakosita dva voza sena, dve kokoši.

Srecznikhova dediča, namreč Bratusch in Schernago, služita županu od štirih travnikov, ki so bili Colawa iz Krmina in na katerih se pokosita dva voza sena, kokoš.

Sedem knezovih podložnikov, namreč Christoff Bratuschnizitsch, Jure, Comanle, Martin, Corenczitsch, Machor, Fukhalcza, služi posebej letno na nedeljo po Jerneju županu vsak po eno pišče.

Istega dne zaseda gorsko sodišče. Župan je dolžan deželskemu in gorskemu sodniku, štirim vinogorskim čuvajem (saltner), sodnemu slu in služabnikom dati jesti in piti.

Proščenje je na dan sv. Florijana. Sklicati ga dá deželski sodnik; gorski sodnik pa gorsko pravdo. Tudi tema je /župan/ dolžan dati jesti in piti.

Kadar sicer pridejo v teku leta ta in glavarjevi služabniki tja, mora jim tudi dati oskrbo.

Župan prejme od knežje žitne desetine v Kojskem dve kupni meri pšenice po goriški meri. Posebej mu pripada žitna desetina od treh kmetij Nafficzach pri Kojskem,^{68b} ki mu jo služi v števerjanskem okolišu soseska Kojsko. Letos je je bilo 20 snopov; več ali manj /mu pripada/ po priliki leta. Od knežje vinske desetine v Števerjanu pripadejo županu 4 orne.

Župan Coczian Saukhicz in Simecz Makosicz prejemata nadalje od zemljišča, ki v celoti ni polna dnina (tagpaw) in ki leži pod ter nad potom izven števerjanskega tabora, tam kjer se gre proti Cladetu, desetino od žita in vina.

Kdor je župan, ne daje od svojega vinograda knezu desetine, pač pa gorski novc. Zato pa oskrbuje desetinarja.

Desetina se daje vsa v moštu.

Ker je župan dolžan okovati sode — vendar z obroči, ki mu jih dá upravnik — pripadajo mu droži (gerben), kar jih ostane pod velikim čepom, ko se vina prodajo ali odvzamejo.

Župan je dolžan napovedati potrebe gospostva v zadevah glavarstva in deželskega sodišča ali upravnikove ukaze soseski v Števerjanu in župljanom v Kojskem,⁶⁷ Gorenjem Cerovem⁵⁹ in Senici.⁶⁹

Deželsko sodstvo z višjim in nižjim sodstvom spada pod Gorico.

Vsak sosed, ki ima konja /mora/ vsake kvatre voziti tovor lesa v Gorico; zato prejme vsakdo hlebec kruha in čašo vina.

⁶⁸ Slatovnik, pri Števerjanu. Cerkev sv. Nikolaja Podsabotinom.

^{68a} Kakenca, pri Števerjanu.

^{68b} Njivica, pri Kojskem.

⁶⁹ Danes Podsénica pri Števerjanu.

Dolžni so vso tlako pri gradu Gorici in pri mostu čez Sočo.

Proščenje na dan sv. Florijana sklicuje v Števerjan deželski sodnik. Za vojne¹⁵ je začel /deželski sodnik/ pobirati stojnino (stanndt) in krčmarino (taferngelt), to se pravi od vsakega kramarja in od vsakega krčmarja, ki ne toči v lastni kleti, po dva šil. Ta denar odvzema deželski sodnik.

Čeprav čuvajo od starine le proščenje na belo nedeljo v Gorici, jim vendar deželski sodnik v Gorici nekaj časa sem na nadležen način ukazuje čuvati tudi ostala proščenja v Gorici, ki jih je na leto sedem, pa tudi druga na deželi, kot pri Sv. Lovrencu v Furlaniji (Sannd Lorennczen in Friaul),⁷⁰ v Čepovanu (Thschepobon),⁴⁸ v »Sannsegeen«, nad Idrijco (ob der Ydricza)⁷¹ in drugod, kar jih zelo obtežuje.

Pravi, da devet knezovih kmetov v Števerjanu, namreč onih sedem, ki dajejo županu, kot je povedano, pišče na nedeljo po Jerneju, poleg teh pa še Augustin in Simon Achaczitz, opravlja senokošno tlako na grajskem travniku na Lijaku,³ imenovanem Trebesch.^{71a} Za to dobe iz gradu 7 veder vina, 36 funtov svežega mesa ali enega koštruna, 16 funtov svinjskega mesa in za tri dni kruha. Mimo tega grabijo tudi travnik v Števerjanu, imenovan Sapanam, ki ga kosijo oni iz Idrijce (aus der Ydricza).⁷¹ Za to dobe kosci in grabilci tovor vina. Od tega vzamejo grabilci en sodček. Vsakemu, tudi županu, gre funt mesa in vreča moke. Od tega dobi vsaka stran polovico.

Činžno vino dajejo po goriški meri.

Števerjan spada pod faro Ločnik. Pritožujejo se nad svojim župnikom Mathesom Weichslbergerjem, ki jih pri službi božji prikrajšuje za nekaj maš in za drugo. Prosiijo, da se to spremeni.

Od starine je bil običaj, da je zemljišče, pripadajoče knezu, ki je bilo od poprej okopano ali obdelano, oddajal župan. Če je pa kdo želel novine, je župan te predložil soseski in si ogledal, če ni to soseski v škodo in če jih more pogrešati. Nato jih je župan z vednostjo upravnikovo oddal.

Davka niso nikdar dajali, razen pomoči in poklona knezu ter parkrat obveščevalni denar proti Turkom.

Knezovo vinsko desetino, če se je ne prodala, so dolžni v Števerjanu vsi sosed, ki imajo konja, voziti v tlaki v Gorico.

Ko prineso činže, prejme vsakdo hlebec kruha in pol buče vina.

V Števerjanu je vinska mitnica, /ki pobira/ od tovara 7 šil., od voza 14 šil., od potnega putrha (raisputruchen) pa se ne plača nič. V tamošnjem britofu ni nihče eksempten ali oproščen, pa naj bo vino kogarkoli hoče, in ali je to v britofu ali pa v njihovih hišah. To mitnino plačujejo le kupci. Oni iz Gorice te mitnine niso plačevali; toda vsi drugi kupci iz Kanala in od drugod; nekateri se temu nekaj časa sem upirajo.

⁷⁰ San Lorenzo pri Moši.

⁷¹ Idrijca ali Idrija (Judrio), mejna rečica med Jugoslavijo in Italijo. Kraj Idrija zahodno od Kanala, nad Idrijco. — Sapanam, travnik za vrhom Na pani pri Števerjanu.

^{71a} Tribuša, potok na Lijaku.

Župan Coczian Saukicz izjavi, da je od nekaterih starih ljudi slišal, da so dajali lovščino, to je od kmetije 4 šil., od kajže 2 šil. Niso pa hodili na lov in delali tenetev.

K o j s k o (K u l s g o)⁶⁷

Župan Michel Schaczer izjavi:

Župana izvolijo vedno sosedge; nekaj časa sem sta ga potrjevala sodnik v Krminu in upravnik v Gorici. Od starine je sodnik v Krminu potrjeval zase župana po izvolitvi v soseski, upravnik v Gorici je pa tudi zase zaradi desetine po svoji volji pristajal na župana.

Župan prejme od knezove vinske desetine štiri orne vina in je prost desetine od žita in vina. Travnik, ki leži Nanifficzach^{68b} za Comorjevo hišo, kosi vsak župan za sebe.

Laure Makosicz v Števerjanu daje županu od enega travnika kokoš. — Peter Wunschicz daje od enih rovt dve kokoši. — Crise Schneider daje od enega travnika, ki ga je imel Jakhl Anndre Guetnikhs sun, županu kokoš. — Laure Jakhin daje od nekaj travnikov — pravi, da jih ni več ko dva — pet kokoši; ni pa plačal več kot tri kokoši, kajti župani niso zahtevali več. — Anndre Schmid služi županu od enega travnika kokoš. — Gregor Muschicz služi od ene gmajne med drugim kokoš.

Župan izjavi, da je voljan popustiti od štirih orn vina od desetine zato, da bo upravnik zopet postavljaj sam župana, se odkrižal sodnika in /ta/ ne bo več dolžan storiti /to je potrjevati župana/.

Dajatve, ki jih za svojo pravico prejema župan sodnika iz Krmina, ki niso napovedane od strank, marveč posnete iz urbarja:

Peter Tschutschalicz daje dve orni vina, kokoš in 10 jajc. Ko je bil za župana Nicolaw Welicz, zadržal je svoj činž, to je orno vina krminske mere, 16 šil. ali 10 krajcarjev, enega tlačana (robater) za 6 krajcarjev in 1 fenig. Teh činžov upravnikov župan ni dobil, le od Petra kokoš.

Prost je tudi dajanja desetine od treh brajd in dveh vinogradov, od katerih sta pripadala sicer desetina in gorski novce knezu.

Župan je dolžan v nedeljo po Ivanovem, ko imajo proščenje, dati vso oskrbo deželskemu sodniku in upravniku v Gorici. Prvi ples tamkaj gre županu kot njegova pravica. Proščenje sklicuje goriški deželski sodnik. Od kramarjev in krčmarjev pobira po 2 šil.

Sodstvo v britofu v Kojskem pripada po dveh delih deželski sodniji v Krminu, sodstvo v vasi hkrati s taborom sv. Križa (des heiligen Creucz taber)⁷² pa spada pod Gorico.

Kvatrni les, to je tovor lesa v goriški grad, so dolžni voziti tisti, ki so pod goriško sodnijo in imajo konja.

Opravljeni morajo vso tlako pri /goriškem/ gradu in pri mostu čez Sočo. Proščenje v Gorici stražijo kot Števerjanci.

⁷² Tabor sv. Križa, pri Kojskem.

V faro so v Ločnik. Če kdo umrje, zahteva /župnik/, da se mu dá brati 30 maš.

Laure Mistrizitz pravi, da se spominja, da so oni iz Kojškega dajali od vsakega ognjišča po 2 šil. lovščine; ker pa so dajali lovščino, niso hodili na lov.

Šempas (Sann Pass)⁷³

Župan Thonich Wattich izjavi:

Župana izvolijo sosedje, potrdi ga deželski sodnik z upravnikom.

Od župe ima naslednje činže: Danielicz. Po star pšenice in ovsu, kokoš, 10 jajc, 20 šil. ali 12 in pol krajcarjev, desetino od malih živali, ob pojezdi kupno mero ovsu. — Mathia Trefanczicz (prej Videcz Bratosniczicz). Star pšenice, kokoš, 10 jajc, 20 šil., desetino od malih živali, ob pojezdi kupno mero ovsu. — Anndre Volkh v Št. Mihelu (Sann Michel).⁷³ Kokoš, kupno mero ovsu. — Primus Jopicz in Jannes Wattech. Kupno mero ovsu, 6 šil. ali 3 krajcarje in 3 fenige, kokoš. — Marcus Brginicz od kajže, ki jo je prej imel Lucan. 3 kupne mere pšenice, ob pojezdi pol kupne mere ovsu, kokoš, 6 jajc.

Primus Japitsch /daje/ desetino od dveh njiv, imenovano vipauschina. — Od Meschicza Brginicza ima kot pojezdno pravico (poiesen gerechtigkait) kokoš. — Od 17 knezovih kmetov gre županu pojezdne pravice kupna mera ovsu in ena kokoš. — Od desetine v Šempasu mu gredo za njegovo pravico tri orne rebule (rainfal).

Desetinarju /gredo/ tri orne rebule.

Vsak župan je oproščen svoje desetine od žita in vina, kar je je v njegovi župi in ki pripada knezu.

Župan nasprotno je pa dolžan dati sodniku in upravniku ter njunim hlapcem štirikrat na leto, ko jezdijo v Križ (Creucz) na pojezdo, južino (jausen). Dolžan je tudi dati vsakemu desetinarju tri dni hrano, četrti dan po /jo dá/ župnik. Žonta (sonndten) pripada vedno županu.

Na Jakobovo in na nedeljo pred sv. Urhom je dolžan župan dati deželskemu sodniku in upravniku ter njunim hlapcem dvakrat zajtrk in južino, konjem pa krmo; upravniku pa ob činžni pojezdi, dokler pobira činž, oskrbo.

Obe imenovani proščenji čuva deželski sodnik. Vsak krčmar in kramar je dolžan dati deželskemu sodniku po 2 šil. Prvi ples na proščenju v Šempasu je prej pripadal županu, toda odvzel mu ga je upravnik Nicolasch.

Gorskemu sodniku pripada zasedanje gorskega sodišča.

Od deželskega sodnika gre apelacija od tega, kar se dogodi na deželi, na glavarja v Gorico.

Knezovi činžniki in kmetje so dolžni nositi činžno žito in vino upravniku v Gorico. Nasprotno jim mora upravnik dati čašo vina in hlebec kruha. Činž plačujejo sedaj po goriški meri. Poprej, ko so plačevali kapitlju v Oglej (gen Agla ... dem capitl), merili so ga po laški meri (walsch mass).

⁷³ Št. Mihel, nad Šempasom.

Vinsko in žitno desetino iz Šempasa so dolžni voziti v Gorico. Če se desetina tamkaj /to je v Šempasu/ proda, so /te/ tlake prosti.

Dolžni pa so tlako pri utrjevanju mesta Gorice in pri soškem mostu. Dolžni so voziti les za most na Lijaku.³ Ti iz Črnič (Zernutsch)⁷⁷ in Batuj (Bozuiaich)⁸³ so dolžni delati most. Dolžni so grabiti seno in ga voziti v grad. Ko grabijo seno, prejmejo iz gradu orno čistega vina in vsak dva hlebca kruha. Poprej je vsak dobival po tri hlebce kruha. Drugikrat so dolžni dati jim štiri vedra vina in vsakemu dva hlebca kruha. Ko vozijo seno, dobi vsak hlebec kruha in čašo vina.

Štiri župljani so dolžni vsak na leto voziti po osem voz lesa upravniku; za to pa jim mora dati upravnik jesti in piti.

Kadar mu je treba, more župan loviti ribe v Lijaku.³

Ko zaseda gorski sodnik gorsko pravdo, kot je to zgoraj zapisano, mora dati sodija (schöpf oder sodia) sodniku jesti in piti.

V Šempasu ne daje nihče več kot dva šil. lovščine.

Ozeljan v šempaški župi (Osslan in Sannd Passer sup)⁷⁴

Sodja (sodian oder schöpff) Clemennt Pertzitsch izjavi:

Soseska izvoli župana in sodjo, potrđita in zaprisežeta ju deželski sodnik in upravnik.

Njegova /sodjeva/ pravica je, da daje činž od ene kmetije, kot je spodaj zapisano. Dalje dobiva za svojo pravico 6 kupnih mer ovsu in 6 kokoši, ki mu jih dajejo, vsak po eno kupno mero in po eno kokoš, naslednji: Laure Vauntacz, sodni sel (gerichtzbot), Matheus Sidaricz, Augustin Zepawauicz, Peter Rampacher, Steffan Fritka. Od tega je dolžan dati upravniku in deželskemu sodniku v nedeljo po Petrovem, ko je v Ozeljanu gorska pravda, jesti in piti. Če pa prideta sicer v teku leta, dá jima po svoji moči piti, sira in kruha.

Dolžan je tudi sedeti pri pravdi z gorskim sodnikom pa tudi na Jakobovo pri pravdi z deželnim sodnikom.

Kot sodja je prost vse tlake, razen da gre namesto župana včasih s tlačani.

Ti iz Ozeljana morajo opravljati vso tlako pri gradnji gradu /Gorice/ in soškega mosta.

Čeprav so oni iz Šempasa²¹ vozili les k zgornjemu mostu na Lijaku,³ ti iz Ozeljana tega niso delali, razen da so nad mostom, kjer se gre proti Beli nedelji (so mann auff den Weissen sonntag get),^{74a} napravili skupaj z onimi iz Št. Mihela⁷³ brv čez Lijak.

Vsa župa je dolžna grabiti in delati kope na grajskem travniku na Lijaku, imenovanem Okroglar,⁴ le oni iz Vogrskega²⁰ grabijo in delajo eno kopo. Za to dobe /Ozeljanci/ iz gradu orno vina in vsak hlebec kruha. Dalje grabijo in

⁷⁴ Ozeljan, pri Šempasu v Vipavski dolini.

^{74a} Bela nedelja, neki kraj med Lijakom in Gorico. Prim. podatek pri Grgarju (spodaj str. 187) in Solkanu (zgoraj str. 164).

delajo kope na travniku tostran Lijaka, imenovanem Trebesch. Za to dobe iz gradu čeber vina in vsak hlebec kruha. Prej pa so prejemali, kot je slišal, več kruha. Od teh dveh travnikov seno so dolžni voziti v tlaki. Prej je za to vsak prejel bučo vina /in/ hlebec kruha. Sedaj dobe komaj njih trije bučo vina in hlebec kruha.

Grabijo in delajo kope tudi na travniku pod Ozeljanom, imenovanem Nodobrauitze. Za to ne dobe ničesar. Navadno je /sena/ za dve kope, ki ga vozijo tisti iz Trnovega (Ternaw).⁷⁵

Od kmetije, ki jo je imel Martin Jekocz, dobi /župan/ kupno mero ovsa. Vsa župa je dolžna voziti desetinsko vino v Gorico.

Na Jakobovo je v Ozeljanu proščenje. Skliče in čuva ga deželski sodnik. Od kramarjev in krčmarjev, ki točijo izven kleti, pobira po 2 šil.

Deželska sodnija spada pod Gorico; priziv od te gre na glavarstvo.

Kvatrnega lesa voziti niso dolžni.

Deželski sodnik proda na njihovem proščenju prvi ples.

Lovščine dajejo po 4 šil. od cele in po 2 šil. od polkmetije. Če lovščine niso plačali, napravili so eno tenetvo pri potoku Weitanitz.^{75a}

Osek, ki spada pod Šempas (Ossek gen Sannd Pass gehörig)⁷⁶

Sodstvo in jurisdikcija prve instance spadata pod deželsko sodišče goriško, apelacija in višje sodstvo pripadata glavarstvu.

Skupaj z njimi /s temi iz Oseka/ so vsi sosede iz šempaške župe dolžni seno, ki pripada na Lijaku³ pod goriški grad, grabiti in zvoziti ga, ne pa kositi.

Dolžni so tudi sicer opravljati vso tlako pri /goriškem/ gradu in pri soškem mostu. Morajo tudi pomagati delati most preko Lijaka /v smeri/ proti Šempasu.

Kvatrnega lesa voziti niso dolžni.

Dolžni so grabiti tri travnike na Lijaku in voziti seno.

Vas Osek spada v faro Črniče.⁷⁷

Proščenje je drugo nedeljo po sv. Urhu. Tja pride župan, da ga čuva namesto sodnika.

Mitnino od kramarjev in krčmarjev pobira župan, od vsakega po 2 šil.

Mesta Gorice niso dolžni stražiti z obhodom in stražiti ga. Toda na prošnjo in ne v škodo njihovega starega običaja so bili pregovorjeni stražiti iz dobre volje, ne na podlagi neke pravice.

Parkrat so dali pomoči in poklona pol goldinarja; letos o Martinovem hočejo plačati tudi drugo polovico /goldinarja/.

Lovščine dajejo na leto od kmetije po 2 šil. Martin Marbecz iz Oseka izjavi: enkrat na leto so napravili tenetve za lov in če so se z njimi pogodili, so šli na lov.

⁷⁵ Trnovo, na planoti nad Ozeljanom.

^{75a} Prejkone potok, ki teče od Vitovelj (nemško Weitenburg) nad Ozeljanom.

⁷⁶ Osek, pri Šempasu.

⁷⁷ Črniče, jugovzhodno od Šempasa.

Št. Mihel v šempaški župi
(Sannd Michel in Sannt Passer supp)⁷³

Wastiantschnitschitz izjavi:

Vsak sosedov je po svoji moči dolžan delati tlako za grad Gorico in za most čez Sočo, kadarkoli je potreba.

Za časa vojne¹⁵ so šli v Gorico na obhodno straženje, čeprav k temu niso bili dolžni. To opravljajo še vedno.

Vlrich Lebann pravi, da daje vsako leto županu 2 šil. denarja za njivo (ackhergelt), imenovanega wiupautschina. Ko ga župan zbere od vseh sosedov, izroči ga eno leto upravniku v Gorici, drugo pa županu v Rihemberku. Tako se je postopalo od starine.⁷⁸

Lovščina. Wastiantschnitzitsch je enkrat »dem Pemiesen« dal 2 šil. Vlrich Leban /je dal/ lovščine 4 šil. Anndre Wolkh daje letno lovščino županu, ne ve pa, komu jo ta naprej izroči.

Križ (Creutz)⁷⁹

Župan Thomas Wodapibecz izjavi:

Župana izvoli soseska, sodnik in upravnik ga potrdita. Toda glavar se vmešava in izbira župana po svoji volji.

Izjavi, da ne plačuje od polkmetije, na kateri sedi, naslednjega činža: tri kupne mere ovsa, čeber vina, 16 šil., kar dá 10 krajcarjev, pol kokoši, 6 jaje; poleg tega kapitelskega činža 73 in pol šil., kar dá 45 krajcarjev in 2 in pol feniga; jurjevice (sannd Jörgen recht) 2 šil., kar dá 1 krajcar in 1 fenig.

Drugo polovico te kmetije ima Lucas Periabicz. Daje prav toliko kot Wodapibecz.

Coczian Nadlischikh od polkmetije Thomana Rorerja. Daje enako kot Wodapibecz, le kapitelske pšenice en star. Poleg tega daje izven kmetije in omenjenega činža županu, česar ni v urbarju: zvrhano kupno mero pšenice, 6 kupnih mer ovsa in tri kokoši.

Coczian Nadlischickh daje od druge polovice kmetije, ki jo je imel Simon Klebicz, tri kupne mere ovsa, čeber vina, 10 krajcarjev, pol kokoši in 6 jaje.

Po zvrhano kupno mero pšenice, star ovsa in tri kokoši dajejo Ambros Jurkhicz, Liennhart Vallicz, Matheus Bratina, Paule Schgrle (ki daje 5 kupnih mer ovsa), Jannes Ruter, Anndre Batahel in Vallentin Wachael.

Dalje daje vsaka polkmetija kot sledi: Blas Wurtzel iz Dobravelj⁸⁰ (Dobraulach): pol zvrhane kupne mere pšenice, 3 kupne mere ovsa, poldrugo kokoš. — Simon Schlamicza: 3 kupne mere pšenice, poldrugo kokoš. — Po pol zvrhane kupne mere pšenice, 3 kupne mere ovsa in poldrugo kokoš dajejo:

⁷⁸ Odstavek o denarju za njive je od druge, toda sočasne roke.

⁷⁹ Križ, v Vipavski dolini.

⁸⁰ Dobravlje, pri Križu.

Jannes Sewnna, Thonich Wuczel, Yban Werkicz, Peter Otwirikh in Simon Klebicz.

Nasprotno je župan dolžan dati deželskemu sodniku, upravniku ter glavarjevim služabnikom letno štirikrat jesti in piti. /Potem/ ko pridejo v soboto, štirinajst dni pred pustom, zaseda v nedeljo deželski sodnik deželsko sodnijo pri županovi hiši, v ponedeljek je lov na zajce, v torek jim dá /župan/ zajtrk.

Pred božičem imajo lov sami zase; zajci pripadejo deželskemu sodniku in upravniku.

Ko pridejo deželski sodnik, upravnik, mitničar in glavarjevi služabniki zaradi čuvanja proščenja in pobiranja mitnine v Ajdovščino (inn der Haidenschafft), jim dá župan v Lokavcu (Lokawicz) v četrtek v križnem tednu po veliki noči večerjo in v petek zjutraj zajtrk, z vso oskrbo za konje.⁸¹ Istega dne, ko deželski sodnik zaseda deželsko sodnijo v taboru Križu (im taber zum Chreucz), jim dá župan v Križu južino in večerjo ter oskrbo za konje.

V soboto pred Lovrencom prideta zopet sodnik in upravnik k županu. V nedeljo ju oskrbuje župan ves dan, s konji vred in jima dá potrebno. Tega dne zasedata deželski in gorski sodnik deželsko in gorsko sodišče.

Ker imajo pod taborom Križem nemški gospodje iz Ljubljane⁸² desetino, ki so jo temu redu podelili goriški grofje, vodi ob imenovanih štirih pravnih dneh gorsko pravdo vedno upravnik. Pobira gorski novc za kneza.

Ko imata deželski sodnik ali upravnik s svojimi hlapci sicer v teku leta tamkaj uradno ali glede deželske sodnije kaj posla, vzdržuje ju s konji vred.

Od knezove žitne desetine, ki jo pobira Veit vom Thurn,⁸⁴ gresta županu od vsakega kupa žita, ko se zmlati in preveja, 2 zvrhani kupni meri pšenice. Enako pa tudi od rži, pirjevice in ovs. Znese, po tem kakor žito obrodi, okoli 2, 3 ali 4 kupne mere. Župan je pa nasprotno dolžan dajati voznikom, ki žito vozijo, jesti in piti ter mlatiče vzdrževati.

Ko se pobira vinska desetina, grede županu vinske tropine s primernim vinom, kar ga ostane pod velikim čepom. Nasprotno je dolžan tačas desetinarja sam vzdrževati.

V petek v križnem tednu deli deželski sodnik vodo Hubelj pri Ajdovščini (Kobell bey der Haidenschafft), ker ta loči vipavsko od goriške sodnije. Tam sklicuje proščenje in poziva za njegovo čuvanje župe Križ, Črniče,⁷⁷ Batuže,⁸³ Šempas²¹ in Lokavec.⁸¹ Goriški mitničar pobira tamkaj mitnino; koliko je te mitnine, ne ve. Županu v Lokavcu pripada stojnina od štirih kramarjev, koliko /je je/, ne ve. Oni iz Vipave in iz vipavske sodnije hočejo biti pri tem proščenju prosti stojnine in krčmarine, zato ker so pri njih ti iz goriške sodnije tudi prosti.

Slede pravice biriča. Birič Achacz ne plačuje činža od kajže, na kateri sedi. /Činž:/ 3 kupne mere ovs, čeber vina, 16 šil., kar dá 10 krajcarjev, pol kokoši, 6 jajc. Kapitlju: 3 kupne mere pšenice, 2 šil., kar dá 1 krajcar,

⁸¹ *Ajdovščina in Lokavec pri Ajdovščini.*

⁸² *Nemški viteški red.*

⁸³ *Batuže, v Vipavski dolini.*

1 fenig. — Od žitne desetine, ki jo pobira Veit vom Thurn, mu /biriču/ gre: po kupna mera pšenice, ovs, rži, debele in drobne pirjevice; ves bob desetinski, okoli 2 ali 3 kupne mere; od knezove vinske desetine, ki jo pobira gospod Veit, mu gre čeber tropin s primerno količino vina. Posebej dobiva čeber vipavskega vina. Zato mora opravljati vse, kar je biričeva dolžnost. Dalje prejema od kajže, ki jo je imel Steffan Sossolicz: 2 vedri vina, 16 šil., kar dá 10 krajcarjev, kokoš in 6 jajc.

Sledi pravica upravnikova. Od polzemljišča Andreja Pinobreia /činž/: 3 kupne mere ovs, čeber vina, 16 šil., kar dá 10 krajcarjev, kokoš, 12 jajc. Namesto tega činža dá upravniku: 5 čebrov vina (eno vedro gre na en čeber), 25 krajcarjev, kar dá 2 goldinarja (?) in 11 krajcarjev.

Od polzemljišča Simecza Klebicza, ki ga je imel Gregor Spech. Činž enak kot pri prejšnjem. Namesto tega dá upravniku 10 funtov in 10 šil.

Župan je prost žitne in vinske desetine od kmetije, na kateri sedi, enako od vseh svojih vinogradskih desetini.

Tudi izpove /župan/: tabor v Križu, ki ga je pridobil Veit vom Thurn, je bil prej goriškega grofa Lenarta, potem cesarja Maksimilijana.⁸⁴ Tamkaj je deželski sodnik vedno opravljal deželsko sodstvo v kriminalnih in civilnih zadevah. Thurnom ni nikdar pripadalo. Šele odkar so Benečani izgubili Gorico, si ga je polastil /Thurn/.⁸⁵

Od kdaj je tabor zgrajen, se ne spominja. Slišal je, da so Rabatta (die Robaten) imeli njivo na spodnji strani proti Vipavi, kjer stoji sedaj tabor. Od te je šla desetina Rabattom.⁸⁶

Veit vom Thurn pobira od vsakega ognjišča (feurstat) v taboru 24 šil. Teh, ki so poprej plačevali v urbar, je 13. Kakšne pravice ima Veit vom Thurn v taboru, ne ve. Izven tabora ima Veit v svoji oblasti pomirje (burkhfrid), kakor daleč more nekdo s ploskim kamnom (mit ainer platen) zalučati. Nadalje je letos na nedeljo po telovem prodal ples pred taborom. Izvaja tudi sodstvo v taboru. Na podlagi svoje zastavščine (pfannndtschiling) pobira tudi vinsko desetino v Žabljah (Krotenhulben)⁸⁷ in kapiteljsko desetino z gorščino. Ta znaša v boljših oziroma navadnih letih do okoli 80, 90 ali 100 čebrov. Od vsakega vinograda mu pripada gorskega novca 1 šil.; koliko znese, ne ve. Od vseh kmetij, ki so kapiteljske (im capitl) in pripadajo knezu, pobira desetino od žita in vina. Pobira tudi desetino od jagnjet in kozličkov v dveh vaseh: Kamnje (Kaminach) in Štomaž (Sannd Thomas).⁸⁸

Ko so pobirali desetino knezovi oskrbniki (keller), sta župi Križ in Lokavec oddajali desetino od vina in žita v tlaki v Gorico. Prav tako tudi desetinsko vino o sv. Jakobu.

⁸⁴ Goriški grof Lenart, umrl 12. aprila 1500; cesar Maksimilijan, umrl 12. januarja 1519. Križ je prejel Vid Thurn 3. januarja 1504 (*S. Rutar v Izvestjih Muzejskega društva*, 1892, 129). O Vidu Thurnu tudi Czoering, *Das Land Görz und Gradisca*, 678.

⁸⁵ Junija 1509 so zapustili Benečani Gorico.

⁸⁶ Rabatta, goriška feodalna rodbina. O njej Czoernig, 666 dalje

⁸⁷ Žablje (*Velike, Male*), pri Križu.

⁸⁸ Kamnje in Štomaž, vasi severozahodno in severno od Križa.

Dalje pobira Veit tudi žitno desetino, ki je prej spadala v knezov urbar in jo dajejo kapiteljske kmetije. Znaša okoli 8, 10 ali 12 starov. Od te žitne in od vinske desetine pripada štiridesetina župniku v Kamnjah. Od te vinske desetine pripada letno župniku v Rihemberku 21 čebrov vipavca. Pobira tudi nekaj činža, kot je to v urbarju zapopadeno.

Zaradi gmajne, ki je v sporu med temi v Žabljah (Sablach)⁸⁷ in /temi/ v Dobravljah (Dobraulach),⁸⁰ pravi, da ti iz Žabelj nimajo ondod nobene pravice. Zlasti poleti niso ti iz Dobravelj puščali vanjo te iz Žabelj; le pozimi so to iz dobre /volje/ dovoljevali.

Prebivalci tabora Križa so vedno popravljali pota proti Šturijam v Ajdovščini (Sannd Jörgen der Haidenschaft);⁸⁹ to pa zato, ker niso opravljali tlake v Gorico in niso že nekaj časa z ostalimi deželani stražili mesta Gorice.

Dolžni so vso tlako pri zidanju gradu Gorice in pri soškem mostu.

Skupaj z župama Lokavec⁸¹ in Batuje⁸³ so dolžni grabiti seno na dolgem travniku (lanng wisen) tostran Lijaka; toda seno voziti niso dolžni. Zato prejmejo ti iz Križa orno vina in vsak dva hlebca kruha; od ostalih žup pa vsaka tudi toliko.

Čuvajo proščenje na belo nedeljo v Gorici.

Ko je bila sila, prišli so s svojo brambo (wer) v Gorico.

Kdor je drugam podsoden, mora, izven omenjenih štirih dni, ko zgoraj /v Križu/ zaseda pravdo deželski sodnik, v prvi instanci v Gorico pred deželskega sodnika, z apelacijo pa pred glavarstvo. V kriminalnih zadevah ima posla glavarstvo.

Dolžni so oddajati svoj činž v Gorico; za to dobi vsak hlebec kruha in čašo vina.

Ti iz Križa so dolžni dajati v Križ, dvakrat ali kolikor je treba, vsak po en kruh, za oskrbo knezovih desetinskih oskrbnikov.

Lovščine so dajali od kmetije po 4 šil., od polkmetije po 2 šil., od ognjišča (fürstat) tudi po 2 šil. Prebivalci v taboru so pred časom tudi dajali, namreč vsak gospodar po 2 šil., kar je pa sedaj Thurn odpravil. Dolžni so bili tudi graditi lovsko hišo v Beli (in der Wella).⁹⁰

Idrija nad Brdi (Ydria ob Egken)⁹¹

Župan Gregor Jernezitsch izjavi:

Na predlog sosedov postavlja župana deželski sodnik, glavar v Gorici pa naj ga potrdi.

Dolžni so vso tlako pri gradu Gorici in pri soškem mostu.

Glede deželskega sodišča spadajo pod Gorico.

Dolžni so kositi dva grajska travnika pri Števerjanu.⁸⁶ Ti iz Števerjana so dolžni seno grabiti in ga v Gorico spraviti. Ko kosijo seno, dobe /kosci/

⁸⁰ Šturije, pri Ajdovščini.

⁸⁹ Bela, jugozahodno od Idrije.

⁹¹ Idrija, zahodno od Kanala.

in grabilci orno vina in vsak pet hlebcev kruha. Dva tamošnja soseda, Lucas Tibeiner in Blas Papes, sta dolžna od njunih kmetij k tej tlaki dati vsako leto koštruna.

Od smrti cesarja Maksimilijana sem⁸⁴ so poleg drugega stražili z obhodom mesto Gorico, toda od starine k temu niso zavezani.

Na dan sv. Jederti pride goriški deželski sodnik k županu; ta je njemu in njegovim služabnikom dolžan dati tega dne in preko noči vse potrebno.

Nasprotno mora župan dovoliti prvi ples. Od obeh imenovanih, Tibeinerja in Papesa, dobi po en sir /težak/ okoli 3 funte in po 5 jajc; posebej od enega, ki ima košanijo (korb koschan), pa 5 jajc. Od ene kmetije, ki pripada kapeli sv. Ane v Gorici, mu gre 60 šil.⁹² Ima to, ker je župan

Davka niso nikdar plačevali; toda parkrat so iz dobre volje dali pomoč in poklon.

Na dan sv. Jederti je pri njih proščenje. Tedaj pobere deželski sodnik od kramarjev in krčmarjev do 10 ali 12 šil., česar pa poprej ni bilo, marveč se je začelo šele za časa upravnika Nicolascha.

Hermachor, sin župana Ulrika, izjavi, da postavlja in potrjuje župana po predlogu sosedov njihov gospod »der vonn Spennberg«,⁹³ ki so mu vsi podložni s činži.

S prvo instanco in apelacijo so podrejeni deželskemu sodišču.

Štomaž in Skrilje, Dobravljje (Sannd Thomas vnd Sgrilach, Dobraulach)⁹⁴

Sodja Primus Wrzan izjavi, da ima v Dobravljah kmetijo z 12 njivami in 6 travniki; dva travnika ležita »vmb Lakh«, tretji in četrti ležita skupaj »Vlyschkonczi«, peti in šesti ležita pod cerkvijo sv. Petra pri travnikih Sternata in Behama.⁹⁵ Daje činža star ovsa, dva čebra vina, 32 šil., kar dá 20 krajcarjev, kokoš in 12 jajc. Kapitlju daje činža od kmetije star pšenice ter 4 šil., kar dá dva in pol krajcarja. Ker je sodja, je tega činža prost. Namesto tega daje vendar, kar je sodja, 15 laških funtov. Ko pa ne bo več sodja, dal bo zopet činž.

Sodjo izvolita hkrati z županom upravnik in deželski sodnik.

Sodja ni dolžan opravljati tlake, marveč mora pomagati županu napovedovati.

Proščenje je dvakrat na leto, v nedeljo po telovem in na povišanje križa. Čuva ju gospod Veit vom Thurn, česar se polašča šest let sem.⁸⁴ Prej ju je čuval goriški deželski sodnik. Veit pobira od vsakega kramarja in krčmarja po 2 šil. stojnine.

⁹² Kapela sv. Ane, danes v stolni cerkvi v Gorici.

⁹³ Verjetno fevdalni rod, ki se imenuje po gradu Spilimbergo v Furlaniji. Imel je posest v zahodnih goriških Brdih in ob Idriji (Mon. patr. For., f. 31, 62, 121', 158, 174), vsi podatki so za 14. stoletje.

⁹⁴ Vasi v srednji Vipavski dolini.

⁹⁵ Cerkev v Dobravljah.

Spominja se, da je pred okoli 40 leti goriški grof začel zidati tabor v Križu (thaber zum Creucz).⁷⁹ Zemljišče, na katerem tabor stoji, je pripadalo goriškim grofom. Njiva navzdol proti Vipavi je pripadala Rabattu; na njej je bil tabor deloma pozidan. Ne ve, če je bilo Rabattu za to kaj dano ali ne.⁸⁰

Nadalje izjavi, da je bilo zemljišče, na katerem stojé kleti, vinograd. Od tega je šla Rabattom desetina. Še obstoji del tega vinograda, od katerega jim gre do današnjega dne desetina.

V prvi instanci prevzema v obravnavo tožbe Veit vom Thurn. V drugi instanci, apelaciji in tudi v malefičnih zadevah pa postopa glavarstvo.

Kar jih je izven tabora, so dolžni opravljati tlako in stražni obhod v Gorico, kadarkoli bi jim bilo napovedano. Ti pa, ki prebivajo v taboru, od teh si je prilastil tlako Veit von Thurn, čeprav so prej vedno z ostalimi v Gorico opravljali stražni obhod in tlako.

Dolžni so tudi upravniku v Gorico oddajati činžno žito in vino. Denar pa se pobira ob pojezdi (inn der paiesen). Za to dober hlebec kruha in čašo vina.

Dolžni so bili tudi voziti vinsko in žitno desetino v Gorico. Sedaj pa morajo oddajati desetino v tabor Križ.

Činž od vina in žita dajejo po goriški meri.

Vsaka cela kmetija je dolžna peljati cel prečnik (rigl) v žago, polkmetija pa v dveh letih enkrat. Te deske morajo oni iz Križa voziti v Batuje; župan iz Batuj jih pa mora s svojo župo voziti v Gorico.⁸³

Vallenntin Gastgeb izjavi: preden je bil tabor Križ predan Veitu vom Thurn, sta imela znotraj in zunaj tabora vso jurisdikcijo sodnik in oblast v Gorici.

Zaradi grajskega pomirja v Ajdovščini (inn der Haidenschaft), ki pripada baje Elacherju, je prišlo s posredovanjem Andreja iz Liechtenstaina, glavarja v Gorici, in Erazma iz Dornberga, v navzočnosti obeh strank in drugih odličnih oseb, do delitve. Pri tem je ostalo kot /je bilo/ doslej. Hainrich Elacher naj glede tega pokaže svoje pismo.⁸⁶

Peter Stor izjavi, da so v Križu vedno odredjali oblast in ukazovali deželski sodniki iz Gorice. Če pa deželski sodnik ni mogel vedno opraviti, ukazal je Hannsu Turkhu vršiti vse posle namesto goriškega deželskega sodnika. Izjavi tudi pri tem, da je na ukaz grofov goriških pokojni Annthoni vom Thurn, ko so zidali tabor, imel oblast napovedovati in pozivati na tlako.

Ti iz Dobravelj so dolžni od cele kmetije dajati po 4 šil. lovščine, od polkmetije, ali pa kdor ima ognjišče (feurstat), hkrati z onimi, ki stanujejo v taboru, pa po 2 šil. Dolžni so opraviti dva lova, prvega pred božičem, drugega pred pustom.

⁸⁰ Elacherji, goriška plemiška rodbina. Henrik Elacher je prejel grajsko pomirje v Ajdovščini leta 1501. Andrej iz Liechtenstaina je bil goriški glavar od 1504 do 1508 (Czoernig, *Das Land Görz und Gradisca*, 794, 849, op.1). O Erazmu iz Dornberga, ki je bil goriški deželni upravitelj in podglavar, Czoering, 638.

Župa Batuje, Gojače in Selo
(Wotuiach, Gaunatschach vnd Seel ain sup)⁹⁴

Župan Gregor Starnat izjavi:

Soseske teh treh vasi izvolijo na nedeljo po vnebohodu župana, potrditga upravnika in deželski sodnik iz Gorice. Če je župan knezov činžnik (zinsman), je činža prost.

Županu dajejo: Primus Krt od knezove polkmetije 2 kupni meri pšenice, star ovs, kokoš, 7 jaje in 8 šil. v denarju; posebej od travnika pri sv. Juriju (bey sannd Jörgen), imenovanega v Loščah (im Lotschizi), kokoš.^{96a} — Blas Blachuta od dveh travnikov v Brsnicah (»im Bresniczah« oziroma »in Bresnicza«) dve oziroma eno kokoš;^{96b} dalje od pol kajže, ki pripada knezu, dve kupni meri pšenice in star ovs, oboje goriške mere, dalje kokoš, 7 jaje in 8 šil. v denarju; od druge polovice, ki pripada rožaškemu opatu, pa 3 kupne mere pšenice.^{96c} — Mathia Wrkhicz služi biriču v Batujah; če pa biriča ni, daje županu od kmetije, katere polovica pripada knezu, polovica pa Rožacu, dve kupni meri pšenice, star ovs, oboje goriške mere, 8 šil. v denarju, kokoš in 7 jaje; od rožaškega dela daje županu ali biriču 3 kupne mere pšenice; dalje /daje/ županu od travnika, ki leži v Stopah (Stopacz) in pripada knezu, kokoš.⁹⁷ — Opomba ob robu: ti imenovani in še mnogi drugi činži, ki se dajejo županu, so bili vsi vpisani v urbar, zato se nadalje ne zapisujejo; pogleda naj se v urbar.

Župan izjavlja, da mora njegova župa z župama v Lokavcu in Križu^{79, 100} vsako leto na travniku, ki leži »im Dosicz bey sannd Maur«, grabiti seno in ga v kope zdevati. Le župa v Batujah je dolžna voziti seno v grad. Za to ji mora dati glavar orno vina in za 47 šil. kruha. Ne ve se pa, kaj mora dati glavar ostalima dvema župama. Ko pripeljejo Batujčani seno, mora dati glavar za to vsakemu hlebec kruha in čašo vina.

Pred časom so morali ti iz Batuj v tlaki obdelovati dva vinograda, ki pripadata knezu. Zato so prejeli dve orni vina, eno ob obrezovanju, drugo ob okopavanju, k temu pa še tri funte svinjskega mesa, kupno mero boba in funt olja. Enega teh vinogradov je glavar, čigar imena ne vedo, oddal za desetino. Drugi je bil dan pokojnemu Virgilu vom Graben.⁹⁸ Vinograda ležita na Stari gori (in Alten perg);⁹⁹ Virgilov vinograd je pust.

Namesto te tlake so dolžni grabiti travnik na Lijaku, imenovan Trebitsch,^{71a} in zdevati /seno/ na kope, vendar ne zvoziti /ga/. Zato jim je od tega travnika goriški glavar dolžan dati dve vedri vina in za 47 šil. kruha.

Dolžni so voziti v goriški grad žaganice, kolikor jih je potrebno pri gradnji gradu, ne pa jih kupiti.

^{96a} *Sp. Jurij in Lošče, kraja pri Batujah.*

^{96b} *Brsnice, ob cesti iz Batuj v Zalošče, od mostu čez »Konjščak« dalje.*

^{96c} *Rožac, samostan jugovzhodno od Vidma.*

⁹⁷ *Stope, kraj pri Batujah.*

⁹⁸ *Virgil von Graben, vicedom in upravitelj goriške grofije, umrl leta 1507.*

⁹⁹ *Stara Gora, med Gorico in Vogrskim.*

Skupaj z ostalimi podložniki morajo delati tlako pri gradnji goriškega gradu, pri soškem mostu in pri mostu na Lijaku. Tlake za mesto Gorico niso dolžni nobene.

Izjavlja, da je voda Vipava po njegovem spominu spadala pod grad Rihemberk in kdor je hotel v njej ribariti, moral je imeti dovoljenje od tamošnjega oskrbnika. Toda vsak župan v Batujah je mogel za svoje potrebe ribariti brez dovoljenja. Sedaj mu pa tisti oskrbnik noče dovoliti, razen ko je pojezda (poiesen) in proščenje, h katerima prideta upravnik in sodnik.

Glede sodstva so imenovane tri vasi pod Gorico. Civilne zadeve v prvi instanci spadajo pod deželskega sodnika. Apelacija gre na plemstvo (adl), od tam na regiment v Innsbruck. V kazenskih zadevah posluje glavar.

Proščenje je bilo od starine na dan sv. Mohorja. Toda Thoman Gerdowitsch ga je preložil na nedeljo po sv. Vidu. Tja pride upravnik in zaseda gorsko sodišče. Izpraša tudi čuvaje tega leta, ali je kdo v vinogradih delal škodo. Kogar spoznajo čuvaji, da je napravil škodo, mora glede tega upravnik vprašati župo in gornike, ki imajo v gorskem sodnem okolišu vinograde, naj povedo, kateri kazni je zapadel. To je Gerdowitsch odpravil in je zase prevzel kaznovanje, brez uvidevnosti, kaj je pravo.

Činž, ki ga plačujejo v knezovo komoro, dolžni so oddati v Gorici. Zato jim mora dati upravnik hlebec kruha in čašo vina.

Ti iz Gojač in Sela spadajo v faro Kamnje,⁸³ oni iz Batuj v faro Črniče.⁷⁷

Čepprav v mestu Gorici niso dolžni stražiti, vendar so na glavarjevo prošnjo, brez škode za njihove stare običaje in pravice, pomagali v mestu za beneške vojne¹⁵ stražiti.

Pojezde (poiesen) pri njih ni. Le ko jezditu upravnik in sodnik v Križ na pojezdo, dolžan je jima dati župan iz Batuj pri ježi tja in nazaj južino. Tudi če sicer prideta deželski sodnik ali upravnik po knezovih opravkih v Batuje, dolžan je jima dati vse potrebno. Sicer župan pri knezovi pojezdi nima opravka, razen kakor so v urbarju županove pravice jasno zapisane in je to deloma začeto pisano. Ker pa so te že prej v urbarju zapisane, je to opuščeno.

Davka niso plačevali in niso ga dolžni plačevati. Vendar so parkrat prostovoljno pristali dati knezu pomoč in poklon. To so plačali kot ostali podložniki.

Za goriških grofov so dajali lovščine vsak po pol hlebca kruha in nekaj otrobov za lovske pse. To je odpravljeno. Namesto tega daje cela kmetija po 4 šil., polkmetija pa po 2 šil. lovščine. Za trajanja beneške vojne tega niso plačevali.¹⁵ Tenetev niso dolžni delati in ne loviti; le če jih glavar za to naprosi, gredo enkrat na leto na lov v Panovec (in das Paanholcz).⁵

Župa Črniče (supp Tschernutzach)⁷⁷

Župan Juri Vowzitsch izjavi:

Če hoče dobiti sosed zemljišče za klet (keller), dolžan je dati županu enkrat kot njegovo pravico 8 šil.

Ker je župan, ne daje ničesar. Zato pa je dolžan dati deželskemu sodniku in upravniku z njunimi hlapci na dan sv. Vida za zajtrk jesti in piti, župan

iz Batuj⁸³ pa južino. Kadar prideta deželski sodnik ali upravnik po knezovih opravkih, dolžan je jima dati pijačo.

V Črničah je proščenje na dan sv. Vida. Čuvati ga mora deželski sodnik, tudi prodati prvi ples komur in kakor hoče. Deželski sodnik pobira tudi o sv. Vidu od vsakega kramarja in krčmarja po 2 šil. Župan pa prodaja ples trikrat na leto: o binkoštih, o veliki noči in o pustu.

Kolikor se v njegovi župi naloži tovorov vina, plača se mitnici v Gorici od tovara po 3 beliče. Od tega pripade županu deseti fenig.

V gradu Gorici so dolžni, kadarkoli so pozvani, delati tlako in stražiti z obhodom.

Glede jurisdikcije gredo v prvi instanci tožbe na sodnika, od tam gre apelacija na glavarja v Gorici. Malefično sodstvo spada pod Gorico.

Dolžni so kositi dva travnika in seno grabiti, nato seno v Gorico zvoziti. Travnika ležita pod Ozeljanom pri Lijaku.^{2, 3} Ko kosijo ta travnika, morajo za to dobiti orno vina in vsak hlebec kruha, grabilci pa prav toliko vina in vsak dva hlebca kruha. Ko vozijo seno, morajo dobiti čašo vina in dva hlebca kruha.

V nekaterih potokih okoli Črnič sme župan loviti ribe, v Vipavi pa mu je prepovedano.

Lovščine so dolžni dajati od cele kmetije po 4 šil., od polkmetije, ali kdor ima ognjišče (feurstet) pa po 2 šil.

Župa Lokavec (Lokabitz a in sup)¹⁰⁰

Župan Annthoni Soban izjavi:

Na nedeljo po Jakobovem zasedajo gorski sodnik, deželski sodnik in upravnik gorsko in deželsko sodišče. Tam izvolijo sosedi župana; potrđita ga deželski sodnik in upravnik. Župan ima nekatere pravice; zapisane so v urbarju.

Proščenje je v petek pred najdbo /križa/ v maju pri sv. Ivanu (Sannd Johans), pri vodi imenovani Hubelj (Kobl).¹⁰¹ Tja pridejo sodnik, upravnik in mitničar. Deželski sodnik zaseda tamkaj deželsko sodišče, upravnik pobira činž, mitničar pa mitnino.

Ob tem proščenju pobira župan od kramarja po 4, od krčmarja pa po 2 šil. Zato je župan imenovanim osebam /sodniku in dr./ in njihovim konjem dolžan dati potrebno.

Kdor plačuje činž knezu, je dolžan pomagati vsako leto na velikem travniku na Lijaku³ grabiti in zdevati na kope. Zato mora goriški glavar dati vsakemu dva hlebca kruha, vsem skupaj pa orno vina.

Od planinskega činža (alben zins) nad Lokavcem (ob Locawicz) pripada letno županu 40 šil.

¹⁰⁰ Lokavec, pri Ajdovščini.

¹⁰¹ Ajdovščina ob Hublju, s cerkvijo sv. Ivana.

Dolžni so z ostalimi podložniki vso tlako v grad /Gorico/ in tudi pomagati voziti les za potrebe soškega mostu.

Sodstvo v prvi instanci v civilnih zadevah pripada deželskemu sodniku pri goriškem glavarstvu, odondod gre apelacija na glavarstvo.

Kar se tiče britofa (freithof), pripada sodstvo prve instance onim Von der Vessten³⁰ in Hoferjem,²⁸ v kriminalnih zadevah pa glavarstvu.

Knezovi činžniki so dolžni oddajati činž v goriški urad. Zato dá-upravnik vsakemu hlebec kruha in čašo vina. Činž, vino in žito dajejo po goriški meri.

Od cele, knezu pripadajoče kmetije, so dolžni voziti po celi prečnik (rigl), od polkmetije ali kajže pa po pol prečnika v žago, od tam pa v tlaki do Batuj.⁸³

Vas Lokavec je v faro v Vipavo.

V mestu Gorici niso dolžni stražiti. Toda v vojni¹⁵ so v stiski pristali na stražo z obhodom, vendar brez škode za njihov star običaj.

Desetine od vinogradov in kmetij /župan/ ni prost, ob pojezdi nima drugačnih pravic kot ostali župljani.

Žagarju pri Lokavcu (bey Lokabicz) gre na leto za njegovo delo — to je, da sežaga polena, ki jih na leto, okoli 4000 skladovnic, dajejo podložniki iz Lokavca in Križa⁷⁹ — od činža Thonicha Sklokerja: 2 orní vina, 3 kupne mere pšenice in 22 šil, kar dá 15 krajcarjev in 3 fenige.

Za časa goriških grofov so dajali lovščine od cele kmetije po 4 šil., od polkmetije ali košanije pa po 2 šil. V pretekli beneški vojni¹⁵ so plačali le dvakrat. Skupaj z župo Križ morajo v stavbnem oziru vzdrževati lovsko hišo v Beli (in der Wella).⁹⁰ Dvakrat na leto gredo na zajčji lov. Michel Connez pravi, da je v Beli gozd, ki se tako imenuje. Tam so goriški grofje imeli vsako leto lov in imeli so lovsko hišo; to so bili dolžni graditi.

Župa Banjšice, Lazi (Wonschitzer sup, Lossech)¹⁰²

Paule Wesiakh, župan na Banjšicah, izjavi:

Soseska izvoli župana, upravnik in nihče drugi ga potrdi.

Župan je dolžan dati upravniku in tistim, ki z njim pridejo, dvakrat na leto jesti in piti; prvič ob pojezdi v soboto po beli nedelji, ko pobira upravnik činž; drugič v nedeljo pred ali po binkošti. Kadarkoli pride upravnik po knezovih opravkih gor, mora mu dati kot župan jesti in piti.

Župan, sodja in soseska čuvajo proščenje pri fari (in der pfarr). Ples na proščenjih prodaja župan, kolikor more najvišje. Poprej je pripadal županu, sedaj ga hoče imeti sodnik Vrban Renntschacher.

Sodstvo v prvi in drugi instanci skupaj z maleficom spada pod Gorico.

Dolžni so prihajati na tlako; les voziti za grad Gorico. Mestu /Gorici/ s stražnim obhodom pomagati pa niso dolžni. Dolžni so dva travnika na Banjšicah kositi, pograbití in v tlaki voziti seno v Gorico. Zato dobe od živalske

¹⁰² Planota severno od Gorice. Deli se v Zgornje in Spodnje Banjšice, meja med obema je prelom ob strugi potoka Avščka. — Lazi, v urbarju iz 1507: Losech vnnnteren Hayligen gayst (Sv. Duh na Banjšicah).

desetine 8 jagnjet. V Grgarju /morajo/ kositi tri travnike. Prvi leži Vkhri-niczi, drugi Vlaschkina, tretji pri sv. Petru.¹⁰³ Ti iz Grgarja morajo pograbit i seno in ga v tlaki voziti v Gorico. Zato prejme vsak, ko pripeljejo seno, hlebec kruha in pijačo. Ko kosijo in grabijo, dobe iz gradu orno vina in za 90 šil. kruha, od živalske desetine pa 13 jagnjet. Dolžni so na Lijaku kositi pet graj-skih travnikov, imenovanih Vdowsim, Predmostom, Vtrebeschudie, Predlogom in Klutscharicza.³ Za to dobe iz gradu tri orne vina, 11 jagnjet iz urada ter za 270 šil. kruha.

Kadarkoli pride župan k tej tlaki zaradi vina, kruha in drugega, dolžni so mu dati putrh (putrich) vina in za 4 šil. kruha. Trikrat so to trije putrhi in za 12 šil. kruha. Od tistih dveh, ki nosita kruh in vino k tlaki, dobi vsak tri-krat vsakokrat po putrh vina in za 3 šil. kruha, to so 3 putrhi in za 9 šil. kruha.

Vsak je dolžan dati grajski kleti po en sir.

Imenovani župan in Paule Wobekh naznanjata, da segajo meje Trebuše (der Trebusch) do Vrat (vnncz zum Thor), nato »bis an die Görzericz«, na-nadalje do potoka, imenovanega Gačnik (Gatschnik) in od tam do Bele (vnncz zu der Wella).¹⁰⁴

Činž dajejo po goriški meri.

Dolžni so dajati desetino od jagnjet, od drugih živali pa ne. To desetino so dolžni izročiti upravniku na belo nedeljo.

Vsak, kdor ima celo kmetijo, daje lovščine kupno mero ovsa in 4 šil. Kdor ima pol kmetije, daje 2 šil. in pol kupne mere ovsa. Občina pri Sv. Duhu (zum Heiligen geist)¹⁰⁵ je dolžna dajati prav toliko v ovsu in denarju. Enako tudi ti od Sv. Lovrenca (vonn sannd Lorennczen).¹⁰⁶ Ti občini pa nista dolžni iti na lov. Tisti od sv. Štefana (vonn sannd Steffan) morajo, ko pride k njim lovski mojster, iti z njim enkrat na leto na lov, ne dajejo pa zato ovsa.¹⁰⁷ V Trebuši (in der Trebusch) stoji lovska hiša.¹⁰⁴ Zgradili so jo pred dolgimi leti goriški grofje. Ti iz Banjšic (von Wonschicz) jo morajo popravljati. Dolžni so tudi voziti lovski ali gozdni oves (jäger oder vorst habern) v tlaki v Gorico. Zato dobe južino. Kdor nosi oves v tlaki, ta je oproščen ovsa enkrat semkaj nositi /to je, oproščen je enkratne oddaje/.

Župa Anhovo in Plave (Anichaw vnd Plaw, ain sup)¹⁰⁸

Župan Gregor Perman izjavi:

Na dan sv. Katarine, ko je njihovo žegnanje in proščenje pri cerkvi svete Katarine, prideta upravnik in deželski sodnik iz Gorice.^{108a} Tega dne izvolijo sosed i župana ali pa potrde starega. Po izvolitvi predložijo župana upravniku

¹⁰³ Grgar, severno od Gorice. Cerkev sv. Petra pri Grgarju.

¹⁰⁴ Trebuša, kraj od Čepovanske doline proti vzhodu. — Vrata, severno od Čepo-pana. — Gačnik, potok, ki teče v potok Trebušo. — Bela, jugozahodno od Idrije.

¹⁰⁵ Banjšice sv. Duha, osrednji del Banjšic.

¹⁰⁶ Banjšice sv. Lovrenca, z vasjo Bate in drugimi, južni del Banjšic.

¹⁰⁷ Sv. Štefan, cerkev v Levpi blizu Avč.

¹⁰⁸ Anhovo in Plave, južno od Kanala.

^{108a} Cerkev sv. Katarine, kje?

in deželskemu sodniku, ki ga nato potrđita. K župi mu /županu/ pripada kmetija in nekaj činža, kar so v urbarju zapisali; na dan sv. Katarine je navzoč pri pojezdi (zu der poiesen).

V nedeljo po sv. Mohorju imajo v Gorenjem polju (im Obern velde) proščenje.¹⁰⁹ Če sodnik ne pride sam ali nobenega ne pošlje, čuva ga župan s sosesko. Kar pride tja tujih krčmarjev in kramarjev, ki ne prebivajo v njegovi /županovi/ župi, da vsak sodniku šiling; kar pa je krčmarjev in kramarjev iz župe, mitnine ne dajejo.

Glede sodstva so podložni Gorici. V prvi instanci v civilnih zadevah so podrejeni deželskemu sodniku. Apelacija gre od deželskega sodnika na plemstvo (adl). V kriminalnih zadevah ima posla glavar.

Vsi knezovi činžniki iz te župe so dolžni oddajati činž upravniku v Gorico.

Kmetije, ki služijo oves ob pojezdi, so dolžne na knezovem travniku pod Ločnikom pri Soči (vnnder Lutschenei bey der Ysnicz) en dan seno grabiti.²⁹ Travniki spada h gradu.

Vsi sosedi v tej župi so dolžni pomagati pri vsej tlaki za grad Gorico in za most na Soči.

Mesta Gorice niso dolžni stražiti; toda v pretečeni vojni¹⁵ so v sili pristali na straženje.

Ob pojezdi je župan dolžan upravniku in deželskemu sodniku ter njunim služabnikom dati jesti in piti.

Vsakokratni tamošnji župan ima pravico loviti ribe v Soči, česar mu doslej še nihče ni branil.

Pomoč in poklon so plačali kot ostali.

V faro spadajo pod župnika v Kanalu.¹¹⁰

Župan izjavi, da ne ve, ali so dolžni dajati lovščino. Za časa goriških grofov so nekako v štirih ali petih letih šli enkrat na lov na medvede ali pa na divje svinje.

V župi Banjšice je tudi sodja (inn der sup Wonschitz ist auch ain sodia)¹⁰²

Sodja Michel Puch izjavi:

Sosedi na Banjšicah izvolijo župana in sodjo, nato ju potrđita upravnik in deželski sodnik. Dolžna sta zadeve gospodstva pri svojih sosedih odrediti, izvrševati in odpravljati. Župan dobi zato kot svojo pravico 2 stara pšenice, 2 stara ovsa in od enega knezovega činžnika pleče; upravnik v Gorici mu pa mora vsako leto dati po 4 orne vina.

Župan je imel tudi brajdo v Avčah (zu Als),³² ki jo je uredil. Toda pred 14 ali 15 leti mu jo je odvzel oni iz Vogrskega (Hungerspacher).²⁰

Županu gresta 2 kokoši in 5 jaje, od desetine jagnjet pa jagnje. Od vsega tega je dolžan celokupni župi, ki služi knezu, dati na leto dva obeda; enako tudi deželskemu sodniku in upravniku.

¹⁰⁹ Gorenje polje, pri Anhovem.

¹¹⁰ Kanal ob Soči.

Če pridejo sodnik, upravnik in birič v knezovih opravkih, jim mora tudi dati jesti in piti.

Sodji pripada po star pšenice in ovsa ter od vsakega knezovega kmeta po en sir. Zato pa je dolžan dati upravniku, deželskemu sodniku, biriču in županu na dan sv. Lovrenca obed, o binkoštih pa enkrat jesti in piti.

Dolžni so opravljati tlako glede tega, kar je potrebno pri gradu /Gorici/ in pri mostu čez Sočo, pomagati pa tudi pri opravljanju ostale obče tlake; posebej pa še kositi grajski travnik na Lijaku³ in nekatere grajske travnike na Banjšicah, seno pa v Gorico voziti.

Na Lovrencovo imajo proščenje. Pri tem je vedno /navzoč/ deželski sodnik. Od krčmarjev, kramarjev in drugih, ki prinesejo tjakaj kaj na prodaj, pobira stojnino in dac.

Mathia Bratusch z drugimi vred daje županu in sodji pravice kot je to v urbarju zapisano, biriču pa svinjsko klobaso.

Ti iz Spodnjih Banjšic (Vnnder Wonnscnitz) dajejo lovščine 4 šil. Oni iz Zgornjih Banjšic (Ober Wannscnitz) dajejo tudi 4 šil. in vsak po kupno mero ovsa gozdnemu hlapcu (forstknecht). Od tega gresta sodji dve kupni meri ovsa, županu pa pet.¹⁰²

V Trebuši (inn der Tribusch)¹⁰⁴ je sodja Michel Pirsch za časa pokojnega grofa Lenarta⁵¹ pomagal loviti in je vodil grofovega konja dol do lovske hiše. Ta gozdna pokrajina in dolina spada neposredno pod Gorico. Odkar se spominja, niso zaradi tega grofu nasprotovali. Michel Pirkh je tudi pomagal nekočlikokrat delati lovsko izbo.

Gospodstvo in pravica v Podleščah (herlichait vnnd gerchtigkait Podleschach)¹¹¹

Jurse Stergar izpove, da so on in njegovi sosedi na Zgornjih Banjšicah (an der obern Wonschicz) dolžni dati vsak 5 koscev, tri na Lijak³ in dva na Banjšice, h grajskim travnikom, seno pa zvoziti v Gorico.

Pomoč in poklon so plačali kot ostali.

Glede županove tlake, jurisdikcije in vseh drugih služnosti izpove takó kot sodja iz Banjšic.

Lovščine so dolžni dajati 4 šil. in kupno mero ovsa.

Župa v Grgarju (supp zu Gregar)⁴⁷

Župan Mochor Clemennzitsch ima nekatere činže in pravice; vpisani so bili v urbar. Nasprotno je župan dolžan dati upravniku in sodniku južino, ko jezditá k pojezdi na Banjšice, pa tudi ko jezditá domov. Na Martinovo je dolžan župan dati upravniku, sodniku, slom in služabnikom zjutraj in zvečer ter zopet naslednjega dne zjutraj vse potrebno. Tega dne je proščenje in

¹¹¹ Podlešče, na Banjšicah sv. Duha.

tega dne se vrši tudi pojezda (poiesen). Posebej so dolžni knezovi kmetje dati tamkaj en obed.

Ko jezditu upravnik in sodnik na dan sv. Janeza o kresu na pojezdo v Čepovan,¹¹² mora jim dati ob ježi tja in nazaj južino.

Na Petrovo je pri njih zopet proščenje. Tega dne mora dati /župan/ sodniku, upravniku in njunim služabnikom večerjo in zajtrk z vsem potrebnim. Kadar bi po uradnih potih jezdila /sodnik in upravnik/ tja in nazaj, jim tudi mora dati vsakokrat pijačo s sirom in kruhom.

Dolžni so tudi kositi dva grajska travnika pod cerkvijo sv. Vida nad Solkanom.⁵⁰ Solkanci so dolžni seno pograbiti, ga zdevati v kope in ga v tlaki zvoziti. Za to dobe /Grgarci/ iz gradu od enega travnika 4 vedra, od drugega pa orno vina, vsak pa za šiling kruha.

Dolžni so nadalje grabiti dva travnika in zdevati na kope. Travnika sta na Banjšicah. Enega grabijo le knezovi kmetje, drugega pa vsa grgarska soseska. Za to dobe orno in 4 vedra vina ter vsak za šiling kruha. Ti iz Banjšic pa so dolžni ta dva travnika kositi. Seno morajo Grgarci v tlaki voziti v Gorico; ga je za okoli 6 kop.

Dolžni so opravljati vso tlako pri gradnji gradu Gorice in soškega mostu. Voziti morajo tesarski les, ne pa kvatrnega.

Dolžni so obdelovati brajdo nad opekarno, ki leži pri Kornu (Kurn)¹¹³ proti Beli nedelji^{74a} in je sedaj pusta ter jo ima kruljava Dornberžanka (die krump Dornbergerin). Namesto te tlake dajejo sedaj sosedu v urad vsak po 4 šil. Vsega skupaj 7 funtov 4 šil., kar da 1 goldinar 30 krajcarjev.

V prvi instanci spadajo pod deželskega sodnika v Gorici, z apelacijo pa pod glavarstvo.

Deželski sodnik pobira pri njih ob dveh proščenjih od vsakega kramarja in krčmarja po 2 šil.

Vsak kmet je dolžan svojemu gospodu en dan voziti desetino v mlatilni skedenj. Kar je je več, mora jo dati voziti župan na svoje stroške. Tudi ko se žito zmlati, ga mora dol voziti. Zato dobe ti, ki vozijo knezovo desetinsko žito, dve kupni meri pšenice ter jesti in piti.

Dajali so tudi poklon in denar za pomoč. Toda on kot župan, ker je moral to pobirati, tega ni plačeval.

V faro so v Solkan.

Vsi so dolžni dajati desetino od vsega žita, kozličev in jagnjet, eno leto na polovico knezu in Rajmundu iz Dornberga, drugo leto pa Hannsu vom Thurn in Mertu Bruederliju.¹¹⁴ Od te gre župniku štiridesetina (quarentes). Od vina desetine ne dajejo.

Zagorje pri Grgarju (Sagariach zu Gergar).¹¹⁵ Dolžni so iti na lov, kolikorkrat so pozvani, toda lovščine niso dolžni dajati.

¹¹² Čepovan, severozahodno od Gorice.

¹¹³ Koren, potok pri Gorici.

¹¹⁴ Goriške plemiške rodbine.

¹¹⁵ Zagorje, vas pri Grgarju.

Župa Grgar (supp zu Gregar). Župan je dolžan lovskega mojstru, kolikorkrat ta jezdi gor in dol, dati vse potrebno. Tega pa prej ni bilo. Sosedji morajo iti na lov, kolikorkrat se jim zapove, toda niso dolžni delati tenetev in dajati lovščine. Opazka na robu: razpravlja naj se z njimi, da bi dajali lovščino.

Župa Čepovan (supp Tschepobon)¹¹²

Župan Paule Podgornikh izjavi:

Sosedji v Čepovanu so dolžni vsako leto oddajati uradu v Gorici les za sode, kadi in obroče, kolikor ga potrebuje, in to lesovino voziti v tlaki v Gorico. Za to dobi župan iz knezove kleti v Gorici orno vina, cerkev sv. Janeza v Čepovanu pa tudi orno vina. Kdor preda ta les ali obroče upravniku, mu ta dá za šiling kruha in bučo (wutschen) vina.

Župana izvoli soseska, upravnik ga potrdi; čeprav se je k tej potrditvi vsilil tudi deželjski sodnik, česar pa poprej ni bilo.

Župan ima nekatere pravice; bile so vpisane v urbar.

Proščenje je na dan Janeza Krstnika. Tega dne je /župan/ dolžan dati jesti in piti upravniku, sodniku, njunim hlapcem, župljanom (den supleuten) in sodjom (schöpfen).

Ko se na pojezdi v nedeljo pred ali po binkošti odšteva desetina od jagnjet, dolžan je /župan/ trikrat, zvečer in zjutraj dati jesti in piti upravniku in županu iz Banjšic z njunimi sodji in biriči.

Deželjski sodnik naj čuva proščenje in prodaja ples. Tega dne /ob proščenju/ izklicujejo tudi ves ribolov, gozd in tudi lov v Trebuši (in der Trebusch).¹⁰⁴

Ob tem proščenju dá vsak kramar in krčmar deželskemu sodniku šiling.

Visoko in nizko sodstvo spada neposredno pod Gorico.

Dolžni so voziti les za odre pa trame za soški most. Tudi morajo tesati tesarski les za gradnjo gradu /Gorice/. Ti iz Banjšic ga morajo voziti kolikor ga je treba.

Pravi, da je v Trebuši (Trebutsch) pri lovski hiši travnik. Dolžni so ga pokositi in zdevati na kope, zato da ga morejo uporabljati lovski mojster in drugi, ki z njim pridejo. Pravi, da oni iz Tolmina nimajo pravice v Trebuši loviti, niti ribariti ali sekati les, razen kar so storili s silo. Župan ima pravico loviti v Trebuši ribe, ko pride tjakaj gosposka ali njeni služabniki.

Lovščina. Trebuša (Tribusch) spada neposredno v goriško grofijo. Zato so goriški grofje in njihovi glavarji vedno notri, neovirani od kogarkoli in brez ugovora, lovili in ondod imeli lovsko hišo. Jacob Podfornikh z drugimi sosedi je šel večkrat tjakaj in pomagal. Skupaj z onimi iz Banjšic in Idrijce (Ydricza)¹¹⁶ so dolžni, če je treba, popravljati in delati. Kmetje imajo notri tudi pravico do lesa (behulzung). Zato so dolžni voziti in dajati les ter obroče v goriški urad.

¹¹⁶ Idrija.

Tudi so sosedu dolžni, če pridejo gor lovci, dati jim po vrsti mesa za kuhinjo, to je prašička ali koštruna za obed.

Lovščine ne dajejo, marveč le gozdnemu hlapcu in lovskemu mojstru včasih pijačo.

Župan Paule Podgornikh tudi izjavi, da niso dolžni dajati lovščine, marveč so, kadarkoli so pozvani in pridejo lovci k njim, zadolženi iti z lovskim mojstrom na lov, župan pa je dolžan lovcem dati enkrat jesti in piti. Če ostanejo /lovci/ dlje, da naj se jim jed in pijača iz gradu.

Dolžni so tudi popravljati lovsko hišo v Trebuši (in der Trebutsch) in jo, če je potreba, skupaj z onimi iz Banjšic, na novo graditi.

Župa Deskle (sup zu Diesgla)¹¹⁷

Župan Anndre Simecz izjavi:

Proščenje je na dan sv. Marksa. Čuva naj ga deželski sodnik. Zato dá župan ob tej priliki sodniku in njegovim hlapcem jesti in piti; ob pojezdi pa upravniku in onim, ki z njim pridejo.

Dolžan je sporočiti sosedom vse potrebno, kar mu ukažeta sodnik ali upravnik.

Sodstvo v prvi in drugi instanci spada pod Gorico.

Kadarkoli se zahteva, dolžni so tlako in straženje z obhodom.

Činž po goriški meri so dolžni voziti v Gorico.

Dolžni so tri dni kositi seno na Lijaku³ in dva travnika v Grgarju,⁴⁷ imenovana Vlaschim. Zato se jim mora dati na Lijaku skozi tri dni tri tovore vina, 900 hlebcev kruha in osem prašičkov ali 12 enoletnih živali (jarling); v Grgarju pa naj dobe na en dan pet malih enoletnih živali.

Lovščine niso dajali, marveč so bili le nekočkrat pozvani, da so morali iti na lov.

Kožbana (Coswan)¹¹⁸

Simon Douaditsch, župan v Brezoviku (Bressawicz),¹¹⁹ izjavi, da postavljajo Rassauerji (Rasauer) župana, ki pa nima od župe ničesar.²⁴

Proščenje je pri njih ob Jurjevem; Rassauerji ga morajo čuvati. Deželski sodnik nima s tem nobenega opravka.

Sodstvo pripada v prvi instanci Rassauerjem, toda apelacija gre na glavarstvo v Gorici. Rassauerji so dolžni tamkaj zločinca prijeti, toda kaznuje ga glavarstvo in Rassauerji mu ga morajo izročiti.

Stražni obhod in tlako za grad Gorico so dolžni opravljati kot ostali knezovi deželani in podložniki.

¹¹⁷ Deskle, na Kanalskem.

¹¹⁸ Kožbana, v severnem delu Goriških Brd.

¹¹⁹ Brezovik. prⁱ Kožbani.

Župan Gregor Fikhfakh izjavi:

Sosedi izvolijo župana, brata Liennhart ter Conrad von Orsan^{120a} ga potrđita. Vzrok temu je po njegovem spominjanju ta, da že 50 let sem pripada sodstvo na pol Orzoncem, na pol pa je bilo nekoga iz Čedada. Drugo /polovico/ si je prilastil gospod Virgili⁹⁷ in jo pred približno 25 ali 26 leti predal onim »von Orczon«.¹¹

Meja (confin) tega /sodstva/ ne obsega samo britofa (freithof) in vasi, marveč gre tako daleč, do koder sega njihova srenja (gmain).

Župan meni, da imajo Orzonci le nižje sodstvo, višje pa pripada Gorici, kajti apelacija gre od njih na glavarstvo. Ko so jih pridobili Orzonci (die vonn Orzan), opravljali so tlako v grad. Skupaj z goriškimi podložniki so šli na ukaz Rassauerjev (Rosauer)²⁴ nad sovražnike, toda topov niso vozili.

V faro so v Biljano.¹²¹

Izjavi, da od vina ne dajejo mitnine. O tem naj se razpravlja z Rassauerji.

Podsena je posebna župa, toda s činži spada v župo Pevmo¹²² (Senitz ain besondere sup, aber mit den zinsen vnnder die supp Paum gehörig)

Župan Lucas Kasstangnaucz izjavi:

Soseska Podsena izvoli župana in ga nato predloži v potrditev dežel-skemu sodniku.

Kaj spada k župi, ne ve. Toda kakor sliši, je bil vsakokratni župan činža prost; vendar mu činža opustiti nočejo. K župi nima ničesar.

Proščenje pri njih je na dan sv. Lovrenca. Tja pride deželski sodnik ali njegov namestnik, da ga čuva s sodnikom (?) in s sosedi. Sodniku dá župan jesti in piti. Imajo tudi proščenje pri sv. Primožu na gori, imenovani Naplaninach.^{122a} To tudi čuvata deželski sodnik iz Gorice in soseska. Soseska mu /sodniku/ da jesti in piti.

Jurisdikcija spada pod deželsko sodišče v Gorici. Apelacija gre na plemstvo (adl) in glavarstvo.

Dolžni so, ko se jim zapo ve, kot ostali podložniki, opravljati vso tlako za grad Gorico in soški most.

Činže so dolžni voziti v uradno poslopje (ambthaus), toda zato ne dobe ničesar. Činž od žita dajejo o velikem šmarnu (zu vnnsen frauen tag im augst), vino o Mihelovem, denar o Martinovem in o božiču. Žitni činž dajejo

¹²⁰ Nosno, v severnem delu Goriških Brd.

^{120a} O Lenartu in Konradu iz goriške fevdalne rodbine Orzoncev prim. Czoernig, *Das Land Görz und Gradisca*, 649. — Orzonci so v Nosnem fevdniki goriških grofov že najmanj od 1339 (F. Kos v *Jadranskem almanahu* za 1923, 44).

¹²¹ Biljana, farna vas v Goriških Brdih.

¹²² Podsena, pri Kojskem v Goriških Brdih. — Pevma pri Gorici.

^{122a} Na planinah nad Podsenico, z razvalinami cerkvice sv. Primoža.

po goriški meri, vino pa po števerjanski. Kvatrni les so dolžni voziti v grad Gorico; vsak sosed, ki ima konja, tovor.

Spadajo v solkansko faro. Od 25 let sem je moral /župan/ dajati od košanije (korb), ki jo je označil, vedno župniku dve vedri vina. K temu pa ni bil dolžan, kot je slišal, od starine.

Oskrbniku Jörgu Gallu so plačali pomoč in poklon, po pol goldinarja od kmetije.

Ko so pozvani, morajo iti na lov.

Gojače, spadajo v župo Batuje
(Goyatschach in die sup Watuiach gehörig)¹²³

Walthesar Rebekh izjavi: dolžni so voziti, kot v Selu (Seel) in Batujah (Watuiach), seno in desetino v tlaki v Gorico.¹²³ Tudi so bili doslej vedno poslušni glede stražnega obhoda. Kot ostali so plačevali pomoč in poklon.

Walthesar Rebekh je dal lovščine enkrat 4 šil., Vrban Marolt, Wernhardin Wagabecz in Peter Blannkh tudi po 4 šil.

Doberdob pod Gorico, sedaj Attems v prvi instanci
pripadajoč (Dobrodob vnn der Görtz, yetz dem von
Attimis in der ersten innstancz gehörig)¹²⁴

Gregor Krabat, župan in zapriseženec (geschwornen), izjavi, da izvolijo župana sosed, sodnik v Doberdobu ga pa potrdi. Ta sodnik ima tudi jurisdikcijo v prvi instanci. Apelacija in višje sodstvo pripadata glavarstvu v Gorici.

Kot je slišal, niso dolžni opravljati tlake v Gorico, niti kamorkoli drugam, čeprav so na ukaz njihovega sodnika skozi tri pretekla leta osebno po enkrat tlako na velikem stolpu v Gorici opravljali.

Slišal je tudi, če pošljejo pisma iz Gorice k njim, dolžni so jih sosed po vrsti nositi v Tržič ali Devin.

Zdravščina (Drämbschina)¹²⁵

Swann Leonhardt in Wastian de Tesi izjavita:

V Zdravščini sta dve kmetiji; ena spada baje pod Gorico, druga pod Gradiško; poprej sta bili oglejskega kapitlja.¹²⁵ Odkar sta prejela ti dve kmetiji od onega »vonn Gnashofen«, nista ti nikdar opravljali tlake v Gorico, niti bili tja poslušni, marveč sta zaradi bližine opravljali tlako v Gradiško. Ti dve kmetiji obsegata okoli 60 njiv in travnikov na gori. Kaj spada h kmetijama, ne vesta.

¹²³ Gojače, Selo, Batuje, vasi v srednji Vipavski dolini.

¹²⁴ Doberdob, na goriškem Krasu. Attems, goriška fevdalna rodbina.

¹²⁵ Zdravščina (Sdraussina), ob Soči nasproti Gradiške. O posesti in pravicah oglejskega kapitlja v Zdravščini glej zgoraj str. 53.

Petovlje (Petaulach)¹²⁶

Jeronime de Daniel in Francesco de Pinzan izjavita, da so ti, ki so pred njima stanovali ali sedeli v Petovljah, bili vedno poslušni in opravljali tlako v Gorico, kajti Petovlje spadajo pod Gorico in v goriški urbar ter je to zapisano.

Od tega /urbarja/ služijo sedaj gospodu Veitu vom Thurn polovico vina, to je okoli 50 veder (cunczi), dalje tretji del vsega žita, to je okoli 20 starov, pa 15 ducatov.

Veit vom Thurn naj služi v goriški urbar, nakar bi se odpovedala dvema posestvom, ki imata do 30 dnin in travnike na gori. Kateri pripadajo kmetijama, ne vesta.

Nova vas (Nouas)¹²⁷

Župan Wastian Regall izjavi, da postavljajo in potrjujejo župana, ki jim je po godu, Rassauerji (Raschauer), Neuhauserji iz Krmina in dediči »des Ponntuschen«.¹²⁸ Kajti ta vas jim pripada v prvi instanci; z apelacijo in višjim sodstvom /spada/ pod glavarstvo v Gorici. Toda devinski glavar meni, da more to jurisdikcijo odtegniti pod Devin; ne ve, s katero oblastjo ali pravico.

Sv. Martin nad Gradiško (Sannd Martin ob Gradisch)¹²⁹

Suann Jacomo in Vallentin Krabath izjavita, da imajo Veit vom Thurn in njegovi bratranci tamkaj nižje sodstvo v prvi instanci, z apelacijo pa spadajo pod goriško glavarstvo. Tlake v Gorico niso dolžni opravljati, marveč imenovanemu Thurnu.

Župa Ravnica (sup Raunitza)⁵³

Župan Rueprecht Martinzitsch izjavi:

Župana postavljajo in potrjujejo gospod vom Thurn in njegovi bratranci skupaj z mladimi otroci njegovih rajnkih bratov ter upravnik Augustin Grebinger. K župi mu dá imenovani Augustin 4 kupne mere pšenice in travnik, na katerem nakosi do voz sena.

Tamkajšne sodstvo pripada v prvi instanci Veitu vom Thurn, njegovim bratom in otrokom bratov.^{129a} Apelacija gre od njih na glavarstvo v Gorici. Višje sodstvo pripada glavarstvu takó, da če se v tej vasi zasači zločinec, ga

¹²⁶ Petovlje (Peteano), na levem bregu Soče nad Gradiško.

¹²⁷ Nova vas (Villanova), severovzhodno od Gradiške.

¹²⁸ Rassauerji in Neuhauserji sta goriški plemiški rodbini.

¹²⁹ Sv. Martin na Krasu (San Martino del Carso), vas nad Gradiško.

^{129a} Z listino datirano 1507 januar 20 so Matija, Vid in Nikolaj iz Thurna dobili sodstvo v Ravnici (Morelli, *Istoria della contea di Gorizia*, 1, 150).

mora Thurnov upravnik kazensko prijeti in ga iz svojega sodstva v Preseku (Presekh), pri nekem kamnu, v katerega je vsekani križ in kjer konča neki zid, izročiti deželskemu sodniku goriškemu.

Dolžni so s temi iz Čepovana¹⁴⁸ in Trnovega sekati ves les, ki je potreben za gradnjo in grad /Gorico/ ter za ogrodje soškega mostu ter opravljati tudi drugo tlako za grad in drugod kot ostali podložniki goriške grofije. Zato ne dobe ničesar.

V faro so v Solkan.

Kar posekajo lesa, dolžni so ga oni iz Banjšic dol zvoziti.

Mesta Gorice niso dolžni stražiti. Toda na prošnjo so v pretekli beneški vojni¹⁵ iz dobre volje pomagali stražiti ga.

Lovščina. Dolžni so delati tenetve v Panovcu (Panholcz), skupaj z ostalimi, kadarkoli so pozvani. Enako morajo, kadarkoli so pozvani, iti na lov. Zato prejme vsak, ko delajo tenetve, hlebec kruha in vsi skupaj 4 vedra vina.

Vedrijan (Vedrian)¹³⁰

Župan Michel Jannzicz izjavi:

Župana izvoli opatica v Sancta Maria Valle v Čedadu; sodnik v Kanalu (Chanal),¹¹⁰ misser Albertin in Pauli de Cusan ga pa potrdijo.

Jurisdikcija njihove vasi v civilnih zadevah prve instance pripada na pol Jörgu vonn Egkh¹³¹ kot imejitelju posestev pokojnih Hungerspacherjev.²⁰ Drugo polovico /imata/ brata misser Albertin in Paule de Cusan iz Čedada. Vsi ti so, če je bila potreba, izvajali sodstvo v vasi s sosesko in so pridobili zase tudi apelacijo. Dalje niso apelirali na nikogar. Sodstvo spada pod Gorico.

Svoje činže mora izročati upravniku v Gorico, upravnik mu pa zato ni dolžan ničesar storiti.

Tlake v grad Gorico ali kakemu drugemu gospodu niso dolžni. Le v beneški vojni¹⁵ so na prošnjo svojih gospodov pomagali stražiti grad Krmin, potem pa mesto Gorico.

Pri njih ni vinske niti kake druge mitnice.

V faro so v Biljano.¹²¹

Proščenje je na dan sv. Vida. Čuvajo ga s sosesko gospodje njihove jurisdikcije.

Davka niso dolžni plačevati, toda pomoč in poklon so dajali kot ostali podložniki.

Lovščine ne dajejo, tudi niso dolžni delati tenetev, niti iti na lov.¹³²

¹³⁰ Vedrijan, v Goriških Brdih.

¹³¹ Egkh, plemiška rodbina na Goriškem.

¹³² Podatkom za Vedrijan slede podatki za nekdanje goriške vasi v Furlaniji okoli Codroipa: Virco (Wurkh vinder der hohen strassen), Gradisca (Gradisch ob Codroip), Goricizza (Gurischitz ob Kadroip) in Lonca (Lakh bei sannd Maria Magdalena).

Mesto in trg Gorica (stadt vnd platz Görtz)

Mestni sodnik (statrichter) Michel Khusman izjavi:

Občina meščanstva (gemain burgerschaft) mesta in trga Gorice, ki stanuje znotraj jarka v njegovem obgradju (innerhalb des grabens ires burkhfriden), izvoli letno na nedeljo po Janezu Krstniku sodnika (richter) in ga predloži /deželskemu/ sodniku. Ta ga, kot je treba, na podlagi njenih /občine/ privilegijev zapriseže. Mestni sodnik opravlja zgolj nižje sodstvo (das nider gericht). Kar pa se tiče višjega sodstva v kriminalnih zadevah, opravlja ga deželski sodnik (lanndtrichter). Če mestni sodnik ujame zločinca (ain maleficizige person), ne sme ga zadržati več kot tri dni, marveč ga mora s pasom prepasanega (wie in der gurtl vmbfanngen) predati deželskemu sodniku.

Apelacija gre na glavarstvo. Kar pa je v vrednosti preko 50 funtov, od tam na kneza ali pa na njegov regiment.

Od mestnega sodišča dá sodnik na leto v knezovo komoro 13 mark šilingov.

Občina naj povrne dac od soli, ki ga meščanstvo na dan sv. Lovrenca na dražbi prodaja; v boljših in navadnih letih /ga je/ za okoli 44 mark šilingov.

Sodstvo se nanaša samo na meščane, takó da nima sodnik s plemiči in z njihovimi hlapci in deklami, ki v njihovih hišah pri njih stanujejo, nobenega opravka. Toda v hišah in na zemljiščih plemičev, ki so dane v najem, ima oblast mestni sodnik, takó kot nad ostalimi meščani, ki niso plemiči.

V mirnih časih ni v mestu plemstvo z obhodom stražilo, marveč samo meščani.

Davka niso plačevali, samo nekajkrat pomoč in poklon knezu.

Na Travniku v Gorici in tamkaj okoli gradu in mesta
(am Annger zu Görtz vnd daselbst vmb das schlos vnd
stat gelegen)¹³³

Jörg Khärner na Travniku izjavi:

Dolžni so opravljati tlako za grad Gorico. Kajžarji (vnndersessen) in ti, ki imajo živino, morajo voziti potrebno. Čeprav jih oni iz mesta hočejo s to tlako k sebi pritegniti, niso /jim te tlake/ dolžni.

Dolžni so tudi opravljati tlako »in ainer eel«, topove izvlačevati in jih nazaj potegovati, tudi uro ali dve v gradu pospravljati. Sedaj pa morajo opravljati tlako cel dan, česar poprej ni bilo. To morajo storiti kolikorkrat se zahteva.

Ti na Travniku ne spadajo pod mestno, marveč pod deželsko sodnijo, pa so vendar dolžni dajati dac kot meščani.

V mestu z obhodom stražiti niso dolžni, kot morajo to meščani. V sili so dolžni napraviti na Travniku pregrade (schrennkhen). Prav tako tudi brv

¹³³ Trbnik, danes središče mesta Gorice. V 15. stoletju še samostojna župa, prim. 1444: iuxta braydam suppani de Traunich (Morelli-Della Bona, *Istoria della contea di Gorizia*, IV, 76).

preko Korna (vber die Khurn) proti soškemu mostu.¹¹² Brv proti Solkanu pa so dolžni delati Solkančci, hkrati s potom do Panovca proti Lijaku (bis fur das Panholez zu der Layach).^{3, 5}

Jacob Schuester ne služi ničesar. Prosi za hišico na Travniku, ki jo je doslej imel Colaw Martalianer in ki od te ničesar ne plačuje. Plačati hoče 24 krajcarjev.

Pliskovica v rihemberški sodniji, spada v goriški urbar (Pliscawitz Reiffenberger gericht, gehorend ins vrbar Gortz)¹³⁴

Dolžni so opravljati enkrat tlako v Švarcenek (Swartzenekh), v Rihemberk pa kolikorkrat so pozvani.¹³⁵

Gabrovica (Grabrabitz)¹³⁶

Thonich Samperger izjavi, da je župan, /določen/ za pobiranje činžov, ki so v devinski in rihemberški sodniji in ki spadajo v goriški urad, namreč v Gabrovici (Gabrabicz), Krajni vasi (Craindorf)¹³⁷ in Pliskovici (Pliscabicz).¹³⁴ Od te župe mu je pripadalo, ko je pobral vse činže in jih oddal upravniku v Gorico: od pobranih činžov mu je upravnik dal 70 šil. in njegovemu konju enkrat, kar je potrebno.

Ko pride upravnik k njemu zaradi činža, to je na dan sv. treh kraljev, v Štanjel (Sannd Daniel),¹³⁸ dolžan mu je dati zajtrk in večerjo, preskrbo za konja /ter/ nočišče. Če pa /upravnik/ ostane dlje, dolžni so ga činžniki njegove župe, ki niso še plačali činža, izdrževati z vsem potrebnim.

Lokavec (Lokawitz)¹⁰⁰

Jurse Troutketsch izpove, da sta mu Annthoni vom Thurn in Vallenntin v Križu (zum Creucz)⁷⁹ od njegove kmetije, ki je poprej pripadala cesarju, odvzela njivo in gozd /z lego/ nad posestvi Valentina Slatnia in to dala štirim: Laure Khudt, Thoni Slokhar, Jerne Schulei, Mochor Schule. Ti so od tega napravili vinograde in služijo od teh Veitu vom Thurn v Križu desetino ter 4 šil. goskega novca.

Dodatek od druge sočasne roke: ti iz Lokavca morajo dajati Veitu vom Thurn od enega vinograda po šiling pisarniškega novca (schreibgelt).

¹³⁴ Pliskovica, jugovzhodno od Komna na Krasu.

¹³⁵ Švarcenek, grad "jugovzhodno od Divače; Rihemberk, grad v Vipavski dolini.

¹³⁶ Gabrovica, pri Komnu na Krasu.

¹³⁷ Krajna vas, pri Dutovljah na Krasu.

¹³⁸ Štanjel, na Krasu.

URBARJI ZA DEVIN, SENOŽEČE, PREM,
POSTOJNO IN VIPAVO

URBAR ZA POSTOJNO

Okoli 1400

Nota.^a Vermerkt all zins, rennt, nucz und gült, so zu der herschafft Adelsperg gehört.

Vrbar Mathestorff die supp¹

Item Janes suppan daselbs dient von ainer huben Georii 40 agler für 1 frisching; Johannis Waptiste 24 agler; Michaelis 16 agler; waicz 2 mes Triester^b mass; 3 mes habern derselben mas; vaschangrecht 12 agler vnd 1 hun; für ainen pflug 16 agler; für rabatt 16 agler; ze ostern 10 ayr; stewr.

Item Stephan Thomecz sun dient von ainer huben aller sachen als vil als der egenant Janes suppan.

Item Stephan Ybans sun dient von ainer huben aller sachen als vil als der egenant Janes suppan.

Item von ainer huben darauff Miklaw Lusa gesessen was, dient als vil als der egenant Janes suppan; sol mit ainem andern besetzt werden.

Item Mathia Stephan Hutter sun dient von ainer huben als vil als der egenant Janes suppan.

Item Jure Wesselitsch von ainer huben als vil als der egenant Janes suppan.

Item Pawl Maroltitsch dient von ainer huben als vil als der egenant Janes suppan.

Zu Sand Johanss^{c 2}

Item Thomas Marynko sun dient von ainer halben huben Georii 20 agler; Johannis Waptiste 10 agler; Michaelis 6 agler; rokgen ain halbs mes Triester mass; habern 1½ mes; vaschangrecht 4 agler und ain halbs hun; 5 ayr; stewr.

Nota. Daselbs zu S. Johanss sind 4 öd huben vor langer zeit und dient nichts dann graspfenning.

^a F. 44'. ^b Orig.: Trieser. ^c F. 45.

¹ Matenja vas, južno od Postojne.

² Sv. Janez ali Štivan je cerkev pri Matenji vasi (gl. J. Zabukovec; Zgodovina župnije Slavina, 130).

Grobritschach³

Item Vlreich daselbs dient von ainer huben Georii 40 agler; Johannis Baptiste 20 agler; Michaelis 12 agler; rokgen 1 mes; habern 3 mes; vaschangrecht 8 agler und 1 hun; 10 ayr; stewr.

Item Pawl daselbs dient von ainer huben aller sachen als der egenant Vlreich.

Item Jure daselbs dient von ainer huben aller sachen als der egenant Vlreich.

Item Primus^d daselbs dient von ainer huben aller sachen als vil als der egenant Vlreich; hat noch zway jar freyung.

Altendorff^{e 4}

Item Krisman daselbs dient von ainer huben 1 markch agler.

Item Consse dient von ainer huben 1 markch agler.

Item Blas dient von ainer huben 1 markch agler.

Item Thomas dient von ainer huben 1 markch agler.

Item Janes dient von ainer huben 1 markch agler.

Item Michel dient von ainer huben 1 markch agler.

Nota. Dieselb zu Altendorff sind phlichtig zu rabatten ir yegleich einem hawptmann 4 tag, dem ambtman auch 4 tag.

Salog⁵

Item Gregor daselbs dient von ainer huben Georii 40 agler; Johannis Wap-tiste 20 agler; Michaelis 12 agler; waicz 2 mes; habern 3 mes; vaschangrecht 8 agler vnd 1 hun; 10 ayr.

Item Jacob Andres sun dient von ainer huben aller sachen als vil als der egenant Gregor.

Nota. Daselbs sind zwo huben bey 10 jaren öd gelegen und dient gras-pfenning yegleich 1 markch agler, ett wenn mynner ett wenn mer.

Item rabatt als die zu Altendorff.

Summa pfenningdienst^f der supp 16 markch 108 agler.^g

Chraschach ain supp^{h 6}

Item Jure der alt suppan.^h

^d Po okrajšavi bi bilo brati Perrimus. ^e F. 45'. ^f Orig.: pfenningdiest. ^g Od Summa do agler dodano od roke 15. stoletja. CVIII agler je napisano nad prečrtanim V s XII d. ^h Ob spodnjem robu lista od roke, omenjene pod g.

³ Grobišče, pri Matenji vasi.

⁴ Stara vas, pri Postojni.

⁵ Zalog, pri Postojni.

⁶ Hrašče, pri Postojni.

URBAR ZA SENOŽEČE

1460

Vermercht die zins und dinst des urbars Senasetschach anno domini etc.
LXmo.

Laže (Losach).¹ — Osem kmetij. Po eno imajo: Martin suppan, Andrea, Blas, Gerson, Janes, Polchar, Crisman in Martin (zadnja dva plačujeta od ene kmetije, Martin pa poleg tega sam še posebej v urbarju navedene dajatve).

Senožeče (Ober Senasetschach). — Deset kmetij in pol. Mawr suppan (plačuje od četrť kmetije v urbarju navedeni činž, od pol kmetije pa ničesar »von der supp wegen«), Juri Praitschuch (pol kmetije), Krastitz ($\frac{1}{4}$), Lucas Marclisch ($\frac{3}{4}$), Micla ($\frac{1}{4}$), Pustiplesch ($\frac{1}{2}$), Ferfilla (1), Peter Maicko ($\frac{1}{2}$), Lucas Tscheledem ($\frac{3}{4}$), Jerne Praitschuch ($\frac{1}{2}$), Stengel ($\frac{1}{2}$), Primos ($\frac{1}{2}$), Czorklicz ($\frac{1}{2}$), Pranda ($\frac{3}{4}$), Juri Tscheledem ($\frac{1}{2}$), Thometz ($\frac{1}{2}$), Mauttner ($\frac{1}{2}$).

Peritzin daje za desetino od jagnjet 16 šil. — Pusta je bila to leto »des Dremel hueben«; »der alt Smid« je tamkaj pokosil travnik in dal za travo 100 šil.; to kmetijo je dobil Thometz, ki naj prihodnje leto dá zanj pol marke šilingov davka (stewr), kot od katere druge kmetije.

Ti iz trga (aus dem markcht) dajejo daca (tätz): od goveda 4 šil., od prašička 1 šil., od jagnjeta ali kozlička pa »helbling«.

Dolenja vas (Niderendorff).² — Suppan Stephan (poldruga kmetija). Babitz (1), Gradischer (1), Slegen (1), Viditz (1, za prihodnje leto je bila polovica te kmetije dana Juriju Widmairju proti polovičnemu iznosu činža), Rodmann ($\frac{1}{2}$), Bretzalo (1), Juri wirt (1), Andrea ($\frac{3}{4}$), Slusitz ($\frac{1}{2}$), Sussa (1), Modras (1 in $\frac{1}{4}$), Linhart (1), Sopyna (1).

Tam je tudi mlin, od katerega služi Sust iz Potoč 24 šil.

Potoče (Pototschach).³ — Machne suppan (1 kmetija), Mawr (1), Sust (1), Lamber ($1\frac{1}{2}$), Klembenschalk ($\frac{1}{2}$). — Matheus Schuester daje od mlina 20 šil. — Župan ne daje od pol kmetije ničesar »von der supp wegen«.

Kmetije »in der Tobrabitsch«, ki so bile letos puste, služijo, če se jih odda, šest funtov. — Če se odda (zemljo) »von dem Petrowitz«, daje se od nje na leto 100 šilingov; letos je bila pusta. — Pri Dolenji vasi »ob der Schulter« je

¹ Laže, severovzhodno od Senožeč.

² Dolenja vas, pri Senožečah.

³ Potoče, pri Senožečah.

travnik, ki pripada upravniku; od njega daje Bretzalo v Dolenji vasi pol marke šilingov. — Pustota v »Jamlach« se oddaja, če je ne obdeluje oskrbnik sam, proti najvišje mogočemu činžu.^{3a}

Famlje (Faimlach).⁴ — Po eno kmetijo imajo: Bratosch suppan, Sckock, Rouppar, Lawre, Mathia, Sinitza, der klain Lucas, Juri, Kuffay, Machor Vogel. — Od tamošnjega novega mlina dajeta Sckock in Machor Vogel marko šilingov. — Od novega vrta pri Britofu (bey dem Freythoff)⁵ daje Martin dve kokoši. — Stari mlin imata župan in Rouppar in dajeta od njega na leto po 4 marke šil. — Neka vinska desetina tamkaj spada tudi v urad.

Vatovlje (Wattolach).⁶ — Simon plačuje od ene obdelane kmetije (redni činž) in od ene puste kmetije (40 šil.).

Misliče (Mislitschach).⁷ — Dve obdelani kmetiji, eno ima Paull suppan, drugo Perenhart; ta je od te činža oproščen (hat freyung), plačevati bo začel leta 1461. — Župan Pavel plačuje tudi od dveh pustih kmetij pol marke šil. — Kamor iz Barke (Wärck)⁸ je 1460. leta prejel travnik od Karinove kmetije (wismat des Karina hueben) za 78 oglejskih denarjev.

Povir (Pouier).⁹ — Dve kmetiji, od katerih ima eno Topplacher v Žirjah (Syriach),¹⁰ drugo pa Tschänpar.

Griže (Greysach). — Eno kmetijo ima Juri. — V tem kraju »in der Rasch« je vinska desetina, ki tudi spada v urad.¹¹

Tabor sv. Katarine (Sand Kathrein).¹² — Cantzian suppan. — Ondod je vinograd, ki se obdeluje v tlaki (an der rabat). — Tamkaj je tudi desetina in vinska desetina v Ravnah pri Štjaku (Rawnach bey sand Jacob), ki obe spadate v urad.

Selo (Sell).¹³ — Dve kmetiji, imata ju: des Jellen sun, Seitz. — Tamkaj sta tudi dve pusti kmetiji, od katerih služita, če bi bili oddani, ena toliko kot ena naštetih, druga pa marko šil.

Planina (auff der Alben).¹⁴ — Kmetija, ki jo ima Lucas.

Ustje (Gmünd).¹⁵ — Kmetija, ki jo ima kot pusto (zu ödrecht) Lucas iz Planine za marko šil.

^{3a} *Tobrabitsh so mogoče Dobrave, travniki med Potočami in Dolenjo vasjo; Petrovitz so travniki, Petrovc imenovani, zahodno od Dolenje vasi; Schulter je mogoče Hrbec, travniki severozahodno od Dolenje vasi; Jamlach so Jamlje, danes gozd severno od Dolenje vasi.*

⁴ *Famlje, pri Vremskem Britofu.*

⁵ *Vremski Britof.*

⁶ *Vatovlje v Brkinih.*

⁷ *Misliče, v Brkinih.*

⁸ *Barka, v Brkinih.*

⁹ *Povir, med Sežano in Divačo.*

¹⁰ *Žirje, pri Povirju.*

¹¹ *Griže, severozahodno od Senožeč. Raša, potok in dolina pod Grižami.*

¹² *Pri Štjaku.*

¹³ *Selo, pri Štjaku.*

¹⁴ *Planina, južno od Ajdovščine.*

¹⁵ *Ustje, pri Ajdovščini.*

Duplje (Dupplach).¹⁶ — Tri kmetije, imajo jih: Tschernogoy, Martin, Bratosch.

Dve pustoti v Porečah (Poretschach);¹⁷ od ene daje Tschernogoy 40 šil., od druge Martin pol marke šil.

Lože (Losach).¹⁸ — Dve obdelani kmetiji, ki ju imata Bratosch suppan in Jannse. — Tam so tudi štiri puste kmetije; od treh služi Bratosch marko šilingov, od ene Jannse 60 šilingov. — Pri Ložah v kraju Kunnach¹⁸ sta dva vinograda, ki ju v tlaki obdelujejo imenovani ljudje pri Vipavi. — Tamkaj je tudi desetina od vina, ki se tudi oddaja v urad.

Vipava trg (markcht zu Wippach). — Domec (hofstat), od katerega daje Juri 14 šil.

Erzelj (am Erssel).¹⁹ — Kmetija, ki jo ima Sluga. — Vinska desetina od nekaterih vinogradov.

Linevec (am Lunewitz).²⁰ — Kmetija z vinogradom, od katere služi Soltzitz iz Goč (Godinach)²¹ 40 šil.

Vitovšče (Witobitschach).²² — Obdelana kmetija, od katere služi Bratosch. Druga tamkaj je pusta. — Vinska desetina v Šentvidu²³ »aus dem Huntstzagl«;²⁴ razdeljena je z onim iz Vogrskega (mit dem Vngerspacher),²⁵ polovica je pripada v senožeški urbar.

Nova Sušica (Newdürrenpach).²⁶ — Od travnika v »Preters« šest funtov.

Od navedenih vinogradov dajejo desetinske fenige. Ti pripadajo upravniku; zato mora ta najemati hlapce, ki pobirajo vinsko desetino.

Od navedenih činžov v vaseh Zgornje Senožeče, Dolenja vas,² Potoče²⁷ in Laže¹ pripada od vsake nastanjene kmetije upravniku 6 šil., ki se imenujejo dvajsetina (vintin), v Misličah⁶ in Vatovljah⁵ pa od vsake nastanjene kmetije 3 šil. Ta denar je vsakemu kmetu pripisan k činžom, ne zaračunava pa se gosposki (man verraits nicht gen hoff).

Travniki na Vremšici (an der Remschitz),²⁸ »in der Schulter«^{3a} in »am Pserscko« naj se kosijo za oskrbnika. Kar pa trave ostane, more jo ta, če hoče, ali pa upravnik prodati.

Krčma na Gaberku (die taueren am Gabernegk)²⁹ naj se odda oskrbniku.

¹⁶ Duplje, pri Vipavi.

¹⁷ Poreče, pri Podnanosu (Šentvidu) na Vipavskem.

¹⁸ Lože, pri Vipavi. — »Na Kunah«, vinogradi zahodno od Lož.

¹⁹ Erzelj, jugozahodno od Vipave.

²⁰ Linevec, pri Erzelju.

²¹ Goče, pri Vipavi.

²² Vitovšče, pri Razdrtem.

²³ Podnanos (Šentvid), na Vipavskem.

²⁴ Ime za vinograd, dobesedni prevod: Pasji rep.

²⁵ Vogrsko, jugovzhodno od Gorice. Po Vogrskem se imenuje fevdalni rod.

²⁶ Nova Sušica, pri Košani na Notranjskem.

²⁷ Pototschach — Potoče, vas pri Senožečah, prečrtano.

²⁸ Vremšica (1026 m), gora nad Vremami.

²⁹ Gaberk, zahodno od Senožeč.

Piščet in kruha, ki jih služijo v urbar, ni potreba zaračunavati; to se zaužije za proščenje.

Kadar obrodi v gozdu svinjska paša (asrecht), plačujejo sosednje vasi okoli gozda, namreč Slavinje (Slawinach), Hruševje (Krussiach), Studenec (Pründlein), Hrašče (Krassach), Goriče (Goritschach), Orehek (Nustorff), Prestranek (Prestranach), Selce (Steltz), Petelinje (Pettelinach), Šempeter (Sand Peter), Gradec (Gretz), Kal (Kall), Pristava (Mairhoff), Volče (Woltzach), Neverke (Meduerkch), Čepno (Tschrieppen) in Buje (Wuiach).³⁰ V nekaterih vaseh daje vsaka hiša dve kupni meri ovsa male mere, dva kruha in pišče, v nekaterih pa polovico tega. Če ti iz Narina (Nerein) in druge tamošnje okolišnje vasi tudi gonijo v gozd, dajejo tudi toliko. Če bi pa iz drugih krajev gonili prašiče na svinjsko pašnjo, uredi naj se z upravnikom, kot je to najbolje mogoče. Od imenovane svinjske paše naj upravnik obračuna oves z gospodstvom, piščeta in kruh pa pripadajo upravniku za njegov trud. Od denarja naj upravnik obračuna: od vsakega velikega prašiča dva nova feniga, od vsakega malega pa en nov fenig. Če se z upravnikom določi za več, pripada tudi to upravniku za njegov trud.

Sledeče vasi dajejo desetino od žita in jagnjet: trg in vas Senožeče, Laže,¹ Potoče,³ Dolenja vas,² Famlje,⁴ Vatovlje⁵ in Misliče.⁶ Druge desetine ne dajejo. Desetina se daje tudi od pustih zemljišč »in der Dobrabitsch«.^{3a} Od vseh teh desetnin pripada vsakokratnemu župniku v Senožečah četrtna (virtail).

Vsako leto, ko obrodi v gozdu svinjska paša, služi vsak kmet, ki ima polhovo jamo (pilchgrub), oskrbniku 12 polhov ali 12 šilingov.

Oni v trgu morajo vsako leto stočiti sod vina, vsako orno po goldinarju. Vsak od ljudi iz urbarja Prem mora dati orno vina in stočiti vsako orno za goldinar.

Navadni odbitki. — Za grajsko stražo (purckhuet) 50 mark šilingov, 4 marke šilingov za 20 koštrunov, 20 mer pšenice, 20 orn vina. — Uradno se odbije upravniku za njegov trud ves činž od ene kmetije. — Za obdelavo vinogradov se odbijejo na leto 3 orne vina. — Za košnjo se odbije na leto pet prašičkov po 32 šil., kar dá eno marko šilingov. — Kar se použije ob proščenju. — Kar se použije pri mlačvi desetine, se tudi odbije; tega je eno leto več, drugo manj. — Oskrbnikovim hlapcem dá se vsako leto ob proščenju 60 šilingov; to se od strani gosposke odbije.

Kmetje so od kmetij, na katerih so bili nastanjeni, plačevali oziroma dajali: redni urbarialni davek (zins, »činž«) v denarju in blagu (pšenica, oves, jagnjeta oziroma denar namesto njih, vino, piščeta in kruh) ter obči davek (stewer). Vse te dajatve so dolžni kmetje v vaseh Laže, Senožeče, Dolenja vas in Potoče, toda tudi tukaj ne vse navedeno v vseh krajih. Ostale vasi dajejo le nekatere teh dajatev (redni urbarialni davek v denarju in obči davek, jagnjeta, oves, pšenica, vino), na Vipavskem pa nekatere kmetije celó samó vino.

³⁰ Naštete vasi so na Pivki zahodno in južno od Postojne ter okoli Košane.

Redni urbarialni davek ali »činž« v denarju je znašal za kmetijo povprečno okoli 240 denarjev, obči davek (stewer) pa okoli 120 denarjev na leto.

Pšenico (waiz) so oddajali v kupnih merah (kaufmez); na celo kmetijo kot obdelovalno enoto je šlo navadno 6 kupnih mer. Oves (haber) je računat na mero, imenovano mez; pravilo je, da ga vsaka kmetija daje po en mez. Kupnih mer je šlo na en mez osem.

Jagnjeta (lempper), kot se kaže, niso dajali več v blagu, marveč namesto njih denar. Najbolj razširjena postavka je 16 šilingov za eno jagnje. Kjer služijo piščeta (huener), je določeno po eno na kmetijo.

Kruh (prot) dajejo v Senožečah, Dolenji vasi in Potočah; skoraj povsod po 30 kruhov od celega grunta.

Vino dajejo v vaseh Laže, Senožeče, Dolenja vas in Potoče, skoraj povsod v isti izmeri, to je po eno vedro (emper) od grunta. V vinorodnih krajih Vipavske doline in njenega obrobja pa služi po ena kmetija tri do osem orn (urna) vina, zato je pa drugih dajatev sorazmerno manj.

Župan v Dolenji vasi pri Senožečah daje na leto po 60 šil. »lodenrecht«, kar pomenja denarno dajatev namesto prejšnje oddaje sukna (loden).

URBAR ZA DEVIN

1494

Vermerckt das vrbar register zw Tibein etc.

Vermerckt den zeug im abtretten des geslos Tibein gelassen ist worden.¹

Burg pri gradu Devinu (die burgen bey dem geschlos Tibein).² — V burgu je hiša s kletjo in dvoriščem, ki je bila nekdaj Gansličina (der Ganslin) in je sedaj dana v najem mojstru Hannsu čevljarju za en goldinar in 4 šilinge. Prej je bil v hiši Sperancz, nato je pa Rauber v njej imel svojo pristavo (mairhoff).³

Krčmarina ali dac (tauerengelt, tacz). Kdor toči vino (tauerntt), mora mojstru, ko se popravljajo v burgu vrata ali line (erker), plačati od krčmarine. Dolžni so pri tem tudi z roko podajati (handraichung) in voziti les.

Juri Tuler je izkrčil in uredil njivo v obsegu dveh dnin (tagpaw),⁴ ki leži pri vrtu Luegerjevem pod mlako (vnnder der lackh).⁵ Od tega naj daje desetino.⁶

¹ Sledi na straneh 3 do 5 seznam orožja, ki se je nahajalo v gradu Devinu.

² Burgen, burg, burgus, burgum, borgo, pomenja trg oziroma majhen utrjen kraj, v Devinu in okolici imenovan še danes burg. »Borgo« pred novim gradom devinskim popisuje R. Pichler, *Il castello di Duino*, 94 dalje. — Valvasor, *Ehre*, 11. knjiga, 607, omenja in popisuje Devin kot mesto (stadt). — Ante portam Duyni, ante burgum sive villam Duyni, 1281, 1367 (*Thes. eccl. Aquil.*, 359, 360).

³ Urbar iz leta 1524 pravi, da je to hišo za Sperantzom imel Rawber in za tem gospod Gaudentz in da so ti v njej imeli svojo pristavo, v beneški vojni pa da je bila hiša požgana in je opustela. — Gašpar Rauber je 1490 dobil od cesarja Friderika v zastavo med drugim Devin z vsemi dohodki (Pichler, *Il castello di Duino*, 280). — Pri beneški vojni nam je misliti na avstrijsko-beneško vojno, v kateri je bil 19. aprila 1508 požgan kraj Devin (*Arch. Triest.*, IV, 323 dalje; Pichler, 283).

⁴ Tagpaw, dnina, toliko zemlje, kolikor se je dá en dan obdelati s parom volov.

⁵ Plemiški rod, imenovan po Jami (Lueg) na Notranjskem. — Nikolaj Lueger je bil od 1452 do 1470 glavar v Devinu (Pichler, 274).

⁶ Urbar iz leta 1524 dodaja, da je bila Talerjeva njiva pusta, kajti voda je odnesla zemljo. Urbar ima pri Devinu še naslednje podatke, ki jih navajam v izveščku:

Martin Machoritz, ribič, služi desetino od ene dnine. — Michel Petschacher, ima v Sesljanu (Susslon) poldrugo dnino in njivo nad burgom; od obojega plačuje desetino. — Grad ima: vinograd pod Kontovelom (Contawel), mali vinograd pod gradom, mali vrt v burgu, tri ali štiri h gradu spadajoče njive (hofäcker) pred burgom, vrt pred burgom, travnike v Dolu (im Duel) in travnike pri Štivanu »im Balawdach«.

Sesljan, pri morju blizu Devina. — Kontovel, nad Trstom. — Dol (Vallone), dolinska vdrtna severno od Devina. — Balawdach, verjetno kraj pri Štivanu, imenovan danes »v paljudah« (paljuda, močvirje).

Prelosno in Štivan (Prerassel vnd S. Johannis).⁷ — Od po ene puntere (punterenn, puntteren) služijo:⁸ Janse Schuler, sedaj njegov sin Simon, 4 libre; Mathia Wodopieucz, 4 libre; Polo Gorczer in Michell Kupitz, skupaj 2 libri.

Na Krstnikovo (zu sand Johans tag sunewed) pripadajo od opata iz Belinje (vom abt vonn Belin), kar daje sedaj oglejski kapitelj (die korheren vonn Agle), tri in pol marke kot pravica ob proščenju (kirichtagrecht).⁹ S tem čuvajo proščenje. Posebej je od tega dati onim iz Proseka (Proseck) 6 liber, zato, da čuvajo prapor (banner).¹⁰ Od teh 6 liber dajejo piskačem (denn pfeyferenn) 40 šil. Vse krčme, ki tamkaj krčmarijo, pa dajo onim, ki čuvajo proščenje, 2 buči (wuschen) vina. Mlinar v Prelosnem daje od mlina 2 gold. 14 fenigov.¹¹ Vedno /se daje/ v Štivanu ribji dac (vistacz).

Od tega, kar pride v Štivan po morju, od blaga vsake vrste in trgovstva, kolikor se tamkaj prodaja, plača prodajalec štiridesetino (quarentes), le oni iz Gradeža (Grades) so skozi celo leto vedno tega prosti.¹² Kdor kupuje, /ne plača/ ničesar.

Kolikor je ob proščenju na Krstnikovo v Štivanu krčem, daje v kraljevsko komoro vsaka 4 šil., vsako kuhinjsko ognjišče (kuchel feurstat) pa tudi 4 šil. Od prodaje kruha ob proščenju je plačati od stojnice 4 šil. Posebej je plačati tam, kjer se v Štivanu skozi celo leto prodaja kruh, od stara po 4 šil. daca. Kdor v Štivanu krčmari, je dolžan dati vinskega daca od vsake orne 4 šil.

Ob proščenju na Krstnikovo pobirajo korarji (die korherenn) mitnino od enega večera (vesperzeit) do drugega.¹³ Od tega, kar pa pride na proščenje pred ali po tem, daje se mitnina v grad.

Vsak kramar, barkaš ali drugi, ki tamkaj kaj prodaja, je dolžan dajati od stojnice (stanndt) po 4 šil.

Tlaka. Ti iz Štivana so dolžni voziti v mlin in opravljati tlako v grad pri gradnji ali popravljanju kot ostali.

⁷ *Prelosno, od Štivana proti severozahodu, italij. Pietra rossa.* — Urbar iz leta 1524 šteje Štivan in Prelosno kot posebno župo.

⁸ *Punteren, v urbarju iz leta 1524 panthera, je nemara to kar pantera, pantiera v Tommaseovem Dizionario della lingua italiana (izd. 1871): umeten, dolg in širok jarek, sosedn močvirju, kjer se prireja mreža za lov na divje race.* — Za jarek govori podatek glede »pantere« Toniha Koletiča v urbarju iz leta 1524, ki pravi, da je bila ta na travnikih v Lokavcu (am ort der wisen im Locauufecz). — *Lokavec je vodni tok in kraj v močvirnatem okolišu blizu Štivana.*

⁹ *Štivan je od druge polovice 11. stoletja spadal pod samostan Belinjo pri Ogleju (Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 40), nato pa pod oglejsko cerkev.* — *Krstnikovo, dan sv. Janeza Krstnika, ko se »solnce obrne«, 24. junija. Takrat je bilo veliko proščenje v Štivanu, ki je trajalo več dni.*

¹⁰ *Prosek, pri Trstu.*

¹¹ V urbarju iz leta 1524 je mlinar po imenu imenovan: Peter Vodopivec iz Tržiča (Peter Wodapibetz von Newmarckhtel).

¹² *Gradež (Grado), mesto v lagunah južno od Ogleja.*

¹³ *Oglejski kapitelj.* — Urbar iz leta 1524 dodaja, da dobiva od mitnine glavar tri in pol marke šilingov in da izroči od tega zopet tistim, ki čuvajo prapor, dukat, vsem županom (allen supplewten), ki jih je 11, pa dá vsakemu po dva obeda.

Če se hoče katere v poslih kraljevskega veličanstva poslati v Benetke, dolžni so iti, dá pa se jim za živež in plača ladja.

Oljska desetina nad mostom v dolini »gegen Kraya«. Nekdaj je bil tamkaj vinograd, od česar se je dajala tudi vinska desetina.¹⁴

Od mesa, ki se v Štivanu pokolje, daje se jezike v grad, le ob proščenju ne.¹⁵

Miren ob Vipavi (*Merinach an der Wippach*).¹⁶ — Paule Germach, služil je od polkmetije 3 stare pšenice, 3 stare ovsa in 2 piščeti (pri kmetiji je pripisano, da je pusta). — Paule Sunich, služi od pol kmetije kot puste (zu ödrecht) 3 kiblje (chubel) pšenice in 4 kiblje ovsa. — Juri Wasonn, sedaj Michel Kerpann, služi od ene kmetije na bregu (auf dem rayn) 2 stara pšenice, 2 stara ovsa in 2 piščeti. — Steffan, sedaj Urbann Pawse, služi od ene kmetije 3 stare pšenice, 3 stare ovsa in 2 piščeti. — Jobst, sedaj Steffann Royecz, služi od ene kmetije 2 stara pšenice, 2 stara ovsa in 2 piščeti. — Bartholuss, sedaj Michel Kerpan, služi od ene kmetije pol stara pšenice in pol stara ovsa. — Šesta kmetija služi županu pol stara pšenice in pol stara ovsa. — Anndre Tabonn, Powse, Frattnikh in mlinar služijo od mlina na leto 2 goldinarja. — Krugler, služi od svojega mlina libro popra.¹⁷

Orehovlje ob Vipavi (*Orecholach an der Wippach*).¹⁸ — Paskull, sedaj Andre Schulligoy, služi po star pšenice in ovsa ter eno pišče. — Caspar Kunradisch, služi enako. — Andre Tabonn, sedaj Gregor Nymacz, služi po poldrug star pšenice in ovsa. Na kmetiji naj postavi hišo. — Caspar des Kunratenn sun, služi enako. — Caspar Kunrattisch in Tabonn, služita po star pšenice in ovsa ter orno vina. — Juri Tabonn, hoče začeti kmetijo in na njej zgraditi hišo. Da naj se mu pri činžu za nekaj let popust, potem pa naloži primeren činž. — Newssitsch, imel je dve kmetiji, ki sta pusti. — Michell, sedaj Clemen Kupicz, služi 80 šil. — Gregor Gwercz, služi po 3 stare pšenice in ovsa ter dve piščeti.

¹⁴ Urbar iz leta 1524 pravi, da je tam vse pusto.

¹⁵ Urbar iz leta 1524 dodaja: ti iz Štivanja žirnine (assgellt) ne dajejo.

¹⁶ Urbar iz leta 1524 šteje v župo Miren vasi: Miren, Orehovlje, Gabrije in Vrtoče.

¹⁷ Urbar iz leta 1524 pravi, da leži mlin, ki ga je poprej imel Kriegler iz Gorice, sedaj pa ga ima Andre Grabacz, v Japnišču (*Jappniczach*) ob Vipavi in da mlin služi v goriški urbar; zato, da se more mlinar oskrbovati z lesom v devinski sodniji, služi libro popra /v Devin/. — Japnišče je blizu Mirna ob Vipavi.

¹⁸ *Orehovlje, pri Mirnu ob Vipavi.*

Urbar iz leta 1524 ima pri Orehovljah še: Steffan Krainitz v Orehovljah in maister Paschkul weber iz Mirna plačujeta tudi od enega travnika pri Hoferjevih mejah proti Renčam. — Blas des Vlrich Silicz sun plačuje od puste njive nad Vrtočami (oberhalb Werdischach), ki je sedaj travnik; Michel Bernnatschicz v Ušjah (*Waw-schach*) od travnika; Clement in Bernnhardin iz Orehovelj pa od grmovja (*stawdach*) v Pawlintzschach.

Hoferji, plemiški rod na Goriškem. Od 1509 je bilo več Hoferjev glavarjev v De-oinu (Pichler, Il castello di Duino, 285 dalje). Hoferji so imeli posest v Renčah in se tudi imenujejo po tem kraju. — Vrtoče, jugovzhodno od Mirna; Ušje, pri Gabrijah zahodno od Mirna; Pawlintzschach, verjetno Pavlinišče pri Bukovici blizu Renč.

Vrtoče (Vertischach).¹⁹ — Dve kmetiji in pol. — Paule Germack, služi od teh kmetij 2 stara pšenice, 2 stara ovsa in 2 kopuna.

Tamkaj je vinska desetina. — Gorščine (perckrecht) daje vsakdo od vinogradov po en novi /fenig/, kar znese 6 ali 7 fenigov in pa desetino. Sedaj daje gorščino okoli 31 vinogradov.²⁰ Sodstvo spada tudi semkaj /to je pod Devin/.

Tlake ne opravljajo, razen pri gradnji gradu, če je potreba velika.

Gabrije (Gabriach).²¹ — Tscherne, dve kmetiji; obe sta mu bili zaradi najemnikov (der solmer) in Turkov prepuščeni za eno marko in 20 šil. — Ondod je brajda, obdeluje jo Juri Gulick in služi star ovsa. — Tamkaj je mitnica, ki se jo oddaja.²²

Kdor se iz gospostva oskrbi z lesom, dá naj ovsa po tem, kolikor je posekal.

Opatja sela (Appatzell).²³ — Thomas Kranietz, služi star ovsa. — Thomas Grill, služi od ene kmetije marko šilingov in 2 šilinga ter star ovsa. — Vlrich suppan, služi enako, vendar je zaradi župe (vonn der supp wegen) oproščen. Ima tudi eno kmetijo, ki je bila dolgo časa pusta, kot pusto (zu ödrecht) za 40 šil. in star ovsa. — Jerney des Zuan Zischko sun, služi od ene kmetije enako kot Grill. — Icaculin, sedaj Jerne Cziscko, daje od ene kmetije kot puste 80 šil. in star ovsa. — Thomas Kraynecz, služi od ene kmetije enako.

¹⁹ Pri Vrtočah ima urbar iz leta 1524 še naslednje podatke:

Sodstvo spada, kot je to zapisano v starejšem urbarju, pod Devin.

Tisti, ki v župi Orehovlje in Miren spadajo pod goriško sodnijo, plačujejo, če sekajo za lastne potrebe in ne za prodajo drva v devinski sodniji, glavarju ali upravniku v Devin na leto približno star ovsa; ti, ki prebivajo v devinski sodniji, pa morejo prosto sekati. Leta 1523 so po star ovsa plačali: Juri Blonda v Peči (Petsch), Simon Blonda, Augustin Pritz, Martin Prusot, Cobaw, des Bruederle pawrn; Raphael.

Županova pravica. Župana voli soseska, potrdi ga pa oskrbnik, če smatra, da je primeren. Od kmetije, na kateri sedi, župan ne plačuje. K župi (zu der supp) ima dve njivici v Mirnu, travnik, na katerem more nakositi okoli tri voze sena, in travnik za voz sena, ki leži nad Vrtočami. Župan dobi v župi na Pavlovo od vsakega kmeta, ko opravljajo glavar, sodnik ali upravnik pojezdo, pesonal ovsa, pogačo in kokoš. Ko pridejo oskrbnik, sodnik, upravnik ali služabniki ob pojezdi ali sicer službeno, mora jim dati župan jesti in piti ter skrbeti za konje.

Tlaki so podvrženi vsi pri gradnji gradu in za drugo delo. Kar je kmetov v župi Miren-Orehovlje pod goriško sodnijo, ki ne služijo v Devin, morajo za grad Gorico opravljati tlako dva dni, ti, ki služijo v Devin, pa opravljajo tlako en dan. Dolžni so tudi priti na Krstnikovo pod devinsko zastavo in pomagati pri čuvanju prošenja v Štivanu.

V imenovani župi imajo iste obveznosti kmetje, ki spadajo pod župnika v Štivanu.

²⁰ Urbar iz leta 1524 navaja, da je vseh 31 vinogradov pustih.

²¹ Gabrije, blizu Sovodenj, na levem bregu Vipave.

²² Urbar iz leta 1524 navaja glede mitnice: Mitnina se pobira od inozemskih tovarnikov iz Kranjske in Koroške. Ko gredo zaradi žita v Tržič, plačajo od tovara žita 1 šil., ko pa gredo nazaj, dajejo od tovara vina 2 šil., če ničesar ne peljejo, ne plačajo nič. Od vola, ki ga gonijo v mesnico v Gradiško ali Tržič in so ga kupili tam v bližini, plačajo 2 šil., od koštruna pa šiling. Ta mitnica je bila zaupana Kollitzu, od nje je v 23. letu plačal pet liber in 20 šilingov.

²³ Opatja sela, na zahodnem goriškem Krasu.

Tlaka. Vsak je dolžan eno vinsko vožnjo (weinfart), po en dan seno grabiti in zvoziti ga en voz.

Če obrodi žir (asrecht so das geret) in se /žirnina/ plača, pripada del gradu, del pa cerkvi.

Št. Mihel (zw Sann d Michell).²⁴ — Kajžar Paull, služi 37 šil. in dve piščeti. — Kajžar Permann, služi star ovsu.

Dol (im Duell).²⁵ — Annthoni Loro de Visenntina, služi desetino od tega, kar tam raste. Če imajo malo živino, dolžni so tudi od nje dajati desetino. Od tega so dali letos vsi 3 stare sirka (sirich).

Lokvica (Laquiza aindorff vnd zum Bursart).²⁶ — Tu so nekatere povsem puste kmetije. Trava se kosi za grad.²⁷

Selo (Senobesel).²⁸ — Peter, sedaj Jerney Kunczelin, služi od ene kmetije 80 šil. in star ovsu. — Valenntin, sedaj Peter Krawat, služi 47 šil. in 3 stare pšenice. — Primos Crobicz, ima tri kmetije, ki so mu bile dane pred davnimi časi; od njih služi 47 šil. in tri stare pšenice. — Marin suppan, sedaj Jerney Kuczelin, daje od ene kmetije 47 šilingov in 3 stare pšenice. Služi tudi od puste kmetije pol stara pšenice. — Gregor, sedaj Primos Trobitz, daje od ene kmetije goldinar. — Thomas Pirdicz, ima dve kmetiji; dani sta mu bili pred davnim časom za 47 šil. in 4 stare pšenice.

Omenjeni služijo desetino od mladine; župniku gre četrtnina (quartes). Z gore Radichka služijo desetino od oljkovih dreves; župniku gre četrtnina.²⁹

V Logu (inn der Awen oder Lugi).³⁰ — V tem kraju so tri kmetije; glede njih se pa nihče ne spominja, da bi bile nastanjene. Ima jih sedaj Peter Krawath in daje od njih desetino.

²⁴ Št. Mihel, v skrajnem severnozahodnem delu goriškega Krasa.

²⁵ Dol (Vallone), dolinska vdrtna severno od Devina. — Po urbarju iz leta 1524 sta bili, mimo kmetije, ki jo je takrat imel Zuan Visenntin, tamkaj še dve kmetiji. Valentin Kossowew je 1523 prejel kmetijo, ki od pamtveka ni bila nikdar obdelana ali oddana. Anton Tschutz je prejel enako kmetijo. Urbar iz leta 1524 še dodaja, da je v Dolu velika gmajna (gemain), kjer kosi in nakosi glavar za svoje potrebe na leto okoli 18 do 20 kop (schober) sena, ostalo pa mejaši. — *Vížintini, še danes selo v Dolu.*

²⁶ Lokvica, pri Opatjih selih.

²⁷ Za Lokvico sledi v urbarju iz leta 1524 podatek o kraju Skamnitza, ki ga ne vem lokalizirati. Tam je Vido Tschucz prejel pustoto (öde), ki ni bila poprej nikdar obdelana.

²⁸ Selo nad Brestovico. — Urbar iz leta 1524 ima pri Selu še naslednje podatke: Brajde so prejeli in jih nasadili, oziroma naj jih nasade z oljkami ter od njih plačujejo desetino: Tscherne Kuntschickh iz Brestovice, Jacob Sidar (prej njegov oče Andre), Jacob Sidabicz (brajdo je napravil Cotzian Kray), Laure Bardicz, Andre Karticz, Juri Katschicz, Gregor Tschucz.

²⁹ Urbar iz leta 1524 navaja, da je od gore, ki se imenuje Rudiga, plačati tudi desetino od vina, župniku v Štivanu pa da gre četrtnina (quarthes). Gora je bila dolgo časa pusta, nekateri pa so jo dobili, da bi napravili nove vinograde in nasadili oljke; ti naj plačujejo desetino po starem.

³⁰ Hudi log, severno od Sela.

Brestovica (Brestawitz).³¹ — Mawer Krall, sedaj njegov brat Cocziann, služi od ene kmetije marko in 55 šil., 10 kupnih mer pšenice, 2 stara ovsa, 3 piščeta in 6 pogač. Od ene puste kmetije služi libro denarjev. — Ibann Dirsalicz, služi od ene kmetije enako kot zgoraj Cocziann. — Anndre Sidar, služi od puste kmetije pol marke šil. — Oressnick, služi od ene kmetije marko in 50 šil. — Cocziann Boback, sedaj njegov brat Iban, služi od ene kmetije marko šil. in star ovsa. — Vlrich Kaczicz, služi od ene kmetije enako kot zgoraj Cocziann. Služi še posebej od puste kmetije, imenovane Besobicza, dve marki šil. Daje od puste kmetije Wesenisse 60 šil.

Tlaka. Iz Sela in Brestovice so dolžni vsak od kmetije voziti voz vina in dva voza sena, če treba pa tudi tri. Vsak je dolžan grabiti tri dni seno. Dolžni so opravljati tlako v grad.

Del žirnine (asrecht), če /žir/ obrodi, pripade cerkvi.

Andre Maurer, služi od ene kmetije enako kot zgoraj Cocziann. Služi tudi od puste kmetije 80 šil.³²

Sempolaj, Nabrežina, Praprot, Brišče in Samatorca (Sand Polay, Nebresin, Praprot, Brischy vnnnd Sand Vlrich).³³ — Seno Suppanczicz, služi od ene kmetije libro denarjev in 20 šil. — Lennhat, sedaj Tonicz Schenicz, plačuje od kmetije kot puste (zu ödrecht) goldinar. — Lucas v Nabrežini,³⁴ služi od ene kmetije libro denarjev in 20 šil., od ene kajže (korb) pa 8 šil. — Kajžar (vndersass) Lucas iz Nabrežine, služi 50 šil. — Maister Juri schuster, plačuje od kajže (korb) 20 šil. — Ambross, sedaj njegov sin Petter, služi od ene kmetije libro denarjev in 20 šil. — Ibann Wogatecz, daje od pustote (öde) 80 šil. — Tomas Golob, daje od dveh kmetij v Briščah (Vrisch) kot pustih (ödrecht) 20 šil. — Tonicz Schenicz v Praprotru (Praprott), služi 2 goldinaria.³⁵

³¹ Brestovica, severovzhodno od Devina. — Urbar iz leta 1524 razporeja v župo Brestovico vasi: Brestovica, Selo, Opatja sela, Št. Mihel, Dol, Lokvica in Skamnitz.

³² Urbar iz leta 1524 ima pri Brestovici še: Ti iz Brestovice služijo desetino od malih živali.

Pri mitnici v Brestovici je plačati: od vsakega tovara kateregakoli blaga 2 šilinga, od tovara sukna 9 šil., od konja, ki se ga pelje na prodaj, 8 šil., od koštruna 1 šil., od vola za zakol 2 šil., od vola za delo 4 šil. To mitnico ima v zakupu Tscherne Kunitz.

Glede tlake navaja urbar iz leta 1524 v župi Brestovici naslednje podatke: Vsak kmet je dolžan voziti po en voz vina in eden, dva ali tri voze sena ter dva ali tri dni grabiti na lastne stroške navadno s tlačanskim delom pokošeno seno. Ko kmetje pripeljejo seno v grad, jim mora dati glavar po en kruh in pijačo. Po en dan so dolžni grabiti seno tudi kmetje, ki so podložni drugim gospodom. Kmetje so dolžni z onimi iz Mavhinj in Cerovelj delati tenetve (ghag) nad Brestovico in Mavhinjami; pa tudi pri /Doberdobskem/ jezeru in proti Opatjim selom. Na poziv glavarjev morajo iti na lov.

Župan ne daje činža in ne opravlja tlake ter nima od nobenega urbarščaka ničesar, mora pa dati glavarju, sodniku, hlapcem in konjem na dan proščjenja o Lovrencovem jesti in piti.

³³ Vse te vasi so v okolišu Nabrežine. — Urbar iz leta 1524 šteje mimo teh v župo Šempolaj še vasi: Rubiach, Slivno, Prečnik in Trnovica.

³⁴ V urbarju iz leta 1524: Zacharia Napresini, prej Lucas Napresini.

³⁵ V urbarju iz leta 1524: služi tudi od vinograda na Kontovelu (Contabel).

Imenovani dajejo žitno desetino in desetino od mladine (iugennt).

Kdor krčmari, daje krčmarine (tauerenngelt) od vsake orne 4 šil.

R y b y a c h.³⁶ — Ta vas je bila dolgo časa pusta. V registrih ni ničesar najti. Imeli so jo od nekdanj Wogateczi, sedaj jo ima Ibann Wogatecz.

Tlaka. Vsaka kmetija je dolžna voziti voz terana na Sočo (Ysnicz), voziti dva voza sena in kolikor nakosijo, so dolžni pomagati pograbit. O božiču daje vsak voz lesa.

O postu naj se pošlje v sodih desetinsko vino na britof v Šempolaj (Sant Polay), eno leto več, drugo manj.

Slivno, Genslenovo imetje (Slyuen, Genslens gutt).³⁷ — Nicklau Kreinecz suppan, služi od ene kmetije 2 marki 22 šil. Dokler je župan, ne plača nič, zato ker upravlja obe župi, tamošnjo in v Šempolaju. — Blass Wodopiuecz, služi od ene kmetije enako kot Kreinecz. — Primos Dobill, ima malo kmetijo, plačuje kot od puste (zu ödrecht) 60 šil. Posebej še služi cerkvi v gradu vedro olja.³⁸

Kdor tamkaj toči, plača od orne prej kupljenega vina 4 šil. krčmarine.

Žitna desetina. Desetina od rebule (rainfal). Desetina od olja v Kontovelu na Bregu (Kynouell im Rain).³⁹

Ko se mlati žitna desetina, dá vsaka kmetija kupno mero ovsas in pišče.⁴⁰ Od žitne desetine pripada župniku četrtna (quartes).

³⁶ Ta vas je v urbarju iz leta 1524 popisana takole:

Rubiach. — Thoman Wogaticz, tretjina kmetije (9 dnin, do 20 voz sena). — Doyackh v Samatorci (Samatoricz), prej njegov oče Marin Doyackh, kajža (5 dnin, do 8 voz sena); plačuje tudi odvetništvo in desetino od rebule iz Findelovega vinograda pod Križem pri Proseku (vnnderm Kreucz bey Prosseckh). — Yban Tschuckh, prej Peter Prositz, kmetija (10 dnin, do 5 voz sena in desetina od žita). — Martin Pogaticz, prej njegov oče Yban, kmetija (6 dnin, do 4 voze sena). — Ambrosi Kruglitz, od petih dolin (grueben), kjer ima živino. — Tlako so dolžni opravljati še naslednji kmetje drugih gospošt: Mathia Schuesterticz Sprantzen gehörig, Simon Legon Raunacher gehörig, Faria des Elacher pawr, Yban Setmackh kmet samostana sv. Frančiška v Trstu, Juri Marschlickh von Samatoricz des Elacher pawr, Gregor Gruden Hofers pawr.

Kraj Rybyach oziroma Rubiach je iskati na mestu ali v bližini Samatorce, ki se po cerkvenem patronu imenuje tudi Sv. Ulrik. 1385, apr. 7, so v Sand Vlrich navedene tri kmetije (listina v Drž. arhivu na Dunaju), torej toliko kot je v urbarju iz leta 1524 v kraju Rubiach kmetiških obdelovalnih enot.

Sperantz, Raunacher, Elacher in Hofer so feodalne rodbine na Goriškem okoli leta 1500 (Morelli, Istoria della contea di Gorizia, I, 2, 3; Czoernig, Das Land Görz und Gradisca, 636, 686). — Jörg Elacher je bil 1478 glavar v Devinu, več Hoferjev pa od 1509 dalje (Pichler, Il castello di Duino, 277, 285 dalje).

³⁷ Slivno, od Devina proti vzhodu. — Po urbarju iz leta 1524 je imel v tej vasi eno kmetijo Elacher, drugo pa Sperantz (o teh feodalcih glej opombi 18 in 36).

³⁸ Cerkev Matere božje v gradu Devinu. O njej Pichler, Il castello di Duino, 100.

³⁹ Kontovel, pri Trstu.

⁴⁰ Urbar iz leta 1524 dodaja: zaradi stroškov pri mlačvi.

Tlaka. Dolžni so po dva dni orati, pleti in žeti. O božiču daje vsaka kmetija voz lesa.⁴¹

Prečnik (Pretznigk).⁴² — Gregor Koschicz, služi od ene kmetije dve libri denarjev in 102 šil. — Jannse iz Prečnika (Presnick), daje od vinograda na Kontovelu (Kinouell), ki ga ima po kupnem pravu (kauffrecht), 40 šil. — Nicklaw Kreinecz, daje od ene kmetije in ene kajže libro in 12 šil.

Tlaka kot pri onih v Slivnem.

Trnovica (Ternowetz).⁴³ — Fabian, sedaj Paull Kranzynger, služi od ene kmetije kot puste (ödrecht) marko šilingov. — Marin, sedaj Andre Kraincz, daje od ene kmetije libro denarjev in 80 šilingov.

Imenovana dajeta desetino od žita in mladine.

Tlaka. Vsak je dolžan voziti voz lesa ter po dva dni orati, pleti in žeti. Kmetje na kmetijah, ki ne orjejo, ne dajejo desetine od mladine ali žita.⁴⁴

Medja vas (Meduesell, des Genslen guetter).⁴⁵ — Crisman suppan, sedaj Mathia Wodabiuecz in Michel; imata dve kmetiji, plačujeta kot od pustote (ödrecht) marko šil. in opravljata tlako. — Juri, sedaj Martin Gwercz, služi od ene kmetije kot puste (ödrecht) marko šil. — Lennhart, sedaj Cancziann Baback, je prevzel kmetijo v letu 94. in je prvo leto činža prost. Činža pa mora služiti ob določenem času marko šilingov.

Tlaka. Dolžni so po dva dni orati, pleti in žeti. Kolikor je potreba, morajo opravljati tlako v grad.^{45a}

Doberdob (Guttenach oder Dobrodob).⁴⁶ — Tudi to so Gernslennova imetja. — Bartholonno Visentin, služi od Wilhalmove kmetije 80 šil. in 4 stare pšenice.

⁴¹ Urbar iz leta 1524 navaja še: Ker so blizu žiru (beym ass) in ga morajo čuvati, ne dajejo žirnine (assgelt). — Tlaka kmetov, ki pripadajo plemičem: Mathia Kodler in Martin Kapes, Elacherjeva kmeta ter Justav aus der Golitz, Speranntzov kmet; morajo vsak o božiču voziti voz lesa. — Dolžni so čuvati prošenje v Štivanu in hoditi na lov.

⁴² *Prečnik pri Mavhinjah.* — Urbar iz leta 1524 navaja pri Prečniku še: Crisman iz Križa (Kreutz) služi od doline, imenovane Globachidaw; Marco Raymnitz služi od kmetije kot puste, ki je bila poprej Wogatitzev iz Križa; Anthoni Jurtzmanitz služi od puste kmetije, ki jo je imel Wogatitz; Thoman Wogatitz služi od puste kmetije.

⁴³ *Trnovica, pri Samatorci.* — Po urbarju iz leta 1524 sta v tem kraju še dve kmetiji, na eni je Thomas Japinitz, Elacherjev kmet, na drugi Bartholme Skarp, Hoferjev kmet. — Pri tlaki je v urbarju iz leta 1524 še povedano, da mora dati glavar tlačanom, ko orjejo, plevejo ali žanjejo, hrano. Dalje, da so dolžni delati tenetve (ghager) in hoditi na lov.

O Elacherjih in Hoferjih glej opombi 18 in 36.

⁴⁴ V urbarju iz leta 1524 je na koncu pri župi Šempolaj še povedano, da so dolžni desetino od žita, rebule in mladine vsi iz te župe: v Slivnem, Šempolaju, Nabrežini, Praprotnu, Briščah, Samatorci, Trnovici, Rubijah in Prečniku. Žitno desetino so urbarščaki dolžni dajati županu v snopih, zmlatiti jo in potem zvoziti v grad. — Župan ne plačuje od kmetije, na kateri sedi, mora pa glavarju, sodniku ali služabnikom, če pridejo po uradnih opravkih, dati jesti in piti ter skrbeti za konje.

⁴⁵ *Medja vas, severno od Devina.*

^{45a} Urbar iz leta 1524 pravi, da dajejo vsi v Medji vasi desetino od malih živali.

⁴⁶ *Doberdob, na Krasu.*

Gorjansko, Brje, Sveto, Volčji grad in Ivanji grad (Gorjansk, Wariach, Szawt, Voltzigrad vnd Ybangrad).⁴⁷ — Sustall, župan, služi od ene kmetije marko in 2 šil. ter star ovsa. Zaradi župe je činža prost. Posebej služi od puste kmetije, ki je k zgornji pripisana, 85 šil. — Schimecz Petelin, Ambros Sterekh in Ybann, sedaj njegov sin Tomecz; služijo od po ene kmetije marko in 2 šil. ter star ovsa. — Steffan Zoll, služi od ene kmetije 80 šil. in star pšenice.

Brje (Warriach). — Anndre, sedaj Francko Misniczicz, služi od ene kmetije kot puste goldinar. — Volczina, sedaj Francko Misniczicz, služi od ene kmetije kot puste 80 šil. — Vrbann Halter, sedaj Francko Misniczicz, služi od ene kmetije kot puste marko šilingov.

Sveto (Szawt). — Peter Sigonn, služi od Sprinczeve kmetije (von des Sprincza huben) marko in 2 šil. ter od ene puste kmetije 60 šil. — Gregor Petelin, sedaj Pilatus, služi od ene kmetije marko in dva šil. ter star ovsa. — Marin Philipp, sedaj sin Michela Czyackha, služi od ene kmetije marko in 2 šil. ter star ovsa.

Volčji grad (Voltzigrad). — Crisman Kranczl, služi od ene kmetije marko manj dva šilinga. — Jacob Ariawecz, služi od kmetije, ki je bila dolgo časa pusta, dva šil.

Ivanji grad (Ybangrad). — Crisman Jarnezcicz, služi od ene kmetije 76 šil., 2 stara pšenice in star ovsa. Ta kmetija je bila pusta in je bila dana potem imenovanemu Jarnezciczu zopet za 5 kupnih mer ovsa. — Juri Kosowell, služi od Wogonitscheve kmetije 116 šilingov, 7 kupnih mer pšenice goriške mere in eno pišče.⁴⁸

Tlaka. Vsak mora voziti voz vina in dva voza sena.⁴⁹ Kar je tamkaj kmetov drugih plemičev, mora vsak o božiču voziti voz lesa. Žirnine (asrecht) gre del v grad in del cerkvi. Morajo tudi voziti pšenico in drugo od Senožeč (Senosetscha).⁵⁰

Skopo, odvetščina (Schkopp vogtey).⁵¹ — Thomas župan, služi od ene kmetije libro denarjev in 2 šil. ter star ovsa. Zaradi župe (vonn

⁴⁷ *Gorjansko, Brje, Sveto, Volčji grad in Ivanji grad, vasi na goriškem Krasu.* — Po urbarju iz leta 1524 štejejo te vasi v župo Gorjansko.

⁴⁸ V urbarju iz leta 1524 je za Ivanjim gradom zapisano: Vsak iz Komna (Comen) v rihemberški sodniji, ki se oskrbuje z lesom v devinski sodniji, plača 4 kupne mere ovsa goriške mere in vsak županu pišče za to, da ta pazi, da se z lesom oskrbujejo le upravičenci.

⁴⁹ Pri odstavku o tlaki dostavlja urbar iz leta 1524: Glavar jim mora dati, ko pripeljejo seno, kruha in pijače. Vsak je dolžan peljati od Senožeč proti Devinu tovor žita; ker pa se to sedaj več ne tovari, dolžni so v korist gradu Devina opravljati druge vožnje.

⁵⁰ Na koncu popisa župe Gorjansko dostavlja urbar iz leta 1524: Urbarščaki iz te župe so dolžni delati tenetve in iti na lov, kadarkoli jih pokličejo. Vsak urbarščak je dolžan županu dati o sv. Andreju čašo vina, kupno mero ovsa tržaške mere, pogačo in kokoš. Župan pa jim mora dati en obed. Če glavar, sodnik ali služabniki poslujejo uradno, jim mora dati župan jesti in piti ter skrbeti za konje.

⁵¹ *Skopo, vas na Krasu.* — V župo Skopo štejeta po urbarju iz leta 1524 mimo Skopega še Šepulje in Krajna vas.

der supp wegen) je /činža/ prost. Posebej služi od Nebeczove kmetije marko in dva šil. — Matheus Zigolt, sedaj Michl Caterin, služi od kmetije Nicklaw-cziczeve 102 šil. in star ovsa. Posebej služi od ene puste kmetije 80 šil. — Ybann Gocz, služi od ene kmetije marko in dva šil. ter star ovsa. — Blas Kratschitsch, sedaj Tomecz suppan, služi od kmetije kot puste ob določenem času (auff gefelige zeit) 40 šil. — Peracz Rad, služi od ene kmetije marko in 2 šil. ter star ovsa. — Thomas Swerina, služi enako.

Šepulje v župi Skopo (Czepullach in Skopper supp).⁵² — Lucas Schalig, služi od Vlichove kmetije marko in dva šil. ter star ovsa. Še posebej od puste kmetije 40 šil. — Marcko Krabat, služi od ene kmetije 106 šil. — Ruprecht Pechem, služi od ene kmetije marko in dva šil. ter star ovsa. — Mawrer Saberlecz, služi od ene kmetije marko in 2 šil.⁵³

Tomaj (Thomay).⁵⁴ — Ibann Müller, sedaj njegova mati Margretha, služi 2 marki manj 9 šil. ter 9 in pol orn terana. — Jacob Garicza, služi od ene kmetije dve marki manj 2 šil. in 8 orn terana. Na robu pripisano: je povsem pusto. — Michel Zobacz in Nicklau Schkerle, imata eno kmetijo in služita 2 marki in 6 šil. ter 9 in pol orn terana. — Valenntin Smid, ima malo kmetijo in služi libro denarjev. — Nebecz Crannycz, sedaj Tomas Stocka, služi od ene kmetije 2 marki manj 14 šil.; terana ne daje, namesto tega žitno desetino. — Juri Schega in Matheus Verligiczgay, služita 2 marki in 18 šil. ter devet in pol orn terana. — Lucas Petelin, sedaj Vrban Stocka, služi od ene kmetije dve marki manj 14 šil.; namesto terana daje žitno desetino. — V Tomaju so štiri kmetije, ki so, kot se je našlo v starem urbarskem registru, služile samostanu v Gorici, vsaka 6 velikih in 2 mali orni. Nato se jim je za tó za časa Walseejca (bey des vonn Walsse zeiten) dalo 4 marke in 40 šil. Sedaj trde, da je za časa Nicklausa Lugerja to prenehalo in da se jim nič ne da.⁵⁵ — Pernthart Koczko, sedaj Gregor Kanta, daje od kmetije kot puste 50 šil. — Crissmann Gerczin, sedaj Juri Petelin, služi 1 gold. — Videcz, sedaj Andre Kerchne, služi 2 marki šil.; namesto terana služi žitno desetino. — Vczman, služi 2 marki manj 14 šil.; namesto terana daje žitno desetino. — Gregor Kramer, sedaj Matheus Konaczicz, služi od enega travnika 20 šil. — Gregor

⁵² Šepulje, pri Tomaju.

⁵³ Za Šepuljami ima urbar iz leta 1524 še podatke:

Krajna vas (Craindorff). — Simetz Karpelicz, Thoman Slauickh in Martin Palin služijo od po ene kmetije kapeli Matere božje v gradu Devinu.

V župi Skopo morajo po dva dni kositi, voziti po dva voza sena in voziti po tovor vina in žita.

Trije kmetje kaplana cerkve Matere božje v Devinu, kmetje župnika v Tomaju in Wassermanovi kmetje, ki jih je šest, morajo vsako leto pripeljati v grad Devin po štiri žrdi (wisspaum) za senene kope. — Župan je prost činža od kmetije, na kateri sedi, mora pa glavarju, sodniku in hlapcem dati jesti in piti ter skrbeti za konje.

⁵⁴ Tomaj na Krasu. — Po urbarju iz leta 1524 je Tomaj z Godinjami župa zase.

⁵⁵ Goriški grof Majnhard je okoli 1550 podelil frančiškanskemu samostanu v Gorici štiri kmetije v Tomaju (Diplomatar Görz, f. 15). — Gospostvo Walseejcev v Devinu od 1399 do 1472. — Nikolaj Lueger je bil devinski glavar od 1452 do 1470 (Pichler, Il castello di Duino, 274 dalje).

Kanta, sedaj Juri suppan in Petelin, služita od ene kmetije 2 marki in 18 šil. ter 9 in pol orn terana. Dokler je župan, mu zaradi župe ostane marka šilincov in teran. — Zwetko Smid, sedaj Matheus Stocka, služi od dveh kmetij dve libri denarjev in 40 šil. ter žitno desetino namesto terana. — Urbann Stocka, služi od ene pustote (öd) 80 šil. — Matheus Konaczicz, služi od ene pustote (öd) 20 šil. — Clemennt, služi od Galobove kmetije marko in 118 šil. — Thomas Henrich, sedaj Sobecz in Peretz iz Godinj (Godengnach)⁵⁶ ter Clement Sckernnov zet, dajejo žitno desetino od svojih dednih njiv (erbackernn); od česar pripada župniku četrtna (quartes).

Tlako so dolžni opravljati kot oni iz Skopega. Vsaka kmetija je tudi dolžna voziti dva voza sena. Pravice ob proščenju (kirichtagrecht) ne dajejo, ker ga /proščenja/ tamkaj ni.⁵⁷

Štorje (Schottoriach).⁵⁸ — Gordin Sybrin, sedaj Martin Sebrin, služi od ene kmetije libro denarjev in 12 šil. — Mose, sedaj Marin Piczatscher, služi od ene kmetije libro denarjev in 12 šil.

Dolžni so dajati le žitno desetino.

Tlaka: ena vožnja vina, dve vožnji žita, poldrug dan košnje, opravljanje tlake v grad kot pri ostalih.

Ena kajža (korb) je sedaj pusta.

Senadole (Synodolach).⁵⁹ — Gregor Petteck, Mathenus, Vlrich Dedanicz, služijo od po ene kmetije marko in 24 šil. — Pri Mathenusovi in Dedaniczevi kmetiji pripisano od kasnejše roke: je pusto (ist öd). — Peter Sormseckh, služi od ene kmetije 100 šil.⁶⁰

Kmetije so vse puste. Urbann Meseltziczsch služi od ene 100 šil. Plaćati morajo desetino ter vsega skupaj 2 libri denarjev in 60 šil.

Podbreže (Podbresach).⁶¹ — Marin Tscheckitsch, Peter Sormseckh in Jackhe, služi vsak od po ene kmetije marko in 33 šilingov (pri teh kmetijah pripisano od kasnejše roke: so puste). — Imenovane kmetije so bile dolgo časa puste in so služile desetino od žita in mladine. Sedaj jih je dobil Matko Rocziczsch in služi od njih 3 goldinarje, enega koštruna, enega kozlička in en sir.⁶⁰

⁵⁶ Godinje, pri Tomaju.

⁵⁷ Urbar iz leta 1524 omenja pri župi Tomaj glede tlake, desetine in župana še naslednje:

Vsak kmet mora dva dni kositi, voziti dva voza sena, voziti voz vina in opraviti eno vožnjo žita. Kdor služi desetino od terana, je žitne desetine oproščen.

Župan je prost činža od kmetije, na kateri sedi, in plačevanja 20 šilingov od travnika. K župi (zu der supp) ima župan pol dnine (tagpaw). Ob mlačvi mu dajejo činžniki, ko pobirajo glavarjevi hlapci desetino, tri merice (massel) ovsa. Ko pridejo glavar, sodnik ali hlapci, mora župan zanje in za njihove konje skrbeti.

⁵⁸ Štorje, severovzhodno od Sežane. — V župo Štorje štejejo po urbarju iz leta 1524 še vasi: Merče, Pleševica, Podbreže, Žirje in Senadole.

⁵⁹ Senadole, severno od Divače.

⁶⁰ Pri Senadolah oziroma Podbrežah je v urbarju iz leta 1524 še zapisano, da so tamkaj dolžni dajati desetino od žita in malih živali.

⁶¹ Podbreže, pri Štorjah.

Merče in Žirje, ena župa (Metzschach vnd Syriach 1 supp).⁶² — Senckhel Siuetz, sedaj Jerom Siuetz; Ibann Siuetz; Juri Persiczsch, sedaj Blas Sliuer; Michel Nouackh, sedaj njegova vdova Nesa; Mawer, sedaj Ibann Jaritsch; Primos Skamperle; vsi ti služijo od po ene kmetije marko in 2 šil. ter star ovsa. Zadnji ne služi zaradi župe ničesar.

Žirje (Syriach). — Nicklaw Boynecz, sedaj njegov sin Simetz; Conrad, sedaj njegov sin Coczian; Crisman Toplacher, sedaj Simecz Boynecz; Ibann Conraczicz; vsi ti služijo od po ene kmetije marko in 2 šil. ter po star ovsa. — Primus Skamperli služi 90 šil.

Tlaka. Dolžni so eno vinsko vožnjo, dva dni kositi in voziti dve vožnji žita v Senožče (Seosetsse).⁶³

Veliki Repen in Voglje (Gross Rieppen vnd Voglach).⁶⁴ — Augustin, župan, ima dve mali kmetiji, služi libro denarjev in 24 šil. — Kare, županovega brata vdova, ter Luckhas, njen sin, služita od ene kmetije marko in 6 šil. Njegov (Lukežev) oče je na Augustinovi kmetiji sezidal hišo; naj mu bo brez škode (soll im on schaden sein). — Herman, sedaj njegov sin Cristoff Raber, služi od ene kmetije marko in 6 šil. Še posebej služi od ene pustote marko šil. in od enega travnika 16 šil. — Machne Tomel, sedaj njegov sin Justoll; Juri Skarafalla; Michel Masiecz; Tomas Chlade; služijo od po ene kmetije marko in 6 šil. Masiecz služi še posebej od ene pustote (öd) libro denarjev in 4 šil. — Seno Mulicz, služi od ene kmetije marko in 7 šil. — Marin Puritsch, služi od ene kmetije libro denarjev in 27 šil. — Simon Grossu, služi od ene kmetije marko in 12 šil. Ta je bila pusta in oddana do preklica Dedaczu za libro denarjev in 20 šil. — Seno Mulicz in Lasar, služita od ene kmetije marko in 6 šil. Seno služi še posebej marko in 6 šil. — Lasar, služi od kmetije »zum Farradacz« 60 šil.

Voglje (Voglach). — Jacob Seno, služi od kmetije libro denarjev in 68 šil. — Valentin Braua, služi od kmetije libro denarjev in 64 šil. — Andre Siuecz, služi od kmetije libro denarjev in 62 šilingov. — Lucas Wutin, sedaj Valentin Braua, služi od kajže (korpp) 38 šil.

Ti in oni iz Velikega Repna dajejo desetino od mladine in žita, ne pa od rebule (rainfall). Od desetine gre župniku četrтина (quartes).

Tamkaj je mitnica (mautt). Oddaja se o Jurjevem. Dobil jo je za 18 mark šil. župan Augustin.

⁶² Merče in Žirje, vasi pri Sežani.

⁶³ Urbar iz leta 1524 dodaja glede tlake v župi Štorje:

Tisti, ki služijo desetino od žita, so dolžni to žito sami zmlatiti in zvoziti ga v grad /Devin/. Dolžni so do Tomaja voziti vožnjo vina in dve vožnji ovsa proti Pivki (Puyckh) ali Gotniku (Guetneckh). Od Tomaja dalje vozijo drugi. Vsaka kmetija mora dva dni kositi. Dolžni so nositi pisma iz ene župe v drugo. Kmetje plemičev in drugi, ki ne spadajo v ta urbar, so dolžni en dan na leto pomagati v tlaki pri gradnji gradu.

Župan ne plačuje činža in desetine ter ne opravlja tlake. Dolžan je pa pogostiti glavarja, sodnika ali hlapce, ko pridejo, z jedjo in pijačo, konjem pa dati potrebno.

⁶⁴ Veliki Repen, severno od Opčin; Voglje, pri Repentabru. — Obe vasi štejeta po urbarju iz leta 1524 v župo Veliki Repen.

Tlaka. Vsak, ki ima celo kmetijo, je dolžan voziti voz vina od Soče (Isnicz) in če je treba, vsaka kmetija dva tovara žita od Senožeč (Seosetschach). Vsak mora dva dni kositi in grabiti, nekateri pa morajo voziti žitno desetino.⁶⁵ Ko se mlati desetina, daje vsaka kmetija kupno mero ovsu in eno pišče; isto kot pravico ob proščenju (kirchtagrecht) na veliki šmaren.⁶⁶ O božiču dá vsak voz lesa.⁶⁷ Ko uspe /žir/, tako pravijo, pripade žirčina (asrecht) cerkvi.⁶⁸

Zgonik in Salež (Swonickh vnn d Sales).⁶⁹ — Katzian Bramck, sedaj Marin Bramck, služi od ene kmetije libro denarjev in 10 šilingov. Še posebej služi od ene kajže (korp) 4 šil. Pri tej od kasnejše roke pripisano: ist öd. — Jurse Schuster, služi od Tomaževe kmetije libro denarjev in 28 šil. — Oswalt Mitkas, služi od kmetije »des Zozin« enako. — Jacob Tzottitzsch, služi od ene kmetije enako. — Thomel, sedaj Michel Solich, služi od ene kmetije libro denarjev in 20 šil. — Jarne Tribiann, služi od ene kmetije libro denarjev in 28 šil. — Paule, služi od ene kajže (korpp) 8 šil. — Crisman Rus, služi od ene kajže enako (pripisano »ist öd«). — Jurse Orang, služi od štirih kajž »von des Gradischeck« 24 šil. — Barlisaga, služi »von des Zozin korpp« 8 šilingov.

Tam je mitnica, ki jo ima v zakupu Warlisa za 7 mark šil.⁷⁰

Kdor tamkaj toči vino, daje za dac od orne kupljenega vina 4 šil.

Tlaka. Vsaka cela kmetija je dolžna voziti voz vina. Če je treba, mora vsaka kmetija iti po dva tovara žita v Senožeče (Senosetscha). Dalje mora pograbit seno, kolikor se ga pokosi, in zvoziti ga v grad. O božiču mora vsaka kmetija, pod kaznijo 40 šil., dati voz lesa. Ko se mlati desetina, dá vsaka kmetija kupno mero in eno pišče. Žirčina (asrecht), če /žir/ uspe.⁷¹

⁶⁵ Urbar iz leta 1524 pravi, da morajo žitno desetino voziti v Devin.

⁶⁶ Urbar iz leta 1524 pravi, da gredo te dajatve županu.

⁶⁷ Urbar iz leta 1524 piše, da dá ob tej priliki glavar vsakemu po en kruh in po eno pijačo.

⁶⁸ Urbar iz leta 1524 dodaja, da župan od kmetije, na kateri sedi, ne plačuje.

⁶⁹ Zgonik in Salež, severno od Proseka. — Urbar iz leta 1524 šteje vasi Zgonik, Salež in Mali Repen v posebno župo.

⁷⁰ Urbar iz leta 1524 ima še naslednji podatek:

Mitnica v Saležu. Od tovara soli je plačati 1 šil., od tovara sukna 9 šilingov, od ostalega pa kot v Devinu. — Mitnica je bila dana 1523 v zakup Warlissku v Saležu.

⁷¹ Urbar iz leta 1524 navaja za župo Zgonik-Salež še kot sledi:

Služijo desetino od žita in mladine ter od rebule iz vinogradov, ki jih imajo na tržaškem ozemlju. Kmetje plemičev in drugih ljudi so dolžni dajati desetino od vinogradov, ki jih imajo na tržaškem ozemlju. Kmetje plemičev in drugih ljudi, ki stanujejo v devinski sodnji in imajo vinograde na tržaškem ozemlju, morajo plačevati desetino od rebule v devinski urbar, dokler so nastanjeni na devinskem ozemlju. Če pa se naselijo v drugo sodnijo, niso te desetine več dolžni plačevati v Devin.

Z onimi iz Brestovice so dolžni voziti desetino od rebule v Devin.

Ko se mlati desetina, dá vsaka kmetija eno pišče, ki ga mlatiči sami snedo, ter kupno mero ovsu razane tržaške mere.

Tlaka. Vsaka kmetija vozi voz vina, o božiču voz desak (ako ne, zapade kazni 40 šilingov) ter dva tovara žita v Senožeče ali drugam. Seno, ki ga oni iz Tomaja,

Prosek in Mali Repen (Proseck vnd Klain Rieppen).⁷² — Juri Mulicza, župan, služi od ene kmetije 92 šil. Zaradi župe (von der supp wegen) je prost činža in desetine. — Pratusch Dremauecz, služi od pol kmetije 48 šil. — Od po ene kmetije služijo po 96 šil.: Paull Kraniecz, sedaj Lasar Vinckler; Valenntin Celecz weib; Sustoll Segina; Jacob Glaminecz (pripisano: ist öd). — Barthole Franczel, služi od polkmetije Marka Mawrerja 48 šil. — Od po ene kmetije služijo po 96 šil.: Videcz Senocko; Pratusch, sedaj Peter Pralec; Barthole des Franczel adem (pripisano: ist öd); Martin Suppa; Paule Wan.

Kajžarji v Proseku (vndersassen zw Proseck). — Od po ene kajže (korpp) služijo po 6 šil.: Dorothea, Primas Franczel, Ligo, Glaumonicza (pripisano: ist öd), Farba, Sustoll Sogina, Vidicz Selko, Juri Muliza, Primos Gumeecz, Martin Leibniczer, Martin Suppa, Paull Kaynecz (pripisano: ist öd), Marin Seusgki, Brischekh, Primos Gasiuoda, Juri Mulicza Martin, Martin Turckh schuster, Wartole Franczel, Galaczsch, Juri Krouat (pripisano: ist auff 2 jar frey), Maurauciza, Janse Chlatscha, Seruell, Paull Krenicz, Mursicze (pripisano: ist öd), Podrezia. — Od skupaj dveh kajž služijo po 12 šil.: Affencz, Doruscha, Marcko Mauer. — Od skupaj štirih kajž služi 24 šil. Bresecz (pripisano: halt iecz nur 1). — Zustoll Mulicza, krčmari sedaj na eni kajži in daje 6 šil. — Vseh kajž je 39.

Juri Tular je prejel v 94. letu na dan sv. Nikolaja⁷³ pusto kajžo, ki leži pri cesti, ter obe kajži Jakobovi. Je /činža/ prost; po dveh letih pa naj plačuje kot ostali.⁷⁴

Mali Repen (Klain Rieppen). — Seno Artwesiczsch, služi od dveh kmetij marko in 32 šil. — Tonich Toplechar, služi od ene kmetije 96 šil. — Crisman Skamperle, služi od ene kmetije 96 šil., od ene kajže kot puste pa 6 šil. — Mawer Krall, služi od ene kmetije 96 šil.

Imenovani v proseški župi dajejo desetino od žita, rebule in mladine. Od te pripada župniku četrtina od žita in mladine.

Merč, Skopega in Velikega Repna na gmajni v Dolu pokosijo, dolžni so skupaj z onimi iz Brestovice, Šempolaja in »Skomey« pograbit in zvoziti ga na lastne stroške.

Za vožnjo vina jim mora dati glavar hlebec kruha in eno pijačo.

Kmetje plemičev in drugih ljudi, ki niso /devinski/ urbarščaki, sede pa v devinski sodniji, so dolžni opravljati vso tlako. Če zmanjka vode v cisterni v Devinu, so dolžni z drugimi vred tjakaj vodo voziti. En dan so dolžni grabiti seno in biti pripravljeni na vsak ukaz. Kajžarji so dolžni opravljati tlako pri gradnji gradu kot ostali; grabiti mimo urbarščakov seno; ko se ga pripelje v grad, spravljati ga in tudi nositi pisma iz ene župe v drugo. — Župan je od kmetije, na kateri sedi, prost činža, desetine in tlake. Dolžan je pogostiti glavarje, sodnika, hlapce in biriča, ko pridejo v knezovih zadevah k njemu, z jedjo in pijačo, konjem pa dati potrebno. — Ko prineso urbarščaki k županu desetino v snopih in jo mlatijo, mora jim dati oskrbo.

⁷² *Mali Repen, severovzhodno od Proseka.* — Urbar iz leta 1524 šteje v župo Prosek poleg Proseka še vas Gabrovico.

⁷³ 6. decembra, 1494.

⁷⁴ Urbar iz leta 1524 omenja za Prosekom še vas Gabrovico z navedbami: Thoma Mathasauciz plačuje od nekaterih dolin (tölern); Vido Stoponitz je 1523 prejel na gmajni nekaj pustih njiv.

Dolžni so po potrebi obdelovati vinograd, ki leži pod stolpom Prosek (vnderm turen Proseckh). Ko delajo, mora se vsakemu dati pri žetvi in napravljanju vodnjaka bučo (wundschen) vina, pri prvem in drugem okopavanju /vinograda/ pa tudi po bučo (wuntschenn) vina. Te /buče/ naj dá krčmar (tauerner), ki krčmari, od vsake orne pa daca 4 šil. — Dolžni so iti po sol, kolikor je grad potrebuje.

Ko se mlati desetina, dá vsak od kmetije po kupno mero ovsa in eno pišče. Morajo tudi nositi pisma v Trst in nazaj.⁷⁵

Cerovlje in Mavhinje (Zirolach vnd Meichensell.⁷⁶ — Panngraz Pecschacher, služi od ene kmetije marko in 2 šil. ter star ovsa. — Ibann Halter, služi »von des Kastorlin huben« enako. Še posebej služi od ene puste kmetije 40 šil. in star ovsa. — Piuenczen, služi enako kot imenovani Panngraz. — Lucas, njegov sin, služi od puste kmetije star ovsa. — Valentin Pernaczicz, služi 40 šil. — Lucas Godecz, služi od male kmetije 40 šil. — Enako služi Videcz Russicz in daje od ene pustote pol stara ovsa. — Valenntin Pernaczicz, služi od ene kmetije libro denarjev in od ene pustote star ovsa.

Tlaka. Po dva dni orati, pleti in žeti.⁷⁷

Krmin v Furlaniji (Cremawn in Fryaul). — Anthoni Misutt, služi od ene kmetije 3 libre denarjev manj 6 šil.

Crauglio v Furlaniji (Kragull in Fryaul).⁷⁸ — Paull Sklaff, služi od kmetije, ki je onega iz Vogrskega (vonn des Vngerspacher

⁷⁵ Urbar iz leta 1524 ima glede desetine, župana in tlake pri proseški župi še naslednje podatke: Dolžni so desetino od rebule skupaj z onimi iz Zgonika voziti v Devin.

Župan je od kmetije, na kateri sedi, prost činža in desetine. Župan ima dva travnika, enega pri vasi v neki dolinici (tälele), drugega pri »Ikhimicz«. Župan je dolžan dati glavarju, sodniku, hlapcu in biriču, ko pridejo v knezovih zadevah, jed in pijačo, konjem pa potrebno.

Tlaka. Dolžni so grajski vinograd pod proseškim stolpom, ki ga je za osem kopačev (haver), po potrebi obdelovati, kot obrezovati, okopavati, trgati in grozdje v grad spravljati. Lucas von Modrusch jim je zato dolžan dati 80 buč vina.

⁷⁶ Cerovlje in Mavhinje, pri Devinu. — Primerjava z urbarjem iz leta 1524, ki loči podatke za Cerovlje od podatkov za Mavhinje, kaže, da spadajo prve tri v urbarju iz leta 1494 naštetje kmetije v Cerovlje, ostale pa v Mavhinje.

Urbar iz leta 1524 šteje v župo Mavhinje mimo Mavhinj in Cerovelj še Medjo vas severno od Devina, ki je v našem urbarju iz leta 1494 popisana na drugem mestu (glej str. 213).

⁷⁷ Urbar iz leta 1524 dodaja za župo Mavhinje: Tisti devinski podložniki iz te župe, ki imajo vinograde na tržaškem ozemlju, dajejo v Devin desetino od vina, le od vinogradov na gori Kontovelu (Kunabel) in v Sosljanu (Zisslian) ne dajejo desetine od vina, marveč od oljk, ki je sicer drugod ne dajejo.

Tlaka. Po dva dni orati, pleti in žito žeti. Glavar jim pa mora dati oskrbo. Tudi so dolžni delati tenetve med Brestovico in Mavhinjami, skupaj z onimi iz Brestovice, in hoditi na lov.

Župan činža ne daje in ne opravlja tlake, nima pa sicer od mejašev ali župe ničesar. Pač pa mora glavarju, sodniku in služabnikom, kadar pridejo po knezovih poslih, dati jesti in piti ter skrbeti za konje.

⁷⁸ Crauglio, severovzhodno od Cervignana v Furlaniji.

hueben),⁷⁹ a jo je imel kot kupno (inn kauffrecht) in je zapadla kraljevskemu veličanstvu, 4 libre denarjev in 20 šil. Prej je ta kmetija služila le 2 libri denarjev in 40 šil.

Mariano (Merian).⁸⁰ — Petzkoll, služi od ene kmetije 2 stara pšenice in 2 stara ovsa.

Fogliano v Furlaniji (zw Volian in Fryaul).⁸¹ — Rusiann, služi od ene kmetije libro denarjev in 20 šil.

Tržič in drugo v Furlaniji (Newenmarck vnd ander wisirung in Fryawl).⁸² — Bartholomio Visentin, služi od ene kmetije star pšenice. — Sauonn Visentin, služi od ene kmetije 3 stare pšenice (pripisano: ist öd). — Župnik Paull, služi od ene brajde 20 šil. — Steffann Salomon iz Villesse (von der Villessina) in ki spada v Villesse (Villesch),⁸³ služi star ovsa. — Martin iz Staranzana (Strenzan),⁸⁴ služi od nekaj njiv 3 stare ovsa.

Romans.⁸⁵ — Saynez, služi od ene kmetije 4 stare pšenice, 4 stare ovsa in 2 piščeti. — Thomas Lennharts aidem, služi enako. — Tomell, služi enako. — Kmetiji, ki sta ju imela Thomas in Tomel, sta bili oddani gospodu Bernhardu Conutto za stari činž.

Villesse (Villes).⁸³ — Tu je bilo nekdanj 12 kmetij, ki pa so bile po Turkih in vojakih-najemnikih (vonn der Turckenn vnnnd soldner) opustošene in so zarastle.

Činža je leta 94. bilo v celoti: 253 liber denarjev in 33 šil. — Pšenice 47 starov, 3 kiblje (kubel) in 40 kupnih mer. — Ovs 82 starov ter tri in pol kiblje. — Sirka 3 stare. — Piščet 26. — Kopuna 2. — Terana 39 orn. — Olja 1 vedro. — Popra 1 libra. — Koštrun 1. — Kozliček 1. — Sir 1.

Urbar iz leta 1524 dodaja na koncu:

Žitna desetina iz Tomaja, Repna, Proseka, Zgonika, Šempolaja, Štorij, Sela, Križa in od Vižintina v Dolu je znesla v letu 1523: pšenice 20 starov in eno kupno mero, mešanice 10 starov in eno kupno mero, ovs eno kupno mero, prosa eno kupno mero, denarja 12 šil. in en fenig, rži en star ter tri in pol kupne mere, sirka eno kupno mero.

Desetina od rebule je v letu 1523 znesla 19 čebrov.

Desetina od terana je v letu 1523 znesla dva tovara grozdja.

Dac od vina. Vsi, ki imajo v devinski sodnji krčme in točijo vino, so dolžni dajati od vsakega čebra rebule in od vsake orne terana po 4 šil. od prodanega vina, od lastnega pridelka pa ne.

Žirčina. Podložniki, ki ženejo svoje svinje na žir v svojih okoliših zjutraj na pašo in jih priženejo na noč domov, žirnine ne dajejo. Ti pa, ki ne ženejo svojih svinj vsak večer domov, dolžni so dajati polovično žirnino, to je od starega prašiča po 4 šil., od mladega pa po 2 šil. Ljudje od zunaj dajejo od starega prašiča po 8 šil.,

⁷⁹ Fevdalni rod, ki se imenuje po Vogrskem (Ungerspach) pri Gorici.

⁸⁰ Mariano, severozahodno od Gradiške v Furlaniji.

⁸¹ Fogliano, pri Zagraju (Sagrado).

⁸² Tržič (Monfalcone)

⁸³ Villesse, severovzhodno od Cervignana v Furlaniji.

⁸⁴ Staranzano, pri Tržiču.

⁸⁵ Romans, zahodno od Gradiške v Furlaniji.

od mladega pa po 4 šil. Žirčina pripada na pol v Devin, na pol pa cerkvi, kjer je žir uspel.

Dac od rib. Vsi ribiči iz Štivanu in drugi so dolžni od prodanih rib plačati dac, to je štirinajsti fenig. Oni iz Gradeža daca ne dajejo.

Mitnica v Devinu. Vsi, ki kupujejo vino v sodnji ali izven nje ter ga vozijo izven sodnije, so dolžni plačati od tovara 4 šil., od karnijskega voza (von einem Karniel wagen) 9 šil., od voza na osi (taichselwagen) pa 12 šil.; od vola 2 šil., od konja 4 šil., od koštruna 1 šil., od 1000 kozličev in jagnjet 40 šil., od tovara sukna in klobukov pa po 9 šil.

Štiridesetina (quarantesimo) v Štivanu. — Od vse trgovske robe, ki pride po morju v Štivan, je plačati, če se jo proda, štirideseti fenig. Ti iz Gradeža so po starem-običaju tega prosti. Ti iz Trsta so prosti daca od soli in olja, ki so ga sami pridelali. Ti iz Gorice ne plačajo mitnine niti štiridesetine od tega, kar kupijo v Trstu in Štivanu izven semnja ali na semnju za lastno domačo potrebo in to odpeljejo. Enako oni iz Devina v Gorici, kar kupijo v Gorici za domačo potrebo.

Travnina od staj male živine in od kobilaren (erwadia von den stennden des klainen viechs vnd gestuedt). Od vsake glave male živine je plačati šiling. Od kobile so jemali 8 šil., sedaj pa dajejo 12 ali 16 šil., kakor se z njimi glavar domeni. Od vola, bika ali krave je plačati 5 šil. To je nekatera leta zneslo do 100 ducatov. Desetine ne dajejo.

Desetina od kozličev in jagnjet urbarščakov znese okoli 100 glav.

Desetina od olja znese čeber ali dva.

Tlaka in gospostvo (robat vnd herrlichait) v devinski sodnji. — Vsi v devinski sodnji, komurkoli služijo, so dolžni tlako pri gradnji gradu. Dolžni so ob Krstnikovem priti pod devinsko zastavo in čuvati proščenje v Štivanu. Župa Mavhinje je dolžna napraviti šotore iz vejevja, pod katerimi prebivajo. Ti iz Proseka, z izjemo petih, ki prebivajo na tržaškem ozemlju, so dolžni priti pod devinsko zastavo in skupaj z ostalimi podsodnimi ljudmi čuvati proščenje. Ta župa sama je dolžna zastavo tri dni čuvati, nato ji je dolžan glavar dati ogrski goldinar ali 80 krajcarjev. Na glavarjev poziv in povelje so dolžni, če zmanjka vode v cisterni /na gradu Devinu/, voziti tjakaj vodo iz Štivanu.

Deželska sodnija. Zaseda jo deželski sodnik z devinskimi župani vse kvatrne ponedeljke, dan po Janezu Krstniku in dan po obglavljenju sv. Janeza. Apelacije so šle doslej na glavarja v Gorico in nato na regiment v Innsbruck. Krvne in malefične zadeve opravlja v župah in nad ljudmi, ki so Devinu podsodni, krvni sodnik.

URBAR ZA POSTOJNO

1498

Trg Postojna (margk zu Adlsperg). — 13 kmetij. — Bernnhart Koch, prej Wolffganngrichter ($\frac{1}{2}$ kmetije). — Thomas Lumbartt, prej Wolffganngrichter ($\frac{1}{2}$). — Primos Sedtsche, prej njegov oče Crissmon ($\frac{1}{2}$). — Urbann Mastnigk, prej Gorss Zymmerman (1 kmetija). — Paull Crabatt, prej Jernne (1). — Jorsse Juntschitsch, prej njegov oče Primus (1). — Ključarji svetega Martina (zechleutt von Sannd Merttenn)¹ imajo mlin, prej Wolffganngrichter. — Erasem Muffrin, prej Jury Clemenacz vnd der Bene (1). — Mathia Semecz, prej Jannse Mastnigkh ($\frac{1}{2}$). — Michell Crabatt, prej njegov ded (een) Jury Crabatt ($\frac{1}{2}$). — Casparytsch, prej njegov svak Martin ($\frac{1}{2}$). — Martin Blasitsch weber, Marin Westel, Liennhardt Opparytsch in Kocziann, imajo vsak po $\frac{1}{4}$ kmetije, katero célo je imel poprej Sitko. — Jorig Strasser, prej Jacob Schmid ($\frac{1}{2}$). — Michel Tschertschegkh, prej Primus Tschertschegk ($\frac{1}{2}$). — Martin Zymmermann, prej Jacob Smid ($\frac{1}{2}$). — Floriann Schmid, prej Jury Clemenucz ($\frac{1}{2}$). — Gregor Schmid, prej Martschnigko ($\frac{1}{2}$); plačuje tudi od vrta, ki ga je prej imel Sertscha. — Jury Mayr, prej Mannse Mastnigkh ($\frac{1}{2}$). — Jannse Krabatt, prej Martschniko ($\frac{1}{2}$). — Marin Vranisch, prej Crisman Szertschan ($\frac{1}{2}$). — Thomas Brigada, prej Primos Tschärtschack ($\frac{1}{2}$).

Ključarji sv. Martina¹ plačujejo od mlina, ki ga je prej imel Wolffganngrichter, 1 marko in 40 šil.

Gospod Jorig Luegger² plačuje od mlina na Pivki pod jamo, kjer vpada Pivka (auff der Pewgk vndernn loch als die Pewgk wider einfelt),³ 2 marki.

Georg Schmid plačuje od novega mlina in žage, ki leži ob brodu proti Velikemu Otoku (gegenn dem Grossenn Werdel),⁴ 1 marko.

Tržani (burger) v trgu Postojni (Adlsperg im marcckht) plačujejo od paše v »Dworiech«, kar je bila prej kmetija, sedaj pa je pusta, 80 šil.

Vrt pri križu pod gradom (bey dem creucz vnnderm gesloss),⁵ ki ga je imel Tarbos in plačeval 40 šil.

¹ Župna cerkev sv. Martina v Hrenovicah.

² Sin Nikolaja in brat Erazma Luegerja (Predjamskega). Prim. S. Rutar v Mittheilungen des Musealvereines für Krain, 8 (1895), 8.

³ Vhod v Postojnsko jamo.

⁴ Veliki Otok, pri Postojni.

⁵ Grad Postojna.

Kajžarji (vnttersässen) v Postojni ne dajejo činža, morajo pa z ostalimi sosedi opravljati tlako, v gradu pometati in delati ostalo.

Vsak v trgu mora glavarju en dan kositi, glavar pa mu mora dati zjutraj in na noč sira in kruha.

Sadike (phlanecz), kolikor jih je, morajo nasaditi, nato zelje posekati in zložiti v kadi.

Na njivah, ki pripadajo pristavi (mairhoff), morajo raztresti gnoj, oskrbnik ali glavar pa mora ob tem vsakemu dati hlebec kruha.

Kadarkoli je pripeljan voz sena ali pride na grad vožnja z desetino iz Cerknice, mora se vsakemu dati hlebec kruha.

Tržani iz Postojne morajo, kot poprej, ko se gradi v gradu, pomagati vleči les na mitnico (maut).

Tržani iz Postojne pridejo štirikrat na leto s križem na grad Postojno; vedno naj se dá vsakemu hlebec kruha.

Stara vas (Alltenndorff).⁶ — 6 kmetij. — Petter Semecz, prej Petter Sytko (1). — Petter Semecz, prej Petter Besiagh, ima kmetijo kot pusto. — Bernhardt Koch, prej Clement Raysgrich (1). — Urbann Weber, prej Blas (1). — Lusa, pusta kmetija. — Jacob Lumber, pusta kmetija. — Jannse Popiall, kmetija pripada cerkvi sv. Štefana v Postojni.

Tretjina desetine pripada uradu v Postojni, tretjina uradu v M...,^{6a} tretjina pa župniku.

Vsaka nastanjena kmetija je dolžna en dan orati ter po dva dni pleti, žeti in kositi. Pokošeno je pograbiti. Vsak je dolžan eno vožnjo po desetino v Cerknico in zvoziti dva voza sena v grad. Kadarkoli pripeljejo desetino iz Cerknice ali voz sena v grad, dobi naj vsak hlebec kruha. Če se na gradu Postojni gradi ali popravlja, dolžni so voziti vse potrebno in opravljati tlako kot drugi; le apno, vodo in pesek je voziti proti plačilu.

Zalog (Salog).⁷ — 4 kmetije. — Oswald Mlaker (1); plačuje še od ene puste kmetije. — Andre Nouagk, prej Marin Haffner (1). — Jacob Besiagh, prej Caspar (1).

Tlaka kot v Stari vasi.

Vrbica (Verbitza).⁸ — 8 kmetij. — Anndre Symecz, prej njegov oče (1). — Anthoni (1). — Jury des Thomas sun (1). — Martin Verbicz (1). — Pericz Onnergall (1); ima poleg te še eno kmetijo. — Gerde (1); ima poleg te še eno kmetijo, žago in mlin.

Tlaka kot v župah Bistrica in Trnovo.

Župa Vreme (Remer supp).⁹ — 14 kmetij. — Vallent Machnicz, prej Marin (1). — Petter Sawschneider, prej Mathin; plačuje sedaj kot od puste kmetije. — Woltz, od mlina, ki so ga imeli njegovi starši. — Michel vnnd

⁶ Stara vas, pri Postojni.

^{6a} Na tem mestu je papir odgnit.

⁷ Zalog, pri Postojni.

⁸ Vrbica, pri Ilirski Bistrici.

⁹ Vreme, ob spodnji Reki.

Blas Goschewecz, prej Liennhart Goschewecz (1). — Schymecz Garbecz, prej Stegwerczer (1). — Migklaw des Sorecz aidenn, prej Ambros (1). — Michell suppan, prej Jury Grapes (1). — Jury des Jacollin aidenn, prej Jacolin (1). — Laure Besiagk, prej Marin Abad (1). — Blas Geschewecz, prej Jury Tschackann, plačuje kot od puste kmetije. — Marckho Krabatt, prej Marin Graschowecz (1). — Vlreich Weber, prej Petter Zeiller (1). — Thomas Machnucz, prej njegov oče Crisman Machnucz suppan (1). — Wallte, prej njegov oče Herman (1). — Lucas des Blass Geschewecz aidenn, prej Steffann Kness (1).

Ti iz Dolenjih Vrem (Nider Rem)⁹ plačujejo od nekaterih travnikov v Ležečah (Lesetschach)¹⁰ 140 šil.

Na Vremšici (auf der Remschutsch)¹¹ je travnik, od katerega je Michel Caspertschutsch plačeval 24 šil.; spričo tega, da je bil dolgo časa pust, je bil hkrati s kmetijo podeljen imenovanemu Lucasu.

Na Loki (an der Lackhenn)¹² je nekaj pustih njiv in travnikov, ki jih nihče ne uporablja.

Caspar Macheell je imel dva mlina, ki sta sedaj pusta.

Mlin tik Vrem, ki ga je imel in od njega plačeval Herman, je sedaj pust.

Krčmar (tafferner) je le eden, plačuje 40 šil.

Mathia Krappes plačuje od treh njiv, travnika in vrta, kar je imel Petter Sawschneider, 40 šil.

Župan plačuje zaradi župe na leto činža 40 šil manj.

Od žitne desetine v Gornjih in Dolnjih Vremah (Ober vnnnd Nider Rem) pripada četrtnina v Postojno, to je pšenica, rž in ječmen.

Vinska desetina v goricah v Vremah (Rem), Ležečah (Lesetschach)¹⁰ in v »Sonoyakh«¹³ pripada v Postojno, od te dobi župnik četrtnino.

Tlaka v župi Vreme. Spravljati morajo žitno in vinsko desetino v grad. Vsak mora dva dni kositi, grabiti in zdevati v kope. Če se pri gradu gradi, morajo voziti les.

Če se mlati žitni činž, gredo soseski in županu po 4 kupne mere.

V celokupnem postojnskem gospostvu je vsak kmet dolžan dajati po eno pišče, dve kupni meri ovsa, dva kruha in polovico (halbe) vina.^{10a}

Ob prošenjih mora dati vsak pišče, dve kupni meri ovsa, 4 kruhe in vso oskrbo.

Brežec (Nabrescze).¹³ — 5 kmetij. — Lucas Schussel, prej Jacob Tschadona (1). — Jury Lumber, prej Jannes Lumber (1). — Petter Rupper, prej Machne; kmetijo je odpovedal in je sedaj povsem pusta. — Jury des Migklaw zw Gradusch aidenn, prej Migklaw von Gradusch;¹⁴ od kmetije

¹⁰ Gornje Ležeče, pri Vremah.

^{10a} Verjetno dajatev ob pojezdi; prim. podatek spodaj pri kraju Mayrhooff (Prestranek).

¹¹ Gora Vremšica, 1026 m.

¹² Loka, ob Reki pod Vremami.

¹³ Brežec, pri Divači.

¹⁴ Gradišče, pri Divači.

plačuje kot puste. — Marin der alt suppann; kmetijo, ki je bila dolgo pusta, ima kot pusto. Nihče ne ve, kateri je bil pravi činž.

Ležeče (Lesetscha).^{14a} — 3 kmetije. — Albrecht Tschott, prej njegov oče (1); ima še eno kmetijo, ki jo je tudi prej imel njegov oče in od katere plačuje kot puste. — Caspar Clopoticz, prej Wernaws (1); kasneje pripisano: na Gradischa.¹⁴

Župa Košana (Kaschanner supp).¹⁵ — 20 kmetij in pol. — Petter Srintscheckh, prej Steffann Leutschachger ($\frac{1}{2}$); pripisano »öd«. — Urbann Mayagk, ima celo kmetijo; prej je imel eno polovico Jacob Mayagk, drugo pa Michel Grochowitsch. — Paule Weltschutsch, prej Liennhartt Weltschutsch ($\frac{1}{2}$); pusta kmetija. — Paull Weltschutsch, prej Mathias Weltschutsch (1). Zaradi kužnih bolezni in vpada Turkov ne more kmetije obdelovati za navedeni činž; da pa kmetija ne bo povsem pusta, daje naj skozi dve leti namesto vsega 2 marki 40 šil. — Blas Bobegk, prej Kocziann Bobegk ($\frac{1}{2}$). — Blass Bobegkh in Anndre Strawie, prej Marin Murschl (1). — Blass Bobegkh, prej Ybann Lewtschacher ($\frac{1}{2}$); pusto. — Bobegkh in Strawie dajeta sedaj zaradi kužnih bolezni in vpada Turkov samo po 70 šil., kar dá en funt 20 šil. Iz istih vzrokov daje Blas Bobegkh od polovične puste kmetije v vsem le 50 šil., Liennhartt Lewtschacher pa eno marko 10 šil. in en fenig. — Liennhartt Lewtschacher, prej Ybann Lewtschacher; druga polovica Bobegkhove polovične kmetije. — Anndre Strawie, prej Jacob Mayagkh ($\frac{1}{2}$). — Steffan Kness ($\frac{1}{2}$). Ta in prejšnji Anndre Strawie plačujeta iz zgoraj navedenih vzrokov (bolezni, Turki) le v denarju, Strawie 1 marko 20 šil., Kness pa 1 marko 10 šil. in 1 fenig. — Steffan Kness ($\frac{1}{4}$); kasneje pripisano »pusto«. — Jury Vltschann, prej Tschernne Vltschann (1). — Nesa Ruda ain wittib ($\frac{1}{4}$). — Steffann Lucan, prej Lucas Schutnygk ($\frac{1}{2}$). — Steffann Lucann, prej Marin suppann ($\frac{1}{2}$). — Steffann Lucan, prej Nesa Swetkin ($\frac{1}{4}$); je odpovedal in je ta četrtnina kmetije sedaj pusta. — Gregor Gerutsch, prej Marin Draggl ($\frac{1}{2}$). — Fale Schuschell, prej Michell Schuschel ($\frac{1}{2}$). — Fale Schuschell, prej Steffann Lupesicz ($\frac{1}{2}$); polkmetijo je odpovedal in je sedaj pusta. — Urbann Salisnighk, prej Gregor Sliber ($\frac{1}{2}$). — Mathia Runttisch, prej Gregor Sliber ($\frac{1}{2}$). — Mathia Runttitsch, prej Jury Runttitsch ($\frac{1}{2}$). — Jacob Pototschnighk, prej Gregor Perssa ($\frac{1}{2}$). — Clement Pototschnighk ($\frac{1}{2}$). — Clement Pototschnighk ($\frac{1}{4}$); je odpovedal in je sedaj pusto. — Steffann Lucaschutsch (1). — Thomas Dubitsch, prej Jacob Dubitsch (1). — Jury Strawie, prej Lucas Granntschutsch ($\frac{1}{2}$). — Martin Stampel, prej Lienhartt Salesnegkh ($\frac{1}{2}$). — Martin Stampel, prej Petter Fodiga ($\frac{1}{2}$). — Ambross Wirtt, prej Crisman Wirt (1). — Ambross Wirt ($\frac{1}{2}$). — Matheus Pischucz, prej Lucas Puschucz, njegov oče ($\frac{1}{2}$). — Ybann Lucan, sedaj župan, prej njegov oče (1).

Vlreich Brattusch daje od mlina, ki pripada s činžom farni cerkvi v Košani, 52 šil. odvetščine.

^{14a} Dolnje Ležeče, pri Divači.

¹⁵ Košana na Notranjskem.

Martin Nobagk iz Slavine (Slauing)¹⁶ ima mlin, ki ga je pred kratkim postavil; zaradi činža naj se z njim pogodi upravnik; mlin je pa že pust, ker ga je voda zasula.

Vsaka kmetija je dolžna dajati desetino od vina, pšenice, rži, ovsa, jag-njet in čebeljih panjev. Od te gre župniku v Košani četrtna.

Vsak kajžar (vnndersass) daje 12 šil. odvetščine, dolžan je tudi nositi pisma v Vreme (Rem) in od Vrem v Slavino (Slauing).¹⁶

Vsaka cela kmetija mora dva dni kositi, travnik, ki se jim ga v »Polonach« pokaže pograbit in /seno/ v kope zdevati ter voziti gnoj iz pristave na njive. Dolžna je tudi spraviti desetinsko žito iz Kala (Kall), Neverk (Medwurch), Sušice (Suschucz), Buj (Vuyach) in Košane (Kaschann) v Košano in tamkaj zmlatiti ga, zmlačeno pa spraviti v Postojno na grad.^{16a} Za to gre mlatičem in sosedom orna vina in desetina od ene kmetije v Košani. Pri gradnji gradu Postojna so dolžni opravljati tlako kot drugi.

Krčmarine (taferngelt) je služil prej vsak 60 šil. Glede te naj se vsak pogodi z upravnikom.

Veliki Otok (das Gros Werdl).¹⁷ — 3 in pol kmetije. — Jacob Strawss, prej Gregor Weber (½). — Achacz Solodecz, prej Jannes Solodecz, njegov oče (½). — Ambross Gersanucz, prej njegov oče (½). — Jury Gersunucz, prej njegov oče (½). — Jury des alltenn suppan sun, prej Anndre Sager (½). — Gregor Weber, prej Marin Ganuschutsch (½). — Tomas Mochorucz, prej Marin Mochorucz (½). — Marin Mochorucz, od mlina, ki je sedaj pust. — Kotnugkh, od mlina, ki je sedaj pust. — Jacob Straws ima 2 domca (hofstat), ki ju je prej imel Jannse Sylawaldbod. — Helia ima célo kmetijo, ki pripada cerkvi sv. Štefana v Postojni.

Vsaka cela kmetija je dolžna po en dan orati, pleti, žeti, kositi, grabiti seno, zdevati ga v kope; dva voza sena zvoziti v grad in opraviti eno vožnjo po desetino v Cerknico. Ko se bo zidalo pri gradu, so dolžni ostalo tlako kot drugi.

Odvetništvo. Gospodje iz Stične služijo na leto 4 sire, 80 povese lanu in dva para klobučevinastih čevljev (filezschuech).

Odvetništvo v Studenem (Kalltennfeld). Vsi služijo o Mihelovem dva stara ovsa, 44 pogač (pogätschenn) in 11 šil.; o božiču 24 kruhov in dve piščeti; o pustu dva stara ovsa, 44 pogač in 11 šil. Za posmrtnino (tottenrecht) prašička in 12 šil. O veliki noči dva kozliča. O Jurjevem 44 pogač in 11 šil.

Tlaka. Vsak je dolžan eno vožnjo po desetino v Cerknico, vsi skupaj pa morajo 11 dni kositi, seno pograbit in ga v kope zdevati. Ko se čisti vodnjak v gradu, morajo voziti, sipati in zasipavati pesek; če je potrebno, morajo voziti gradbeni les na grad.

Odvetništvo v Strmici (Stermitz). Vsi so dolžni o Mihelovem 6 kupnih mer, 42 pogač in 11 šil. Za posmrtnino prašička in 12 šil. O božiču 22 kruhov

¹⁶ Slavina, južno od Postojne.

^{16a} Vasi okoli Košane. — Polonach - Poljane, dve ledinski imeni pri Košani.

¹⁷ Veliki Otok, pri Postojni.

in 2 piščeti. O pustu 22 pogač, star ovsa in 11 šil. O veliki noči kozliča. O Jurjevem 22 pogač in 11 šil.

Tlaka. Sedem kmetij kosi tri dni, pograbi seno in ga zdevlje na kope. Vsak opravlja eno vožnjo po desetino v Cerknico.

Odvetništvo v Stranah (Stranach). Včasih je bilo 8 kmetij in pol, sedaj jih je 6. Skupaj služijo o Mihelovem star ovsa, vsaka pa 4 pogače in za posmrtnino prašička ter 24 šil (ta stavek prečrtan).¹⁸

Dolenja vas v Cerknici (Niederdorff in der Zirknicz).¹⁹ — 8 kmetij. — Mathias Zymmerman, prej Franncze Michel ($\frac{1}{2}$). — Jursche Truschar, prej njegov oče ($\frac{1}{2}$). — Gorg Pbrungk, prej Geori Otschepegk ($\frac{1}{2}$). — Anndre Pbrungk, prej njegov oče Petter Pbrungk ($\frac{1}{2}$). — Anndre Pbrungk, prej Thomas Fergcholl ($\frac{1}{2}$); sedaj plačuje kot od puste kmetije 90 šil. — Gregor Pbrungk (to prečrtano in nadpisano od druge roke Linnhat Diettrich), prej Liennhart Diettrich ($\frac{1}{2}$). — Juri Diettrich, prej Jury Pennditor, pol puste kmetije. — Jury Diettreich, prej Thomas Waltschucz; plačuje od kmetije kot puste. — Paull Steffutsch, prej njegov oče Jerney Steffutsch ($\frac{1}{2}$); pripisano »pusto«. — Gorsche Suechter, prej Petter Rabachk ($\frac{1}{2}$); pripisano »pusto«. — Gorsche Suechter, prej Jerne Roback; plačuje od kmetije kot puste. — Michel Roback ($\frac{1}{2}$). — Martin Lingo, prej njegov oče Liennhart Roback ($\frac{1}{2}$). — Martin Lingo, prej Thomas Ferotol; plačuje od kmetije kot puste. — Gorsche Scarssa, prej Crisman ($\frac{1}{2}$); plačuje od kmetije kot puste. — Oswald Otschepegk, prej njegov oče; plačuje od kmetije kot puste.

Vsaka kmetija daje na leto v grad Postojno 50 desak, ki jih morajo spraviti v grad.

Kajžar Juri Cosa daje 12 šil. in opravlja tlako kot ostalih pet kajžarjev.

Od vsake kmetije, ki služi v Postojno, gre žitna in vsa ostala desetina v Postojno.

Vidmarji v »Zgornji vasi« v Cerknici (widmer zu Oberdorff in der Zirknicz).²⁰ — 3 cele kmetije. — Michell Robackh ($\frac{1}{2}$). — Petter Skaltschucz (imel je dve polkmetiji, ki pa sta sedaj pusti). — Marin Opecka ($\frac{1}{2}$). — Vrbann Widmair ($\frac{1}{2}$). — Oswald Otschepeckh ($\frac{1}{2}$).

V »Zgornji vasi« je 22 kajžarjev, od katerih plačuje vsak po 12 šil. in opravlja tlako kot ostali.

Dva dela desetine od treh celih vidmov pripadata v Postojno, tretjina pa fari v Cerknici. Kmet, h kateremu se desetina zapelje in pri katerem se mlati, mora dati mlatičem hrano, zato mu pa ostane slama. Od zmlačenega

¹⁸ Studeno, Strmica in Strane so vasi severozahodno in zahodno od Postojne, pod pogorjem Hrušico ozir. pod Nanosom. V Studenem in verjetno tudi v Strmici in Stranah je imel najmanj od 1162 posest stiški samostan (Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 585; V, 235; Urkundenbuch ... Krain, I, 118, 150; II, 264). — 1547 (julij 22.) je stiški opat zastavil 7 kmetij v Strmici, 10 kmetij v Stranah in 12 kmetij v Studenem (Mittheilungen des Musealvereines für Krain, VIII, 1895, 113).

¹⁹ Dolenja vas, pri Cerknici.

²⁰ »Zgornja vas« Cerknica, v nasprotju do obstoječe Dolenje vasi, je današnja Cerknica.

žita je vzeti mlatičem za kruh. Upravnik mora spraviti desetino na svoje stroške in dati mlatičem plačilo.

Tlaka. Vsaka cela kmetija mora nositi pet, vsaka polovična pa tri tovore desetine v Postojno. Če se na gradu gradi, dolžni so voziti tesarski les. Vsaka cela kmetija služi 100 sekanih desk, vsaka polovična pa 50.

Vidmarji v Planini (zu der Alben).²¹ — Od vidma plačujeta po 40 šil. Vrbann in Jacob Smid.

Begunje (Vigawen).²² — Caspar plačuje od vidma 60 šil.

Odvetništvo v Cerknici od stiških kmetij (vogtey in der Zirgknicz von der herrn von Sittich hueben).²³ — 6 kmetij. — Po 12 šil. in star ovsa dajejo Jannse suppan, Jury Dobrawitsch, Martin Pruditsch, Michel Fesell, Lienhart Jeritsch, Georsche Walantschutsch, Georsche Skarsse. — Gregor Schneider daje 12 šil. — Če dva delita odmrlo kmetijo, daje vsak od polovice po 6 šil. in star ovsa.

Vsak je dolžan opraviti eno vožnjo žita v Postojno. Ostalo tlako v grad Postojno so dolžni kot drugi podsodni ljudje (gerichtsleutt).

Gore, ki se letno oddajajo in prodajajo pastirjem (vermerckht das gepirg so man den schäffern jürlich hinlast vnd verkaufft):

Petschna rebar (to pripisano od kasnejše roke 16. stoletja). Item der perg Verbaw, Feystrister perg, Nogorczer perg, Selzacher perg, Orlischer perg, Gabrowiczper perg, Juritschutscho perg, Groswlaczo perg, Klain Wlaczno perg, Loniczer perg.²⁴

Gozdovi so prosti (item die wald sind frey).

Cerkniško jezero (Zyrgkniczsee). Ko jezero naraste, more v njem glavar ribariti (item inn der Zirckniczer see so der vbergett mag ain hauptman vischenn).

Brezje (Bresie).²⁵ — Eno kmetijo ima Cunrad in daje od nje stari činž v znesku 60 šil.

²¹ Planina, pri Rakeku.

²² Begunje, pri Cerknici.

²³ Stična ima posest v Cerknici od 1145 (Gradivo za zgod. Slovencev, IV, 211).

²⁴ Od imenovanih »gora« morem lokalizirati: perg Verbaw ima ime po vasi Vrbovo blizu Ilirske Bistrice; Feystrister perg po Ilirski Bistrici; Juritschutscho perg po vasi Jurešče, kjer je v bližini tudi gora Jerušče (912 m). Gabrowiczper perg je gora Gabrovec, severovzhodno od vasi Vrbovo, zahodno od Ilirske Bistrice. Nogorczer perg in Selzacher perg je iskati nekje blizu Ilirske Bistrice, kjer se med Zarečico in Zemonom v tem urbarju omenjata kraja Nagarezi in Selzachs s pustimi kmetijami, ki se jih more prodati za travo; Nogorczer perg je iskati mogoče nad vasi Jasen, Vrbovo, Vrbica in Jablanica, katerih prebivalce imenujejo Podgorce (Postojnsko okrajno glavarstvo, 1889, str. 68). Orlischer perg je iskati nekje blizu Knežaka, kajti po podatku v tem urbarju (glej spodaj) služijo ljudje iz Knežaka od trave v kraju Orlucz. — Gora Groswlaczo in Klain Wlaczno je Vlačno pod Trojico, jugovzhodno od Postojne, v višini okoli 660 m. — Loniczer perg je planina Lonica, tam kjer je vzhodno od Slavine gora Trojica z razvalino cerkvice sv. Trojice (1123 m). Prim. Janez Zabukovec, Zgodovina župnije Slavina (1910), str. 2, 17, 184. — Pod Trojico je stala nekdanj vas Vrh, znana iz povesti o Martinu Krpanu.

²⁵ Brezje, pri Cerknici.

Rakek (**Rakeckh**).²⁶ — Laure, prej njegov oče Paul suppann ($\frac{1}{2}$); plačuje tudi od ene trave (grass), dveh pustih polkmetij in od treh vrtov. — Liennhart Kockel, prej Fritzman ($\frac{1}{2}$); plačuje tudi od puste polkmetije, vrta in ene trave. — Martin Ruepl, prej Marin Weber ($\frac{1}{2}$); plačuje tudi od puste polkmetije, ene trave in treh vrtov. — Casparnn Goschmatsch wittib; ima dve polkmetiji, eno je prej imel Jury Kotschewer, drugo pa Jury Sogassiann; plačuje tudi od štirih trav in enega vrta. — Petter Marintschutz, prej Janngko ($\frac{1}{2}$); plačuje tudi od polkmetije kot puste in ene trave. — Martin Widmer, prej Gregor Zesseron (1). — Petter Nobach, prej Petter Marckho ($\frac{1}{2}$); plačuje tudi od puste polkmetije in ene trave. — Kancziann, prej der Trager ($\frac{1}{2}$); plačuje tudi od puste polkmetije. — Kancziann, prej njegov brat Martin Klaffana ($\frac{1}{2}$); plačuje tudi od puste polkmetije. — Jacob Mocherutsch, prej Paull Tuscher ($\frac{1}{2}$); plačuje tudi od puste polkmetije in od polkmetije, ki jo je imel Petter Lissecz. — Martin Rueppl, prej Martin Jangko ($\frac{1}{2}$); plačuje tudi od puste polkmetije in od ene trave. — Clement Macharutsch, prej Symon Nadl ($\frac{1}{2}$); plačuje tudi od puste polkmetije in od enega vrta.

Vsaka nastanjena polkmetija v Rakeku daje na leto v grad Postojno po 50 desak (pretter).

Kajžar je eden, daje 12 šil.

Krčmar je eden, daje 60 šil.

Zelše (**Elsach**).²⁷ — 6 kmetij. — Gorse Robachk, prej Marulla (1); ima še polovico puste kmetije in dve povsem pusti kmetiji, kar je vse prej imel Jacob. — Petter Rabicz, prej Jacob ($\frac{1}{2}$); ima še dve pusti kmetiji. — Od poznejše roke je pripisano, da je vse to v Zelšah pusto.

Tlako naj določi upravnik.

Slivica (**Slywitz a**).²⁸ — 3 kmetije. — Liennhart, prej Paull Gall (1). — Gregor, prej Achacz Bugkuwitsch (1). — Martin Reystrih, prej Petter Schafferman (1). — Tlako naj določi upravnik.

Št. Daniel (**Sann d Daniel**).²⁹ — Blas Germell suppann, prej Paull Germell, njegov oče (1); kot župan daje le o božiču ribe za en obed; ima tudi eno pusto kmetijo. — Caspar Gull (1). — Jury Abram, prej njegov oče (1); ima tudi eno pusto kmetijo. — Lucas Gorttscha, prej Blass Wallanndt (1). — Lucas Garmell (1). — Martin Schuester, prej Paull ($\frac{1}{2}$); drugo polovico te kmetije ima Laure. — Zwetko Koss, prej Jury Polltronn (1). — Anndre des Alexenn brueder, prej Marin zu wald (1). — Alex Primoschutzsch, prej njegov oče (1); plačuje še od ene pustote (ödenn) in dveh trav (grass). — Jury Warscher, prej Bartholo; kmetija plačuje kot pusta. — Ambros Gerbicz (1); plačuje še od ene njive in dveh trav (gras). — Laure Barthole, prej njegov oče (1); plačuje še od ene trave. — Machne Salentschucz (1); plačuje še od ene trave.

²⁶ Rakek, pri Planini.

²⁷ Zelše, blizu Rakeka.

²⁸ Slivica, pri Rakeku.

²⁹ Blizu Zaloga pri Postojni.

Travnino (grass gelt) dajejo: Tautscher (4 šil.), Gernne Kranucz (2 šil.), Symacz Sthachowin (12 šil.), Machor Garmagkh (2 šil.).

Kajžar je le eden, daje 12 šil.

Vinska desetina znaša na bregu v »Zabrdu« (im rain zu Sabarde) okoli 20 orn, od tega pripada četrti del župniku v Gameyn.^{29a} Desetinar more tamkaj zasedati (besiczen) gorsko pravdo.

Tlaka. Dolžni so od vseh svojih vinogradov dajati po tovor vinskega grozdja in ga predati v grad Postojno.

Matenja vas (Mathesdorff).³⁰ — Gorse Wranutsch, prej Marin Wesseol (1). — Tschernne (kasneje pripisano Crissman), prej Martin Granutsch (1). — Tschernne, prej Marin Thomas (1); plačuje sedaj od kmetije kot puste. — Ambros Puttrich, prej Gregor Puttrich (1); ima še eno pusto kmetijo. — Jury Bosiagkh, prej Paull Puttrich (1). Bosiagkh je obljubil, da bo na kmetiji sezidal hišo. — Gregor Weber in Gorse Cunrad, prej Malutsch Trebolutsch; oba prvo imenovana imata eno kmetijo v Slavini (Slauing), ki pa spada v župo Matenja vas.

Tlaka. Vsaka nastanjena kmetija je dolžna eno vožnjo po desetino v Cerknico. Če se gradi na gradu Postojni, tlačanijo naj kot ostali, le župan je tlake prost.

Štivan (Sand Johannis).³¹ — Tri puste kmetije, glede katerih se nihče ne spominja, da bi bile kdaj nastanjene, če bi pa bile, dajale bi to, kar one v Matenji vasi. Te tri kmetije imata kot puste Gorse Vranutsch in Primos Sertschy.

Tlaka kot v Matenji vasi.

Grobišče (Grobischa).³² — 4 kmetije. — Jury Besiagkh, prej Petter Mageyna (1). Pripisano od poznejše roke: öd. — Lucas Cranucz, prej Jury Machne (1); kmetija plačuje kot pusta. — Caspar von Salog,⁷ prej Jury Machne (1); kmetija plačuje kot pusta. — Liennhart Opparutsch, prej Machor (1); kmetija plačuje kot pusta.

Desetina od treh kmetij gre v Postojno, od te pa pripada vsak četrti snop župniku v Slavini. Od kmetije Jurija Besiagka gre desetina cerkvi sv. Janeza.³¹

Tlaka. Vsaka kmetija mora po en dan orati, po en dan žeti in po en dan grabiti ter v kope zdevati, vsaka tudi opraviti eno vožnjo v Cerknico po desetino.

Župa Trnje (Dorner supp).³³ — 10 kmetij. — Ybann Koblar, prej Machor Satko (1); plačuje še od dveh pustih kmetij, eno je imel prej Semecz, drugo pa Matheus suppann. — Petter Crabatt, prej Lienhartt (1); plačuje še od puste kmetije, ki jo je imel Ambros. — Ambros Krall (1); prej je kmetijo

^{29a} Na brdu, ledinsko ime na zahodni strani vasi Zalog pri Postojni. — Gameyn, pač stara farna vas Kōmen na Krasu.

³⁰ Matenja vas, južno od Postojne.

³¹ Štivan ali sv. Janez je cerkev pri Matenji vasi.

³² Grobišče, pri Matenji vasi.

³³ Trnje, pri Pioki (Šempetru).

imel kot pusto Matheus suppann. — Jury Krall, prej Jury Smatlack (1). — Liennhart der alt suppann, prej Ybann Vcania (1); plačuje še od ene puste kmetije, ki jo je imel Vrbann Babitsch. — Balthasar Solutsch, prej Petter Resar (1); kmetija plačuje kot pusta. — Tlaka kot v Flatschunu.

Poček (Potschka).³⁴ — Machne Orechkhabecz, prej Widmer (1).

Nemška vas (Teutschendorff).³⁵ — Marin Ored, prej Garbacz (1); kmetija plačuje kot pusta.

Flatschun.³⁴ — 8 kmetij. — Jacob Tzaschnegkh, prej Peter Tzaschnegkh (1); ima še eno kmetijo kot pusto, ki jo je prej imel Michell. — Petter Otschepeckh (1); ima še eno kmetijo kot pusto, ki jo je prej imel Male Jury. — Marcko Carabatitsch, prej Marin (1). — Petter Pogorellecz, prej Thomas (1). — Jury Feren, prej Thomas (1). — Jannysch je imel kmetijo, ki je bila in je še sedaj pusta.

Tlaka. V župi Trnje, to je v Trnju in Flatschunu, so dolžni s tremi plugi en dan orati, vsaka kmetija pa po dva dni pleti, žeti in kositi, pokošeno pograbititi in zvoziti na kope, voziti po en voz sena in opraviiti eno vožnjo po desetino v Cerknico. Ko pripeljejo seno in desetino v grad, dobi vsak hlebec kruha. Pri gradnji gradu morajo tlačaniti kot ostali.

Klainsflatschun.³⁴ — 1 kmetija. — Imeli so jo pred nekaterimi leti oni iz Petelinj (Pettellinach) in od trave služili marko šil. Sedaj je povsem opustela in nihče ne ve za njen stari činž.

Slavina (Slauing).³⁶ — 3 kmetije. — Marin Gersonn, prej Petricz (½). — Petter Aletetsch, prej Gerne Aletitsch (½). — Janns Wisoda, prej njegov oče Michel Wisoda (1). — Machor Ockhornn, prej Michel Wisoda (1). — Marin Orrud, prej Paull Ockornn (½). — Blas Knees, prej njegov oče Jury Knes (½).

Vidmarji (widmer) v Slavini: Martin Nofackh, Petter Kokutschutsch, Perucz, Fricz Dusche, Jarnne Nouackh. Prva dva plačujeta po 40 šil., ostali pa po 20 šil.

Krčmarji so štirje, vsak plačuje po 60 šil.

Kajzarjev je 15, vsak plačuje po 12 šil.

Koče (Kotschach).³⁷ — Niclaw Bobut, prej Laure Bobut (1); ima še eno pusto kmetijo, ki jo je prej imel Marin Komar. — Petter Geschmach, prej Hainschutsch (½). — Margreth Primos Bobent wittib, prej Laure Bobent (1). — Thomas Strugkl, prej njegov oče Caspar Strugkl (1). — Mathia Schuester je imel pol kmetije; je umrl, kmetija je sedaj pusta. — Liennhart Pbrugge, prej njegov oče Marin Pbrugge (½); ima še pol kmetije, ki jo je tudi imel njegov oče; od nje daje kot puste. — Martinecz, prej Mathe (½). — Michel

³⁴ Potschka, nekdanj vas Poček s cerkvijo sv. Jurija, v gorah vzhodno od Matenje vasi. — Flatschun in Klainsflatschun, nekdanj kraja pod Vlačnim v gorah vzhodno od Slavine, danes opustela, z imenom Vasišče (J. Zabukovec, Zgodovina župnije Slavina, str. 10, 180).

³⁵ Nemška vas, pri Slavini.

³⁶ Slavina, med Postojno in Pivko (Šempetrom).

³⁷ Koče, med Postojno in Pivko (Šempetrom).

Schuester, prej Machor ($\frac{1}{2}$). — Schymacz Schwab, prej Jacob Eber (1). — Ambros Marcellai, prej Sotta ($\frac{1}{2}$); ima še pol kmetije, ki jo je prej imel Alex vikar v Slavini. Pri obeh kmetijah od kasnejše roke pripisano »öd«. — Kan-
 cziann Schuester, prej njegov oče ($\frac{1}{2}$); sedaj plačuje kot od puste 50 šil. —
 Alex, kaplan v Slavini, prej Perucz (1), daje vsega 120 šil. Od kasnejše roke
 pripisano »öd«. — Jury Smedlacka, prej Anndrey Paul ($\frac{1}{2}$). Od kasnejše roke
 pripisano »öd«. — Jannse Schuester, prej Anndreyz Paull ($\frac{1}{2}$). Od kasnejše
 roke pripisano »öd«.

Kdor je v Slavini župan, ima pol puste kmetije v Kočah in služi od nje
 60 šil., od tega mu 40 šil. ostane, ostalih 20 šil. pa oddaja v Postojno.

Ti iz Slavine in Koč dajejo od neke trave 2 marki.

Vsako leto naj eden njih po vrsti dá o veliki noči in o božiču po eno
 jagnje.

Desetina v Kočah in Slavini. Dajejo jo tako kot Postojnčani.

Tlaka v Slavini in Kočah. Vsaka cela kmetija je dolžna po en dan z enim
 plugom orati, po dva dni pleti, žeti in kositi, pokošeno pograbit in zdevati
 v kope. Vsaka je dolžna zvoziti v grad 4 voze sena in opraviti eno vožnjo v
 Cerknico po desetino. Ko prinesejo seno ali desetino iz Cerknice, dobi vsak
 hlebec kruha. Če se gradi ali popravlja grad, dolžni so voziti vse potrebno,
 razen vode in peska.

Županu mora od zgoraj imenovane tlake eden po dva dni kositi, pleti,
 žeti in seno grabiti. Župan je tlake oproščen.

Kmet, ki ima na vrsti pašnjo živine (halt des viechs), naj bo tega dne
 tlake prost.

Mayrho ff.³⁸ — 4 puste kmetije. — Jury Smadlacko, prej Thomas Lusa
 (1), daje kot od puste 80 šil. — Machor Ockerenn, prej Marin Nouackh (1),
 daje kot od puste 50 šil. — Jacob Palatitsch, prej Marin Oredt (1), daje kot
 od puste 50 šil. — Marin Gollsam, prej Martin Nouagk (1), daje kot od puste
 50 šil.

Nicla Bobennt daje od žage, ki so jo prej imeli ključarji oltarja sv. Niko-
 laja v Slavini, 40 šil.

Jury Waydymall daje od mlina in žage, ki ju je prej imel Caspar No-
 backh, 72 šil.

Jury Stockh daje od mlina, ki ga je prej imel Thomas Lusa, 80 šil.

Kadar se v župi Slavini ob pojezdi okoli jezdi in pobira činž ter davek,
 je dolžan vsak kmet dati po kupno mero ovsa, pišče, en kruh in kar se
 vina popije.

Ko je proščenje, dolžan je vsak dati kot pravico ob proščanju (kirchtag
 recht) po eno pišče, po en kruh ter vina; kar použijejo tisti, ki proščenje
 čuvajo.

³⁸ Kraj Mayrho ff. je iskati blizu Slavine in Koč, kajti posestniki v njem so de-
 loma isti kot v teh dveh vaseh. Pač Prestranek, kjer se kasneje omenja graščina in se
 število kmetij v Mayrho ff. (»pristava«) sklada s številom kmetij na Prestranku (J. Za-
 bukovec, Zgodovina župnije Slavina, 17).

Hrašče (Krasschach).³⁹ — 15 kmetij. — Liennhartt Schanntl, prej Michel (1). — Vallentein, prej Tschernne (1); ima še eno pusto kmetijo, ki jo je prej imel Sannta, od nje daje 50 šil. — Blas, prej Machne Syrobetz (1); ima še eno pusto kmetijo, ki jo je prej imel Jury Brossynecz; od nje daje vsega 42 šil. — Michel Gardatsch, prej Grunda (1); ima še eno pusto kmetijo, ki jo je prej imel Rundach, od nje daje 50 šil.

Ostalih 8 kmetij je pustih in ne plačujejo ničesar.

Liennhart Schanntl daje od mlina v Hraščah 40 šil.

Desetina. Dajejo jo od vsega žita, razen prosa. Tretjina pripada v Postojno, tretjina župniku v Hrenovicah (Chranawicz), tretjina pa Jorgu Luegerju.^{39a}

Tlaka. Vsaka nastanjena kmetija je dolžna po en dan z enim plugom orati, po dva dni pleti in žeti, po en dan kositi, seno v kope zdevati, vsaka voziti dva voza sena v grad in opraviti v Cerknico eno vožnjo zaradi desetine; če se na gradu gradi, pa opravljati tlako kot ostali.

Tamkaj sta dve gori, Ledeno werdo in Dalgo werdo. Moreta se prodati. Če so vse kmetije nastanjene in dajejo polni činž, pripadata obe gori vasi.^{39b}

Mali Otok (das Klein Werdel).⁴⁰ — 4 kmetije in pol. — Machne Kotnekh, prej Marin (1); daje še od pol puste kmetije, ki jo je prej imel Kotnegk, 20 šil. Pri obeh kmetijah od kasnejše roke pripisano »öd«. — Jannysch, prej Thomas (1); ima še pusto kmetijo, ki jo je prej imel Thomas Schuester, daje od nje 60 šil. Pri obeh kmetijah od kasnejše roke pripisano »öd«. — Michel Schuesterutsch, prej Kotnegk (1).

Desetina. Dva dela pripadata v Postojno, tretjina pa župniku v Hrenovicah (Kranobicz).

Tlaka. Vsaka nastanjena cela kmetija je dolžna z enim plugom en dan orati, po dva dni pleti in žeti, en dan kositi, seno pograbit in ga v kope zdevati; opraviti dve vožnji sena in eno v Cerknico po desetino; če se na gradu gradi, opravljati tlako kot ostali.

V Treschtschenucz je paša, ki se jo more prodati gonjačem volov (den ochsentreiberen) ali komurkoli.

Šmihel (Sann Michel).⁴¹ — 6 kmetij in pol. — Če so nastanjene, plačujejo toliko kot one v Landolu.⁴³ — Jannutsch iz Malega Otoka, prej Petter Janneschutsch, ima kmetijo kot pusto. — Suppann Crisman (to prečrtano, nadpisano Maricz), prej Seyabetz, ima kmetijo kot pusto. — Petter Schallabegk, je imel kmetijo, ki je vsa pusta. — Widecz, je imel kmetijo, ki je vsa pusta. — Suppann Maricz, je imel pol kmetije, ki je vsa pusta. — Perucz, je imel dve kmetiji, ki sta povsem pusti.

Tlaka, če so kmetije nastanjene, kot v Landolu.

³⁹ Hrašče, pri Postojni.

^{39a} Hrenovice, zahodno od Postojne. O Jorgu Luegerju glej op. 2.

^{39b} Ledeno brdo, ledinsko ime (pašniki; jugovzhodno od Hrašč pri Postojni); tik poleg so travniki, imenovani Dolge njive.

⁴⁰ Mali Otok, pri Postojni.

⁴¹ Šmihel pri Hrenovicah, od Postojne proti zahodu.

Kla in h a r d e l.⁴² — Tukaj so bile nekda j 4 kmetije, ki pa so sedaj vse puste. Prodati se jih more gonjačem volov (den ochsenn treibernn). Kot paša donašajo okoli 3 do 4 ogrske goldinarje.

L a n d o l (L a n n d a w).⁴³ — 6 kmetij. — Anndre Kowatschutsch, prej njegov oče (1). — Jury Maricz, prej Jacob Jager, daje od kmetije kot puste; služi tudi od dveh koč (gadenn) pri sv. Martinu (bey Sannd Martin, bey Sannd Mertten),⁴⁴ od ene 60 šil., od druge 12 šil. odvetščine. — Panngarcz Jäger, prej suppann Jacob (1); ima še eno kmetijo kot pušto, ki jo je imel Thomas. — Steffann Neyga, prej Jacob Neyga (1). — Jury Marcz, ima župnico (supp huebenn); ker je župan, ne daje ničesar. — Jarnne služi dve gosi ali 24 šil. odvetščine ter od ene koč (gadenn) pri Sv. Martinu (Sand Mertten) 60 šil.⁴⁴

Tretjina desetine pripada v Postojno.

Tlaka. Vsaka nastanjena kmetija je dolžna en dan s celim plugom (mit ainem gannczen phlueg) orati, po dva dni pleti in žeti, en dan kositi, seno pograbit in ga v kope zdevati, opraviti dve vožnji sena in eno v Cerknico zaradi desetine. Če se na gradu gradi, pa morajo opravljati tlako kot ostali.

Š k u l j e (S c h u b k o n l a c h).⁴⁵ — Pred časom je bila to vas, sedaj je povsem opustela. Polovico te puste vasi je kupila vas Goriče (Goritschach)⁴⁶ za travo (zu gras) in služi od tega na leto 120 šil. Drugo polovico se more prodati volarjem (den ochsenn treibernn) ali komurkoli, ki bi največ dal.

Tlako so dolžni kot oni v Landolu.

U b e l j s k o (V b e l s k h).⁴⁷ — 3 in pol kmetije. — Ko so bile nastanjene, služile so kot one v Landolu. — Caspar Marschutsch, prej Paull Frasska (2); ima še pol kmetije, ki jo je prej imel Martitschutsch. Pripisano od poznejše roke »öd«. — Liennhart Gerutsch (1). Pripisano od poznejše roke »öd«. — Nicklas Lueger je služil od mlina, ki pa je sedaj povsem pust. ✓

Tretjina desetine gre v Postojno.

Če so krčme nastanjene, služi vsak krčmar po 12 šil.

Tlaka je pri kmetijah, če so nastanjene, kot v Landolu.

Ž u p a K n e ž a k (G r a u e n P r u n n s u p p).⁴⁸ — 22 kmetij in pol. — Jacob Marallt, prej Jacob Suppann (1). — Caspar Tschernne yecz suppann, prej Tschernne Srepost (1); plačuje tudi od župnice (supp hieben). — Paull Pusst, plačuje od kmetije kot puste; ima še eno kmetijo, ki jo je prej imel Paradis. — Anthoni Sydco, prej njegov oče Liennhartt Sydco (1). — Petter Sterczey, prej Anndre Rade (½); ima še eno kmetijo kot pušto, ki jo je prej

⁴² Kot vse kaže opustela vas, ki jo je iskati blizu Landola ali Šmihela. — Okoli leta 1500 se nekajkrat imenuje nad Razdrtim (super Preual) oglejska vas Hard (Harde, Hardo); Joppi v Arch. Triest. 12, 282; Thes. eccl. Aquil., 58, 142, 144; Mon. patr. For., f. 156.

⁴³ Landol pri Hrenovicah, zahodno od Postojne.

⁴⁴ Sv. Martin je cerkveni patron v Hrenovicah.

⁴⁵ Škulje, pri Hrenovicah.

⁴⁶ Goriče, pri Hrenovicah.

⁴⁷ Ubelsko, pri Razdrtem.

⁴⁸ Knežak, na Zgornji Pivki.

imel Petter Trampusch. — Gregor Lybpnygk, prej Walack vnnd Crabat (1). — Martin Weber, prej Ambros (1). — Martin Webar, ima kmetijo kot pusto, prej Andre Stubich (1); ima še eno kmetijo kot pusto, ki jo je prej imel Micklaw Laure. — Jarnne Slabecz, prej Matko (1). — Laurecz Crabat, prej Marin Pappecz (1); ima še eno kmetijo kot pusto, ki jo je prej imel Slawycz. — Tschernne Caspar suppan, prej Martin Crabatt (1); ima kmetijo kot pusto. — Anndre Czreschna, prej Michell Czrescholt (1). — Martin Pasarl, prej Bernnhart Strawie (1). — Gregor Krall, prej Mathew Sernech (1). — Doyann Crabat, prej Maur Crabat (1). — Anndre Besiagk, prej Jury Kreyger (1); ima še eno kmetijo kot pusto, ki jo je prej imel Liennhart Starczey. — Erhardt Bradicza, prej Szwetko Pradicza (1).

Ti iz Knežaka služijo od trave v Orlucz²⁴ marko šilingov, en sir in enega koštruna.

Kajžarji so trije, vsak služi po 60 šil.

Krčmarji so štirje, vsak služi po 60 šil.

Tlaka. Dolžni so kositi travnik, imenovan Lacca, pograbit in spraviti /seno/ v grad Postojno. V Javorniku (Jauernegk) mora vsak en dan kositi, pograbit in zdevati v kope. Vsaka cela kmetija je dolžna po dva dni pleti in žeti. Če se na gradu gradi, so dolžni opravljati tlako kot ostali.

Županu v Knežaku gresta o veliki noči od vsake kmetije dve jajci, v Postojno pa je oddajati po 10 jajc.

Bač (Futsch).⁴⁹ — 8 kmetij. — Jury Roschutsch, prej Gregor (1). — Michel Lach, prej Fridreich Schutsch (1). — Laure Starmon, prej Lucas Brattitsch (1); ima še kmetijo, od katere služi kot puste. — Michell Kallod, prej Jury Wechnutsch (1); ima še kmetijo, od katere služi kot puste, ki jo je prej imel Martin Brisslendt. — Laure Rebecz, prej njegov oče (1); ima še eno kmetijo kot pusto, ki jo je prej imel Schymecz.

Kajžar je eden, daje 12 šil.

Tlako so dolžni kot ti v Knežaku.

Koritnica (Korittnigh).⁵⁰ — 8 kmetij. — Petter Schusschamott, prej Jury Sab (1). — Nicklaw Crabatt, prej Petter Sab (1). — Steffann Krulicz, prej Gregor Reschettar (1); ima še eno kmetijo kot pusto, ki jo je prej imel Marin Schusschamott. — Paull Hannslebic, prej Machne (1). — Blass Crabatt, prej Oswald (1). — V Koritnici (Koritnigh) sta dve, že dolgo časa pusti kmetiji.

Tlako so dolžni kot ti v Knežaku.

Bistrica (Ilirska). (Fewstriez).⁵¹ — 10 kmetij in pol. — Nicklaw Stocklucz, je imel kmetijo, ki je sedaj pusta; od žage je plačeval marko šilingov. — Gorse Kreyger ima od tega mlina polovico in služi 80 šil., druga polovica mlina je pusta /v urbarju je ob strani od kasnejše roke pri-

⁴⁹ Bač, pri Knežaku.

⁵⁰ Koritnica, pri Knežaku.

⁵¹ Ilirska Bistrica, v jugovzhodni Notranjski.

pisano »irrun« — napaka; res se kaže, da je tukaj nekaj izpadlo/. — Gregor Kreyger, prej Gorse Burbutsch (1); daje tudi od enega mlina zemljarine (grundt recht) 9 šilingov. — Machor Suliann, prej Primos (1). — Gregorutsch je imel kmetijo, ki pa je sedaj pusta. — Martin Huetter iz Knežaka je imel mlin, ki je sedaj pust. — Bartll Gabrowacz, prej Ambrosschutsch (1); plačuje od kmetije kot puste; prav tako še od pol kmetije ter dveh mlinov, ki so bili poprej last župana Steffanna. — Thomas Ambroschutsch, plačuje od mlina, ki ga je prej imel Niclaus Stogklutsch. — Matheus Kursner, plačuje od mlina, ki ga je prej imel Ybann Stopper. — Ybann Sambssann, prej Steffann Petricz (1); ima še eno kmetijo, ki je sedaj pusta in jo je prej imel Petter Soub. — Wiedcz Sodar, služi od mlina, ki ga je prej imel Friczel Stopper. — Friczll Stopper je imel kmetijo, ki pa je sedaj pusta. — Jannse Pido Obesel je imel kmetijo, ki je sedaj pusta. — Marin Orbicz je imel kmetijo, ki je sedaj pusta.

Kajžar je eden, daje 12 šil.

Krčmarja ni sedaj nobenega, če bi kateri bil, bi plačeval vsak po 60 šil.

Bistriško goro se proda navadno za travnino (grasgelt) v znesku okoli dveh ali treh goldinarjev.^{51a}

Tlako so dolžni kot oni v Trnovem.⁵⁶

Zarečica (Saretschitz a).⁵² — 3 kmetije. — Micklaw Vlrich, je plačeval od kmetije, ki je sedaj pusta; plačuje še od ene kmetije kot puste. — Lucas Amlagkhar, je plačeval od kmetije, ki je sedaj pusta. — Vas Zarečica plačuje sedaj od imenovanih treh kmetij kot pustih 1 marko in 50 šil.

Nagarczi vnd Selczach.⁵³ — 3 kmetije. — Kmetije so že dolgo puste, more se jih prodati za travnino. — Od sedaj pustih žag so dajali po 9 šil.: Topplacher, Marin, Sreczan in Piler.

Zemon (Semel).⁵⁴ — 2 in pol kmetije. — So povsem puste. Kmetje v Zemonu odtegujejo zemljišča, travnik in njive pod druga gospostva. Upravnik naj to pregleda in tako ravnanje prepove.

Kajžar je eden in daje 12 šil.

Vrbovo (Verbow).⁵⁵ — 8 kmetij. — Jury Verbobecz (1). — Paull, plačuje od kmetije, imenovane »des Klado hueben«, kot puste. — Marin Orbicz, je nekdanj dajal od kmetije, ki je sedaj pusta. — Thomas Hutar, je nekdanj dajal od polkmetije, ki je sedaj pusta. — Videcz, je dajal od sedaj puste kmetije 70 šil. travnine. — Od kmetij, ki so sedaj puste, so nekdanj dajali: Micklaw, Vlreich, Anthoni.

Tlako so dolžni kot oni v Bistrici in Trnovem.

^{51a} Zaradi Bistriške gore prim. opombo 24.

⁵² Zarečica, pri Ilirski Bistrici.

⁵³ Očitno dva danes opustela kraja, glej op. 24.

⁵⁴ Zemon (Dolenji, Gorenji), pri Ilirski Bistrici.

⁵⁵ Vrbovo, vzhodno od Ilirske Bistrice.

Župa Trnovo (Dorneckh sup p).⁵⁶ — 8 kmetij. — Jury des Marin sun ima »des Kappla hueben«. — Ybann Sambsson, prej Klebicz; plačuje od kmetije kot puste; ima kot pusto še eno kmetijo, ki jo je prej imel Ferlan.⁵⁷

* * *

Činž ali redni urbarialni davek so kmetije plačevale deloma v blagu, deloma v denarju. Glavna dajatev v blagu je žito, katerega vrste so: pšenica, oves in proso. Največ oddaje je v pšenici in ovsu; pri posamezni kmetiji od enega do treh starov (schaffl). Proso dajejo vasi od Postojne proti zahodu, cela kmetija po dve kupni meri (Veliki in Mali Otok, Šmihel, Klainhardel, Landol, Ubeljsko).

Skoraj pri vseh kmetijah, ki dajejo v blagu, je omeniti: pišče o pustu (vaschanghun, vasnachthun), oziroma protivrednost zanj v znesku 4 šil.; po en prašiček in jagnje, dajatev, imenovana pravica sv. Jurija (Jörgenrecht); velikonočna jajca (osterair), od kmetije navadno po 10, le ponekod po 12 (v župi Vreme, Rakeku, Dolenji vasi pri Cerknici, Knežaku); pogače (pogatschen), po štiri od kmetij v župi Vreme, po šest v Dolenji vasi pri Cerknici, Rakeku, v vasi Zelše in v Slivici. Nekatero cele kmetije v zadnjih dveh vaseh dajejo po dve piščeti, 24 jajc in 12 pogač, polovične pa polovico tega.

Činž v denarju (zinsphenning, zinsgeld) je pri posamezni kmetiji različne vsote, od 40 šil. do ene marke 60 šil.⁵⁸ Občega davka (stewr) plačuje posamezna kmetija v znesku od najmanj 20 šil. do največ ene marke 140 šil.

Davščina, imenovana sambfartt (tovornina), znaša povsod, kjer se navaja, 40 šil. Poznajo jo skoraj vse župe, razen vasi okoli Cerknice in Rakeka. Matenja vas ima namesto tega 32 šil. robotnine (robattgelt).⁵⁹

Vsi kmetje v postojnskem gospostvu so morali dajati vsak po eno pišče, kupno mero ovsa, dva kruha in polovico (halbe) vina. To je bila dajatev ob pojezdi (prim. podatke pri vaseh Vreme in Prestranek).

V nekaterih krajih plačujejo samo v denarju (zinsgelt, sambfartt, stewr). Sem spadajo Stara vas in Št. Daniel pri Postojni, Košana in trg Postojna. V trgu Postojni so štiri cele kmetije, 15 polovičnih in štiri četrtinske. Normalen činž za celo kmetijo v Postojni je marka šilingov, za polovično pa 80 šilingov.

⁵⁶ Trnovo, pri Ilirski Bistrici.

⁵⁷ Po vsebinskem seznamu, priloženem urbarju, bi na danes manjkajočem zadnjem listu morali slediti še preostali podatki za Trnovo in podatki za vas Wyllach. To vas je iskati tam, kjer se je kasneje nahajala planina in zatem konjarna Bilje, vzhodno od Prestranka. Willach tudi v postojnskih urbarjih iz 1500 in 1503; v onem iz 1503 z opazko dicz dorff gehort dem Edlinger.

⁵⁸ Primerjava s podatki v postojnskem urbarju iz dobe okoli 1400 kaže, da gre pri »zinsphenningu« v urbarju iz leta 1498 za davščino, šesteto v denarju, ki so jo sto let poprej, sicer namesto prvotnih dajatev v blagu, plačevali o sv. Juriju, sv. Janezu Krstniku, sv. Mihelu in o pustu.

⁵⁹ Primerjava z okoli sto let starejšim postojnskim urbarjem iz dobe okoli 1400 kaže, da je 32 šil. leta 1498 isto kot takratnih 16 denarjev za tlako in 16 denarjev »za en plug«, to je za enodnevno tlako, opravljeno z enim plugom.

Marsikaterim kmetijam so bile davščine v znatnem obsegu znižane, druge so za določeno dobo oproščene vseh dajatev in davščin, tretjim so celokupne dajatve spremenjene v pavšalno denarno vsoto, ki je različna in znaša pri celi kmetiji od 40 šil. do 2 mark 61 šil., pri polovični pa sorazmerno manj.

V denarju so plačevali kajžarji, vidmarji in krčmarji. Kajžarji povečini po 12 šil. od kajže; vidmarji, ki se omenjajo v Cerknici, Begunjah, Planini in Slavini, od 20 do 60 šil. od vidma; krčmarji, ki se navajajo v Košani, Slavini, Knežaku, Bistrici, Vremah in Ubeljskem, pa dajejo od krčem (tafern) od 12 do 60 šil.; 60 šilingov je najbolj pogosta postavka. Le v denarju plačujejo tudi puste kmetije, največja postavka je poldruga marka šilingov; povečini pa dajejo puste kmetije od 50 do 100 šilingov. Mlini in žage so višje obdavčeni, tudi do preko dveh mark šilingov. Manjše davščine, in to samo v denarju, so bile predpisane za vrtove, travnike in njive, kolikor taka zemljišča niso bila v sklopu posameznih kmetij.

URBAR ZA PREM

1498

Vrbar register gen Premb gehörndt so vonn Rö. Kay. Mt. etc. reformierern vnnd rätten berittenn vnnd verschriben worden anno etc. 98^o.

Selce (Steltz).¹ — 12 kmetij. — Caspar Adam supann, prej Anndrea (1); ker je župan, daje le: v denarju 1 marko 80 šil. in po eno mero (mes) pšenice, prosa in ovs; ima tudi župno kmetijo (sup hueben), od katere daje, kot vsak, ki je župan, 80 šil. za loden (lodnnrecht).

Kdor je župan, temu pripada od enega v župi pišče in 10 jaje, tri dni mu pa pleve in žanje. Župan pa je vse tlake prost.

Jannse Ware, prej Jacob Weber (1). — Peter Turckh, prej Peter Marckes (1). — Primos, prej Marin (1). — Jennse Schuester, prej Farrle (1). — Peter Smid, prej Pawls Schoya (1). — Jannes Wisoda, prej Michel (1); daje od kmetije kot puste. — Matheus Ybanncz (1). — Gregor Tschogoy (1). — Thomas Trebulutsch, prej Walucz (1). — Jury je prejel kmetijo »des Jerne suppann«.

Kdor krčmari (tafernnd), plačeval je poprej od krčme marko šil., sedaj pa plačuje po sporazumu z oskrbnikom.

Poprej so dajali ob proščenju prašička ali 32 šil., sedaj dajejo tistim, ki proščenje čuvajo, jesti.

Poprej so dajali za poper (phefferrecht) 40 šil., sedaj pravijo, da je to všteto pri kmetijah v činž.

Tlaka. Vsaka nastanjena kmetija mora oskrbniku opraviti vožnjo vina (weinfart) v grad in pa zvoziti desetino od pšenice, rži, ovs in jagnjet. Po en dan so dolžni seno kositi in grabiti, pleti in žeti. Posebej po en dan upravniku (ambtman) žeti žito, oskrbniku pa po en dan voziti gnoj. Ko se pri gradu gradi ali popravlja, dolžni so vse za gradnjo potrebno voziti in z roko podajati.

Vse kmetije naj služijo desetino komurkoli gre, toda desetino od pšenice, rži, ovs, jagnjet, čebeljih panjev in vina vedno v Prem. Od tega gre župniku v Slavini četrti del, tri četrtine pa pripadajo v Prem.

¹ Selce, severno od Pivke (Sempeter na Krasu).

Replach.² — 4 kmetije. — Vale je imel kmetijo, ki je sedaj pusta. Ostale tri kmetije so že od zdavnaj puste. Kot take imajo vse štiri oni iz Selca za 100 šil.

Radohova vas (Radmanstorff). — Janns Wüschnogkh (1). — Desetina gre »dem Crewczer gem Wornnberg«.³

Gradec (Gratz).⁴ — 6 kmetij in pol. — Peter Turckh, prej Michel, in Marin Nowagkh (2); dajeta od obeh kmetij kot pustih 60 šil. in pišče. — Fabe Graczer (3½).

Desetina od pšenice, rži, ovsa, čebeljih panjev in jagnjet gre v Prem, četrtnina od tega pa župniku v Slavino.

Nastanjene kmetije opravljajo tlako kot one v Narinu. Če se na gradu gradi in so poklicani, morajo opravljati vsako tlako.

Ware iz Selca služi od puste kmetije 32 šil.

Palčje (Palitschach).⁵ — 12 kmetij in pol. — Sullian, prej njegov oče Macko Kroat (1);⁶ ima še tri kmetije kot puste in župno kmetijo (supp hueben), od katere kot župan ne daje ničesar. — Nicklaw Grachackh, prej Yban (1); ima še pol kmetije, ki sta jo prej imela njegov svak Nickla in Migsso Moschicz. — Tadio, prej suppan (1). — Jury Jerutsch, prej Thomas (1); ima še eno kmetijo, od katere plačuje kot puste. — Jacob Kruch, prej Jacob (1). — Wenncko, prej Marko (1); ima kmetijo kot pusto. — Cristann Forchtnegger (1); ima kmetijo kot pusto.

Desetina, enaka kot v Gradcu.

Tlaka, enaka kot v Selcu, le vožnje gnoja za oskrbnika ni.

Vsaka nastanjena kmetija mora letno oddajati v Prem po 10 rezanih desak (gesnytne preter).

Od starine so dolžni dajati funt voska, funt popra ali za to 40 šil., ob proščanju pa velikega prašička.

Pšenica, proso in oves sorazmerno po letu ob žetvi (anschnit) in vsak 6 šil. upravniku; te dajatve so z vpadi Turkov prenehale.

Ti iz Palčja so izpovedali: ko so bile vse kmetije nastanjene, prejemale sta desetino od ene kmetije cerkvi sv. Nikolaja in sv. Marjete.⁷ Ko pa so Turki vas opustošili in ni bilo tamkaj nobenega več, ki bi dajal desetino omenjenima cerkvama, je to prenehalo. Če bodo kmetije zopet nastanjene, prosijo kmetje, naj se daje zopet desetina od ene kmetije omenjenima cerkvama. Ker so kmetije sedaj delno nastanjene, gre naj omenjenima cerkvama polovica desetine.

² Opustela vas, ki danes ne obstoji več. Stala je zahodno od Selca; tamkaj tudi cerkev sv. Urha (J. Zabukovec, Zgodovina župnije Slavina, 189).

³ Radohova vas, pri Pivki (Šempetru na Krasu). — V urbarju za Prem 1500—1: Rotmanstorff, tamkajšnji kmet Janse Wasnak (Bošnjak). — Plemiški rod Kreutzer, ki je imel takrat grad Vernberk pri Beljaku (Erläuterungen zum Histor. Atlas der österr. Alpenländer, I/4, 106).

⁴ Gradec, pri Pivki (Šempetru na Krasu).

⁵ Palčje, vzhodno od Pivke (Šempetra na Krasu).

⁶ Premski urbar 1500—1: Matko Krobott.

⁷ Cerkev v Palčjem in Kočah.

Petelinje (Pettellinach).⁸ — 13 kmetij. — Ambros Rois suppann, ima kmetijo, ki je plačevala marko šil. in 4 palice lodna (stab lodennrecht) ali za to 80 šil., sedaj pa daje 40 šil.; ima še eno kmetijo kot pusto, ki jo je prej imel Machor in daje od nje 30 šil.; služi tudi od ene viteške kmetije (ritters hueben), na kateri sedi, marko in 80 šil., sir in vožnjo vina (weinfart). — Michel Onsacz, prej Machor (2). — Jannse Bosiakh, služi od viteške kmetije, na kateri sedi, marko in 80 šil., sir in vožnjo vina; ima še eno kmetijo kot pusto, ki jo je prej imel neki pisar (schreiber).⁹ — Matheus, prej njegov oče (1); ima še dve kmetiji kot pusti, ki ju je kot taki imel prej njegov oče. — Laure Reper (1). — Achacz Crapos, prej Hainrich (1). — Gregor Pippann, prej Marin Malutsch (1).

Vsaka nastanjena kmetija služi po 2 šil. pravice za vodo (wasserrecht). Desetina, kot v Gradcu.

Vsi skupaj so dolžni funt voska, pa funt popra ali za to 40 šil. Tega pa sedaj ne plačujejo več.

Tlaka, kot v Selcu, razen tlake pri gradu.

Pravica ob proščenju (kirchtagrecht) pri sv. Urhu in pri sv. Lenartu.¹⁰ Vsak je dolžan dati po 10 kruhov, pišče in vino.

Dolžni so tudi dajati pšenico, proso in oves ob žetvi (ansnit); pravijo pa, da ne vedo ničesar o tem.

Vsaka nastanjena kmetija mora gradu dati po 10 desak.

Šempeter (Sannt Petter).¹¹ — 11 kmetij. — Urbann Glaser, prej suppann Jannschicz (2). — Martin Sneider, prej Villip Krabat (1); ima še dve kmetiji kot pusti, od katerih je prej imel eno Vilip Krabat, drugo pa Steffan Drobrianicz. — Bratus Messner, prej Diettrich (1). — Peter iz Radohove vasi (Radmannstorff) ima viteško kmetijo, ki jo je prej imel Machne in je bila dolgo časa pusta ter je od nje služil marko šil.; sedaj služi Peter 40 šil. in vožnjo vina. — Martin iz Radohove vasi ima eno kmetijo kot pusto. — Repez iz Narina (Nerin)¹² ima viteško kmetijo, ki jo je prej imel Krismon in dajal od nje marko šil.; sedaj služi Repez 40 šil., pišče in vinsko vožnjo. — Achacz Saffran iz Radohove vasi, prej Machne (1); sedaj plačuje od te kmetije Martin Repez. — Yban Klade (1); kmetija je pusta.

Vsaka nastajena kmetija daje po 6 šil. pravice za vodo (wasserrecht); dve kmetiji sta 1498 dali 12 šil.

Tlaka, kot v Selcu.

Desetina, kot v Gradcu.

Vsaka krčma je po starem dajala po marko šil. Sedaj daje po dogovoru.

Hrastje (Aicholtz).¹³ — 5 kmetij. — Gregor Schmid, prej Hernnleben (1). — Jerne Weber, prej Marin (1). — Niclaw Primycz, prej Thoman

⁸ Petelinje, pri Pivki (Šempetru na Krasu).

⁹ Premski urbar 1500—1: Jennse Wessiagk.

¹⁰ Sv. Lenart, cerkev v Kleniku. Sv. Urh, glej op. 2.

¹¹ Pivka (Šempeter na Krasu).

¹² Narin, južno od Pivke (Šempetra na Krasu).

¹³ Hrastje, pri postaji Pivka (Šempeter na Krasu).

in Walle (1). — Valle Schrimpschock ima dve kmetiji kot pusti, eno je prejel imel Jury Schmid, drugo Marin.

Desetina gre vikarju pri sv. Heleni (zu Sant Elena),¹⁴ zato pa je ta dolžan brati vsak petek mašo v grajski kapeli na Premu.

Tlaka, kot v Selcu, razen tlake upravniku in oskrbniku.

Klenik (Kliennckh).¹⁵ — 10 kmetij in ena župna kmetija (suphueb). — Juri Wogaticz, prej njegov svak Marin Wogaticz (1); ima tudi župno kmetijo, ki je poprej služila marko šil. župne pravice (suprecht) in 80 šil. za loden (lodenrecht), sedaj pa ne daje ničesar. — Peter Masle, prej Clement (1). — Peter von Pariach,¹⁶ prej Marin (1). — Peter Kryncz, prej Jerny (1); ima še eno kmetijo, ki jo je prej imel Villip. — Plas, prej Marin, za njim Motschnegkh (1). — Marko, prej Marin (1); sedaj daje od kmetije kot puste. — Juri Kinnatschitsch, prej Peter suppann (1). — Achacz Saffran, prej Gerrse (2).

Desetina od pšenice, rži, čebeljih panjev in jagnjet gre v Prem, četrtna tega pa župniku v Slavini.

Tlaka. Oskrbniku morajo opravljati vinsko vožnjo (weinfart) ter spravljati desetino od pšenice, rži, ovsu in jagnjet v grad. Po en dan morajo kositi seno, grabiti, pleti, žeti in voziti gnoj. Če se na gradu zida ali popravlja, morajo voziti vse potrebno in z roko podajati.

Vsaka nastanjena kmetija mora dajati v grad po 10 desak.

Jorig, krčmar (taffern), daje od svoje krčme 100 šil.

Parje (Pariach).¹⁶ — Peter suppann (1). Ker je župan in ima mnogo dela, popustilo se mu je 32 šil.

Trnje (Dornn).¹⁷ — 10 kmetij. — Gerse Sitko ima župno kmetijo, ki je služila: pravice sv. Ivana (sannt Johansrecht) 56 šil., za loden (lodenrecht) 60 šil., davka (stewr) marko šil., sedaj pa daje kot pusta 40 šil.; ima še eno kmetijo, ki jo je prej imel Yban Scylycz. — Steffan Trebitsch, prej suppan (1); ima še dve kmetiji kot pusti, eno je prej imel Marin Weber, drugo pa Marin Nouackh. — Paule des Steffan Trobicz sun, prej Peter Semecz (1); ima še eno kmetijo kot pusto, ki jo je prej imel Valle Srimshogkh. — Jury Robicz, prej Steffan (1). — Peter Massla, prej Michel (1). — Balthesar Selutsch, prej Gregor (1).

Desetina in tlaka, kot v Kleniku.

Glede krčem naj se vsak pogodi z gospostvom.

Zagorje (Hynnderperg).¹⁸ — 21 kmetij in pol ter 2 viteški kmetiji. — Caspar Gardonya supan ima župno kmetijo, ki je poprej služila 100 šil. davka (stewr), marko šil. župne pravice, 80 šil. za loden, po mero (mes) pšenice, prosa in ovsu; sedaj pa daje marko šil. in 80 šil. za loden; poleg te ima še štiri kmetije, od katerih je eno prej imel Simecz Gordonia, drugo Sperucz, tretjo Marin Rades in Anthoni Sob, četrto pa Steffan Muliabo; ker je župan,

¹⁴ Župna cerkev v Premu.

¹⁵ Klenik, vzhodno od Pivke (Šempetra na Krasu).

¹⁶ Parje, med Zagorjem in Pivko (Šempetrom na Krasu).

¹⁷ Trnje, pri Pivki (Šempetru na Krasu).

¹⁸ Zagorje, pri Knežaku.

daje od kmetije, na kateri sedi, 120 šil. in mero (mes) ovsa; če ne bi bil župan, bi moral dajati polni činž. — Machne Rebecz, prej Andre Sades (1); ima še dve kmetiji, od katerih je eno prej imel Anndre Rades in plačuje sedaj od nje kot puste, drugo pa Anndre Sadas. — Micklaw Masla ima viteško kmetijo (ritershueben), ki so jo prej imeli njegovi starši in od nje služili poldrugo marko šil.; to daje tudi Micklaw, dolžan je pa tudi za gospostvo nositi pisma; poleg tega ima še eno kmetijo kot pusto, prej jo je imel Steffan Trost. — Mathia Fabicz, prej Steffan der alt suppann (1). — Marin Kotschewer, prej Herman (1); ima kot pusto še polovico kmetije Andreja Radas. — Thomacz Gurdonia (1); ima poleg tega še pol kmetije. — Jacob Markowitsch in Jacob Schneider, imata vsak polovico viteške kmetije in dajeta vsak po 120 šil.; ista dva imata vsak del »des Marin hueben«. — Jacob Sneider ima eno kmetijo kot pusto. — Jacob Tschernecz ima dve kmetiji, od katerih je eno prej imel Nicolaus, drugo Globen. — Wennko, prej Wolkas (1). — Yban, prej Pawl (1). — Yban, prej Krise ($\frac{1}{2}$); ima tudi pol kmetije, ki jo je prej imel Crisman. — Blas, prej Arter (1). — Lucas Jud, prej Marneck (1). — Steffan Kusmanschicz, prej Nedel (1). — Matheus Sollodicz, prej Rosagk ($\frac{1}{2}$); ima tudi kajžo (vndersessen), od katere pa ne plačuje denarja; le če ga oskrbnik potrebuje, mu mora biti na uslugo. — Maschkota, prej Saglawngk (1).

Desetino dajejo kot ostali, četrtnina gre župniku v Košano.

Tlaka. Po en dan kositi, seno grabiti, žeti, pleti, upravniku žeti in gnoj voziti. Če se na gradu gradi, dolžni so tlako, kolikor je je treba. Dalje eno vožnjo vina. Vsak na leto po 10 desak v grad; od vpada Turkov sem pa jih niso več dajali.

Od starine so dajale kmetije funt voska in funt popra, ali namesto tega (popra) 40 šil., za proščenje pa velikega prašička.

Pšenico, proso in oves ob žetvi (anschnit), sorazmerno po letu, pa na leto upravniku 6 šil. Te služnosti so prišle iz navade.

Mitnica v Zagorju. Kar se tamkaj pelje iz Loškega gozda (Laser wald) v Istro, naj se ondod zacarini. Plačuje se po šiling od tovara soli, lesa in vina, od tovara usnja 2 šil., od tovara platna 3 šil., od konja 4 šil., od goveda šiling, od 100 kostrunov 40 šil. Za dva ogrska goldinarja jo ima v zakupu Caspar Gordonia.

Drskovče (Dirschkaltzach).¹⁹ — 8 kmetij. — Ambros Marcobicz suppann (1); ta in Jerne imata skupaj tudi kmetijo, ki sta jo poprej imela Peter in Pawl. — Jerne, prej Michel (1). — Jury, prej Steffan (1). — Liennhart suppan, prej »der alt suppan« (1). — Thomecz, prej Crisman (1). — Jacob Kruch, prej Marin Kruch (1). — Schymecz Gorneg, prej Greger (1).

Desetina in tlaka kot v Zagorju.

Narin (Nerein).²⁰ — 21 kmetij in polovica župnice (supp huebenn). — Vrban Machnicz, prej Crisman Senen (1); ima poleg tega še župno kmetijo (supphueben), od katere daje marko šil. činža, 80 šil. za loden (lodenrecht)

¹⁹ Drskovče, pri Zagorju.

²⁰ Narin, južno od Pivke (Šempeter na Krasu).

ter po eno mero (mes) pšenice, prosa in ovs; dalje ima eno kmetijo kot pusto, ki sta jo prej imela Lienhart in tega brat. Kot župan ima nekatere dajatve popuščene; ima pa pravico jemati od enega kmeta 2 kupni meri (kauffmes) boba, ostale male pravice in zahtevati tlako. — Pawl Schellin, prej Vale Sennschach (1). — Macheo Andreyschutsch, prej Anndre Nouagkh (1); ima poleg tega še eno kmetijo kot pusto, ki jo je prej imel Steffan. — Matheus Strigel, prej Stregkel (1); ima še pol kmetije, ki jo je prej imel Thomas Prewywe; drugi del te kmetije ima Vale Schmid. — Ambros Seyne, prej Bernhart (1). — Michel Papes, prej Ruedell (1). — Gregor Selkho, prej njegov svak Pawl (1); ima še eno kmetijo kot pusto, ki jo je prej imel Gardina. — Jury Pregell, prej Marin Burger (1). — Jacob Wingey, prej njegov oče Jury (1); ima še eno kmetijo, ki jo je prej imel njegov brat Lennhart. — Marin Wewondreer, prej njegov oče Jarne (1). — Liennhart Krall, prej Machee (1). — Petter Somenwar, prej Marin (1); kmetijo naj ima še 4 leta. — Gregor Prewill, prej Pratusch Soretscha (1); preteklo leto je od te kmetije plačevala cerkev sv. Jakoba v Narinu 124 šil. — Marin Repucz, prej Steffann in njegov oče Jacob (1). — Juritsch, prej Srintsegk (1). — Thomas Solodecz, prej Marin Slugga (1).

Desetina se daje od pšenice, rži, ovs, čebeljih panjev in jagnjet.

Kdor krčmari, naj se pogodi z gosposko.

Vinttin je pravica, po kateri daje vsak od kmetije po 6 šil.

Prašička za proščenje je dobival oskrbnik, ki je proščenje čuval; odkar je pa dajatev spremenjena v denar (32 šil.), ne dobi ničesar.

Tlaka, kot v Selcu.

Kal (zu Kall).²¹ — 3 kmetije. — Caspar, prej Pawl suppann (1). — Jacob Kuntal, prej Symon (1). — Jacob Margecz (1).

Desetina od prvih dveh kmetij gre v Prem, četrtnina od tega pa župniku v Košano (Karschann).

Tlaka kot pri ostalih.

Nadanje selo (Nedassell).²² — 7 kmetij in pol. — Thomas Stabogna ima poldrugo viteško kmetijo, ki jo je prej imel Mackho ritter in od nje dajal poldrugo marko šil.; ima tudi dve njivi, ki spadata k župi in ju ima vsakokratni župan ter ne daje od njiju ničesar; ima še eno kmetijo, ki jo je prej imel Jury suppann. — Wenicz Sebecz, prej Marin (1); ima tudi viteško kmetijo, ki jo je prej imel Krisman ritter in od nje dajal marko šil. in 96 šil., sedaj pa daje marko šil. in 80 šil. — Michell Zwetnitsch (1); ima tudi pusto kmetijo. — Michell Zwomitsch, prej Jacob (1). — Liennhart Newczitsch, prej Zwetnia (1).

Kdor krčmari, naj se pogodi kot ostali.

Desetina od pšenice, rži, ovs, čebeljih panjev in jagnjet gre v Prem, četrtnina od tega pa župniku v Košani.

²¹ Kal, jugozahodno od Pivke (Šempeter na Krasu).

²² Nadanje selo, blizu Narina.

Tlaka. Oskrbniku so dolžni vožnjo vina; razen župana in tistih, ki imajo viteške kmetije. Vse potrebno morajo zvoziti na grad, če se tamkaj gradi ali popravlja, ter podajati z roko.

Mala Pristava (Nidermairhoff).²³ — 6 kmetij. — Lucas Poczitsch, prej Wunsthalter (1). — Marin Roter ima viteško kmetijo in daje od nje dva goldinarja; ima še eno kmetijo, ki jo je imel kot pusto Wustalk in za njim Schimecz; ima tudi pol kmetije, ki jo je prej imel Steffann Machnutsch. — Steffan Machnitsch (Machniczsch) ima drugo polovico te kmetije; poleg tega pa še eno kmetijo, ki jo je prej imel Marinicz Welkho, in kmetijo, ki jo je prej imel Machne.

Od Roterjevih dveh in pol kmetij in od polkmetije Štefana Mahniča gre desetina od žita v Prem, četrtnina te pa župniku v Košani. Od ostalih treh kmetij gre desetina vikarju v Premu.

Tlaka. Dolžni so oskrbniku vožnjo vina; razen župana in tih, ki imajo viteške kmetije. Tlaka pri gradnji gradu kot v Nadanjem selu.

Šembije (Sannt Viach).²⁴ — 9 kmetij in pol in ena župna kmetija. — Peter Waroga, prej njegov oče Jury (1); ima še eno kmetijo kot pusto, ki jo je prej imel Machne. — Krisman Wattala, prej Jury Gerrbecz (1). — Micklaw Worja, prej Dietmar in Liennhart (1). — Vrban Rueprecht, prej Pawll (1). — Petter, prej Marin Prisslaw in »zgornji« (ober) Morin (1). — Vrban Mawritsch, prej Marin Mawritsch (1). — Machne Jenngko, prej Martinnecz in Kube, potem njegov oče Lucas Enngko (1). — Martin Besiackh, prej Gursse in Pawll (1); ima še pol kmetije, ki jo je prej imel Machne, nato Martin Sneider. — Peter Waroga ima tudi župno kmetijo (sup hueben), ki je služila marko šil. in pol marke šilingov za loden (lodennrecht).

Prej so dajali 40 šil. pravice za poper (phefferrecht), sedaj pa nočejo o tem ničesar slišati.

Kdor krčmari, mora dajati krčmarino (taffernngelt) kot ostali.

Desetina od pšenice, rži, ovs, jagmet in čebeljih panjev gre v Prem, četrtnina od tega pa župniku v Trnovem. Od ene kmetije gre desetina cerkvi v Šembijah.

Tlaka. Po en dan morajo kositi, žeti, grabiti, pleti, gnoj voziti in seno voziti, kadarkoli se to zdi oskrbniku potrebno. Dolžni so tudi opravljati vožnjo vina. Tlaka pri gradu kot v Nadanjem selu.

Rateževo brdo (Ratalsegkh).²⁵ — 2 kmetiji. — Jacob ima dve kmetiji, od katerih je eno imel Steffann, drugo pa Jury von Nessllall.

Desetina pripada »dem Obernnburger«.²⁶

Tlako opravlja kot ostali, dolžan je pa tudi iti za oskrbnika po jesih.

²³ Mala Pristava, pri Nadanjem selu.

²⁴ Šembije, blizu Knežaka.

²⁵ Rateževo brdo, pri Premu.

²⁶ Wolfgang von Oberburg (Stari Pazin) je bil takrat glavar na Premu (Valvasor, Ehre, 11. knj., 39).

Čelje (Tschelach).²⁷ — 8 kmetij in pol. — Migklaw Tschelacher, prej njegov oče Peter Tschelacher (1). — Peterly, prej Gardina; ima kmetijo kot pusto. — Tschigrolin, prej Peter, za tem Clemennt (1); ima kmetijo kot pusto. — Steffann; imel je kmetijo kot kupno (inn kauff), sedaj je pusta. — Petter Pregannt; imel je dve kmetiji kot kupni (inn kauff), sedaj sta pusti. — Verto, prej Marin der alt suppann (1); plačuje od kmetije kot puste. — Schymecz Perucz; imel je kmetijo, ki je sedaj pusta. — V Čeljah je še ena kmetija, od katere se je plačevalo kot puste, sedaj je pusta.

Če so kmetije zasedene, gre desetina v Prem, četrtnina od te pa župniku v Hrušico.

Tlaka. Če so kmetije zasedene, mora vsaka vsako soboto voziti voz lesa v grad. Ker pa sedaj kmetije niso vse zasedene, daje vsaka na leto po 40 šil. Ta vas je tudi dolžna dostaviti sol, kadarkoli jo oskrbnik za svojo hišo potrebuje. Dolžni so tudi orati, žeti, kositi, pleti in graditi na gradu kot ostali.

Topolec (Topplach).²⁸ — 4 kmetije. — Thomas Satler, prej suppann (1). — Samragkh, prej Marin (1); ima kmetijo kot pusto. — V kraju sta še dve kmetiji, ki sta ju imela poprej Marin in Jannes; sedaj sta pusti. Oskrbnik ju je pokosil za potrebe gradu.

Tlaka. Če je vas nastanjena, dolžni so hoditi po olje, kolikor ga grad potrebuje in opravljati vso drugo tlako kot ostali.

Desetina gre v Prem, četrtnina od te pa župniku v Trnovem.

Jasen (Yassen).²⁹ — 8 kmetij. — Lawre Rewla (1); ima še eno kmetijo kot pusto in eno, tudi kot pusto, ki jo je prej imel suppann Marin Pregklett, še prej pa Bellucz. — Jury Wessna, prej Crisman (1); ima še eno kmetijo, ki jo je prej imel Ybann, za tem pa Michel. — Lucas, prej Osmodackh (1). — Gregor, prej Kacian; kmetija plačuje kot pusta.

Desetina od pšenice, rži, ovsa, čebeljih panjev in jagnjet gre eno leto v Prem, drugo pa Elacherjem.³⁰

Tlaka. Vožnjo vina opravljajo kot ostali. Dalje so dolžni voziti desetino od Dolenjega Zemona (Nidersenell);³¹ po en dan kositi, grabiti, pleti in žeti ter pri gradnji gradu opravljati tlako kot ostali.

Bač (Futsch).³² — Poldruga kmetija. — Anndre suppann (1). — Lore je imel pol kmetije. — Sedaj plačuje od obeh Anndre.

Polovica desetine gre v Prem, četrtnina župniku v Trnovem, četrtnina pa Elacherjem.³⁰

Koritnica (Koritnegkh).³³ — Jacob je imel kmetijo, ki jo ima sedaj Abraham.

Desetina gre Elacherjem.³⁰

²⁷ Čelje, jugozahodno od Prema.

²⁸ Topolec, jugovzhodno od Prema.

²⁹ Jasen, pri Ilirski Bistrici.

³⁰ Elacher, plemiški rod, o njem R. Pichler, *Il castello di Duino*, 278.

³¹ Dolenji Zemon, jugovzhodno od Ilirske Bistrice.

³² Bač, pri Knežaku.

³³ Koritnica, pri Knežaku.

Gorenji Zemon (Obersemel).³⁴ — 16 kmetij. — Vse so puste. — Primos Bryner je dobil eno kmetijo za tri leta proti plačilu 40 šil., zgraditi mora hišo, po treh letih pa naj se zaradi činža zmeni z upravnikom. — Neki Hrvat (ain Krabat) je dobil 14 kmetij za travo in pašo ter služi od tega dve marki 120 šil. — Barwutsch³⁵ ima omenjenih 16 kmetij in služi od njih kot pustih 20 šil.

Desetina gre v Prem. Kmetje iz Gorenjega Zemona, Velike in Male Bukovice, Kosez in Jasna (Obersemel, Ober Wukowicz, Nider Wukowicz, Edling, Jassen), ki spadajo pod cesarja, so dolžni vsak z eno vožnjo voziti desetino.

Sušica (Durennpach).³⁶ — 6 kmetij. — Marin Welowecz, prej Peter (1). — Marin Trebicz, prej Marin suppann (1). — Lucas, prej Yban ali Crisman (1). — Jacusch ima dve viteški kmetiji; prvo je prej imel Prymos Redner in dajal od nje marko in 16 šil., drugo je prej imel Janutsch in je dajal od nje poldrugo marko šil., sedaj daje Jacusch za obe 100 šil. — Petter Nouagkh plačuje od ene kmetije kot puste.

Desetina od treh kmetij gre v Prem, od ostalih pa Elacherju,³⁰ vendar naj glede tega upravnik poizveduje, prav tako pa tudi glede tlake.

Velika Pristava (Obermairhoff).³⁷ — Eno kmetijo je imel Jury, sedaj jo ima Valle Srimschegkh.

Koseze (Edling), 4 kmetije. — Velika Bukovica (Oberwukowitz), 4 kmetije. — Mala Bukovica (Niderwukowitz), pet kmetij. — Jelšane (Ellsach), 1 kmetija. — Sannt Peter, 1 kmetija. — Prelože (Prelosach).³⁸ Kmetije v tem kraju so puste. — Vse kmetije od Kosez dalje naj se vpiše kot pri prejšnji pojezdi (ymbreiten). V Kosezah, Veliki in Mali Bukovici gre desetina v Prem, tlaka je pa taka kot v Gorenjem Zemonu.

Janeževo brdo (Jannesegek h).³⁹ — Dve kmetiji ima Thomas.

Desetina gre v Prem, četrtnina od te pa župniku v Hrušici.

Tlaka. Voziti po en voz sena, po en dan orati, kositi, grabiti, pleti in žeti ter opravljati ostalo tlako. Če se na gradu gradi, opravljati tlako kot drugi.

Striell.⁴⁰ — Kmetija, od katere je služil Poczmann, je bila kot pristava priključena gradu Premu.

Podgoryach.⁴⁰ — Pusta vas v novograjski (Newhawser) sodniji, ki je beneška. Koliko kmetij obsega, ni zapisano v starem urbarju, nekateri pravijo tri, drugi štiri. Sedaj je oddana za travo v znesku 100 šil.

³⁴ Gorenji Zemon, jugovzhodno od Ilirske Bistrice.

³⁵ V premskem urbarju 1500—1: Bratusch.

³⁶ Sušica, pri Košani.

³⁷ Velika Pristava, jugovzhodno od Košane.

³⁸ Koseze, Velika in Mala Bukovica ter Jelšane so kraji južno od Ilirske Bistrice. Sv. Peter je farni patron v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Prelože je vas v brkinskih hribih zahodno od Prema.

³⁹ Janeževo brdo, zahodno od Prema.

⁴⁰ Kje? Očitno opustele vasi.

Vinsko pravo (weinrecht) naj se vpiše kot pri stari pojezdi (ymbreiten). Sedaj služijo krčme (tafern): po 1 goldinar Saffrann, Caspar iz Zagorja (Hynderperg),⁴¹ Sunna, Pawl im Taber,⁴¹ Juricz, Kursner, Marin Walabicz; Jury von Klinec 100 šil.;⁴² Puegl mero (mes) ovsa. — Brez podatkov sta Prosnigkh in Kreyger.

Mlini. — Maister Jacob Rober Schmid daje od mlina pod gradom Premom 2 marki šil. Ta mlin plačuje tudi Rawnacherju 3 goldinarje.⁴² — Jacob Zimerman daje od mlina, ki je tam blizu spodaj, 2 meri pšenice in 3 mere prosa. — Maister Jacob Rotther Schmid je dobil mlin Podstenjšek (Postenscheckh),⁴³ ki je bil pust, po kupnem pravu (kauffrecht weis) in mora od njega o Mihelovem dajati marko šil. Če bi kupno pravo drugemu oddal ali prodal, mora to storiti z vednostjo in voljo upravnikovo, če ne, si je pravico zapravil.

Mitnina ob proščanju (kyrchtag mewt). — Pri sv. Štefanu (zu Sannt Steffan) 25 šil.,⁴⁴ ki so jih potrošili hlapci. V Repljah (Replach)² 80 šil. V Kleniku (Klingkh)¹⁵ 6 liber 75 šil.

Podatke o vinski desetini in lesu je najti v starih urbarjih. Pri Goliczu je bila vinska desetina in donašala 8 orn vina; sedaj pa ni mogoče o tem kaj zvedeti. — Podstenjšek (Poschennschickh)⁴³ je vinska desetina; kar je je onstran vode proti vasi Podstenje (Postennach),⁴⁵ jo oddajajo v urad; letos je je bilo za poldrugo brento (prenntenn) grozdja; to je leta 1498 dalo 1 libro 9 šil. — Od vinske desetine pri vodi Premšici (bey dem wasser Prem), blizu »des Obernnburgern mull«,²⁶ letos ni bilo dohodka, kajti slana je grozdje vzela.

Vsi kmetje na Pivki (an der Pewg), ki spadajo pod Prem, služijo v grad Prem po 10 desak, ti, ki niso na Pivki, marveč tostran, pa po 5 desak.

V celotnem gospodstvu morajo kmetje, ki spadajo pod cesarja, opravljati tlako z oranjem, pletjem, žetvijo in ostalo malo tlako. Če se na gradu zida, dolžni so vsakovrstno tlako, kar je treba. Če se uradno hoče prodajati žito, dolžni so nositi ga, kamor se proda, vse do morja. Vožnjo vina (weinfart) je dolžan opravljati vsak kmet.

Vsak, kdor ima viteško kmetijo (riters hueben), je dolžan nositi pisma, zadevajoča deželnega gospoda v deželi na Krasu (in dem lannd Karst), kamor ga pošlje oskrbnik, najdlje pa do Ljubljane. Ko se naj koga sodi, dolžni so (imejitelji viteških kmetij) iti po krvnega sodnika in rablja (plut richter vnd zichtiger). Jetnike morajo peljati v grad.

Povsod, kjer bi bile vasi nastanjene, so dolžne dajati županu, pri katerem se mlati desetina, od te po mero pšenice in ovsa. Župan pa je dolžan dati

⁴¹ Šilentabor ali Podtabor pri Šembijah?

⁴² Rawnacher, plemiški rod, imenovan po kraju in gradu Ravne (Raunach) vzh. od Košane.

⁴³ Podstenjšek, pod vasjo Podstenje, ki leži vzhodno od Prema.

⁴⁴ Cerkev sv. Štefana v Harijah, jugozahodno od Ilirske Bistrice.

⁴⁵ Podstenje, vzhodno od Prema.

jesti in piti upravniku ali njegovemu hlapcu, ko se pobira činž, oskrbniku in njegovemu hlapcu pa, ko se čuva proščenje. Vsakemu županu naj nakaže upravnik od enega kmeta male pravice, kot bob, piščeta, jajca in sir, pa malo tlako, kot je to pletje in žetje.

* * *

Dajatve. Žita dajejo tri vrste do malega vse vasi — pšenico (waicz), proso (hiers) in oves (haber). Normalna množina, ki jo daje posamezna kmetija, je ena mera (mes), le nekatere dajejo po 2 ali 3 mere, ali pa tudi več, zato pa navadno drugih dajatev manj.

Mnogovrstne so bile »pravice« (recht), ki so se dajale v blagu ali pa v določeni vsoti denarja namesto blaga. V prvi vrsti je omeniti štiri na plačilne termine vezane in po njih imenovane dajatve, ki so se plačevale o pustu, Jurjevem, Ivanovem in Mihelovem. O Jurjevem (Jörgenrecht) so v vseh vaseh premskega urbarja dajali po enega prašička z jagnjetom ali namesto tega 40 šil. Do malega vse vasi plačujejo pravico o pustu (vasnachtrecht), ki znaša skoraj vseskozi za kmetijo po 20 šil., pa pravico o Ivanovem (Johannsrecht), ki so jo plačevali samo v denarju (od 8 do 40 šil. od kmetije). Manj je kmetij, ki dajejo, prav tako samo v denarju (od 8 do 12 šil. od kmetije), pravico o Mihelovem (Michelsrecht).

Mimo teh štirih glavnih, na plačilne termine vezanih in po njih imenovanih »pravic« je omeniti še vrsto drugih, ki jih pa niso bile dolžne služiti vse kmetije. Večina kmetij daje kot »pravico mesa« (vleischrecht) po 2 velika in enega malega prašička. Pravica za lan (harrecht), namesto plačevanja v lanu, v znesku 3 do 5 šil., je predpisana le v nekaterih vaseh. Ob proščenju (kirchtagrecht) in za pisanje (schreibrecht) morajo posamezne kmetije v nekaterih vaseh dajati določeno množino mer ovsa. Med male dajatve je šteti eno pišče (huen), 10 jajc (aier) in en sir (käs), kar dajejo skoraj vse vasi, in pa ena ali dve kupni meri boba (pon), imenovanega desem (tudi desen, disem, doseme), ki ga pa plačujejo le nekatere vasi.⁴⁶

Obči davek so plačevale vse kmetije (stewr), vendar v različnih postavkah, od 50 šil. do ene marke.

Posebne vrste in le v nekaterih vaseh navadne dajatve in davščine so pri teh navedene.

⁴⁶ Mogoče je bila to prvotno desetinska dajatev, kajti desetina se imenuje tudi dežma (J. Kelemina v Glasniku Muzej. društva za Slovenijo, 14, 1933, 57).

URBAR ZA VIPAVO

1499

Vermerkt die nützz vnd rännt des gesloss Vipach van dem näwn vnd näwnczigisten jare.

Župa Šentvid (supp zu Sand Veit)¹

Skrile (Schkerlach).² — Benedikh ima pol kmetije. Plačuje tudi od žage 24 šil. — Michel Rossa ($\frac{1}{4}$).^{2a} — Paule Mächtig ($\frac{1}{4}$). — Des Juri bitib zu Beryach³ ($\frac{1}{2}$). Daje tudi od stop kopuna (pri stopah pripisano »öd«). — Janse Sporrar ($\frac{1}{2}$). Daje tudi od stop kopuna (pri stopah pripisano »öd«).

Poreče (Paretschach).⁴ — Hanse Robekh ($\frac{1}{2}$). Kmetijo ima Sstefan Missley kot pusto (in ödbeiss) za poldrug čeber vina. — Schimecz vnd Martin di Nebergoy ($\frac{1}{4}$). Kmetijo imata kot pusto za eno marko. — Primus Sluga (1). Mora oskrbnika in njegovo spremstvo, ko prijezdi v Šentvid, postreči z jedjo in pijačo. — Juri Sluga ($\frac{1}{4}$). Kmetijo ima Steffan Missley kot pusto in daje zanjo 12 liber, poleg tega pa od mlina dva kopuna. — Martin Kopriuecz (1). Od te kmetije, ki je pusta, ima polovico Gregor Missley in daje 6 liber, od druge polovice pa Vrban Swetecz marko in 18 šil. — Juri Brenkitsch (1). To kmetijo, ki je pusta, ima Anton Marella za 2 goldinarja. — Videcz Yesitsch (1). Kmetijo ima kot pusto (ödbeiss) Juri Seynouecz in daje 1 marko. — Juri Swetacz ($\frac{1}{2}$). Tudi to kmetijo ima kot pusto za 1 marko Seynouecz. — Juri Swetecz je plačeval od Mosinove polkmetije, ki jo je imel »der Premarin«. Tudi to ima kot pusto za 1 marko Seynouecz. — Des Sluga sun (1). Kmetijo imajo kot pusto Peter Segur, Juri Premarin in Gregor Premarin, vsak od njih daje po 4 libre. — Marin Omekhin daje od mlina 40 šil. in kopuna. — Sussekh zu Brussawlach je plačeval od Vodopivčeve (Vodopiuecz) žage pol marke in 16 šil. za odvetništvo (označeno kot pusto). — Gregor Brenkitsch je plačeval od mlina kopuna (označeno kot pusto).

¹ Šentvid (Šembid), južno od Vipave, danes Podnanos.

² Skrile, pri Šentvidu.

^{2a} Število v oklepaju pomeni, ali ima dotični celo kmetijo (1), pol kmetije ($\frac{1}{2}$) ali četrt kmetije ($\frac{1}{4}$).

³ Podbrje, pri Šentvidu.

⁴ Poreče, pri Šentvidu.

Des Tzekingär gueter. — Miclaw Jäkel v Orehovici (Orechouecz)⁵ daje od kajže (karp) 3 libre. — Caspar Nouakh daje od dveh njiv 32 šil. — Anton Marella daje od hiše in njive 32 šil., od kmetije v Potočah (Pototschach)⁶ pa travnine (in grassgelt) goldinar. — Wulle daje 65 šil. — Omekhin Marin daje od kmetije marko travnine. — Michel Volkhmer iz Dolge poljane (Langenfeld)⁷ ima kmetijo in daje marko in 8 liber. To prečrtano in zapisano, da je namesto tega dal 16 žaganic (sagdillen), par po 10 šil. — Martinecz des Jursse sun v Vipavi ima kot pusto kmetijo v Gradišču (Gradisch)⁸ in daje od nje 4 čebre terana. — Janse Koppatin daje od kmetije marko travnine.

Manjše vsote v denarju ali količine vina dajejo kot odvetščino (vogtey), večinoma od vrtov v Šentvidu (pey Sand Veitt): Vallent Schuesster, Hanse Bobekh, des Kopriuecz bittib, Juri Skopekh, Gregor von Mantschan,⁹ Tschade, Gedel, Andrey Bobekh, Machne zu Gottschach.¹⁰

V dolini pri Šentvidu ima gospodstvo dva dela, župnik pa tretjino desetine od žita, živine, čebel in piščet, takó od ljudi, podložnih (vipavskemu) gospodstvu, kot tudi od podložnikov drugih; le od štirih kmetij v Grižah (Grisach),¹¹ od ene v Loki (Locca),¹² od ene v Škrbini (Schkerbin)¹³ in od ene v Podbrju (Beriach)³ gospodstvo desetine nima.

Na gori, imenovani Huncz czagel, in na neki gori v Podragi (Podrag)¹⁴ ima gospodstvo desetino od vina v celoti.

Podložniki v župi so dolžni opravljati tlako za grad.

Desetinska vedra (czechent emper). Največkrat po eno ali pol vedra, nekateri pa tudi po dve ali poldrugo so plačevali: Marin Pusstell, Peter Segur, Schimecz Ogorellecz, Juri Seynouecz, Paule Trosst, Marin Trosst, Marco Trosst, Fabe, Wulle, Gregor Trosst, Frontitsch, Bator, Swetecz, Jakel zu Nussdarff,⁵ Ranina, Premarin, Anton Marella, Ferkat zu Paretschan,⁴ Juri Skupekh, Andrey Bobekh (to prečrtano in nadpisano »modo Renco«), Jebatschin, Steffan Missley, Renco, Albrecht, Omekhin Marin, Rumolt, Caspar Brenco.

O veliki noči je bilo v župi oddanih 24 jajc.

⁵ Orehovica, pri Šentvidu, ponemčeno Nussdorf.

⁶ Potoče, pri Senožčah.

⁷ Dolga poljana, severozahodno od Vipave.

⁸ Gradišče, pri Vipavi.

⁹ Manče, jugozahodno od Vipave.

¹⁰ Goče, jugozahodno od Vipave.

¹¹ Griže, jugozahodno od Vrabč.

¹² Loka, jugovzhodno od Šentvida.

¹³ Škrbina, kje?

¹⁴ Podraga pri Šentvidu. — Vinograd z imenom Hundcz czagel (dobesedno »Pasji rep«) je omenjen tudi v senožeškem urbarju iz leta 1460 (str. 203).

Župa Vrabče (supp am Vrabitsch)¹⁵

Suppan Michel (1); kot župan daje le pol činža. — Paule Sternad (1). — Martin Perschitsch (1). — Župan Michel je služil od kmetije Jurija Kokella. Gospod Virgili¹⁶ je Martinu, bratu županovemu, dal kmetijo za prihodnje leto še brezplačno, potem pa naj daje na leto 9 kupnih mer pšenice, 4 libre in kokoš. — Marin Khuch (1). Vsi sosedje izjavljajo, da sta zgoraj imenovana Kokellova in ta le ena sama kmetija. — Ellar auff des Peter Sesel hueben. — Sneider auff des Tschech halber hueben. Druga polovica te kmetije plačuje toliko kot prva, je pa bila dolgo časa pusta. — Marin Pischekh (1). — Ywan Khinkh (1). — Juri Schkapin (1). — Tomas Schkapin (1). — Madco des Pischekh ayden (1). To kmetijo ima Martin Schuessster za pol marke. — Blas Tschech (½). Druga polovica te kmetije bi plačevala, če bi bila zasedena, toliko kot prva. 1498, v sredo po Martinu,¹⁷ je celo to kmetijo dobil kot pusto do preklica Martin Schuessster za pol marke. — Tscherne Koss je dajal od kmetije činža pol marke, voz lesa, kokoš in 8 jaje; sedaj daje od nje Lucas Affritsch marko in 10 šil. ter pol čebra vina. — Swetecz (1). To kmetijo je dobil na nedeljo oculi 1498¹⁸ Peter Jellen za letnih 49 šilingov. — Juri Osse (1).

Kajžarji (vntersass) plačujejo odvetščino (vogtey) v manjših zneskih (12 do 16 šil.) od kajž, vrtov in podobnega, in sicer: Tumez Tschech, Nesa Albrechtin, Lucas Affritsch, Ambros Spiller.

Divča (Diwatsch). — Vrban Gottschewär (1). Daje od kmetije 102 šil. — Ondod je še ena kmetija; če je zasedena, plačuje toliko kot Vrbanova; sedaj jo ima Vrban in daje od nje 40 šil.

Povir (Pouier).¹⁹ — Laure Modkitsch, na kmetiji Caspara Snider-tschitz. Daje 102 šil. činža in 120 šil. davka (stewer). — Petekh, daje prav toliko (kasneje pripisano: kmetijo ima Krisse Vran za 40 šil.).

Gročana (Grottschane).²⁰ — Vischnauecz des Arsenatin pawer, daje od pol kmetije pol marke činža, kokoš in opravlja tlako.

Kmetije v Divači, Poviru in Gročani ne dajejo gospostvu desetine.

Gospostvu pripada na desetih kmetijah sodstvo in desetina od žita, kozličev, čebeljih panjev in jagnjet.

Od štirih kmetij v Vrabčah ima gospostvo dva dela desetine od žita, živine, čebeljih panjev in piščet; od tega pripada župniku tretjina.

Župniku dajejo na dveh kmetijah v celoti desetino ljudje, podložni gospostvu.

Tam je tudi vinska desetina in gorščina v znesku 140 šil.

¹⁵ Vrabče, južno od Šentoida.

¹⁶ Virgil von Graben, upravitelj goriške grofije za časa zadnjega goriškega grofa Lenarta. — Prečrtana pripomba pravi, da je županov brat Martin Kurcz prejel kmetijo v sredo po Martinovem (14. nov.) 1498 s popustom činža in tlake za dobo treh let.

¹⁷ 14. novembra 1498.

¹⁸ 18. marca 1498.

¹⁹ Povir, med Divačo in Sežano.

²⁰ Gročana, pri Bazovici.

Ljudje so dolžni opravljati vso tlako, razen tlake s plugi.

Gospodstvo ima na Erzeltu (auf dem Arsell)²¹ vinograd za 7 vinogradnikov, ki so ga dolžni obrezovati in obdelovati; dobe pa za to vina, kruha in jedi.

V župi Slap (Slapp)²² so dolžni v vinogradu trgati in spravljati; za to dobe eno večerjo.

V župi je bilo oddanih 52 jajc.

Župa Kopriva in Štanjel (supp zu Koppriw vnd Sand Daniell)²³

Percz Agresst (1). — Arel (1). — Schimecz Bollin (1). — Yuan Volkhmer (1). — Ambros Gulitsch (1). — Wurischitz (1). Ima še poleg tega in plačuje od pol kmetije. — Jerney Kraintschicz (1). Ima poleg tega še pusto kmetijo »in der Brenecz«²⁴ in plačuje od nje 55 šil. Od vsega pa zaradi župne pravice (van supp recht) ne daje ničesar, pač pa od desetine, ki jo ima na Krasu, na leto 10 mark.

Trije deli desetine od živine, čebel in piščet v Križu (zum Krewcz)²⁵ pripadajo gospodstvu.

Janko Smid in Gregor des Kraintschitz ayden plačujeta vsak od ene kmetije po 120 šil. Marin Schuesster je dajal od domca (hofstatt) 40 šilingov.

Na cvetno nedeljo 1500²⁶ je župan iz župe oddal 50 jajc.

Župa Planina (supp auff der Albem)²⁷

Matia Rescheta auff des suppons hueben. Sedaj je župan. Plačuje tudi od puste kmetije, imenovane Perscheuische, ki spada k župi, 20 šil. — Peter Pratschuch auff des Bratosch Banko hueben in Paul des Bratosch sun. Obe kmetiji ima Peter Prattschuch za 10 liber. — Wlreich Letitsch auff des Koradin hueben. — Peter Dide je plačeval marko travnine, kokoš in les. Matia Sluga je plačeval od drugega dela. Obe polkmetiji ima zgoraj imenovani Letitsch proti činžu dveh mark. — Mathia des Tschetertkher ayden auff des Surman hueben. — Babnikh auff des Khittitsch halber hueben. Druga polovica plačuje enako kot prva. Celo kmetijo ima Babnikh in daje od nje 9 liber travnine. — Primos Stranneza auff des Letitsch hueben. — Peter Tupelschakh (1). To kmetijo ima za 9 liber Peter Prattschuch. — Jacob Kobollitsch auff des Blas Varczoga hueben. Na kmetiji je pustil Blas Barczoga Juriju Sirekh o Mihelovem 1495²⁸ dva vola, kravo, posejal je kmetijo in pustil, kar k njej

²¹ Erzelj, jugozahodno od Vipave.

²² Slap, jugozahodno od Vipave.

²³ Oba kraja na Krasu.

²⁴ Branica, od Štanjela proti vzhodu.

²⁵ Križ pri Ajdovščini.

²⁶ 12. aprila 1500.

²⁷ Planina, južno od Ajdovščine.

²⁸ 29. september 1495.

orodja spada. — Juri Kaischakh (1). Kot pusto ima kmetijo Primus Stranneza za 8 liber. — Yuan Tupelschakh (1). Kmetija spada k zgoraj omenjeni kmetiji Petra Tupelschakha. Obe sta le ena kmetija in za obe je plačevati 9 liber. — Ywan Boschitsch (1). To kmetijo ima Martin Bositsch za 6 in pol liber. — Župan Matia Rescheta ima kmetijo Tomasa Barczoga, ki jo je leta 1498 kot k župi spadajočo imel Juri Sirekh. Od nje daje travnine 60 šil. — Paule des Tschernalditsch ayden auff des Karkotsch kharp. Daje 40 šil. ali koštruna. — Tomas Barczoga daje od dveh travnikov dve piščeti in dve pogači ali za to 16 šil. — Andrey Tschemmell daje od kajže (karp) isto. — Mathia Nouakh in Wuchell dajeta od vinograda po vedro vina.

Za odvetščino (vogtey) plačujejo v župi manjše vsote v denarju ali tudi v vinu, nekateri pa tudi po 12 šil. za ogenj (fewergelt): Peter Bann, Blass Barzoga, Tomas Barczoga, Juri Tertschileinecz, Michel Tschemmell, Schimecz Kuttzer.

Wreich Altendarffer je dajal od mlina dve marki. Od tega plačujejo sedaj, vsak po 5 liber in 7 šilingov: Wreich Koboll, Jacob Koboll in Tomas Derwodella.

Od župe se plačuje na leto marko in 4 šil. gorščine, poleg tega pa še izpod Sv. Pavla (vnter Sand Paul)²⁹ 120 šil. gorščine.

Vinska desetina gre v celoti gospostvu.

Od desetine od žita, malih živali, čebel in piščet gresta v župi gospostvu dva dela, tretji pa župniku. Enako v Šmarju (zu Beinstegen).³⁰

Zgoraj omenjeni kmetje so dolžni opravljati tlako s šestimi plugi, zato pa se jim za vsak plug činž zmanjša za 8 šil. Vsak je tudi po šest dni dolžan kositi seno, orati in žeti.

Jaje je bilo iz župe oddanih 60.

Župa Slap (supp zu Slapp)³¹

Župan Matia Rudella (1). Od mlina daje 3 marke. Dokler je župan, plačuje od kmetije le polovico činža. — Blas Sluga (1). — Videcz Kurigoy (1). Daje od kmetije le 6 čebrov vina. — Tomass Sczulencze, na kmetiji Jerneja Leben. — Andrey Besyatschicz, na kmetiji Matije Rudina. To kmetijo ima kot pusto in plačuje od nje 1 marko.

Erzelj (Arsell).³² — Michel Smid na Bolffovi kmetiji. Plačuje še posebej od vinograda in njive pol marke. Kmetiji je bil zaradi tamošnjega tabora (von begen des täbers), ki stoji na zemljišču kmetije, činž zmanjšan. — Gottschewär auff des Supicza hueben (1). Plačuje še od ene njive 20 šil. — Fabiantschicz (1). Nad Fabiantschicz nadpisano Schimecz Kapuss.

²⁹ Cerkev sv. Pavla, jugovzhodno od Planine.

³⁰ Šmarje, jugozahodno od Ajdovščine; v bližini zaselek Stegovci.

³¹ Slap, jugozahodno od Vipave.

³² Erzelj, jugozahodno od Vipave. O tamošnjem taboru, nekdanjem gradu, prim. uvod, str. 53.

Gradišče (Gradisch).³³ — Szurecz (½). Kmetijo je 1498 v nedeljo pred Filipom in Jakobom³⁴ prevzel kot pusto Peter Kottnikh, ki daje od nje na leto 5 čebrov terana, dokler se ne bo tamkaj nastanil stalen kmet. Druga polovica te kmetije plačuje, če je zasedena, toliko kot prva; imel jo je za eno marko Bolffgang Newnhouer. — Prisstauicza die hueben. To kmetijo ima za 40 šil. Peter amtschreiber. Dodano od iste, le nekoliko kasnejše roke: ist mir in meinem jarsold ab czu ziehen.

Travnik pri Močilniku (Mottschilnikh), imenovan »des Galen wisen«.³⁵ Letos so ga kosili za grad (gen hoff). Poleg so rovtje ali vrt, od česar daje letos Michel Kurigoy kokoš.

Lože (Losach).³⁶ — Tomas auff des Casparen hueben. — Miclaw Wukitsch. Kmetijo ima za 60 šil. Wolreich Wukitsch. To prečrtano, nato od druge roke: Thomass der Gasperin ayden ima to kmetijo za 80 šil. — »In der Brenez«²⁴ je kmetija, ki jo ima kot pusto za 55 šil. Kraintschicz iz Štanjela.³⁸ Ker je župan, ne daje od nje ničesar.

Manče (Mantschan).³⁷ — Clement Schurekh (1). Kmetijo ima za 60 šil. Schimecz Kunecz.

Odvetništvo (po 12 šil.), denar za meso (po 12 šil.) in za ogenj (po 40 šil.; vogtey, fleischrecht, fewergelt) dajejo v Erzeltu naslednji: Primus Szrwcan, Ayta di alt suppanin vam vntersäss, Janse Sneyder, Gullandt, Ywan Krainecz, Lienhart Koroschecz, Gregor Hrouatin, des Caspar bitib, Vrsa des Letitsch bitib, Marin des Sidenikh ayden, Machne von Gottschan,¹⁰ Andrey Marintschekh, Thomasch Schuster, Jacob Sluga, Laurencz Grum, Janse Rasspor.³⁸

Ljudje iz župe so dolžni opravljati plužno in drugo tlako.

Gorščina znaša v Erzeltu 4 marke 40 šil., v Gočah 120 šil., v »Kunach« 120 šil.³⁹

Vinska desetina gre v celoti gospostvu. V Erzeltu pripadata gospostvu dva dela desetine od žita, malih živali, čebel in piščet; župniku pa tretji del.

V Erzeltu pripadata dva vinograda gospostvu; enega morajo obdelovati ti iz Vrabč,¹⁵ drugega ti iz župe Planina;²⁷ obdelovalcem gresta vino in kruh.

Desetinska vedra (czehent emper) v župi. Po eno vedro rebule dajejo: Michel Sidenikh, Yeycze, Blas Bittinan v Gabrijah (Gabriach),⁴⁰ Juri Koboll iz Raše (Rasch)⁴¹ od vinograda v Branici (in der Brenez),²⁴ Mathia Tschechouin, Wultschina iz Gabrij (Gabrila oder Gabriach).⁴⁰

Iz župe Slap so prinesli 40 jaje.

³³ Gradišče, pri Vipavi.

³⁴ 29. aprila 1498. — Pristavica, naselje pri Erzeltu.

³⁵ Močilnik, potok, ki pri Vipavi teče v Vipavo.

³⁶ Lože, jugozahodno od Vipave.

³⁷ Manče, jugozahodno od Vipave.

³⁸ Zadnji štirje od druge, ne mnogo kasnejše roke; pri Rassporju je pripisano, da se je podal v odvetništvo na nedeljo invocavit 1500 (8. marca).

³⁹ »Na Kunah« se imenujejo vinogradi zahodno od Lož.

⁴⁰ Na gričih zahodno od Vipave.

⁴¹ Potok in kraj jugovzhodno od Štanjela.

Župa Šturje (Sand Jörigen supp)⁴²

Suppan Czigayner. Kmetijo je za časa regentov od teh prejel Jurko alter suppan za 14 laških liber. — Vrban Czigainer. Pripisano: Juri Czigainer daje od puste kmetije 100 šil. travnine. — Župan Pregel daje od hiše 24 šil., od mlina pol marke, od žage 40 šil.; kmetija je pusta. — Župan Pregel auff des Lepaglaua hueben. Kot pusto jo ima za 7 liber, ki jih kot župno pravico (supprecht) od njega ne zahtevajo. — Peter Gottschewär auf des Gelber hueben. — Žitniki (die Schittnikh) so imeli od starine kmetijo za pol marke činža in za 4 šil. davka. To kmetijo ima sedaj za pol marke Vrban Gsell.

Dokler je kdo župan, daje le polovico činža, služi pa desetinska piščeta.

Ustje (Gmünd en).⁴³ — Salocha auf des Peter Mulner hueben. — Juri Czigayner auff des Repatin hueben. To kmetijo imata letos župan in Kallin za eno marko. — Juri Tzigainer daje od hiše 40 šil., od enega travnika pa 7 šil. — Tomas Lullekh je plačeval od kmetije Gregorja Perkitscha. Od rovt (gerawtt) 40 šil. Pripisano: kmetijo je prejel proti dajatvi 5 čebrov terana Machor des Yerney sun. — Gregor Jantschekh. Letos je kmetijo dobil Juri Czigainer. Kasneje pripisano: modo Sebastian Vollekh. — Simon Schkerl auff des Vrban Czigainer hueben. — Jacob Jellecz. Za časa gospoda Lienharda⁴⁴ je bila dana kmetija Mochorju des Jerney sun za 7 liber. — Madko Schittnikh (1). Daje tudi od Staindorfferjeve kajže 24 šil. Kmetijo je prejel 1498 kot pusto Blas Besiakh. Daje za kmetijo na leto 12 liber, za kajžo pa 24 šil. — Mottsnikh. Kmetijo ima Juri Vollekh in daje zanj travnine 9 liber. — Peter Dide (1). — Matia Drusitsch. Kmetijo ima za travnino Vakocha in daje 9 liber. — Sigmund Schittnikh daje od mlina pol marke. — Vipauecz in Piuerada plačujeta od pristave (fatorbuer) pri Ustju na leto goldinar. — Primus Schuester je dajal od svoje hiše 24 šil. Župan jo ima za 12 šil.

Lokavec (Locauecz).⁴⁵ — Tprukitsch auff Steffan Trebuch karibp, 40 šil. — Matia Tschukh auf des Clementschicz karp, 40 šil. — Jerney Wulina na kmetiji der Snaydarin. Ta kmetija je kupna (in kauffrecht) in daje činža 24 šil. ter 5 čebrov rebule. — Schittnikh (1); od te kmetije daje Perkitsch pol marke travnine.

Gorica v Šturjah daje gorščine 28 šil. ter desetino od rebule in terana, ki gre eno leto gospostvu, drugo pa »der Rokhalbnininn«.

Od nekega novega nasada (von einem newn ansacz) gre 6 šil., počenši z letom 1499.

V naslednjih vaseh so — razen župana — dolžni opravljati tlako, takó kot oni v Planini z dvema plugoma: Ustje (Gmünd),⁴³ Gradišče (Purkstall),⁴⁶ Žablje (Sablach),⁴⁷ Gorenje (Goreynach),⁴⁸ Šturje (Sand Jörigen),⁴² Goriče

⁴² Šturje pri Ajdovščini.

⁴³ Ustje, pri Ajdovščini.

⁴⁴ Goriški grof Leonhard, u. 1500.

⁴⁵ Lokavec, pri Ajdovščini.

⁴⁶ Gradišče, pri Ajdovščini.

⁴⁷ Žablje, pri Križu.

⁴⁸ Gorenje, pri Ajdovščini.

(Goritschach),⁴⁹ Plače nad Ustjem (Plattschan ob Gmünd).⁵⁰ Kot ljudje iz drugih žup so dolžni nositi tudi žito v kaščo (auf dem khasten).

Naslednji služijo desetinska vedra (czechent emper), vsi po eno vedro (razen tistih, pri katerih je število veder drugače navedeno). Iz Plač (Platsch-nan)⁵⁰ in Šturij (Sand Jörigen):⁴² Mathia Muchitsch (10), Simon Gollitsch (3), Clemen Terpin (3), Gregor Terpin, Stor (3), Rogella van Goreynach,⁴⁸ Mischka daselbs, Primus Tschermell, Martin Tschuecz, Peter Besiakh, Juri Tzegainer, Juri Kopatin, Tomas Sluga, Gregor Snidar, Martin Lullekh, Andrey Korparnikh, Marco daselbs, Primus Bratecz, Paule Schittnikh (½), Jacob Kreczec, Peter Gottschewar.

Občina Črniče (Tschernitschach)⁵¹ daje odvetščine 16 čebrov rebule njene mere, kar dá 12 čebrov vipavske mere.

Brje pri Sv. Martinu (Beryach pey Sand Merten).⁵² — Juri Godan. To kmetijo ima kot pusto Marco za dve marki. — Wlreich. To kmetijo ima kot pusto Machell za pol marke in dve piščeti. — Gregor Machell. Na kmetiji je bil Simon. — Paul Koradin. To kmetijo ima kot pusto Peter za eno marko. — Vsak teh mora dajati tudi po enega kosca in grabilca, ali namesto teh 12 šil.

Gospodstvu gre v celoti desetina od kozličev, jagnjet, čebel in piščet.

Vsi kmetje v Žabljah služijo desetino od žita, živali in piščet.

Župa Vrhpolje (zu Oberfeld di supp)⁵³

Schimecz Tschertschell (1). Kdor je župan, plačuje od enega vinograda marko. — Steffan Martschicz (1). — Jerney Khisling (1). — Florian Diwiakh (1). — Jacob des Czurekh sun (1). — Herman Rawter (1). Nad Herman zapisano Bratosch, nato »modo auff hinfur Marin Rawtar«. — Peter Tanczell (½). To kmetijo ima kot pusto za 4 čebre terana Steffan Martschicz. — Peter Butschicz (½). — Suppan Sleien (½). Ker je župan, daje le pol činža. — Martschicz (1). Kmetijo sta kot pusto dobila Vrban Premierl in Czekuss za 10 liber v sredo pred oculi 1498.⁵⁴ To prečrtano in od iste roke pripisano: to kmetijo je 1499 na tri leta za 12 liber do preklica prejel Tumez Diwiakh. — Platinecz (1). Kmetijo ima za 10 liber Matheus Richter. Pripisano od iste roke: kmetijo je za 10 liber prejel na kvatni petek 1500 za 10 liber Vinczeti Lantscha. — Tumez Diwiakh (1). — Lienhart Hammerslag (1).

Budanje (Boldanach).⁵⁵ — Martin Fukallu (½). Jug (½). Obe polovici je prejel za časa Lienharta⁴⁴ Michell Naffin proti letni dajatvi 12 čebrov

⁴⁹ Goriče, nekje okoli Ajdovščine.

⁵⁰ Plače, jugozahodno od Ajdovščine.

⁵¹ Črniče, v Vipavski dolini.

⁵² Brje, pri Rihemberku-Braniku, s cerkvijo sv. Martina.

⁵³ Vrhpolje, pri Vipavi.

⁵⁴ 14. marca 1498.

⁵⁵ Budanje, pri Vrhpolju.

terana. — Tomas Preuallec (1). Daje tudi od enega mlina 4 šil. — Martin Rogottschay daje 12 šil. za ogenj (fewergelt). — Sigmund Schuesster daje od kajže (vntersasstumb) 12 šil. in od vrta 2 kokoši.

Zemona (Semelnu).⁵⁶ — Jacob Marolt (1). To kmetijo je za 10 liber prejel 1499 Venedikh Marolt. — Benedikh Marolt plačuje od kmetije »des Michsse«. Od kleti (gelatt) daje čeber terana. — Michel Mekhakh (1). — Brattosch Vollar (1). — Tonich Matheusitsch (1).

Duplje (Dupplach).⁵⁷ — Michell Wuchell, od kmetije, na kateri je bil Primus Schutsch. — Rellin (1). — Folkher daje od »des Kallafe hauss« 40 šil. — V Dolgi poljani (Langenfeld)⁵⁸ je neka kmetija že dolgo časa pusta, od nje plačuje Volkhmer 100 šil. in kokoš. — Piro Bebar ima domec pod hišo Rouinovo in daje od tega 24 šil. Sedaj ga ima za dva kopuna Pouoinall. — Stainekher je dajal od svoje hiše 24 šil. in 40 šil. za meso (fleischrecht). — Jerne Mesner je dajal čeber vina. — Sneider »auff des Schkelo hauss« je plačeval 12 šil. in prav toliko za ogenj (fewergelt). — Od »der Mettlitschou-izen hauss«: kopun in en dan tlake.

Ti iz Zemone so dolžni okovati vse sode za trgatev. Če bi zaradi njih prišel kdo od gospostva ali kdo drugi, so dolžni voziti les.

V župi dajejo podložniki gospostva upravniku 18 veder terana.

V župi Vrhpolje v dolini in posebej v vasi Poreče⁴ in v Budanjah na vseh kmetijah ima gospostvo v celoti desetino od žita, čebel, živine in piščet; le na treh kmetijah v Zemoni ne, kjer ima gospostvo dva dela, župnik pa tretjega.

Od po ene kmetije v Budanjah in Dupljah ima župnik desetino v celoti.

Nad Svetim Ahacom (ob sand Achaczen)⁵⁹ je bil prevzet domec (hofstat); dajal je 40 šil.

Edlinger (der Edlingär)⁶⁰ ima v celoti desetino od dveh kmetij v Vrhpolju.

V Vrhpolju na gori ima gospostvo večji del vinske desetine; pa tudi drugi ljudje imajo prav tam nekoliko desetine.

V župi Vrhpolju so dolžni opravljati tlako z 8 plugi; za vsak plug jim gre 8 šil.

V Budanjah je nova gora, od katere pripada gospostvu desetina od vina. Gorščine je v Vrhpolju za 120 šil.

V sredo pred Andrejem 1498⁶¹ je prevzel domec (hofstat) pri cesti na Kozjaku (am Kosiakh) Primus Czekuss; na leto naj daje 24 šil.

Pod Budanjami je mlin, od njega naj služi Milecz.

⁵⁶ Zemona, pri Vipavi.

⁵⁷ Duplje, pri Vrhpolju.

⁵⁸ Dolga poljana, pri Budanjah.

⁵⁹ Sv. Ahac, pri Budanjah.

⁶⁰ Plemiška rodbina Edling.

⁶¹ 28. novembra 1498.

Župa Senabor (supp zu Samobor)⁶²

Machne der alt suppan (1). V petek pred letare 1498⁶³ sta prejela to kmetijo kot pusto Planinecz in Peter Pregel za skupaj 60 šil. V nedeljo invocavit 1500⁶⁴ je dobil to kmetijo proti plačevanju dveh mark Peter Arel. — Abraham (1). Peter Pregel ima od te kmetije njivo za 10 šil. — Peter Pregel (1). Daje tudi od nekaterih pustih kmetij marko in od nekaterih pustih njiv in travnikov 25 šil. — Vrban Schkapin (1). — Juri Gologo (1). Za Lienhartovih časov⁴⁴ je bila dana kmetija Petru Planineczu za letnih 13 liber. — Szamoletecz (1). V nedeljo pred Antonom 1499⁶⁵ je dobil to kmetijo Janes des Vrban sun za letnih 100 šil. — Videcz Diwiakh (1). Od te kmetije naj služi Pregel 20 šil. — Wlreich am Puechen (1). Za časa regentov je dobil to kmetijo Paule Spiler za dve marki.

Zagolič (Sagolitsch).⁶⁶ — Gregor Kurtell (1). — Hlebecz (1). Daje še od vrta 12 šil. — Suppan Juri Godina (1). Kot župan daje le pol činža.

Andrey Kurtell (1), od kmetije »vnter Risenberg«. To prečrtano in nadpisano »Gregor Kurtell pey Sand Lienhart«. ⁶⁷ — Tomas in Beychslen (1).⁶⁸ — Peter Tomasitsch zum Pründlein.^{68a} — Ambros des Bebar sun. — Juri Kurtell od kmetije, na kateri je bil Gologo. — Lucas Spiller (1). — Marin Bakitsch auff des jungen Vorauss halber hueben. Drugo polovico te kmetije z davkom (stewer) 49 šilingov je pred časom imel Nukitsch. — Peter Kurtell daje od Czerinkove njive, na kateri naj bi sezidal hišo, 56 šil.; od polhovih jam 12 šil.; od dveh vrtov »auff der gemain« 24 šil.; posebej od nekaterih jam (grueben), v katerih sadi, 32 šil. Vse to je deloma prečrtano in od drugih rok pripisano, kaj od vsega tega sedaj posamič služita Juri in Gregor Kurtell. — Juri Gologo (1). — Lucas Serobotnikh (1). Za Martina v Višnjah (Beichslen)⁶⁸ 24 šil. Ti dve kmetiji ima od Lienhartovih časov⁴⁴ Mochor des Spiller ayden proti travnini (in grass gelt) in daje na leto 10 liber 8 šil. — Juri Juž daje od Blasischeve puste kmetije 95 šil. — Jörgig Maurar je dajal od žage 40 šil. — Janse Serobotnikh daje od kmetije »vnter Risenburgk«⁶⁷ 120 šil. činža. — Juri Czergoll daje od svoje hiše 24 šil. — Marko Dissel daje od domca (hofstatt) »pey Gracholnikh« 24 šil.; od travnika, ki spada k Divjakovi kmetiji

⁶² Senabor, severovzhodno od Vipave.

⁶³ 25. marca 1498.

⁶⁴ 8. marca 1500.

⁶⁵ 14. januarja 1499.

⁶⁶ Zagolič, pri Colu.

⁶⁷ Hrib Rižniberg, blizu Cola. — Leta 1545 (oktober 4) se omenja mons dictus Risimburch in contrata Vipaci sterilis et iicultus... ad construendum unum castrum — gora Risimburch v vipavski pokrajini, neplodna in neobdelana... za zgraditev gradu (Mon. patr. For., f. 161'; tudi f. 120 z obliko Rifimburch). — V Colu je cerkev sv. Lenarta.

⁶⁸ Višnje pri Colu.

^{68a} Prudenca, pobočje nad cesto med Colom in Podkrajem.

pa 12 šil.^{68b} — Mesner vnterm Prart⁶⁹ naj plačuje od svojega domca 12 šil. — Primus Szerobottnikh naj daje od svojega selišča (gesäss) 80 šil. — Martin Putz daje 24 šil. odvetščine. — Juri Kurtell plačuje od dveh hiš 48 šil., ena je pri studencu (pey dem pründlein), druga pri Svetem Lenartu pod steno (pey Sand Lienharten vnter der stainbant);⁷⁰ dalje daje od travnika 14 šil.

Polhovih jam (pillich grueb) imajo: župan šest, Spiller dve in 15 debel (stökh), Vrban dve, Andre Kurtell dve in nekatera debela za Sv. Duhom (hinder dem heiligen Geist).⁷¹

V Podkraju (Vnter dem Prart)⁶⁹ je 10 kmetij. Od teh gre gospostvu tretjina desetine od malih živali, čebel in piščet.

V tej župi so dolžni opravljati tlako kot drugi, le s plugi ne.

V tej župi je 22 kmetij. Pri »Pillichgräcz«^{69a} je tudi baje pusta kmetija.

Matheus mesner vnterm Prart⁶⁹ se je podal v odvetništvo (hat sich gefogt) v petek na vigilijo Jernejevo 1499.⁷² Služi 12 šil.

Črni vrh (zu Swarczen perg)⁷³

Suppan (1). Kot župan ne plačuje ničesar. — Juri Kollar in Gregor (1). Gregor kasneje prečrtano. — Rueprecht (1). To prečrtano in nadpisano »modo Janes des Rueprechten sun«. — Blas Selesnikh (1). — Plettschnar Michsse (½). Michsse prečrtano v Juri. — Kusseben Michsse (1). To prečrtano v Steffan Tschukh. Ta je letos dal kupne pravice (kauffrecht) 12 liber. — Gregor Katerintschicz (½). — Simon Tschukh (1). — Miclaw (½). — Krisse des Paulen sun (½). — Marko des Paulen sun (1). — Lucas (1). — Matia Czaichen (1). Popravljen v Juri Rupnikh, ki je dal tudi kupne pravice 90 šil. — Vallentin (1). — Kanczian (1). — Martin ob der Newn strassen (1).

Za odvetništvo (vogtey) plačujejo po 12 šil.: Martin Rodel, Juri Czesralez, Simon Sayecz, Vrban Salditsch, Peter Czimmermann, Kristoff (prečrtano v »modo Gregor Gollec«, Steffan Tschukh.

Ko je v gozdu svinjska paša (ass), daje vsak upravniku po 12 polhov ali po 12 šil.

Če kdo tamkaj proda hišo, dá upravniku deseti fenig.

Tri puste kmetije »im Log«⁷⁴ dajejo, če so nastanjene, polni činž. Te imasoska in daje od njih 7 liber.

Paule Ruppnikh na Novi cesti (Newnstrassen) naj daje letno od polhovih jam »pey Falach« 12 šil., ob pojezdi (zu der poyesen) pa dve piščeti, hkrati z drugimi služnostmi kot ostali v Črnem vrhu.

^{68b} Grahovnik, danes hiša ob cesti iz Cola proti Ajdovščini.

⁶⁹ Podkraj.

^{69a} Polhov gradec, porušen stolp pod Colom.

⁷⁰ Col, kjer je cerkev sv. Lenarta.

⁷¹ Cerkev sv. Duha nad Podkrajem.

⁷² 23. avgusta 1499.

⁷³ Črni vrh nad Idrijo.

⁷⁴ Zadlog ali pa Mrzli log pri Črnem vrhu.

Župana Pivki (die suppan der Pewgk)

Härdlein.⁷⁵ — Michel des Juri sun (1). Daje še od puste kmetije 32 šil. — Suppan Janes (1). Daje še od puste kmetije polni činž, ne pa 100 šil. davka (stewer), ki mu je odpuščen. — Gregor (1). Kmetijo ima Laure proti travnini 32 šil. — Ywan Figel auff des Jerney hueben (1). — Pättschekh (1). Kmetijo ima Schoyecz za 42 šil. — Peter (1). Plačuje še od puste kmetije v Klain Härdlein 90 šil. Petrovo kmetijo ima Jörig Strassär proti travnini 32 šil. — Pusto kmetijo v Klain Härdlein ima Gregor Lendarffär za dva stara ovsa. — Wreich je dajal od hiše 12 šil. odvetščine.

Šmihel (Sand Michel).⁷⁶ — Matheus Stegelcz (1). — Juri Bebär (1). Kmetijo ima prej imenovani Matheus Stegelcz za travnino v znesku enega stara ovsa. — Gersse Stegelcz (1). Kmetijo ima Machne Buccouecz za travnino v znesku enega stara ovsa. — Laure Sayauecz auf des Marin Stegelcz huben (1).

Goriče (Goritschach).⁷⁷ — Laure (1). — Megla vnd Mare auf des Schällauin hueben (1). Megla je zaradi bolezni in starosti svoj del opustil, kmetijo pa je v celoti prevzel Mare. — Fabe Schälläuin (1). — Janse Terbullec (1).

Studenec (zu Prundlein).⁷⁸ — Paul Schescholle (1). Kmetijo ima Peter Steklitsch proti travnini v znesku 60 šil.

Malo Brdo (zu Klain Berdlein).⁷⁹ — Martin Fadiga (1). Je župan in daje le pol činža. To prečrtano in napisano »nichtz seines czinss«. — Alex Fadiga (1).

Slavinje (Slauinach).⁸⁰ — Martin Besyakh (1). Kmetijo ima Tomass Leben proti travnini v znesku 60 šil.

Iz župe so dolžni opravljati tlako v grad in urad kot ti iz ostalih žup, le s plugi ne; pa tudi žeti, okopavati in pleti jim ni treba.

Cerknica (Czirkhnicz).⁸¹ — Clementin (1). — Hänselin Vipautschicz (1).

Grahovo (Grochaw).⁸² — Gregor Brezel (1). — Marin Truwtitsch (1). Kmetijo ima imenovani Brezel proti dajatvi enega stara ovsa.

Glina (zu Glinn).⁸³ — Michel (1). — Madco in Michel (1).

⁷⁵ *Opustela vas, ki jo je iskati blizu Landola ali Šmihela. Glej opombo 42 pri postojnskem urbarju iz leta 1498.*

⁷⁶ *Šmihel, severozahodno od Postojne.*

⁷⁷ *Goriče, pri Hrenovicah.*

⁷⁸ *Studenec, južno od Hrenovic.*

⁷⁹ *Malo Brdo, med Razdrtim in Hrenovicami.*

⁸⁰ *Slavinje, vzhodno od Razdrtega.*

⁸¹ *Cerknica, na Notranjskem.*

⁸² *Grahovo, pri Cerknici.*

⁸³ *Glina, na Blokah.*

Nova vas (zu New darff).⁸⁴ — Liehart Wurbass (1).

Hudi vrh (Pösen perg).⁸⁵ — Suppan Peter (1). — Juri Pettek auf des Särull hueben (1). — Gregor Suchor (1). — Juri (1). — Juri Serotta (1).

Gorenje Otave (Sand Andre).⁸⁶ — Berenhart daje od dveh polkmetij po 90 šil.

Beč (am Futsch).⁸⁷ — Gerse Kusman (1). Kmetijo ima Gregor Khnayflitsch za eno marko. — Michel (1). Kmetijo ima Petranecz za eno marko. — Laure Moysstritsch auf des Nedell hueben (1).

Gospostvo ima v celoti desetino v vasi Kalce (Kalecz)⁸⁸ od živine, čebel in žita, ki jo morajo ljudje skupaj zvoziti in nato v kaščo spraviti.

V naslednjih vaseh ima gospostvo vsako drugo leto tretjino desetine v žitu, živini, čebelah in piščetih; en del gre v Postojno, tretjina pa župniku. Vchetsch,⁸⁹ Šmihel (Sand Michel),⁹⁰ Gorenje (Goreynach),⁹⁰ Landol (Landaw),⁹¹ Hrušica (Pierpam),⁹² Klain Härdlein,⁸⁹ Strane (Stranach),⁹³ Bukovje (Puoch),⁹⁴ Ubeljsko (Ubelskh),⁹⁵ Goriče (Goritschach),⁷⁷ Slavinje (Slauin),⁸⁰ Speckla.⁸⁹ V teh vaseh pobira gospostvo eno leto desetino kot je navedeno, drugo leto pa v naslednjih vaseh: od šestih kmetij v Goričah (Goritschach),⁷⁷ v celoti pa v vasi Bilje (Billach),⁹⁶ v trgu Postojni (Adelsperg), v vaseh Zalog (Sallog),⁹⁷ Poček (Potschekh),⁹⁸ Koče (Gottschach)⁹⁹ in Koltschitz,¹⁰⁰ od dveh vasi v Raši (in der Rasch).¹⁰¹ v vasi Gabrije (Gabriach)⁴⁰ v celoti, od štirih kmetij v Šmarju (Beinstegen),³⁰ v vasi Hrašče (Kraschhk),¹⁰² od treh kmetij v Gočah,¹⁰ v vasi Tevče (Teltschach)¹⁰³ in od treh kmetij v Dupljah (Duplach).⁵⁷

Na Krasu (am Karsst) ima gospostvo del desetine v žitu, živini, čebelah in piščetih v naslednjih vaseh: Križ (zum Krewcz),²⁵ Budanje (Boldanach),⁵⁵ New berdach,⁸⁹ Saloch⁸⁹ in Štanjel (Sand Daniell).²³

⁸⁴ Nova vas na Blokah.

⁸⁵ Hudi vrh, na Blokah.

⁸⁶ Pri Sv. Vidu nad Cerknico, kjer je cerkev sv. Andreja.

⁸⁷ Beč, pri Sv. Vidu nad Cerknico.

⁸⁸ Kalce, pri Zgornjem Logatcu.

⁸⁹ Kje?

⁹⁰ Gorenje, blizu Predjame na Notranjskem.

⁹¹ Landol, pri Hrenovicah na Pivki.

⁹² Hrušica, med Logatcem in Vipavo.

⁹³ Strane, severovzhodno od Razdrtega.

⁹⁴ Bukovje, pri Predjami.

⁹⁵ Ubeljsko, pri Razdrtem.

⁹⁶ Nekdaj vas južno od Postojne.

⁹⁷ Zalog, vas pri Postojni.

⁹⁸ Nekdaj vas vzhodno od Matenje vasi.

⁹⁹ Koče, pri Postojni.

¹⁰⁰ Koltschitz, kje?

¹⁰¹ Raša, jugovzhodno od Rihemberka.

¹⁰² Hrašče, pri Šentvidu na Vipavskem.

¹⁰³ Tevče pri Planini, južno od Ajdovščine. — 1500: in Telzacho apud Wipacum (Thes. eccl. Aquil., 148).

V trgu Vipavi (markt Vipach) in v bližnjem Gradišču (auf dem Purkhstall)⁸ ima gospostvo dva dela desetine v žitu, živini, čebelah in piščetih.

Od domcev (van den hofstetten) pobira oskrbnik (phleger) činž, s katerim naj plačuje stražnike (wachtär). Dajejo ga: des Susamass bittib, Tzekuss, Marin Kramar, Andre Smid, Jörig Streyt, Lienhartt Mallikruch, Lienhart Khnobel, Laurencz Opplas, Naglosst, Jung Vrettscha, Peter Kottnikh (ta plačuje od svojega dvora 15 liber, posebej pa še za 8 koscev 16 šil. in 2 kopuna ali 12 šil. od vrta), Caspar pey dem pild, Juri Perschitz (posebej še od dveh vrtov 3 kopune ali 18 šil.), Obertnikh, Mathia pey dem Kherssowan, Michel Klossner, Jerney Loyen, Caspar vnterm pfarrhoff, Michel Kurigoy (posebej še od rovt 2 piščeti), Jacob Marolt (posebej še od vrta 3 šil.), Benedikh, Partelme Khürssner, Martin Huetter, Lucas Khürsner, Vakhinin, Lienhart Czigainer, Stakolle, Jurkotschkin, herr Jacob kaplan, Hans Sneider der alt, Miclaw Netekh, Martinecz, Kherssowan, Tschertschekh.

V odvetščino se je podal Wolffgang Bebar na Vincencovo 1500¹⁰⁴ in daje zato 12 šil. (kasnejši pripis).

Kajzarji v Vipavi (vntersäss zu Bipach): Marco vnteren pharhoff, Matiasch Luegauff, des Trippar hauss, Miclaw Netekh, Martin Hueter, Laurencz Applass. Plačujejo od po enega vrta po 2 kopuna.

Master Jörig Omota daje 12 šil. odvetščine.

Marin Khürsner daje od hiše pri mostu 12 šil. (to prečrtano).

Trippar je kupil v torek pred božičem 1480¹⁰⁵ žago od Tomaža India in od Jörgleina Streit. Je ob Močilniku (Mottschilnikh)³⁵ in služi na leto pol marke.

Novce za košnjo (mad gelt). — Od travnikov v Logu (in der Awen), ki leže med Vipavo (Bipach) in Šturjami (Sand Jörgen), je za vsakega kosca na leto plačati 2 šil. Pred časom so dajali za vsakega kosca pišče. — Vsak tudi mora od dediščine plačati šiling za pisanje (schreibschilling).

Peter Planinecz ima 9 koscev in daje 18 šil., za vsakega po dva šilinga. — Enako pri naslednjih, ki so navedeni s številom koscev v oklepaju: Matia Laurenschitz (2); Benedic Kraschanin (11); Jacob Schkerl (20); Rellin (10); Matia Sloin (20); Michel Mekhakh, ki ima kosce Schimeczove (3); Bratosch Rawttar (5); Kottnikh (2); Thumecz Diwiakh (9); Lienhartt Khnobel, ki ima kosce Moseczove (3); Jacob in Benedic di Marolt plačujeta za 8 koscev Michseja in Tumezca »van der Alben«²⁷ in za Pischekhove kosce; Lienhart Hammerslag (20); Vretscha plačuje za 3 kosce Ralleczove; »di new pruderschafft« ima 3 kosce Petra Fleischhakerja; Kallaffe plačuje za 3 kosce Paula Ralecza; Bratosch Gulitsch (1½); Tomas Derwadella za 20 in pol svojih in »des Kuttzericza« koscev; Weskicza (2); Jacob Szeynouecz (9); sand Niclas chirchen zu Boldanach⁵⁵ (6) in poleg tega še za tri in pol kosce, ki jih je dodala »di Volkhmarin«; Pallekh (2), ki ima tudi tri kosce od travnika Vollekhovega;

¹⁰⁴ 22. januarja 1500.

¹⁰⁵ 19. decembra 1480.

Steffan Kherssowan (15); Jacob Kreczecz ($4\frac{1}{2}$); Kallin (16); Jacob Koboll (9); Schittnikh (2) in za odvetščino 12 šil.; Dorotia iz Zemone (Semelnu)⁵⁶ ima od Steffanovega travnika 6 koscev; Perschitsch ima enega kosca v Zapužah (Sapulsach)¹⁰⁶ in enega pod Zemono (Semelnu);⁵⁶ Yeycze iz Slapa (Slapp)²² ima dva kosca od Greyfitscha in dva pod »des Hawssen weingarten«; Wlreich Letitsch iz Planine (Alben)²⁷ 6 koscev; Michel Tschermell (7); Michel Volkmar ($6\frac{1}{2}$), daje od rovt (grawt) pri Dolenjah (Doleynach)¹⁰⁷ 2 šil.; Martin Bositsch iz Planine 9 koscev; Gregor Missley ($4\frac{1}{2}$); suppan Pregel ima od prejšnjega župana iz Planine 11 koscev, od Drosilnikhovega travnika 2 kosca, od Gamlichovega travnika 3 kosce; Matia Rescheta iz Planine ima 3 kosce Velessove; Peter Khitisch iz Planine ima poldrugega kosca v Budanjah (Polandach);⁵⁵ Wlreich Koboll (5) in enega kosca od travnika Wlricha Ralecza; Schimecz Kuttzer (7); Benedikh Marolt ima tri kosce »van des Piro Bebar«; Martin des Hermantschitsch ayden (3); Tomas van Lasach³⁶ (2); Florian Diwiah od travnika »van des Slamicza« (3); Gregor Terpin (6); Gregor Fakhin (2).

Dohodki od desetine v Šentvidu (Sand Veit),¹ Vrabčah (Vrabitsch),¹⁵ Šturjah (Sand Jörgen),⁴² Ložah (Losach),³⁶ Planini (Alben),²⁷ Vipavi (Vipach), na Pivki (van der Pewg) in desetina, ki jo je dal Laure iz Beča (Futsch).⁸⁷ Zapiski o prodani desetini v Raši⁴¹ in na Erzeltu²¹ (in der Rasch vnd am Ersell) ter v Žabljah (Krottenhulbem).⁴⁷

* * *

Pri urbarialnem davku ali činžu, navedenem pri kmetijah in drugih plačujočih enotah, je razlikovati takega, ki so ga dajali delno v blagu in delno v denarju in pa takega, ki so ga služili samo v denarju.

V prvi skupini so v blagu oddajali žito, vino, piščeta, jajca, žaganice, les in seno. Žito je pšenica in oves; količina letne dajatve se pri nastanjeni celi kmetiji giblje med 3 in 20 kupnimi merami. Vina, od katerega se po imenu navajata rebula in teran, oddaja nastanjena cela kmetija od polovice čebra do desetih čebrov. Vino dajejo vse vipavske župe, razen senaborske, ki obsega vasi v gorah proti Hrušici. Pišče kot dajatev od nastanjene cele kmetije je navadno po eno, jajc navadno po deset, žaganic po 16 (par po 15 šil.), voz lesa oziroma sena pa po eden.

V denarju plačujejo urbarialni davek ali činž (zinsgeld), pa obči davek (stewer). Eden kot drugi sta pri posameznih kmetijah glede višine različna. Pri celi nastanjeni kmetiji se giblje višina denarnega činža od 25 šil. do 3 mark, občega davka pa od 32 šil. do 1 marke 60 šil. Pri večji postavki teh dveh ali enega obeh davkov so pri posamezni gospodarski enoti druge dajatve navadno sorazmerno nižje.

Omeniti pa je, da navedene dajatve in davščine ne oddajajo vse in vsako vse kmetije, tudi v isti župi ne in ne vedno v enakih povprečnih množinah.

¹⁰⁶ Zapuže, pri Ajdovščini.

¹⁰⁷ Dolenje, južno od Ajdovščine.

Polovične kmetije plačujejo po pravilu sorazmerno manj. Nanašajo pa se te dajatve in davščine na vipavske župe Šentvid, Vrabče, Planina, Slap, Šturje, Vrhpolje in Senabor. Nekoliko drugače plačuje v vipavski urbar všteta kraška župa Kopriva-Štanjel. Dajatve obsegajo tukaj denarni činž, obči davek (steuer) ter od kmetije po eno pišče in 10 jajc. Od dajatev v vaseh vipavskih žup se tudi razlikujejo dajatve v vaseh Divača, Povir in Gročana, ki so v našem urbarju sicer priključene župi Vrabče.

Dajatve in davščine v Črnem vrhu in na Pivki kažejo drugačen gospodarski značaj tamošnjih sicer v vipavski urbar zajetih in popisanih naselij. Mimo denarnega činža (55 in 56 šil.) in občega davka v denarju (60 do 110 šil.) dajejo kmetije v Črnem vrhu o Jurjevem kozo s kozličem (ali za to 32 šil.) in vsaka 12 sodcev (räff); na Pivki denarni činž (71 šil. do ene marke 33 šil.) in obči davek v denarju (32 do 100 šil.), mimo tega vsaka kmetija po en voz sodcev (ali za to 10 šil.), pšenice in ovsa pa v primeri z vipavskimi župami le manjše količine, nadalje tudi nekaj prosa.

Del v vipavskem urbarju popisanih kmetij oddaja navedene dajatve in davščine. To so tiste, ki so bile že od starejših časov v veljavi in predpisane. Pri drugem delu kmetij so pa navedbe drugačne in kažejo nasproti prejšnjemu predrugačeno stanje, ki more biti različne vrste. Naša objava navaja te od starejših dajatvenih postavk v blagu in denarju razlikujoče se ali spremenjene dajatve pri vsaki plačujoči enoti posebej.

Prvotne dajatve v blagu in denarju morejo biti spremenjene v določeno denarno vsoto. Pri nastanjeni celi kmetiji je ta različne višine; na marke in šilinge računana znese od 20 šil. do dveh mark; na funte ali libre pa od štirih in pol do 13 liber; na goldinarje računana pa znese dva goldinarja. Puste kmetije plačujejo navadno zaokroženo v denarju; zadevne postavke so od 20 šil. do 2 mark, oziroma od 7 do 12 liber. Nekatere pa dajejo samo v blagu: dva stara ovsa, ali pa v vinu od poldruga do 12 čebrov. Druge puste ali v opustelost prehajajoče kmetije pa plačujejo samo travarino, ki je različna: od 100 šil. do ene marke, 9 liber, 1 goldinar, dve kmetiji skupaj 10 liber in 8 šil., neka kmetija pa star ovsa.

Posebne so postavke, ki so jih plačevali od hiš, domcev, kajž, mlinov, žag, posameznih njiv, travnikov, vrtov, vinogradov in rovt. Povečini so to postavke v denarju manjšega zneska, na primer od kajže, žage, hiše oziroma domca od 12 do 40 šil.; od njive 16 ali 32 šil.; od travnika od 7 do 14 šil.; od vrta 12 šil.; dočim oddaja vinograd v vinu. Pri mlinih in domcih se mimo novca kot delno ali vobče denar nadomestujoče plačevanje omenjajo kopuni, pri kajžah koštruni, pri travnikih in vrtovih pa kuretina in pogače.

URBAR RODBINE LONGO
ZA KRAJE NA TOLMINSKEM,
V BENEŠKI SLOVENIJI IN GORIŠKIH BRDIH

OKOLI 1300

URBAR RODBINE LONGO ZA KRAJE NA TOLMINSKEM, V BENEŠKI SLOVENIJI IN V GORIŠKIH BRDIH

OKOLI 1300

Že pri obravnavi tolminskega urbarja iz leta 1377 sem omenil, da je bila oglejska zemlja na Tolminskem povečini razdeljena na kmetije in druge zemljiške enote, ki so plačevale in služile v urbarju predpisane in zapisane davke, davščine, dajatve in služnosti oglejski upravi neposredno. Drugi, in to manjši del tolminske zemlje je pa patriarh kot njen fevdni in zemljiški gospod oddajal v obliki fevda in v drugih oblikah raznim gospodom svetne pripadnosti ali pa cerkvam (Urbarji Slovenskega Primorja, prvi del, stran 24). Ti, ki so na ta način imeli zemljiško posest od oglejske cerkve, so mogli o njej sestaviti svoje urbarje. Eden takih je urbar posesti, ki jo je od oglejske cerkve pod konec 13. in v začetku 14. stoletja imela čedadsko rodbina Longo na Tolminskem, v Beneški Sloveniji, Goriških Brdih in Furlaniji.

Original tega urbarja je bil hranjen v Notarskem arhivu v Vidmu (Archivio notarile, Udine). Ta pa je postal 20. februarja 1945 žrtev bombnega napada, ob katerem so bili uničeni zlasti njegovi starejši deli; kar pa je od arhiva še ostalo, je bilo po bombardiranju prepeljano na deželo izven Vidma in ni bilo za časa mojega tamkajšnjega bivanja (junija 1949) še vrnjeno pa je bilo zategadelj nedostopno. Zato in pa ker je urbar kot del starejšega zlasti prizadetega arhivalnega gradiva po dobljenih informacijah skoraj nedvomno uničen, sem se poslužil teksta, ki je ohranjen kot prepis v rokopisni zbirki furlanskega zgodovinarja Giuseppe Bianchija (u. 1867), znani pod imenom Collezione Bianchi in hranjeni v Biblioteca comunale v Vidmu.

Tekst, ki je Bianchiju služil za njegov prepis, ni mogel biti v vsakem oziru točen. Nekatere napake popravljam v svoji objavi.

Tekst urbarja začenja: »Leta Gospodovega 1257. To so dohodki kmetij in posestev gospoda Johannessa Longa iz Čedada, na Tolminskem.« Prve besede »leta Gospodovega 1257« niso mogle biti v originalnem tekstu in jih je dodala nemara neka kasnejša roka, ali pa je bila letnica 1257 napačno prepisana oziroma zapišana. Vsebina kaže, da je urbarialni zapis iz dobe, ki je kasnejša od leta 1257. Pač pa je letnica 1257, kadarkoli in kakorkoli je bila zapisana, verjetno v zvezi s tem, da se Johannes Longo omenja po znanih virih prvič tega leta. To pa v listini z dne 4. novembra 1257, ki jo hrani v

prepisu Kapiteljski arhiv v Vidmu.¹ Po njej je ime Johannes Longa, letnico 1257 in to, kar je s tem v zvezi, prevzel inventarski zapisnik starega patriarhijskega arhiva, znan pod imenom *Thesaurus ecclesiae Aquileiensis*,² dalje pa tudi življenjepis patriarha Gregorija de Montelongo, ki ga je v 16. stoletju sestavil furlanski zgodovinar Marcantonio Nicoletti.³ Oba vira sta furlanski historiografiji dobro znana, pogostokrat uporabljena in razširjena. Po njiju ali po listini iz leta 1257, ki je za podatke v obeh podlaga in ki po času prva omenja Johannes Longa iz Čedadada, je mogel nekdo pripisati našemu urbarju na začetek letnico 1257.

Zapis urbarja v današnji obliki je pa po času kasnejši. Glavni del teksta ni mogel nastati pred letom 1263, kajti takrat se je odpovedal trem kmetijam v vasi Selca Radius iz Gagliana, nakar jih je dal patriarh v fevd Johannesu Longu, ta pa jih ima v svojem urbarju popisane.⁴ Urbar pa tudi ni mogel biti sestavljen pred letom 1275, kajti Ulrik iz Soffumberga, ki ga v virih pred tem letom z imenom omenjenega ne najdem, izjavi takrat, da ima od oglejske cerkve v fevd eno kmetijo na Tolminskem v vasi Poljice.⁵ Eno kmetijo v Poljicah je pa od Ulrika iz Soffumberga — pač kot podfevd — imel Johannes Longo in jo popisal v svojem urbarju. Glavni del našega urbarja pa ni mogel biti sestavljen po 12. februarju 1300. Ulrik iz Soffumberga, ki se v urbarju omenja kot živa oseba, je bil 17. junija 1299 še živ, 12. februarja 1300 pa že mrtev.⁶ Urbar pa tudi ni mogel biti sestavljen po 1. aprilu 1300, kajti Johannes Longo, ki nastopa v našem tekstu v prvi osebi (*habeo...*), je tega dne omenjen že kot pokojni.⁷

Glavnemu delu našega urbarialnega teksta so pripisani nekateri podatki, ki se nanašajo na Odorika, sina Johannes Longa. V naši objavi so označeni z manjšim tiskom; pripisani so pri vaseh Poljice, Prapetno brdo, Selca in pri mlinih ob Tolminki na koncu urbarja. Pripisani so bili po smrti Johannes Longa, ki je bil, kot omenjeno, 1. aprila 1300 že med mrtvimi in za življenja Johannesovega sina Odorika, ki se omenja že 1291, bil 1324 (december 30) še med živimi, 1327 (julij 25) pa med mrtvimi.⁸ Podatek pri vasi Selca omenja oglejskega patriarha Petra Gera (23./6. 1299—19./2. 1301). Po stvarni vsebini se nanaša na dobo in prejkone je bil tudi zapisan za dobe tega patriarha. V isti čas spadajo verjetno tudi ostali podatki, ki se nanašajo na Odorika Longa, sina Johannes Longa.

¹ Objavil V. Joppi v *Archeografo Triestino*, 12 (1886), 20.

² *Thesaurus ecclesiae Aquileiensis* (ed. Bianchi), 184, n. 388.

³ *Vita del patriarca di Aquileia Gregorio di Montelongo di Marcantonio Nicoletti* (izdaja Udine 1898), 23.

⁴ *Thesaurus ecclesiae Aquileiensis*, 170.

⁵ *Thesaurus ecclesiae Aquileiensis*, 27.

⁶ *Mon. patr. For.*, f. 61', 72.

⁷ 1300, april 1., Odorik, sin pokojnega Johannes Longa (seznam fevdnih podebitev, ki so jih razne osebe imele od Odorika, sina pokojnega Johannes Longa iz Čedadada).

⁸ Manzano, *Annali del Friuli*, III, 220; IV, 176. — G. Bianchi, *Documenti per la storia del Friuli*, I, 674; II, 85.

Moremo zaključiti: urbar rodbine Longo je v svojem glavnem delu nastal nekdanj v zadnji četrtini 13. stoletja, prej pod konec tega obdobja kot v začetku; dodatki, ki omenjajo Johannesovega sina Odorika, pa nekdanj v prvi četrtini 14. stoletja, prej v začetku tega obdobja kot proti koncu. »Okoli leta 1300« bi bilo, tako menim, pravilno datiranje tako za glavni kot za dodatni tekst našega urbarja.

Longo se je imenovala čedadna plemiška rodbina. Johannes Longo, iniciator našega urbarja, se, kot že povedano, omenja v virih od 1257. leta dalje; 1. aprila 1300 ni bil več med živimi. Nekaj časa je bil patriarhov gastald v Tolminu; kot tak se omenja 1265 (junij 13) in 1270 (avgust 9).⁹ Prej-kone je za časa svojega gastaldovanja na Tolminskem pridobil tamkaj razno posest, deloma kot direkten fevd od oglejske cerkve, deloma kot podfevd od oglejskih fevdnikov. Fevd prve vrste so bile kmetije, ki jih je imel v Cerknem in Plužni; podfevdi pa kmetije v Poljicah, Prapetnem brdu, Čadrgu in Zato-lminu.

Johannesov sin je bil že omenjeni Odorik. Oče in sin sta večkrat izjavila, oziroma je pri omembi njiju imen navedeno, kaj imata od oglejske cerkve na Tolminskem v fevd.¹⁰ Odorikov sin je bil Filip, ki je imel še do 1349 beneškoslovensko vas Selca (glej spodaj str. 273 in op. 14).

Posest, popisano v urbarju rodbine Longo, moremo glede na geografsko razporeditev in njen gospodarski pomen ter značaj porazdeliti v štiri skupine: 1. na Tolminskem, 2. v Beneški Sloveniji, 3. v Goriških Brdih, 4. v Furlaniji.

Dajatve od kmetij na Tolminskem (po ena v Cerknem, Poljicah, Prapetnem brdu, Zato-lminu in Plužni, tri v Čadrgu, selišče v Plužni) se po gospodarskem značaju in količini v glavnem ne razlikujejo od dajatev, ki so jih po podatkih tolminskega urbarja iz leta 1377 plačevale tolminske vasi patriarhu okroglo 80 let kasneje. Razen v vasi Čadrg, kjer plačujejo kmetije zgolj v denarju (vsaka po 32 denarjev, toliko v Čadrgu ena od dveh kmetij tudi leta 1377, glej Urbarji Slov. Primorja, I, str. 54), prevladuje povsod plačevanje v blagu.

Žito so dajali vseskozi v blagu. Glavni vrsti sta pšenica (*frumentum*) in oves (*annonā*). Množina je ista kot v urbarju iz leta 1377; pri pšenici za kmetijo od poldruga do štirih starov (*sextarii*), pri ovsu od štirih do šestih starov.

⁹ Bianchi v Archiv f. Kunde österr. Gesch., 21, 413. — Kodeks notarja Joh. de Lupico, biblioteka Marciana v Benetkah, rokopis 4601, str. 65. — 1310, jan. 22.: Odorlik Longus, sin bivšega tolminskega gastalda Johannes Longa (Arch. Triest., XIII, 1887, str. 49).

¹⁰ 1299, kmetija v Cerknem; kot feudum habitantiae hiše na tolminskem grajskem griču; kmetije v vaseh Polje in Zakrije (Thes. eccl. Aquil., 73). — Okoli 1300, po ena kmetija v Prapetnem brdu in Poljicah (Thes. eccl. Aquil., 300). — 1304, kmetija v Idrskem (Thes. eccl. Aquil., 327). — 1319, pravica ribolova v Cerknici, Bači, Idriji, Soči, Tolminki in Idriji (Judrio), (Manzano, Annali del Friuli, IV, 92). — 1324, Odorika Longa fevd v Tolminu (Manzano, Annali del Friuli, IV, 176).

V zvezi z močno razvito živinorejo na Tolminskem so dajatve v živini. »Žival« z jagnjetom, ki se daje o Jurjevem (*pecus cum agno*), je tovrstna najbolj razširjena dajatev. O Petrovem (29. junij) ali pa Mihelovem (29. september) se plačuje koštrun ali pa namesto tega po 16 oziroma 12 denarjev. V urbarju iz leta 1377 se ta dajatev imenuje žival za vino (*bestia pro vino*). O Mihelovem plačujejo kmetje v Cerknem in Poljicah po dve in pol glave ali namesto tega 25 denarjev, v Prapetnem brdu po eno in pol glavo ali namesto tega 16 denarjev, v Zatolminu pa po eno glavo ali namesto tega 10 denarjev. To je »žival«, ki je po urbarju iz leta 1377 namenjena patriarhovi kuhinji (*bestia pro coquina*). Davščina »za krave« (*ratio vacce*) o Jurjevem, ki je v urbarju iz leta 1377 določena stalno na sedem denarjev, znaša v Cerknem in Poljicah okoli 1300 šest in pol denarjev.

Z živinorejo v zvezi je plačevanje sira. Kot v urbarju iz leta 1377 so tudi v našem siri vredni po šest ali po osem denarjev; v Cerknem, Poljicah in Prapetnem brdu dajejo po dva, od katerih gre eden patriarhu.

»Tri služnosti« se, enako kot v urbarju iz leta 1377, plačujejo o Jurjevem (4 denarji), o Mihelovem (4 denarji) in o pustu (3 denarji).

Od ostalih davščin so še navedene: štiri denarji, ki se v Cerknem, Poljicah in Prapetnem brdu plačujejo namesto bržol (*pro brasinis*, v urbarju 1377: *pro brasadollo*);¹¹ trije denarji, ki se v Cerknem in Poljicah dajejo namesto lanu (*pro lino*); en denar, ki se v Cerknem in Poljicah plačuje »za kruh Idrije« (*pro pane Ydrie*);¹² osem denarjev v Poljicah in Prapetnem brdu o božiču namesto voza sena (*pro curro uno feni*). V Plužni je dajatev, obstoječa iz sodčka vina (*vasculum vini*), v vrednosti 20 denarjev, in kruha, šla verjetno na račun pogostitve.

Kmetije v Cerknem, Poljicah in Prapetnem brdu so imele pravico do svinjske paše (*pabulum ratione porcorum*). Kmetiji v Cerknem in Poljicah sta morali dajati na razpolago tri dni na leto po enega kosca, njegova oskrba je šla en dan na stroške zemljiškega gospoda, dva dni pa na stroške kosca samega; kmetija v Zatolminu je pa dajala tri grabilce (*restellatores*).

Vkljub mnogim podobnostim glede dajatev v našem urbarju iz dobe okoli 1300 in v tolminskem urbarju iz leta 1377 pa moremo ugotoviti tudi

¹¹ Prim. furlansko *brusàdule*, *brisiòle*, italij. *braciola* (*Il nuovo Pirona*, vocabolario friulano, 78).

¹² Denar, ki ga v Cerknem in Poljicah dajejo »za kruh Ydrie«, enačim z dajatvijo dveh denarjev, ki so ju v istih vaseh po tolminskem urbarju iz leta 1377 (Urbarji Slovenskega Primorja, I, 78, 81) plačevali »za kruh ribičev« (*pro pane piscatorum*). Ydria je v našem urbarju po mojem mnenju Idrijca, v kateri so ribiči lovili ribe in so kmetje za vzdrževanje ribičev morali plačevati gospodstvu manjšo dajatev, ki je bila iz prvotne v blagu (kruh) spremenjena v denar. V tolminskem urbarju iz leta 1377 se namesto ribolovne Idrije imenujejo ribiči. Dajatev »za kruh ribičev« se v tem urbarju omenja samo v dekaniji Cerkno in v rihtariji Plužne, torej samo v povirju reke Idrijce. Ta je med tistimi tolminskimi vodami, v katerih je imel ribolovno pravico oziroma jo je oddajal zemljiški gospod, oglejski patriarh (*Arch. Triest.*, 14, 1888, 272). V Idrijci in Cerknici je imel od patriarha ribolovno pravico tudi Odorik Longo (*Manzano*, *Annali del Friuli*, IV, 92, k letu 1319).

razlike, ki kažejo na določen razvoj v gospodarstvu v okoli 80-letnem časovnem razdobju med nastankom enega in drugega obeh virov. Glavne značilne razlike so sledeče: 1. živali z jagnjetom, katerih postavka je okoli 1500 določena le v blagu, so 1377 označene tudi z vsoto denarja, ki se more dati namesto njih, kar bi kazalo na razvoj v smeri napredujočega denarnega gospodarstva; 2. dajatev »za vino« ob času treh pojezd, ki jo pozna urbar iz leta 1377, starejši urbar nima; 3. tlake koscev in grabilcev mlajši urbar ne pozna.

V Beneški Sloveniji je rodbina Longo imela v fevd oziroma dohodke od kmetij v vaseh Selca, »Tomazoviza«, Šentlenart in Lipica.

V vasi Selca so imeli od oglejske cerkve v fevd kmetije gospodje, ki se imenujejo po vasi Gagliano blizu Čedadu.¹³ Trem kmetijam v Selcih (Selza) se je 1263 odpovedal Radius iz Gagliana, nakar jih je patriarh Gregor podelil v fevd Johannesu Longu, ki 1274 izjavi, da ima od Ogleja v fevd tri kmetije v Selcih pod goro Dreko (in villa Selza sub monte de Troncha). Toda tudi še po podelitvi treh kmetij Johannesu Longu so imeli oni iz Gagliana od Ogleja v fevd kmetije v Selcih. Ulrik, sin Radija iz Gagliana, izjavi 1282, da ima v »Setz« (!) v fevd eno kmetijo; leta 1300 pa da ima v fevd vas »Selz«, v kateri so okoli štiri kmetije.¹⁴ V sedmih in pol kmetijah, ki jih naš urbar našteva v Selcih, od katerih je pa ena dvojna, so prejkone zapopadene tiste tri kmetije, ki jih je dobil Johannes Longo, in one »okoli« štiri kmetije, ki jih je imel v fevd Ulrik iz Gagliana in se jim je za časa patriarha Petra Gere (od 23. junija 1299 do 19. februarja 1301 patriarh) odpovedal, potem jih dobil v fevd Johannesov sin Odorik Longo (umrl pred 25. julijem 1327), za njim pa Odorikov sin Filip, ki je 1349 vas Selca odprodal.¹⁵

Posestniki in dajatve v beneškoslovenski vasi Selca so naštetih tudi v urbarialnem zapisu, napisanem na furlanskem jeziku, ki pravi, da je vas Selca na gori nad Kozico (la uillo di Selso su la mont di soro Chosiczo) bila gospoda Filipa, očeta Markovega in gospe Lisobete ter drugih njegovih sinov in hčera. V vasi so naštetih in popisani štirje kmetje (po imenu Uancho, Mori, Crisman, Lenart) in dva košana (Francesco, Toni) s pripadajočimi kmetijami in košanijami (masa, chosan, chosanio). Na čelu vasi je dekan (dean). Glede na odprodajo vasi Selca po Filipu Longu leta 1349 je ta zapisnik mogel nastati šele po tem letu. Datiranje »okoli 1350« bi po času bilo najbolj zgodnje, ki bi prišlo v poštev.¹⁶

Dajatve v vaseh, ki jih je v Beneški Sloveniji imela rodbina Longo, se v nekaterih bistvenih točkah razlikujejo od dajatev v tolminskih vaseh. »Žival«

¹³ Podatki v Urbarjih Slovenskega Primorja, I, 73, op. 90 se nanašajo na beneško-slovensko vas Selca, ne na cerkljansko Selce.

¹⁴ Thes. eccl. Aquil., ed. Bianchi, 74, 170, 113.

¹⁵ Odprodaja vasi Selca: Manzano, Annali del Friuli, V, 68.

¹⁶ Tekst sta po originalu v Biblioteca comunale v Vidmu (Pergamene Cividalesi, II, n. 216) objavila: a) V. Joppi, Un nuovo testo friulano-cividalese del secolo XIV, Pagine friulane, 4 (1891), 96–97, z datiranjem v drugo polovico 14. stoletja, b) G. B. Corgnali, Testi friulani, Ce fastu, 13 (1937). Na nekatere popravke tukaj objavljenega teksta me je ljubeznivo opozoril gospod dr. G. B. Corgnali v Vidmu.

z jagnjetom, jagnje za pašnjo, koštrun, siri, žito, dajatev za svinjsko pašo, dajatev za košnjo oziroma tlaka koscev, denarne dajatve o Jurjevem in o Mihelovem, vse te dajatve in služnosti se, sicer v večkrat drugačnih številčnih postavkah, ponavljajo tudi v beneškoslovenskih vaseh. Več pa kot v tolminskih je v teh vaseh plačevanja v denarju, in to ob terminih, ki so na Tolminskem sicer nenavadni (o sv. Kvirinu, 4. junija; o sv. Martinu, 10. novembra; o svetem Mavru, 21. novembra). Več jih je in bolj pestre so male služnosti: kokoši z jajci, kokoši »pro comitatu«,¹⁷ šop strtega lanu (aptus pisti)¹⁸ in šopi navadnega (nestrtega) lanu, neokvašeni kruhi (azimae) in granatna jabolka (granatae) na dan Janeza Krstnika. Desetina v vasi Selca se plačuje od kozličkov, jagnjet, prašičkov in čebel.

V vaseh Šentlenart, Šempeter in Ažla je šla rodbini Longo desetina od lanu, ki se daje po šopih (brotula).¹⁸ Množina, ki jo daje posamezna kmetija, je različna: 4, 11, 15 in 30 šopov. V Šempetru plačuje osem polovičnih kmetij po 30 šopov, v Ažli dve celi kmetiji po 30 šopov, pet polovičnih pa po 15 šopov lanu. Desetino od lanu so morali v Šempetru plačevati tudi tisti, ki so obdelovali v pustoti nahajajoče se njive (campi pustotarum). Od treh mlinov na Nadiži so imeli Longo zgornjega in spodnjega v fevd od rodbine Zuccola, eden pa je bil njihova lastnina. Mlini so plačevali skupaj 31 starov pšenice, 22 starov ovsu in 24 starov sirka, vsak posebej pa še po eno pleče in voz lesa.

Tretja skupina posesti, ki so jo imeli Longo, je bila v Goriških Brdih. Imeli so jo od gospodov iz Zuccole, oziroma od njihovih naslednikov, gospodov iz Spilimberga, ti pa od Oglejske cerkve. Johannes Longo je imel od Johanna de Zuccola med drugim v fevd to, kar je imel ta v Hruševju (Crusano, Cruson) ter tjakaj pripadajoče vinske kleti v vasi Prapotno (Prapot); 1328 je pa sin pokojnega Odorika Longa prodal eno kmetijo v Hruševju, ki je fevd gospodov iz Spilimberga.¹⁹

Gospodarskemu značaju posesti, ki so jo Longo imeli v vasi in vinskih goricah okoli Hruševja (italij. Cursò), ki leži v zahodnem delu Goriških Brd, so prilagojene dajatve, ki so jih od tamkaj dobivali. Žito (pšenica, oves, proso) je pri petih tamošnjih kmetijah še vedno ena glavnih postavk; prav tako tudi novce (v različni višini: 16, 24 in 40 denarjev), ki se plačuje v dveh obrokih, eden o svečnici, drugi o velikem šmarnu. Tudi nekatere druge služnosti so take in takega značaja kot v tolminskih in beneškoslovenskih hribih: kokoši z jajci, voz lesa o božiču, tlaka koscev. Manjkajo pa v Brdih dajatve, ki kažejo na živinorejo: govedo, ovce, siri; edino kozliček o veliki noči bi še spadal semkaj. Zato pa imamo dajatve, ki govore za razvito vinogradništvo: od kmetije po 5, 6 ali 8 orn vina, dva z moštom pripravljena kruha (panes facti cum

¹⁷ Comitatus more pomenjati gospostvo vobče, ali pa dajatev, ki se je odštevala ob priliki sodnih in drugih zborov, ki so jih tudi comitatus imenovali.

¹⁸ Aptus, to kar hapsus, šop. — Pistus od glagola pinsere, tretji. — Brotula, šop.

¹⁹ Gospodje iz Spilimberga, nasledniki rodu Zuccola in gospodje iz Zuccole, imenovani tudi po Spilimbergu (Manzano, *Annali del Friuli*, III, 377; IV, 278). — Okoli leta 1281 (*Arch. Triest.*, 20, 1895, 129, 150); 1328, 1338 (*Mon. patr. For.*, f. 31, 133).

musto), sodček (legena) vina, dva voza količevja za vinograde. Kot desetinsko oziroma četrtinsko dajatev (quartesium) je od vsakega 52 vinogradov na goricah okoli Hruševja prejemal zemljiški gospod po poldrug denar, od čuvajev (vinogradov) pa po dva denarja. K vinskim goricam okoli Hruševja je spadalo 13 kleti (canipae), ki so bile v vasi Prapotno ob Idriji (Judrio).²⁰

Na Tolminki, med gradom in dvorom tolminskim, je stal mlin, ki je bil lastnina Odorika, sina Johannesesa Longa. Polovico ga je imel Herman, sin Vuofrijanov iz Tolmina, in plačeval zato Odoriku o novem letu po eno marko oglejskih denarjev. Drugo polovico mlina je pa Odorik dal v najem Rantulfu, ki je bil njegov vaški upravitelj (dekan) v bližnjem Zatoľminu, in pa njegovim dedičem, za kar mu je moral Rantulf vsako leto o Mihelovem dajati po eno kokoš.

²⁰ Vinske kleti (canipae) v Prapotnem, ki spadajo k vinski gorici v Hruševju (que pertinent ad montem de Cruson), ima okoli 1281 Johannes Longus v fevd od Johannesesa de Zuccola (Archeografo Triestino, XX, 1895, 130).

TEKST

Anno domini 1257.¹ Hii sunt redditus mansuum et bonorum domini domini Johannis Longi de Civitate² in contrata Tulmini.³

In primis mansus de Curchinitz⁴ quem colit Martinus. Solvit in festo sancti Georgii duas pecudes cum agnis. In festo sancti Petri unum castronem aut 16 denarios. In festo sancti Michaelis duas bestias cum dimidia aut 25 denarios; et duos caseos valentes 6 denarios, quorum unus vadit domino patriarche. Item duos sextarios frumenti et quatuor sextarios annone; et sex denarios et dimidium pro ratione vace in festo sancti Georii. Et quatuor denarios pro brasinis in festo sancti Michaelis; et denarios tres pro lino; et unum denarium pro pane Ydrie. Item unum sectorem^a tribus diebus, unus dies^b ad meas expensas et duo ad suas. Item pro servicio sancti Georii quatuor denarios. Item pro servicio sancti Michaelis quatuor denarios. Item pro servicio carnisprivii tres denarios. — Et hunc habeo a domino patriarcha iure recti et legalis feudi. Et quando est papulum ratione porcorum.

Mansus de Puliza⁵ quem colit Domenius. Solvit in festo sancti Georii duas pecudes cum agnis. In festo sancti Petri unum castronem aut 16 denarios. In festo sancti Michaelis duas pecudes cum dimidia aut 25 denarios; in eodem festo duos caseos, quilibet valeat sex denarios, quorum unus vadit domino patriarchae. Item duo sextaria frumenti et quatuor annone; et sex denarios et medium pro ratione vace in festo sancti Georii. Octo denarios pro curro uno feni in festo nativitatis domini. In festo sancti Michaelis quatuor denarios pro brasinis et tres pro lino et unum denarium pro pane Ydrie. Item unum sectorem tribus diebus, una die ad meas expensas et duo ad suas. Item pro servicio sancti Georii quatuor denarios,^c pro servicio sancti Michaelis quatuor, pro servicio^d carnisprivii

^a *Prepis*: scetorem. ^b unus dies *popravljeno iz* unum diem. ^c *Prepis*: dies.
^d *Prepis*: seruici.

¹ *Zaradi datiranja zgoraj str.* 269.

² *O Johannesu Longu iz Čedada zgoraj str.* 271.

³ *Tolmin.*

⁴ *Cerkno. Johannes iz Čedada izjavi 1299, da ima od oglejske cerkve v fevd eno kmetijo v Cerknem (Circhnitz), ki jo obdeluje Martin (Thes. eccl. Aquil., 73).*

⁵ *Poljice, severovzhodno od Šentviške planote. O posesti Johannes Longa v Poljicah zgoraj str.* 271, *opomba* 10.

tres denarios. — Et hunc^e habeo a Worlico de Sorphimberch.⁶ Et quando est pabulum ratione porcorum. — Et debet ipsum resignare domino patriarche. Et resignavit. — De quo feudo dominus patriarcha investivit dominum Odoricum Longum,⁷ de quo Franciscus notarius de Utino debet conficere publicum instrumentum.

Mansus de Praprot,⁸ quem colit Creseclau. Solvit in festo sancti Georii duas pecudes cum agnis. In festo sancti Petri castronum unum aut 16 denarios. In festo sancti Michaelis duos caseos, unam bestiam cum dimidia aut 16 denarios. Item in festo sancti Michaelis duos caseos qui valeant quilibet 6 denarios; unus quorum vadit domino patriarche. Item in festo nativitatis domini octo denarios /pro/ curro^f uno feni. Item in festo sancti Michaelis quatuor denarios pro brasinis. Item unum sextarium et dimidium frumenti. Item in festo sancti Georii pro servicio quatuor denarios. Item pro servicio sancti Michaelis quatuor denarios. Item pro servicio carnisprivii tres denarios. Et quando est papulum^g ratione porcorum. — Et hunc habeo a Worlico de Sorphimberch. — Quem tenetur resignare domino patriarche. Et resignavit. — De quo feudo dominus patriarcha investivit dominum Odoricum Longum. De qua resignatione et investitione Franciscus notarius de Utino debet conficere publicum instrumentum.

In villa de Zadroc⁹ mansus quem colit Thomas. Solvit 32 denarios. — Mansus quem colit Pertoldus solvit 32 denarios in festo sancti Michaelis. — Mansus quem colunt Rodegerius et Juri solvunt 32 denarios in eodem festo. — Et hunc habeo a filiis Pocinani, quem tenentur resignare domino patriarche.

In villa de Subtulmino mansus quem colit Rantulfus.¹⁰ Solvit quatuor sextarios frumenti et sex annone. Item in festo sancti Michaelis unam bestiam aut 10 denarios, et unum caseum valentem sex denarios, et tres restelatores. Item pro servicio sancti Michaelis quatuor denarios. Item in eodem villa terra quam colit Gumpoldus; solvit unum starium frumenti et duo annone. — Et hunc habeo a filiis Pocinani, quem tenentur resignare domino patriarche.

^e Prepis: hun. ^f pro pred curro manjka. ^g papulum popr. iz pabulum.

⁶ Ulrik iz Soffumberga (pri Čedadu) izjavi 1275, da ima od oglejske cerkve v fevd eno kmetijo na Tolminskem v vasi Poljice (in contrata Tulmini, in villa de Puliza, *Thes. eccl. Aquil.*, 27). Prav tam sta imela v fevd eno kmetijo tudi njegova sinova Johannes (1500: Poliza) in Nikolaj (1328: Pobza I). *Thes. eccl. Aquil.*, 28 in Bianchi, *Documenti per la storia del Friuli*, II, 251. — O času smrti Ulrika iz Soffumberga zgoraj str. 270.

⁷ O Odoriku, sinu Johannesesa Longa, zgoraj str. 271. Investiran je bil z eno kmetijo v Poljicah (in villa de Polgice), ki jo je obdeloval Martin s tovariši, nanjo pa resigniral Johannes, sin Ulrika iz Soffumberga (*Thes. eccl. Aquil.*, 300).

⁸ Prapetno brdo na Šentviški planoti. — Johannes, sin Ulrika iz Soffumberga, izjavi 1500, da ima od Ogleja v fevd eno kmetijo v Prapetnem brdu na Tolminskem (in contrata Tulmini, unum in Prapat, *Thes. eccl. Aquil.*, 28). S kmetijo v Prapetnem brdu (in villa Praprot) je bil investiran Odorik, sin Johannesesa Longa iz Čedada (*Thes. eccl. Aquil.*, 300).

⁹ Čadrg, severno od Tolmina.

¹⁰ Zatolmin pri Tolminu. Rantulf, ki je obdeloval kmetijo v tej vasi, se omenja v Zatolminu kot dekan na koncu tega urbarja.

In contrata de Plezio^h in villa de Plusina¹¹ mansus quem colit Wilicogna. Solvit in festo sancti Georii duas pecudes cum agnis et denarios 48 et caseo. Item in festo sancti Michaelis pro servitio unum castronum vel 12 denarios et vasculum unum vini, valentem 20 denarios, et panem et alia ad sufficientiam. — Item in eadem villa sedimen unum quem tenet Merbot. Solvit caseum unum valentem octo denarios. — Et hoc habeo a domino comite Goricie cum omnibus iuribus preter latronem et cruentam.¹²

In villa de Selsa¹³ mansus quem colit Leonardus. Solvit unam pecudem cum dimida et agno in festo sancti Georii. Item in festo sancti Quirini 26 denarios. Et in festo sancti Martini 24 denarios et unum sextarium frumenti. Tres sectores ad eius expensas, et duas gallinas cum ovis, et unum aptum pisti et quinque brotulas lini. — Mansus quem colit Dominicus solvit tantum quantum supradictus Leonardus. — Mansus quem colit Stephanus solvit tantum quantum supradicti. — Mansus quem colit Pertoldus solvit tantundem. — Mansus quem colit Marinus solvit tantundem. — Mansus quem colit Johannes solvit tantundem. — Minga et Marinus solvunt unum starium frumenti, et libras 16 denariorum, et decimam vini, et sex sectores eorum expensis. — Feudum Fidriaci de Galano.¹⁴ Qui tenentur ipsum mansum resignare domino patriarche. — Medium mansum quem colit Grice.ⁱ Solvit denarios 50, et tres sectores, et decimam vini. — Predictus Fidriacius resignavit dictum suum feudum domino Petro patriarche, qui de illo investivit dominum Odoricum Longum. Et de hiis Franciscus notarius de Utino debet facere publicum instrumentum.

Item omnes mansarii supradictorum mansuum solvunt pro servicio sancti Michaelis 34 denarios, et pro servicio sancti Georii 34, et in festo sancti Michaelis unum castronum. Item in festo sancti Johannis Baptiste sex caseos magnos pro casaria. Item decimam tam victualium quam mortuorum, partem bladi et tres gallinas pro comitatu. Et quando erit pabulum ratione porcorum. — Et hoc habeo a domino patriarcha. Et tres grannatas in festo sancti Johannis de iunio.

Mansus de Tomazoviza¹⁵ quem colit Genanus.¹⁶ Solvit in festo sancti Georii duas pecudes cum agnis et sex sextarios frumenti et sex anone. Item

^h Plezio popr. iz Pletio. ⁱ Tako v prepisu.

¹¹ Plužna pri Bovcu.

¹² Goriški grof Albreht investira 1330, april 2, Odorika, sina pokojnega Johanesa Longa, z eno kmetijo v Plužni z vsemi pravicami, razen pravice soditi razboj-nike in poboje, pri katerem je prišlo do prelivanja krvi (in Plezo in villa Plesina cum omni iure excepto latrone et cruenta, *Mon. patr. For.*, f. 106'). Fevdna podelitev pred-niku Odorika Longa, njegovemu očetu Johannesu, ni ohranjena. — V regestu listine goriškega grofa Albrehta mora biti pri datumu napaka. Albreht je umrl 1327, julija tega leta pa tudi Odorik Longo ni bil več med živimi (glej str. 270).

¹³ Selca (Seuze), vas med beneškimi Slovenci. O zemljiški posesti in posestnikih tamkaj zgoraj str. 273.

¹⁴ Fidriacus, oziroma Fidriacius, pač namesto Ulricus (glej zgoraj str. 273).

¹⁵ V fevdni podelitvi iz 1338 (glej op. 16) Stomopauiza prope sanctum Zenonem. San Zeno je več krajev v Furlaniji, eden je v občini Codroipo.

¹⁶ Urbarialna posest v krajih vse do mlina na Nadiži je našeta v fevdni podelitvi Bartolomeja iz Spilimberga Filipu, sinu pokojnega Odorika Longa, z dne 11. novem-

in festo sancti Martini 36 denarios. Et quando est pabulum 32 denarios. Item in carnisprivio duas gallinas et 20 ova et duas azimas. Item duos sectores et decimam vivi et mortui. — Et hunc habeo a domino Johanne de Zucula.¹⁷

Mansus de Sancto Leonardo¹⁸ quem colit Rafoltus. Solvit 40 denarios in festo sancti Quirini et 40 in festo sancti Mauri. Item duos sextarios frumenti; et in nativitate domini unum currum lignarum; et decimam vivorum et mortuorum. — Et hunc habeo a domino Johanne de Zucula.^j

In villa de Crussa¹⁹ mansus quem colit Federicus. Solvit sex starios frumenti; sex annone; octo urnas vini; 40 denarios, dimidios ad purificationem sancte Marie et dimidios in assumptione sancte Marie. Item duas gallinas cum ovis. Item in resurrectione unum edum. Item duo panes facti cum musto. Item unam legenam vini. Item unum currum lignarum in nativitate domini. Item duos curros perticarum ad vineam. Item duos sectores.

Mansus quem colit Mesclau. Solvit starios frumenti quatuor et annone quatuor et sex urnas vini; 16 denarios, medietatem in purificatione sancte Marie et medietatem in assumptione; et duas gallinas cum ovis. Item unum currum lignarum in nativitate domini. Item duos curros perticarum ad vineam. Item unum edum. Item duos panes facti cum musto. Item duos sectores et unam legenam vini.

Mansus quem colit Prandus. Solvit quatuor starios frumenti; quatuor milei; et sex urnas vini; et 24 denarios, medietatem in purificatione et medietatem in assumptione sancte Marie. Item duas gallinas cum ovis. Item in nativitate domini unum currum lignorum et duos curros perticarum. Item in resurrectione domini unum edum. Item duo panes facti cum musto. Item duos sectores et unam legenam vini.

Mansus quem colit Sphetiz. Solvit quinque urnas vini et 40 denarios, medietatem in purificatione et medietatem in assumptione sancte Marie. Item in nativitate domini unum currum lignarum et duos perticarum. Item unum edum. Item duas gallinas cum ovis et duos panes cum musto. Item duos sectores et unam legenam vini.

i Slede razni furlanski kraji; nato: In villa de Crussa...

bra 1338 (Mon. patr. For., f. 133); med drugim se navaja: ena kmetija v kraju Stomopauiza prope sanctum Zenonem, ena kmetija in Sancto Leonardo, ena kmetija v Crusou, desetina gorice Cruseu, ena kmetija v Lupitho super monte de Lonch, desetina od lanu v vaseh Sancti Leonardi ter Alzida, tri njive in dvor v Praproth, dve kolesi mlina na Nadiži. — Mnenja sem, da je zapisu v našem urbarju osnova starejša fevdna podelitev vsaj deloma istih objektov, do katere je prišlo še za življenja Odo-rika Longa.

¹⁷ Zuccola, nekdanj grad pri Čedadu. — Johannes de Zuccola se omenja 1262 (Manzano, *Annali del Friuli*, III, 46); med živimi je še 1307 (Manzano, III, 368), dočim je 1308 (oktober 6; *Thes. eccl. Aquil.*, 319) bil prejkone že mrtev. Ohranjen nam je popis njegove posesti iz dobe okoli 1281 (*Archeografo Triestino*, XX, 1895, 125—136).

¹⁸ Šentlenart v Beneški Sloveniji.

¹⁹ Hruševje (Cursò) v Goriških Brdih. — Vas in vinske gorice se v virih večkrat imenujejo, prav tako tamkajšnji patriarhovi fevdi (*Mon. patr. For.*, f. 29', 30, 30', 31, 133).

Mansus quem colit Jacobus. Solvit quatuor starios frumenti, quatuor annone; et sex urnas vini; et 24 denarios, medietatem in purificatione et medietatem in assumptione sancte Marie. Item in nativitate domini unum currum lignarum et duos perticarum ad vineam. Item unum edum. Item duas gallinas cum ovis et duos panes cum musto. Item duos sectores et unam legenam vini.

Item decimam in monte Crusse et quartesium ville et montis, tam meorum massariorum, quam aliorum. Item pro qualibet vinea unum denarium et dimidium et duos a custodibus. — Et hec omnia, scilicet mansi ville de Crussa, decimam et quartesium habeo o domino Johanne de Zucula. Et sunt /in/ illo^k monte 52 vinee.

Mansus quem colit Marinus de Lipiza.²⁰ Solvit unam pecudem cum agno in festo sancti Georgii. Item in festo sancti Michaelis 27 denarios; et unum sectorem; et decimam vivi et mortui. — Et habeo a domino de Zucula.¹

In villa Sancti Leonardi.¹⁸ — Stoianus solvit 15 brotulas lini. — Paulus et Michael solvunt 15 brotulas lini. — Item Sphetiz et socius solvunt 11 brotulas lini. — Item Dominicus solvit 7 brotulas lini. — Et isti sunt mansarii domini Henrici de Villalta.²¹

In villa Sancti Petri²² mansarii domini Henrici de Villalta. — Langossa solvit 30 brotulas lini pro medio manso. — Item Johannes pro alio dimidio manso solvit brotulas 30. — Item Zuzdu pro dimidio manso solvit 30 brotulas lini. — Item Bunitus pro alio dimidio manso solvit 30 brotulas lini. — Et illi qui colunt campos pustotarum solvunt decimam lini. — Item in eodem villa mansi aliorum dominorum de Villalta. — Johanniz pro medio manso solvit 30 brotulas lini. — Item Janicuttus 30 brotulas lini. — Item Henricus clericus pro dimidio manso 30 brotulas lini. — Item pro alio dimidio manso Martinus 30.

In villa de Auzeda.²³ — Laurentius et Cernegojus solvunt pro uno manso 30 brotulas lini. — Item Martinus et frater solvunt 15 brotulas lini pro

^k illo popr. iz illa. Pred illo dodati in. ¹ Slede razne furlanske vasi, nato: In villa Sancti Leonardi...

²⁰ Lipiza prejkone to, kar v fevdni podelitvi iz 1338 Lupitho super monte de Lonch (glej op. 16). Lonch je Log v zgornjem delu Nadiške doline. Johannes Longo ima okoli 1281 od Johanna de Zuccola v fevd pol kmetije v Luch (Archeografo Triestino, XX, 1895, 129). — Gospodje iz Spilimberga oziroma njihovi predniki, gospodje iz Zuccole, so imeli v teh krajih fevde, tako v vasi Matajur (in Monte majori), na gori Log (super et circa montem de Luk, in monte de Luch) in na bližnjem Roncu (in monte de Rueda). — Okoli 1281 (Archeografo Triestino, XX, 1895, 127). — 1329, oktober 31 (Bianchi, Documenti per la storia del Friuli, II, 366).

²¹ V Šentlenartu, Šempetru in Azli, krajih med beneškimi Slovenci, je za konec 13. in za začetek 14. stol. dokazana posest gospodov iz Villalte: Mon. patr. For., f. 128 (1310), 128' (1314), 98, 129 (1315), 2 (1296), 3 (1309), 3', 4 (1316). — Po Manzanu (Annali del Friuli, III, 160) je eden Henrik iz Villalte umrl 1280; različen od tega je bržkone neki drugi Henrik iz Villalte, ki se omenja še vse do 1325 (prav tam, IV, 189).

²² Šempeter Slovenob.

²³ Azla, med beneškimi Slovenci.

dimidio manso. — Item Hermanus mansarius Petri filii domini Bertrami solvit 15 brotulas lini pro dimidio manso. — Item Donatus 15 brotulas lini pro alio dimidio manso. — Item Martinus mansarius dominorum de Villalta solvit 15 brotulas lini pro dimidio manso. — Item Leonardus mansarius domini Henrici de Villalta solvit 30 brotulas lini pro uno manso. — Item pro dimidio manso quem Petrus dedit ad laborandum solvit 15 brotulas lini. — Et habemus a domino Johanne de Zucula.

Summa lini capit septem centum et viginti tres brotulas lini.

In curtina de P r a p o t²⁴ habeo 13 canipas, quas habeo a domino Johanne de Zucula.^m

Molandinum de N a t i s s a²⁵ quod tenet Conradus et Leonardus filii quondam magistri Jacobi. Solvit 31 starios frumenti et 22 milei et 24 surgi; et quelibet mola unam spatulam et unum currum lignarum. Cuius molandini habemus duas molas, videlicet superiorem et inferiorem in feudo ab illo de Zucola, et tertia est proprium.

Habet Odoricus Longus unam molam molandini in aqua de Tulmina,²⁶ infra curiam et castrum Tulmini iure proprii.²⁷ Medietatem autem mole tenet Hermanus de Tulmino filius Vuofriani, solvendo ibi annuatim in festo epiphanie unam marcham denariorum Aquilegensium pro introitu et exitu anni.²⁸ Aliam vero medietatem eiusdem mole Rantulfus decanus suus de Sub Tulmino²⁹ in fide dedit et donavit ipsi domino Odorico; et dominus Odoricus eam locavit et afictavit ipsi Rantulfo et suis heredibus, solvendo sibi annuatim in festo sancti Michaelis unam gallinam. Ultra quem censum dominus Odoricus vel sui heredes nec debent Rantulfum aut suos heredes in dicta medietate male aliquialiter molestare, quia dictus Rantulfus confidens de domino Odorico et suis heredibus hoc ei fecit in fide, ne alii illam extraherent de manibus suis propter sui ebrietatem aut simplicitatem.

^m *Slede nekatere furlanske vasi, nato: Molandinum de Natissa...*

²⁴ *Prapotno (Prepotto) ob Idriji (Judrio). V vasi oddaja okoli 1281 vinske kleti (canipae) Johannes de Zuccola (Archeografo Triestino, XX, 1895, 129).*

²⁵ *Nadiža.*

²⁶ *Tolminka, ki pri Tolminu teče v Sočo.*

²⁷ *O dvoru in gradu Tolminu Urbarji Slov. Primorja, I, 21, 22. — Dodati bi bilo, da se 1300 (januar 14) omenja mlin na Tolminki pri patriarhovem dvoru (in aqua Tulmini prope curiam domini patriarchae, Mon. patr. For., f. 142).*

²⁸ *Neki Jacolinus, sin pokojnega Hermana iz Tolmina, se imenuje 1335, junij 18, neki Pidrussius, sin istega, pa 1336, januar 4 (Mon. patr. For., f. 64, 70).*

²⁹ *Zatolmin, pri Tolminu.*

MOŽAŠKI URBARJI
ZA REZIJO, SOLKAN IN BRANICO

MOŽAŠKI URBARJI ZA REZIJO, SOLKAN IN BRANICO

Rokopis, opis in nastanek urbarja iz dobe okoli 1240. — Mestna biblioteka (Biblioteca comunale) v Vidmu (Udine) hrani med svojimi rokopisi pergamenten kodeks, ki meri v višino 15,6, v širino pa 10,7 cm in je označen danes s signaturo 1303.¹ Po vsebini je to urbar za posest nekdanjega samostana benediktinskega reda v Možacu (Moggio) v dolini reke Bele (Fella). Popisana je posest v dolini reke Bele in v njenih stranskih dolinah, v ravni Furlaniji, v Karniji, na Goriškem in na Koroškem. Sumaričen seznam krajev z možaško posestjo, ki jih urbar navaja, je objavil A. Battistella v svoji monografiji o možaškem samostanu.² Urbarialni zapisi za Koroško so priobčeni v Jakschevih Monumenta historica ducatus Carinthiae in v Gradivu za zgodovino Slovencev, dočim je sicer tekst tega najstarejšega znanega možaškega urbarja še neobjavljen.³ V pričujoči publikaciji objavljam in razpravljam o urbarialnih zapisih, ki se nanašajo na nekdanjo možaško posest v Reziji, v Solkanu pri Gorici in v Branici na Vipavskem.

Urbarialni zapisi v našem rokopisu niso datirani. Battistella datira urbar zgolj s 13. stoletjem. Jaksch razlikuje glede vpisov, ki se nanašajo na Koroško, tri pisce: 1. pisca prvotnega zapisa, ki ni nastal pred letom 1237; 2. pisca, ki od tega ni mnogo mlajši; 3. pisca iz dobe okoli leta 1270.

Pri zapisih za Rezijo, Solkan in Branico je mimo ene glavne, to je roke osnovnega teksta, razlikovati še več stranskih in dodatnih rok. Glavna roka, ki je tudi glavna roka urbarialnih zapisov za koroško posest Možaca, ni mogla svojega teksta napisati pred letom 1237, kajti posest, ki jo je imel samostan v Grosskirchheimu na zgornjem Koroškem in jo je tega leta odprodal, v urbarju ni več popisana.⁴ Ni pa mogel biti glavni tekst napisan po letu 1250, kajti urbarialnemu zapisu za Branico je dodan odstavek, ki ga je napisal Jakschev tretji pisec, ta pa je po času povezan z dobo možaškega opata Wececlona (1250—1270).

¹ Kratek opis kodeksa: A. Battistella, *L'abbazia di Moggio, memoria storica documentata* (Udine 1903), 94, op. 5. — A. Jaksch, *Monumenta historica ducatus Carinthiae*, IV, 247, n. 2149. "

² *L'abbazia di Moggio*, 135—137.

³ *Monumenta Carinthiae*, IV, 247—250, n. 2149. — *Gradivo*, V, 340—342, št. 704.

⁴ *Monumenta Carinthiae*, IV, 242, n. 2139.

Tekst z urbarialnimi zapisi za Rezijo je dopolnjevalo več rok, ki so po času nekoliko kasnejše od roke glavnega teksta. V naši ediciji so ta mesta in roke označene (roke B, C, D).

Nastanek glavnega in osnovnega teksta našega urbarja kaže v dobo, ko je bil v Možacu za opata Jakob (1231—1242). Glede na že omenjeni koroški Grosskirchheim, ki s tamošnjo odprodano možaško posestjo v urbarju ni več popisani, je glavnino urbarialnih zapisov za Rezijo, Solkan in Branico datirani med 28. majem 1237 (odprodaja Grosskirchheima) in novembrom 1242, ko se Jakob kot možaški opat zadnjič imenuje.⁵ Ali zaokroženo: urbarialne zapise, ki jih objavljamo, je datirati »okoli 1240«.

Za tako datiranje in v čas, ko je bil v Možacu za opata Jakob, govori, kar vemo o tem opatu in o možaškem gospodarstvu za njegove dobe. Opat Jakob je bil svojemu samostanu kaj skrben gospodar. To nam kaže ohranjen podroben inventar zgradb, slik, cerkvenih knjig, opreme, popravil in drugega, kar je za samostan oskrbel, dal napraviti, kupil ali drugače pridobil, oziroma ob svojem odhodu zapustil imenovani opat. Jakob je pridobil za samostan tudi novo zemljiško posest, obnovil stare pravice, odplačeval stare dolgove, odkupoval odvetniške pravice in zapustil opatijo založeno z žitom, mesom, sirom, denarjem in drugim.⁶ V take vrste skrbno gospodarstvo samostana za časa opata Jakoba se odlično vključuje nastanek urbarialnih zapisov, ki jim je glavni namen gospodarska evidenca zemljiške posesti in iz nje izvirajočih dohodkov.

Urbarji od 14. do začetka 16. stoletja. — Od urbarjev in urbarjem sorodnih zapisov so mi do začetka 16. stoletja za možaško posest v Reziji, Solkanu in Branici znani še naslednji.:

a) Seznam dohodkov iz leta 1341, ki pa podatkov za Rezijo in Solkan nima, pač pa navaja, da plačuje vikar v fari Rihemberk (Reiffemberch) marko solidov.⁷

b) Urbar iz leta 1459. Podatke za možaško posest, med drugim v štirih vaseh v Reziji (Bela, Osojani, Njiva in Solbica), v Solkanu in Branici, popisuje možaški urbar, ki ga v rokopisu hrani Državni arhiv (Archivio di stato) v Benetkah (Provveditori sopra feudi, busta 886). Objavljeni so v tej knjigi. — Papirnat kodeks, vezan v lepenko. Višina rokopisa 28 cm, širina 22 cm. Na naslovni strani platnic: 1459, Libro dell'entrate della Reverenda Abbazia di Moggio.

c) Urbar iz leta 1499. Navaja med drugim posest možaškega samostana v imenovanih štirih rezijanskih vaseh. Papirnat kodeks v ovoju iz pergamenta. Prav tam kot rokopis, naveden pod b). Višina rokopisa 22,5 cm, širina 16 cm.

⁵ Battistella, L'abbazia di Moggio, 140.

⁶ Prav tam, 38, 117 dalje.

⁷ Objavil ga je A. Battistella, L'abbazia di Moggio, 123, 124.

č) Državni arhiv v Benetkah hrani v oddelku Provveditori sopra feudi, busta 886, še možaške urbarje, s podatki med drugim za Rezijo, iz let 1505 in 1510.

d) A. Battistella (*L'abbazia di Moggio*, 94, 95, op. 3), ki navaja pod b) in č) navedena urbarja iz let 1459 in 1505, omenja še možaški urbar iz 15. ali pa iz začetka 16. stoletja, ki ga pod signaturo F. 37, IV, 37 hrani Nadškofijska biblioteka v Vidmu (Udine). Tega urbarja nisem imel v rokah.

Rezija. Posest samostana Možaca.*—Imena krajev iz Rezije najdemo v doslej znanem gradivu prvič navedena v listini, ki jo imenujejo tudi ustanovno pismo samostana v Možacu. Neki grof z imenom Kacelin, katerega rodbinski izvor ni pojasnjen, je svojo obsežno lastno posest, ki jo je imel v Furlaniji, prepustil oglejskemu patriarhu Frideriku pod pogojem, da ta ustanovi v Možacu samostan po redu sv. Benedikta.⁸ Ker vemo, da je bil Friderik za patriarha v Ogleju nekako od druge polovice leta 1084 pa do svoje smrti 23. februarja 1086, ni datiranje akta grofa Kacelina o ustanovitvi samostana v Možacu težak posel.⁹ Do dejanske ustanovitve samostana pa ni prišlo za časa patriarha Friderika, marveč šele, ko je bil v Ogleju od 1086 do 1121 za patriarha Udalrik.¹⁰

Grof Kacelin je po besedilu ustanovnega pisma namenil od svoje posesti Možacu med drugim sledeče: »pri zgornji in spodnji Beli 23 kmetij in goro Sart, pri gori Babi 2 (kmetiji) z vsem, kar k temu spada.«¹¹ Ta posest, ki jo je iskati ob rezijanski Beli, je bila Možacu v 12. stoletju še pomnožena in nekajkrat tudi potrjena. Oglejski patriarh Gerhard (1121—1129) je samostanu podelil še 11 kmetij »na Beli« (aput Uelach). Od starejših potrdilnih listin možaške posesti so nam znane še one patriarha Peregrina (1139), nemškega kralja Konrada III. (1149, maj 15) in papeža Lucija III. (1184, september 19).¹² Odvetništvo v obeh Belah (in duobus villis Vellach, de Volach superiori et inferiori, villarum de Volach) so imeli goriški grofje, odkupil pa ga je od njih leta 1211 samostan.¹³

To je vse, kar vemo o krajih v Reziji do tistih časov, ko je bil sestavljen urbar iz dobe okoli 1240. Od obeh v listinah iz 12. in 13. stoletja omenjenih Bel je »Spodnja Bela« (Uelach inferior) današnja vas Resiutta, furl. Resiüte, tik izliva rezijanskega potoka Bele v Fello-Belo, »Zgornja Bela« (Uelach superior) je današnja rezijanska farna vas, furlansko Resie, italijansko San Giorgio ali Resia, Bela ali rezijansko »tam v Bieli«. Gora, bolje planina Sart, slovensko tudi Žrd, visoka 2324 m, se dviguje na severovzhodni strani Rezijanske doline,

⁸ O grofu Kacelinu: K. Tangl v *Archiv für Kunde österr. Geschichtsquellen*, 12 (1854), 123—136. — H. Witte-Hagenau v *Mitteilungen des Instituts für österr. Geschichtsforschung*, *Ergänzungsband* 5, 425—429. — Glej tudi zgoraj str. 25.

⁹ Prim. Gradivo za zgodovino Slovencev, III, 367, št. 361.

¹⁰ Gradivo, IV, 56., 57.

¹¹ Apud Uelach superius et inferior XXIII mansos et Sartum montem, ad montem Habilem II cum omnibus ad ista pertinentibus.

¹² Gradivo za zgodovino Slovencev, IV, 129, 258, 680.

¹³ Gradivo za zgodovino Slovencev, V, 36, 181, 207.

gora, bolje planina Baba (mons Habilis), visoka 2161 m, pa na vzhodni strani, južno od Kanina.

Naši urbarji naštevajo v Reziji še druge kraje, oziroma nekatere navedenih z drugačnimi imeni. »Spodnja Bela« ali Resiutta je Risciutta oziroma Rescivta in podobno. »Zgornja Bela« je Resia superior, Resia, San Zorzo, San Zorzi. Današnja Ravenca ali Travnik (furlansko Prât, italijansko Prato di Resia) je v urbarju iz dobe okoli 1240 označena z Apud pratum. Današnja Solbica je Stulbica, Stubliza (furl. Stolvizza). Današnji Osojani (furl. Oseà, italijansko Oseacco) so Oziacho, Oseach, Osiacho, Oseacho, Hosseacho. Današnja rezijanska Njiva (furl. Gnive, italijansko Gniva) je Nivva ali Gniua. Rezijanska dolina kot celota je Canalis Rescia, canalis de Resia.

Ta rezijanska posest je del strnjenege posestnega kompleksa, ki ga je imel Možac na ozemlju, čigar vzhodna meja je razvodje med Belo-Fello in njenimi levimi pritoki ter zgornjo Sočo, severna gre preko Montaža in Pontebe do gore Lanza, zahodna pa po visokih vrhovih razvodja med Belo-Fello na vzhodu in vodami v Karniji na zahodu. Vzhodno in južno mejo, ki je hkrati večidel južna meja Rezije, hočem podrobneje opisati, zlasti zato, ker ob njej sorazmerno stari viri navajajo označbe za nekatere vrhove in vode.

Popis teh možaških meja je roka, ki jo je datirati še pod konec 13. stoletja, vpisala pod zaglavjem »confines monasterii Mosacensis« v kodeks, v katerega je vpisan tudi tekst našega urbarja (fol. 46'). Na nekaterih mestih zelo slabo čitljivo besedilo mejnega opisa je na fol. 47 in dalje prepisala neka mlajša roka. Popis meja je objavljen na več mestih Pramperovega furlanskega historično-topografskega leksikona¹⁴ in po V. Joppiju v časopisu Pagine Friulane, 1888, str. 118. Iz Pagine Friulane ga je delno ponatisnil S. Rutar v svoji Beneški Sloveniji (1899, str. 141). Zlasti v odseku rezijanskih meja zelo slabo čitljiva imena sem tudi od svoje strani skušal pravilno razbrati.

Od mejnih točk možaške urbarialne posesti v Reziji našteva popis sledeče, ki jih navajam po vrstnem redu od severa, pa preko vzhodnih na južne meje Rezije.¹⁵

Ad montem Sartum, de monte Sart. Že z ustanovnim pismom je bila možaškemu samostanu podeljena ta gora ali planina (et Sartum montem), danes Sart, slov. Žrd, 2324 m, v severovzhodnem gorskem obrobju Rezije.

Ad montem Caninum. Gora Kanin, z najvišjim vrhom 2585 m.

In Babba, de dicto loco Babba. Tudi že v možaškem ustanovnem pismu omenjena gora ali planina Baba južno od Kanina (Velika Baba, 2148 m, Mala Baba, 1978 m).

Omenjanju gore Babe v popisu rezijanskih meja sledi krajevna označba, ki je zelo slabo čitljiva. Pramperov glosar je vobče nima, Joppi v Pagine

¹⁴ Ant. di Prampero, Saggio di un glossario geografico friulano dal VI al XIII secolo (Venezia 1882).

¹⁵ Za lokalizacijo sem uporabljal mimo jugoslovanskih, italijanskih in avstrijskih specialnih zemljevidov ter citiranega Pramperovega leksikona zlasti še podrobni zemljevid Rezije, ki ga je H. Tuma objavil v letniku XIX (1915) Planinskega Vestnika, pa Tumovo Imenoslovje Julijskih Alp (1929).

Friulane čita »her...pathoc«, sam bi razbral na začetku »henç(?)«, dočim bi bilo na koncu »suc«, vmes bi pa manjkale kake štiri črke. Rutar misli pri tej krajevni označbi na Suhi potok, ki se vzhodno od vasi Učje izliva v potok Učjo in ki je bil dejansko stara meja med bovško in možaško zemljo, nato skozi stoletja meja med avstrijskim in beneškim ozemljem in je danes meja med Jugoslavijo in Italijo.

Flumen Hulenegne. Mlajši prepis popisa možaških meja v videmskem kodeksu ima na fol. 48 pri tem imenu nadpisano Vcee, kar bi bilo potok Učja ali Učji potok (*Uccea*) in bi taka lokalizacija krajevnim razmeram ustrezala. Tudi kasnejše in današnja politična meja (beneška, avstrijska, italijanska, jugoslovanska) slede na krajšo razdaljo potoku Učji.

Meja gre dalje po sredi potoka Hulenegne »usque ad beuerohun Deuilipotoch« in »a dicto Deuilipotoch« dalje. Prampero bere »ad Davascum Denalipotoch«, tekst, objavljen v Pagine Friulane in pri Rutarju, glasi »usque bevorchum de Vilipotoch et a dicto Vilipotoch«. Po Rutarju bi šlo tukaj za označbo mejne točke, kjer se Beli potok imenovana Voda, tik zahodno od vasi Učje izliva v potok Učjo, torej mesto, kjer se vode cepijo (italijansko *biforco*, *biforcamento*; lat. *bifurcus*). *Deuilipotoch* = *de Uili potoch* bi bil rezijanski Bili potok, ki teče od planine na Meji navzdol proti Učji.

Ad locum dictum Mene. Meja, pravkar omenjena planina in prehod od doline Učje v Dol po Meji, v smeri proti zgornjemu Teru, v višini 853 m, rezijansko Tam na meji.

Ad locum dictum Barseq. Po Tumi se višji vrhovi v pogorju Muzcev (*Musi*) imenujejo Vršiči; našteva Vršič nad Rušjem (1860 m) in še dva Vršiča (1875 m, 1837 m).

A dicto loco in Chyadin, a dicto Chyadin. Vrh Kadin (*Monte Cadin*), 1820 m.

Ad locum quid dicitur de Chyamp. *Cima di Campo* (po Rutarju slov. Polje), 1768 m, in pod njim prehod *Forchia Campidello* (1461 m), po Rutarju in Tumi slov. Poljica, oziroma Poljice.

Ad locum quid dicitur Confin. Ime je na današnjih zemljevidih ohranjeno v Casera (*sirarna*) *Confine*, jugozahodno od vrha Javor.

Ad summitatem montis qui dicitur lu Piç di mieçdi. *Lu piç di mieçdi* bi bil slovensko dobesedno vrh Poludnik, Poldnica, Ponca. Nad njim stoji za onega, ki ga gleda od Možaca, sonce opoldne. Italijansko danes *Punta del Mezzogiorno*, 1815 m.

Ad rivum Tuleç. Potok, ki teče izpod gore *Plauris* in se pod Možacem izliva v Belo. Na zemljevidu še danes tamkaj *Stavoli* (staje) *Tugliezzo*.

Rezija. Uprava in gospodarstvo. V okviru meja, ki jih označuje možaško ustanovno pismo in jih navaja popis izza konca 13. stoletja, se v sledečih stoletjih teritorialni obseg posesti možaškega samostana v Reziji ni spremenil. Imena vasi, ki jih s posestnimi enotami, dajatvami in služnostmi našteva v Reziji urbar iz dobe okoli 1240, se ponavljajo tudi v urbarjih, po času kasnejših. Vas je »villa«, soseska pa »comune« ali »comun«. Kot še danes, so bili že v času med 12. in 15. stoletjem kraji Bela, Osojani, Njiva in Solbica

štiri »prave vasi« in soseske v Reziji, z upravnim in cerkvenim središčem »na Ravenci«. ¹⁶

Ob ustanovitvi samostana, oziroma ne dolgo za tem je kot posest Možaca v Rezijanski dolini in v vasi Rezijuti izkazanih vsega 36 kmetij (23 v obeh Belah, 2 pri gori Babi, 11 podeljenih od patriarha Gerharda med 1121 in 1129). ¹⁷ Urbar iz dobe okoli 1240, torej dobrih sto let za tem, našteva v Rezijuti (Spodnja Bela) 21 kmetij in dve polkmetiji, v (Zgornji) Beli 12 kmetij, 2 polkmetiji in 1 kmetijo, ki jo z ozirom na višino dajatev moremo imenovati dvojno kmetijo, na Ravenci 1 kmetijo, v Solbici 3 kmetije in 1 polkmetijo, v Osojanih 6 kmetij in 1 četrtingsko kmetijo, v Njivi 2 kmetije. Vsega torej 45 kmetij, 5 polkmetij, 1 četrtingsko kmetijo in 1 dvojno kmetijo. V razdobju dobrih sto let je torej število kmetijskih enot porastlo od 36 na 49 kmetij in tri četrtinge kmetije.

Dobrih dve sto let kasneje pa je, po podatkih urbarja iz leta 1495, bilo število kmetij v štirih glavnih rezijanskih vaseh (Bela, Osojani, Njiva, Solbica), v primerjavi z urbarjem iz dobe okoli 1240, manjše.

Okoli 1240: 29 kmetijskih enot, 1459: dvajset in pol kmetijskih enot.

Cela kmetija je v urbarjih označena lat. mansus, italij. maxo, maso; polkmetija je lat. mansus dimidius, italij. mezo maxo; četrtkmetija je quarta. Kmetje so massarii. Sirarnica je casaria, chasaria, cascaria.

Mimo dajatev od kmetij se v urbarjih navajajo še manjše dajatve za njive v ledini (agri roncati, ronchi), za izkrčene njive (agri exstirpati) in dajatve od posameznih njiv in travnikov.

O vaški upravi v Reziji nam naši urbarji ničesar ne povedo. Podobno kot na sosednjem Tolminskem in v Furlaniji je stal na čelu rezijanskih vasi decan (decanus, italij. dean), kot nižji upravni organ zemljiškega gospodarstva. ¹⁸ Štiri glavne rezijanske vasi, Bela, Osojani, Njiva in Solbica, so bile štiri vaške soseske, ki so razpravljale o svojih skupnih potrebah na vaških pravicah pri cerkvi na Ravenci. ¹⁹ Tisti, ki so opravljali službo ali funkcijo prisežnega moža v vaških pravicah, so imeli pridevek, lat. iuratus, italij. zurato. Omenjajo se v zaprisežnih zapisnikih možaskih podložnikov na zboru v Rezijuti leta 1336 ²⁰ in v urbarjih iz 15. ter kasnejših stoletij.

Vpogled v gospodarstvo Rezije v srednjem veku nam odpirajo urbarialne dajatve in služnosti (census, fitto, fito). Od domačih živali prevladuje ovca, ki se imenuje tudi kar kratkomalo žival (bestia). Ovce z jagnjeti (ovis cum agno, ovis cum lacte, pegore cum li soi agnelli, pecore cugli agnelli, pegore),

¹⁶ S. Rutar, Beneška Slovenija, 49, 50.

¹⁷ Gradivo za zgodovino Slovencev, III, 56; IV, 129.

¹⁸ Glej zgoraj stran 64 d. — V. Joppi, Un documento storico Mosacense dell'anno 1336 (v prigodnem spisu Nozze Coceani-Bearzi, Udine 1891). — Provveditori sopra feudi, busta 886, Benetke, Archivio di stato. Mozaška notarska knjiga z vpisi od 1328 do 1341, f. 19' (Jacobus decanus de Resia), f. 47 (decanus de Resia), f. 36 (Symon de Ponte de Resia).

¹⁹ Rutar, Beneška Slovenija, 139.

²⁰ V. Joppi, n. n. m., 16 dalje.

ki jih dajejo o Jurjevem, so ena glavnih rednih dajatev. Tu pa tam dajejo tudi ovce brez jagnjet. Vsako drugo leto plačujejo po urbarju iz dobe ok. 1240 o Jurjevem posamezne vasi skupaj določeno število ovac, kar imenuje ta vir dajatev »pro zeber«. Urbar iz leta 1459 omenja dajatev v denarju »per cebre«, ki se služi o Jurjevem.

Za zeber oziroma cebre nisem našel razlage, ki bi me zadovoljila. Mogoče bi bilo domnevati dvojje. Po eni domnevi bi bilo besedo zeber (cebre) spravljati v zvezo s srednjevisokonemškim scober (danes nemško schober), ki pomenja stog, in sem jo v zvezi z dajatvami zasledil dvakrat na vzhodnoalpskem ozemlju, ki je bilo, kot vemo, po političnih, kolonizacijskih in kulturnih zvezah, zlasti v starejši srednjeveški dobi, tesno povezano z ozemljem ob zgornji Beli-Felli, kjer se je razprostiralo jedro možaškega zemljiškega posestva. Na planinskih kmetijah na zgornjem Štajerskem se 1126 omenja dajatev »quod vulgare scobere dicitur«;²¹ v kraju Lassing pri Rottenmannu, tudi na zgornjem Štajerskem, pa ob koncu 13. stoletja dajatev »scober« rži in ovsa.²² V prvem primeru je misliti na stoge sena, v drugem pa na stoge ržene in ovsene slame. »Scober« je tudi mera za določeno število snopov na enem kupu.²³ Pri »zeber« oziroma »cebre« v naših urbarjih bi bilo torej misliti na dajatev sena v stogih, kar je za planinsko in pašniško gospodarstvo možaške posesti v Reziji razumljivo in lahko razložljivo. Ta dajatev bi pa bila za časa zapisa urbarja iz dobe okoli 1240 spremenjena v določeno količino ovac, ki jih morajo vasi vsako drugo leto dajati samostanu; za časa zapisa urbarja iz leta 1459 pa v denar, zato označba »pro zeber«, oziroma »per cebre«. Da bi šlo pri »zeber« za stoge sena kot dajatev, bi potrjeval podatek v seznamu dohodkov možaškega samostana iz leta 1341, ki pravi, da morajo možaški podložniki — razen vazalov in nekaterih drugih izvzetih — dajati samostanu med sv. Martinom in sv. Jurijem seno.²⁴

Druga razlaga bi mogla zeber oziroma cebre spravljati v zvezo s furlansko besedo sevre (tudi cévre, cévri, cevřt), oziroma italijansko ceura, kar pomenja iz vrbja spleten koš, s kakršnim so navadno merili apno. Zeber-cebre bi bila po tej domnevi dajatev v ovcah oziroma denarju namesto apna, označenega po meri, ki je bila zanj navadna.^{24a}

Na razširjeno ovčerejo v Reziji kaže tudi oddaja volne in sira. Volna se pri plačevanju okoli 1240 računa in meri na roke (manus), ki more biti cela, polovična (dimidia manus) ali četrtinska (quarta pars unius manus lane). »Roko volne« stavljam ob stran temu, kar omenjajo pri plačevanju lanu urbarji v vzhodnoalpskih deželah kot »harreiste«, to je po množini tolikšno povesmo lanu, imenovano tudi »handtuol har«, da jo je bilo mogoče ob preji

²¹ Jaksch, Monumenta hist. duc. Carinthiae, III, 252, n. 621.

²² A. Dopsch, Die landesfürstlichen Gesamturbare der Steiermark, 178, n. 29.

²³ A. Schmeller, Bayerisches Wörterbuch, II (izdaja 1877), 361.

²⁴ Battistella, L'abbazia di Moggio, 124.

^{24a} Il nuovo Pirona, 1016. — Gaetano Perusini, Consuetudini giuridico-agrarie della provincia di Udine, Archivio »Vittorio Scialoja« per le consuetudini giuridiche agrarie e le tradizioni popolari italiane, X (1943), pos. odtis, str. 54.

naenkrat potegniti z obema rokama skozi greben.²⁵ Pol roke bi bila polovica te množine.

Kot povsod v alpskih deželah se omenjajo kot dajatev v naših urbarjih pogostokrat siri (caseus, formaglio, formazo, formaso), ki so jih dajali ali v denarju, ali pa v izdelku samem. Pri gruntu kot zemljiški enoti je postavka »solidi za sir« okoli 1240 različna: 3 solidi in 3 veronski (mali denarji), 5, 6, 6 in pol, 8, 11, 12, 13, 16 solidov.

Vse ostale dajatve so plačevali v denarju. Glavne in pri vseh vaseh predpisane so okoli 1240 tri: solidi, ki se plačujejo o Jurjevem, o Mihelovem in o božiču. Enotna postavka dajatve od grunta kot zemljiške enote je: o Jurjevem 4 solidi, o Mihelovem in o božiču pa po 7 solidov. Značaj te dajatve je razviden iz podatka pri vasi Rezijuti, ki pravi, da se plačujejo solidi o Mihelovem in o božiču »pro missa«. Besedo missa bi bilo nemara spravljati v zvezo z messio oziroma messis, kar ne pomeni le žetve, marveč tudi dajatev zemljiškemu gospodu od donosa žetve. »Solidi za žetev« bi bila torej dajatev rezijanskih vasi namesto žitnega pridelka, ki ga rezijanska tla niso dajala v tolikšni množini, da bi prišel v poštev za plačevanje zemljiškemu gospodu. V urbarju iz 1459 je omenjena denarna dajatev o božiču »per mosso« oziroma »mosse«.

Ob treh glavnih plačilnih terminih, Jurjevem, Mihelovem in božiču, so okoli 1240 plačevali v denarju tudi tisti, ki so imeli ledine (agri ronchati, ronchii) in travnike.

Med dajatvami v urbarju iz dobe okoli 1240 je navedena tudi denarna dajatev »pro pitaniza« (pitanica, petiniza, pityniza, pitiniza, pitinyza), v urbarju iz 1459 pa denarna dajatev »per pasta pitiniza«. Pitaniza pride od latinskega pitancia in pomeni priboljšek pri jedi (pasta), ki so ga v samostanih nudili mimo navadnih jedil in pijač. Ta dajatev »za priboljšek« znaša ok. 1240 v Rezijuti 2, v ostalih rezijanskih vaseh, kjer se plačuje, povprečno 8 solidov, v urbarju iz leta 1459 pa po 5 solidov od kmetijske enote.

Urbar iz leta 1459 navaja pri posameznih kmetijah v rezijanskih vaseh še dve dajatvi, ki ju urbar iz dobe okoli 1240 ne pozna.

O Mihelovem plačujejo kmetije denarno dajatev »per preii«. To spravljam v zvezo z besedo presa, ki pomenja občinsko zemljo, razdeljeno po deležih (presa) med občane, predvsem zaradi pridobivanja sena.^{25a}

Druga, urbarju iz dobe okoli leta 1240 neznana dajatev je v denarju »per fery de caualli«, torej »za konjske podkve«. K temu je primerjati citat »fiergicis de la chavala«, ki ga za leto 1381 navaja furlanski besednjak Il nuovo Pirona, str. 312.

Le malo je kmetij, pri katerih je namesto vseh dajatev navedena kot davščina samo skupna vsota v denarju; okoli 1240 dve v Rezijuti, ki dajeta namesto vsega po 3 veronske libre; ena v Beli, ki daje skupno 20 solidov.

²⁵ A. Mell v Mittheilungen des Histor. Vereines für Steiermark, 41 (1893), 168.

^{25a} Il nuovo Pirona, 806 (fit... per lis presis di prat, najemščina za deleže travnika, citat iz leta 1413). — Perusini, razprava omenjena pri opombi 24 a.

Denar so računali po veronskih librah, solidih, denarjih in veronskih malih denarjih (parvi). Računi v urbarjih kažejo, da so šteli na eno libro 20 solidov, na en solid pa 12 malih denarjev. Denarji so del števne marke, na katero je šlo 160 denarjev.

Glavni plačilni termini so: velika noč (za desetino od malih živali), Jurjevo (24. aprila, za pitanico, za dajatev imenovano zeber, za dajatev od ledin, za ovco z jagnjetom), sv. Gervazij (19. junija, za planinske koštrune in sir), sv. Marjeta (13. julija, najemščina za planinske pašnike, obstoječa v koštrunih in mleku), Mihelovo (29. septembra, za ledine, desetina od žita), božič (25. decembra, dajatev za ledine in za »mosse«).

Od služnosti je okoli 1240 bila glavna prenašanje tovara (soŷma). Pravilo je, da je morala vsaka kmetija opraviti enkrat na leto po eno tovorjenje, po dvoje pa, če je imela konja. Od stvari, ki so jih tovorili, je v urbarju iz dobe okoli 1240 omenjen ječmen (*bracium*), kar je samostan potreboval pač za izdelavo piva. V urbarju iz leta 1495 je omenjena dajatev v denarju namesto ječmena (*per braxe*).

Kot še danes, je bila že v srednjem veku poglobitna gospodarska panoga v Rezijski živinoreja. Že sem omenil, da so bile ovce ena glavnih rednih dajatev in da kaže na zelo razširjeno ovčerejo pogosta oddaja volne in sira. Sir je bil celó tako pomemben produkt, da so ga rezijanske vasi služile namesto žitne desetine, kajti žito je uspevalo in uspeva v Rezijski le slabo. Sir so oddajali v teži po librah, vsaka vas množino, določeno v urbarju. Urbarji iz 15. stoletja nam predočujejo v Rezijski razvito planinsko gospodarstvo s planinskimi pašniki (*pasculi di monte*), sirarnicami (*casaria, caxaria*) in tamarji (*tomar*). Po imenu se navajajo rezijanske planine: Krnica (ki jo bo enačiti z rezijansko planino Njivico, obstoječo še danes), Črni potok (ki je tudi še danes rezijanska planina), Pradolina, Ždrinica in Žrd-Sart. Rezijuta je po urbarju iz leta 1459 imela planino Kanin (*paschuli de monte Canino messo in canalle de Resia*); še danes je ta planina, ki je pripadala tej pofurlanjeni vasi, v furlanskih rokah.²⁶

Začetek gorske pašnje je bil o sv. Gervaziju (19. junija). Takrat so dajale rezijanske vasi, ko so »šle v goro«, kot prvino (*per nome de primicia*) koštruna, »prvega koštruna, ko gredo v goro«. Pičel mesec za tem, o sv. Marjeti (13. julija), je bilo plačati činž za planine, ki je obstajal v koštrunih in mleku. Mleko so merili na mernike ali *measure* (*missuri*). Po možaškem urbarialnem zapisniku iz leta 1341 je šlo na eno *mensuro* 8 starov, na en star pa 8 naf, na eno *mensuro* torej 64 naf.²⁷ Iz ene *measure* so napravili 20 funtov sira možaške teže. Še v novejši dobi so pomolženo mleko merili na nafe ali nape (čáše) ter so po njih sirarji računali deleže mezdarjev, to je lastnikov živine na planini.²⁸ O svetem Martinu je tudi bilo, ko je, po podatkih urbarja iz leta 1459, zemljiško gospodstvo — to je možaški samostan — pošiljalo

²⁶ H. Tuma, Naše planine, Jadranski almanah za leto 1924, 78, 79.

²⁷ A. Battistella, L'Abbazia di Moggio, 124. — Naf, nafa, napa, čáša.

²⁸ H. Tuma, Naše planine, 87, 89.

na planine mlekarje (latari), da bi delali sir. Že štiri dni poprej je pa samostan poslal v Rezijo šest starov soržice (mistura), ki so jo po določenem ključu porazdelili med sirarnice štirih rezijanskih vasi, Solbice, Osojan, Bele in Njive. V te kraje so tudi poslali in tamkaj porazdelili poldrug star soli, ki je bila pač potrebna pri izdelavi sira. Zapriseženec (iurato) je bil dolžan soliti in ravnati s sirom. Če bi se ta po njegovem pogrešku pokvaril, dolžan je bil v teku šestih mesecev nadoknaditi ga.

Rezija. Prebivalstvo. — Etnična sestava prebivalstva je do neke mere razvidna iz imen, ki jih za kmete in ostale urbarialnim dajatvam podvržene osebe naši urbarji navajajo.

Zgodovinski in jezikovni razlogi govore za to, da se je v Rezijo in z njo hkrati v zgornjo dolino Bele-Felle ter v nekatere stranske doline razprostrla starejša slovenska kolonizacija od koroške strani. Glavni slovenski dotok v dolino reke Bele-Felle in v njene stranske doline je staviti v skoraj četrto tisočletja trajajočo dobo, ko je od 828 do 1077 bila Furlanija politično-upravno združena s Karantanijo-Koroško.²⁹ Prav za konec te dobe imamo v omembi obeh Bel v ustanovnem pismu možaške opatiije (okoli 1085) najstarejše znane toponomastične nazive slovenskega izvora za Rezijo. Grof Kacelin, ki ga moremo imenovati ustanovitelja samostana v Možacu, ima tesne posestne in — kot se kaže — tudi robinske stike s severom, ki so mogle kolonizatorične stike med Koroško in Rezijo pospeševati.³⁰

Slovenski dotok, ki je prišel od koroške strani, je naselil, v skromnem obsegu sicer, dolino reke Bele-Felle s stranskimi dolinami, nekako do njenega izliva v Tilment. Ondotna slovenska krajevna imena, ki jih je pa po številu manj od neslovenskih, kažejo na to nekdanjo naselitev po Slovencih. Danes se ne govori več slovensko v glavni dolini Bele-Felle in v stranskih dolinah Pontafeljskega potoka (Pontebbana), Dunje (Dogna) in Reklanice (Raccolana). Edino Rezija je še ohranila slovensko govorico. Ostro v prirodi načrtano južno mejo rezijanskega ozemlja, ki je kot zemljiška posest in v cerkvenem oziru spadalo pod Možac, sem že omenil. Meja na Muzcih, Kadinu in Javoru se sklada s črto, preko katere od severnih strani razprostirajoč se slovenski živelj ob starejši naselitvi ni segel. Do te črte se govori še danes slovenski rezijanski dialekt, ki se loči od narečij ostalih beneških Slovencev. Njegov začetni razvoj kaže na zveze s Koroško.³¹

Za časa, ko je bil okoli 1240 sestavljen najstarejši znani urbar za Rezijo, je moralo biti slovenstvo v dolini reke Bele-Felle in v stranskih dolinah (razen v Reziji) že močno razredčeno. Glavna dolina Bele-Felle je del enega najpomembnejših prometnih potov med Italijo po eni in vzhodnimi Alpami ter srednjim Podonavjem po drugi strani. Promet je v te po Slovencih le pičlo

²⁹ Jaksch-Wutte, Erläuterungen zum Historischen Atlas der österreichischen Alpenländer, I/4, 52, 58, 227—229.

³⁰ O Kacelinu zgoraj, str.

³¹ F. Ramovš v Časopisu za slovenski jezik, književnost in zgodovino, 7 (1928), 107 dalje in Dialektološka karta slovenskega jezika, 43.

naseljene kraje pripeljal nedvomno marsikaterega tujca, takó od juga kot od severa. Glavna dolina Bele-Felle s stranskimi dolinami Pontebane, Dunje in Reklanice se je v teku stoletij povsem poromanila, vse tja do Pontebe, to je do tja, do koder je segala politična meja oglejskega patriarhata, od leta 1420 pa beneške oblasti v Furlaniji.

Osebnna imena slovenskega izvora v vaseh glavne doline reke Bele-Felle so v urbarju iz dobe okoli 1240 in v virih iz 13. in 14. stoletja že redka, ali pa kažejo priimki, da je veljala slovenska etnična pripadnost posameznika že za izjemo med prevladujočim romanskim življem. Takó, če se v urbarju iz okoli 1240 v vasi Villa nova pri Chiusaforti (Kluže) imenuje neki Stojanov mlin, v kraju Chiusaforte samem pa 1336 neki Nedal.³² Ob zgornjem Tilmentu kažejo priimki kot »Nicolaus filius quondam Jacobi Sclavi« ali »Wolricus Sclavus« (1296 v Huminu-Gemoni) na etnično pripadnost dotičnega, ki je bila izjemna in različna od etnične pripadnosti ostalega prebivalstva in je zato kot taka posebej poudarjena. To je prav takó, kot če so v teh krajih ali v dolini Bele-Felle Nemcem, naseljenim med Romani, dajali priimek »Pavarus sive Payerus« (Bavarec) ali »Teotonicus« (Nemec).³³

Od stranskih dolin reke Bele-Felle je morala biti slovenska naseljenost močnejša le v Reziji, da se je mogla ohraniti in da se je ohranila vse do danes. Za dobo, ko so bili med 13. in koncem 15. stoletja sestavljeni naši urbarji, govore zanjo zlasti v njih zapisana imena oseb.

Ob vходу v Rezijo, v »spodnji Reziji« listin iz 11. in 12. stoletja, danes Resiutta imenovanem kraju, se po urbarju iz dobe okoli leta 1240 slovenska osebna imena (Cragvvl, Stanigoyh, Zernucha, Bilina, Gorianin) še močno vrste poleg takih romanskega, germanskega in krščanskega izvora. Priimek »Schiauo«, ki ga najdemo pri imenih iz Resiutte v možaskem urbarju iz leta 1499, pa kaže, da je takrat »Sloven« med romanskim prebivalstvom že postajal izjema in da je ta prav zato tak priimek dobil (Biasio Schiauo, Juri Schiauo, Andrea Schiauo). Danes furlansko Resiutto, ki jo Nemci po slovenski Beli imenujejo Fellach, označuje potnik iz 16. stoletja še kot kraj, kjer se govori laško, nemško in slovensko.³⁴

V urbarju iz dobe okoli 1240 naletimo na podobno spreminjanost osebnih imen kot takrat v Resiutti tudi v vaseh doline Rezije. Mimo slovenskih imajo kmetje imena in priimke krščanskega, romanskega in germanskega izvora. Na eni in isti kmetijski enoti sta posestnika Leonard in Gorjanin, Rajnmer in Gorjanin, Moras in Golob, Večeslav in Rudolf, Nikolaj in Ivan, Stanigoj in Gerard, Cuz in Dobligoj itd. Taka mešanica imen sega prav do zadnjih vasi v Reziji. Podobno pestrost slovenskih, romanskih, germanskih in krščanskih

³² V. Joppi, Un documento storico Mosacense dell'anno 1336, 16.

³³ V. Joppi, Un documento storico Mosacense dall'anno 1336, 15. — Battistella, L'abbazia di Moggio, 124 (1341). — M. Borgialli v Memorie storiche Forogiuliesi, X (1914), 76.

³⁴ F. Stelè v Glasniku Muzej. društva za Slovenijo, 20 (1939), 309.

imen kažejo še listine za Rezijo iz 14. stoletja (na primer slovenska imena: 1338, Drusič v Osojanih; 1337, Godič; 1336, Stanigoy, Juri Sabadinus).³⁵

V 15. stoletju pa zginejo v rezijanskih vaseh slovenska imena in priimki skoraj povsem. Imena in priimki so in zvene po ogromni večini beneško-furlansko-italijansko. Navajam za primer imena in priimke iz rezijanskih vasi, kot so zapisana v desetinskem zapisniku, dodanem možaškemu urbarju iz leta 1499. Priimki so deloma taki, kot jih najdemo še danes v Reziji (na primer Brida, Florjan, Klemente, Leonardo, Longino, Negro). Kaže se, da je z beneško oblastjo v Reziji, po letu 1420, prišlo do močne italijanizacije oziroma furlanizacije rezijanskih priimkov.

Solbica (in Stublica). Piero de Linza, Piero de Filippo, Blas de Lenardo de la Quaia, Blas de Simon, Drea de Stefano, Lenart de Stefano, Mathia Dumina, Drea Quaia, Zuan Brida, Piero Brida, Blasot de la Sieza, Piero Negro.

Osojani (Oseach). Piero Iudiz, Toni Domat de la sega, Zuan di Chiariciam, Drea de Blas, Martin fiol Toni Mosich, Michiel di Tomat, Bertol de Tomat, Blas de Zuan de la Sieza, Mathio Iudiz, Mathia Lungim, Toni Moclot, Piero Moclot, Michiel Iudiz, Climent.

Njiva (Gniua). Zuan de Juri, Tomat Coperet, Jury Copet, Lenart Juri, Stefano Copet, Jaromo de Celan, Briesta, Florean, Zuan Juri.

Bela (in San Zorzi). Zuan del Mediga, Blas de Domenis, Pauli Bilina, Spetin Lungina, Domingo Bulich, Toni Ualentin, Zuan Biline, Stefano Oliuo, Tomat del Medi, Toni Ualentin, Domingo de Pieris, Toni Tulus, Tomat Zorzi, Jaronim de Pieris, Zuan Ninz, Piero del dean, Jacum del dean.

* * *

Možaška posest v Solkanu in Branici.³⁶ Povsem drugačen gospodarski značaj kot rezijanska ima posest, ki jo je imel Možac v Solkanu pri Gorici in v Branici v Vipavski dolini. Urbarialni dohodki od posesti v obeh krajih so šli gostišču sv. Nikolaja di Levata pri Ogleju, ki je imel to posest že od svoje ustanovitve okoli leta 1100.

Za časa zapisa urbarja iz dobe okoli 1240 je imel Možac v Solkanu enajst kmetij. Od teh je enajsta plačevala na leto po 100 denarjev, ostalih deset je pa služilo s pridelki, deloma in le nekaj malega v denarju. Ni težko uganiti, da je teh 10 kmetij ona starejša posest, ki jo je imel Možac v Solkanu že od svoje ustanovitve; kmetija, ki plačuje zgolj v denarju, je pa kasneje pridobljena. Dajatve v pridelkih so: tri mere (mensura) pšenice in dve meri ovsa na leto, pa vino, ki ga mora vsaka kmetija voziti v oglejski hospital. Vsaka kmetija daje izmenoma, eno leto po 7, drugo pa po 3 denarje, poleg

³⁵ Joppi, 18; — Možaška notarska knjiga 1328—1341, Benetke, Archivio di Stato (Provveditori sopra i feudi), busta 886.

³⁶ Podatki o pridobitvi in usodi možaške posesti v Solkanu in Branici zgoraj na strani 25 in dalje.

tega še male služnosti za oglejski hospital, to je ob trgatvi neokvašen kruh (azima) in pišče, o pustu pa kokoš.

Kdaj je Možac dobil dokaj obsežno posest v Branici pri Rihemberku, ne vemo. Ondod je imel okoli leta 1240 Možac 56 kmetij. Iskati jih je v dolini, v kateri teče potok Branica, in na gričevju med Branico in Vipavo (okoli Erzelja, Gabrij in Šmarja).

Osnovna dajatev od vsake možaške kmetije v Branici je ovca z jagnjetom o Jurjevem, poldrug pisinal (pisinale) pšenice, dve vedri (situla) vina, 8 pisinalov ovsa ter desetina od živega in vsega pridelka.

Mimo tega so v Branici na leto dajali oziroma plačevali še ob raznih plačilnih terminih, to pa: o Jurjevem vsaka kmetija neokvašen kruh in vrč vina, pisinal ovsa in toliko, kolikor bi upravnik hospitala v Ogleju zahteval pšenice in vina, kar je bilo treba tjakaj tudi prepeljati. O Martinovem vsaka kmetija dva denarja namesto krave, ki bi jo kmetije morale dajati, dalje namesto dajatve mesa 16 denarjev ali dve ovci, kokoš, opresen kruh in vrč vina, pisinal ovsa in en denar namesto desetine od lanu. O sv. Jakobu so bili Možacu podložni Braničani dolžni voziti desetino od žita, zelo dobro prevejanega in očiščenega, kamor bi to zahteval upravnik oglejskega hospitala. Temu morajo dajati ob tej priliki in ko plačujejo desetino od sirka (surgum), opresen kruh, kuhano kokoš in vrč vina. O pustu mora dati vsak kokoš, opresen kruh in vrč vina. Od vseh starih in od vseh na novo narejenih vinogradov je plačevati desetino, tudi če so dali opresen kruh in kokoš. Vrč (sciphus) je mera za tekočine; sedem jih je šlo na eno vedro (situla), sedem veder pa na eno orno (urna). Pisinal ali pesonal je mera za žito.

Mimo 56 kmetij je plačevalo Možacu v Branici okoli 1240 še 16 oseb, od največ 24 denarjev pa do najmanj 8 denarjev, skupaj 240 denarjev. Prejkone so bile to denarne dajatve za manjšo posest, verjetno vinograde. Dve slovenski imeni (Janes, Stoian) bi kazali, da gre za domačine, pristavki gospod, gospa, magister, pisar, pri imenih ostalih pa, da gre za posestnike nekmečkega stanu (uxor domini Wolrici, domina Maza, dominus Hvgo, domina Petres, magister Cvonradus, magister Lyebman, Bernardus scriba).

URBAR IZ DOBE OKOLI 1240

REZIJA

Census in Risciutta^{a 1}

In Risciutta¹ Malfat solvit 3 libras Veronensium in pentecosten. — Sabatinus 1a ovem cum agno in festo sancti Georgii et dimidium manum lane et 2 solidos pro pitaniça. In festo sancti Michaelis 7 solidos pro mossa, caseum valens 5 solidos pro decima et in festo nativitatis domini 7 solidos pro mossa. — Cragvvl 3 libras Veronensium sicut Malfat. — Cuzina solvit sicut Sabatinus. — Stanigoych solvit sicut Sabatinus. — Cuz solvit tantundem. — Cusolt solvit tantundem. — Martiniz^b solvit tantundem. — Wolrich solvit tantundem. — Mathia et Zernuocha solvit tantundem. — Chvonradus solvit tantundem. — Pidruz solvit tantundem. — Ruscit et Pidruz solvunt tantundem. — Peter et filius solvunt tantundem. — Marchuardus solvit tantundem. — Pizin cum matre solvit tantundem. — Minga solvit tantundem. — Berzolgya solvit tantundem. — Henricus solvit tantundem.

Item Zernuocha solvit omni anno in festo sancti Georgii 1a ovem sine lacte, quartam partem unius manus lane et 1 solidum pro pitaniza. In festo sancti Michaelis 3 solidos et dimidium, caseum valens 2 solidos et dimidium pro decima, in festo nativitatis domini 3 solidos et dimidium.

Brusamulin solvit tantum sicut Zernuocha, preter quod solvit in festo sancti Georgii dimidium ovem cum^{bb} lacte.

Item omnes insimul solvunt 10 oves pro zeber in uno anno, in^c secundo anno nichil solvunt.

Item de roncatis agris. Henricus solvit 5 solidos in festo sancti Michaelis, in nativitate domini 40 solidos et 1 sovnam braçii.

Item Maiuz in festo sancti Michaelis 22 solidos et in nativitate domini 40 solidos.

Bilina 20 solidos in festo sancti Michaelis et in nativitate domini 6 solidos et decimam de uno agro.

^a F. 24. ^b F. 24'. ^{bb} *Glede na končni račun bi bilo pravilno sine lacte.* ^c F. 25.

¹ Na Beli, rezijansko Tam na Bieli, furlansko Resiùte, italijansko Resiutta. Že v 11. in 12. stoletju »Spodnja Bela«, Uelach inferius (glej zgoraj str. 287), še v 16. stoletju Fellach (glej str. 295).

Gorianin 20 solidos in festo sancti Michaelis.

Item Malfaht et Cragul solvunt decimam de tribus agris.

Item magister Wolricus et Pirut solvunt decimam.

Item Pirut 20 solidos. Item Mang 6 denarios pro prato in Castayn.^d

Summa denariorum 30 libre et 13 solidi, cum pityniza qui sunt 40 solidi.

Summa ovium cum lacte 24 oves et unam et dimidam sine lacte preter zeber.^e

Item in uno anno 10 sine lacte et in alio nichil solvunt.^f

Isti solvunt bracium: Artuicus, Martinus, Wolrich, Zernuocha, Galluz, Chvonradus, Pidruz, Peter, Peter cum filio, Marchvardus, Pizin cum matre, Minga, Jacobus, Pusoldt.

Unusquisque debet portare sovnam 1a et quicumque habet equum debet ducere 2 sovmas. Item Muliz cum Domenis 1a sovma. Et si habet equum debet 2 sovmas Sunt in universo sovme 24 et si habent equos 48.^g

Census^h in Resia superiori²

In Rescia superiori.² Mina solvit in festo sancti Georgii ovem 1a cum agno et 4 solidos. Item in festo sancti Michaelis 7 solidos et in nativitate domini 7 solidos. Item pro caseo 6 solidos et dimidium. Item 2 sovmas si habet equum, si non habet tantumodo unam sovnam. Item dimidiam manum lane.

Soht solvit tantundem sicut Mina. — Marchuardus solvit tantundem, sed pro caseo 8 solidos. — Leonardus et Gorianin solvunt tantundem sicut Marchuardus. — Bilina solvit tantundem sicut Mina, sed pro caseo solvit 6 solidos. — Muset solvit sicut Bilina. — Giruz solvit sicut Bilina, sed pro caseo 8 solidos. — Zernigoy et Stoian solvunt sicut Bilina, sed pro caseo 8 solidos. — Moseygna solvit sicut Bilina, sed pro caseo 5 solidos.ⁱ — Pangy solvit sicut Moseygna, sed non pro agro, sed prato solvit 5 solidos in festo sancti Michaelis. — Cuz 20 solidos in festo sancti Michaelis. — Reynmerus et Gorgyanin solvunt sicut Giruz. — Ruopret dimidiam ovem cum dimidio agno, 2 solidos in festo sancti Georgii, in festo sancti Michaelis 3 solidos et dimidium. Item in nativitate domini^j 3 solidos^k et dimidium. — Cusin solvit sicut Ropreht, sed pro caseo 3 solidos et 3 Veronenses, et ambo solvunt dimidium manum lane et 1 sovnam et si habent equum 2 sovmas. — Misut, Cuz et Maria solvunt 2 oves cum agno, 8 solidos in festo sancti Georgii, pro caseo 16 solidos. Item in festo sancti Michaelis 14 solidos et in nativitate domini 14 solidos et unam manum

^d Od Item Pirut do Castayn od roke 13. stoletja, ki pa je kasnejša od roke glavnega teksta (roka B). ^e Od et unam do zeber prečrtano. ^f Od Summa denariorum do solvunt od roke 13. stoletja, ki je kasnejša od roke glavnega teksta (roka C). ^g Od et si do equos 48 pripisano od druge, od glavne ne mnogo kasnejše roke. ^h F. 25' prazno. F. 26. ⁱ Sledi prazna vrsta z razuro. ^j F. 26'. ^k Pri solidos razura.

² Bela, rezijansko Tam v Bieli, Biela, tudi Šan Džorč ali Sveti šan Džorč; furl. Résie, italij. Resia ali S. Giorgio. Že v 11. in 12. stoletju »Zgornja Bela«. Uelach superiorius (glej zgoraj str. 287).

lane. Item Misut pro 1o agro 15 solidos. — Muganz 10 solidos in nativitate domini.

Summa bestiarum 14 oves cum agnis in festo sancti Georgii. Item 7 manus de lana. Item 56 solidi. Item¹ in festo sancti Georgii in uno anno 7 oves et in alio nichil solvunt. Item in festo sancti Michaelis 6 libras Veronensium et 13 solidos. Item 5 libras et 8 solidos in nativitate domini, preter caseum in festo sancti Michaelis. Item 14 sovmas, et si habet equos 28 sovmas.

Summa^m 14 libre et 17 solidi, cum pitiniza qui sunt 56 solidi.

Apud pratum³ mansus solvit 14 solidos in festo sancti Michaelis et 14 ad nativitatem domini, in festo sancti Georii 8 solidos, duas oves, de tercio ad tercium annum unam ovem sine lacte, pro caseo 6 solidos.

In Stulbiça⁴ sunt 3 mansi et dimidius. — Moras et Colob solvunt 2 oves cum agno. Item unam manum lane. Item 8 solidos in festo sancti Georgii. Item uno anno dant 1am ovem et in alio non dant. Item 16 solidos pro caseo. Item in festo sancti Michaelis 14 solidos et in nativitate domini 14 solidos et 1am sovnam, si habent equumⁿ duas.

Gallus et Johannes solvunt tantundem. — Wekeslav et Ruodolfus tantundem solvunt. — Galliana solvit dimidium quantum Gallus et Johannes.

Item in eadem villa solvunt annuatim 8 libras Veronensium antedicti. In pentecosten.^o

Summa^p denariorum 14 libre et 6 solidi, cum pitinyza qui sunt 28 solidi, 7 oves cum agnis, in uno tres sine lacte et in alio nichil solvunt.

In^q Oziacho⁵ sunt 6 mansi et unam quartam.

Svettiz et Stoian solvunt 2 oves cum agno, unam manum lane, 8 solidos in festo sancti Georgii. Item pro caseo 11 solidos. Item in festo sancti Michaelis 14 solidos et in nativitate domini 14 solidos. Et 2 sovmas, si habent equum 4 sovmas.

Nicholaus et Ivvvan solvunt tantundem, sed pro caseo solvunt 12 solidos et in uno anno unam ovem et in alio anno non dant. — Stanigoy et Gerardt solvunt sicut Nicholaus et Ivvvan, sed pro caseo dant 16 solidos. — Sitich et Tûz solvunt sicut Nicholaus et Iuvvan, sed pro caseo dant 13 solidos. — Supina et Piz solvunt sicut Nicholaus et Iuvvan, sed pro caseo dant 13 solidos. — Stanigoy et Sabatinus solvunt sicut Nicholaus et Iuvvan, sed pro caseo dant 16 solidos.

Svvetiz dimidiam ovem, 2 solidos in festo sancti Georgii. Item pro caseo 2 solidos et dimidium. Item in festo sancti Michaelis 3 solidos et dimidium.

¹ F. 27. ^m Od Summa do 6 solidos pred In Stulbiça od druge, od glavne nekoliko kasnejše roke (roka D). ⁿ F. 27'. ^o In pentecosten dodano od druge, od glavne ne mnogo kasnejše roke. ^p Od Summa do solvunt od roke D, omenjene pri opombi m. ^q F. 28.

³ Ravenca ali Travnik, furl. Prât, italij. Prato di Resia, vas v Reziji.

⁴ Solbica ali Stolbica, furl. Stolbizza, vas v Reziji.

⁵ Osojani, tudi Osejane, furl. Oseà, italij. Oseacco, vas v Reziji.

Et in nativitate domini 3 solidos et dimidium. Et dimidiam sovnam, si habet equum integram.

Summa^r ovium 14 cum agnis et 1 sine agno.^s Summa denariorum in festo sancti Georgii 50 solidi. Item 5 oves sine lacte in uno anno, in secundo non dant. Item in festo sancti Michaelis 6 libras et 2 solidos et dimidium. Item in nativitate domini 4 libras et 7 solidos et dimidium. Summa omnium denariorum dicte ville.^t Summa^u denarii 13 libre, cum pitaniza qui sunt 56 solidi et^v 28 solidi pro agris exstirpatis. In uno anno 5 oves sine lacte, in secundo nichil solvunt.

In N i v v a⁶ sunt 2 mansi.

Cuz et Dobligohy 2 oves cum agnis, 8 solidos, unam manum lane, ovem 1am sine lacte in uno anno, in secundo vero non dant, in festo sancti Georgii. Item 12 solidos pro caseo. In festo sancti Michaelis 14 solidi et in nativitate domini 14 solidi et 2 sovmas, si^x habent equum 4 sovmas.

Item Bonus et Stephanus solvunt tantundem sicut Cuz et Dobligoy. Item Dobligoy 2 solidos.

Summa 4 oves cum agnis et unum^y anno 1am ovem sine agno. In festo sancti Georgii 16 solidos. Item in festo Michaelis 30a solidos et in nativitate domini 28 solidos.

Summa^{aa} denariorum 3 libre et 14 solidi, cum pitaniza qui sunt 16 solidi.

Summa super omnia de Mocio,⁷ Ovedas,⁸ Rescivta⁹ et de Canali Rescie.^{bb 10} Item 63 oves cum lacte. Item 28 oves sine lacte in uno anno, et in alio nichil solvunt, et 30 manus lane.

* * *

SOLKAN

In^{cc} Celcano¹¹ 11 mansi. Undecimus solvit denarios 100. Decem vero quilibet 3 mensuras frumenti, annone 2 mensuras, de vino dant medietatem,^{dd} et quilibet carrant usque Aquilegiam.¹² In vindemiis quilibet azimam et pullum hospitali. In carnisprivio quilibet hospitali dat gallinam. Item in uno anno solvunt 7 denarios, in secundo vero 5.

^r F. 28'. ^s et 1 sine agno *prečrtano*. ^t *Sledi vrsta razure*. ^u *Od Summa do nichil solvunt od roke D, omenjene pri opombi m.* ^v *Za et črtano pro decimis*. ^x F. 29. ^y *Orig.: onum.* ^{aa} *Od summa do mansus lane na koncu sledečega odstavka od roke D, omenjene pri opombi m.* ^{bb} *Za Rescie razura.*

^{cc} F. 39. ^{dd} *Za medietatem razura.*

⁶ *Njiva, furl. Gnive, italij. Gniva, vas v Reziiji.*

⁷ *Moggio, Možac, rezijansko Mužac.*

⁸ *Ovedasso, v dolini Felle, furl. Ovedàs in Davedas.*

⁹ *Glej opombo 1.*

¹⁰ *Dolina Reziije.*

¹¹ *Solkan pri Gorici.*

¹² *Oglej (Akvileja).*

BRANICA

Circa Riffemberch.^{ee 13} In Berniza¹⁴ 56 mansi. Quilibet solvit ovem cum agno in festo sancti Georgii. Item unum pisinale et dimidium frumenti et 2 situlas vini, de quibus fit ex septem urna. Item annone 8 pisinales et decimam de vivis et de omnibus que colunt. Item in festo sancti Georgii quilibet azimam et sciphfum vini, annone 1 pisinale, insuper petitionem secundum quod videtur hospitalario in frumento et vino, et carrant usque Aquilegiam.¹² In festo sancti Martini quilibet duos denarios pro vacca quam tenentur dare. Pro ratione carniū omni anno 16 denarios vel duas oves. Item in dicto festo gallinam, azimam et scipfum vini, ex quibus 7 fit situla vini, et 1 pisinale annone. Item quilibet denarium pro decima lini. In festo sancti Jacobi ducunt decimam grani ubi hospitalarius precipit, et excuciant et purgant valde bene, et hospitalario quilibet dat azimam et coctam gallinam et sciphfum vini. Tantundem quando solvunt decimam surgī. In carnisprivio quilibet gallinam, azimam et sciphfum vini. Item de omnibus vineis quas de novo fecerunt vel prius habuerunt debent decimam dare, decima vero soluta quilibet tenetur dare azimam et gallinam.

Reditus^{ff} ecclesie sancti Wolrici in Karst.¹⁵ — Octo peče vinee. Unus mansus in Carsto, qui reddit 8 libras et 3 xenia. Item unus mansus, qui iacet iuxta Rup,¹⁶ qui reddit 40a denarios et duo xenia. Item Vidmannus 16 denarios et duo xenia et urnam vini.

Isti^{gg} solvunt censum in Breniza.¹⁴ — Jacobus 24or. — Item Agnesa 16 denarios. — Item uxor domini Wolrici 16 denarios. — Item German 16 denarios. — Item Dietmarus 16 denarios. — Item Janes 16 denarios. — Item domina Maza 16 denarios — Item dominus Hygo 16 denarios. — Item domina Petres 12 denarios. — Item uxor Diez 10 denarios. — Item magister Cvonradus 8 denarios. — Item Gerardus 8 denarios. — Item magister Lyebman 16 denarios. — Item Pezco 10 denarios. — Item Bernardus scribe 12 denarios. — Item Stoian 12 denarios. — Item 16 denarios pro ove una.¹⁷

^{ee} Circa Riffemberch nadpisano od roke kasnejšega 13. stoletja. F. 39'. ^{ff} F. 41. ^{gg} F. 43.

¹³ Rihemberk.

¹⁴ Branica pri Rihemberku.

¹⁵ Cerkev sv. Urha v Rihemberku (danes Branik), ki je spadala pod Možac. V zapisniku posesti goriških grofov iz dobe okoli leta 1200: apud sanctum Wolricum in Breniz. Glej zgoraj str. 110. O Rihemberku z označbo, da leži na Krasu, glej podatke zgoraj na strani 43.

¹⁶ Verjetno Rupa, južno od Gorice.

¹⁷ Ta odstavek je bil po Jakschu, ki ga je, misleč, da se nanaša na Brnco pri Beljaku, objavil v svojih Monumenta historica ducatus Carinthiae, IV, 249, napisan od roke, ki jo je datirati v dobo okoli leta 1270.

URBAR IZ LETA 1459

REZIJA

Rexia²

Comune de ditta villa de dare per fitto de maxi 6½, messy in dita villa como qui apare: L 72, S 10, p —.¹⁵

Per braxe, a L 3, S 4, per maxo. — L 19, S 4, p —.

A sancto Michelle per preii, L 2, S 6, p 4, per maxo. — L 14, S —, p —.

Per fery de cauuallo, a S 18, p 8, per maxo. — L 5, S 12, p —.

Per mosso, a S 14 per maso. — L 4, S 4, p —.

A sancto Zorze per pasta pitiniza, a S 5 per maxo. — L 1, S 10, p —.

Per pasta de mazo, a S 8 per maxo. — L 2, S 8, p —.

A nadalle per ronchii: L 9, S 9, p —.

A sancto Michelle per ronchii: L 5, S 18, p —.

A sancto Zorze per ronchii e per cebre, a S 10 per maxo. — L 3, S —, p —.

A nadalle per mosse, (a) S 14 per maxo. — L 4, S 4, p —.

Per mezo maxo L 2, S —, p —.

Bertollot del miedi de dare per fitto de vno mullino, posto suso laqua della Rexia,¹⁶ a presso lo ponte de sotto, a nadalle, L —, S 6, p —.

1459 adi 13 aprile etc. del dito contady per Grigor messo 5 L, S 6, p —.

E dano[dare]^a de Rexia hogni anno pecore 2 per maxo, cugli agnelli bony et sufficienty. Sono pecore 12.

E denno dare a sancta Margaritta per fitto de paschulli de monte Carniza¹⁷ molti unum (?), missury (5) de latte.

E de dare paschulli de monte de Cerny potoch¹⁸ molty (2) de latte.

^a Na tem mestu je papir zgnit.

¹⁵ L pomenja libro (funt), S pomenja solid, p pomenja mali veronski novec (parvulus). L in S je v rokopisnem tekstu označeno z znaki, veljavnimi za označbo teh vrst novca v onem času.

¹⁶ Bela, potok, ki teče skozi dolino Rezije.

¹⁷ Krnica, na prehodu iz Njive v dolino Učje, v jugovzhodnem delu Rezije. Tam še danes rezijanska planina z imenom Njivica, v višini 1082 m (H. Tuma, Naše planine, Jadranski almanah za 1924, 78).

¹⁸ Črni potok, potok in planina južno od Bele (Rezije), pod Kadinom. Še danes rezijanska planina v višini 864 m (Tuma, 78).

E deno dare per nome de primicia lo molto de sancto Zeruaxio, zoe lo primo molto quando vano in monte.

E deno dare a pasqua de maso la decima delli nassenti, zoe de 10 nassentii vno.

E deno dare a sancto Michelle per la decima delli biauy, formaglio libras 317.

Nota che a sancta Margarita se manda li latary in monte a ffare lo formaglio. E 4 zorny auanty se manda stari 6 de mistura in canalle de Rexia, la qualle mistura si diuide in quelli 4 ville, zoe Stubliza,⁴ Oseach,⁵ Rexia² e Gniua.⁶ E mandassy in questi 4 luogii salle stari 1½. Inter loro sello diuide. El zurato e tignudo de sallare e gouernare lo formaglio quando e fatto. E sello se guastasse per so diffetto, e tignudo a sottisfarlo ally sey mesy. E chusi e consueto.

Nota chella chasaria de Rexia² e quella de Gniua⁶ de auere delli sori (?) fery stari 6, de mistura stari 2½.

Ella caxaria de Stubliza⁴ e quella de Osseacho⁵ de auere mistura stari 3½.¹⁹

H O S S E A C H O⁵

Comune de ditta villa de dare per fitto de maxi 7, posti in ditta villa, come qui apare: L 76, S 5, p —.

Per braxo, a L 3, S 4, per maxo. — L 22, S 8, p —.

A sancto Michelle per preii, (a) L 1, S 13, per maxo. — L 11, S 13, p 4.

Per fery de chaually, (a) S 8, p 8, per maxo. — L 6, S 10, p 8.

Per mossa, a S 14 per maxo. — L 4, S 18, p —.

A nadalle per mosa, a S 14 per maxo. — L 4, S 18, p —.

A sancto Zorze per pasta petiniza, (a) S 5 per maxo. — L 1, S 15, p —.

A pasta de mazo, a S 8 per maxo. — L 2, S 16, p —.

A nadalle per ronchi: L 9, S 18, p —.

A sancto Zorze per ronchi: L 2, S —, p —.

A sancto Michelle per ronchi: L 5, S 18, p —.

Per cebre, a S 10 per maxo. — L 3, S 10, p —.

E dano dare a Sancto Zorze pecore 2 per maxo, cugli agnielly bony sufficiente. Pecore 13.

E denno dare a pasqua de mazo la decima delli nassenty, zoe de 10 nassenty vno.

E denno dare a sancta Margaritta per fitto de paschulli di monte Pradulina²⁰ e de colto, vno anno molti 5, e vno anno molti 6, e missury 10 de latte.

E denno dare a sancto Zeruaxio per nome de primicia lo primo molto, quando li pegore vano in monte, de tutty quelli se trouasseno in monte.

E denno dare a sancto Michelle per li decimy delly biauy, formaglio libre 301a.¹⁹

¹⁹ V rokopisu sledi zapisnik oddaj sira in denarja za činž, ki so jih opravili poseamezniki.

²⁰ Predolina, od Osojan proti jugovzhodu.

Gniua⁶

Comune de ditta villa de dare per fitto de maxi 2, posti in ditta villa, L 25, S 19, p 4, como qui apare.

Per braxe, a L 3, S 4, per maxo. — L 6, S 8, p —.

A sancto Michelle per lu preii, L 2, S 3, per maxo. — L 4, S 6, p —.

Per fery de caualli, a S 18, p 8, per maxo. — L^{*} 1, S 17, p 4.

Per mosse, a S 14 per maxo. — L 1, S 8, p —.

A nadalle per mosse, a S 14 per maxo. — L 1, S 8, p —.

A sancto Zorze per pasta, a S 5 per maxo. — L —, S 10, p —.

A pasta de mazo, a S 8 per maxo. — L —, S 16, p —.

A nadalle per ronchii: L 5, S 16, p —.

A sancto Michelle per ronchi: L 2, S 10, p —.

Per cebre, a S 10 per maxo. — L 1, S —, p —.

E deno dare a sancto Zorze pecore 2 per maxo, cum li agnelli bony e sufficiente. Pecore 4.

E deno dare a sancto Michelle per la decima delli biauy, formaglio libre 80.

E deno dare alla pasqua de mazo la decima delli nassenty, zoe de hogny 10 nassenti uno nassente.

E de dare a sancta Margaritta per fitto de paschulli de monte Carniza¹⁷ molty 9, musury 5 de latte.

E de dare per nome de primicia lo molto de sancto Zeruaxio, zoe lo primo molto quando li pegory vano in monte, de tutty li animally vano in monte.²¹

Stubliza⁴

Comune de ditta villa de dare per fitto de maxi 5, posti in ditta villa, L 54, S 10, p 4. Como qui apare.

Per braxe, a L 3, S 4, per maxo. — L 16, S —, p —.

A sancto Michelle per preii, per tutta la villa, L 11, S 18, p —.

Per fery de chaually, a S 18, p 8, per maxo. — L 4, S 13, p 4.

Per mosse, a S 14 per maxo. — L 3, S 10, p —.

A sancto Zorze per pasta pitiniza, a S 5 per maxo. — L 1, S 5, p —.

A pasta de mazo, a S 8 per maxo. — L 2, S —, p —.

A nadalle per ronchi: L 9, S 4, p —.

Per cebre, a S 10 per maxo. — L 2, S 10, p —.

E deno dare a sancto Zorze pecore (2) per maxo, cugli agniellii bony sufficiente. Pecore 10.

E deno dare a pasqua de mazo la decima delli nassenti, zoe de 10 nassenti vno.

²¹ Sledi zapisnik, kot ga omenja opomba 19.

E deno dare a sancta Margaritta per fitti de paschulli, de monte de Inderniza e per la monte de Sarty,²² molti 10, misury 5 de latte.

E deno dare a sancto Zeruaxio per nome de primicie lo primo molto, quando vano in monte, de tutty li^b animally vano in monte.

E deno dare a sancto Michelle per li decimy delli biauy, formaglio libre 280.²¹

SOLKAN

[G u] r i c i a^{a 23}

Raffael Sighollo fu de Juan[ane]^a do dare per fitto de masy 9, messy in li parti [de]^a Salcano apresso Guricia,¹¹ li quelli furono fitati per [il]^a ditto ser Iuane affitto niuello. Carta per man de ser Niculau Pacullino de Auenzono.²⁴ E deno pagare lo dito fito in la festa de sancto Martino, dadi e signadi a Mozo,⁷ L 14, S —, p —. El ditto ser Juanane de pagare lauocacie allo signor conte de Guricie, e lli decimy delli dity tereny, e hogni altro incargo, che lly ditty beneny se tornasseno a monastero a pagare.

BRANICA

Raiffinbergo¹³

Decima de Rayffinbergo se solle affitare allano ducatti 34.

1458, a di 29 may, in Mozo,⁷ in la stua de Francz ostiero, prexente lo ditto Francz, e Andriusso del Blanco de Mozo, e Jacum Subet de Rixiutta.¹ Ser Proderlly de Guricia²⁵ tolsi affitto la ditta decima per anny 3 sequenti, pagando hogni ano in la festa de sancto Martino per lo ditto fitto ducatti 32.

^b Za li črtano p.

²² Gora Ždrinica (1980 m), rezijsansko Indrinica, italijansko Costa Indrinizza. — Bližnji Sart, slov. Žrd, 2324 m. Oba vrha severovzhodno od Solbice. Današnja rezijsanska planina Grubje je od Sarta-Žrda proti jugovzhodu (Tuma, 78).

²³ Gorica.

²⁴ Venzona, slov. Pušja ves, v dolini Tilmenta.

²⁵ Bruderle, goriška plemiška rodbina.

TERITORIALNA IN ZEMLJIŠKOPOSESTNA RAZDELITEV SLOVENSKEGA PRIMORJA V SREDNJEM VEKU

Komentar k zemljevidu

Zemljevid kaže stanje približno v 15. stoletju. Označeni so kraji z zemljiškoposestno pripadnostjo, kot jo navajajo urbarji, objavljeni v tej knjigi, pa tudi drugi viri. Če je v istem kraju imelo zemljiško posest dvoje ali več gospostev, sta postavljena dva ali več krožcev eden poleg drugega. Na podlagi zemljiške posesti, izkazane v posameznih krajih, in na podlagi mejâ deželskosodne razdelitve so potegnjene meje med gospostvi. Za deželskosodno razdelitev in meje sem uporabljal zemljevide in razlage k tem, objavljene v *Erläuterungen zum Historischen Atlas der österreichischen Alpenländer*, I/4, ki so jih sestavili oziroma napisali A. Kaspret, A. Mell in H. Pirchegger (1929).

1. **Ozemlje goriških grofov.** Preide, ko ti 1500 izumrjejo, na avstrijske Habsburžane. Gospostvo Novi grad (Neuhaus, Castelnuovo) na jugu je od 1463 beneško, od 1509 avstrijsko-habsburško. Gospostvo Raspor je od 1394 beneško, od 1509 deloma beneško (južni del z Rasporjem), deloma avstrijsko-habsburško (severni del od Podgorja do Žejan). Gospostvo Gotnik je od okoli 1366 pod Devinskimi, od 1399 do 1466 pod Walseejci, nato avstrijsko-habsburško. Označeni so kraji, v katerih so imeli goriški grofje zemljiško posest.

2. **Tolminsko** (Tolmin, Bovec, Cerklje, Idrija). Oglejsko, 1379 zastavljeno mestu Čedadu. Od 1509 avstrijsko-habsburško. Označeni so kraji, ki so spadali v tolminsko gastaldijo in je v njih imel Oglej zemljiško posest.

3. **Devinsko ozemlje.** Sprva oglejsko, dano v fevd gospodom iz Devina, ki pa se 1366 podvržejo Habsburžanom. Nasledniki Devinskih od 1399 do 1472 so Walseejci. Označeni so kraji, ki po urbarjih iz 1494 in 1524 spadajo pod Devin.

4. **Gospostvo Senožeče.** Oglejski fevd Devinskih, ki se 1366 podvržejo avstrijskim Habsburžanom. Nasledniki Devinskih od 1399 do 1472 so Walseejci. Označeni so kraji, ki so 1460 naštet v senožeškem urbarju.

5. **Gospostvo Prem.** Oglejski fevd Devinskih, ki se 1366 podvržejo avstrijskim Habsburžanom. Nasledniki Devinskih od 1399 do 1472 so Walseejci. Označeni so kraji, ki so 1498 naštet v premskem urbarju.

6. **Gospostvo Postojna.** Najkasneje od 1251 oglejsko. Od 1371 avstrijsko-habsburško. Označeni so kraji, ki so 1498 naštet v postojnskem urbarju.

7. **Gospostvo Jama (Predjama).** Odcepljeno od Postojne, od druge polovice 14. stoletja avstrijsko-habsburško. Označeni so kraji, ki spadajo 1552 in 1567 v jamski urbar.

8. **Gospostvo Vipava.** Najkasneje od 1251 oglejsko. Od 1344 zgornja Vipava avstrijsko-habsburška, spodnja Vipava dokončno od 1382 pa do konca rodu Goriških (1500) goriška, nato avstrijsko-habsburška. Označeni so kraji, ki so 1499 naštet v vipavskem urbarju.

9. **Ozemlje tržaške občine.** Od 1382 avstrijsko-habsburško. Na ozemlju proti jugovzhodu (Mokovo, Sacerb, Vikumberk, Klanec, Prešnica itd.), ki je bilo sprva menzalno imetje tržaške škofije, pridobivajo posest in se izmenjavajo v posesti Goriški, Habsburžani in Benetke. Od 1509 je to ozemlje avstrijsko-habsburško.

10. **Istra.** Del, ki je postopoma od 13. do začetka 16. stoletja prehajal pod Benetke.

11. **Pazinska Istra.**

12. **Reka, Kastav, Veprinac.** Oglejski fevd Devinskih, ki se 1366 podvržejo Habsburžanom. Od 1399 do 1466 je ozemlje pod Walseejci, nato avstrijsko-habsburško.

13. **Mesta in drugi kraji.**

14. **Mitnice.**

15. **Gradovi in fevdalni sedeži.**

16. **Mostovi.**

17. **Planine in planinski pašniki.**

18. **Vrhovi gora.**

19. **Meje.**

IMENIKI

IMENIK KRAJEV IN OSEB*

V imenikih so zapopadena imena, omenjena v tekstih, ki so objavljeni v prvem in drugem delu Urbarjev Slovenskega Primorja. Imena v prvem delu, ki je izšel leta 1948, to je v tolminskem urbarju iz leta 1377, so označena z zvezdico *.

- Abad, *gl.* Marin.
 Abell, *gl.* Mathia.
 Abraham, *kmet v Koritnici*, 247; *kmet v Senaboru*, 260.
 Abram, *gl.* Jury.
 Achacz, *birič, kajžar v Križu*, 175.
 Achacz Bugkuwitsch, *kmet v Slivici*, 230;
 A. Crapos, *kmet v Petelinjem*, 242; A.
 Saffran, *kmet v Kleniku*, 243; A. Saf-
 fran, *iz Rodohove vasi, kmet v Šem-*
 petru, 242; A. Solodecz, *kmet v Velikem*
 Otoku, 227.
 Achaczitz, *gl.* Simon.
 Achich, *posestnik dveh travnikov v Sol-*
 kanu, 111.
 *Adalpret, *kmet v Stržišču*, 82.
 *Adam, filius —, *kmet v Stopiču*, 58.
 Adam *gl.* Caspar.
 Adelrich, *posestnik v Krepljah*, 108.
 Adelsperg, Adlsperg, *gl.* Postojna.
 Affencz, *kajžar v Proseku*, 219.
 Affritsch, *gl.* Lucas.
 *Agheta, *kmetica v Poljubinju*, 56.
 Agla, Agle, *gl.* Oglej.
 Agnesa, *v Branici*, 302.
 Agresst, *gl.* Percz.
 Agris, *mogoče višina Na Griži pri Škrbini*
 na Krasu, 109.
 Ahacz, *gl.* Sv. Ahac.
 Aicholtz, *gl.* Hrastje.
 Ajdovščina (Haidenschafft, bey der —,
 in der Haidenschafft, Haidenschaft),
 175, 177, 179. — *Cerkev sv. Janeza*
 (Sannd Johannis), 182.
 Akrogl, *gl.* Okroglica.
 Alben, *gl.* Gore, Planina.
 Alben in der obern, *gl.* Banjšice.
 Albericza, *ime travnika pri Podgori*, 159.
 Albertin, *misser, iz Čedadu*, 193.
 Albrecht, *v župi Šentvid*, 252.
 Albrecht, *imenovan Bracco, ima dve zem-*
 ljišči v Solkanu, 116.
 Albrecht Tschott, *kmet v Dolnjih Leže-*
 čah, 226.
 Albrechtin, *gl.* Nesa.
 Aletetsch, *gl.* Petter.
 Aletitsch, *gl.* Gerne.
 Alex, Allex, *vikar (kaplan) v Slavini*, 233.
 Alex, *gl.* Andre.
 Alex Primoschutzsch, *kmet v Št. Danielu*,
 230.
 Alhart, *posestnik v Peči*, 107.
 Alis, *gl.* Avče.
 Allex, *gl.* Alex.
 Allex Fadiga, *kmet v Malem Brdu*, 262.
 Almeriann, *kmet v Rivignanu*, 113.
 Alpes, Alpis, *gl.* Gore.
 Als, Alsz, *gl.* Avče.
 Altendarffer, *gl.* Wlreich.
 Altendorff, Altenndorff, *gl.* Stara vas.
 Alten perg, *gl.* Stara gora.
 Ambros, Ambross. — *Kmet v Knežaku*,
 236; *posestnik v župi Šempolaj*, 211;
 kmet v Trnju, 231; *kmet v Vremah*, 225;
 sin Bebarjev, kmet v Zagoliču, 260.
 Ambros, Ambross. — A. Gerbicz, *kmet v*
 Št. Danielu, 230; A. Gersanucz, *kmet v*
 Velikem Otoku, 227; A. Gulitsch, *kmet*
 v župi Kopriva-Štanjel, 254; A. Jur-
 khicz, *v Križu*, 174; A. Krall, *kmet v*
 Trnju, 231; A. Marcellai, *kmet v Kočah*,
 233; A. Marcobicz, *župan in kmet v Dr-*
 skovčah, 244; A. Puttrich, *kmet v Ma-*
 tenji vasi, 231; A. Rois, *župan, kmet v*

- Petelinjem*, 242; A. Seyne, *kmet v Narinu*, 245; A. Spiller, *kajžar v Vrabčah*, 253; A. Sterckh, *kmet v Gorjanskem*, 214; A. Wirtt, *kmet v Košani*, 226.
- Ambroschutsch, *gl. Thomas*.
- Ambrosi Kruglitz, *posestnik v kraju Rubiach*, 212.
- Ambross, *gl. Ambros*.
- Ambrosschutsch, *kmet v Bistrici*, 237.
- Amlagkhar, *gl. Lucas*.
- *Ančil, *košan v Kneži*, 66; *kmet v Polju*, 64.
- Andre, *iz Provačine*, 116; *kmet v Saepsach*, 135; *kmet v Selu*, njegov sin Jacob Sidar, 210; *Alexov brat, kmet v Št. Danielu*, 230.
- Andre Grabacz, *mlinar v Japnišču ob Vipavi*, 208; A. Gyban Lippritz vetter, *kmet v Danah*, 136; A. Karticz, *posestnik v Selu*, 210; A. Kerchne, *kmet v Tomaju*, 215; A. Kraincz, *kmet v Trnovici*, 215; A. Kurtell, *posestnik v župi Senabor*, 261 A. Maurer, *kmet v Brestovici*, 211; A. Nouagk, *kmet v Zalogu*, 224; A. Sades, *kmet v Zagorju*, 244; A. Schuligoy, *kmet v Orehovljah*, 208; A. Siuecz, *kmet v Vogljah*, 217; A. Smid, *na Vipavskem*, 264; A. Stubich, *kmet v Knežaku*, 236; A. Tabonn, *kmet v Orehovljah*, 208.
- Andrea, *kmet v Dolenji vasi*, 201; *župan, kmet v Hrušici*, 134, 141; *kmet v Lažah*, 201; *posestnik v Paljevem*, 109; *posestnik v Peči*, 107; *kmet v Žabljah*, 147.
- *Andreas, *kmet v Polju*, 69; *kmet v Selu*, 60.
- Andrej iz Liechtenstaina, *glavar v Gorici*, 179; A. Pinobreia, *polzemljak v Križu*, 176; A. Radas, *kmet v Zagorju*, 244.
- Andres, *gl. Jacob*.
- Andrey Besyatschicz, *kmet v Slapu*, 255; A. Bobekh, *posestnik v Šentvidu*, 252; A. Korparnikh, *v župi Šturje*, 258; A. Kurtell, *ima kmetijo pod Rižnibergom*, 260; A. Marintschekh, *v Erzeltu*, 256; A. Tschermell, *kmet v Planini*, 255.
- Andreyschutsch, *gl. Macheo*.
- Andriusso del Blanco, *iz Možaca*, 306.
- Anhovo (Anichaw), *južno od Kanala, skupaj s Plavmi ena župa*, 184.
- Anichaw, *gl. Anhovo*.
- Anndre, *župan, kmet v Baču*, 247; *kmet v Brjem*, 214.
- Anndre Batahel, *v Križu*, 174; A. Besiagk, *kmet v Knežaku*, 236; A. Bregannt, *župan v Podgori*, 165; A. Czreschna, *kmet v Knežaku*, 236; A. Guetnikh, *oče Jakhlov, v Kojskem*, 170; A. Kowatschutsch, *kmet v Landolu*, 235; A. Nouakh, *kmet v Narinu*, 245; A. Pbrungk, *kmet v Dolenji vasi*, 228; A. Rade, *kmet v Knežaku*, 235; A. Rades, *kmet v Zagorju*, 244; A. Sadas, *kmet v Zagorju*, 244; A. Sager, *kmet v Velikem Otoku*, 227; A. Schmid, *v Kojskem*, 170; A. Schuesterzitsch, *župan v Bukovici*, 156; A. Sidar, *kmet v Brestovici*, 211; A. Simecz, *župan v Desklah*, 189; A. Stanicz, *v Strani*, 163; A. Strawie, *kmet v Košani*, 226; A. Symecz, *kmet v Vrbici*, 224; A. Tabonn, *kmet v Mirnu*, 208; A. Volkh, *v Št. Mihelu*, 171, 174.
- Anndrea, *kmet v Selcu*, 240.
- Anndrey Paul, Anndreyecz Paull, *kmet v Kočah*, 235.
- Annger zu Görtz, *gl. Travnik*.
- *Antigrat, *kmet v Tolminu*, 55.
- Anton Marella, *kmet v Porečah*, 251, 252; A. Tschutz, *kmet v Dolu*, 210.
- Annthoni de Lanndtheri (Lantieri), 153; A. Loro de Visenntina, *posestnik v Dolu*, 210; A. Soban, *župan v Lokavcu*, 182; A. vom Thurn, 179, 195.
- Anthoni, *kmet v Vrbici*, 224; *kmet v Vrbovem*, 237.
- Anthoni Jurzmanitz, *kmet v Prečniku*, 215; A. Missutt, *kmet v Krminu*, 220; A. Sob, *kmet v Zagorju*, 243; A. Sydko, *kmet v Knežaku*, 235.
- Anthonii von Rabat, 114.
- Appatzell, *gl. Opatja sela*.
- Applass, *gl. Laurencz*.
- Aquilegensis, Aquilegia, Aquilejensis, Aquilensis, Aquiliegensis, Aquiligensis, Aquillegensis, *gl. Oglej*.
- *Arne, *kmet v Bukovem*, 73; *kmet v Jesenici*, 75; *kmet v Poljicah*, 81; *kmet v Zakrijah*, 69.
- *Arney (et socius suus), *kmet v Čezsoči*, 84.
- *Arpučij (Arpučius), *iz Tolmina*, 57, 71.
- *Artiucius, *kmet v Snebišču*, 69.
- Artwesiczsch, *gl. Seno*.
- Arel, *gl. Peter*.
- Arel, *kmet v župi Kopriva-Štanjel*, 254.
- Ariawecz, *gl. Jacob*.
- Arsell, *gl. Erzelj*.

- Arsenat, *plemič, ima kmeta v Gročani*, 253.
- Arter, *kmet v Zagorju*, 244.
- Articatrnn, *kmet v Rivignanu*, 113.
- Artuicus, *v Resiutti*, 299.
- Attimis, *goriška plemiška rodbina (Attems)*, 191.
- Auen, *inn der — oder Lugi, gl. Log*.
- Auenzono, *gl. Pušja ves*.
- Augustin, *kmet v Števerjanu*, 169; *župan in kmet v Velikem Repnu*, 217.
- Augustin Grebinger, *upravnik*, 192; A. Pritz, *kmet*, 209; A. Zepawauicz, *v Oze-ljanu*, 172.
- Aurechola, *gl. Orehovlje*.
- Auzeda, *gl. Ažla*.
- Avče (Alis, Als, Alsz in der Kannigel), *na Kanalskem*, 122, 126, 159, 185.
- Awen, *in der —, gl. Hudi Log, Log*.
- Ayholz, *gl. Hrašče*.
- Ayta, *v Erzeltu*, 156.
- Ažla (Auzeda), *v Beneški Sloveniji*, 280.
- Baback, *gl. Cancziann*.
- Babitsch, *gl. Vrbann*.
- Babitz, *kmet v Dolenji vasi*, 201.
- Babnikh, *kmet v Planini*, 254.
- Bač (Futsch), *pri Knežaku*, 236, 247.
- Bakitsch, *gl. Marin*.
- Balawdach, *gl. Paljude*.
- Balthasar (Balthesar) Solutsch (Selutsch), *kmet v Trnju*, 232, 243.
- Banjšice (Wonschicz, Wonschitz), *planota severno od Gorice, župa*, 183—189, 192, 193. — *Spodnje Banjšice* (Vnnder Wonn-schitz), 186. — *Zgornje Banjšice* (Ober Wansschitz, an der obern Wonschicz), 186. — *Banjšice sv. Duha* (Heiligen geist), 184. — *Banjšice sv. Lovrenca* (Sannd Lorennczen), *z vasjo Bate in so-sednjimi, južni del Banjšic*, 184. — *Alben in der obern*, 112, *verjetno Zgornje Banjšice*.
- Banko, *gl. Bratosch*.
- Bann, *gl. Peter*.
- Barbana (Warban), *v Goriških Brdih*, 113. — Mainhart, 113.
- Barczoga, *gl. Blas, Blass, Tomas*.
- Bardicz, *gl. Laure*.
- Barka (Wärkh), *v Brkinih*, 202.
- Barlisaga, *kajžar v Zgoniku (ali Saležu)*, 218.
- Barthole, *gl. Laure*.
- Barthole, *Franczelov zet, Barthole Fran-czel, kmet v Proseku*, 219.
- Bartholme Skarp, *kmet v Trnovici*, 213.
- Bartholo, *kmet v št. Danielu*, 230.
- Bartholomio, Bartholonno Visentin, *kmet v Doberdobu*, 213; *kmet v Tržiču*, 221.
- Bartholuss, *kmet v Mirnu*, 208; *mitničar v Planini*, 132.
- Bartll Gabrowacz, *kmet v Bistrici*, 237.
- Bartolus, *gl. Marin*.
- Barwutsch, *kmet v Zgornjem Zemonu*, 248.
- *Bastion, *kmet v Doljah*, 54.
- Batahel, *gl. Andre*.
- Bate (Beht), *na Banjšicah*, 109.
- Bator, *v župi Sentvid*, 252.
- Batuje (Bozuiach, Butinach, Watuiach, Wotuiach, Wutinach), *v Vipavski do-lini, župa*, 124, 126, 172, 175, 177, 179, 180, 181, 182, 183, 191.
- Bebär, Bebar, *gl. Ambros, Juri, Piro, Wolfgang*.
- Beč (Futsch), *pri Sv. Vidu nad Cerknico*, 263, 265.
- Bedenit, *posestnik v Preveku*, 109.
- Begunje (Vigawen), *pri Cerknici na No-tranjskem*, 229, 239.
- Beham, *posestnik v Dobravljah*, 178.
- Beht, *gl. Bate*.
- Beichslen, *gl. Višnje*.
- Beinstegen, *gl. Šmarje*.
- Bela (Rella), *kmet v Hrušici*, 135, 141.
- Bela, *na Beli, gl. Resiutta*.
- Bela (Rescia superior, Resia superior, Rexia), *glavna vas v Reziiji, tudi Rezi-ja, Zgornja Reziija, rezij. Tam v Beli, tudi San Džorž ali Sveti šan Džorž, furl. Résie, italij. Resia ali San Giorgio*, 199, 303, 304.
- Bela (laqua della Rexia), *voda, ki teče skozi Reziijo*, 303. — *Mlin na tej vodi pri spodnjem mostu*, 303.
- Bela (Wella), *jugozahodno od Idrije, tam-kaj lovska hiša*, 177, 183, 184.
- Bela nedelja (Weissen sonntag), *neki kraj med Lijakom in Gorico*, 164, 172, 187.
- Belez, *gl. Mingo*.
- Beligna (Belin), *kraj s samostanom pri Ogleju*, 207.
- Bellucz, *kmet v Jasenu*, 247.
- *Bencho, *kmet v Plužnah*, 83.
- *Bendingich, *gl. Petrus*.
- Bene, *kmet v Postojni*, 225.
- Benedic Kraschanin, *na Vipavskem*, 264.

- Benedic Marolt, *gl. Benedikh Marolt*.
 Benedikh, *kmet v Skrilah*, 251; *posestnik v Vipavi*, 264.
 Benedikh (Benedic) Marolt, *kmet v Zemoni*, 259, 264, 265.
 Benetke, 208; *Beneško*, 248; *Benečani*, 176; *beneška vojna*, 181, 183, 193.
 Berenhardt, *kmet v Gorenjih Otavah*, 263.
 Beriach, *gl. Podbrje*.
 Berlezz, *gl. Mingo*.
 Bernardus, *scriba, v Branici*, 302.
 Bernhard Conutto, 221.
 Bernhard Koch, *kmet v Stari vasi*, 224.
 Bernhart, *kmet v Narinu*, 245; *kmet v Ostrožnem brdu*, 140.
 Bernhart Strawie, *kmet v Knežaku*, 236.
 Berniza, *gl. Branica*.
 Bernnhardin, *iz Orehovelj, posestnik v Pawlintzschach*, 208.
 Bernnhart Koch, *kmet v Postojni*, 223.
 Berryach, *gl. Brje*.
 Berskhunberde, *ime gore blizu Vogrskega*, 155.
 Bertholt, *posestnik v Dolenji Vrtojbi*, 107.
 *Bertoldus, *kmet v Reki*, 80.
 Bertoldus, *posestnik v Križu*, 109.
 Bertollot, *mlinar v Reziji*, 303.
 Bertramus, *gl. Petrus*.
 Beryach, *gl. Podbrje*; Beryach pey Sand Merten, *gl. Brje*.
 Berzolgya, *kmet v Resiutti*, 298.
 Besiackh, Besiagh, Besiaghk, Besiakh, *gl. Andre, Blas, Jacob, Jurij, Jury, Laure, Martin, Peter, Petter*.
 Besobicza, *kmetija v (ali pri) Brestovici*, 211.
 Besyakh, Besyatschicz, *gl. Andrej, Martin*.
 Beychslen, *gl. Višnje*.
 *Bichinuel, Binchinuel, *neki kraj v bližini Ruta*, 50, 82.
 Bilina, *kmet v Resiutti*, 298; *kmet v Beli (Reziji)*, 299.
 Biljana, *v Goriških Brdih, fara*, 190, 193.
 Bilje (Videlsdorff, Videlstorf, Vigelsdorf), *jugovzhodno od Gorice*, 107, 114, 124, 154, 157, 158.
 Bilje (Billach), *nekdaj vas južno od Postojne*, 263.
 Billach, *gl. Bilje*.
 Bipach, *gl. Vipava*.
 *Bisicha, *gl. Snebišče*.
 Bistrica (Ilirska), *na Notranjskem (Feystricz)*, 224, 236, 237, 239. — *Bistriška gora (Feystrister perg)*, 229, 237.
 Bitež (Wittes), *nad Grgarjem pri Gorici*, 112.
 Bittinan, *gl. Blas*.
 Blachuta, *gl. Blas*.
 Blanco, *del —, gl. Andriusso*.
 Blannkh, *gl. Peter*.
 Blas, *kmet v Hraščah*, 234; *kmet v Lažah*, 201; *kmet v Stari vasi*, 200, 224; *kmet v Zagorju*, 244.
 Blas (Blass). — B. Barczoga (Varczoga), *kmet v Planini*, 254, 255; B. Besiaghk, *kmet v Ustju*, 257; B. Bittinan, *v Gabrijah*, 256; B. Blachuta, *posestnik v župi Batuje*, 180; B. Bobegkh, *kmet v Košani*, 226; B. Crabatt, *kmet v Koritnici*, 236; B. Germell, *župan, kmet v Št. Danielu*, 230; B. Geschewecz (Goschewecz), *kmet v Vremah*, 225; B. Knees, *kmet v Slavini*, 232; B. Kratschitsch, *kmet v Skopem*, 215; B. Papes, *kmet v Idriji nad Brdi*, 178; B. Selesnikh, *kmet v Črnem orhu*, 261; B. Sliuer, *kmet v Merčah*, 257; B. Sluga, *kmet v Slapu*, 255; B. Tschech, *kmet v Vrabčah*, 253; B. Wallanndt, *kmet v Št. Danielu*, 230; B. Wodopieucz, *kmet v Slivnem*, 212; B. Wurtzel, *kmet v Dobravljah*, 174.
 Blasitsch, *gl. Martin*.
 Blasitsch, *kmet v župi Senabor*, 260.
 *Blasius, *kmet v Lomu*, 59.
 Blonda, *gl. Juri, Simon*.
 Boback, *gl. Cocziann*.
 Bobegk, Bobegkh, Bobekh, *gl. Andrey, Blas (Blass), Hanse, Kocziann*.
 Bobennt, Bobent, *gl. Laure, Margreth, Niela*.
 Bobut, *gl. Laure, Niclaw*.
 *Bochignić, *kmet v Tolminu*, 55.
 *Bochinić, *kmet v Otaležu*, 83.
 Bodrež (Medrus), *pri Kanalu ob Soči*, 125.
 Boldanach, *gl. Budanje*.
 Bolff, *kmet v Erzeltu*, 255.
 Bolffgang Newnhouer, *kmet v Gradišču*, 256.
 Bollin, *gl. Schimecz*.
 Bonus, *kmet v Njivi*, 301.
 Boschitsch, *gl. Ywan*.
 Bosiaghk, Bosiakh, *gl. Jannse, Jury*.
 Bositsch, *gl. Martin*.
 *Bovec (Pleč), 50, 84. — *Bovec (contrata de Plezio), kraj pri okraj*, 278.
 Boynecz, *gl. Nicklaw, Simecz*.
 Bozeng, *posestnik v Vitovljah*, 108.
 Bozuiaich, *gl. Batuje*.

- Bracco, *gl.* Albrecht.
 Bradicza, *gl.* Erhardt.
 Braem, *gl.* Bruma.
 *Braič, *gl.* Nicolaus.
 Bram, *gl.* Bruma.
 Bramck, *gl.* Katzian, Marin.
 Branica (Berniza, Brenecz, Breniz, Breniza), *kraj in okraj pri Braniku-Rihemberku*, 110, 254, 256, 302. — *Gl. Sv. Urh v Branici*.
 Branik, *vas pod gradom Rihemberk, prej Rihemberk, v srednjem veku tudi Sveti Urh v Branici* (Sanctus Wolricus in Breniz, Sanctus Wolricus in Karst), 110, 302. — *Župnik*, 177. — *Vas Rihemberk*, 145, 151.
 Brannndorf, *gl.* Ostrožno brdo.
 Bratecz, *gl.* Primus.
 *Bratigoy de Tulmino, 55; filius Bratigoy, *kmet v Trebuši (pravilno v Trušni)*, 72.
 Bratina, *gl.* Matheus.
 Bratonya (Pratonia), *kmet v Rodiku*, 145.
 Bratosch, *gl.* Paul.
 Bratosch, *kmet v Dupljah*, 203; *župan, kmet v Famljah*, 202; *župan, kmet v Ložah*, 203; *kmet v Vitovščah*, 203; *kmet v Vrhpolju*, 258.
 Bratosch Banko, *kmet v Planini*, 254; B. Gulitsch, *na Vipavskem*, 264; B. Rawtar, *na Vipavskem*, 264; B. Vollar, *kmet v Zemoni*, 259.
 Bratosniczicz, *gl.* Videcz.
 Bratrang, *posestnik v Žabljah*, 108.
 Brattitsch, *gl.* Lucas.
 Brattusch, *gl.* Vlreich.
 Bratus Messner, *kmet v Pivki (Šempeter)*, 242.
 Bratusch, *gl.* Mathia.
 Bratusch, *v Števerjanu*, 168.
 Bratuschnizitsch, *gl.* Christoff.
 Bratusniczitz, *gl.* Laure Lucasicz, Jacob Lucasicz.
 Braua, *gl.* Valentin.
 *Brauniča, *gl.* Braonica.
 *Braonica (Brauniča), *severno od Podmelca*, 49, 67. — *V ediciji teksta str. 67: Braonica, kje? — Po A. Šavliju se kraj imenuje Borovnica (Kronika I, 1953, 131)*.
 *Brda, *Goriška* (in Collibus), 84. — *Brda, Goriška* (Egken), 177.
 Brdo (Warde), *gora pri sv. Primožu*, 155.
 Brdo, Malo (Klain Berdlein), *med Razdrtim in Hrenovicami*, 262.
 Brebaczina, *gl.* Prebačina.
 Brebingo, *gl.* Lorencz, Lowrentz.
 Breczel, *gl.* Gregor.
 Breg (Rain), *pri Kontovelu*, 212.
 Bregannt, *gl.* Anndre, Juri Khoss.
 Bregannt *iz Ločnika, njegov sin Coczian Saubhicz*, 167.
 Bremci (Brenich), *pri Kalu na Banjski planoti*, 112.
 Brenco, *gl.* Caspar.
 Brenecz, *gl.* Branica.
 Brenich, *gl.* Bremci.
 Breniz, Breniza, *gl.* Branica, *gl.* Branik (Rihemberk).
 Brenkitsch, *gl.* Gregor, Juri.
 Bresecz, *kajžar v Proseku*, 219.
 Bresie, *gl.* Brezje.
 Bresneczicz, *gl.* Prešnica.
 Bresnicza, im Bresniczach, *gl.* Brsnice.
 Bressawicz, *gl.* Brezovik.
 Brestawitz, Brestobicz, *gl.* Brestovica.
 Brestovica (Brestawitz), *severovzhodno od Devina*, 211, 218, 219, 220. — *Mitnica*, 211.
 Brestovica (Brestobicz, Wrestubicz), *pri Poviru blizu Sežane*, 139, 144.
 Bretzalo, *kmet v Dolenji vasi*, 201, 202.
 Brezje (Bresie), *pri Cerknici na Notranjskem*, 229.
 Brezovica (Wrezzowitz), *pri Materiji*, 138.
 Brezovik (Bressawicz), *pri Kožbani*, 189.
 Brežec (Nabrescze), *pri Divači*, 225.
 Brginicz, *gl.* Marcus, Meschicz.
 *Brič, *iz Spodnjih Šebrelj*, 85.
 Brigada, *gl.* Thomas.
 Brihach, *kje?, mogoče Brje pri Vogrskem v Vipavski dolini*, 110.
 Brischckeh, *kajžar v Proseku*, 219.
 Brischy, *gl.* Brišče.
 Brisslendt, *gl.* Martin.
 Brišče (Brischy), *v bližini Nabrežine*, 211, 213.
 Britof (Freythoff), *Vremski Britof, pri Vremah*, 202.
 Brje (Berryach, Beryach pey Sand Merten), *pri Braniku-Rihemberku*, 114, 258.
 Brje (Wariach, Warriach), *na Goriškem Krasu*, 214. — *Prim. tudi Brihach*.
 Brossynecz, *gl.* Jury.
 Brsnice (Bresnicza, im Bresniczach), *ob cesti iz Batuj v Zalošče*, 180.
 Bruderle, Bruederle, Bruederli, Proderlly, *goriška plemiška rodbina*, 161, 163, 165, 187, 209, 306. — *Mert*, 163, 165, 187.

- Bruma* (Bram, Braem), *pri Gradiški*, 123, 126.
- Brusamulin*, *kmet v Resiutti*, 298.
- Brussawlach*, *nekje pri Šentvidu na Vipavskem*, 251.
- Bryner*, *gl. Primos*.
- Bucaabicz*, *gl. Bukovica*.
- Buccouecz*, *gl. Machne*.
- **Buchoy*, *gl. Bukovo*.
- Budanje* (Boldanach, Polandach), *pri Vrhpolju na Vipavskem*, 258, 259, 263, 264, 265. — *Cerkev sv. Nikolaja*, 264.
- Bugkuwitsch*, *gl. Achacz*.
- Buje* (Vuyach, Wuiach), *pri Košani*, 204, 227.
- Bukabitz*, *gl. Bukovica*.
- Bukovica* (Bucaabicz, Bukabitz, Bvchwizz, Wukawicz), *jugovzhodno od Gorice*, 108, 114, 116, 154, 156, 157.
- Bukovica*, *Mala* (Nider Wukowicz, Niderwukowitz), *pri (Ilirski) Bistrici*, 248. — *Bukovica*, *Velika* (Ober Wukowicz, Oberwukowitz), *prav tam*, 248.
- Bukovje* (Puoch), *pri Predjami na Notranjskem*, 265.
- **Bukovo* (Buchoy), *severozah. od Čerkna*, 50, 73.
- Bunitus*, *kmet v Šempetru*, 280.
- Burbutsch*, *gl. Gorse*.
- Burger*, *gl. Marin*.
- Burner*, *Burrnner*, *kmet v Pasjaku*, 138, 143.
- Bursart*, *kraj pri Opatjih selih na Krasu*, 210.
- Butinach*, *gl. Batuje*.
- Butschicz*, *gl. Peter*.
- Bvchwizz*, *gl. Bukovica*.
- **Cabit*, *v Idriji pri Bači*, 72.
- **Čadrach*, *gl. Čadrg*.
- **Calcifes*, *kmet v Kozarščah*, 60.
- Calusa*, *gl. Herman*.
- **Camen*, *gl. Kamno*.
- **Camenica*, *gl. Kamenca*.
- Canalis Rescie*, *Canalle de Rexia*, *gl. Rezija, dolina*.
- Canziann Baback*, *kmet v Medji vasi*, 213.
- Cantzian*, *župan, kmet v Taboru sv. Katarine*, 202.
- Cappenmaul*, *gl. Mertel*.
- Capriua* (Capriua, Copriu), *vzhodno od Krmina*, 124, 166 op. 58.
- Carabatitsch*, *gl. Marcko*.
- **Carcečen*, *gl. Kartečine*.
- Carniza*, *gl. Krnica*.
- Carstum*, *gl. Kras*.
- **Cartečen*, *gl. Kartečine*.
- **Časlap*, *gl. Zaslap*.
- Caspar*, *gl. Tschernne*.
- Caspar*, *vidmar v Begunjah*, 229; *Casparova vdova*, *v Erzelju*, 256; *kmet v Kalu*, 245; *kmet v Ložah*, 256; *pey dem pild*, *v Vipavi*, 264; *vnterm pfarrhoff*, *v Vipavi*, 264; *krčmar v Zagorju*, 249; *kmet v Zalogu*, 224.
- Caspar Adam*, *župan, kmet v Selcu*, 240; *C. Brenco*, *v župi Šentvid*, 252; *C. Clopoticz*, *kmet v Dolnjih Ležečah*, 226; *C. Gardonya* (Gordonia), *župan, kmet in zakupnik mitnice v Zagorju*, 243, 244; *C. Goschmatsch*, *kmet v Rakeku*, 230; *C. Gull*, *kmet v Št. Danielu*, 230; *C. des Kunratenn sun* (Kunradisch, Kunratitsch), *kmet v Orehovljah*, 208; *C. Machceell*, *mlinar pri Vremah*, 225; *C. Marschutsch*, *kmet v Ubeljskem*, 235; *C. Nobackh*, *mlinar in žagar v Prestranku*, 233; *C. Nouakh*, *v župi Šentvid*, 252; *C. von Salog*, *kmet v Grobišču*, 231; *C. Snidertschitz*, *kmet v Poviru*, 233; *C. Strugkl*, *kmet v Kočah*, 232; *Caspar Tschernne*, *župan in kmet v Knežaku*, 235; *C. Tschinka*, *kmet v Gorenjem Cerovem*, 166.
- Casparytsch*, *kmet v Postojni*, 223.
- Caspertschutsch*, *gl. Michel*.
- **Cassina*, *gl. Kašina*.
- Castanearum*, *sub lignis* —, *kraj pri Gorici*, mogoče »pod Kostanjevico«, 107.
- Castayn*, *naziv travnika blizu Resiutte*, 299.
- **Castomerica*, *gl. Kozmerice*.
- Castro*, *sub* —, *nekje na Notranjskem*, 108.
- Caterin*, *gl. Michil*.
- **Cegni*, *kmet v Kamnu*, 63.
- Celcan*, *Celcanum*, *gl. Solkan*.
- Celecz*, *gl. Valenntin*.
- **Cergni*, *kmet v Mlinskem*, 63.
- Cerknica* (Czirkhnicz, Zircknicz, Zirgknicz), *kraj in pokrajina na Notranjskem*, 224, 227, 228, 229, 231, 232, 233, 234, 235, 238, 239, 262. — *Fara*, 228. — *Tudi Zgornja vas* (Oberdorff), 228.
- Cerkniško jezero* (Zyrgkniczer see), 229.

- **Cerkno* (Circhinç, Circhiniç, Circhyniç),
na *Primorskem, dekanija*, 50, 73, 77, 84.
— *Cerkno* (Curchinitz), 276.
- **Cerna, kmet v Pečinah*, 73.
- Cernegojus, kmet v Ažli*, 280.
- **Cerni, kmet v Spodnjih Ravnah*, 80;
kmet v Smasti, 63.
- **Černj, kmet v Lomu*, 59.
- **Černogoy, kmet v Podnjivcu*, 77.
- Cerny potoch, gl. Črni potok*.
- Ceroplje* (Zirolach), *pri Devinu*, 211, 220.
- Cerovo* (Czeraw, Zeraw), *v Goriških Brdih*, 125, 126, 127. — *Cerovo, Dolenje* (Vnnder Zeraw), 167. — *Cerovo, Gorenje* (Ober Zera, Ober Zeraw), 122, 166, 168.
— *Cerkev sv. Lenarta v Dolenjem Cerovem*, 167.
- Chaltenueld, gl. Studeno*.
- Chaltsmit, gl. Juri*.
- Chanal, gl. Kanal*.
- Charsler, gl. Mike*.
- Charsperg, gl. Karsperg*.
- Chassilach, gl. Kasaplje*.
- Chatzitz, gl. Kačiče*.
- **Chechis, kmet v Poljubinju*, 56.
- Chestenholcz, gl. Kostanjevica*.
- **Chinesa, Chinessa, gl. Kneža*.
- Chlade, gl. Tomas*.
- Chlatscha, gl. Janse*.
- **Choćianus, kmet v Logarščah*, 71; *C. magnus, kmet v Modrejcih*, 58; *C. parvus, kmet v Modrejcih*, 58; *kmet v Poljubinju*, 56; *kmet v Vrsnem*, 52.
- **Chorte, gl. Durlj*.
- Choslaulach, gl. Kasaplje*.
- Chotschicz, gl. Kačiče*.
- Chrabatan, Chrabaten, gl. Hrvatska*.
- Chranawicz, gl. Hrenovice*.
- Chraschach, gl. Hrašče*.
- Chreucz, gl. Križ*.
- Chrisman, kmet v Vrh*, 146.
- Christoff Bratuschnizitsch, v Števerjanu*, 168.
- Chrotenhulb, Chrotenhulben, gl. Žablje*.
- Chrusawlach, gl. Hruševje*.
- Chuenleins der Weschin hofstat*, 125.
- Chunrad, rihemberski upravnik*, 151.
- Chunradus, posestnik v Preserjah pri Šempetru blizu Gorice*, 107.
- **Chuorat, kmet v Idrskem*, 64.
- Chursner, gl. Thomas*.
- Chvonradus, kmet v Resiutti*, 298, 299.
- **Cilgin, Çilgin, Cilgino, Çilgino, gl. Čiginj*.
- **Çilgino, gl. Želin*.
- Cingrel, posestnik v Gorici*, 107.
- **Ciples, gl. Čeplez*.
- **Circhinç, Circhiniç, Circhyniç, gl. Cerkno*.
- **Ciuitas, Ciuitatenses, gl. Čedad*. — *Ciuitas, gl. Čedad*.
- **Clabuçar, kmet v Logarščah*, 70.
- Clade, v Števerjanu*, 168.
- **Claneç, gl. Klanec*.
- **Climent, kmet v Koritnici*, 67.
- Clemen Kupicz, kmet v Orehovljah*, 208;
C. Terpin, v župi Šturje, 258.
- Clemenacz, gl. Jury*.
- Clemennczicz, gl. Juri Lukau*.
- Clemennt, gl. Clement*.
- Clemenntzitz, gl. Yban*.
- Clemennzitsch, gl. Mochor*.
- **Clemens, kmet v Jesenici*, 75; *kmet v Tolminu*, 55.
- Clement, Clemennt*. — *Kmet v Čelju*, 247;
kmet v Kleniku, 243; *iz Orehovelj, posestnik v Pawlintzschach*, 208; *kmet v Tomaju*, 216.
- Clement Macharutsch, kmet v Rakeku*, 230; *C. Pertzitsch, sodja v Ozeljanu*, 172; *C. Pototschnighk, kmet v Košani*, 226; *C. Raysgrich, kmet v Stari vasi*, 224; *C. Schurekh, kmet v Mančah*, 256;
C. Sckernnov zet, kmet v Tomaju, 216.
- Clementin, kmet v Cerknici*, 262.
- Clementschiez, kajžar v Lokavcu*, 257.
- Clemenucz, gl. Jury*.
- Clopoticz, gl. Caspar*.
- Cobaw, kmet v župi Orehovlje-Miren*, 209.
- Cocian, posestnik v Zagorju*, 110.
- **Coćianus, kmet v Dolenjih Jaznah*, 85;
kmet v Plužnah, 83.
- Coczian, Cocziann*. — *Kmet v Brestovici*, 211; *v Števerjanu*, 168; *kmet v Vitovljah*, 150; *sin Konrada, kmet v Žirjah*, 217.
- Coczian Boback, kmet v Brestovici*, 211;
C. Nadlischickh (Nadlischikh), kmet v Križu, 174; *C. Saubhicz (Saukicz, Saukhicz), sin Breganta iz Ločnika, župan v Števerjanu*, 167, 168, 170.
- Codroipo (Codroip, Kadroip), kraj v zahodni Furlaniji*, 193 n. 132.
- Col (Sand Lienharten), nad Ajdovščino, tam cerkev sv. Lenarta*, 260, 261.
- Colaw, iz Krmina*, 168.
- Colaw Martalianer, na Travniku pri Gorici*, 195.
- **Colles, in Collibus, gl. Brda (Goriška)*.

- *Colmo, *gl. Hum.*
 Colob, *kmet v Solbici*, 300.
 Comanle, *v Števerjanu*, 168.
 Comein, *gl. Komen.*
 Comor, *naziv hiše na Njivicah pri Koj-skem*, 170.
 Concion, *kmet v Svetem*, 146.
 Connecz, *gl. Michel.*
 Conraczicz, *gl. Ibann.*
 Conrad, *kmet v Žirjah*, 217.
 Conrad von Orsan, *član rodbine Orzon-cev*, 190. — *Njegov brat Liennhart*, 190.
 *Conradus, *kmet v Stržišču*, 82.
 Conradus, *sin pokojnega magistra Jakoba*, 281.
 Consse, *kmet v Stari vasi*, 200.
 Contabel, Contawel, *gl. Kontovel.*
 Conutto, *gl. Bernhard.*
 Coprew, Copriu, *gl. Capriva, Kopriva.*
 Corenczitsch, *v Števerjanu*, 168.
 *Corithinich, Coritinicha, *gl. Koritnica.*
 Corona (Kurann), *južno od Krmina*, 124, 167 op. 62.
 Corotinch, *gl. Martin.*
 Cosa, *gl. Juri.*
 *Cosarisga, *gl. Kozaršče.*
 *Cosića, *gl. Kojca.*
 Cosliach, *gl. Kožljak.*
 *Costamerica, *gl. Kozmerice.*
 Coswan, *gl. Kožbana.*
 Cotzian Kray, *posestnik v Selu*, 210.
 Cotziann (Koczian), *kmet v Rodiku*, 137, 142.
 Crabat, Crabatt, *gl. Blass, Doyann, Jury, Laurecz, Martin, Maur, Michell, Nicklaw, Paull, Petter.*
 Crabat, *kmet v Knežaku*, 237.
 Cragul, *gl. Crauglio.*
 Cragul, Cragvvl, *kmet v Resiutti*, 298, 299.
 Craindorf, Craindorff, *gl. Krajna vas.*
 Crannycz, *gl. Nebecz.*
 Cranucz, *gl. Lucas.*
 Crapos, *gl. Achacz.*
 Crauglio (Cragul, Kragull), *severovzh. od Cervignana v Furlaniji*, 167 op. 62, 220.
 Cremawn, *gl. Krmin; gl. Linhart.*
 *Cren, *gl. Krn.*
 Cresclau, *kmet v Prapetnem brdu*, 277.
 Creucz, Creutz, *thaber zum Creucz, gl. Križ. — Creucz, des heiligen — taber, gl. Kojsko.*
 Crewcz, *plemiški rod, ki je imel grad Vernberk na Koroškem (Kreutzer)*, 241.
 Crielah, *gl. Kreplje.*
 Crise Schneider, *kmet v Kojsem*, 170.
 *Crisman, *kmet v Čadrgu*, 54.
 Crisman, Crissman. — *Kmet v Brezovici*, 139; *kmet v Dolenji vasi*, 228; *kmet v Drskočah*, 244; *kmet v Jasenu*, 247; *kmet v Lažah*, 201; *kmet v Matenji vasi*, 231; *župan, kmet v Medji vasi*, 213; *kmet v Orehku*, 138; *kmet v Postojni*, 223; *iz Križa, posestnik v Prečniku*, 213; (Krisman), *kmet v Rodiku*, 137; *kmet v Sušici*, 248; *župan, kmet v Šmihelu*, 234; *kmet v Zagorju*, 244.
 Crisman, Crissmann. — C. Gerczin, *kmet v Tomaju*, 215; C. Jarneckicz, *kmet v Ivanjem gradu*, 214; C. Kranczl, *kmet v Volčjem gradu*, 214; C. Machnucz, *župan, kmet v Vremah*, 225; C. Rus, *kajžar v Zgoniku (ali Saležu)*, 218; C. Senen, *kmet v Narinu*, 244; C. Skamperle, *kmet v Malem Repnu*, 219; C. Szertschan, *kmet v Postojni*, 223; C. Toplacher, *kmet v Žirjah*, 257; C. Wirt, *kmet v Košani*, 226.
 Cristann Forchtnegger, *kmet v Palčju*, 241.
 *Cristanus, *kmet v Žabčah*, 56.
 Cristoff Raber, *kmet v Velikem Repnu*, 217.
 Crobicz, *gl. Primos.*
 Cromaun, *gl. Krmin.*
 Crotenvlwen, *gl. Žablje.*
 Crull, *posestnik v kraju Tudras*, 108.
 Crussa, Crusse, *gl. Hruševje.*
 Crux, *gl. Križ.*
 *Čuana, *kmet v Seleh*, 66.
 *Culianus, *kmet v Doljah*, 54.
 Cunrad, *gl. Gorse.*
 Cunrad, *kmet v Brezjah*, 229.
 Curman, *posestnik v Gorah*, 109.
 Curman, *posestnik v Gorenji Vrtojbi*, 107.
 Curchinitz, *gl. Cerkno.*
 Cusan, *gl. Paule, Pauli.*
 Cusin, *kmet v Beli (Reziji)*, 299.
 Cusolt, *kmet v Resiutti*, 298.
 Cuz, *kmet v Beli (Reziji)*, 299; *kmet v Njivi*, 301; *kmet v Resiutti*, 298.
 Cuzina, *kmet v Resiutti*, 298.
 Četrož (Zertwes), *pri Braniku (Rihemberku)*, 128.
 Cviawa, *posestnik pri So. Urhu v Branici*, 110.
 Cvonradus, *magister, v Branici*, 302.
 Czaichen, *gl. Matia.*
 Czekuss, *kmet v Vrhpolju*, 258.
 Czelkon, *gl. Solkan.*
 Czepel, 120.

- Czepullach, *gl. Šepulje*.
 Czeraw, *gl. Cerovo*.
 Czergoll, *gl. Juri*.
 Czerinko, *posestnik v župi Senabor*, 260.
 Czeszralecz, *gl. Juri*.
 Czigainer, Czigayner, *gl. Juri, Lienhart, Vrban*.
 Czigayner, *župan, kmet v Šturjah*, 257.
 Czimmermann, *gl. Peter*.
 Czirgola, *kmet v Rodiku*, 157.
 Czirkhnicz, *gl. Cerknica*.
 Czisko, *gl. Jerne*.
 Czorklicz, *kmet v Senožečah*, 201.
 Czreschna, *gl. Anndre*.
 Czrescholt, *gl. Michell*.
 Czuberm, dacz —, *kje?, mogoče Čebrovec pri Kanalskem Lomu*, 112.
 Czurekh, *kmet v Vrhpolju*, 258.
 Czwetko (Zwetko), *kmet v Staradu*, 138, 143.
 Czwifal, *gl. Kunczel*.
 Czyackh, *gl. Michel*.
- *Čadrg (Zadroch), *severno od Tolmina*, 54. — (Zadroc), 277.
 *Čedad (Civitas), *mesto v Furlaniji, kapi-telj*, 61, 69. — (Civitas, Sybdat, Sybidat), 123, 125, 190, 193, 276. — *Samostan Sancta Maria Valle*, 193. — *Čedadska mera* (Sybdater mazz, Sybidater maz), 123, 125.
 Čelje (Tschelach), *jugozahodno od Prema*, 247.
 *Čeplez (Ciples), *pri Cerknem*, 79.
 Čepno (Tschrieppen), *pri Košani*, 204.
 Čepovan (Thschepobon, Tschepoban), *se-verovzhodno od Gorice, župa*, 163, 169, 187, 188, 193. — *Cerkev sv. Janeza*, 188.
 Čez Lijak (Tscheschlioakh), *vinska gorica (tostran Lijaka)*, 153.
 *Čezsoča (villa de Vltra Lisoncij), *pri Bovcu*, 50, 84.
 *Čiginj (villa de Čilginj, — Cilgino, — Čilgino; decanus Cilginj; decania Čilginj, — Zilginj), *jugozahodno od Tol-mina*, 49, 51, 52, 61, 63, 65.
 Črniče (Tschernutzach, Tschernitschach, Zernutsch), *v Vipavski dolini, župa, fara*, 172, 173, 175, 181, 182, 258.
 Črni potok (Cerny potoch); *potok in pla-nina v Režiji*, 303.
 Črni vrh (Swarzen perg), *nad Idrijo*, 261, 266.
- *Daber (Daber), *pri (Šentvidski) Gori*, 49, 68.
 *Dablar, *gl. Doblar*.
 Dalgo werdo, *gl. Dolge njive*.
 Dane (Podem, Poden, Podenn), *južno od Divače, župa*, 136, 137, 142.
 *Danelchic, *gl. Petrus*.
 Daniel, de, *gl. Jeronime*.
 *Daniel, *košan v Cerknem*, 78, *kmet v Do-blarju*, 59; *kmet v Gorenjih Ravnah*, 79.
 Danielicz, *v Šempasu*, 171.
 Debellec, *gl. Michel*.
 Dedacz, *kmet v Velikem Repnu*, 217.
 Dedanicz, *gl. Vlrich*.
 Dedonia, *kmet v Kazljah*, 137, 143.
 Dego, *kraj nekje v Vipavski dolini*, 117.
 Derwadella, Derwodella, *gl. Tomas*.
 Deskle (Diesgla), *na Kanalskem, župa*, 189.
 Dessina, *kmet v Ostrožnem brdu*, 133, 140.
 Devin (Tibein, Tybein), 112, 158, 161, 162, 191, 192, 195, 206, 208, 209, 214, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 222. — *Grad*, 206, 215, 217, 219, 222. — *Cisterna v gradu*, 219. — *Burg*, 206. — *Cerkev Matere božje*, 215. — *Mitnica*, 222. — *Glavar(ji)*, 158, 192. — *Sodnija*, 195, 208, 209, 214, 218, 219, 221. — *Wulffing, Sanculmov sin iz Devina*, 112.
 Dezig, *posestnik v Križu*, 108.
 Dezing, *villicus v Ubeljskem*, 108.
 Dide, *gl. Peter*.
 *Diemsa, *kmet v Jesenici*, 75; *košan v Kozarsčah*, 60.
 Diepolt, *posestnik v Gorenji Vrtojbi*, 107; *posestnik v Šempetru*, 107.
 Diesgla, *gl. Deskle*.
 Dietmar, *posestnik na Slemenu*, 109; *kmet v Šembijah*, 246.
 Dietmarus, *v Branici*, 302.
 Dietrich, *posestnik pri Sv. Urhu v Branici*, 110.
 Diettreich, *gl. Jury*.
 Diettrich, *gl. Juri, Liennhart, Linnhat*.
 Diez, *uxor, v Branici*, 302.
 Dirsalicz, *gl. Ibann*.
 Dirschkaltzach, *gl. Drskovče*.
 Dissel, *gl. Marko*.
 Divača (Diwatsch), *na Krasu*, 253, 266.
 Divjak, *kmet v župi Senabor*, 260.
 Diwatsch, *gl. Divača*.
 Diwiakh, *gl. Florian, Thumecz, Tumecz, Videcz*.

- Doberdob* (Dobrodob, Guttenach oder Dobrodob), na Krasu, 191, 213. — *Sodnik*, 191.
- Doberdobsko jezero*, 211.
- Dobill*, gl. *Primos*.
- *Doblar* (Dablar), ob Soči pri Ročinju, 49, 59.
- Dobligohy*, *Dobligoy*, kmet v Njivi, 301.
- Dobrabitsch*, gl. *Dobrave*.
- *Dobraua*, gl. *Dobrave*.
- Dobraulach*, gl. *Dobravljje*.
- *Dobrave* (Dobraua), pri Tolminu, na potu med Mostom in Tolminom, 49, 57. — A. Šavli v *Kroniki*, I, 1953, 131: danes le še poljski vaški travnik.
- Dobrade* (Tobrabitsch), mogoče travniki med Potočami in Dolenjo vasjo pri Senožečah, 201.
- Dobravljje* (Dobraulach), pri Križu na Vipavskem, 174, 177, 178, 179. — *Cerkev sv. Petra*, 178.
- Dobrawitsch*, gl. *Jury*.
- Dobremar*, posestnik v Žabljah, 108.
- Dobrodob*, gl. *Doberdob*.
- Dobrowit*, posestnik v Dragovicah, 109.
- Dol* (Duel, Duell), dolinska vdrčina sev. od Devina na goriškem Krasu, 206, 210, 211, 219, 221.
- Dol*, mogoče Odolina pri Materiji v sev. Istri, 113.
- Dolenach*, gl. *Dolenje*.
- Dolenach*, kje?, mogoče pri Šempetru blizu Gorice, 116.
- Dolenja Mlaka*, gl. *Mlaka*.
- Dolenja vas* (Niederdorff), pri Cerknici, 228, 238.
- Dolenja vas* (Niderendorff), pri Senožečah, 201—205.
- Dolenja Vrtojba*, gl. *Vrtojba*.
- Dolenje* (Doleynach), južno od Ajdovščine, 265.
- Dolenje* (Dolenach), pri Štjaku jugovzh. od Branika-Rihemberka, župa, 148.
- Dolenje Cerovo*, gl. *Cerovo*.
- Dolenje Jazne*, gl. *Jazne*.
- Dolenje Šebrelje*, gl. *Šebrelje*.
- Dolenje Vreme*, gl. *Vreme*.
- Dolenji Zemon*, gl. *Zemon*.
- Doleynach*, gl. *Dolenje*.
- Dolga poljana* (Langenfeld), pri Vipavi, 252, 259.
- Dolge njive* (Dalgo werdo), ledinsko ime za travnike jugovzhodno od Hrašč pri Postojni, 234.
- *Doliach*, gl. *Dolje*.
- Dolinik*, *Dolinick*, kmet v Poviru, 139, 144.
- *Dolje* (Doliach, Dugliach), pri Tolminu, 49, 53, 54.
- Domanmir*, posestnik v Gorenji Vrtojbi, 107.
- Domenis*, v *Resiutti*, 299.
- Domenius*, kmet v Poljicah, 276.
- Dominicus*, kmet v Selcih, 278; kmet v Šentlenartu, 280.
- Domsel*, posestnik v Gorenji Vrtojbi, 107.
- Donatus*, kmet v Azli, 281.
- Dornberch*, *Dornberg*, gl. *Dornberg*.
- Dornberg*, gl. *Dornberg*.
- Dorn*, gl. *Trnje*.
- Dornberch*, *Dornberg*, gl. *Dornberg*.
- Dornberg* (Dornberch, Dornberg, Dormberg, Dornberch, Dornberg), grad in plemiški rod na Goriškem, pri gradu vas Zali hrib, prej Dornberg. — Grad in rod: 113, 119, 160, 179, 187. — Erazem, 179. — Gregor, 119, 120, 127, 131. — Rajmund, 187. — Die krump Dornbergerin, 187. — Za vas Dornberg, danes Zali hrib, gl. *Zali hrib*.
- Dorneckh*, gl. *Trnovo*.
- Dornin*, gl. *Trnje*.
- Dorothea*, kajžarica v Proseku, 219.
- Dorotia*, iz Zemone, 265.
- Doruscha*, kajžarica v Proseku, 219.
- Dosicz*, ime travnika pri Batujah, leži bey sannd Maur, 180.
- Douaditsch*, gl. *Simon*.
- Doyackh*, gl. *Marin*.
- Doyackh*, kajžar v Samatorci, 212.
- Doyann Crabat*, kmet v Knežaku, 236.
- Draggel*, gl. *Marin*.
- Dragoman*, posestnik v Gorici, 107.
- Dragonag*, posestnik v Plaveh, 109; posestnik v Zagomili, 109.
- Dragovice* (Dragowiz), na Banjšicah, 109.
- Dragowiz*, gl. *Dragovice*.
- Drambschina*, *Dramslach*, gl. *Zdravščina*.
- Dremauecz*, gl. *Pratusch*.
- Dremel*, kmet v Senožečah, 201.
- *Dresimer*, posestnik v Čezsoči, 84.
- Drobrianicz*, gl. *Steffan*.
- Drosilnikh*, na Vipavskem, 265.
- Drskovče* (Dirschkaltzach), pri Zagorju na Pivki, 244.
- *Druscho*, kmet v Tolminu, 55, 56.
- Drusemer*, 110.
- Drusitsch*, gl. *Matia*.
- Drüsmann*, župan, kmet v Dolenjah, 148.

- Dvrgozlau, posestnik v Ubeljskem, 108.
 Dubelach, gl. Tublje.
 Dubitsch, gl. Jacob, Thomas.
 Duel, Duell, gl. Dol.
 *Dugliach, gl. Dolje
 Duplje (Dupplach), pri Vipavi, 202, 203, 259, 263.
 Dupplach, gl. Duplje.
 Durennpach, gl. Sušica.
 *Durlj di Chorte, njegov fameglio Janče, 85.
 Dusche, gl. Fricz.
 Dworiech, ime opuščene kmetije, pašnik pri Postojni, 223.
 Dwornikh, gl. Matija.
 Dyetmar, dva kmeta tega imena v Pregarjih, 133.
 Eber, gl. Jacob.
 Eberhart, posestnik v Bukovici, 108.
 *Ebrat, kmet v Cerknem, 78.
 Edling, Edlinger, goriška plemiška rodbina, 157, 259. — Hainreich, 139.
 Edling, gl. Koseze.
 Egken, gl. Brda, Goriška.
 Egkh, goriška plemiška rodbina, 193. — Jörg, 193.
 Elacher, goriška plemiška rodbina, 179, 212, 213, 247, 248. — Hainrich, 179.
 Elar Sannta, župan v Japnišču, 161.
 *Elerus, kmet v Čiginju, 63.
 Ellar, kmet v Vrabčah, 253.
 Eller, posestnik v Hraščah, 108.
 Ellsach, gl. Jelšane.
 Elsach, gl. Zelše.
 *Ema, kmet v Gorenjih Ravnah, 79.
 Engelrada, domina, v Peči, 110.
 Enngko, gl. Lucas.
 Erasem, grajski grof, glavar v Lienzu, 128.
 Erasem Muffrin, kmet v Postojni, 223.
 Erazem iz Dornberga, goriški deželni upravitelj in podglavar, 179.
 Erhardt Bradicza, kmet v Knežaku, 236.
 Erhart von Puech, upravnik v Gorici, 129.
 *Ericus, kmet v Kneži, 66; kmet v Ponikvah, 70.
 *Ermanus, košan v Cerknem, 78; kmet v Kamnu, 52; kmet v Modrejcih, 58; kmet v Volčah, 61.
 Ersell, Erssel, gl. Erzelj.
 Erzelj (Arsell, Ersell, Erssel), jugozahodno od Vipave, 203, 254, 255, 256, 263.
 Fabe, v župi Šentvid, 252.
 Fabe Graczer, kmet v Gradcu, 241.
 Fabe Schälläuin, kmet v Goričah, 262.
 Faber, posestnik v Žabljah, 108.
 Fabian, kmet v Trnovici, 213.
 Fabianov dvor, na goriškem polju, 161.
 Fabianschicz, kmet v Erzeltu, 255.
 Fabricz, gl. Mathia.
 Fadiga, gl. Alex, Martin.
 Faimlach, gl. Famlje.
 Fakhin, gl. Gregor.
 Falach, v okolišu Črnega vrha nad Idrijo, 261.
 Fale Schuschell, kmet v Košani, 226.
 Famlje (Faimlach), pri Vremskem Britofu, 202, 204.
 Fananczin, iz Ravnice, 164.
 Farba, kajžarica v Proseku, 219.
 Faria, kmet v Rubijah, 212.
 Farra (Pharr von Onozia), pri Gradiški, 123, 126.
 Farradacz, naziv kmetije v Velikem Repnu, 217.
 Farrle, kmet v Selcu, 240.
 Federicus, kmet v Hruševju, 279.
 Feren, gl. Jury.
 Ferfilla, kmet v Senožečah, 201.
 Fergcholl, gl. Thomas.
 Ferkat, v Porečah, 252.
 Ferlan, kmet v Trnovem, 238.
 Ferötol, gl. Thomas.
 Fesell, gl. Michel.
 Fewstricz, gl. Bistrica (Ilirska).
 Feystrister perg, gl. Bistrica (Ilirska).
 Fidriacius, Fidriacus, iz Gagliana, 278.
 Figel, gl. Ywan.
 Fikhfakh, gl. Gregor.
 *Filip (Filipus, Philippus, Philipus) in njegovi bratje iz Tolmina, 51—54, 56—58, 65, 67, 68, 70—72, 78, 80, 81.
 *Filipus, gl. Filip.
 *Filpus, kmet v Stopiču, 58.
 Findelov vinograd pod Križem pri Proseku, 212.
 Flabian, kmet v Rodiku, 137, 143.
 Flatschun, nekdanj kraj pod Vlačnim v gorah vzhodno od Slavine, danes opustel kraj z imenom Vasišče, 232. — Gl. tudi Klainflatschun.
 Fleischhaker, gl. Peter.
 Florian Diwiakh, kmet v Vrhpolju, 258, 265.
 Floriann Schmid, kmet v Postojni, 223.

- *Florianus, *kmet v Poljubinju*, 56; *kmet v Otaležu*, 85.
- *Floryanus, *kmet v Pečinah*, 72.
- Floyan, *gl. Fojana*.
- Fodiga, *gl. Petter*.
- Fogliano (Volian) *pri Zagradu (Sagrado) v Furlaniji*, 221.
- Fojana (Floyan), *v Goriških Brdih*, 115, 116.
- Folcher, *posestnik v Bukovici*, 108.
- Folkher, *kmet v Dupljah*, 259.
- Forchtnegger, *gl. Cristann*.
- Formentini, Formetini, *gl. Martinj, Tomas*.
- Fortoyb, *gl. Vrtojba*.
- Foschi, *gl. Johannes — Vonsarin*.
- Foytsdorf, Voytsdorff, *vas v Brkinih, nekje na višini med Pregarji in Tatrmi*, 134, 141.
- Frag, *gl. Marco*.
- *França, *posestnik v Poljubinju*, 57; França (Franço), *posestnik v Tolminu*, 55, 56, 76.
- Francesco de Pinzan, *v Petovljah*, 192.
- Franciscus, *notar v Vidmu*, 277, 278.
- Francko Misnicicz, *kmet v Brjem*, 214.
- Francz, *gostilničar (ostiero) v Možacu*, 306.
- Franzel, *gl. Barthole, Primas, Wartole*.
- Franzis, *oče Valentinov*, 115.
- Franncze Michel, *kmet v Dolenji vasi*, 228.
- Frasska, *gl. Paull*.
- Fratta, *južno od Krmina*, 167 op. 62.
- Frattnikh, *kmet v Mirnu*, 208.
- Freythoff, *gl. Britof*.
- Friaul, *gl. Furlanija*.
- Fricz Dusche, *vidmar v Slavini*, 232.
- Friczel, *iz Krmina*, 117.
- Friczel, *iz Solkana, njegov sin Hainczl (Hainczel) Pankchart*, 113, 115.
- Friczel (Friczll) Stopper, *kmet in mlinar v Bistrici*, 237.
- Fridericus, 110.
- Friedreich Helawz, 128; F. iz Loke, *njegov brat Hainreich*, 114; F. Schutsch, *kmet v Baču*, 236.
- Fritka, *gl. Steffan*.
- Fritzman, *kmet v Rakeku*, 230.
- Frontitsch, *v župi Sentoid*, 232.
- Fryaull, Fryawl, *gl. Furlanija*.
- Fukallu, *gl. Martin*.
- Fukhalcza, *iz Števerjana*, 168.
- Furlanija (Friaul, Fryaull, Fryawl), 169, 220, 221.
- Futsch, *gl. Bač, Beč*.
- Gaberk (Gabernegk), *zahodno od Senožč, tamošnja krčma*, 203.
- Gabernegk, *gl. Gaberk*.
- Gabrabcz, Gabrawicz, *gl. Gabrovica*.
- *Gabria, *gl. Gabrije*.
- Gabriach, *gl. Gabrije*.
- Gabriel, *iz Krmina*, 114.
- *Gabrije (Gabria), *severozahodno od Tolmina*, 49, 53, 54.
- Gabrije (Gabriach, Gabrila, Gafriach), *zahodno od Vipave*, 129, 149, 151, 208, 209, 256, 263.
- Gabrije (Gabriach), *blizu Sovodenj na levem bregu Vipave*, 209.
- Gabrila, *gl. Gabrije*.
- Gabrovec (Gabrowicz perg), *gora (planina) severovzhodno od vasi Vrbovo, zahodno od (Ilirske) Bistrice*, 229.
- Gabrovica (Gabrabcz, Gabrawicz, Grabrabit), *pri Komnu na Krasu*, 129, 195, 219.
- Gabrowacz, *gl. Bartll*.
- Gabrowicz perg, *gl. Gabrovec*.
- Gačnik (Gatschnikh), *potok, ki teče v Trebušo*, 184.
- Gaergaer, *gl. Grgar*.
- Gafriach, *gl. Gabrije*.
- Gagliano (Galano), *pri Čedadu*, 278. — Fidriacius, Fidriacus, 278.
- Gal, des Galen wisen, *travnik ob Močilniku pri Vipavi*, 256.
- Galaczsch, *kajžar v Proseku*, 219.
- Galano, *gl. Gagliano*.
- Galer, *posestnik kmetije v Solkanu*, 111.
- Gall, *gl. Jörg, Paull*.
- Galliana, *kmetica v Solbici*, 300.
- Gallus, *kmet v Solbici*, 300.
- Galluz, *v Resiutti*, 299.
- Galob, *kmet v Tomaju*, 216.
- *Galucius, Galutius, *posestnik v Tolminu*, 55.
- Gamlich, *na Vipavskem*, 265.
- Gameyn, *gl. Komen*.
- Ganitz, *gl. Paul*.
- Ganslin, *posestnica v Devinu*, 206.
- Ganuschutsch, *gl. Marin*.
- Garbacz, *kmet v Nemški vasi*, 232.
- Garbecz, *gl. Schymecz*.
- Gardatsch, *gl. Michel*.
- Gardina, *kmet v Čelju*, 247; *kmet v Narinu*, 245.
- *Gardinus, *kmet v Poljubinju*, 56.
- Gardonya, *gl. Caspar*.
- Garicza, *gl. Jacob*.

- Garmagkh, *gl. Machor*.
 Garmell, *gl. Lucas*.
 Garsche, *gl. Juri*.
 Garsche, *iz Sempetra*, 161.
 Gasuoda, *gl. Primos*.
 *Gasper, 85.
 Gasperin, *v Ložah, njen zet Thomas*, 256.
 Gastgeb, *gl. Vallenntin*.
 Gatschnikh, *gl. Gačnik*.
 Gaudentz, *posestnik v Devinu*, 206.
 Gaunatschach, *gl. Gojače*.
 Gebolf, *posestnik v Laužniku*, 107.
 Gedel, *posestnik v Šentvidu*, 252.
 Geist, Heiligen, *gl. Podkraj, Sv. Duh*.
 Gelber, *kmet v Šturjah*, 257.
 Gelenn, *kmet v Saepssach*, 135; *kmet v Ostrožnem brdu*, 133, 140.
 Gëllin, *posestnica*, 124.
 Genanus, *kmet v kraju Tomazoviza*, 278.
 Gensel, *posestnik v Slivnem*, 212.
 Gennsel, Gensel (des Genslenn guetter), *posestnik v Doberdobu*, 213.
 Georg Schmid, *mlinar in žagar blizu Velikega Otoka pri Postojni*, 223.
 Geori Otschepegk, *kmet v Dolenji vasi*, 228.
 Georsche Skarsse, *kmet v Begunjah*, 229; G. Walantschutsch, *kmet v Begunjah*, 229.
 Gepirg, in dem —, *gl. Gore*.
 Gerardt, *kmet v Osojanih*, 300.
 Gerardus, *v Branici*, 302.
 Gerbicz, *gl. Ambros*.
 Gerczin, *gl. Crissmann*.
 Gerde, *žagar in mlinar v Vrbici*, 224.
 Gerdin, *posestnik pri Sv. Urhu v Branici*, 110.
 Gerdman, *posestnik v Krepljah*, 108.
 Gerdowitsch, *gl. Thomas*.
 Gergar, *gl. Grgar*.
 Germach, *gl. Paule*.
 German, *v Branici*, 302.
 Garmell, *gl. Blas, Paull*.
 Gerne Aletitsch, *kmet v Slavini*, 232.
 Gernne Kranucz, *kmet v Št. Danielu*, 231.
 Gerrbecz, *gl. Jury*.
 Gerrse, *kmet v Kleniku*, 243.
 Gersanucz, *gl. Ambross*.
 Gerse Kusman, *kmet v Beču*, 263; G. Sitko, *kmet v Trnju*, 243.
 Gerson, *kmet v Lažah*, 201.
 Gersonn, *gl. Marin*.
 Gerse Stegelcz, *kmet v Šmihelu*, 262.
 Gersunucz, *gl. Jury*.
 Gerutsch, *gl. Gregor, Liennhart*.
 Geschewecz, *gl. Blas*.
 Geschmach, *gl. Petter*.
 *Ghuoglia, *gl. Johannes*.
 Gibann, *kmet v Potočah*, 136; *kmet v Rodiku*, 137.
 Giruz, *kmet v Beli (Reziji)*, 299.
 Glaminecz, *gl. Jacob*.
 Glaser, *gl. Vrbann*.
 Glaumonicza, *kajžarica v Proseku*, 219.
 Glawina, *gl. Marin*.
 *Glibusna, *gl. Libušnje*.
 Glina (Glinn), *na Blokah*, 262.
 Glinach, *vinograd v sodniji Stegovci pri Braniku (Rihemberku)*, 151.
 Glinn, *gl. Glina*.
 Globachidaw, *dolina pri Prečniku*, 213.
 Globen, *kmet v Zagorju*, 244.
 Glopit, *gl. Mathyas*.
 *Glubin, *gl. Ljubinj*.
 Gmünd, Gmünden, *gl. Ustje*.
 Gnashofen, *vonn, plemič?*, 191.
 *Gniniča, *gl. Njivice*.
 Gniua, *gl. Njiva*.
 Gniuiča, *gl. Njivice*.
 Gocz, *gl. Ybann*.
 Goče (Godinach, Gottschach, Gottshan, Kolczsach), *jugozahodno od Vipave*, 149, 203, 252, 256, 263.
 Godan, *gl. Juri*.
 Godecz, *gl. Lucas*.
 Godengnach, *gl. Godinje*.
 Goder, *imejtelji treh kmetij v Poviru*, 150.
 Godina, *gl. Juri*.
 Godinach, *gl. Goče*.
 Godinje (Godengnach), *pri Tomaju*, 215, 216.
 Godisay, 110.
 Goercz, Goerz, *gl. Gorica*.
 Gogarawicz, *kraj nekje v Vipavski dolini*, 117.
 Goglan, *kmet v Bukovici*, 114.
 *Goglia, *kmet v Seleh*, 66.
 Gojače (Gaunatschach, Goyaczen, Goyatschach), *v Vipavski dolini*, 116, 149, 180, 181, 191.
 Golicz, *kraj v gospostvu Prem*, 249.
 Golingo, *gl. Juri*.
 Golingo, *kmet v župi Senabor*, 260.
 Golitz, *gl. Justav*.
 Gollec, *gl. Gregor*.
 Collitsch, *gl. Simon*.
 Gollsam, *gl. Martin*.

Golob, gl. Tomas.

*Golobič, kmet v Tolminu, 55.

Golodecz, v uradu Planini ?, 131.

*Golop, kmet v Polju, 69.

Göls, gl. Villesse.

Gomaziza, 110.

*Gomilla, naziv kmetije kmeta Grigori-
usa, danes dve hiši blizu Logaršč, 71.

Gora, gl. (Šentvidska) Gora.

Gorc, Görcz, Görtz, gl. Gorica.

Gorczer, gl. Polo.

Gordin Sybrin, kmet v Štorjah, 216.

Gordina, des — witben, kmetica v Gab-
rijah, 149.

Gordonia, gl. Caspar, Simecz.

Gore (Alben, Alpes, in dem Gepirg), po-
krajina severno od Gorice (Kanalsko,
Banjšice, Trnovski gozd), 108, 109, 112,
122, 126.

Gorenja Mlaka, gl. Mlaka.

Gorenja Vrtojba gl. Vrtojba.

Gorenje (Goreynach), pri Ajdovščini, 257,
258.

Gorenje (Goreynach), blizu Predjame,
263.

Gorenje Cerovo, gl. Cerovo.

Gorenje Jazne, gl. Jazne.

Gorenje Otave, gl. Otave.

Gorenje polje (im Obern velde), pri An-
hovem, 185.

Gorenji Zemon, gl. Zemon.

Goreynach, gl. Gorenje.

Gorg Pbrungk, kmet v Dolenji vasi, 228.

Gorgyanin, kmet v Beli (Reziji), 299.

*Goriach, gl. Gorje.

*Gorianič, kmet v Volčah, 61.

Gorianin, kmet v Resiutti, 299; kmet v
Beli (Reziji), 299.

Goriansk, gl. Gorjansko.

Goriaum, posestnik kmetije v Solkanu,
111.

*Gorica (Goričja), 84.

Gorica (Goercz, Görcz, Görtz, Goerz, Go-
ričja, Gorz, Guricia, Guricie), 107, 111,
113—117, 120, 122—125, 127—129, 151 do
189, 192, 194, 208, 209, 214, 215, 222, 278,
306. — Mesto in trg (stadt vnd platz),
194. — Vas, 116, 117. — Grad, 151, 154
do 161, 163—166, 169—170, 172—174, 177,
181—191, 193, 194, 209. — Veliki stolp,
191. — Grajska klet, 184. — Knezova
klet, 162, 163, 188. — Kašča, 162, 165. —
Za gradom (retro castrum Gorz), 107. —
Mestni jarek, 158, 194. — Kapela svete

Ane, 178. — Frančiškanski samostan,
215. — Grof, 152, 153, 165, 166, 175, 179,
181, 183—185, 188, 278, 306. — Grofija,
188, 193. — Glavar, glavarstvo, 113, 153,
159, 164—167, 171, 177, 180, 182, 183, 188,
189, 191, 192, 222. — Deželski sodnik,
153, 161, 162, 164, 170, 177—181, 184, 187,
190, 193. — Deželsko sodišče, 153, 158,
170, 173, 175, 190, 209. — Občina me-
ščanstva, 194. — Mestni sodnik, 194. —
Mestno sodišče, 194. — Mestno obgradje,
194. — Urad, 122, 183, 188. — Uprav-
nik, 122, 174, 179, 195. — Mitnica, 127,
182. — Mitničar, 175. — Fara, 154. —
Mera, 123, 124, 125, 129, 152, 155, 162,
165, 166, 168, 171, 179, 180, 183, 184, 189,
191, 214. — Urbar, 192, 195. — Stara
opekarna pri Goriči, 164. — Kriegler,
iz Gorice, 208. — Gl. tudi Travnik. —
Grof Lenart (Lienhard, Lienhart), 164,
165, 176, 186, 257, 258, 260.

Goričja, gl. Gorica.

Goricizza (Gurischitz ob Kadroip), 193
op. 132.

Goriče (Goritschach), nekje blizu Ajdov-
ščine, 257.

Goriče (Goritschach), pri Hrenovicah,
204, 235, 262, 263.

*Goripnich, gl. Koritnica.

*Goritinich, gl. Koritnica.

Goritschach, gl. Goriče.

Gorjansko (Goriansk), na goriškem Krasu,
214.

*Gorje (Goriach), pri Cerknem, 50, 75.

Gorneg, gl. Schymecz.

Gornje Vreme, gl. Vreme.

Gornji grad (Obrimbürg, Obrimbürgen-
sis), samostan v dolini Drete, 73.

Gorsche Scarssa, kmet v Dolenji vasi, 228.

Gorsche Suechter, kmet v Dolenji vasi,
228.

Gorse Burbutsch, kmet v Bistrici, 237;
G. Cunrad, kmet v Matenji vasi 231;
G. Kreyger, mlinar v Bistrici, 236; G.
Robachk, kmet v Zelšah, 230; G. Vra-
nutsch, imejitelj kmetij v Štipanu na
Notranjskem, 231; G. Wranutsch, kmet
v Matenji vasi, 231.

Gorss Zymmerman, kmet v Postojni, 223.

Goritscha, gl. Lucas.

Gorz, gl. Gorica.

Görzeritza, kraj v okolišu Trebuše, 184.

Goschewecz, gl. Blas, Liennhart, Michel.

Goschmatsch, gl. Caspar.

- Gotnik (Guetneekh), *grad v povirju zgor-
nje Reke*, 217.
- Gottschach, *gl. Goče, Koče*.
- Gottschan, *gl. Goče*.
- Gottschewär, Gottschewar, *gl. Peter, Vr-
ban*.
- Gottschewär, *kmet v Erzeltu*, 255.
- Gottschewar, *gl. Peter*.
- Goyaczen, Goyatschach, *gl. Gojače*.
- Goyzlav, *posestnik v Lokvici*, 108.
- Grabacz, *gl. Andre*.
- Graben, *gl. Virgil*.
- Grabrabit, *gl. Gabrovica*.
- Grachackh, *gl. Nicklaw*.
- Gracholnikh, *gl. Grahovnik*.
- *Grachoy, *gl. Grahovo*.
- Graczer, *gl. Fabe*.
- Grad pri Mirnu (*proščenje pod gorico*),
161.
- Gradec (Gratz, Gretz), *pri Pivki (Šem-
petru)*, 204, 241, 242.
- Grades, *gl. Gradež*.
- Gradež (Grades), *italij. Grado, v lagunah
južno od Ogleja*, 207, 222.
- Gradina (Gradisch), *pri Kožljaku v vzh.
Istri*, 111.
- Gradisca (Gradisch), *pri Codroipu v Fur-
laniji*, 193 op. 132.
- Gradisch, *gl. Gradina, Gradisca, Gra-
dišče, Gradiška*.
- Gradischa, *gl. Gradišče*.
- Gradischeck, *kajžar v Zgoniku (ali Sa-
ležu)*, 218.
- Gradischer, *kmet v Dolenji vasi*, 201.
- Gradischer perg, *gl. Gradiška*.
- Gradišče (Purkstatt), *pri Ajdovščini*, 257.
- Gradišče (Gradusch), *pri Divači*, 225, 226.
- Gradišče (Gradisch), *zahodno od Dorn-
berga*, 116.
- Gradišče (Gradisch), *verjetno Gradišče
med Hrpeljami in Podgradom*, 112.
- Gradišče (Purkstatt, Gradisch), *pri Vi-
pavi*, 252, 256, 264.
- Gradiška (Gradisch), *ob Soči*, 123, 126,
160, 191, 192, 209. — Gradischer perg,
*danès Monte Fortin (slov. Brdo), pri
Gradiški*, 160.
- Gradusch, *gl. Gradišče*.
- Grahovnik (Gracholnikh), *danès hiša ob
cesti med Colom in Ajdovščino*, 260.
- *Grahovo (Grachoy, Grathöy), *v dolini
Bače*, 49, 67.
- Grahovo (Grohaw), *pri Cerknici*, 262.
- Gralant, *gl. Hainreich*.
- Granntschutsch, *gl. Lucas*.
- *Grant (Grant), *pri Rutu na Goriškem*,
50, 82.
- Granutsch, *gl. Martin*.
- Grapes, *gl. Jury*.
- Graschowecz, *gl. Marin*.
- Gratz, *gl. Gradec*.
- Grauen Prunn, *gl. Knežak*.
- Grebinger, *gl. Augustin*.
- Gregaer, Gregar, *gl. Grgar*.
- Greger, *kmet v Drskovčah*, 244.
- Grêgôr *gl. Grgar*.
- Gregor, *kmet v Baču*, 236; *kmet v Črnem
vrhu*, 261; *kmet v Foytzdorf*, 134, 141;
kmet v Härdlein, 162; *kmet v Jasenu*,
247; *kmet v Lothis*, 117; *iz Manč*, 252;
župan, kmet v Potočah, 136; *kmet v
Selu*, 210; *kmet v Slivici*, 230; *kmet v
Staynik*, 135; *kmet v Saepssach*, 135;
kmet v Trnju, 243; *kmet v Zalogu*, 200.
- Gregor Breczel, *kmet v Grahovem*, 262;
G. Brenkisch, *mlinar v Porečah*, 251;
G. iz Dornberga, *vicedom goriških gro-
fov*, 119, 120, 127, 131; G. Fakhin, 265;
G. Fikhfakh, *župan v Nosnem*, 190; G.
Gerutsch, *kmet v Košani*, 226; G. Gol-
lec, *v Črnem vrhu*, 261; G. Gruden,
kmet v Rubijah, 212; G. Gwercz, *kmet
v Orehoopljah*, 208; G. Hrouatin, *v Er-
zelju*, 256; G. Jantschekh, *kmet v Ustju*,
257; G. Jernezitsch, *župan v Idriji nad
Brdi*, 177; G. Kanta, *kmet v Tomaju*,
215, 216; G. Katerintschicz, 261; Gregor
Khnayfflitsch, *kmet v Beču*, 265; G. Ko-
schicz, *kmet v Prečniku*, 213; G. Kra-
bat, *župan v Doberdobu*, 191; G. Krall,
kmet v Knežaku, 236; G. Kraitschi-
tzev zet, *kmet v župi Kopriva-Štanjel*,
254; G. Kramer, *kmet v Tomaju*, 213;
G. Kreyger, *kmet v Bistrici*, 237; G. Kur-
tell, *kmet v Colu*, 260; G. Kurtell,
kmet v Zagoliču, 260; G. Lendarffär,
kmet v Klain Härdlein, 262; Gregor
Lybpnygk, *kmet v Knežaku*, 236; G.
Machell, *kmet v Brjah*, 258; G. Mis-
sley, *na Vipavskem, kmet v Porečah*,
251, 265; G. Muschicz, *iz Kojškega*, 170;
G. Nymacz, *kmet v Orehoopljah*, 208;
G. Pbrungk, *kmet v Dolenji vasi*, 228;
G. Perkisch, *kmet v Ustju*, 257; G. Per-
man, *župan župe Anhovo-Plave*, 184;
G. Perssa, *kmet v Košani*, 226; G. Pete-
lin, *kmet v Svetem*, 214; G. Petteck,
kmet v Senadolah, 216; G. Pippann,

- kmet v Petelinjem*, 242; G. Premarič, *kmet v Porečah*, 251; G. Prewill, *kmet v Narinu*, 245; G. Puttrich, *kmet v Matenji vasi*, 231; G. Reschettar, *kmet v Koritnici*, 236; G. Schmid, *kmet v Hraštju*, 242; G. Schmid, *kmet v Postojni*, 223; G. Schneider, *kmet v Begunjah*, 229; G. Selkho, *kmet v Narinu*, 245; G. Sliber, *kmet v Košani*, 226; G. Snidar, 258; G. Spech, *polzemljak v Križu*, 176; G. Starnat, *župan v župi Batuje*, 180; G. Suchor, *kmet v Hudem vrhu*, 263; G. Terpin, *v župi Šturje*, 258, 265; Gregor Trosst, *v župi Šentvid*, 252; G. Tschogoy, *kmet v Selcu*, 240; G. Tschucz, *posestnik v Selu*, 210; G. Weber, *kmet v Matenji vasi*, 231; G. Weber, *kmet v Velikem Otoku*, 227; G. der Willa, *kmet v Škrbini*, 147; G. Zessermon, *kmet v Rakeku*, 250.
- *Gregorius, *kmet v Planini*, 79.
 Gregorutsch, *kmet v Bistrici*, 237.
 Gretz, *gl. Gradec*.
 Greyfitch, *na Vipavskem*, 265.
 Greysach, Greyschach, *gl. Griže*.
 Grgar (Gaergar, Gergar, Gregaer, Gregar, Grêgôr), *severno od Gorice*, župa, Grgarci, 112, 122, 126, 163, 164, 184, 186, 187, 188, 189. — *Cerkev sv. Petra pri Grgarju*, 184.
 *Grgorius, *kmet v Jagersčah*, 51.
 Grice, *kmet v Selcih*, 278.
 Grigor, messo, 503.
 *Grigorius, *kmet v Lazcu*, 83; *kmet v Logarsčah*, 71; *kmet v Ponikvah*, 70.
 Grill, *gl. Thomas*.
 Gris, *gl. Križ*.
 Grisach, *gl. Griže*.
 *Grisman, *kmet v Podmelcu*, 66.
 *Griuič, *posestnik vrta v Tolminu*, 55.
 Griže (Greysach, Greyschach, Grisach), *severozahodno od Senožec*, 117, 202, 252.
 Grobische, *gl. Grobišče*.
 Grobišče (Grobischa, Grobritschach), *pri Matenji vasi*, 200, 231.
 Grobritschach, *gl. Grobišče*.
 Grochaw, *gl. Grahovo*.
 Grochowsch, *gl. Michel*.
 Gročana (Grottschane), *pri Bazovici*, 253, 266.
 *Groful, Grofulus, *kmet v Tolminu*, 55, 56.
 Gros (Gross) Werdel, Werdl, *gl. Otok, Veliki*.
 Gross Rieppen, *gl. Repen, Veliki*.
 Grossu, *gl. Simon*.
 Groszwlaczo, *perg, gl. Vlačno*.
 Grottschane, *gl. Gročana*.
 Gruden, *gl. Gregor*.
 Grum, *gl. Laurencz*.
 Grunda, *kmet v Hraščah*, 234.
 Gsell, *gl. Vrban*.
 Guetneckh, *gl. Gotnik*.
 Guetnikh, *gl. Anndre*.
 Gulich, *gl. Marin*.
 Gulick, *gl. Juri*.
 Gulitsch, *gl. Ambros, Bratosch*.
 Gull, *gl. Caspar*.
 Gullandt, *v Erzeltu*, 256.
 Gumezcz, *gl. Primos*.
 Gumpoldus, *posestnik v Zatoľminu*, 277.
 Gumpolt, *posestnik v Preserjah*, 107.
 Gurdonia, *gl. Thomacz*.
 Guricia, Guricie, *gl. Gorica*.
 Gursse, *kmet v Šembijah*, 246.
 Gutman (Guttman), *kmet v Hrušici*, 135, 141.
 Guttanach, *gl. Doberdob*.
 Guttman, *gl. Gutman*.
 Gwercz, *gl. Gregor, Martin*.
 Gwinner, *gl. Jobst*.
 Gyban, *kmet v Rodiku*, 143.
 Gyban Lippritz, *njegov bratranec (veter) Andre, kmet v Danah*, 156.
- *Habit, *kmet v Zatoľminu*, 54.
 *Habram, *kmet v Spodnjih Ravnah*, 80.
 Haffner, *gl. Marin*.
 Haidenschafft, Haidenschaft, *gl. Ajdovščina*.
 Hainczel Pankchart etwenn Friczleins, Hainczl Friczleins sun, *iz Solkana*, 113.
 Hainreich, *ima dve kmetiji v Brezovici*, 138; *sin pisarja iz Gorice*, 116; *komornik goriškega grofa*, 112; *kmet na Lijaku*, 117; *bratranec Friderika in Henrika*, bratov *iz Loke*, 115; *iz Loke, njegov brat Friderik*, 114, 115; *oče Hermana iz Vikumberka*, 115; *iz Vogrskega*, 117.
 Hainreich Edlinger, 139; H. Gralant (*iz Löwenburga*), 112; H. imenovan Sprugel, *iz Krmina*, 116; H. Swab, *sin Jakobov, iz Krmina*, 114.
 Hainrich, *kmet v Petelinjem*, 242.
 Hainrich Elacher, 179. — *Gl. Elacher*.
 Hainrich schreiber von Görcz, *njegov sin Vschalkch*, 114.
 Hainschutsch, *kmet v Kočah*, 232.
 Halter, *gl. Ibann, Vrbann*.

- Hammerslag, *gl. Lienhart*.
Hänslein Vipautschicz, *kmet v Cerknici*, 262.
Hanns, *mojster, čevljar v Devinu*, 206.
Hanns (Hans) von Neuhaus (Newenhaus, Newnhaus), 154, 138, 165; H. von Rabbat, *glavar v Gorici*, 128; H. Sneider der alt, *posestnik v Vipavi*, 264; H. von (vom) Thurn, 165, 166, 167, 187; H. Turkh, 179.
Hannslebicz, *gl. Paull*.
Hans, *gl. Hanns*.
Hanse Bobekh, *posestnik v Šentvidu*, 252; H. Robekh, *kmet v Porečah*, 251.
Härdlein, *opustela vas blizu Landola*, 262.
Harije, *jugozahodno od (Ilirske) Bistrice, s cerkvijo sv. Štefana (Sannt Steffan)*, 249.
Harwicus, *posestnik v Gorici*, 107.
Hasendorf, Hasendorff, *gl. Nogaredo*.
Hawss, *na Vipavskem*, 265.
Heiligen Geist, *gl. Podkraj, gl. Sv. Duh*.
Heiss (Heyss) von (vonn) Hungerspach (Vogrsko), 167.
Helar Simecz, *v Števerjanu*, 168.
Helawz, *gl. Friedreich*.
Helia, *kmet v Velikem Otoku*, 227.
Hennsel von der mawt, *imejitelj dvora v Provačini*, 129.
Henrich, *gl. Thomas*.
Henricus, *kmet v Resiutti*, 298; clericus, *posestnik v Šempetru*, 280.
Henricus de Villalta, 280, 281.
*Hent, *kmet v Trtniku*, 82.
*Hercules, (notar), 85.
*Hericus, *kmet v Trtniku*, 82.
*Herimanus, *kmet v Oblokah*, 82; *kmet v Stržišču*, 82.
Hermachor, *sin župana Ulrika v Idriji nad Brdi*, 178.
Herman, *kmet v Kazljah*, 137, 143; *posestnik dveh njiv v Solkanu*, 111; *kmet v Velikem Repnu*, 217; *sin Henrikov iz Vikumberka*, 115; *kmet v Vremah*, 225; *mlinar pri Vremah*, 225; *kmet v Zagorju*, 244.
Herman Calusa (Klausa), *kmet v Hrušici*, 134, 141; H. Rawter, *kmet v Vrhpolju*, 258.
Hermann, *gl. Liennhart*.
Hermantschitsch, *gl. Martin*.
Hermanus de Tulmino, filius Vuofriani, 281.
Hermanus, *kmet Petra, sina gospoda Bertrama, v Ažli*, 281.
Hernleben, *kmet v Hrastju*, 242.
*Hert (Hert), *verjetno Tlake pri (Šentvidski) Gori*, 49, 68. — *Po A. Šavliju (Kronika I, 131) verjetno zaselek Nart pri Dabru*.
Heyss, *gl. Heiss*.
Hlebecz, *kmet v Zagoliču*, 260.
Hofer, Hoferji, *fevdalna rodbina na Goriškem*, 159, 183, 208, 212, 213.
Hollczhauser, 144.
Hosseacho, *gl. Osojani*.
Hrastje (Aicholtz), *pri postaji Pivka (Sempeter)*, 242.
Hrašče (Ayholz), Chraschach, Krassach, Krasschach), *pri Postojni*, 108, 200, 204, 234.
Hrašče (Kraschhk), *pri Šentvidu na Vipavskem*, 265.
Hrbec (Schulter), *travniki severozahodno od Dolenje vasi pri Senožečah*, 201, 203.
Hrenovice (Chranawicz, Kranobicz, Sannd Martin, Sannd Mertten), *zahodno od Postojne, fara*, 234, 235.
Hrouatin, *gl. Gregor*.
Hruševje (Chrusawlach, Krussiach), *med Razdrtim in Postojno*, 148, 204.
Hruševje (Crussa, in monte Crusse), *vas in vinske gorice v zahodnih Goriških Brdih (italij. Cursò)*, 279, 280.
Hrušica (Pirpawm), *pri Podgradu v severni Istri, fara*, 134, 141, 247, 248.
Hrušica (Pierpam), *med Logatcem in Vipavo*, 263.
Hrvat (Krabat), 248.
Hrvatska (Chrabatan, Chrabaten), 120.
Hubelj (Kobl), *potok pri Ajdovščini*, 175, 182.
Hudi Log (inn der Awen oder Lugi), *severno od Sela na zahodnem Krasu*, 210.
Hudi vrh (Pösen perg), *na Blokah*, 263.
Hueter, Huetter, *gl. Martin*.
Hulben, *gl. Lokev*.
*Hum (Colmo), *pri Podmelcu*, 65.
Huncz czagel, Huntstzagl, *vinograd v župi Šentvid*, 203, 252.
Hungerspach, Hungerspacher, *plemiška rodbina na Goriškem, gl. Vogrsko*.
Huntstzagl, *gl. Huncz czagel*.
Hutar, *gl. Thomas*.
Hutter, Stephan, *gl. Mathia*.
Hvgo, dominus, *v Branici*, 302.
Hynderperg, Hynnderperg, *gl. Zagorje*.

- Iban (Ibann), *kmet v Brestovici*, 211; *upravnik v Rihemberku*, 121, 128.
- Iban (Ibann) Conraczicz, *kmet v Žirjah*, 217; I. Dirsalicz, *kmet v Brestovici*, 211; I. Halter, *kmet v Cerovljah*, 220; I. Jarritsch, *kmet v Merčah*, 217; I. Müller, *kmet v Tomaju*, 215; I. Siuetz, *kmet v Merčah*, 217; I. Smid, *kmet v Povirz*, 139; I. Wogatecz, *posestnik v župi Šem-polaj, v kraju Rybyach*, 211, 212.
- İcaculin, *kmet v Opatjih selih*, 209.
- Ider, *gl. Idrija*.
- İaersko, *gl. Idrsko*.
- *Idria, *gl. Idrija*.
- Idrija, »kranjska« (Ydricza), 188.
- *Idrija (Idria), *pri Bači*, 49, 72.
- Idrija (Ydria ob Egken, in der Ider), *nad Brdi, zahodno od Kanala*, 126, 177.
- Idrija (Ydricza), *mejna reka med Jugoslavijo in Italijo, italij. Iudrio*, 169.
- Idrija (Ydria), *reka*, 276.
- *İdrisca, İdrischa, İdrissca, *gl. Idrsko*.
- *İdrsko, *tudi İdersko* (İdrisca, İdrischa, İdrissca), *pri Kobaridu*, 49, 65, 64.
- İkhimicz, *kraj pri Proseku*, 220.
- İlirska Bistrica, *gl. Bistrica*.
- İnderniza, *gl. Ždrinica*.
- İndia, *gl. Tomaž*.
- *İndreas, *kmet v Vallarsa*, 53; *kmet v Volčah*, 61.
- Innsbruck, *mesto na Tirolskem*, 181, 222.
— *Regiment v Innsbrucku*.
- Istra, 244.
- Iuanusch, *kmet v Gorenjem Cerovem*, 166.
- Iuvvan, İvvvan, *kmet v Osojanih*, 300.
- Iuxta lacum, *kraj nekje na Notranjskem*, 108.
- Ivanji grad (Ybangrad), *na goriškem Krasu*, 214.
- Ivchagach, *posestnik pri Sv. Urhu v Branici*, 110.
- İvvvan, *gl. Iuvvan*.
- Iwan (Iwann), *posestnik v Bukovici*, 108; *posestnik In monte*, 108; *posestnik v Paljemem*, 109; *posestnik v Razdrtem*, 108; *župan, kmet v Škrbini*, 147; *župan, kmet v Tatrah*, 134.
- Iwan (Iwann) Pappes, *kmet v Svetem*, 146; I. Ruppnik, *kmet v Ubeljskem*, 148; I. der Schall, *kmet v Škrbini*, 147; I. der Slagon, *kmet v Ubeljskem*, 148; Iwann (Yban), *sneyder, kmet v Hrušici*, 134, 141.
- Iwanez, *posestnik v kraju Iuxta lacum*, 108.
- Iwann, *gl. Iwan*.
- Iznicz, *gl. Soča*.
- *Jabin inferior, *gl. Jazne, Dolenje*.
- *Jachil, *kmet v Čadrgu*, 54; *kmet v Kneži*, 66; *kmet v Zabčah*, 56.
- *Jachop de Sacris (Zakriž pri Cerknem), 85.
- Jackhe, *kmet v Podbrežah*, 216.
- Jacob, *gl. Mathia*.
- Jacob, *kmet v Bukovici*, 114; *posestnik Iuxta lacum*, 108; *kmet v Koritnici*, 247; des Jacob witben, *kmetica v Kostanjevici*, 148; J., *iz Krmina, njegov sin Hainreich Swab*, 114; *župan, kmet v Landolu*, 235; *kmet v Nadanjem selu*, 245; *kmet v Narinu*, 245; *kmet v Preserjah pri Braniku-Rihemberku (?)*, 128; *kmet v Preserju*, 145; *kmet na Rateževem brdu*, 246; *kmet v Svetem*, 146; *kaplan, posestnik v Vipavi*, 264; *kmet v Visokem*, 149; *kmet v Vitovljah*, 117; *kmet v Zelšah*, 230.
- Jacob Andres, *kmet v Zalogu*, 200; J. Ariawecz, *kmet v Volčjem gradu*, 214; J. Besiagk, *kmet v Zalogu*, 224; J., *Czurekhov sin, kmet v Vrhpolju*, 258; J. Dubitsch, *kmet v Košani*, 226; Jacob Eber, *kmet v Kočah*, 235; J. Garicza, *kmet v Tomaju*, 215; J. Glaminecz, *kmet v Proseku*, 219; J. Jager, *kmet v Landolu*, 235; J. Jellecz, *kmet v Ustju*, 257; J. Koboll, *na Vipavskem, plačuje od mlina v Planini*, 255, 265; J. Kobolitsch, *kmet v Planini*, 254; J. Kreczec, *v župi Šturje*, 258, 265; Jacob Kruch, *kmet v Drskopčah*, 244; J. Kruch, *kmet v Palčju*, 241; J. Kuntal, *kmet v Kalu*, 245; J. Lucasicz Bratusniczitz, *v Števerjanu*, 168; J. Lumber, *kmet v Stari vasi*, 224; J. Macherutsch, *kmet v Rakeku*, 230; J. Marallt, *kmet v Knežaku*, 235; J. Margecz, *kmet v Kalu*, 245; J. Markowitsch, *kmet v Zagorju*, 244; J. Marolt, *posestnik v Vipavi, kmet v Zemoni*, 259, 264; J. Mayagk, *kmet v Košani*, 226; J. Neyga, *kmet v Landolu*, 235; J. Palatitsch, *kmet v Prestranku*, 235; J. Podfornikh, *v Čepovanu*, 188; J. Pototschnighk, *kmet v Košani*, 226; J. Rober (Rottber) Schmid, *mlinar v mlinu Podstenjšek*, 249; J. Schkerl, *na Vipavskem*,

- 264; J. Schmid, *kmet v Postojni*, 223; Jacob Schneider, *kmet v Zagorju*, 244; J. Schuester, *na Travniku pri Gorici*, 195; Jacob Seno, *kmet v Vogljah*, 217; J. Sidabicz, *posestnik v Selu*, 210; J. Sidar, *posestnik v Selu*, 210; J. Sluga, *v Erzeltu*, 256; J. Sneider, *kmet v Zagorju*, 244; J. Smid, *kmet v Planini*, 229; J. Smid, *kmet v Postojni*, 223; J. Straws (Strawss), *kmet v Velikem Otoku*, 227; J. Suppann, *kmet v Knežaku*, 235; Jacob Tšeynouecz, *na Vipavskem*, 264; J. Tschadona, *kmet v Brežcu*, 225; J. Tšhernecz, *kmet v Zagorju*, 244; Jacob Tzaschnegkh, *kmet v Flatschun*, 232; J. Tzottitzsch, *kmet v Zgoniku (ali Saležu)*, 218; J., *oče enega Von der Vesten*, 167; J. Weber, *kmet v Selcu*, 240; J. Wingey, *kmet v Narinu*, 245; J. Zimerman, *mlinar blizu gradu Prema*, 249.
- *Jacobus, *kmet v Čepležu*, 79; *kmet v Čezsoči*, 84; *kmet v Dobravah*, 57; *kmet v Kojci oziroma Kartečinah*, 73; *kmet v Lomu*, 59; *kmet v Novakih*, 77; *kmet v Oblokah*, 82; J. iuratus, *kmet v Oblokah*, 82; *kmet v Otaležu*, 83; *kmet v Poljanah*, 76; *kmet v Poljicah*, 81; Jacobus filius, *kmet v Reki*, 80; *kmet v Stržišču*, 82; *kmet v Volarjih*, 53; *kmet v Zatolmini*, 54.
- Jacobus, *v Branici*, 302; *kmet v Hruševju*, 280; *v Resiutti*, 299.
- Jacobus, magister, *oče Konrada in Leonarda*, 281.
- *Jacobus Stil, *kmet v Dobravah*, 57.
- Jacogna, filius Jacogne, *kmet v Prapetnem brdu*, 70.
- Jacolin (Jacollin), *kmet v Vremah, njegov zet Jury*, 225.
- Jacomo, *gl. Suann*.
- Jacongina werda, Jacongino berdo, *nekje južno od Divače*, 136, 142.
- *Jaculinus, *iz Tolmina*, 55.
- Jacum Subet, *iz Resiutte*, 306.
- Jacusch, *kmet v Sušici*, 248.
- Jäger, *gl. Panngraz*.
- Jager, *gl. Jacob*.
- *Jagersšče (Jagodisca), *jugozahodno od Cerknega*, 50, 81.
- Jagodisca, *gl. Jagersšče*.
- Jäkel, *gl. Miclaw*.
- Jakel, *iz Orehovice*, 252.
- Jakhin, *gl. Laure*.
- Jakhl, *sin Andreja Guetnikha, v Kojskem*, 170.
- Jakob, *kajžar v Proseku*, 219.
- Jakob Sima, *iz Ozeljana*, 152.
- Jalmico (Jelminikh), *v Furlaniji pri Palmanovi*, 167 op. 62.
- Jamlach, *gl. Jamlje*.
- Jamlje (Jamlach), *gozd severno od Dolenje vasi pri Senožečah*, 202.
- *Janče fameglio di Durlj di Chorte, 85.
- *Jančil, *kmet v Grahovem*, 67; *košan v Kneži*, 66.
- *Janculinus, *iz Tolmina*, 74.
- *Janes, *kmet v Bukovem*, 73; *kmet v Goranjih Ravnah*, 79; *kmet v Gorjah*, 76; *kmet v Jesenici*, 75; *kmet v Poljicah*, 81; *kmet v Polju*, 69; *kmet v Ponikvah*, 70; *kmet v Prapetnem brdu*, 70; *kmet v Snebišču*, 69; *iuratus, kmet v Stržišču*, 82; *kmet v Stržišču*, 82; *kmet v Šebreljah*, 80; *kmet v Vrsnem*, 65.
- Janes, Jannes. — *V Branici*, 302; Ruepprechtov sin, *kmet v Črnem vrhu*, 261; župan, *kmet v Hårdlein*, 262; *kmet v Lažah*, 201; župan *v Matenji vasi*, 199; des Jannes witbe, *kmetica v Provačini*, 148; *sin Vrbanov, kmet v Senaboru*, 260; *kmet v Stari vasi*, 200; *kmet v Topolcu*, 247; *kmet v Ubeljskem*, 148.
- Janes, Jannes. — J. Lumber, *kmet v Brežcu*, 225; J. Ruter, *v Križu*, 174; J. Sewnna, *v Križu*, 175; J. Solodecz, *kmet v Velikem Otoku*, 227; J. Wattech, *posestnik v Šempasu*, 171; J. Wisoda, *kmet v Selcu*, 240.
- Janežovo brdo (Jannesegkh), *zahodno od Prema*, 248.
- Jangko, *gl. Martin*.
- Janicuttus, *kmet v Šempetru*, 280.
- *Janis, *kmet v Lazcu*, 83; *kmet v Svini*, 63.
- Janko Smid, *kmet v župi Kopriva-Štanjel*, 254.
- Jannes, *gl. Janes*.
- Janneschutsch, *gl. Petter*.
- Jannesegkh, *gl. Janežovo brdo*.
- Janngko, *kmet v Rakeku*, 230.
- Janns Wisoda, *kmet v Slavini*, 232; Janns Wüschnogkh, *kmet v Radohovi vasi*, 241.
- Jannschicz, župan, *kmet v Pivki*, 242.
- Jannse, župan, *kmet v Begunjah*, 229; *kmet v Ložah*, 203; *kmet v Prečniku*, 213.

- Jannse Bosiakh, *kmet v Petelinjem*, 242;
 J. Krabatt, *kmet v Postojni*, 223; J. Mastnigkh, *kmet v Postojni*, 223; J. Pismo Obesel, *kmet v Bistrici*, 237; J. Popiall, *kmet v Stari vasi*, 224; J. Schuester, *kmet v Kočah*, 233; J. Sylawaldbod, *v Velikem Otoku*, 227; J. Ware, *kmet v Selcu*, 240.
- Jannutsch, iz *Malega Otoka*, *kmet v Šmihelu*, 234.
- Jannysch, *kmet v Flatschun*, 232; *kmet v Malem Otoku*, 234.
- Jannzicz, *gl. Michel*.
- Janse Chlatscha, *kajžar v Proseku*, 219; J. Koppatin, *kmet*, 252; J. Rasspor, *v Erzeltu*, 256; J. Schuler, *posestnik v Prelosnem (ali Stivanu)*, 207; J. Sero-bottnikh, *kmet pod Rižnibergom blizu Cola*, 260; J. Sneyder, *v Erzeltu*, 256; J. Sporrar, *kmet v Skrilah*, 251; J. Terbullec, *kmet v Goričah*, 262.
- Jantschekh, *gl. Gregor*.
- Janutsch, *kmet v Sušici*, 248.
- *Janutus, *kmet v Tolminu*, 55.
- Japinitz, *gl. Japnišče*, *gl. Thomas*.
- Japitsch, *gl. Primus*.
- Japnišče (Japinitz, Jappniczsch, Yepnicz), *pri Mirnu*, 123, 161, 208.
- Jappniczsch, *gl. Japnišče*.
- Jaritsch, *gl. Ibann*.
- Jarne, Jarne. — J., *kmet v Landolu*, 235; *oče Marina Wewondreer*, *kmet v Narinu*, 245.
- Jarne, Jarne. — J. Nouackh, *vidmar v Slavini*, 232; J. Slabecz, *kmet v Knežaku*, 236; J. Tribiann, *kmet v Zgoniku (ali Saležu)*, 218.
- Jarneczicz, *gl. Crisman*.
- Jarney, *kmet v Pregarjih*, 133, 140.
- Jarne, *gl. Jarne*.
- *Jasbin, *gl. Jazne*.
- *Jasbino inferior, *gl. Jazne, Dolenje*.
- *Jasbino superior, *gl. Jazne, Gorenje*.
- Jasen (Jassen, Yassen), *pri (Ilirski) Bistrici*, 247, 248.
- Jassen, *gl. Jasen*.
- Jauernekg, *gl. Javornik*.
- Javornik (Jauernekg), *travniki pri Knežaku*, 236.
- *Jazne (Jasbin), *na Cerkljanskem*, 50. — *Jazne, Dolenje* (Jabin inferior, Jasbino inferior), 50, 83. — *Jazne, Gorenje* (Jasbino superior), 83.
- Jebatschin, *v župi Šentvid*, 252.
- Jekocz, *gl. Martin*.
- Jellecz, *gl. Jacob*.
- Jellen, *gl. Peter*.
- Jellen, des — sun, *kmet v Selu*, 202.
- Jelminikh, *gl. Jalmiccio*.
- Jelšane (Ellsach), *južno od (Ilirske) Bistrice*, 248.
- Jennngo, *gl. Machne*.
- Jennse Schuester, *kmet v Selcu*, 240.
- Jeritsch, *gl. Lienhart*.
- Jerne, Jernne. — J., *kmet v Drskovčah*, 244; *kmet v Postojni*, 223; *župan*, *kmet v Selcu*, 240.
- Jerne Cziscko, *kmet v Opatjih selih*, 209; J. Mesner, *kmet v Dupljah*, 259; J. Praitschuch, *kmet v Senožečah*, 201; J. Roback, *kmet v Dolenji vasi*, 228; J. Schulei, *v Lokavcu*, 195; J. Silicz, *v Orehovljah*, 158; J. Weber, *kmet v Hra-stju*, 242.
- Jernej Leben, *kmet v Slapu*, 255.
- Jerney, *kmet v Härdlein*, 212; *kmet v Ustju*, 257.
- Jerney Khisling, *kmet v Vrhpolju*, 258; J. Kraintschicz, *kmet v župi Kopriva-Štanjel*, 259; J. Kuczelin (Kunczelin), *kmet v Selu*, 210; J. Loyen, *posestnik v Vipavi*, 264; J. Steffutsch, *kmet v Dolenji vasi*, 228; J. Wulina, *kmet v Lokavcu*, 257; J. des Zuan Zischko sun, *kmet v Opatjih selih*, 209.
- Jernezitsch, *gl. Gregor*.
- Jerny, *kmet v Kleniku*, 245.
- Jerom Siuetz, *kmet v Merčah*, 217.
- Jeronime de Daniel, *iz Petovelj*, 192.
- Jerušče, gora Jerušče (Juritschutschoperg), *blizu vasi Jurešče na Notranjskem*, 229.
- Jerutsch, *gl. Jury*.
- *Jesenica (Jesenica), *pri Cerknem*, 50, 74.
- Jobst, *kmet v Mirnu*, 208.
- Jobst Gwinner, 152.
- *Johanes, *kmet v Koritnici*, 81; *kmet v Lomu*, 59; *kmet v Novakih*, 77; *kmet v Pečinah*, 72; *kmet v Planini*, 79; *kmet v Poljubinju*, 57.
- *Johanes Ghuoglia, *kmet v Lomu*, 59.
- Johannes, *posestnik v Lijaku*, 109; *kmet v Selcih*, 278; *kmet v Solbici*, 300; *kmet v Šempetru*, 280.
- Johannes Foschi Vonsarin, 113; J. Kunrats des schreyber sun, *iz Fojane*, 115; J. Longus, *iz Čedadada*, 276; J. Staczner

(Statzner), *upravnik v Planini*, 131; J. Villalt, 113; J. de Zucula, 279, 280, 281. Johanniz, *kmet v Šempetru*, 280.

Jopicz, *gl. Primus*.

Joerg, Jörg, *gl. Jorg*.

Jorg (Joerg, Jörg), *obdeluje zemljišče v vasi Gorici*, 116; J. vonn Egkh, 193; J. Gall, *oskrbnik*, 191; J. Khärner, *na Travniku pri Gorici*, 194; J. Lueger, *sin Nikolaja in brat Erazma Luegerja*, 234; J. im Turn ze Luncz, 128; J. der Wernstainer, *kastelan v Planini*, 119.

Jörgen, Sand, *gl. Šturje, gl. Sv. Jurij*.

Jörglein Streit, *žagar ob potoku Močilniku pri Vipavi*, 264.

Jörig, *gl. Jorig*.

Jorig, *krčmar v Kleniku*, 243.

Jorig, Jörig. — J., *sin Nikolaja in brat Erazma Luegerja*, 223; J. Maurar, *žagar v župi Senabor*, 260; J. Omota, *mojster, posestnik v Vipavi*, 264; J. Strassär, *kmet v Härdlein*, 262; J. Strasser, *kmet v Postojni*, 223; J. Streyt, *posestnik v Vipavi*, 264.

Jorsse Juntschitsch, *kmet v Postojni*, 223.

Juanane, Juane, *oče Raffaela Sigholo*, 306.

Jud, *gl. Lucas*.

*Judes, *kmet v Gorenjih Ravnah*, 79.

*Judito, *košan v Cerknem*, 78.

Jug, *gl. Juri*.

Jug, *kmet v Budanjah*, 258.

Juntschitsch, *gl. Jorsse*.

Jurco, avus Jurconis, 110.

Jure, *kmet v Grobišču*, 200; *nekadaj župan v Hraščah*, 200; *v Števerjanu*, 168; *kmet v Vrhu*, 145.

Jure Khuslin, *v Solkanu*, 165.

*Jurgil, *v Tolminu*, 85.

Juri (Jury), *gl. Male, Michel*.

*Juri, *kmet v Čezsoči*, 84; *kmet v Bukovnem*, 73; *kmet v Dolenji Mlaki*, 84; *kmet v Dolenjih Jaznah*, 83; *kmet v Doljah*, 54; *kmet v Njivicah*, 60; *kmet v Otaležu*, 83; J. tessedor, *kmet v Otaležu*, 83; *košan v Volčah*, 61; *kmet v Zakrijah*, 69.

Juri, Jury. — *Kmet v Čadrgu*, 277; *kmet v Črnem vrhu*, 261; *wirt, kmet v Dolenji vasi*, 201; *kmet v Drskovčah*, 244; *kmet v Famljah*, 202; *Migkhlawow zet, kmet v Gradišču*, 225; *kmet v Grižah*, 202; *kmet v Hrušici*, 135; *kmet v Hudem vrhu*, 263; *krčmar, iz Klenika*,

249; kmet v Medji vasi, 213; *župan, kmet v Nadanjem selu*, 245; *oče Jakoba Wingeya, kmet v Narinu*, 245; *kmet v Ostrožnem brdu*, 133; *des Juri bitib, kmetica v Podbrju*, 251; *kmet v Selcu*, 240; *kmet v kraju Stanach*, 149; *kmet v Šembijah*, 246; *mojster, čepjar in kajžar v župi Šempolaj*, 211; *kmet v Škrbini*, 147; *kmet v Tatrah*, 134; *župan, kmet v Tomaju*, 216; *Marinov sin, kmet v Trnovem*, 238; *kmet v Veliki Pristavi*, 248; *sin starega župana, kmet v Velikem Otoku*, 227; *Tomažev sin, kmet v Vrbici*, 224; *Jacollinov zet, kmet v Vremah*, 225; *posestnik v Zagebenom*, 109; *posestnik v Zagomili*, 109.

Juri, Jury. — J. Abram, *kmet v Št. Danielu*, 230; J. Bebär, *kmet v Šmihelu*, 262; J. Besiagk (Besiagh), *kmet v Grobišču*, 231; J. Blonda, *kmet v Peči*, 209; J. Brenkitsch, *kmet v Porečah*, 251; J. Bosiaghk, *kmet v Matenji vasi*, 251; J. Brossynecz, *kmet v Hraščah*, 234; J. Chaltsmitz, *kmet v Dolenjah*, 148; J. Clemencz, (Clemenucz), *kmet v Postojni*, 223; J. Cosa, *kajžar v Dolenji vasi*, 228; J. Crabatt, *kmet v Postojni*, 223; J. Czergoll, *kmet v župi Senabor*, 260; J. Czessralecz, *v Črnem vrhu*, 261; J. Czigainer, *kmet v Šturijah*, 257; J. Czigainer (Czigayner), *kmet v Ustju*, 257; J. Dietreich (Dittrich), *kmet v Dolenji vasi*, 228; J. Dobrawitsch, *kmet v Begunjah*, 229; J. Feren, *kmet v Flatschun*, 232; J. Garsche, *ima vinograd, v Stari gori*, 153; J. Gerrbecz, *kmet v Šembijah*, 246; J. Gersunucz, *kmet v Velikem Otoku*, 227; J. Godan, *kmet v Brjah*, 258; J. Godina, *župan, kmet v Zagoliču*, 260; J. Golingo, *kmet v Senaboru*, 260; J. Grapes, *kmet v Vremah*, 225; J. Gulick, *posestnik v Gabrijah*, 209; J. Jerutsch, *kmet v Palčju*, 241; J. Jug, *kmet v župi Senabor*, 260; J. Kaischakh, *kmet v Planini*, 253; J. Katschicz, *posestnik v Selu*, 210; J. Khoss ali Bregannt, *župan v Ločniku*, 159; J. Khuslin, *župan v Solkanu*, 163; J. Kinnatschitsch, *kmet v Kleniku*, 243; J. Knes, *kmet v Slavini*, 232; J. Koboll, *v Raši*, 256; J. Kokell, *kmet v Vrabčah*, 253; J. Kollar, *kmet v Črnem vrhu*, 261; J. Kopatin, *v župi Šturje*, 258; J. Kosowell, *kmet v Ivanjem gradu*, 214; J. Kotschewer, *kmet v Ra-*

keku, 230; J. Krall, *kmet v Trnju*, 232; J. Kreyger, *kmet v Knežaku*, 236; J. Krouat, *kajžar v Proseku*, 219; J. Kurtell, *kmet v župi Senabor*, 260, 261; J. Lucifor, *kmet v Peči*, 161, 163; J. Lukau Clemennecz, *župan v Orehovljah*, 158; J. Lumber, *kmet v Brežcu*, 225; J. Machne, *kmet v Grobišču*, 231; J. Malgai, *kmet v Števerjanu*, 167; J. Marcz (Maricz), *župan in kmet v Landolu*, 235; J. Marschlickh, *kmet v Samatorci*, 212; J. Mayr, *kmet v Postojni*, 223; J. Mulicza, *župan in kmet v Proseku*, 219; J. Mulicza (Muliza) Martin, *kajžar v Proseku*, 219; J. von Nessltall, *kmet v Rateževem brdu*, 246; J. Osse, *kmet v Vrabčah*, 253; J. Pennditor, *kmet v Dolenji vasi*, 228; J. Perschitz, *na Vipavskem*, 264; J. Persiczsch, *kmet v Merčah*, 217; J. Petelin, *kmet v Tomaju*, 215; J. Pettek, *kmet v Hudem vrhu*, 263; J. Polltronn, *kmet v Št. Danielu*, 230; J. Pregell, *kmet v Narinu*, 245; J. Premarin, *kmet v Porečah*, 251; J. Robicz, *kmet v Trnju*, 243; J. Roschutsch, *kmet v Baču*, 236; J. Runtitsch, *kmet v Košani*, 226; J. Rupnikh, *kmet v Črnem vrhu*, 261; J. Sab, *kmet v Koritnici*, 236; J. Schawer, *v župi Japnišče-Miren*, 162; J. Schega, *kmet v Tomaju*, 215; J. Schkapin, *kmet v Vrabčah*, 253; J. Schmid, *kmet v Hrastju*, 243; J. Serotta, *kmet v Hudem vrhu*, 252; J. Seynouecz, *kmet v Potočah*, 251, 252; J. Sirekh, *kmet v Planini*, 254, 255; J. Skarafalla, *kmet v Velikem Repnu*, 217; J. Skopekh (Skupekh), *posestnik v Šentvidu*, 252; J. Sluga, *kmet v Porečah*, 251; J. Smadlacko, *kmet v Prestranku*, 233; J. Smatlack, *kmet v Trnju*, 232; J. Smedlacka, *kmet v Kočah*, 233; J. der Smid, *kmet v Pregarjih*, 133, 140; J. Sogassiann, *kmet v Rakeku*, 230; J. Stockh, *mlinar v Prestranku*, 233; J. Strawie, *kmet v Košani*, 226; J. Swetacz (Swetecz), *kmet v Porečah*, 251; J. Tabonn, *kmet v Orehovljah*, 208; J. Tertschileinecz, *v Planini*, 255; J. Tular, *kajžar v Proseku*, 219; J. Tuler (Taler), *v Devinu*, 206; J. Tschackann, *kmet v Vremah*, 223; J. Tscheledem, *kmet v Senožčah*, 201; J. Tzegainer (Tzigainer), *kmet v Ustju*, 257, 258; J. Verbobecz, *kmet v Vrbovem*, 237; J. Vltschann, *kmet v Košani*, 226; J. Vol-

lekh, *kmet v Ustju*, 257; J. Vowzitsch, *župan v Črničah*, 181; J. Wanikh, *župan v Prvačini*, 160; J. Warricz, *kmet v Dolenjah*, 148; J. Warscher, *kmet v Št. Danielu*, 230; J. Wasonn, *kmet v Mirnu*, 208; J. Waydymall, *mlinar in žagar v Prestranku*, 233; J. Wechnutsch, *kmet v Baču*, 236; J. Wesselitsch, *kmet v Matenji vasi*, 199; J. Wessna, *kmet v Jasenu*, 247; J. Widmair, *kmet v Dolenji vasi*, 201; J. Wogaticz, *kmet v Kleniku*, 245.

*Juricus, *kmet v Gorenji Mlaki*, 83; *kmet v Logarščah*, 71.

Juricz, *krčmar, v gospodstvu Prem*, 249.

Juritsch, *kmet v Narinu*, 245.

Juritschutschcho perg, *gl. Jerušče*.

Jurkhicz, *gl. Ambros*.

Jurko, *kmet v Šturjah*, 257.

Jurkotschkin, *posestnik v Vipavi*, 264.

Jursche Truschar, *kmet Dolenji vasi*, 228.

Jurse Orang, *kajžar v Zgoniku (ali Saležu)*, 218; J. Schuster, *kmet v Zgoniku (ali Saležu)*, 218; J. Stergar, *v Podleščah*, 186; J. Troutketsch, *v Lokavcu*, 195.

Jursse, *gl. Martinecz*.

Jurtzmanitz, *gl. Anthoni*.

Jury, *gl. Juri*.

Justav aus der Golitz, *kmet v Slivnem*, 213.

Justoll, *kmet v Velikem Repnu*, 217.

*Juuan, *kmet v Čeplesu*, 79; *kmet v Doblarjih*, 59; *kmet v Dobravah*, 57; *kmet v Gorjah*, 75; *kmet v Idrskem*, 64; *kmet v Logu*, 59; *kmet v Ponikvah*, 70; *kmet v Reki*, 80.

*Juuanus, *iuratus, kmet v Poljubinju*, 56.

Jvri, *gl. Juri*.

Kacian, *kmet v Jasenu*, 247.

Kaczicz, *gl. Kačice*; *gl. Vlich*.

Kačice (Chatzitz, Chotschicz, Kaczicz), *južno od Divače, župa*, 118, 136, 142.

Kadroip, *gl. Codroipo*.

Kaischakh, *gl. Juri*.

Kakenca (Nakhalkanicza), *pri Števerjanu*, 168.

Kal (Kall), *pri Pivki (Šempetru)*, 204, 227, 245.

Kalce (Kalecz), *pri Zgornjem Logatcu*, 263.

Kalecz, *gl. Kalce*.

Kall, *gl. Kal*.

Kallafe, *ima hišo v Dupljah na Vipavskem*, 259, 264.

- Kallin, *kmet v Ustju*, 257, 265.
 Kallod, *gl. Michel*.
 Kalltennfeld, *gl. Studeno*.
 *Kamenca (Camenica), *pri Volčah*, 61.
 Kamicz, *gl. Michel*.
 Kaminach, *gl. Kamnje*.
 Kamnje (Kaminach), *v Vipavski dolini*, fara, 176, 177, 181.
 *Kamno (Camen), *med Kobaridom in Tolminom*, 52, 63.
 Kamon, *iz Barke*, 202.
 Kanal (Chanal, Kanol), *ob Soči*, 111, 127, 130, 164, 169, 185, 193. — Volker, 127. — Župnik, 158.
 Kanali, Kanalsko (Kannigel), *pokrajina ob srednji Soči*, 111, 126. — *Gl. tudi Avče*.
 Kanczian, *kmet v Črnem vrhu*, 261.
 Kancziann, *kmet v Rakeku*, 230.
 Kancziann Schuester, *kmet v Kočah*, 233.
 Kannigel, Kanol, *gl. Kanal, Kanali, Kanalsko*.
 Kanta, *gl. Gregor*.
 Kapes, *gl. Martin*.
 Kappla, des — hueben, *ime kmetije v Trnovem*, 238.
 Kapuss, *gl. Schimecz*.
 Kare, *županovega brata vdova, kmetica v Velikem Repnu*, 257.
 Karina, *kmet v Misličah*, 202.
 Karkotsch, *kajžar v Planini*, 255.
 Karnijski voz (Karniel wagen), 222.
 Karpelicz, *gl. Simetz*.
 Karschann, *gl. Košana*.
 Karsperg (Charsperg), *nekdanj grad pri vasi Golac v severni Istri*, 134, 141.
 Karst, Karst, *gl. Kras*.
 *Kartečine (Carteçen), *severozahodno od Cerkna*, 73.
 Karticz, *gl. Andre*.
 Kasavlje (Chassilach, Choslaulach), *pri Braniku (Rihemberku)*, 114, 146.
 Kaschann, *gl. Košana*.
 Kasliach, Kasslach, *gl. Kazlje*.
 Kasstangnaucz, *gl. Lucas*.
 Kastorlin, von des — hueben, *kmetija v Cerovljah*, 220.
 *Kašina (Cassina), *planina pod Krnom*, 53.
 Katarina, sveta, *nekdanj cerkev nekje blizu Anhovoga ali Plavi*, 184.
 Katerintschicz, *gl. Gregor*.
 Katschicz, *gl. Juri*.
 Katzian Bramck, *kmet v Zgoniku (ali Saležu)*, 218.
 Kaufnagel, *gl. Tomas*.
 Kaynecz, *gl. Paull*.
 Kazlje (Kasliach, Kasslach), *severovzhodno od Sežane*, 137.
 Kerchne, *gl. Andre*.
 Kerpan, Kerpann, *gl. Michel*.
 Kestenholcz, *gl. Kostanjevica*.
 Khämicz, *naziv gozda blizu Ločnika*, 159.
 Khärner, *gl. Jörg*.
 Kherssowan, *gl. Mathia, Steffan*.
 Kherssowan, *posestnik v Vipavi*, 264.
 Khinkh, *gl. Ywan*.
 Khisling, *gl. Jerney*.
 Khitisch, *gl. Peter*.
 Khittitsch, *kmet v Planini*, 254.
 Khnayfflitsch, *gl. Gregor*.
 Khnobel, *gl. Lienhart, Lienhartt*.
 Khoss, *gl. Juri*.
 Khuch, *gl. Marin*.
 Khudt, *gl. Laure*.
 Khurn, *gl. Koren*.
 Khürsner, Khürssner, *gl. Lucas, Marin, Partelme*.
 Khuslin, *gl. Jure, Juri*.
 Khusman, *gl. Michel*.
 Kinnatschitsch, *gl. Juri*.
 Kinouell, *gl. Kontovel*.
 Klade, *gl. Yban*.
 Klado, des — hueben, *kmetija v Vrbovem*, 237.
 Klaffana, *gl. Martin*.
 Klain Berdlein, *gl. Malo Brdo*.
 Klainflatschun, *nekdanj kraj pod Vlačnim, v gorah vzhodno od Slavine, danes opustel kraj z imenom Vasišče*, 232. — *Gl. tudi Flatschun*.
 Klain Hårdlein, Klainhardel, *nekdanj vas blizu Landola na Notranjskem*, 235, 238, 262, 263. — *Gl. tudi Hårdlein*.
 Klain Rieppen, *gl. Mali Repen*.
 Klain Werdel, *gl. Mali Otok*.
 Klain Wlaczno, *gl. Vlačno*.
 *Klanec (Claneç), *pri Tolminu*, 56.
 Klanec (Sand Peters Glancz), *v severozahodni Istri s cerkvijo sv. Petra*, 118, 139, 144.
 Klaus, *gl. Herman*.
 Klebicz, *gl. Simecz, Simon*.
 Klebicz, *kmet v Trnovem*, 238.
 Klembenschalk, *kmet v Potočah*, 201.
 Klenik (Kliennckh, Klinecz, Klingkh), *pri Pivki (Šempetru)*, 242, 243, 249. — *Cerkev sv. Lenarta*, 242.
 Kliennckh, Klinecz, Klingkh, *gl. Klenik*.
 Klossner, *gl. Michel*.

- Klucznicza, *ime travnika pri Solkanu*, 164.
 Klutsharicza, Kluzeria, *ime travnika na Lijaku*, 164, 184.
 Knees, Knes, Kness, *gl. Blas, Jury, Steffan, Steffann*.
 *Kneža (Chinessa), *v dolini Bače*, 66.
 Knežak (Grauen Prunn), *na Zgornji Pivki, župa*, 235, 236, 238, 239.
 Kobell, Kobl, *gl. Hubelj*.
 Koblar, *gl. Ybann*.
 Koboll, *gl. Jacob, Juri, Vlreich, Wlreich*.
 Kobollitsch, *gl. Jacob*.
 Koch, *gl. Bernhardt, Bernnhartt*.
 Kochel, *gl. Liennhart*.
 Koczian, *gl. Cotziann*.
 Kocziann, *kmet v Postojni*, 223.
 Kocziann Bobegk, *kmet v Košani*, 226.
 Koczko, *gl. Pernhartt*.
 Koče (Gottschach, Kotschach), *pri Postojni*, 232, 233, 241, 263. — *Cerkev sv. Marjete*, 241.
 Kodler, *gl. Mathia*.
 *Kojca (Cosiça), *severozah. od Cerkna*, 73.
 Kojsko (Kulsgo, Kulsko), *v Goriških Brdih*, 167, 168, 170, 171. — *Tabor sv. Križa* (des heiligen Creucz taber), *pri Kojskem*, 170.
 Kokell, *gl. Juri*.
 Kokutschusch, *gl. Petter*.
 Kolczsach, *gl. Goče*.
 Koletič, Tonih, *posestnik v Lokavcu pri Štivanu*, 207.
 Kollar, *gl. Juri*.
 Kollitz, *ima mitnico v Gabrijah blizu Mirna*, 209.
 Koltschitz, *kje?*, *na Notranjskem?*, 263.
 Komar, *gl. Marin*.
 Komen (Comein, Gameyn), *na Goriškem Krasu, fara*, 214, 229.
 Konaczicz, *gl. Matheus*.
 Kontovel (Contabel, Contawel, Kinouell, Kunabel, Kynouell), *pri Trstu*, 206, 211, 212, 213, 220.
 Kopatin, Koppatin, *gl. Janse, Juri*.
 Koppriw, *gl. Kopriva*.
 Kopruecz, *gl. Martin*.
 Kopruecz, *njegova vdova, posestnica v Sentvidu*, 252.
 Kopriva (Coprew, Koppriw), *na Krasu, župa*, 108, 254.
 Koradin, *gl. Paul*.
 Koradin, *kmet v Planini*, 254.
 Koren (Khurn, Kurn), *potok pri Gorici*, 187, 195.
 Koritnegkh, *gl. Koritnica*.
 *Koritnica (Coritinicha, Goritinich, Goripnich), *v dolini Bače, tudi Slovenska Koritnica*, 49, 67, 84.
 *Koritnica (Corithinich), *tudi Nemška Koritnica ali (Nemški) Rut*, 81.
 Koritnica (Koritnegkh, Koritnigkh, Koritnigkh), *pri Knežaku*, 236, 247.
 Koritnigkh, Koritnigkh, *gl. Koritnica*.
 Koroschecz, *gl. Lienhart*.
 Koroška, 209.
 Korparnikh, *gl. Andrey*.
 Koschicz, *gl. Gregor*.
 Koseze (Edling), *pri (Ilirski) Bistrici*, 248.
 Kosiakh, *gl. Kozjak*.
 Kosowell, *gl. Juri*.
 Koss, *gl. Tscherne, Zwetko*.
 Kossowew, *gl. Valentin*.
 Kostanjevica (Chestenholcz, Kestenholcz), *na Krasu*, 129, 148, 151.
 Košana (Karschann, Kaschann), *na Notr., župa, fara*, 226, 227, 238, 239, 244, 245, 246.
 Kotneckh, *gl. Machne*.
 Kotnegk, *kmet v Malem Otoku*, 234.
 Kotnugkh, *mlinar v Malem Otoku*, 227.
 Kotschach, *gl. Koče*.
 Kotschewer, *gl. Jury, Marin*.
 Kottnikh, *gl. Peter*.
 Kottnikh, *na Vipavskem*, 264.
 Kowatschusch, *gl. Andre*.
 *Kozaršče (Cosariga), *pri Volčah*, 60.
 Kozjak (Kosiakh), *v župi Vrhpolje*, 259.
 *Kozmerice (Castomeriça), *pri Mostu na Soči*, 58. — *V ediciji teksta str. 58: Kozmarice*.
 Kožbana (Coswan), *v Goriških Brdih*, 189.
 Kožljak (Cosliach), *v vzhodni Istri*, 111.
 Krabat, *gl. Hrvat*.
 Krabat, Krabatt, *gl. Gregor, Jannse, Macko, Marekho, Marcko, Vallentin, Villip*.
 Kragul, *gl. Crauglio*.
 Krail, *gl. Michel*.
 Krainecz, *gl. Andre*.
 Krainecz, *gl. Ywan*.
 Krainitz, *gl. Steffan*.
 Kraintschicz, Kraintschitz, *gl. Gregor, Jerney*.
 Kraintschicz, *iz Štanjela, župan, ima kmetijo v Branici*, 256.
 Krajna vas (Craindorf, Craindorff), *pri Dutovljah na Krasu*, 195, 214, 215.
 Krall, *gl. Ambros, Gregor, Jury, Liennhart, Mawer*.
 Kramar, *gl. Marin*.

- Kramer, *gl. Gregor.*
 Kranczl, *gl. Crisman.*
 Kraniecz, *gl. Paull.*
 Kranietz, *gl. Thomas.*
 Kranjska, 209.
 Kranobicz, *gl. Hrenovice.*
 Kranucz, *gl. Gernne.*
 Kranynger, *gl. Paul.*
 Krappes, *gl. Mathia.*
 Kras (Carstum, Karsst, Karst), 108, 112, 115, 129, 130, 161, 249, 254, 263, 302. — *Urad na Spodnjem Krasu*, 129, 130. — *Dežela Kras* (lannd Karst), 249.
 Kraschanin, *gl. Benedic.*
 Kraschhk, *gl. Hrašče.*
 Krassach, Krasschach, *gl. Hrašče.*
 Krastitz, *kmet v Senožeah*, 201.
 Kratschitsch, *gl. Blas.*
 Krawat, Krawath, *gl. Peter.*
 Kraya, *dolina pri Štivanu*, 208.
 Kray, *gl. Cotzian.*
 Kraynecz, *gl. Thomas.*
 Kreczcz, *gl. Jacob.*
 Kreinecz, *gl. Nicklau, Nicklaw.*
 Krenicz, *gl. Paull.*
 Kreplje (Crielah), *pri Tomaju*, 108.
 Kreucz, Kreutz, *gl. Križ.*
 Kreutzer, *gl. Crewczer.*
 Kreuz, Krewcz, *gl. Križ.*
 Kreyger, *gl. Gorse, Gregor, Jury.*
 Kreyger, *krčmar v gospostvu Prem*, 249.
 Kriegler, *iz Gorice, mlinar v Japnišču*, 208.
 Krise, *kmet v Zagorju*, 244.
 Krisman, *gl. Crisman.*
 Krisman, *kmet v Nadanjem selu*, 245; *kmet v Stari vasi*, 200.
 Krisman Wattala, *kmet v Šembijah*, 246.
 Krismon, *kmet v Narinu*, 242.
 Kriše, *Pavlov sin, kmet v Črnem vrhu*, 261.
 Kriše Vran, *kmet v Poviru*, 253.
 Kristoff, *v Črnem vrhu*, 261.
 Križ (Chreucz, Creucz, Creutz, Crux, Kreucz, Kreutz, Kreuz, Krewcz), *v Vipavski dolini, župa*, 108, 124, 126, 127, 171, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 183, 195, 213, 221, 254, 263. — *Tabor* (taber, thaber), 175, 176, 177, 179.
 Križ (Gris), *pri Tomaju*, 109.
 Križ (Kreucz), *pri Trstu*, 212.
 Krmin (Cremawn, Cromaun), *v Furlaniji, italij. Cormons*, 114, 115, 116, 117, 125, 138, 160, 168, 170, 192, 193, 220. — Lin-
 hart, 138. — *Neuhauserji*, 192. — *Grad*, 193. — *Deželska sodnija*, 170. — *Mera*, 170.
 *Krn (Cren), *gora na Tolminskem*, 53.
 Krnica (Carniza), *planina v jugovzhodnem delu Rezijske*, 303, 305.
 Kromberk, *gl. Stran.*
 Krotenhulben, Krottenhulbem, *gl. Žablje.*
 Krouat, *gl. Juri.*
 Krt, *gl. Primus.*
 Kruch, *gl. Marin, Jacob.*
 Krugler, *mlinar v Mirnu*, 208.
 Kruglitz, *gl. Ambrosi.*
 Krullicz, *gl. Steffann.*
 Krussiach, *gl. Hruševje.*
 Kryncz, *gl. Peter.*
 Kube, *kmet v Šembijah*, 246.
 Kuczelin, *gl. Jerney.*
 Kuffay, *kmet v Famljah*, 202.
 Kulich, *gl. Marin.*
 Kulsgo, Kulsko, *gl. Kojsko.*
 Kunabel, *gl. Kontovel.*
 Kunach, *gl. Kune.*
 Kunczel, *iz Gorice*, 115; *ima rihemberski fevd v Rubijah*, 113.
 Kunczel Czwifal, *iz Dornberga*, 116.
 Kunczelin, *gl. Jerney.*
 Kune (Kunach, Kunnach), *vinogradi zahodno od Lož na Vipavskem*, 203, 256.
 Kuncz, *gl. Schimecz.*
 Kunitz, *gl. Tscherne.*
 Kunnach, *gl. Kune.*
 Kunrad von Stendina, 113.
 Kunradisch, *gl. Caspar.*
 Kunrat der schreyber, *oče Johannes* iz Fojane, 115.
 Kunrat, des Kunratenn sun, *gl. Caspar.*
 Kunrat, Veyniczen sun, 113.
 Kunrattisch, *gl. Caspar.*
 Kuntal, *gl. Jacob.*
 Kuntschickh, *gl. Tscherne.*
 Kupicz, *gl. Clemen.*
 Kupitz, *gl. Michell.*
 Kurann, *gl. Corona.*
 Kurigoy, *gl. Michel, Videcz.*
 Kurn, *gl. Koren.*
 Kursner, *gl. Matheus, Tomas.*
 Kursner, *krčmar v gospostvu Prem*, 249.
 Kurtell, *gl. Andre, Andrey, Gregor, Juri, Peter.*
 Kusman, *gl. Gerse.*
 Kusmanschicz, *gl. Steffann.*
 Kusseben Michsse, *kmet v Črnem vrhu*, 261.

Kuttzer, *gl. Schimecz.*

Kuttzericz, *na Vipavskem*, 264.

Kynouell, *gl. Kontovel.*

*La Bigna, Labigna, *gl. Labinje.*

*Labinje (La Bigna, Labigna), *pri Cerknem*, 50, 77.

Lacca, *travnik pri Knežaku*, 236.

Lach, *gl. Michel.*

Lackhenn, *gl. Loka.*

*Ladra (Ladroch), *pri Kobaridu, dekanija*, 49, 52, 62.

*Ladroch, *gl. Ladra.*

*Lagosca, Lagossca, *gl. Logaršče.*

Laipacco (Laybach), *severno od Vidma, v Furlaniji*, 113.

Lak, *gl. Loke.*

Lakh, *gl. Loka, Lonca.*

Lakh, *kraj pri Dobraoljah v Vipavski dolini*, 178.

Lamber, *kmet v Potočah*, 201.

Lamprecht, *kmet v Novelem*, 148.

*Lampret, *kmet v Labinjah*, 77; *kmet v Novakih*, 77.

Landaw, *gl. Landol.*

Landol (Landaw, Lanndaw), *pri Hrenovicah zahodno od Postojne*, 234, 235, 238, 263.

Langenfeld, Langenfeldt, *gl. Dolga poljana*.

Langossa, *kmet v Šempetru*, 280.

Lanndaw, *gl. Landol.*

Lanndtheri, *gl. Annthoni.*

Lantscha, *gl. Vinczeti.*

Lanz, *posestnik v Strani*, 109.

Laquiza, *gl. Lokvica.*

Lasar, *kmet v Velikem Repnu*, 217.

Lasar Vinckler, *kmet v Proseku*, 219.

Laser wald, *gl. Loški gozd.*

*Lasič, *gl. Laz, Lazec, Lazne, Laznice.*

Laška mera, 171; *laški funti*, 178.

Laure, *gl. Micklaw.*

Laure, *iz Beča*, 265; *kmet v Goričah*, 262; *kmet v Hårdlein*, 262; *kmet v Rakeku*, 230; *kmet v Št. Danielu*, 230.

Laure Bardicz, *posestnik v Selu*, 210; L. Barthole, *kmet v Št. Danielu*, 230; L. Besiagk, *kmet v Vremah*, 225; L. Bobent (Bobut), *kmet v Kočah*, 232; L. Jakhin, *v Kojskem*, 170; L. Khudt, *v Lokavcu*, 195; Laure Lucasicz (Bratusnitzitz), *v Števerjanu*, 168; L. Makosicz, *kmet v Kojskem*, 170; L. Mistrititz, *v Kojskem*, 171; L. Modkitsch, *kmet v Poviru*, 253;

L. Moysstritsch, *kmet v Beču*, 263; L. Rebecz, *kmet v Baču*, 236; L. Reper, *kmet v Petelinjem*, 242; L. Sayauecz, *kmet v Šmihelu*, 262; L. Starmon, *kmet v Baču*, 236; L. Vallenntzitz, *župan v Vogrskem*, 155; L. Vauntacz, *v Oze-ljanu*, 172.

Laurecz, *kmet v Lukovcu*, 150; *kmet v Šempasu*, 149; Laureczen witben, *kmetica v Škrbini*, 147.

Laurecz Crabat, *kmet v Knežaku*, 236.

*Laurencius, *kmet v Trebenčah*, 77.

*Laurençius, *kmet v Cerknem*, 78.

Laurencz Appalas (Opplas), *kajžar v Vipavi*, 264; L. Grum, *v Erzeltu*, 256.

Laurens, *posestnik v Krepljah*, 108.

*Laurentius, *kmet v Doljah*, 54; *kmet v Gorenjih Ravnah*, 79; *kmet v Gorjah*, 75; *kmet v Kamenci*, 62; *kmet v Kamnu*, 63; *kmet v Novakih*, 77.

Laurentius, *kmet v Azli*, 280.

Laurentschtz, *gl. Matia.*

*Lauretius, *kmet v Libušnjem*, 63.

Lausenpach, *verjetno Laužnik pri Šempetru blizu Gorice*, 116.

Laužnik (Lausenpach?, Lonsnic), *pri Šempetru blizu Gorice*, 107, 116.

Lawre, *kmet v Famljah*, 202; *kmet v Staineckh*, 142.

Lawre Rewla, *kmet v Jasenu*, 247.

Layach, *gl. Lijak.*

Laybach, *gl. Laipacco.*

*Lazec (Lasič), *pri Plužnah*, 50, 83.

Lazi (Lassech), *na Banjšicah pri Svetem Duhu*, 183.

*Lazne (Lasič), *Laz pri Ponikvah, ali pa po Šavliju v Kroniki I, 70: Lazne pri Ponikvah. V ediciji teksta, str. 70: Laznice v občini Cerkno.*

Laže (Losach), *severovzhodno od Senožeč*, 201, 203—205.

Lebann, *gl. Vlrich.*

Leben, *gl. Jernej, Tomass.*

Ledeno werdo, *danes Ledeno brdo, pašniki, jugovzhodno od Hrašč pri Postojni*, 234.

Legon, *gl. Simon.*

Leiach, *gl. Lijak.*

Leibniczer, *gl. Martin.*

*Lenardus, *kmet v Kojci oziroma Kartečinah*, 73; *kmet v Kozmericah*, 59; *kmet v Vrsnem*, 65.

*Lenart, *kmet v Polju*, 69.

- Lenart, Leonhard (Lienhard, Lienhart), *goriški grof* (u. 12. aprila 1500), 164, 165, 176, 186, 257, 258, 260.
- *Lencoldus, *kmet v Oblokah*, 82.
- Lendarffär, *gl. Gregor*.
- Lienhart, *gl. Thomas*.
- Lennhart, *kmet v Medji vasi*, 213.
- Lennhart, *brat Jakoba Wingeya, kmet v Narinu*, 245.
- Lennhat, *kmet v župi Šempolaj*, 211.
- Lensel, des Lensleins gueter, 123.
- *Leonardus, *kmet v Selih*, 66.
- Leonardus, *sin pokojnega magistra Jakoba*, 281.
- Leonardus, *kmet Henrika de Villalta, v Ažli*, 281; *kmet v Beli (Reziji)*, 299; *kmet v Selcih*, 278.
- Leonhard, *gl. Lenart*.
- Leonhardt, *gl. Swann*.
- *Leonus, *kmet v Koritnici*, 68.
- Lepaglaui, *kmet v Šturjah*, 257.
- Lepetz, Lepetz, *kmet v Tatrah*, 134, 141.
- Lesetscha, Lesetschach, *gl. Ležeče*.
- Letitsch, *gl. Vrsa, Wreich*.
- Leutschachger, *gl. Steffann*.
- Leppa, *pri Avčah*. — *Cerkev sv. Štefana* (Sannd Steffan), 184.
- Lewtschacher, *gl. Liennhartt, Ybann*.
- Leyach, *gl. Lijak*.
- Leyten (an, zu der —), *gl. Stran*.
- Ležeče (Lesetschach), *pri Vremah*, 225, *danes Gornje Ležeče*.
- Ležeče (Lesetscha), *pri Divači*, 226; *danes Dolnje Ležeče*.
- Liach, Liakh, *gl. Lijak*.
- *Libušnje (Glibusna), *pri Kobaridu*, 49, 65.
- Liechtenstain, *gl. Andrej*.
- Liehart Wurbass, *kmet v Novi vasi*, 263.
- Lienart, *posestnik v Vitovljah*, 108.
- Lienhard, Lienhart, *gl. Lenart*.
- Lienhart, Sand, *gl. Col*.
- Lienhart, Liennhartt, Liennhart. — *Župan in kmet v Drskovčah*, 244; *sin Hermanov, župan v Gorenjem Cerovem*, 166; *kmet v Narinu*, 245; *kmet v Slivici*, 230; *kmet v Svetem*, 146; *kmet v Sembijah*, 246; *župan v Števerjanu*, 126; *kmet v Trnju*, 231; *kmet v Trnju*, 232.
- Lienhart, Liennhart, Lienhartt, Liennhartt. — L. Czigainer, *posestnik v Vipavi*, 264; L. Diettrich, *kmet v Dolenji vasi*, 228; L. Gerutsch, *kmet v Ubelskem*, 235; L. Goschewecz, *kmet v Vremah*, 225; L. Hammerslag, *kmet v Vrhpolju*, 258, 264; L. Jeritsch, *kmet v Begunjah*, 229; L. Khnobel, *posestnik v Vipavi*, 264; L. Kockel, *kmet v Rakeku*, 230; L. Koroschecz, *v Erzeltu*, 256; L. Krall, *kmet v Narinu*, 245; L. Leutschacher, *kmet v Košani*, 226; L. Mallikruch, *posestnik v Vipavi*, 264; L. Newczitsch, *kmet v Nadanjem selu*, 245; L. Opparutsch, *kmet v Grobišču*, 231; L. Opparitsch, *kmet v Postojni*, 223; L. von Orsan, *njegov brat Konrad*, 190; L. Pbrugge, *kmet v Kočah*, 232; L. Roback, *kmet v Dolenji vasi*, 228; L. Salesnegkh, *kmet v Košani*, 226; L. Schanntl, *kmet in mlinar v Hraščah*, 234; L. Starczey, *kmet v Knežaku*, 236; L. Sydco, *kmet v Knežaku*, 235; L. Vallicz, *v Križu*, 174; L. Weltschutsch, *kmet v Košani*, 226.
- Lienz (Luncz), *mesto na vzhodnem Tirolskem*, 120, 128.
- Ligo, *kajžar v Proseku*, 219.
- Lijak (Layach, Leiach, Leyach, Liach, Liakh), *potok in ravnina vzhodno od Gorice*, 109, 112, 116, 117, 152, 155, 156, 157, 161, 162, 164, 169, 172, 173, 177, 180, 181, 182, 184, 186, 189, 195. — *Most preko Lijaka*, 157, 172, 173, 181. — *Zgornji most*, 156, 161, 172. — *Spodnji most*, 157.
- Linahardus, *posestnik v Ozeljanu*, 108.
- Linevec (Lunewitz), *pri Erzeltu*, 203.
- Lingo, *gl. Martin*.
- Linhart von Cremawn, 138.
- Linhart, *kmet v Dolenji vasi*, 201; *kmet v Ostrožnem brdu*, 133; L., *schuster, kmet v Solkanu*, 115.
- Linnhart Diettrich, *kmet v Dolenji vasi*, 228.
- Lipa (Lipp), *severozahodno od Komna*, 115, 147, 151.
- Lipiza, *kraj nekje v Beneški Sloveniji*, 280.
- Lipp, *gl. Lipa*.
- Lipp, *Toskanec, bivajoč v Gorici*, 111, 115; *njegov sin Wreich*, 111.
- Lippritz, *gl. Gyban*.
- Lisonz, *gl. Soča*.
- Lissecz, *gl. Petter*.
- Lisskur, *gl. Liškur*.
- Liškur (Lisskur), *vzhodno od Gorice*, 152.
- Lite, *gl. Stran*.
- *Ljubinj (Glubin), *jugovzhodno od Tolmina*, 49, 57.

- Ljubljana*, 175, 249. — *Nemški gospodje (nemški viteški red)*, 175.
- Locca*, gl. *Loka*.
- Locauecz*, *Locauufecz*, *Lokawicz*, gl. *Lokavec*.
- **Loch*, gl. *Log*.
- **Lochas*, gl. *Obloke*.
- Locwiz*, gl. *Lokvica*.
- Ločnik* (Lutschenei, Lutscheney, Lutschney), pri *Gorici*, fara, župa, italij. *Lucinico*, 124, 159, 160, 167, 169, 171, 185.
- Log*, gl. *Hudi Log*.
- **Log* (Loch, Loth), pri *Ladri*, 49, 62 (prim. *A. Šavli v Kroniki I*, 1953, 131).
- **Log* (Loch, Lok), ob *Soči* pod *Mostom* na *Soči*, 49, 59.
- Log* (in der Awen), pri *Vipavi*, 264.
- Log* (Log), nekje pri *Črnem vrhu* nad *Idrijo*, 261.
- **Log Čezsoški* (Log), pri *Bovcu*, 50, 84.
- **Logaršče* (Lagosca, Lagossca), jugovzh. od *Tolmina*, 49, 71.
- Lohca*, gl. *Lohka*.
- Lohka* (Lohca), na *Banjšicah*, 109.
- Loka* (Lak, Lakh), pri *Strani* (Kromberku) blizu *Gorice*, 112, 114, 115, 164.
- Loka* (Lackhenn), ob *Reki* pod *Vremami*, 225.
- Loka* (Locca), jugovzhodno od *Sentvida* na *Vipavskem*, 252.
- Lokabicz*, *Lokabitz*, gl. *Lokavec*.
- Lokavec* (Locauecz, Locawicz, Lokabicz, Locabitz, Lokawecz, Lokawicz, Lokawitz), pri *Ajdovščini*, župa, 124, 175, 176, 177, 180, 182, 183, 195, 257.
- Lokavec* (Locauufecz), vodni tok in kraj blizu *Štivanja*, 207.
- Lokawecz*, *Lokawicz*, *Lokawitz*, gl. *Lokavec*.
- Lokev* (Hulben), na *tržaškem Krasu*, 132.
- Lokvica* (Laquiza), pri *Opatjih selih*, 210, 211.
- Lokvica* (Locwiz), pri *Ozeljanu*, 108.
- **Lom* (Lom), *Tolminski*, južno od *Mosta* na *Soči*, 49, 59.
- Lomone* (im —), nek kraj na *Goriškem*, 162.
- Lonca* (Lakh bei sannd Maria Magdalena), v zahodni *Furlaniji*, 193 op. 132.
- Longus*, gl. *Johannes*, *Odoricus*.
- Lonica* (Loniczer perg), planina vzhodno od *Slavine* na *Notranjskem*, kjer je gora *Trojica* z razvalinami cerkvice sv. *Trojice*, 229.
- Loniczer* perg, gl. *Lonica*.
- Lonsnic*, gl. *Laužnik*.
- **Lore*, kmet v *Otaležu*, 85.
- Lore*, kmet v *Baču*, 247.
- Lorencz Brebingo*, gl. *Lowrentz Brebingo*.
- Lorennczen*, *Lorentz*, *Sannd*, gl. *San Lorenzo*.
- Loriann*, der weber, ima kmetijo v *Solkanku*, 111.
- Losach*, gl. *Laže*, *Lože*.
- Löser*, župan, kmet v *Ubelskem*, 148.
- Lossech*, gl. *Lazi*.
- Lošce* (im *Lotschizi*), kraj pri *Batujah*, 180.
- Loški gozd* (Laser wald), 244.
- Loth*, gl. *Log*.
- Lothis*, kje?, verjetno nekje v *Vipavski dolini*, 117.
- Lotschizi*, im —, gl. *Lošce*.
- Lowrentz*, župan, kmet v *Saepssach*, 135.
- Lowrentz* (Lorencz) *Brebingo*, kmet v *Rodiku*, 137, 143.
- Loyen*, gl. *Jerney*.
- Lože* (Lasach, Losach), pri *Vipavi*, 203, 256, 265.
- Lucan*, *Lucann*, gl. *Steffann*, *Ybann*.
- Lucan*, kajžar v *Šempasu*, 171; kmet v *Škrbini*, 147.
- Lucas*, kmet v *Črnem vrhu*, 261; der klain, kmet v *Famljah*, 202; kmet v *Jasenu*, 247; sin kmeta *Piuenczen*, kmet v *Mavhinjah*, 220; kmet v *Nabrežini*, 211; kajžar v *Nabrežini*, 211; kmet v *Planini* in *Ustju*, 202; kmet v *Sušici*, 248; zet *Blaža Geschewecz*, kmet v *Vremah*, 225.
- Lucas Affritsch*, kmet in kajžar v *Vrabčah*, 253; *L. Amlagkhar*, kmet v *Zarečici* 237; *L. Brattitsch*, kmet v *Baču*, 234; *L. Cranucz*, kmet v *Grobišču*, 231; *L. Enngko*, kmet v *Šembijah*, 246; *L. Garmell*, kmet v *Št. Danielu*, 230; *L. Godecz*, kmet v *Mavhinjah*, 220; *L. Gorttscha*, kmet v *Št. Danielu*, 250; *L. Granntschutsch*, kmet v *Košani*, 226; *L. Jud*, kmet v *Zagorju*, 244; *L. Kasstangnaucz*, župan v *Podsenici*, 190; *L. Khürsner*, posestnik v *Vipavi*, 264; *L. Marclisch*, kmet v *Senožecah*, 201; *L. von Modrusch*, v župi *Prosek*, 220; *L. Periabicz*, kmet v *Križu*, 174; *L. Petelin*, kmet v *Tomaju*, 215; *L. Poczitsch*, kmet v *Mali Pristavi*, 246; *L. Puschucz*, kmet v *Košani*, 226; *L. Schalig*, kmet v *Šepuljah*, 215; *L.*

- Schussel, *kmet v Brežcu*, 225; L. Schutnygk, *kmet v Košani*, 226; L. Serobotnikh, *kmet v župi Senabor*, 260; L. Spiller, *kmet v župi Senabor*, 260; L. Tibeiner, *kmet v Idriji nad Brdi*, 178; Lucas Tscheledem, *kmet v Senožčah*, 201; L. Tschukh, *kmet v Gorenjem Cerovem*, 166; L. Wutin, *kmet v Vogljah*, 217.
- Lucaschutsch, *gl. Stefann*.
- Lucasicz, *gl. Jacob, Laure*.
- Lucawicz, *gl. Lukovec*.
- *Luchas, *kmet v Jesenici*, 75.
- *Luche, *kmet v Cerknem*, 78.
- Lucifor, *gl. Juri*.
- Luckhas, *sin kmetice Kare v Velikem Repnu*, 217.
- Luckman (Lukman), *kmet v Podgorju*, 138, 144.
- *Lucman, *kmet v Idrskem*, 64.
- Luegauff, *gl. Matiasch*.
- Lueger, Luegger, *gl. Jorg, Jorig, Nicklas, Nicklaus*.
- Lueger, *posestnik vrta v Devinu*, 206.
- Luger, *gl. Nicklas, Nicklaus*.
- Lugi, *gl. Hudi Log*.
- Lukau, *gl. Juri — Clemenniczic*.
- Lukhman, *gl. Peter*.
- Lukman, *gl. Luckman*.
- Lukovec (Lucawicz), *pri Braniku-Rihemberku*, 150.
- Lullekh, *gl. Thomas*.
- Lumber, *gl. Jakob, Jannes, Jury*.
- Luncz, *gl. Lienz*.
- Lunewitz, *gl. Linevec*.
- Lupesicz, *gl. Steffann*.
- Lusa, *gl. Miklaw, Thomas*.
- Lusa, *v Stari vasi*, 224.
- *Lusna, *posestnik v Tolminu*, 56.
- Lutschenei, Lutscheney, Lutschney, *gl. Ločnik*.
- Lybpnygkh, *gl. Gregor*.
- Lyebman, *magister, v Branici*, 302.
- Macharutsch, *gl. Clement*.
- Machee, *kmet v Narinu*, 245.
- Macheell, *gl. Caspar*.
- Machell, *gl. Gregor*.
- Machell, *kmet v Brjah*, 258.
- Macheo Andreytschutsch, *kmet v Narinu*, 245.
- Machne, *gl. Jury*.
- Machne, *kmet v Brežcu*, 225; *posestnik v Gočah*, 252, 256; *kmet v Koritnici*, 236; *kmet v Mali Pristavi*, 246; *kmet v Pivki* (Šempetru), 242; *kmet v Potočah*, 201; *kmet v Radohovi vasi* (ali Pivki?), 242; *kmet v Senaboru*, 260; *kmet v Šembijah*, 246.
- Machne Buccouecz, *kmet v Šmihelu*, 262; M. Jenngko, *kmet v Šembijah*, 246; M. Kotneckh, *kmet v Malem Otoku*, 234; M. Orechkhabez, *kmet v Počeku*, 232; M. Rebecz, *kmet v Zagorju*, 244; M. Salentschucz, *kmet v Št. Danielu*, 230; M. Syrobetz, *kmet v Hraščah*, 234; M. Tomel, *kmet v Velikem Repnu*, 217.
- Machnicz, *gl. Vallent, Vrbán*.
- Machniczsch, Machnitsch, *gl. Steffan*.
- Machnucz, *gl. Crisman, Thomas*.
- Machnutsch, *gl. Steffann*.
- Macho Krabat, *kmet v Palčju*, 241.
- Machor, *kmet v Grobišču*, 231; *kmet v Kočah*, 235; *kmet v Petelinjem*, 242; *župan, kmet v vasi Staynik*, 135; *v Števerjanu*, 168; *sin Jernejev, kmet v Ustju*, 257.
- Machor Garmagkh, *kmet v Št. Danielu*, 231; M. Ockorenn, *kmet v Prestranku*, 232; M. Ockhornn, *kmet v Slavini*, 232; M. Satko, *kmet v Trnju*, 231; M. Suliann, *kmet v Bistrici*, 237.
- *Machoras, *kmet v. Gorenji Mlaki*, 83; *kmet v Poljubinju*, 56.
- Machoritz, *gl. Martin*.
- Mächtig, *gl. Paule*.
- Mackho, *kmet v Nadanjem selu*, 245.
- *Macor, *kmet v Jesenici*, 75.
- Madco, *kmet v Glini*, 262.
- Madco, *Pišekov zet, kmet v Vrabčah*, 253.
- Madko Schitnikh, *kmet v Ustju*, 257.
- Mageyna, *gl. Petter*.
- Mahnič, *gl. Štefan*.
- *Maič, *kmet v Čezsoči*, 84.
- Maicko, *gl. Peter*.
- Mainhart iz Barbane, *ima kmetijo v Selcu pri Tržiču (Monfalcone)*, 113.
- Mairhoff, *gl. Prestranek*.
- Maiuz, *kmet v Resiutti*, 298.
- Majnica (Maynicz), *schef an der Maynicz, brod čez Sočo pri Majnici pod Gorico*, 126.
- Makosicz, *gl. Laure, Simecz*.
- Maksimilijan, *cesar (u. 12. januarja 1519)*, 176, 178.
- Mala Bukovica, *gl. Bukovica*.
- Mala Pristava, *gl. Pristava*.
- Male, *iz Hruševja, kmet v Ubeljskem*, 148.
- Male Jury, *kmet v Flatschun*, 232.

- Malentschach, *gl. Manče*.
 *Malessa, *kmet v Čezsoči*, 84.
 Malfaht, Malfat, *kmet v Resiutti*, 298, 299.
 Malfatin, *kmet v Rivignanu*, 113.
 Malgai, *gl. Juri*.
 Mali Otok, *gl. Otok*.
 Mali Repen, *gl. Repen*.
 *Malič, *kmet v Kojci ali Kartečinah*, 73;
 kmet v Modrejcih, 58.
 *Maligni, *kmet v Kamnu*, 83.
 Mallikruch, *gl. Lienhartt*.
 Malo Brdo, *gl. Brdo*.
 Malutsch, *gl. Marin*.
 Malutsch Trebolutsch, *kmet v Matenji vasi*, 231.
 Maly Primos, *kmet v Saepssach*, 135.
 Manče (Malentschach, Mantschan), *pri Vipavi*, 117, 252, 256.
 Manfredinus, *gl. Mateus*.
 Mang, *v Resiutti*, 299.
 Manngolczi, *vinograd pri Šempetru blizu Gorice*, 152.
 Mannse Mastnighk, *kmet v Postojni*, 223.
 Mantschan, *gl. Manče*.
 Marallt, *gl. Jacob*.
 Marano (Mareno), *v južni Furlaniji*, 115.
 Marbecz, *gl. Martin*.
 Marbicz, *gl. Marin*.
 Marcellai, *gl. Ambros*.
 *March, *kmet v Planini*, 79.
 *Marcho, *kmet v Gorenjih Jaznah*, 83.
 Marchuardus, Marchvardus, *kmet v Resiutti*, 298, 299.
 Marchuardus, *kmet v Beli (Reziji)*, 299.
 *Marchus, *kmet v Jagersčah*, 81.
 Marckes, *gl. Peter*.
 Marckho, *gl. Petter*.
 Marckho Krabatt, *kmet v Vremah*, 225.
 Marcko Carabatitsch, *kmet v Flatschun*, 232; M. Krabat, *kmet v Šepuljah*, 215; M. Mauer, *kajžar v Proseku*, 219.
 Marclisch, *gl. Lucas*.
 Marco, *kmet v Brjah*, 258; *v Gorenjah*, 258; M. vnteren pharhoff, *kajžar v Vipavi*, 264.
 Marco Frag, *v Podturnu*, 154; M. Raymnitz, *kmet v Prečniku*, 215; M. Trosst, *v župi Šentoid*, 252.
 Marcobicz, *gl. Ambros*.
 Marcus Brginicz, *kajžar v Šempasu*, 171.
 Marcz, *gl. Jury*.
 Mare, *kmet v Goričah*, 262.
 Marella, *gl. Anton*.
 Mareno, *gl. Marano*.
 Margecz, *gl. Jacob*.
 Margreth, Primos Bobent wittib, *kmetica v Kočah*, 232.
 Margretha, *kmetica v Tomaju*, 215.
 *Maria, *kmetica v Šebreljah*, 80.
 Maria, *kmetica v Beli (Reziji)*, 299.
 Mariano (Merian, Miriach), *južno od Krmina*, 124, 221.
 Maricz, *gl. Jury*.
 Maricz, *župan, kmet v Šmihelu*, 234.
 Marin, *gl. Jury*, Omekhin.
 *Marin, *kmet v Vrsnem*, 52.
 Marin (Märin). — Žagar *v župi Bistrica*, 237; *kmet v Brežcu*, 226; *posestnik v Bukovici*, 108; *kmet v Čelju*, 247; *Sidenikhov zet, v Erzclju*, 236; *kmet v Flatschun*, 232; *posestnik v Gorenji Vrtojbi*, 107; *kmet v Hrastju*, 242, 243; *trije kmetje tega imena v Hrušici*, 134, 141; *župan, kmet v Kazljah*, 137, 143; *kmet v Kleniku*, 243; *župan, kmet v Košani*, 226; *kmet v Malem Otoku*, 234; *župan, kmet v Mršah*, 138; *kmet v Nadanjem selu*, 245; *kmet v Narinu*, 245; *župan, kmet v Ostrožnem brdu*, 133, 140; *der mülnner, kmet v Ostrožnem brdu*, 133; *kmet v Polian auf dem perg*, 117; *župan, kmet v Poviru*, 139; *župan, kmet v Pregarjih*, 133; *kmet v Pregarjih*, 133, 140; *posestnik v Preserjah*, 107; *kmet v Prvačini*, 148; *kmet v Selcu*, 240; *župan, kmet v Selu*, 210; *posestnik v Strani*, 109; *župan, kmet v Sušici*, 248; *kmet v (Spodnjem) Svetem*, 146; *kmet v (Zgornjem) Svetem*, 146; »zgornji«, *kmet v Šembijah*, 246; *kmet v Topolcu*, 247; *kmet v Trnovici*, 215; *kmet v Ubelskem*, 148; *kmet v Vitovljah*, 150; *kmet v Vremah*, 224; *kmet v Zagorju*, 244.
 Marin Abad, *kmet v Vremah*, 225; M. Barksch, *kmet v župi Senabor*, 260; M. Bartolus, *v Slivju*, 113; M. Bramck, *kmet v Zgoniku (ali Saležu)*, 218; M. Burger, *kmet v Narinu*, 245; M. Doyackh, *kajžar v Samatorci*, 212; M. Draggel, *kmet v Košani*, 224; M. Ganuschutsch, *kmet v Velikem Otoku*, 227; M. Gersonn, *kmet v Sladini*, 232; M. Glawina, *kmet v Rodiku*, 137, 143; M. Gollsam, *kmet v Prestranku*, 233; M. Graschowecz, *kmet v Vremah*, 225; M. Haffner, *kmet v Zalogu*, 224; M. Khuch, *kmet v Vrabčah*, 253; M. Khürsner, *posestnik hiše v Vipavi*,

- 264; M. Komar, *kmet v Kočah*, 232; M. Kotschewer, *kmet v Zagorju*, 244; M. Kramar, *posestnik v Vipavi*, 264; M. Kruch, *kmet v Drskovčah*, 244; M. Kulich (Gulich), *kmet v Hrušici*, 134, 141; M. Malutsch, *kmet v Petelinjem*, 242; M. der Marbicz, *kmet v Kasavljah*, 146; M. Mawritsch, *kmet v Šembijah*, 246; M. Mochorucz, *kmet in mlinar v Velikem Otoku*, 227; M. Murschl, *kmet v Košani*, 226; M. Nouackh, *kmet v Prestranku*, 233; M. Nouackh, *kmet v Trnju*, 243; M. Nowagkh, *kmet v Gradcu*, 241; M. Omekhin, *mlinar v Porečah*, 251, 252; M. Opecka, *kmet v Cerknici*, 228; M. Orbicz, *kmet v Bistrici*, 237; M. Orbicz, *kmet v Vrbovem*, 237; M. Ored, *kmet v Nemški vasi*, 232; M. Oredt, *kmet v Prestranku*, 233; M. Orrud, *kmet v Slavini*, 232; M. Pappecz, *kmet v Knežaku*, 236; M. Pbrugge, *kmet v Kočah*, 232; M. Philipp, *kmet v Svetem*, 214; M. Piczatscher, *kmet v Štorjah*, 216; M. Pischekh, *kmet v Vrabčah*, 253; M. Pregklett, *župan, kmet v Jasenu*, 247; M. Prisslaw, *kmet v Šembijah*, 246; M. Puritsch, *kmet v Velikem Repnu*, 217; M. Pustell, *v župi Šentoid*, 252; M. Rades, *kmet v Zagorju*, 243; M. Rawtar, *kmet v Vrhpolju*, 248; M. Repucz, *kmet v Narinu*, 245; M. Roter, *kmet v Mali Pristavi*, 246; M. Schusschamott, *kmet v Koritnici*, 236; M. Schuessster, *posestnik v župi Kopriva-Štanjel*, 254; M. Seusgki, *kajžar v Proseku*, 219; M. Slesnicz (Slesnitz), *kmet v Rodiku*, 137, 143; M. Slugga, *kmet v Narinu*, 245; M. Stampel, *kmet v Košani*, 226; M. Stegelcz, *kmet v Šmihelu*, 262; M. Sussel, *kmet v Pregarjih*, 133; M. Thomas, *kmet v Matenji vasi*, 231; M. Trebicz, *kmet v Sušici*, 248; M. Trosst, *v župi Šentoid*, 252; Marin Tscheckitsch, *kmet v Podbrežah*, 216; M. Vranisch, *kmet v Postojni*, 223; M. Walabicz, *krčmar v premskem gospodstvu*, 249; M. zu Wald, *kmet v Št. Danielu*, 230; M. Walicz, *kmet v Ubeljskem*, 148; M. Weber, *kmet v Rakeku*, 230; M. Weber, *kmet v Trnju*, 243; M. Welowecz, *kmet v Sušici*, 248; M. Westseol, *kmet v Matenji vasi*, 231; M. Weststel, *kmet v Postojni*, 223; M. Wogatitz, *kmet v Kleniku*, 243; M. Wewondreer, *kmet v Narinu*, 245; M. Zetwer, *kmet v Ubeljskem*, 148.
- Marinecz, Marinetz, *kmet v Ostrožnem brdu*, 133, 140.
- Marinicz Welkho, *kmet v Mali Pristavi*, 246.
- Marinischekh, *gl. Andrey*.
- Marintschutz, *gl. Petter*.
- *Marinus, *kmet v Čeplezu*, 79; *kmet v Doblarju*, 59; *kmet v Dolenjih Jaznah*, 83; *kmet v Doljah*, 54; *iuratus, kmet v Gorenjih Ravnah*, 79; *kmet v Grahovnem*, 67; *kmet v Ljubinju*, 57; *kmet v Logu Čezsoškem*, 84; *kmet v Novakih*, 77; *trije kmetje tega imena v Planini*, 79; *kmet v Plužnah*, 83; *dva kmeta tega imena v Poljanah*, eden med njima *iuratus*, 76; *kmet v Poljicah*, 81; *kmet v Spodnjih Ravnah*, 80; *kmet v Šebreljah*, 80; *kmet v Tolminu*, 55; *kmet v Zakrijah*, 69.
- *Marinus Rečil, *kmet v Cerknem*, 78.
- Marinus, *kmet v kraju Lipiza*, 280; *kmet v Selcih*, 278.
- Marko, Pavlov sin, *kmet v Črnem vrhu*, 261; *kmet v Kleniku*, 243; *kmet v Palčju*, 241; *kmet v Ubeljskem*, 148; *kmet v Vrhju*, 146; *župan, kmet v Žabljah*, 146.
- Marko Dissel, *posestnik v Grahovniku*, 260; M. Mawrer, *kmet v Proseku*, 219.
- Markowitsch, *gl. Jacob*.
- *Markvard (Marquardus), *oglejski patriarh* (23. avgusta 1365—3. januarja 1381), 54, 78.
- Marneck, *kmet v Zagorju*, 244.
- *Marni, *v Spodnjih Šebreljah*, 85.
- Marolt, *gl. Benedic*, Benedikh, Jacob, Venedikh, Vrban.
- Maroltitsch, *gl. Pawl*.
- *Marquardus, *gl. Markvard*.
- *Marsa, *kmet v Cerknem*, 78; *kmet v Idrskem*, 64.
- Marschlickh, *gl. Juri*.
- Marschutsch, *gl. Caspar*.
- Marse, *posestnik v Batujah*, 109; *posestnik v Solkanu*, 109.
- Martalianer, *gl. Colaw*.
- Martin, *gl. Juri Mulicza*.
- Martin, Sannd, *gl. Sv. Martin*.
- Martin, *kmet v Brezovici*, 159; *posestnik v Britofu*, 202; *kmet v kraju Dego*, 117; *kmet v Dupljah*, 203; *kmet v Foytzdorf*, 134, 141; *kmet v Gabrijah*, 149; *župan, kmet v Lažah*, 201; *kmet ob der*

- Newn strassen, 261; *posestnik v Peči*, 107; *kmet v Podgorju*, 138, 144; *kmet v Postojni*, 223; *kmet v Radohovi vasi*, 242; *posestnik v Ravnah*, 109; *kmet v San Giovanni di Manzano*, 115; *posestnik v Sovodnjah*, 107; *kmet v Staranzanu pri Tržiču*, 221; *kmet v Šentmihelu*, 149; *v Števerjanu*, 168; *kmet v Ubeljškem*, 148; *kmet v Višnjah*, 260; *kmet v Vrabčah*, 253.
- Martin Besiackh, *kmet v Šembijah*, 246; M. Besyakh, *kmet v Slavinjem*, 262; M. Blasitsch, *weber, kmet v Postojni*, 223; M. Bositsch, *kmet v Planini*, 255, 263; M. Brisslendt, *kmet v Baču*, 236; M. Corotinch, *kmet v Potočah*, 136; M. Crabbatt, *kmet v Knežaku*, 236; M. Fadiga, *župan, kmet v Malem Brdu*, 262; M. Fukallu, *kmet v Budanjah*, 258; M. Granutsch, *kmet v Matenji vasi*, 231; M. Gwercz, *kmet v Medji vasi*, 213; Martin, Hermantschitschev zet, 265; M. Hueter, (Huetter), *v Vipavi*, 264; M. Hueter, *iz Knežaka*, ima mlin pri Bistrici, 237; M. Jangko, *kmet v Rakeku*, 230; M. Jekocz, *kmet v Ozeljanu*, 173; M. Kapes, *kmet v Slivnem*, 215; M. Klaffana, *kmet v Rakeku*, 230; M. Kopriuecz, *kmet v Porečah*, 251; M. Leibniczer, *kajžar v Proseku*, 219; M. Lingo, *kmet v Dolenji vasi*, 228; M. Lullekh, *v župi Šturje*, 258; M. Machoritz, *ribič v Devinu*, 206; M. Marbecz, *v Oseku*, 173; M. Nebergoy, *kmet v Porečah*, 251; M. Nobagk, *iz Slavine*, mlinar, 227; M. Nofackh, *vidmar v Slavini*, 232; M. Nouagk, *kmet v Prestranku*, 233; M. Palin, *kmet v Krajni vasi*, 215; M. Pasarl, *kmet v Knežaku*, 236; M. Perschitsch, *kmet v Vrabčah*, 253; M. Pogaticz, *kmet v Rubijah*, 212; M. Pruditsch, *kmet v Begunjah*, 229; M. Prusot, *kmet*, 209; M. Putz, *posestnik v župi Senabor*, 261; M. Repecz, *kmet v Pivki (Šempetru)*, 242; Martin Reystrih, *kmet v Slivici*, 230; M. Rodel, *v Črnem vrhu*, 261; M. Rogottschay, *kmet v Budanjah*, 259; M. Ruepl (Rueppl), *kmet v Rakeku*, 230; M. Schuesster, *kmet v Vrabčah*, 253; M. Schuester, *kmet v Št. Danielu*, 230; M. Sebrin, *kmet v Štorjah*, 216; M. Sneider, *kmet v Pivki (Šempetru)*, 242; M. Sneider, *kmet v Šembijah*, 246; M. Stamppe, *kmet v Košani*, 226; M. Strukel, *kmet v Potočah*, 136; M. Suppa, *kmet-kajžar v Proseku*, 219; M. Truwtitsch, *kmet v Grahovem*, 262; M. Tschuecz, *v župi Šturje*, 258; Martin Turckh, *čevljar, kajžar v Proseku*, 219; M. Verbicz, *kmet v Vrbici*, 224; M. Vmignig (Vnngmg), *kmet v Rodiku*, 137, 143; M. Webar (Weber), *kmet v Knežaku*, 236; M. Wedawitz, *kmet v Hrušici*, 135, 141; M. Widmer, *kmet v Rakeku*, 230; M. Zymmermann, *kmet v Postojni*, 223.
- Martinecz, *sin Jurssejev, kmet v Gradišču*, 252; *kmet v Kočah*, 232; *posestnik v Vipavi*, 264.
- Martinicz, *kmet v Resiutti*, 298.
- *Martinj, fiollo di Tomas di Formentini, —, che fo di quondam Tomas de Formentini, 85.
- Martinnecz, *kmet v Šembijah*, 246.
- *Martinus, *kmet v Čiginju*, 65; *kmet v Dobravah*, 57; *kmet v Gorjah*, 75; *kmet v Jesenici*, 75; *kmet v Kamnu*, 63; *kmet v Kojci oziroma Kartečinah*, 73; *kmet v Kozarščah*, 60; *kmet v Ladri*, 62; *kmet v Logu*, 59; *iuratus, kmet v Logu*, 59; *kmet v Logarščah*, 71; *kmet v Pečinah*, 72; *kmet v Planini*, 79; *kmet v Poljanah*, 76; *kmet v Polju*, 69; *kmet v Prapetnem brdu*, 70.
- *Martinus Vachič, *kmet v Modrejcih*, 58.
- Martinus, 110; *kmet v Azli*, 280; *kmet gospodov iz Villalte, v Azli*, 281; *kmet v Cerknem*, 276; *v Resiutti*, 299; *kmet v Šempetru*, 280.
- Martinzitsch, *gl. Rueprecht*.
- Martitschutsch, *kmet v Ubeljškem*, 235.
- Martschicz, *gl. Steffan*.
- Martschicz, *kmet v Vrhpolju*, 258.
- Martschnigko, Martschniko, *kmet v Postojni*, 223.
- Marulla, *kmet v Zelšah*, 230.
- Marynko, *gl. Tomas*.
- Masceraass, *posestnik v Solkanu*, 109.
- Maschkota, *kmet v Zagorju*, 244.
- Masiecz, *gl. Michel*.
- Masin, *gl. Matias*.
- Masla, *gl. Micklaw*.
- Masle, Massla, *gl. Peter*.
- Mastnigk, *gl. Vrbann*.
- Mastnigkh, *gl. Jannse, Mannse*.
- *Matcho, *kmet v Plužnah*, 83.
- Matenja vas (Mathesdorff, Mathestorff), *južno od Postojne, župa*, 199, 231, 238.
- Gl. Janez, *sv.*

- *Mateus, faber, *kmet v Čiginju*, 61; *kmet v Peljancih*, 60; *kmet v Volčah*, 61; *calcifes, kmet v Volčah*, 61.
- *Mateus Manfredinus, *kmet v Volčah*, 61.
- Matevž Schuester, *v Provačini*, 160.
- Mathasauicz, *gl. Thoma*.
- Mathe, *kmet v Kasapljah*, 146; *kmet v Kočah*, 232; *v Pregarjih*, 113.
- Mathel, *kmet v Visokem*, 149.
- Mathenus, *kmet v Senadolah*, 216.
- Matheusitsch, *gl. Tonich*.
- Mathes Weichsberger, *župnik v Ločniku*, 169.
- Mathes etwenn Wicharda, 117.
- Mathesdorff, Mathestorff, *gl. Matenja vas*.
- Matheus, *kmet v Petelinjem*, 242; *mesner, v Podkraju*, 261; *župan, kmet v Trnju*, 231, 232.
- Matheus Bratina, *v Križu*, 174; M. Konačicz, *kmet v Tomaju*, 215, 216; M. Kursner, *mlinar v Bistrici*, 237; M. Pischucz, *kmet v Košani*, 226; M. Richter, *kmet v Vrhpolju*, 258; M. Schuester, *kmet v Potočah*, 201; M. Sidaricz, *v Ozeljanu*, 172; M. Sollodicz, *kmet v Zagorju*, 244; M. Stegelcz, *kmet v Šmihelu*, 262; Matheus Stocka, *kmet v Tomaju*, 216; M. Strigel, *kmet v Narinu*, 245; M. Verligiczgay, *kmet v Tomaju*, 215; M. Ybanncz, *kmet v Selcu*, 240; M. Zigolt, *kmet v Skopem*, 215.
- Mathew, *kmet v Hrušici*, 135, 141.
- Mathew Serneck, *kmet v Knežaku*, 236.
- Mathey, *dva kmeta tega imena v Pasjaku*, 138, 143.
- Mathia, *posestnik v Batah*, 109; *kmet v Famljah*, 202; *Jakobov sin, kmet v Gorenjem Cerovem*, 166; *posestnik v Križu*, 108; *sin Štefana Hutterja, kmet v Matenji vasi*, 199; *kmet v Preserju*, 145; *Tschetertkherjev zet, kmet v Planini*, 254; *kmet v Resiutti*, 298; *kmet v Rodiku*, 137, 143; *kmet v Tatrach*, 134; *kmet v Ubeljskem*, 148; *pey dem Kherssowan, posestnik v Vipavi*, 264; *kmet v Vitooljah*, 149.
- Mathia Abell, *kmet v Poviru*, 139; M. Bratusch, *na Banjšicah*, 186; M. Fabicz, *kmet v Zagorju*, 244; M. Kodler, *kmet v Slivnem*, 213; M. Krappes, *posestnik v Vremah*, 225; M. Muchitsch, *v župi Šturje*, 238; M. Nouakh, *kmet v Planini*, 255; M. Pyrech (Pytekh), *kmet v Rodiku*, 137; M. Runttisch (Runttitsch), *kmet v Košani*, 226; M. Schuesstertzicz, *kmet v Rubijah*, 212; M. Schuester, *kmet v Kočah*, 232; M. Semecz, *kmet v Postojni*, 223; M. Sluga (Zluga), *kmet v Hrušici*, 135, 141; M. Trefanczicz, *posestnik v Šempasu*, 171; M. Tschechouin, *v župi Slap*, 236; M. der Werricz, *kmet v Škrbini*, 147; M. Wodabiuecz, *kmet v Medji vasi*, 213; M. Wodopiuecz, *posestnik v Prelosnem (ali Štivanu)*, 207; M. Wrkhicz, *služi biriču v Batujah*, 180; M. der Zwettko, *kmet v Svetem*, 146.
- Mathias, *v Števerjanu*, 116.
- Mathias Weltschutsch, *kmet v Košani*, 226; M. Zymmerman, *kmet v Dolenji vasi*, 228.
- Mathin, *kmet v Vremah*, 224.
- Mathyas Glopit, *posestnik v Solkanu*, 111.
- *Matia, *kmet v Cerknem*, 75; *kmet v Vogelcu*, 65.
- Matia Czaichen, *kmet v Črnem vrhu*, 261; M. Drusitsch, *kmet v Ustju*, 257; M. Laurentschitz, *na Vipavskem*, 264; M. Rescheta, *župan, kmet v Planini*, 254, 255, 265; M. Rudella, *župan, kmet in mlinar v Slapu*, 255; M. Sloin, *na Vipavskem*, 264; M. Sluga, *kmet v Planini*, 254; M. Tschukh, *kajžar v Lokavcu*, 257.
- *Matias, *kmet v Bukovem*, 73; *kmet v Cerknem*, 78; *in bratje, kmet v Čezsoči*, 84; *kmet v Gorenji Mlaki*, 83; *kmet v Kneži*, 66; *kmet v Planini*, 79; *kmet v Poljanah*, 76; *kmet v Poljicah*, 81; *iuratus, kmet v Selu*, 60; *parvus, kmet v Selu*, 60; *kmet v Snebišču*, 69; *kmet v Zakrijah*, 69; *in tovariši, ima v najem vas Zakriž*, 78; *kmet v Žabčah*, 74.
- *Matias Masin, *posestnik v Tolminu*, 56; M. filius Rosse, *kmet v Zakrijah*, 68.
- Matiasch Luegauff, *kajžar v Vipavi*, 264.
- Matija Dwornikh, *na Vogrskem*, 156; M. Rudina, *kmet v Slapu*, 255.
- *Matiusius, *kmet v Tolminu*, 55.
- Matko, *kmet v Knežaku*, 236.
- Matko Rocziczsch, *kmet v Podbrežah*, 216.
- Mauer, *gl. Marcho*.
- Maur Crabat, *kmet v Knežaku*, 236.
- Maurar, *gl. Jörig*.
- Maurauicza, *kajžarica v Proseku*, 219.
- Maurer, *gl. Andre*.
- *Maurus, *kmet v Kozmericah*, 59; *kmet v Ladri*, 62; *kmet v Snebišču*, 69; *kmet v Šebreljah*, 80; *posestnik v Tolminu*, 56;

- kmet v vasi Vallarsa*, 53; *kmet v Vrsnem*, 52; *kmet v Žabčah*, 74.
- Mauttner, *kmet v Senožčah*, 201.
- Mavhinje* (Meichensell), *pri Devinu*, 211, 220, 222.
- Mawer, *kmet v Merčah*, 217; *kmet v Mršah*, 138.
- Mawer Krall, *kmet v Brestovici*, 211; M. Krall, *kmet v Malem Repnu*, 219.
- Mawr, *kmet v Potočah*, 201; *župan, kmet v Senožčah*, 201; *kmet v Svetem*, 146.
- Mawrer, *gl. Marko*.
- Mawrer Saberlec, *kmet v Šepuljah*, 215.
- Mawritsch, *gl. Marin*, Vrban.
- Mayagk, *gl. Jacob*, Vrban.
- Maynicz, *gl. Majnica*.
- Mayr, *gl. Jury*.
- Mayrhoft, *pač Prestranek pri Postojni*, 233.
- Maza, *domina, v Branici*, 302.
- Meamenin, *kmet v Krmini*, 116.
- *Mechor, *kmet v Koritnici*, 67.
- *Mechoras, *kmet v Orehku*, 74; *kmet v Želinu*, 81.
- Medea (Medey), *južno od Krmina*, 114, 117, 124, 167 op. 62.
- Medja vas (Meduesell), *severno od Devina*, 215.
- Medrus, *gl. Bodrež*.
- Meduerkch, *gl. Neverke*.
- Meduesell, *gl. Medja vas*.
- Medwurch, *gl. Neverke*.
- Megla, *kmet v Goričah*, 262.
- *Meglianus, *kmet v Tolminu*, 55.
- Meichensell, *gl. Mavhinje*.
- Meingos, *oče Weczelow, iz Gorice, ima kmetijo v Versi*, 113.
- Meinhard, Meinharde, *goriški upravnik*, 122, 126, 127.
- Mekhakh, *gl. Michel*.
- Melsch, *gl. Stefanus*.
- *Menardus, *kmet v Idrskem*, 64.
- *Menčus, *kmet v Dolenjih Jaznah*, 83.
- Mensa, *posestnik pri Sv. Urhu v Branici*, 110.
- Mensvt, *posestnik v Sovodnjah*, 107.
- Merbot, *posestnik v Plužni*, 278.
- Mercinach, *gl. Mrčinje*.
- Merczlin, *gl. Pavel*.
- Merče (Metzschach), *pri Sežani*, 216, 217, 219.
- Merian, *gl. Mariano*.
- Merina, Merinach, *gl. Miren*.
- Merse, *kmet v Gojačah*, 149; *kmet v kraju Stanach*, 149.
- Mert Bruderle (Bruederle, Bruederli), *gl. Bruderle*.
- Mertel, Merthel, der Cappenmaul, *upravnik na Švarceneku*, 118, 119, 120.
- Meschicz Brginicz, *posestnik v Šempasu*, 171.
- Meschgk, *gl. Peter*.
- Mesclau, *kmet v Hruševju*, 279.
- Meseltziczsch, *gl. Vrbann*.
- Mesner, *gl. Jerne*.
- Mesner, *kmet v Podkraju*, 261.
- Messner, *gl. Bratus*.
- Metlitschouicza, *njena hiša v Dupljah*, 259.
- Metzschach, *gl. Merče*.
- *Michaeilus, *kmet v Svini*, 63; *iuratus, kmet v Volčah*, 61.
- *Michael, *kmet v Doljah*, 54; *kmet v Kamnu*, 52; *kmet v Poljicah*, 81; *kmet v Poljubinju*, 56; *kmet v Tolminu*, 55; *posestnik v Tolminu*, 56.
- Michael, *kmet v Šentlenartu*, 280.
- *Michaela, *košan v Cerknem*, 78.
- *Michaelis, *košan v Cerknem*, 78; *kmet v Orehku*, 74; *kmet v Žabčah*, 74.
- *Michaelus, *kmet v Mlinskem*, 64; *kmet v Novakih*, 77; *faber, posestnik v Volčah*, 64.
- *Miche, *kmet v Pečinah*, 72; *kmet v Trebenčah*, 77.
- Michel, *gl. Franncze*.
- Michel, Michell. — *Kmet v Beču*, 263; *kmet v Drskovčah*, 244; *kmet v Flatschun*, 232; *kmet v Glini*, 262; *kmet v Gradcu*, 241; *Jurijev sin, kmet v Hårdlein*, 262; *kmet v Hraščah*, 234; *kmet v Jasenu*, 247; *kmet v Medji vasi*, 213; *kmet v Orehobljah*, 208; *v Pregarjih*, 113; *kmet v Selcu*, 240; *kmet v Solkanu*, 115; *kmet v Stari vasi*, 200; *kmet v Trnju*, 243; *kmet v Ubeljskem*, 148; *župan, kmet v Vrabčah*, 253; *župan, kmet v Vremah*, 225; *kmet v Žabljah*, 146.
- Michel, Michell. — M. Caspertschusch, *posestnik travnika na Vremšici*, 225; M. Conncz, *v župi Lokavcu*, 183; M. Crabatt, *kmet v Postojni*, 223; M. Czrescholt, *kmet v Knežaku*, 236; M. Czychackh, *kmet v Svetem*, 214; M. Debelicz, *kmet v Dolenjah*, 148; M. Fesell, *kmet v Begunjah*, 229; M. Gardatsch, *kmet v Hraščah*, 234; M. Goschewecz, *kmet v*

- Vremah, 224, 225; M. Grochowitsch, *kmet v Košani*, 226; M. Jannzicz, *župan v Vedrijanu*, 193; M. Kallad, *kmet v Baču*, 236; M. der Kamicz, *kmet v Gabrijah*, 150; M. Kerpan (Kerpann), *kmet v Mirnu*, 208; M. Khusman, *mestni sodnik v Gorici*, 194; M. Klossner, *v župi Vipava*, 264; M. Krail, *v Japnišču*, 162; M. Kupitz, *posestnik v Prelosnem (ali Štivanu)*, 207; M. Kurigoy, *kmet v Gradišču*, 256, 264; M. Lach, *kmet v Baču*, 236; M. Masiecz, *kmet v Velikem Repnu*, 217; M. Mekhakh, *kmet v Zemoni*, 259, 264; M. Naffin, *kmet v Budanjah*, 258; M. Nouackh, *kmet v Merčah*, 257; M. Onsacz, *kmet v Petelinjem*, 242; M. Papes, *kmet v Narinu*, 245; M. Petschacher, *posestnik v Sesljanu*, 206; M. Pirch (Pirkh), *sodja na Banjšicah*, *sodja v Trebuši*, 186; M. Puch, *sodja na Banjšicah*, 185; M. von Rabbat, 130; M. Roback, *kmet v Dolenji vasi*, 228; M. Robackh, *kmet v Cerknici*, 228; M. Rossa, *kmet v Skrilah*, 251; M. Schaczer, *župan v Kojskem*, 170; M. Schuester, *kmet v Kočah*, 233; M. Schuesterutsch, *kmet v Malem Otoku*, 234; M. Schuschel, *kmet v Košani*, 226; M. Sidenikh, *v župi Slap*, 256; M. Smid, *kmet v Erzelju*, 255; M. Solich, *kmet v Zgoniku (ali Saležu)*, 218; M. Tschermell, *v Planini na Vipavskem*, 255, 265; M. Tschertschegkh, *kmet v Postojni*, 223; M. Vallennzitsch, *v Vogrskem*, 156; M. Volkhmar, *posestnik v Dolenjah*, 265; M. Volkhmer, *kmet v Dolgi poljani*, 252; M. Wisoda, *kmet v Slavini*, 252; M. Wuchell, *kmet v Dupljah*, 259; M. Zobacz, *kmet v Tomaju*, 215; M. Zwetnitsch, *kmet v Nadanjem selu*, 245; M. Zwomitsch, *kmet v Nadanjem selu*, 245.
- *Michil, *košan v Cerknem*, 78; *kmet v Humu*, 65; *kmet v Kojci oziroma v Kartečinah*, 75.
- *Michili, *kmet v Selu*, 60.
- Michl Caterin, *kmet v Skopem*, 215.
- Michs, Michse, Mise, *iz Novega gradu (Newnhaws)*, 120, 121.
- Michse, Michsse, *kmet v Zemoni*, 259, 264.
- Michsse, *gl. Kusseben, Plettschnar*.
- Micklaw, *kmet v Vrbovem*, 237.
- Micklaw Laure, *kmet v Knežaku*, 236; M. Masla, *kmet v Zagorju*, 244; M. Vlrich, *kmet v Zarečici*, 257; M. Worla, *kmet v Šembijah*, 246.
- Micla, *kmet v Senožečah*, 201.
- Miclaw, *kmet v Črnem vrhu*, 261; *kmet v Pasjaku*, 143.
- Miclaw Jäkel, *kajžar v Orehovici*, 252; M. Netekh, *posestnik v Vipavi*, 264; M. Wukitsch, *kmet v Ložah*, 256.
- Migkhlaw, *kmet v Gradišču, njegov zet Juri*, 225.
- Migklaw, *Soreczov zet, kmet v Vremah*, 225.
- Migklaw Tschelacher, *kmet v Čelju*, 247.
- Migsso Moschicz, *kmet v Palčju*, 241.
- Mike der Chursler, *posestnik brajde v Solkanu*, 111.
- Miklaw Lusa, *kmet v Matenji vasi*, 199.
- Milecz, *mlinar blizu Budanj*, 259.
- Mina, *v Beli (Reziji)*, 299.
- Minga, *kmet v Beli (Reziji)*, 298; *v Resiutti*, 299; *kmet v Selcih*, 278.
- Mingo, *posestnik v Dragovicah*, 109; *posestnik v Peči*, 107; *posestnik v Strani*, 109; *kmet v Visokem*, 117; *posestnik v Žabljah*, 108.
- Mingo Belez, *posestnik v Slatnah*, 109; M. Berlezz, *posestnik v Paljevem*, 109; M. Schmalder, 113.
- Miren (Merina, Merinach), *pri Gorici, župa*, 161, 208, 209.
- Miriach, *gl. Mariano*.
- Mischka, *v Gorenjah*, 258.
- Mise von Newnhaws, *gl. Michs*.
- Misliče (Mistlitschach), *v Brkinih*, 202, 203, 204.
- Misniczicz, *gl. Francko*.
- *Misse, *kmet v Cerknem*, 78.
- Missley, *gl. Gregor, Steffan, Steffan*.
- Missutt, *gl. Anthoni*.
- Mistlitschach, *gl. Misliče*.
- Mistrititz, *gl. Laure*.
- Misut, *kmet v Beli (Reziji)*, 299, 300.
- Mitkas, *gl. Oswald*.
- *Mlacha inferior, Mlacha superior, *gl. Mlaka*.
- *Mlaka, Dolenja (Mlacha inferior), 50, 84; Gorenja (Mlacha superior), *pri Plužnah*, 50, 83.
- Mlaker, *gl. Oswald*.
- *Mlinsko (Mliska, Mlischa), *pri Kobaridu*, 49, 63.
- *Mliska, Mlischa, *gl. Mlinsko*.
- Mocherutsch, *gl. Jacob*.

- *Mochor, *kmet v Selu*, 60; *kmet v Volčah*, 64.
- Mochor, *zet Spillerjev, kmet v župi Senabor*, 260; *villicus v Sovodnjah*, 107; *Jernejev sin, kmet v Ustju*, 257.
- Mochor Clemennzitsch, *župan v Grgarju*, 186; *M. Schule, v Lokavcu*, 195; *M. Sekol, v Štandrežu*, 153; *M. Vogel (Vegl), kmet v Famljah*, 202.
- Mochorucz, *gl. Marin, Tomas*.
- Mocium, *gl. Možac*.
- Močilnik (Mottschilnik), *potok na Vipavskem*, 256, 246.
- Modericza, *kostanjev gozdič pri Števerjanu*, 167.
- Modkitsch, *gl. Laure*.
- Modras, *kmet v Dolnji vasi*, 201.
- *Modrea, *gl. Modrej*.
- *Modreča, *gl. Modrejce*.
- *Modrej (Modrea), *južno od Tolmina*, 49, 57, 58.
- *Modrejce (Modreča), *južno od Tolmina*, 49, 58.
- Modrusch, *gl. Lucas*.
- Modruš (Modrusch), *juž. od Ogulina*, 220.
- Moggio, *gl. Možac*.
- Monfalcone, *gl. Tržič*.
- Mons sancti Viti, *gl. Gora (Šentvidska)*.
- Monte, in —, *nekje na Notranjskem*, 108.
- Morar, *gl. Moraro*.
- Moraro (Morar, Murar), *jugovzhodno od Krmina*, 124, 167 op. 62.
- Moras, *kmet v Solbici*, 300.
- *Mori, *kmet v Libušnjem*, 63; *kmet v Valarsa*, 53; *kmet v Volčah*, 61; *kmet v Vrsnem*, 65.
- Morsach, *gl. Mrše*.
- Morskem, *gl. Morsko*.
- Morsko (Morskem), *pri Kanalu*, 125.
- Moschicz, *gl. Migso*.
- Mose, *kmet v Štorjah*, 216.
- Mosecz, *na Vipavskem*, 264.
- Moseyga, *kmet v Beli (Reziji)*, 299.
- Mossa, *gl. Moša*.
- Moša (Mossa), *med Gorico in Krminom*, 115.
- Motschnegkh, *kmet v Kleniku*, 243.
- Mottschilnikh, *gl. Močilnik*.
- Mottsnikh, *kmet v Ustju*, 257.
- Moysstritsch, *gl. Laure*.
- Mozo, *gl. Možac*.
- Možac (Mocium, Mozo), *v dolini Bele (Fella), opatija, italij. Moggio (Udinese)*, 150, 301, 306.
- Mrčinje (Mercinach), *na Banjšicah*, 109.
- Mrše (Morsach), *v Brkinih*, 138.
- Muchitsch, *gl. Mathia*.
- Muffrin, *gl. Erasem*.
- Muganz, *kmet v Beli (Reziji)*, 300.
- Muliabo, *gl. Steffan*.
- Mulicz, *gl. Juri, Seno*.
- Mulicza, *gl. Juri, Zustoll*.
- Muliz, *v Resiutti*, 299; *kmet v Beli (Reziji)*, 299.
- Muliza, *gl. Jure*.
- Müller, *gl. Ibann*.
- Mullner, *gl. Simon*.
- Mulner, *gl. Peter*.
- Murar, *gl. Moraro*.
- Murr (Lienhart), *upravnik v Gorici*, 124.
- Murschl, *gl. Marin*.
- Mursicze, *kajžar v Proseku*, 219.
- Muschicz, *gl. Gregor*.
- Muset, *kmet v Beli (Reziji)*, 299.
- Nabrescze, *gl. Brežec*.
- Nabrežina (Napresini, Nebresin), *severozahodno od Trsta*, 211, 213.
- Nadanje selo (Nedassell), *pri Pivki (Sempetru)*, 245, 246.
- Nadiža (Natissa), *reka*, 281.
- Nadl, *gl. Symon*.
- Nadlischickh, Nadlischikh, *gl. Coczian*.
- Nafficzach, *gl. Njivica*.
- Naffin, *gl. Michell*.
- Nagarczi, *opustel kraj pri (Ilirski) Bištrici*, 257.
- Nagaret, *gl. Nogaredo*.
- Naglosst, *posestnik v Vipavi*, 264.
- Nakhalkanicza, *gl. Kakenca*.
- Naknesakh, *kraj na goriškem Krasu*, 161.
- Nanifficzach, *gl. Njivica*.
- Naplaninach, *gl. Planine*.
- Napresini, *gl. Nabrežina*.
- Naprodin, *naziv mlina pri Mirnu*, 161.
- Narin (Nerein, Nerin), *južno od Pivke (Sempetra)*, 204, 241, 242, 244, 245. — *Cerkev sv. Jakoba*, 245.
- Natissa, *gl. Nadiža*.
- Nebecz-ova kmetija v Skopem, 215.
- Nebecz Crannycz, *kmet v Tomaju*, 215.
- Nebergoy, *gl. Martin, Schimecz*.
- Nebresin, *gl. Nabrežina*.
- Nedassell, *gl. Nadanje selo*.
- Nedel, Nedell. — *Kmet v Beču*, 263; *kmet v Kazljah*, 157; *posestnik v Krepljah*, 108; *v Pregarjih*, 112; *posestnik pri So*.

- Urhu v Branici, 110; kmet v Zagorju, 244.
- Nedew Racher, kmet v Kazljah, 137.
- Nemška vas (Teutschendorff), pri Slavini, 232.
- Nerein, Nerin, gl. Narin.
- Nesa, vdova Mihela Novaka, kmetica v Merčah, 217.
- Nesa Albrechtin, kajžarica v Vrabčah, 235; N. Ruda, kmetica v Košani, 226; N. Swetkin, kmetica v Košani, 226.
- Nessltall, gl. Jury.
- Netekh, gl. Miclaw.
- Neuhaus, gl. Hanns, gl. Novi grad.
- Neuhauserji (iz Krmina), goriška plemiška rodbina, 192.
- Neverke (Meduerkch, Medwurch), pri Košani, 204, 227.
- New berdach, kje ?, 263.
- Newczitsch, gl. Liennhart.
- New darff, gl. Nova vas.
- Newdürrenpach, gl. Nova Sušica.
- Newenhaus, gl. Hanns, Novi grad, Nichols.
- Newenmarck, gl. Tržič.
- Newhawser, gl. Novi grad.
- Newmarckhtel, gl. Tržič.
- Newnhaus, Newnhaws, gl. Hans, gl. Novi grad.
- Newnhouer, gl. Bolffgang.
- Newnmarkcht, Newnmerkchtlein, gl. Tržič.
- Newn strassen, Newnstrassen, nekje okoli Črna vrha nad Idrijo, »Nova cesta«, 261.
- Newssitsch, kmet v Orehooljah, 208.
- Neyga, gl. Jacob, Steffann.
- *Nicholaus, kmet v Idrskem, 64; kmet v Poljubinju, 56; kmet v Trebenčah, 77.
- Nicholaus, kmet v Osojanih, 300.
- Nichs von Newenhaus, kastelan na Svarceneku, 119.
- Nickla, kmet v Palčju, 241.
- Nicklas Lueger, Luger, služi od mlina v Ubelskem, 235.
- Nicklau Krainecz, župan, kmet v Slivnem, 212; N. Schkerle, kmet v Tomaju, 215.
- Nicklaus Luger, 215.
- Nicklaw Boynecz, kmet v Žirjah, 217; N. Crabatt, kmet v Koritnici, 236; N. Grachackh, kmet v Palčju, 241; N. Kreinecz, kmet v Prečniku, 215; N. Stocklucz, kmet in žagar v Bistrici, 236.
- Nicla, kmet v Lipi, 115; prebivalec v Tržiču, 117.
- Nicla Bobennt, žagar v Prestranku, 233.
- Niclaus, kmet v Zagorju, 244.
- Niclaus Stogklutsch, mlinar v Bistrici, 237.
- Niclaw, sin pokojnega Rosleina, 115; kmet v Ostrožnem brdu, 140.
- Niclaw Bobut, kmet v Kočah, 232; N. Primycz, kmet v Hrastju, 242.
- Niclawczicz-eva kmetija v Skopem, 215.
- Nicolasch, goriški upravnik, 171, 178.
- *Nicolaus, kmet v Dolenjih Jaznah, 83; kmet v Kozarščah, 60; kmet v Logarščah, 71; posestnik v Poljubinju, 57; kmet v Smasti, 65; kmet v Vallarsa, 53; kmet v Volčah, 61; kmet v Vrsnem, 52.
- *Nicolaus Braic, posestnik v Tolminu, 56.
- *Nicolaus venetor, 54.
- Nicolaw Welicz, bivši župan v Kojskem, 170.
- Nicolusch, deželski sodnik, 158.
- Niculau Pacullino, iz Pušje vasi, 306.
- Niderendorff, gl. Dolenja vas.
- Niderfürch, gl. Vrh.
- Nidermairhoff, gl. Pristava, Mala.
- Nider Rem, gl. Vreme, Dolnje.
- Nidersenell, gl. Zemon, Dolenji.
- Nider Vertoyb (Vortoib), gl. Vrtojba, Dolenja.
- Nider Wukowicz, Niderwukowitz, gl. Bukovica, Mala.
- Nider Zawtt, gl. Sveto.
- Niederdorff, gl. Dolenja vas.
- Niklaw, kmet v Pasjaku, 138.
- Niklaw der Tretiach, kmet v Kostanjevici, 148.
- Nikolaw, kmet v Ostrožnem brdu, 133.
- Nivva, gl. Njiva.
- Njiva (Gniua, Nivva), v Reziji, italijansko Gniva, furl. Gnive, 301, 304, 305.
- Njivica (Nafficzach, Nanifficzach), pri Kojskem, 168, 170.
- *Njivice (Gniniča, Gniuiča), nad Doblarjem pri Ročinju, 49, 59. — Po A. Šavliju (Kronika I, 1953, 131): Njive nad Ušnikom pri Čiginju.
- *Noathe, gl. Novake.
- Nobach, gl. Petter.
- Nobackh, gl. Caspar.
- Nobagk, gl. Martin.
- Nodobraitze, travnik pod Ozeljanom, 173.
- Nofackh, gl. Martin.
- Nogaredo (Hasendorf, Hasendorff, Nageret), pri Palmanovi, 123, 167 op. 62.

Nogorczer perg, *gora (planina)*, *mogoče nad vasmí Jasen, Vrbovo in Jablanica na Notranjskem*, 229.

Nosel, *gl. Nosno*.

Nosno (Nosel), *v severnih Goriških Brdih*, 190.

*Noua, *verjetno vas Zadlaz pri Tolminu*, 49.

Nouackh, *gl. Jarnne, Marin, Michel*.

Nouagk, *gl. Andre, Martin*.

Nouagkh, *gl. Anndre, Petter*.

Nouakh, *gl. Mathia*.

Nouas, *gl. Nova vas*.

Nouell, *gl. Novelo*.

Nova Sušica (Newdürrenpach), *pri Košani*, 203.

Nova vas (Nouas), *italij. Villa nova, pri Gradiški*, 192.

Nova vas (New darff), *na Blokah*, 263.

*Novake (Noathe), *pri Cerknem*, 50, 76.

Novelo (Nouell), *pri Kostanjevici na Krasu*, 148.

Novi grad (Newenhaus, Newhaus, Newnhaus, Newnhaws), *grad pri Podgradu v severni Istri, italij. Castelnovo*, 119, 120, 134, 138, 248. — Hans, Hanss, Uecz. — Sodnija, 248.

Nowagkh, *gl. Marin*.

Nukitsch, *kmet v župi Senabor*, 260.

Nussdarff, *gl. Orehovica*.

Nustorff, Nuzzdorf, Nvzdorf, *gl. Orehek*.

Nycolaus, *posestnik v Krepljah*, 108.

Nymacz, *gl. Gregor*.

Oberdorff, *gl. Cerknica*.

Oberfeld, *gl. Vrhpolje*.

Ober Fortoib, *gl. Vrtojba, Gorenja*.

Obermairhoff, *gl. Pristava, Velika*.

Obernburger, *označba po gradu Oberburg = Stari Pazin*, 246, 249.

Obern velde, im — —, *gl. Gorenje polje*.

Obernwardh, *gl. Vrh*.

Obern Wonschicz, an der — —, *gl. Banjšice, Zgornje*.

Obern Zawtt, *gl. Sveto*.

Ober Rem, *gl. Vreme, Gornje*.

Obersemel, *gl. Zemon, Gorenji*.

Ober Senasetschach, *gl. Senožče*.

Obertnikh, *na Vipavskem*, 264.

Ober Wannschitz, an der Obern Wonschicz, *gl. Banjšice, Zgornje*.

Ober Wukowicz, Oberwukowitz, *gl. Bukovica, Velika*.

Ober Zera, Ober Zeraw, *gl. Cerovo, Gorenje*.

*Oblast (Oblast), *pri Volčah*, 49, 65.

*Obloke (Lochas), *pri Hudajužni*, 50, 82.

Obrimburg, Obrimburgensis, *gl. Gornji grad*.

Ockerenn, *gl. Machor*.

Ockhornn, *gl. Machor*.

Ockornn, *gl. Paull*.

Odam, *posestnik v Batah*, 109.

Odolina, *gl. Dol*.

Odoricus Longus, *sin. Johannes Longa*, 277, 278, 281.

*Oglej, *oglejska cerkev* (Aquilegensis, Aquilejensis, Aquilensis, Aquiliegensis, Aquiligensis, Aquillegensis ecclesia), 49, 50—54, 57, 58, 60, 68, 70, 78, 81. — Opatica (abbatissa), 60. — Patriarh: Markvard.

Oglej (Agla, Agle, Aquilegia, Aquilegensis), 171, 177, 191, 207, 281, 301, 302. — Kapitelj, 171, 191. — Kapiteljske kmetije, 177. — Korarji, 207. — Denarji, 281. — Patriarh: Peter.

Ogorellecz, *gl. Schimecz*.

Okroglar, *gl. Okroglica*.

Okroglica, Okrogla, *na Okroglem* (Akrogla, Okroglar), *na Lijaku pri Gorici*, 152, 156, 172.

Omekhin, Omekhin Marin, *gl. Marin*.

Omota, *gl. Jörig*.

Onnergall, *gl. Pericz*.

Onoziaich, *gl. Farra*.

Onsacz, *gl. Michel*.

Opade (Vpad), *pri Ozeljanu v Vipavski dolini*, 122.

Opatja sela (Appatzell), *na zahodnem goriškem Krasu*, 209, 211.

Opecka, *gl. Marin*.

Opparutsch, Opparytsch, *gl. Liennhardt, Liennhart*.

Opplas, *gl. Laurencz*.

Orang, *gl. Jurse*.

Orbicz, *gl. Marin*.

Orczon, *gl. Orzon*.

Orechelach, *gl. Orehovlje*.

Orechkhabez, *gl. Machne*.

Orechola, Orecholach, *gl. Orehovlje*.

Orechouecz, *gl. Orehovica*.

Ored, Oredt, *gl. Marin*.

*Orehek (Oreycha), *pri Cerknem*, 50, 74.

Orehek (Nuzzdorf), *v Brkinih, vzhodno od Materije*, 138.

- Orehek*, (Nustorff, Nvzdorf), *pri Postojni*, 168, 204.
- Orehovica* (Nussdarff, Orechouecz), *pri Šentvidu na Vipavskem*, 252.
- Orehovlje* (Aurechola, Orechelach, Orechola, Owrechaulach), *pri Mirnu južno od Gorice*, 124, 153, 154, 157, 158, 162, 208, 209. — *Most čez Vipavo v Orehovljah*, 162.
- Oressnick*, *kmet v Brestovici*, 211.
- **Oreycha*, *gl. Orehek*.
- Orlischer*, *perg. gora (planina), nekje blizu Knežaka na Notranjskem*, 229.
- Orlucz*, *kraj nekje blizu Knežaka na Notranjskem*, 236.
- Orrud*, *gl. Marin*.
- Orsan*, *Ortzon*, *Orzan*, *Orzon*, *gl. Orzon*.
- Orzon* (Orczon, Orsan, Ortzon, Orzan, Orzon), *goriška plemiška rodbina*, 153, 165, 190. — *Conrad*, 190. — *Liennhart*, 190.
- Oseach*, *gl. Osojani*.
- Osek* (Ossek, Vssek, Vzsekch, Vzsekk, *pri Šempasu*, 128, 129, 149, 173.
- Oslan*, *gl. Ozeljan*.
- Osmodackh*, *kmet v Jasenu*, 247.
- Osojani* (Oseach, Osseacho, Oziacho), *v Režiji*, 300, 304.
- Osse*, *gl. Juri*.
- Osseacho*, *gl. Osojani*.
- Ossek*, *gl. Osek*.
- Osserenikh*, *gl. Ozrenj*.
- Osslan*, *gl. Ozeljan*.
- Ostrožno brdo* (Brannndorf, Brannndorff, Prannndorff), *v Brkinih*, 133, 140.
- Oswald*, *kmet v Koritnici*, 236.
- Oswald Mlaker*, *kmet v Zalogu*, 224; *O. Otschepeckh*, *kmet v Cerknici*, 228; *O. Otschepegk*, *kmet v Dolenji vasi*, 228.
- Oswalt Mitkas*, *kmet v Zgoniku (ali Saležu)*, 218.
- **Otalež* (Othalisach, Othalisch), *pri Plužnah na Cerkljanskem*, 50, 82.
- Otave*, *Gorenje* (Sannd Andre), *pri Sv. Vidu nad Cerknico, kjer je cerkev sv. Andreja*, 263.
- Othalisach*, *Othalisch*, *gl. Otalež*.
- Otok*, *Mali* (Klain Werdel), *pri Postojni*, 234, 238. — *Otok, Veliki* (Gross Werdel, das Gros Werd), *prav tam*, 223, 227.
- Otschepeckh*, *Otschepegk*, *gl. Geori*, *Oswald*, *Petter*.
- Ott*, *posestnik zemljišča v Gorici*, 115. — *Njegov brat Wernhart*, 115.
- Otzwirikh*, *gl. Peter*.
- Ovedas*, *gl. Ovedasso*.
- Ovedasso* (Ovedas), *v dolini Bele (Fella)*, 301.
- Owrechaulach*, *gl. Orehovlje*.
- Ozelan*, *gl. Ozeljan*.
- Ozeljan* (Oselan, Oslan, Osslan, Ozelan), *pri Šempasu v Vipavski dolini*, 108, 122, 152, 172, 173, 182.
- Oziacho*, *gl. Osojani*.
- Ozrenj* (Osserenikh), *jugozah. od Renč*, 159.
- Paanholcz*, *Paanholtz*, *Paanwald*, *gl. Panovec*.
- Pacullino*, *gl. Niculau*.
- Padër ampt*, *na ozemlju goriških grofov*, 127.
- Palatiitsch*, *gl. Jacob*.
- Palče* (Palitschach), *vzhodno od Pivke (Šempetra)*, 241. — *Cerkev sv. Nikolaja*, 241.
- Palin*, *gl. Martin*.
- Palitschach*, *gl. Palče*.
- Paljevo* (Pallaw, Pallow), *nad Plavmi*, 109.
- Paljude* (Balawdach), *pri Štivanu*, 206.
- Pallaw*, *gl. Paljevo*.
- Pallekh*, *na Vipavskem*, 264.
- Pallna*, *kmet v Poviru*, 144 (na str. 139: Palma).
- Pallow*, *gl. Paljevo*.
- Palma*, *kmet v Poviru*, 139 (na str. 144: Pallna).
- Pangraecz*, *kastelan*, 119.
- Pangy*, *kmet v Beli (Režiji)*, 299.
- Panholcz*, *gl. Panovec*.
- Pani*, *Na* —, *gl. Sapanam*.
- Pankchart*, *gl. Hainczel*.
- Panngracz Jäger*, *kmet v Landolu*, 235; *P. Peczsachacher*, *kmet v Cerovljah*, 220.
- Panovec* (Paanholcz, Paanholtz, Paanwald, Panholcz), *gozd pri Gorici*, 152, 164, 181, 193, 195.
- Papes*, *gl. Blas*, *Michel*.
- Pappecz*, *gl. Marin*.
- Pappes*, *gl. Iwan*.
- Paradis*, *kmet v Knežaku*, 235.
- Paretschach*, *Paretschan*, *gl. Poreče*.
- Pariach*, *gl. Parje*.
- Parje* (Pariach), *med Zagorjem in Pivko*, 243.
- Partelme Khürssner*, *posestnik v Vipavi*, 264.
- Pasarl*, *gl. Martin*.

- Paschkul weber, maister, v *Mirnu*, posestnik v *Orehovljah*, 208.
- Pasjak (Pazzyach, Pezziach), pri *Šapjanah*, 137 143.
- Paskull, kmet v *Orehovljah*, 208.
- Pättschekh, kmet v *Härdlein*, 262.
- Paul, Paull, glej Anndrey, Anndreycz, Krisse, Marko.
- Paul, Sand, gl. *So. Pavel*.
- Paul, Paull. — Kmet v *Dolenjah*, 148; župan, kmet v *Misličah*, 202; kmet v *Pedriji*, 145; Bratoschev sin, kmet v *Planini*, 254; župan, kmet v *Rakeku*, 230; kmet v *Saepssach*, 135; kmet v *Škrbini*, 147; kmet v *Št. Danielu*, 230; kajžar v *Št. Mihelu*, 210; župnik v *Tržiču* (*Monfalcone*), 221; kmet v *Ubeljskem*, 148; kmet v *Vrbovem*, 237.
- Paul, 113.
- Paul, Paull. — P. Crabatt, kmet v *Postojni*, 223; P. Frasska, kmet v *Ubeljskem*, 235; P. Gall, kmet v *Slivici*, 230; P. Ganitz, kmet v *Karsbergu*, 154; P. Germell, župan, kmet v *Št. Danielu*, 230; P. Hannslebic, kmet v *Koritnici*, 236; P. Kaynec, kajžar v *Proseku*, 219; P. Koradin, kmet v *Brjah*, 258; P. Kraniec, kmet v *Proseku*, 219; P. Kranynger, kmet v *Trnovici*, 213; P. Krenicz, kajžar v *Proseku*, 219; P. Ockornn, kmet v *Slavini*, 232; P. Pusst, kmet v *Knežaku*, 235; P. Puttrich, kmet v *Matenji vasi*, 231; Paul Ralecz, na *Vipavskem*, 264; P. Schescholle, kmet v *Studenem*, 262; P. Sklaff, kmet v *Crauglio*, 220; P. Steffutsch, kmet v *Dolenji vasi*, 228; P. Terglan, kmet v *Svetem*, 146; P. Tuscher, kmet v *Rakeku*, 230; P. Weltschutsch, kmet v *Košani*, 226.
- Paule, sin Steffana Trobicza, kmet v *Trnju*, 243; kajžar v *Zgoniku* (ali *Saležu*), 218.
- Paule de Cusan, iz *Čedad*, 193; P. Germack, kmet v *Mirnu*, 208; P. Germack, kmet v *Vrtočah*, 209; P. Mächtig, kmet v *Skrilah*, 251; P. Podgornikh, župan v *Čepovanu*, 188, 189; P. Ruppnikh, posestnik na »*Novi cesti*«, 261; P. Schgrle, v *Križu*, 174; P. Schittnikh, v *župi Šturje*, 258; P. Spiler, kmet v *Senaboru*, 260; P. Sternad, kmet v *Vrabčah*, 253; P. Sunich, kmet v *Mirnu*, 208; P. Trosst, v *župi Šentvid*, 252; P. Tschernalditschev, kmet v *Planini*, 255; P. Wan, kmet v *Proseku*, 219; P. Weltschutsch, kmet v *Košani*, 226; P. Wesiakh, župan na *Banjšicah*, 183; P. Wobekh, na *Banjšicah*, 184.
- *Paulinus, kmet v *Selu*, 60.
- Paull, gl. Paul.
- *Paulus, kmet v *Gorjah*, 75; kmet v *Jagersčah*, 81; kmet v *Dolenjih Jaznah*, 83; kmet v *Kneži*, 66; kmet v *Ladri*, 62; kmet v *Logu Čezsoškem*, 84; kmet v *Modrejcih*, 55; kmet v *Otaležu*, 83; kmet v *Plužnah*, 83; kmet v *Ponikvah*, 70; košan v *Ponikvah*, 70; filius Pauli, kmet v *Prapetnem brdu*, 70; kmet v *Spodnjih Ravnah*, 80; kmet v *Gorenjih Ravnah*, 79; kmet v *Reki*, 80; kmet v *Smasti*, 63; kmet v *Šebreljah*, 80; kmet v *Temljinah*, 67; kmet v *Tolminu*, 55; posestnik v *Tolminu*, 56; kmet v *Volčah*, 64.
- Paulus, kmet v *Šentlenartu*, 280.
- Paum, gl. *Pevma*.
- *Pausse, kmet v *Selu*, 60.
- Pavel, župan, kmet v *Misličah*, 202.
- Pavel Merczlin, v *Bukovici*, 156.
- Pablinišče, gl. *Pawlintzschach*.
- Pawl, Pawll. — Kmet v *Drskovčah*, 244; kmet v *Grobišču*, 200; župan, kmet v *Kalu*, 245; kmet v *Mršah*, 138; svak Gregorja Selkho, kmet v *Narinu*, 245; kmet v *Šembijah*, 246; krčmar v »*Taber*« v *premskem gospostvu*, 249; kmet v *Zagorju*, 244.
- Pawl Maroltitsch, kmet v *Matenji vasi*, 199; P. Schellin, kmet v *Narinu*, 245.
- Pawlintzschach, verjetno *Pavlinišče pri Bukovici blizu Renč*, 208.
- Pawll, gl. Pawl.
- Pawls Schoya, kmet v *Selcu*, 240.
- Pawse, gl. *Vrbann*.
- Pazzyach, gl. *Pasjak*.
- Pbrugge, gl. *Liennhart, Marin*.
- Pbrungk, gl. *Anndre, Gorg, Gregor, Petter*.
- Peccach, Pecchah, gl. *Peč*.
- Pechem, gl. *Ruprecht*.
- Peczschacher, gl. *Panngracz*.
- Peč (Peccach, Pecchah, Pegach, Petsch), južno od *Gorice*, 107, 110, 111, 114, 115, 117, 161, 163, 209.
- *Pečine (Petag), pri (*Šentvidski*) *Gori*, 49, 72.
- Pedriach, gl. *Pedrija*.
- Pedrija (Pedriach), pri *Braniku-Rihemberku*, 145.
- Pegach, gl. *Peč*.
- Peger, gl. *Pregarje*.

- *Peljance (Poglaniča), pri Volčah, 49, 60.
— V ediciji teksta, str. 60: Na Peljancih.
Pemies?, dem Pemiesen, 174.
Pennditor, gl. Jury.
Peracz Rad, kmet v Skopem, 215.
*Perat, kmet v Poljubinju, 57; kmet v Volčah, 64.
Perbatsch, gl. Provačina.
Perchtolt, ima tri kmetije v Račicah, 135.
Percz Agresst, v župi Kopriva-Štanjel, 253.
Perenhardt, kmet v Mislíčah, 202.
Peretz, iz Godinj, kmet v Tomaju, 216.
Perger, gl. Pregarje.
Pergoliam, kmet v Visokem, 117.
Pariabicz, gl. Lucas.
Pericz Onnergall, kmet v Vrbici, 224.
Peritzin, posestnik v Senožecah, 201.
Perkitsch, gl. Gregor.
Perkitsch, kmet v Lokavcu, 257.
Perman, gl. Gregor.
Perman, kmet v Kasavljah, 146.
Permann, kajžar v Št. Mihelu, 210.
Pernaczicz, gl. Valentin.
*Pernardus, kmet v Doljah, 54.
Pernhart, kmet v Braniku-Rihemberku, 145; dva kmeta tega imena v Ostrožnem brdu, 133; dva kmeta tega imena v Pregarjih, 133; iz Rožaca, 127; kmet v Vrhcu 146.
Pernhart Reuhel, 114.
Pernhart Koczko, kmet v Tomaju, 215.
*Pero, kmet v Kneži, 66; kmet v Planini, 79.
Perscheusche, ime puste kmetije v župi Planina, 254.
Perschitsch, gl. Martin.
Perschitsch, na Vipavskem, 265.
Perschitz, Persiczsch, gl. Juri.
Perssa, gl. Gregor.
*Pertoldus, dva kmeta tega imena v Koritnici, 81.
Pertoldus, kmet v Čadrgu, 277; kmet v Selcih, 278.
Pertzitsch, gl. Clement.
Perucz, gl. Schymecz.
Perucz, kmet v Kočah, 233; vidmar v Slavini, 232; kmet v Šmihelu, 234.
Pessyach, gl. Pasjak.
*Petag, gl. Pečine.
Petaulach, gl. Petoolje.
Petekh, kmet v Poviru, 253.
Petelin, gl. Gregor, Juri, Lucas, Schimecz.
Petelin, kmet v Tomaju, 216.
Petelinje (Pettelinach, Pettellinach), pri Pivki (Šempetru), 204, 232, 242.
*Peter, kmet v Koritnici, 81; kmet v Kozarščah, 60; kmet v Trtniku, 82.
Peter, ambtschreiber, ima kmetijo Pristavica v župi Slap, 256.
Peter, Petter. — Kmet v Brjah, 258; kmet v Čelju, 247; kmet v Drskovčah, 244; kmet v Hårdlein, 262; župan, kmet v Hudem vrhu, 263; župan, kmet v Kleniku, 243; župan, kmet v Parjah, 243; iz Parij, kmet v Kleniku, 243; iz Radohove vasi, kmet v Pivki (Šempetru), 242; dva kmeta tega imena v Resiutti, 298, 299; kmet v Selu, 210; kmet Sušici, 248; kmet v Svetem, 146; kmet v Šembijah, 246; posestnik v župi Šempolaj, 211.
Peter, Petter. — P. Aletetsch, kmet v Slavini, 232; P. Arel, kmet v Senaboru, 260; P. Bann, v Planini, 255; P. Besiagh, kmet v Stari vasi, 224; P. Besiakh, v župi Šturje, 258; P. Blannkh, iz Gojač, 191; P. Butschicz, kmet v Vrhpolju, 258; P. Crabatt, kmet v Trnju, 231; P. Czimmermann, v Črnem vrhu, 261; P. Dide, kmet v Planini, 254; P. Dide, kmet v Ustju, 257; P. Fleischhaker, na Vipavskem, 264; P. Fodiga, kmet v Košani, 226; P. Geschmach, kmet v Kočah, 232; P. Gottschewär (Gottschewar), kmet v Šturjah, 257, 258; P. Janneschutsch, kmet v Šmihelu, 234; P. Jellen, kmet v Vrabčah, 253; P. Khitisch, v Planini, 263; P. Kokutschutsch, vidmar v Slavini, 232; P. Kottnikh, kmet v Gradišču, 256, 264; P. Krawat, kmet v Selu, 212; P. Krawath, kmet v Logu, 210; P. Kryncz, kmet v Kleniku, 243; P. Kurtell, posestnik v župi Senabor, 260; P. Lissiecz, kmet v Rakeku, 230; P. Lukhman, župan v Standrežu, 162; P. Mageyna, kmet v Grobišču, 231; P. Maicko, kmet v Senožecah, 201; P. Marckes, kmet v Selcu, 240; P. Marckho, kmet v Rakeku, 230; P. Marintschutz, kmet v Rakeku, 230; P. Masle, kmet v Kleniku, 243; P. Massla, kmet v Trnju, 243; P. Meschgk, župan v Biljah, 157; P. Mulner, kmet v Ustju, 257; P. Nobach, kmet v Rakeku, 230; P. Nouagkh, kmet v Sušici, 248; P. Otschepeckh, kmet v Flatschun, 232; P. Otwirikh, v Križu, 175; P. Pbrungk, kmet v Dolenji vasi, 228; P. Planinecz, kmet v Senaboru, 260, 264; P. Pogorellecz, kmet v Flatschun, 232; P. Pralec, kmet v Proseku, 219; P. Pratschuch (Prattschuch),

- kmet v Planini*, 254; P. Pregannt, *kmet v Čelju*, 247; P. Pregel, *kmet v Senaboru*, 260; P. Prositz, *kmet v Rubijah*, 212; P. Rabachk, *kmet v Dolenji vasi*, 228; P. Rabicz, *kmet v Zelšah*, 230; P. Rampacher, *v Ozeljanu*, 172; P. Resar, *kmet v Trnju*, 232; P. Rupper, *kmet v Brežcu*, 221; P. Sab, *kmet v Koritnici*, 236; P. Sawschneider, *kmet v Vremah*, 224, 225; P. Schafferman, *kmet v Slivici*, 230; P. Schallabegh, *kmet v Šmihelu*, 234; P. Schgotsai, *v župi Miren-Japnišče*, 162; P. Schusschamott, *kmet v Koritnici*, 236; P. Segur, *kmet v Porečah*, 251, 252; P. Semecz, *kmet v Trnju*, 243; P. Sesel, *kmet v Vrabčah*, 253; P. Sigonn, *kmet v Svetem*, 214; P. Skaltschucz, *kmet v Cerknici*, 228; P. Smid, *kmet v Selcu*, 240; P. Somenwar, *kmet v Narinu*, 245; P. Sormseckh, *kmet v Podbrežah*, 216; P. Sormseckh, *kmet v Senadolah*, 216; P. Soub, *kmet v Bistrici*, 237; P. Srintscheckh, *kmet v Košani*, 226; P. Steklitsch, *kmet v Studenem*, 262; P. Sterczey, *kmet v Knežaku*, 235; P. Stor, 179; P. Syttko, *kmet v Stari vasi*, 224; P. Tanczell, *kmet v Vrhpolju*, 258; P. Tomasitsch, *kmet v Prudenci*, 260; P. Trampusch, *kmet v Knežaku*, 236; P. Tschelacher, *kmet v Čelju*, 247; P. Tschutschalicz, *iz Vogrskega*, 170; P. Tupelschakh, *kmet v Planini*, 254, 255; P. Turckh, *kmet v Gradcu*, 241; P. Turckh, *kmet v Selcu*, 240; P. Tzaschnegkh, *kmet v Flatschun*, 252; P. Waroga, *kmet v Šembijah*, 246; P. Welczitz, *župan v Podturnu*, 153; P. Wodapibetz, *iz Tržiča, mlinar v Prelosnem*, 207; P. Wunschicz, *kmet v Vogrskem*, 170; P. Zeiller, *kmet v Vremah*, 225.
- Peterl, *posestnik v Provačini*, 124.
 Peterly, *kmet v Čeljah*, 247.
 Petoulach, *gl. Petovlje*.
 Petovlje (Petaulach, Petoulach, Petowlach), *ob Soči nad Gradiško, italij. Peteano*, 123, 126, 162, 192.
 Petowlach, *gl. Petovlje*.
 Petranecz, *kmet v Beču*, 263.
 Petres, *domina, v Branici*, 302.
 Petricz, *gl. Steffann*.
 Petricz, *kmet v Slavini*, 232.
 Petrovc (Petrowitz), *travniki zahodno od Dolenje vasi pri Senožčah*, 201.
 Petrowitz, *gl. Petrovc*.
 *Petrus. — *Kmet v Cerknem*, 78; *kmet v Gorenjih Jaznah*, 83; *kmet v Jesenici*, 75; *kmet v Ladri*, 62; *kmet v Laznah*, 70; *dva kmeta tega imena v Orehku*, 74; *kmet v Podmelcu*, 66; *kmet Podnjivčan*, 77; *dva kmeta tega imena v Poljicah*, 81; *kmet v Polju*, 69; *kmet v Selcih*, 74; *kmet v Vogelcu*, 61; *kmet v Želinu*, 81.
 *Petrus Bendinčich, *kmet v Volčah*, 61; P. Danelchič, *kmet v Volčah*, 64.
 Petrus, *v Ažli*, 281.
 Petrus, *filius domini Bertrami*, 281.
 Petrus (Gera), *oglejski patriarh* (23/6 1299 do 19/2 1301), 278.
 Petrus, *posestnik Sub castro*, 108.
 Petsch, *gl. Peč*.
 Petschacher, *gl. Michel*.
 Petschna rebar, *gora (planina), v postojnskem gospostvu*, 229.
 Petteck, *gl. Gregor*.
 Pettekh, *gl. Juri*.
 Pettelinach, Pettellinach, *gl. Petelinje*.
 Petzkoll, *kmet v Marianu*, 221.
 Pevma (Paum), *pri Gorici, župa*, 165, 190.
 Pewg, Pewgk, *gl. Pivka*.
 Pezco, *v Branici*, 302.
 Pezziach, *gl. Pasjak*.
 Pharr, *gl. Farra*.
 Pheyler, *vinograd v rihemberskem uradu*, 130, 151.
 Philipp, *gl. Marin*.
 Philipp, *posestnik kmetije v Solkanu*, 111.
 *Philipus, *kmet v Tolminu*, 55.
 *Philipus, *in njegovi bratje iz Tolmina*, 52, 53, 54, 55, 68, 72. — *Gl. tudi Filip*.
 Phlancz, *kmet v kraju Vresewicz*, 145.
 Piczatscher, *gl. Martin*.
 Piczelutt, *kmet v Rivignanu*, 113.
 Pidruz, *kmet v Resiutti*, 298, 299.
 Pierpam, *gl. Hrušica*.
 Pilatus, *kmet v Svetem*, 214.
 Piler, *žagar v župi Bistrica*, 237.
 Pilgrim, *posestnik v Bukovici*, 108.
 Pillichgräcz, *gl. Polhov gradec*.
 Pinobreia, *gl. Andrej*.
 Pinzan, *de —, gl. Francesco*.
 Pippann, *gl. Gregor*.
 Pirch, *gl. Michel*.
 Pirdicz, *gl. Thomas*.
 Pirkh, *gl. Michel*.
 Piro Bebar, *posestnik v Dupljah*, 259, 265.
 Pirpawm, *gl. Hrušica*.
 Pirut, *v Resiutti*, 299.

- Pischekh, *gl. Madco, Marin.*
Pischekh, *na Vipavskem*, 264.
Pischolff, *kmet v Lipi*, 147.
Pischucz, *gl. Matheus.*
Pisdo Obesel, *gl. Jannse.*
Pienczen, *kmet v Mavinjah*, 220.
Piuerada, *na pristavi pri Ustju*, 257.
Pioka (Pewg, Pewgk, Puyckh), *pokrajina, župa*, 217, 249, 262, 265, 266.
Pioka (Pewgk), *reka*, 225.
Pioka, *prej Šempeter (Sand Peter, Sannt Petter), na Notranjskem*, 204, 242.
Piz, *kmet v Osojanih*, 300.
Pizin, *kmet v Resiutti*, 298, 299.
Plače (Plattschan, Platschnan), *pri Ajdovščini*, 258.
*Planina (Planina), *pri Cerknem*, 50, 79.
Planina (Alben), *na Notranjskem*, 119, 131, 132, 150, 229, 239. — *Vas Planina (dorf ze Sand Margarethen), s cerkvijo svete Marjete*, 132. — *Grad*, 131, 132. — *Urad*, 131. — *Mitnica*, 132. — *Seyfrid von der Alben*, 150.
Planina (Albem, Alben), *južno od Ajdovščine, župa*, 202, 254, 256, 257, 264, 265, 266.
Planine, *na Planinah (Naplaninach), nad Podsenico v Goriških Brdih, s cerkvijo sv. Primoža*, 190.
Planinecz, *gl. Peter.*
Planinecz, *kmet v Senaboru*, 260; *kmet v Vrhpolju*, 258.
Plas, *kmet v Kleniku*, 245.
Plattschan, Platschnan, *gl. Plače.*
Plav, *gl. Plave.*
Plave (Plav, Plaw), *v dolini Soče nad Gorico, župa skupaj z Anhovim*, 109, 116, 184.
Plaw, *gl. Plave.*
*Pleč, *gl. Bovec.*
Pleos, *gl. Plešivica.*
Plešivica (auf der Pleos, auf der Plös), *med Divačo in Sežano*, 139, 144, 216.
Plettschnar Michsse, *kmet v Črnem vrhu*, 261.
Plezium, *gl. Bovec.*
Pliscabicz, Pliscawitz, *gl. Pliskovica.*
Pliskovica (Pliscabicz, Pliscawitz), *jugo-vzhodno od Komna*, 195.
Plös, *gl. Plešivica.*
Plumel, *iz Gorice*, 117.
Plusina, *gl. Plužna.*
*Plusina, *gl. Plužne.*
Plužna (Plusina), *pri Bovcu*, 278.
*Plužne (Plusina), *južno od Cerknega, rihtarija*, 50, 82, 83, 84.
Pobelli, *gl. Thonich.*
*Poč, *gl. Poče.*
Pocinan, Pocinanus, *kmet v Zatoľminu*, 277.
Pocnirit, *kmet pri So. Urhu v Branici*, 110.
Poczitsch, *gl. Lucas.*
Poczmann, *kmet v Striell*, 248.
*Poče (Poč), *pri Cerknem*, 50, 76.
Poček (Potschekh, Potschka), *nekdanj vas vzhodno od Matenje vasi*, 232, 265.
Podbessach, Podbresach, *gl. Podbreže.*
Podbreže (Podbessach, Podbresach, Podwesach), *severovzhodno od Sežane*, 139, 144, 216.
Podbrje (Berlach, Beryach), *pri Šentvidu na Vipavskem*, 251, 252.
Podem, Poden, Podenn, *gl. Dane.*
Podfornikh, *gl. Jacob.*
Podgora (Podgora), *vas in hrib pri Gorici*, 159, 165.
Podgoriach, *gl. Podgorje.*
Podgorje (Podgoriach, Podguryach), *v severozahodni Istri*, 138, 144.
Podgornikh, *gl. Paule.*
Podgoryach, *kje?, verjetno opustela vas*, 248.
Podguryach, *gl. Podgorje.*
Podkraj (Vnter dem Prart, Vnterm Prart), *nad Ajdovščino*, 261. — *Cerkev sv. Duha nad Podkrajem*, 261.
Podleschach, *gl. Podlešče.*
Podlešče (Podleschach), *na Banjšicah*, 186.
*Podmelec (Pomels), *na Tolminskem*, 49, 66.
Podnanos, *prej Šentvid (Sand Veit, Sand Veitt), na zgornjem Vipavskem*, 203, 251, 252, 265, 266.
*Podnivočan (Pogniniča), *pri Novakih blizu Cerknega*, 50, 77. — *V ediciji teksta str. 77: Podnivec pri Cerknem.*
Podpeč (Pupetsch, Putpetsch), *v severozahodni Istri?*, 128, 130.
Podrag, *gl. Podraga.*
Podraga (Podrag), *pri Šentvidu na Vipavskem*, 252.
Podrezia, *kajžar v Proseku*, 219.
Podsabotin (Sannd Nicola vnder Salua-tein), *v Goriških Brdih*, 168.
Podsenica (Senicz, Senitz), *pri Kojsem v Goriških Brdih, župa*, 168, 190.
Podstenje (Postennach), *vzhodno od Prema*, 249.

- Podstenjšek* (Poschennschickh, Postenscheckh), *vzhodno od Prema*, 249.
- Podturn* (Vnnderm Thurn), *predmestje Gorice, italij. San Rocco*, 153.
- Podwesach, *gl. Podbreže*.
- Pogaticz, *gl. Martin*.
- *Pogla, *gl. Polje*.
- *Poglana, *gl. Poljane*.
- *Poglaniča, *gl. Peljance*.
- *Poglubin, *gl. Poljubinj*.
- *Pogniniča, *gl. Podnjiočan*.
- Pogorellecz, *gl. Petter*.
- Pokintschach, *gl. Potoče*.
- Polandach, *gl. Budanje*.
- Polchar, *kmet v Lažah*, 201.
- Polesicza, *kraj med Batujami in zaloško gmajno, menda pod Lesičjekom*, 160.
- Polhov gradec* (Pillichgräcz), *porušen stolp pod Colom*, 261.
- Polian auf dem perg, *Dolga Poljana pri Ajdovščini ali Polana pri Braniku-Rihemberku?*, 117.
- *Poliča, *gl. Poljice*.
- **Poljane* (Poglana), *pri Cerknem*, 50, 76.
- Poljane* (Polonach), *dve ledinski imeni pri Košani*, 227.
- **Polje* (Pogla), *pri (Šentvidski) Gori*, 49, 69.
- **Poljice* (Poliča), *severovzhodno od (Šentvidske) Gore*, 50, 81.
- Poljice* (Puliza), *severovzhodno od (Šentvidske) Gore*, 276.
- **Poljubinj* (Poglubin), *pri Tolminu*, 49, 56.
- Polltron, *gl. Jury*.
- Polo Gorczer, *posestnik v Prelosnem (ali Štivanu)*, 207.
- Polonach, *gl. Poljane*.
- *Pomels, *gl. Podmelec*.
- *Ponicol, Ponicul, *gl. Ponikve*.
- **Ponikve* (Ponicol, Ponicul), *zahodno od (Šentvidske) Gore*, 49, 70, 71.
- Ponntusch, *dediči des Ponntuschen*, 192.
- Popiall, *gl. Jannse*.
- Poreče* (Paretschach, Paretschan, Poretschach), *pri Šentvidu na Vipavskem*, 203, 251, 252, 259.
- Poretschach, *gl. Poreče*.
- Poschennschickh, *gl. Podstenjšek*.
- Poselicz, *kraj, kje?*, 129.
- Pösen perg, *gl. Hudi vrh*.
- Postata, *kmet v kraju Polian auf dem perg*, 117.
- Postennach, *gl. Podstenje*.
- Postenscheckh, *gl. Podstenjšek*.
- Postojna* (Adelsperg, Adlsperg), 199, 223, 224, 225, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 234, 235, 236, 238, 263. — *Gospotovo*, 199, 223, 238. — *Grad*, 223, 224, 225, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 235, 236. — *Pristava*, 224. — *Mitnica*, 224. — *Cerkev sv. Štefana*, 224, 227. — *Trg, tržani*, 224, 238.
- Potoče* (Potoschach, Pototzsch), *južno od Divače*, 136, 137, 142.
- Potoče* (Pototschach), *pri Senožečah*, 201, 203, 204, 252.
- Potoče* (Pokintschach), *blizu Skrilj v Vipavski dolini*, 124.
- Potoschach, Pototschach, *gl. Potoče*.
- Pototschnigkh, *gl. Clement, Jacob*.
- Pototzsch, *gl. Potoče*.
- Potscheckh, Potschka, *gl. Poček*.
- Pouier, Pouir, *gl. Povir*.
- Pouoinall, *posestnik v Dupljah*, 259.
- Povir* (Pouier, Pouir, Vofier), *med Sežano in Divačo*, 139, 144, 150, 202, 253, 266.
- Powse, *kmet v Mirnu*, 208.
- Pradicza, *gl. Szwetko*.
- Pradigoi* (Predigoi), *del vasi Medea v Furlaniji*, 125.
- Pradullina, *gl. Predolina*.
- Pragrat, *gl. Pregarje*.
- Praitschuch, *gl. Jerne*.
- Praitschuch, *kmet v Senožečah*, 201.
- Prakchel, *ima tri kmetije v Račicah*, 135.
- Pralecz, *gl. Peter*.
- Pranda, *kmet v Senožečah*, 201.
- Prandus, *kmet v Hruševju*, 279.
- Pranndorff, *gl. Ostrožno brdo*.
- **Prapetno* (Prapot inferior), *pri Tolminu*, 49, 57.
- **Prapetno brdo* (Prapot superior), *na (Šentvidski) Gori*, 49, 69.
- Prapetno brdo* (Prapot), *na (Šentvidski) Gori*, 277.
- Prapošče* (Prapotošta, Prapratisch), *zah. od Kanala na Soči*, 112, 123.
- Prapot, *gl. Prapetno brdo, Prapetno*.
- Prapot, inferior, superior, *gl. Prapetno, Prapetno brdo*.
- Prapotno* (Prapot), *ob Idriji (Judrio), italij. Prepotto*, 281.
- Prapotosta, Prapratisch, *gl. Prapošče*.
- Praprot, Praprott, *gl. Praprot*.
- Praprot* (Praprot, Praprott), *v okolici Nabrežine*, 211, 213.
- **Praprot inferior, superior, gl. Prapetno, Prapetno brdo*.
- Pratonia, *gl. Bratonya*.

- Pratschuch, Prattschuch, *gl. Peter*.
 Pratum, *apud —, gl. Ravenca*.
 Pratusch, *kmet v Proseku*, 219.
 Pratusch Dremauecz, *kmet v Proseku*, 219;
 P. Soretscha, *kmet v Narinu*, 245.
 Prebaczin, *gl. Prebačina*.
 Prebačina (Brebaczina, Prebaczin), *potok, ki izvira vzhodno od Števerjana v Gor. Brdih*, 167, 168.
 Preball, *gl. Razdrto*.
 Prebatsch, *gl. Prvačina*.
 Prečnik (Presnick, Pretznigk), *pri Mavhinjah*, 211, 215.
 Predigoy, *gl. Pradigoi*.
 Predlogom, *ime travnika na Lijaku*, 184.
 Predmostom, *ime travnika na Lijaku*, 184.
 Predolina (Pradullina), *planina v Reziji, od Osojan proti jugovzhodu*, 304.
 Pregannt, *gl. Petter*.
 Pregarje (Peger, Pergar, Pragrat), *v Brkinih*, 112, 113, 153, 140.
 Pregel, Pregell, *gl. Jury, Peter*.
 Pregel, *župan, v Planini*, 265; *kmet v Senaboru*, 260; *župan, kmet v Šturjah*, 257.
 Pregklett, *gl. Marin*.
 *Prehogna, *kmet v Stopiču*, 58.
 Prelosach, *gl. Prelože*.
 Prelosno (Prerassel), *od Štivanja proti severozahodu, italij. Pietra rossa*, 207.
 Prelože (Prelosach), *v Brkinih*, 248.
 Prem (Premb), *na Notranjskem*, 204, 240, 241, 243, 245, 246, 247, 248, 249. — *Vikar*, 246. — *Cerkev sv. Helene (Sant Elena)*, 243. — *Grad*, 248, 249. — *Urbar*, 250.
 Prem, *gl. Premšica*.
 Premarin, *gl. Gregor, Juri*.
 Premarin, *v župi Sentvid na Vipavskem*, 252.
 Premarin, *der P—, kmet v Porečah*, 251.
 Premb, *gl. Prem*.
 Premerl, *gl. Vrban*.
 Premšiča (wasser Prem), *potok pri Premu*, 249.
 Prerassel, *gl. Prelosno*.
 Presek (Presekh), *pri Ravnici*, 193.
 Presekh, *gl. Presek*.
 Preserje (Pressirach, Pressriach), *pri Braniku-Rihemberku*, 128, 145.
 Preserje (Prezeiach, Prezeriach), *jugozah. od Šempetra pri Gorici*, 107.
 Presneczic, Presnëczicz, Presneczigt, *glej Prešnica*.
 Presnick, *gl. Prečnik*.
 Pressirach, Pressriach, *gl. Preserje*.
 Prestranach, *gl. Prestranek*.
 Prestranek (Prestranach), *južno od Postojne*, 204, 238. — *Gl. tudi Mayrhoff*.
 Prešnica (Bresneczicz, Presneczicz, Presnëczicz, Presneczigt), *pri Klancu blizu Hrpelj*, 118, 119, 139, 144.
 Preters, *travnik pri Novi Sušici*, 203.
 Pretznigk, *gl. Prečnik*.
 Preuallec, *gl. Tomas*.
 Preval (Preball), *pokrajina na Pivki nad Razdrtim*, 128. — *Gl. tudi Razdrto*.
 Prevek (Prewich), *pri Grgarju*, 109.
 Prewacz, *gl. Prvačina*.
 Prewal, Prewalt, *gl. Razdrto*.
 Prewatsch, *gl. Prvačina*.
 Prewich, *gl. Prevek*.
 Prewill, *gl. Gregor*.
 Prewywe, *gl. Thomas*.
 Prezeiach, Prezeriach, *gl. Preserje*.
 Pribissa, 110.
 Priebod, *posestnik v Strani*, 109.
 Primas Franczel, *kajžar v Proseku*, 219.
 *Primos. — *Košan v Kamnu*, 63; *kmet v Lazcu*, 83; *kmet v Novakih*, 77; *kmet v Otaležu*, 83; *dva kmeta tega imena v Temljinah*, 67.
 Primos, *gl. Maly*.
 Primos Bobent, *gl. Margreth*.
 Primos, Primus. — *Kmet v Bistrici*, 237; *kmet v Grobišču*, 200; *kmet v Postojni*, 223; *kmet v Selcu*, 240; *kmet v Senožeah*, 201.
 Primos Bratecz, *v župi Šturje*, 258; P. Bryner, *kmet v Gorenjem Zemonu*, 248; P. Crobicz, *gl. P. Trobitz*, 210; P. Czekuss, *posestnik pri cesti na Kozjak*, 259; P. Dobill, *kmet v Slionem*, 212; P. Gasuoda, *kajžar v Proseku*, 219; P. der Grozz, *kmet v Saepssach*, 135; P. Gumecz, *kajžar v Proseku*, 219; P. Jopicz (Jopitsch), *posestnik v Šempasu*, 171; P. Krt, *kmet v župi Batuje*, 180; P. Schuester, *kmet v Ustju*, 257; P. Schutsch, *kmet v Dupljah*, 259; P. Sedtsche, *kmet v Postojni*, 223; P. Sertschy, *ima kmetije v Štivanu*, 231; P. Skamperle, *kmet v Merčah*, 217; P. Sluga, *kmet v Porečah*, 251; P. Stranncza, *kmet v Planini*, 254, 255; P. Szerobottnikh, *posestnik v župi Senabor*, 261; P. Szwcan, *v Erzelju*, 250; P. Trobitz, *kmet v Selu*, 210; P. Tschermell, *v župi Šturje*, 258; P. Tschärtshack

- (Tschertschegk), *kmet v Postojni*, 223;
P. Wrzan, *sodja v Dobravljah*, 178.
Primoschutzsch, *gl. Alex.*
*Primota, *kmet v Zatoľminu*, 54.
Primož, *sveti, cerkev na Planinah (v Goriških Brdih)*, 190.
Primus, *gl. Primos.*
Primus, Sannd, *gl. Sv. Primož.*
Primycz, *gl. Niclaw.*
Pristava (Mairhoff), *pri Pivki-Šempetru*, 204. — *Mala Pristava* (Nidermairhoff), 246. — *Velika Pristava* (Obermairhoff), 248.
Prisslaw, *gl. Marin.*
Prisstauicz, *kmetija v župi Slap*, 256.
Pritz, *gl. Augustin.*
Prochenam, *kmet v Selcu pri Tržiču*, 113.
Proderlly, *gl. Bruderle.*
Proseck, Proseckh, *gl. Prosek.*
Prosek (Proseck, Proseckh, Prosseck, Proseckh), *pri Trstu, župa*, 207, 212, 219, 220, 221, 222. — *Stolp* (turen), 220.
Prositz, *gl. Peter.*
Prosnigkh, *krčmar v gospostvu Prem*, 249.
Proseck, Proseckh, *gl. Prosek.*
Prudencia (Pründlein), *pobočje nad cesto med Colom in Podkrajem*, 260.
Pruditsch, *gl. Martin.*
Pründlein, *gl. Prudencia, gl. Studenec.*
Prundlein, *gl. Studenec.*
Prusot, *gl. Martin.*
Prvačina (Perbatsch, Prebatsch, Prewacz, Prewatsch), *v Vipavski dolini*, 116, 124, 126, 127, 129, 148, 155, 160, 161. — *Dvor*, 129. — *Mlin*, 126. — *Fara, župnik*, 155, 161. — *Most na Vipavi*, 161.
Prymos Redner, *kmet v Sušici*, 248.
Pseresco, *travnik pri Senožecah (?)*, 205.
Puch, *gl. Michel.*
Puech, *gl. Erhart, Wlreich am Puechen.*
Puegl, *krčmar v gospostvu Prem*, 249.
Puliza, *gl. Poljice.*
Puoch, *gl. Bukovje.*
Pupetsch, *gl. Podpeč.*
Puritsch, *gl. Marin.*
Purkhstall, Purkstall, *gl. Gradišče.*
Puschuz, *gl. Lucas.*
Pusoldt, *v Resiutti*, 299.
Pusst, *gl. Paull.*
Pustell, *gl. Marin.*
Pustiplesch, *kmet v Senožecah*, 201.
Pušja ves (Auenzone), *italij. Venzona, v dolini Tilmenta*, 306.
Putpetsch, *gl. Podpeč.*
Puttrich, *gl. Ambros, Gregor, Paull.*
Putz, *gl. Martin.*
Puyckh, *gl. Pivka.*
Pyrech, *gl. Mathia.*
Pytekch, *gl. Mathia.*
Rabachk, *gl. Petter.*
Rabat, *gl. Anthonii, gl. Rabatta.*
Rabatta (Rabat, Rabata, Rabbat, Rabonata, die Robaten), *goriška plemiška rodbina*, 125, 128, 176, 179. — *Gl. Anthonii, Hanns, Michel.*
Rabatt, *gl. Rabatta.*
Raber, *gl. Cristoff.*
Rabicz, *gl. Petter.*
Rabonata, *gl. Rabatta.*
Racher, *gl. Nedew.*
Račice (Raetschicz, Rätzicz, Retzitz), *pri Podgradu v severni Istri*, 135, 136, 142.
Rad, *gl. Peracz.*
Radas, *gl. Andrej.*
Rade, *gl. Anndre.*
Rades, *gl. Anndre, Marin.*
Radez, *posestnik v Orehku*, 108.
Radichka, *gl. Rudiga.*
Radmannstorff, Radmanstorff, *gl. Radohova vas.*
Radocha, *posestnik Iuxta lacum*, 108.
Radohova vas (Radmannstorff, Radmansstorff), *pri Pivki-Šempetru*, 241, 242.
Radong, *posestnik v Peči*, 107.
Radten, *gl. Ritomeče.*
Raetschicz, Rätzicz, *gl. Račice.*
Raewnicz, *gl. Ravnica.*
Raffael Sigholo fu de Juanane, 306.
Rafoltus, *kmet v Šentlenartu*, 279.
Raiffinbergo, *gl. Rihemberk.*
Rain, *gl. Breg.*
Rajmund, *iz Dornberga*, 187.
Rakeckh, *gl. Rakek.*
Rakek (Rakeckh), *na Notranjskem*, 230, 238.
Ralecz, *gl. Paul, Wlrich.*
Rallecz, *na Vipavskem*, 264.
Rampacher, *gl. Peter.*
Ranina, *v župi Šentvid*, 252.
Rantulfus, *dekan, kmet v Zatoľminu*, 277, 281.
Raphael, 209.
Rasacium, *gl. Rožac.*
Rasauer, *gl. Rassauer.*
Rasch, *gl. Raša.*
Raschauer, *gl. Rassauer.*

- Rassauer* (Rasauer, Raschauer, Rosauer), *goriška plemiška rodbina*, 156, 189, 190, 192.
- Rasspor, *gl. Janse*.
- Raša* (Rasch), *potok in kraj jugovzhodno od Branika-Rihemberka*, 202, 256, 263, 265.
- Ratalsegkh, *gl. Rateževo brdo*.
- Rateževo brdo* (Ratalsegkh), *pri Premu*, 246.
- Rauber (Rawber), *posestnik pristave v Devinu*, 206.
- Raunacher (Rawnacher), *plemiški rod*, 212, 249.
- Rauni, *gl. Ravne*.
- *Raunich inferior, *gl. Ravne, Spodnje*.
- *Raunich superior, *gl. Ravne, Gorenje*.
- Raunicz, Raunitza, *gl. Ravnica*.
- Ravenca*, ali *Travnik* (Apud pratum), v *Reziji*, *furl. Prât, italij. Prato di Resia*, 300.
- Ravne* (Rauni), *na Banjšicah*, 109.
- Ravne* (Raunach), *pri Štjaku*, 202.
- **Ravne, Gorenje* (Raunich superior), *pri Cerknem*, 50, 79.
- **Ravne, Spodnje* (Raunich inferior), *pri Cerknem*, 50, 80.
- Ravnica* (Raewnicz, Raunicz, Raunitza, Rawnicz, Rewnicz), *nad Solkanom, župa*, 112, 113, 115, 164, 192.
- Rawber, *gl. Rauber*.
- Rawnacher, *gl. Raunacher*.
- Rawnicz, *gl. Ravnica*.
- Rawtar, *gl. Bratosch, Marin*.
- Rawter, *gl. Herman*.
- Rayffinbergo, *gl. Rihemberk*.
- Raymnitz, *gl. Marco*.
- Raysgrich, *gl. Clement*.
- Razdrto* (Preball, Prewal, Prewalt), *na Notranjskem*, 108, 110, 128.
- Rebecz, *gl. Laure, Machne*.
- Rebekh, *gl. Walthesar*.
- Rečil, *gl. Marinus*.
- Redner, *gl. Prymus*.
- Regall, *gl. Wastian*.
- Reiffenberg, Reiffnberg, *gl. Rihemberk*.
- **Reka* (Reycha), *v dolini Idrije pri Cerknem*, 50, 80.
- Rella, *gl. Bela*.
- Rellin, *kmet v Dupljah*, 259, 264.
- Rem, *gl. Vreme*.
- Remschitz, Remschutsch, *gl. Vremšica*.
- Renco, *v župi Šentoid*, 252.
- Renče* (Renntschach), *jugovzhodno od Gorice, fara*, 159, 208.
- Renntschach, *gl. Renče*.
- Renntschacher, *gl. Vrban*.
- Repatin, *kmet v Ustju*, 257.
- Repecz, *gl. Martin*.
- Repecz, *iz Narina, kmet v Šempetru*, 242.
- Repen, severno od Opčin*, 221. — *Repen, Mali* (Klain Rieppen), 218, 219. — *Repen, Veliki* (Gross Rieppen), 217, 219.
- Reper, *gl. Laure*.
- Replach, *opustela vas zahodno od Selca na Notranjskem, tam cerkev sv. Urha*, 241, 249.
- Repucz, *gl. Marin*.
- Resar, *gl. Petter*.
- Rescheta, *gl. Matia*.
- Reschettar, *gl. Gregor*.
- Rescia superior, *gl. Bela (Rezija)*.
- Rescivta, *gl. Resiutta*.
- Resia superior, *gl. Bela (Rezija)*.
- Resiutta* (Rescivta, Rišciutta, Rixiutta), *v dolini Bele (Fella), (furl. Resiute)*, 298, 301, 306.
- Retzitz, *gl. Račice*.
- Reuhel, *gl. Pernhart*.
- Rewda, *gl. Ruda*.
- Rewla, *gl. Lawre*.
- Rewnicz, *gl. Ravnica*.
- Rexia, *gl. Bela (Rezija)*.
- **Reycha, gl. Reka*.
- Reyfenberg, Reyffenberch, Reyffenberg, *gl. Rihemberk*.
- Reymund vonn Dormberg, *član goriške plemiške rodbine*, 165.
- Reynmerus, *kmet v Beli (Reziji)*, 299.
- Reystrih, *gl. Martin*.
- Rezija, gl. Bela*.
- Rezija, dolina* (Canalis Rescie, Canalle de Rexia), 301, 304.
- Richter, *gl. Matheus*.
- Riffemberch, *gl. Rihemberk*.
- Rigo, *imel je posestvo v Rubijah pri Komnu*, 113.
- Rihemberk* (Raiffinbergo, Rayffinbergo, Reiffenberg, Reiffnberg, Reyfenberg, Reyffenberch, Reyffenberg, Riffemberch), *grad v Vipavski dolini*, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 120, 121, 128, 145, 151, 152, 157, 165, 174, 177, 181, 195, 214, 302, 306. — *Vlreich iz Rihemberka*, 111, 114. — *Urad*, 121. — *Upravnik*, 121. — *Sodnija*, 195, 214. — *Pod gradom Rihem-*

- berkom ležeča vas se je v srednjem veku imenovala tudi Sv. Urh v Branici, danes Branik (glej to).*
- Risciutta, *gl. Resiutta.*
- Risenberg, Risenburgk, *gl. Rižniberg.*
- Ritomeče (Radten, Röten), *v Brkinih, 134.*
- Riuignan, Riuignano, *gl. Rivignano.*
- Rivignano (Riuignan, Riuignano), *jugo-vzhodno od Codroipa, 113.*
- Rižniberg (Risenberg, Risenburgk), *blizu Cola nad Ajdovščino, 260.*
- Robachk, *gl. Gorse.*
- Roback, *gl. Jerne, Michel, Liennhart.*
- Robackh, *gl. Michell.*
- Robaten, *gl. Rabatta.*
- Robekh, *gl. Hanse.*
- Rober Schmid, *gl. Jacob.*
- Robicz, *gl. Jury.*
- *Ročach, *gl. Roče.*
- *Rociča, *gl. Ročica.*
- Rocziczsch, *gl. Matko.*
- *Ročica (Rociča), *danes »v Ročišci« pri Zatoľminu, 54. — V ediciji teksta str. 54 lokalizirano: Ročica, kje?*
- Rodergerius, *kmet v Čadrgu, 277.*
- Rodel, *gl. Martin.*
- Rodik (Rodinckh, Rodinkch), *južno od Divače, 137, 143.*
- Rodinckh, Rodinkch, *gl. Rodik.*
- Rodmann, *kmet v Dolenji vasi, 201.*
- Rogella, *v Gorenjah, 258.*
- Rogottschay, *gl. Martin.*
- Roicz (Roycz), *kmet v Poviru, 139.*
- Rois, *gl. Ambros.*
- Roje (Roya), *ime zemljišča med Dragovcami in Ravnem na Banjšicah, 109.*
- Rokhalbnininn, 257.
- Romans (Romans, Romanz, Romonz), *zahodno od Gradiške, 125, 126, 167 op. 62, 221.*
- Romanz, Romonz, *gl. Romans.*
- Ropreht (Ruopret), *kmet v Beli (Reziji), 299.*
- *Ropret, *kmet v Stržišču, 82.*
- *Ropretus, *kmet v Lozcu, 83.*
- Rorer, *gl. Thoman.*
- Rosa, *ima kmetijo v Solkanu, 111.*
- *Rosacium, Rosacensis, Rosacoensis, *glej Rožac.*
- Rosacz, *gl. Rožac.*
- Rosagk, *kmet v Zagorju, 244.*
- Rosauer, *gl. Rassauer.*
- Roschutsch, *gl. Jury.*
- Rösenplat, *vinograd pri Dornbergu, 151.*
- Rosicza, oseba, oziroma verjetneje kraj Rožice pri Materiji v severni Istri, 113.
- Rosl, Niclarovov oče, 135.
- Rossa, *gl. Michel.*
- *Rossa (Matias filius Rosse), 68.
- Rosse, *kmet v Solkanu, 113.*
- Röten, *gl. Ritomeče.*
- Roter, *gl. Marin.*
- Rottber Schmid, *gl. Jacob.*
- Rouin, *ima hišo v Dupljah, 259.*
- Rouppar, *kmet v Famljah, 202.*
- Roy, *posestnik v Gorah, 108.*
- Roya, *gl. Roje.*
- Roycz, *gl. Roicz.*
- Royecz, *gl. Steffann.*
- Roydach, *kmet v Visokem, 117.*
- *Rožac (Rasacium, Rosacium), *samostan jugovzhodno od Vidma, 57, 71, 72.*
- Rožac (Rosacium, Rosacz), 127, 180. — Pernhart iz Rožaca, 127.
- Rožice (Rosicza), *pri Materiji v severni Istri, 113. — Ali je pa mogoče na tem mestu mišljena oseba?*
- Rubiach (»Rubije«), *tudi Rybyach, kraj na mestu ali v bližini Samatorce, 211, 212, 213.*
- *Ruč, *gl. Rut.*
- Ruchel, *iz Moše, 115.*
- Ruda, *gl. Nesa.*
- Ruda (Rewda), *severovzhodno od Červinjana v Furlaniji, 123.*
- Rudella, *gl. Matia.*
- Rudiga (Radichka), *gora blizu Sela na goriškem Krasu, 240.*
- Rudina, *gl. Matija.*
- Ruedell, *kmet v Narinu, 245.*
- Ruepl, Rueppl, *gl. Martin.*
- Rueprecht, *gl. Janes, Vrban.*
- Rueprecht, *kmet v Črnem vrhu, 261.*
- Rueprecht Martinzitsch, *župan v Ravnici, 192.*
- Rumolt, *v župi Šentvid, 252.*
- Rundach, *kmet v Hraščah, 234.*
- Runttisch, *gl. Mathia.*
- Runttisch, *gl. Jury, Mathia.*
- Ruodolfus, *kmet v Solbici, 300.*
- Ruopret, *gl. Ropreht.*
- Rup, *gl. Rupa.*
- Rupa (Rup), *verjetno kraj južno od Gorice, 302.*
- Rupnikh, *gl. Juri.*
- Rupper, *gl. Petter.*
- Ruppnik, *gl. Iwan.*
- Ruppnikh, *gl. Paule.*

- Ruprecht, *kmet v Podgorju*, 138, 141.
 Ruprecht Pechem, *kmet v Sepuljah*, 215.
 *Rupret, *kmet v Volčah*, 61.
 Rus, *gl. Crisman*.
 Ruscit, *kmet v Resiutti*, 298.
 Russiann, *kmet v Foglianu*, 221.
 Russicz, *gl. Videcz*.
 *Rut (Ruč), *tudi Nemški Rut, rihtarija, nad grapo Bače*, 50, 81.
 Ruter, *gl. Jannes*.
 Rybyach, *gl. Rubiach*.
- Sab, *gl. Jury, Petter*.
 Sabarde, *gl. Zabrd*.
 Sabatinus, *kmet v Resiutti*, 298; *kmet v Osojanih*, 500.
 Saberlec, *gl. Mawrer*.
 *Sabicha, *gl. Žabče*.
 Sablach, *gl. Žablje*.
 Sabonn, *gl. Sobonje*.
 Sabotin (Saluatein), *gora pri Gorici*, 115, 164.
 *Sabulčach, *gl. Žabče*.
 *Sacho, *gl. Zucco*.
 *Sacris, *gl. Zakriž*.
 *Sacry, *gl. Zakrije*.
 *Sacrys, *gl. Zakriž*.
 *Sadarmus, *gl. Tomas*.
 Sadas, Sades, *gl. Andre, Anndre*.
 Saffran, *gl. Achacz*.
 Saffrann, *krčmar v gospostvu premskem*, 249.
 Sagariach, *gl. Zagorje*.
 Sager, *gl. Anndre*.
 Saglawngk, *kmet v Zagorju*, 244.
 Sagolitsch, *gl. Zagolič*.
 Sagrado, Sagrud, *gl. Zagrad*.
 Salaczsach, Salatschach, *gl. Zalošče*.
 Salcano, *gl. Solkan*.
 Salditsch, *gl. Vrban*.
 Salentschucz, *gl. Machne*.
 Sales, *gl. Salež*.
 Salesnegkh, *gl. Lienhartt*.
 Salež (Sales), *severno od Proseka*, 218. —
Mitnica, 218.
 Salisnigh, *gl. Vrbann*.
 Salkhan, *gl. Solkan*.
 Sallog, *gl. Zalog*.
 Saloch, *kraj, kje?*, 263.
 Salocha, *kmet v Ustju*, 257.
 Salog, *gl. Zalog*.
 Salomon, *gl. Steffann*.
 Saluatein, *gl. Podsabotin, Sabotin*.
- Samatorca (Samatoricz, Samatoricza, Sand Vlrich), *pri Nabrežini*, 211, 212, 213.
 Samatoricz, Samatoricza, *gl. Samatorca*.
 Sambssann, Sambsson, *gl. Ybann*.
 Samobor, *gl. Senabor*.
 *Samotešnik (Somotesina), *blizu Idrije ob Bači*, 72.
 Samperger, *gl. Thonich*.
 Samragkh, *kmet v Topolcu*, 247.
 San Giovanni di Manzano (Sand Johannis), *jugovzhodno od Vidma*, 115.
 San Canziano (Sand Cancian), *zahodno od Tržiča (Monfalcone)*, 113.
 San Lorenzo (Sannd Lorenczen, Sanndt Lorentz), *vzhodno od Ločnika*, 160, 166 op. 58, 169.
 Sancta Maria Valle, *ženski samostan v Čedadu*, 193.
 *Sancta Sabada, *ecclesia, kje?*, 60.
 Sanctus Leonardus, *gl. Šentlenart*.
 Sanctus Passus, *gl. Šempas*.
 Sanctus Petrus, *gl. Šempeter*.
 Sanctus Wolricus, *gl. Branik (Rihemberk)*.
 Sanculm, *iz Devina, njegov sin Wulffing*, 112.
 Sand Achacz, *gl. Sv. Ahac*.
 Sand (Sannd) Andre, Anndre, Anndres, *gl. Gorenje Otobe, Štandrež*.
 Sand Cancian, *gl. San Canziano*.
 Sand (Sannd) Daniel, Daniell, *gl. Štanjel, Št. Daniel*.
 Sand (Sannt) Florian, Floryan, *gl. Števerjan*.
 Sand Jacob, *gl. Štjak*.
 Sand Johannis, *gl. San Giovanni di Manzano, Sv. Janez, Štivan*.
 Sand (Sannd) Jörgen, Jörigen, *gl. Šturje, Sv. Jurij*.
 Sand Kathrein, *gl. Tabor sv. Katarine*.
 Sand Lienharten, *gl. Col*.
 Sand (Sannd) Lorennczen, Lorentz, *glej Banjšice, San Lorenzo, Sv. Lovrenc, Št. Lovrenc*.
 Sand Margarethen, *dorf ze —, gl. Planina*.
 Sannd Martin, *gl. Hrenovice, Sv. Martin*.
 Sand (Sannd) Maur, Mawr, *gl. Št. Maver*.
 Sannd Maur, *kraj pri Batujah*, 180.
 Sannd Meritten, *gl. Hrenovice*.
 Sand (Sannd) Michel, Michell, *gl. Šentmihel, Šmihel, Št. Mihel*.
 Sand (Sannd, Sannt) Pass, *gl. Šempas*.
 Sand Paul, *gl. Sv. Pavel*.

- Sand (Sannd, Sannt) Peter, Petter, *gl. Pivka, Šempeter, Trnovo.*
 Sand Peters Glancz, *gl. Klanec.*
 Sand (Sant) Polay, *gl. Šempolaj.*
 Sannd Primus, *gl. Sv. Primož.*
 Sannd (Sannt) Steffan, *gl. Harije.*
 Sannd Thomas, *gl. Štomaž.*
 Sand Veit, Veitt, *gl. Šentvid.*
 Sand (Sannt) Viach, *gl. Šembije.*
 Sand Vlrich, *gl. Samatorca.*
 Sannd, *gl. Sand.*
 Sannsegen, *neki kraj na Goriškem, 169.*
 Sannt, *gl. Sand.*
 Sannta, *gl. Elar.*
 Sannta, *kmet v Hraščah, 234.*
 Sant, *gl. Sand.*
 Sant Elena, *gl. Prem.*
 Sapanam, *travnik za Vrhom Na Pani pri Števerjanu, 169.*
 Säpsschach, Saepssach, *nekje blizu Podgrada v severni Istri, 135, 142.*
 Sapulsach, *gl. Zapuže.*
 Saretschitza, *gl. Zarečica.*
 Sart (Sart, Sarty), *slov. tudi Žrd, planina in gora v Reziji, 306.*
 Sarty, *gl. Sart.*
 Särull, *kmet v Hudem vrhu, 263.*
 Satko, *gl. Machor.*
 Satler, *gl. Thomas.*
 *Satry, *gl. Zakrije.*
 Saubkicz, Saukhicz, Saukicz, *gl. Coczian.*
 Sauodna, *gl. Sovodnje.*
 Sauonn Visentin, *kmet v Tržiču (Monfalcone), 224.*
 Sawirda, *gl. Zabrdo.*
 Sawschneider, *gl. Petter.*
 Sayauecz, *gl. Laure.*
 Sayecz, *gl. Simon.*
 Saynez, *kmet v Romansu, 221.*
 Scarssa, *gl. Gorsche.*
 *Scelça, *gl. Sela.*
 *Scella inferior, superior, *gl. Sele (v ediciji teksta: Sela), Selo.*
 Scelsa, *gl. Selce.*
 Scerco, *posestnik v Žabljah, 108.*
 Scern, *posestnik v Ubeljskem, 108.*
 Scerne, *posestnik v Strani, 109.*
 Scernvgoy, *posestnik v Šempasu, 108.*
 Scernvogoy, *posestnik Sub castro, 108.*
 Schaczer, *gl. Michel.*
 Schafferman, *gl. Petter.*
 Schalig, *gl. Lucas.*
 Schall, *gl. Iwan.*
 Schallabegk, *gl. Petter.*
 Schälläuin, *gl. Fabe.*
 Schällauin, *kmet v Goričah, 262.*
 Schamler, *gl. Mingo.*
 Schanntl, *gl. Liennhart, Liennhartt.*
 Schawer, *gl. Juri.*
 Schellin, *gl. Pawl.*
 Schega, *gl. Juri.*
 Schenicz, *gl. Tonich, Tonicz.*
 Schernago, *iz Števerjana, 168.*
 Schernitz, *kmet v Pasjaku, 138; isti, 143: Schimicz.*
 Schescholle, *gl. Paul.*
 Schgotsai, *gl. Peter.*
 Schgrle, *gl. Paule.*
 Schimecz, *kmet v Mali pristavi, 246; kmet na Vipavskem, 264.*
 Schimecz Bollin, *kmet v župi Kopriva-Štanjel, 254; S. Kappus, kmet v Erzelju, 255; S. Kunecz, kmet v Mančah, 256; S. Kuttzer, v Planini, 255, 265; S. Petelin, kmet v Gorjanskem, 214; S. Nebergoy, kmet v Porečah, 251; S. Ogorellec, v župi Šentvid, 252; S. Tschertschell, kmet v Vrhpolju, 258.*
 Schimicz, *gl. Schernitz.*
 Schitnikh, *gl. Madko, gl. Žitniki.*
 Schittnikh, *gl. Paule, Sigmund.*
 Schittnikh, *kmet v Lokavcu, 257; na Vipavskem, 263.*
 Schkapin, *gl. Juri, Tomas, Vrban.*
 Schkelo, *njegova hiša v Dupljah, 259.*
 Schkerl, *gl. Jacob, Simon.*
 Schkerlach, *gl. Skrile.*
 Schkerle, *gl. Nicklau.*
 Schkerbin, *gl. Škrbina.*
 Schkopp, *gl. Skopo.*
 Schlamicza, *gl. Simon.*
 Schmid, *gl. Andre, Floriann, Georg, Gregor, Jacob, Jacob Rober (Rottber), Jury, Vale.*
 Schneider, *gl. Crise, Gregor, Jacob.*
 Schörbin, *gl. Škrbina.*
 Schottoriach, *gl. Štorje.*
 Schoya, *gl. Pawls.*
 Schoyecz, *kmet v Härdlein, 262.*
 Schrilach, *gl. Skrilje.*
 Schrimpschock, *gl. Valle.*
 Schubkonlach, *gl. Škulje.*
 Schuesstertzicz, *gl. Mathia.*
 Schuester (Schuesster, Schuestter), *gl. Jacob, Jannse, Jennse, Kancziann, Marin, Martin, Matevž, Matheus, Mathia, Michel, Primus, Sigmund, Thomas, Val-lent.*

- Schuesterutsch, *gl. Michel*.
 Schuesterzitsch, *gl. Andre*.
 Schula, *župan, kmet v Pasjaku*, 137.
 Schule, *gl. Mochor*.
 Schulei, *gl. Jerne*.
 Schuler, *gl. Janse*.
 Schulligoy, *gl. Andre*.
 Schulter, *gl. Hrbec*.
 Schurekh, *gl. Clement*.
 Schuschel, *gl. Michell*.
 Schuschell, *gl. Fale*.
 Schusschamott, *gl. Marin, Petter*.
 Schussel, *gl. Lucas*.
 Schuster, *gl. Jurse, Thomasch*.
 Schutnygk, *gl. Lucas*.
 Schutsch, *gl. Fridreich, Primus*.
 Schwab, *gl. Schymacz*.
 Schymacz Schwab, *kmet v Kočah*, 233.
 Schymecz, *kmet v Baču*, 236.
 Schymecz Garbecz, *kmet v Vremah*, 225;
 S. Gorneg, *kmet v Drskovčah*, 244; S.
 Perucz, *kmet v Čelju*, 247.
 Sckernn, *gl. Clement*.
 Sckock, *kmet v Famljah*, 202.
 Scurecz, *kmet v Gradišču*, 236.
 Scvgoy, *posestnik v Ozeljanu*, 108.
 Scylycz, *gl. Yban*.
 Sczulencze, *gl. Tomass*.
 Sebastian Vollekh, *kmet v Ustju*, 257.
 Sebecz, *gl. Wenicz*.
 Sebrin, *gl. Martin*.
 Sedtscha, *gl. Primos*.
 Seel, *gl. Selo*.
 Segina, *gl. Sustoll*.
 Segur, *gl. Peter*.
 Seitz, *kmet v Selu*, 202.
 Sekol, *gl. Mochor*.
 Selca (Selsa), *vas med beneškimi Slovenci*,
 278.
 *Selce (Scelča), *blizu Bukovega na Cer-*
kljanskem, 50, 73.
 *Selce (Scelsa), *med Kobaridom in Tol-*
minom, 49, 52.
 Selce (Steltz), *severno od Pivke-Šempetra*,
 204, 240, 241, 243, 245. — *V bližini nek-*
daj cerkev sv. Urha, 242.
 Selce (Selcz), *pri Tržiču (Monfalcone)*, 115.
 Selcz, *gl. Selce*.
 Selczach, *opustel kraj pri Bistrici (Ilir-*
ski), 237.
 Selczacher perg, *gora (planina), ki jo je*
iskati v bližini Bistrice (Ilirske), 229.
 *Selo (Scella superior), *nad Podmelmecem*,
 49, 66.
 Selenikh, *gl. Blas*.
 Selkho, *gl. Gregor*.
 Selko, *gl. Vidicz*.
 Sell, *gl. Selo*.
 *Selo (Scella inferior), *pod Mostom na*
Soči, 49, 60.
 Selo (Sell), *pri Štjaku*, 202.
 Selo (Seel), *v srednji Vipavski dolini*, 180,
 181, 191.
 Selo (Senobessel), *nad Brestovico na*
Krasu, 210, 211, 221.
 Selsa, *gl. Selca*.
 Selutsch, *gl. Balthasar*.
 Semecz, *gl. Mathia, Peter, Petter*.
 Semecz, *kmet v Trnju*, 231.
 Semel, *gl. Zemon*.
 Semelnu, *gl. Zemona*.
 Senabor (Samobor), *na Vipavskem, župa*,
 260, 265, 266.
 Senadole (Synodolach), *severno od Di-*
vače, 216.
 Senasetschach, *gl. Senožeče*.
 Senckhel Siuetz, *kmet v Merčah*, 217.
 Senen, *gl. Crisman*.
 Senicz, Senitz, *gl. Podsenica, Senica*.
 Sennschach, *gl. Vale*.
 Seno, *gl. Jacob*.
 Seno Artwesiczsch, *kmet v Malem Repnu*,
 219; S. Mulicz, *kmet v Velikem Repnu*,
 217; S. Suppanczicz, *kmet v Šempolaju*,
 211.
 Senobessel, *gl. Selo*.
 Senocko, *gl. Videcz*.
 Senosetscha, *gl. Senožeče*.
 Senožeče (Senasetschach, Senosetscha, Se-
 nosetschach, Seosetsse), 201, 203, 204, 205,
 214, 217, 218. — *Zgornje Senožeče (Ober*
Senasetschach), 201, 203.
 Seosetschach, Seosetsse, *gl. Senožeče*.
 Serbin, *gl. Škrbina*.
 Sermoglan, *gl. Vermigliano*.
 Sernecz, *gl. Mathew*.
 Serobotnikh, *gl. Lucas*.
 Serobottnikh, *gl. Janse*.
 Serotta, *gl. Juri*.
 Sertscha, *kmet v Postojni*, 223.
 Sertschy, *gl. Primos*.
 Seruell, *kajžar v Proseku*, 219.
 Sesel, *gl. Peter*.
 Sesljan (Susslon, Zisslian), *pri Devinu*,
 206, 220.
 Setmackh, *gl. Yban*.
 Seusgki, *gl. Marin*.
 Sevfey, *posestnik v Preserjah*, 107.

- Sewnna, *gl. Jannes.*
 Seyabetz, *kmet v Šmihelu*, 234.
 Seyfrid, *iz Planine*, 150.
 Seyfridshof, *kje?*, 116.
 Seyne, *gl. Ambros.*
 Seynouecz, *gl. Juri.*
 *Sfina, *gl. Svina.*
 Sgrilach, *gl. Skrilje.*
 *Sibrielge, Sibrigil, Sibrigl, *gl. Šebrelje.*
 *Sibrigl della villa di soto, *gl. Šebrelje, Dolenje.*
 Sichicz, *kraj verjetno nekje v severni Istri*, 113.
 Sidabicz, *gl. Jacob.*
 Sidar, *gl. Andre, Jacob.*
 Sidaricz, *gl. Matheus.*
 Sidenikh, *gl. Marin, Michel.*
 Sigahart, *posestnik v Plaveh*, 109.
 Sigholo, *gl. Raffael.*
 Sigmund Schittnikh, *mlinar v Ustju*, 257;
 S. Schuesster, *kajžar v Budanjah*, 259.
 Sigmund von der Vesten, *iz plemiške rodbine Von der Vesten*, 167. — *Njegov oče Jakob*, 167.
 *Signech Vinchiberch, *kje?, na Tolminskem, mogoče Podbrdo*, 50, 82.
 Sigonn, *gl. Peter.*
 Silicz, *gl. Jerne, Vlrich.*
 Sima, *gl. Jacob.*
 Simecz, *gl. Andre, Helar.*
 Simecz, Simetz. — S. Boynecz, *kmet v Žirjah*, 217; S. Gordonja, *kmet v Zagorju*, 243; S. Klebicz, *polzemljak v Križu*, 176; S. Karpelitz, *kmet v Krajni vasi*, 215; S. Makosicz, *v Števerjanu*, 168.
 Simetz, *sin Nicklava Boynecza, kmet v Žirjah*, 217.
 Simicz, *kmet v Gočah*, 149.
 Simon, *kmet v Brjah*, 258; *kmet v Krminu*, 115; *kmet v Lukovcu*, 150; *sin Jansa Schulerja, posestnik v Prelosnem (ali Štivanu)*, 207; *kmet v Šentmihelu*, 149; *kmet v Ubeljskem*, 148; *kmet v Vatooljah*, 202.
 Simon Achaczitz, *kmet v Števerjanu*, 169; S. Blonda, *kmet*, 209; S. Douaditsch, *župan v Brezoviku*, 189; S. Gollitsch, *v župi Šturje*, 258; S. Grossu, *kmet v Velikem Repnu*, 217; S. Klebicz, *kmet v Križu*, 174, 175; S. Legon, *kmet v Rubijah*, 212; S. Mullner, *v Prvačini*, 160; S. Sayecz, *v Črnem vrhu*, 261; S. Schkerl, *kmet v Ustju*, 257; S. Schlamicza, *kmet v Križu (ali Dobraoljah)*, 174; Simon Tschukh, *kmet v Črnem vrhu*, 261.
 Simonet, *posestnik sub lignis castanearum*, 107.
 *Simonus, *kmet v Cerknem*, 78; *kmet v Idrskem*, 64; *kmet v Kneži*, 66; *kmet v Kojci oziroma Kartečinah*, 73; *kmet v Ladri*, 62; *kmet v Libušnjem*, 63; *kmet v Oblasti*, 65; *kmet v Logu*, 59; *kmet v Tolminu*, 55; *posestnik v Tolminu*, 56.
 Sinitza, *kmet v Famljah*, 202.
 Sirekh, *gl. Juri.*
 *Sirochi, *kmet v Polju*, 69.
 Sitich, *kmet v Osojanih*, 300.
 Sitko, *gl. Gerse.*
 Sitko, *kmet v Postojni*, 223.
 *Sitogna, *posestnik vrta v Tolminu*, 55.
 Sittich, *gl. Stična.*
 Siuecz, Siuetz, *gl. Andre, Ibann, Jerom, Senckhel.*
 Skaltschucz, *gl. Petter.*
 Skamnitza, *kraj nekje na zahodnem goriškem Krasu*, 210, 211.
 Skamperle, *gl. Crisman, Primos.*
 Skamperli, *gl. Primus.*
 Skarafalla, *gl. Juri.*
 Skarp, *gl. Bartholme.*
 Skarsse, *gl. Georsche.*
 Skerbin, *gl. Škrbina.*
 Sklaff, *gl. Paull.*
 Skloker, *gl. Thonich.*
 Skomey, *kraj nekje na Krasu*, 219.
 Skopekh, *gl. Juri.*
 Skopo (Schkopp, Skopp), *na Krasu, župa*, 214, 215, 216, 219.
 Skrile (Schkerlach), *pri Šentvidu na Vipavskem*, 251.
 Skrilje (Schrilach, Sgrilach), *v srednji Vipavski dolini*, 124, 178.
 Skupekh, *gl. Juri.*
 Slabecz, *gl. Jarnne.*
 Slagon, *gl. Iwan.*
 Slamicza, *na Vipavskem*, 165.
 *Slap (Slapo), *ob Idrijci na Tolminskem*, 49, 71.
 Slap (Slapp), *na Vipavskem, župa*, 254, 255, 256, 265, 266.
 *Slapo, *gl. Slap.*
 Slapp, *gl. Slap.*
 Slatamnikh, *gl. Slatovnik.*
 Slatna (Zlatin), *pri Grgarju*, 109.
 Slatnia, *gl. Valentin.*
 Slatovnik (Slatamnikh), *pri Števerjanu v Goriških Brdih*, 168.

- Slauckh, *gl. Thoman*.
 Slauin, Slauinach, *gl. Slavinje*.
 Slauing, *gl. Slavina*.
 Slavina (Slauing), *južno od Postojne*, 227, 231, 232, 235, 239, 240, 241, 243, 244. — *Župnik*, 231, 240, 241, 243. — *Oltar svetega Nikolaja*, 235.
 Slavinje (Slauin, Slauinach, Slawinach), *vzhodno od Razdrtega*, 204, 262, 263.
 Slawinach, *gl. Slavinje*.
 Slawycz, *kmet v Knežaku*, 236.
 Slegen, *kmet v Dolenji vasi*, 201.
 Sleien, *župan, kmet v Vrhpolju*, 258.
 Sleme (Sub Zlemenom), *pri Batah na Banjšicah*, 109.
 Slesnicz, Slesnitz, *gl. Marin*.
 Sliber, *gl. Gregor*.
 Sliber, *je imel tri kmetije v Račičah*, 136.
 Sliuer, *gl. Blas*.
 Slivica (Slywitz), *pri Rakeku*, 230, 238.
 Slivje (Sliw), *v Brkinih*, 113.
 Slivno (Slyuen), *od Devina proti vzhodu*, 211, 212, 213.
 Sliw, *gl. Slivje*.
 Sloin, *gl. Matia*.
 Slokhar, *gl. Thoni*.
 Slovensko (*mindisch*), 155.
 Sluga, *gl. Blas, Jacob, Juri, Mathia, Matia, Primus, Tomas, Veit*.
 Sluga. — *Kmet v Erzeltu*, 203; des — *sun, kmet v Porečah*, 251; *kmet v Rodiku*, 143.
 Slugga, *gl. Marin*.
 Slusitz, *kmet v Dolenji vasi*, 201.
 Slyuen, *gl. Slivno*.
 Slywitz, *gl. Slivica*.
 Smadlacko, *gl. Jury*.
 *Smast (Smast), *pri Kobaridu*, 49, 62.
 Smatlach, Smedlacka, *gl. Jury*.
 Smid, *gl. Andre, Iban, Jacob, Janko, Michel, Peter, Valentin, Zwetko*.
 Smid der alt, *posestnik v Senožečah*, 201; *posestnik njive v Solkanu*, 111.
 Snaydarin, *kmetica v Lokavcu*, 257.
 *Snebišče (Bisicha), *pri (Šentvidski) Gori*, 49, 69. — *V ediciji, str. 69: Bezišče. Po A. Šaplju v Kroniki I, 131: Rbišče, zaselek nad Dabrom*.
 Sneider (Sneyder), *gl. Hans, Jacob, Janse, Martin*.
 Sneider, *posestnik v Dupljah*, 259; *kmet v Vrabčah*, 253.
 Snider, *gl. Gregor*.
 Snidertschitz, *gl. Caspar*.
 Sob, *gl. Anthoni*.
 Soban, *gl. Anthoni*.
 Sobecz, *kmet v Tomaju*, 216.
 Sobonje (Sabonn), *severovzhodno od Podgrada v severni Istri*, 114.
 Sobotzitz, *iz Goč, kmet v Linevcu*, 203.
 Soča (Iznicz, Lisoncz, Ysnicz), *reka*, 113, 159, 160, 162, 163, 164, 166, 169, 170, 174, 185, 186, 212, 218. — *Most čez Sočo (pri Gorici)*, 160, 164, 166, 169, 170, 172, 173, 174, 177, 181, 183, 185, 186, 187, 188, 190, 193, 195.
 Sodar, *gl. Widecz*.
 *Soffimbergum, *gl. Soffumbergo*.
 *Soffumbergo (Soffimbergum), 52. — (Sorphimberch), 277. — *Worlicus*, 277.
 Sogassiann, *gl. Jury*.
 Sogina, *gl. Sustoll*.
 Soht, *v Beli (Reziji)*, 299.
 Solbica, *tudi Stolbica (Stubliza, Stulbiča)*, *v Reziji*, 300, 304, 305.
 *Solderman, *prebivalec v Tolminu*, 85.
 Solich, *gl. Michel*.
 Solkan (Celcan, Celcanum, Czelkon, Salcano, Salkhan, Zalkonn, Zelkan, Zelkon, Zelkonn), *pri Gorici, župa*, 109, 111, 112, 113, 115, 116, 122, 126, 163, 164, 165, 166, 187, 191, 193, 195, 301, 306. — *Fara, župnik*, 164, 166, 187, 191, 193. — *Cerkev sv. Štefana*, 163. — *Cerkev sv. Vida nad Solkanom*, 187. — *Bro na potu iz Gorice proti Solkanu*, 195.
 Sollodicz, *gl. Matheus*.
 Solodecz, *gl. Achacz, Jannes, Thomas*.
 Solona, *v Slivju*, 113.
 Solutsch, *gl. Balthasar*.
 Somenwar, *gl. Petter*.
 *Somotesina, *gl. Samotešnik*.
 Sonoyakh, *kraj nekje na Notranjskem*, 225.
 Sopyna, *kmet v Dolenji vasi*, 201.
 Sorecz, *njegov zet Migklaw, v Vremah*, 225.
 Soretscha, *gl. Pratusch*.
 Sormseckh, *gl. Peter*.
 Sorphimberch, *gl. Soffumbergo*.
 Sors, *iz Vipolž, kmet*, 166.
 Sossolicz, *gl. Steffan*.
 Sotta, *kmet v Kočah*, 233.
 Soub, *gl. Petter*.
 Sovodnje (Sauodna, Zowodin), *južno od Gorice*, 107, 163.
 Spech, *gl. Gregor*.
 Speckla, *kraj nekje na Pivki*, 263.

- Spennberg, *gl. Spilimbergo*.
 Sperancz, Sperantz, Sprantz, *prebivalec v Devinu, plemiški rod na Goriškem*, 206, 212, 213.
 Sperucz, *kmet v Zagorju*, 243.
 Sphetiz, *kmet v Hruševju*, 279; *kmet v Šentlenartu*, 280.
 Spiler, *gl. Paule*.
 Spilimbergo (Spennberg), *grad in plemiški rod v Furlaniji*, 178.
 Spiller, *gl. Ambros, Lucas, Mochor*.
 Spiller, *posestnik v župi Senabor*, 261.
 Spodnje Banjšice, *gl. Banjšice*.
 Sporrar, *gl. Janse*.
 Sprincza (von des Sprincza huben), 214.
 Spruell, *iz Krmina*, 117.
 Sprugel, *gl. Hainreich*.
 Sreccan, *žagar v župi Bistrica (Ilirska)*, 237.
 Sreznikh, *iz Števerjana*, 168.
 Srimschogkh, Srimschegkh, *gl. Valle*.
 Srintscheckh, *gl. Petter*.
 Srintsegg, *kmet v Narinu*, 245.
 Srepost, *gl. Tschernne*.
 Steffan Missley, *kmet v Porečah*, 251.
 Stabogna, *gl. Thomas*.
 Stabriter, *posestnik pri Sv. Urhu v Branici*, 110.
 Staczner, *gl. Johannes*.
 Staindorffer, *kajžar v Ustju*, 257.
 Stainekkh, *kraj nekje blizu Račic v severni Istri*, 142.
 Stainekher, *ima hišo v Dupljah*, 259.
 Stakolle, *posestnik v Vipavi*, 264.
 Stampel, *gl. Marin*.
 Stampel, *gl. Martin*.
 Stanach, *kraj nekje v Vipavski dolini*, 149.
 Stanicz, *gl. Andre*.
 *Stanigoy, *kmet v Kamnu*, 52; *kmet v Lazcu*, 83.
 Stanigoy, *kmet v Osojanih*, 300.
 Stanigoych, *kmet v Resiutti*, 298.
 Stara gora (Alten perg), *vzhodno od Gorice*, 153, 180.
 Stara vas (Altendorff, Altenndorf), *pri Postojni*, 200, 224, 238.
 Starad (Starigrad, Strygrad), *pri Podgradu v severni Istri*, 138, 143.
 Staranzano (Stenzan), *pri Tržiču (Monfalcone)*, 221.
 Starczy, *gl. Liennhart*.
 Stare, *kmet v Visokem*, 117.
 Starigrad, *gl. Starad*.
 Starmon, *gl. Laure*.
 Sarnat, *gl. Gregor*.
 Strygrad, *gl. Starad*.
 Statzner, *gl. Johannes*.
 Staynik, *kraj nekje blizu Račic v severni Istri*, 135.
 *Stefanus, *kmet v Koritnici*, 81; *kmet v Modrejcih*, 58, *kmet v Zakrijah*, 64.
 *Stefanus Melsch, *kmet v Modrejcih*, 58; *S. parvus, kmet v Modrejcih*, 58.
 Steffan, Steffann, Stephan, Sthefann. — *Posestnik v Batah*, 109; *župan, kmet v Bistrici*, 237; *kmet v Čelju*, 247; *župan, kmet v Dolenji vasi*, 201; *kmet v Drskovčah*, 244; *posestnik v Gorenji Vrtolbi*, 107; *Ybanov sin, kmet v Matenji vasi*, 199; *kmet v Mirnu*, 208; *kmet v Narinu*, 245; *kmet v Pasjaku*, 138, 143; *iz Pregarij*, 112; *kmet v Rateževem brdu*, 246; *kmet v Solkanu*, 115; *kmet v kraju Stanach*, 149; *kmet v Trnju*, 243; *na Vipavskem*, 265; *kmet v Zagorju*, 244.
 Stefann, Steffan, Steffann, Stephan, Sthefann. — *S. Drobrianicz, kmet v Pivki (Šempetru)*, 242; *S. Fritka, iz Ozeljana*, 172; *S. Kherssowan, na Vipavskem*, 265; *S. Kness, kmet v Vremah*, 225; *S. Kness, kmet v Košani*, 226; *S. Krainitz, posestnik v Orehopljah*, 208; *S. Krullicz, kmet v Koritnici*, 236; *S. Kusmanschicz, kmet v Zagorju*, 244; *S. Leutschacher, kmet v Košani*, 226; *S. Lucan (Lucann), kmet v Košani*, 226; *S. Lucaschutsch, kmet v Košani*, 226; *S. Lupesicz, kmet v Košani*, 226; *S. Machnitsch (Machnutsch), kmet v Mali Pristavi*, 246; *S. Martschicz, kmet v Vrhpolju*, 258; *S. Missley, kmet in mlinar v Porečah*, 251, 252; *S. Muliabo, kmet v Zagorju*, 243; *S. Neyga, kmet v Landolu*, 235; *S. Petricz, kmet v Bistrici*, 237; *S. Royecz, kmet v Mirnu*, 208; *S. Salomon, kmet v Villesse*, 221; *S. Sosso-licz, v Križu*, 176; *S. Thomecz, kmet v Matenji vasi*, 199; *S. Trebitsch, kmet v Trnju*, 243; *S. Trebuch, kajžar v Lokavcu*, 257; *S. Trobicz, kmet v Trnju*, 243; *S. Trost, kmet v Zagorju*, 244; *S. Tschukh, kmet v Črnem vrhu*, 261; *S. Wäticz (Watitz), kmet v Hrušici*, 135, 141; *S. Zoll, kmet v Gorjanskem*, 214.
 Steffutsch, *gl. Jerney, Paull*.
 Stegelcz, *gl. Gersse, Marin, Matheus*.
 Stegovci (Weinstegen), *pri Braniku (Rihemberku)*, 151.

- Stegwercher, *kmet v Vremah*, 225.
 Steklitsch, *gl. Peter*.
 Steltz, *gl. Selce*.
 Stendina, *gl. Kunrad*.
 Stephan, *gl. Steffan, Stefann*.
 Stephan Hutter, *gl. Mathia*.
 Stephanus, *kmet v Njivi*, 301; *kmet v Selcih*, 278.
 Sterckh, *gl. Ambros*.
 Sterczey, *gl. Petter*.
 Stergar, *gl. Jurse*.
 Sterklincz, *kmet v Solkanu*, 115.
 Stermitz, *gl. Strmica*.
 Sternad, *gl. Paule*.
 Sternat, *posestnik v Dobravljah*, 178.
 Stêrnitz, *gl. Strmica*.
 Stengel, *kmet v Senožečah*, 201.
 Sthachowin, *gl. Symacz*.
 Sthefann, *gl. Steffan, Stefann*.
 *Sticfin sartor, *prebivalec v Tolminu*, 85.
 Stična (Sittich), *samostan na Dolenjskem*, 227, 229.
 Stiepez, *posestnik v Razdrtem*, 108.
 Stil, *gl. Jacobus*.
 Stocka, *gl. Matheus, Tomas, Vrbann*.
 Stockh, *gl. Jury*.
 Stocklucz, *gl. Nicklaw*.
 Stogklutsch, *gl. Niclaus*.
 Stoian, *kmet v Beli (Reziji)*, 299; *kmet v Branici*, 302; *kmet v Osojanih*, 300.
 Stoianus, *kmet v Šentlenartu*, 280.
 Stopaczo, *gl. Stope*.
 Stope (Stopaczo), *kraj pri Batujah*, 180.
 *Stopić, *gl. Stopič*.
 *Stopič (Stopič, Stopiz), *blizu Mosta na Soči*, 49, 58.
 Stopiz, *gl. Stopič*.
 Stoponitz, *gl. Vido*.
 Stopper, *gl. Friczel, Friczll, Ybann*.
 Stor, *gl. Peter*.
 Stor, *v župi Šturje*, 258.
 Stoyan, *posestnik na Rojah*, 109.
 Stran (an der Leyten, ze der Leyten, Lite, Stran, Strania), *staro ime za Kromberk pri Gorici, župa*, 109, 112, 122, 126, 163, 164.
 Stran (Tran), *pri Lomu Kanalskem*, 125.
 Stranach, *gl. Strane*.
 Strane (Stranach), *zahodno od Postojne*, 228, 263.
 Strania, *gl. Stran*.
 Strannca, *gl. Primos, Primus*.
 Strassär, Strasser, *gl. Jörgig, Jorig*.
 Strawie, *gl. Anndre, Bernnhart, Jury*.
 Straws, Strawss, *gl. Jacob*.
 Stregkel, *kmet v Narinu*, 245.
 Streit, *gl. Jörglein*.
 Strenzan, *gl. Staranzano*.
 Streyt, *gl. Jörgig*.
 Strielecz, 113.
 Striell, *kje?, verjetno opustela vas*, 248.
 Strigel, *gl. Matheus*.
 Strmica (Stermitz, Stêrnitz), *severoza-hodno od Postojne*, 131, 227.
 Strugkl, *gl. Caspar, Thomas*.
 Strukel, *gl. Martin*.
 *Stržišče (Trasigsa), *pri Rutu, na Tolminskem*, 50, 82.
 Stubich, *gl. Andre*.
 Stubliza, *gl. Solbica*.
 Studenczikh, *potok, ki teče nekje pri Mirnu v Vipavo*, 161.
 Studenec (Pründlein, Prundlein), *jugoza-hodno od Postojne*, 204, 262.
 Studeno (Chaltenueld, Kalltennfeld), *severoza-hodno od Postojne*, 131, 227.
 Stulbiča, *gl. Solbica*.
 Suann Jacomo, *v Sv. Martinu nad Gra-diško*, 192.
 Subet, *gl. Jacum*.
 *Subtulmin, Sub Tulmino, *gl. Zatulmin*.
 Suchor, *gl. Gregor*.
 Suechter, *gl. Gorsche*.
 Suliann, *gl. Machor*.
 Sullian, *župan, kmet v Palčju*, 241.
 *Sultulmin, *gl. Zatulmin*.
 Sunich, *gl. Paule*.
 Sunna, *krčmar v premskem gospostvu*, 249.
 *Suoler, *posestnik v Tolminu*, 56.
 Supicza, *kmet v Erzelju*, 255.
 Supina, *kmet v Osojanih*, 300.
 Suppa, *gl. Martin*.
 Suppanczicz, *gl. Seno*.
 Suppann, *gl. Jacob*.
 Surman, *kmet v Planini*, 254.
 Susamass-ova vdova, *na Vipavskem*, 264.
 Suschucza, *gl. Sušica*.
 Suslina, *pheyffer, kmet v Solkanu*, 115.
 Sussa, *kmet v Dolenji vasi*, 201.
 Sussalikh, *gl. Vrbann*.
 Sussekh, *žagar v kraju Brussawlach*, 251.
 Sussel, *gl. Marin*.
 Susslon, *gl. Sesljan*.
 Sust, *kmet in mlinar v Potočah*, 201.
 Sustall, *župan, kmet v Gorjanskem*, 214.
 Sustoll Segina, *kmet v Proseku*, 219.

- Sustoll Sogina, *kajžar v Proseku*, 219.
 Sušica (Durennpach, Suschucza), *pri Kosi*, 227, 248.
 Suxel, *posestnik v kraju Sichicz*, 113.
 Sv. Ahac (Sand Ahacz), *pri Budanjah*, 259.
 Sv. Duh (Heiligen geist), *Banjšice svetega Duha*, 184.
 Sv. Janez, *gl. Štivan*.
 Sv. Jurij (Sannd Jörgen), *kraj pri Batujah*, 180.
 Sv. Lenart, *gl. Col*.
 Sv. Martin, *nad Gradiško* (Sannd Martin ob Gradisch), *italij. San Martino del Carso*, 192.
 Sv. Pavel (Sand Paul), *jugovzhodno od Planine na Vipavskem*, 255.
 Sv. Primož (Sannd Primus), *mogoče nekdej cerkev, ki je stala pri današnjem Kromberku blizu Gorice*, 155.
 Sv. Štefan (Sannt Steffan), *gl. Harije*.
 Sv. Urh v Branici, — *na Krasu* (Sanctus Wolricus in Breniz, Sanctus Wolricus in Karst), *danes vas Branik (Rihemberk)*, 110, 302.
 Sveti (Nider Zawtt, Obern Zawtt, Szawt, Zawtt), *pri Komnu, župa*, 146, 214.
 Svetiz, Svetiz, *kmet v Osojanih*, 300.
 *Svina (Sfina), *pri Kobaridu*, 49, 63.
 Svmezz, *posestnik v Dolenji Vrtojbi*, 107.
 Svma, *posestnik pri Sv. Urhu v Branici*, 110.
 Svetiz, *gl. Svetiz*.
 Swab, *gl. Hainreich*.
 Swan, *v Sliju*, 115.
 Swanezz, *posestnik v Gorici*, 107.
 Swann Leonhardt, *v Zadravščini*, 191.
 Swarczen perg, *gl. Črni vrh*.
 Swarczenekch, Swarczenneckh, Swarczenek, Swarczenekk, Swartzenekch, *glej Švarcenek*.
 Swedabicz, *gl. Martin Wedawitz*.
 Swerina, *gl. Thomas*.
 Swetacz, Swetecz, *gl. Juri, Vrban*.
 Swetecz, *kmet v Vrabčah*, 252, 253.
 Swetkin, *gl. Nesa*.
 Swonickh, *gl. Zgonik*.
 Sybdat, Sybidat, *gl. Čedad*.
 Sybrin, *gl. Gordin*.
 Sydco, *gl. Anthoni, Liennhartt*.
 Sylawaldbod, *gl. Jannse*.
 Symecz, *gl. Andre*.
 Symon, *kmet v Kalu*, 245; *kmet v Pregarjih*, 133; *kmet v Rodiku*, 137, 143.
 Symon Nadl, *kmet v Rakeku*, 230.
 Symacz Sthachowin, *kmet v Št. Danielu*, 231.
 Synodolach, *gl. Senadole*.
 Syriach, *gl. Žirje*.
 Syrobetz, *gl. Machne*.
 Syting, *posestnik v Gorah*, 108.
 Sytko, *gl. Petter*.
 Szamoletecz, *kmet v Senaboru*, 260.
 Szawt, *gl. Sveto*.
 Szerobotnikh, *gl. Primus*.
 Szeretschan, *gl. Crisman*.
 Szeynouecz, *gl. Jacob*.
 Szrwcan, *gl. Primus*.
 Swzetko Pradicza, *kmet v Knežaku*, 256.
 *Šebrelje (Sibrielge, Sibrigil), *jugozahodno od Cerknega*, 50, 80, 85. — *Dolenje Šebrelje* (Sibrigl della villa di soto), 85.
 Šempas (Sanctus Passus, Sand Pass, Sannd Pass, Sannt Pass), *v Vipavski dolini, župa*, 108, 149, 155, 158, 171, 172, 173, 174, 175. — *Fara, župnik*, 155, 156.
 Šempeter (Sanctus Petrus, Sand, Peter, Sannd Peter), *pri Gorici, župa*, 107, 112, 151, 152, 155, 157, 158, 161. — *Fara, župnik*, 155, 157, 158.
 Šempeter, *na Notranjskem, gl. Pivka*.
 Šempeter Slovenov (Sanctus Petrus), *v Beneški Sloveniji*, 280.
 Šempolaj (Sand Polay, Sant Polay), *pri Nabrežini*, 211, 212, 213, 219, 221.
 Šembije (Sannt Viach), *pri Knežaku*, 246.
 Šentlenart (Sanctus Leonardus), *v Beneški Sloveniji*, 279, 280.
 Šentmaver (Sand Mawr), *pri Gorici*, 115.
 Šentmihel (Sand Michel), *nad Šempasom*, 149.
 Šentvid, *gl. Podnanos*.
 *(Šentvidska) Gora (Mons sancti Viti), *na Tolminskem*, 65.
 Šepulje (Czepullach), *pri Tomaju*, 214, 215.
 Škrbina (Schörbin, Serbin, Skerbin), *pri Komnu na Krasu, župa*, 109, 116, 147.
 Škrbina (Schkerbin), *kje?*, 252.
 Škulje (Schubkonlach), *pri Hrenovicah*, 235.
 Šmarje (Beinstegen), *jugozahodno od Ajdovščine*, 255, 263.
 Šmihel (Sand Michel, Sannd Michel), *pri Hrenovicah*, 234, 238, 262, 263.
 Štandrež (Sand Andre, Sannd Andre), *pri Gorici*, 126, 127, 153, 162, 163.

- Štanjel* (Sand Daniel, Sand Daniell, Sannd Daniel), na *Krasu*, 129, 195, 254, 256, 265.
- Št. Daniel* (Sannd Daniel), blizu *Zaloga pri Postojni*, 250, 258.
- Štefan Mahnič, kmet v Mali Pristavi*, 246.
- Števerjan* (Sand Florian, Sand Floryan, Sannt Florian), v *Goriških Brdih*, 116, 123, 125, 126, 127, 167, 168, 169, 170, 177, 191. — *Mitnica*, 169. — *Mera*, 191.
- Štivan* (Sand Johannis), pri *Devinu*, 207, 208, 209, 222.
- Štivan* (Sannd Johannis) ali *Sp. Janez, pri Matenji vasi*, 199, 231.
- Štjak* (Sand Jacob), jugozahodno od *Vi-pave*, 202.
- Št. Maver* (Sand Maur), pri *Gorici*, 165.
- Št. Mihel* (Sannd Michel), nad *Sempasom*, 171, 172, 174.
- Št. Mihel* (Sannd Michell), na *Goriškem Krasu*, 210, 211.
- Štomaž* (Sannd Thomas), v *Vipavski do-lini*, 176, 178.
- Štorje* (Schottoriach), severovzhodno od *Sežane*, župa, 216, 217, 221.
- Šturje* (Sand Jörgen, Sand Jörigen, Sannd Jörgen), pri *Ajdovščini*, 177, 257, 258, 265, 266.
- Švarcenek* (Swarczenekh, Swarczennekh, Swarcznec, Swarcznekk, Swartzzenekh), nekdanj grad jugovzhodno od *Divače*, 118, 119, 120, 121, 140, 195. — *Urad*, 118. — *Kastelan*, 120, 121.
- Tabonn, gl. Andre, Anndre, Juri.*
- Tabonn, kmet v Orehovljah*, 208.
- Taber, kje?, iskati neke v bližini Prema*, 249.
- Taber, des heiligen Creucz —, gl. Kojsko.*
- Tabor sp. Katarine* (Sand Kathrein), pri *Štjaku*, 202.
- Tabor sp. Križa, gl. Kojsko.*
- Tadio, kmet v Palčju*, 241.
- Taeter, Täter, gl. Tatre.*
- Taler, gl. Juri.*
- Tämnicz, gl. Temnica.*
- Tanczell, gl. Peter.*
- Tänczleins sun, kmet v Zaloščah*, 147.
- Tarbos, v Postojni*, 225.
- Tatre* (Taeter, Täter), v *Brkinih*, 154, 141.
- Tautscher, kmet v Št. Dänielu*, 231.
- Teseledem, gl. Lucas.*
- *Teldmine, Teldmino, gl. Temljine.*
- Teltschach, gl. Tevče.*
- *Temljine* (Teldmine, Teldmino), pri *Kneži*, 49, 67.
- Temnica* (Tämnicz), na *Goriškem Krasu*, 161.
- Terbullec, gl. Janse.*
- Tercinich, gl. Trtnik.*
- Terdostaen, neki kraj pri San Canziano, zahodno od Tržiča (Monfalcone)*, 115.
- Terglan, gl. Paul.*
- Ternaw, gl. Trnovo.*
- Ternowetz, Ternvowez, gl. Trnovica.*
- Terpen, kmet v Foytzdorf*, 154, 141.
- Terpin, gl. Clemen, Gregor.*
- *Tertinich, gl. Trtnik.*
- Tertschileinecz, gl. Juri.*
- Tesi, gl. Wastian.*
- Teuerpers, kje?, verjetno neke v Furla-niji*, 125.
- Teutschendorff, gl. Nemška vas.*
- Tevče* (Teltschach), pri *Planini*, južno od *Ajdovščine*, 265.
- Thoma Mathasauicz, posestnik v Gabro-vici*, 219.
- Thomacz Gurdonia, kmet v Zagorju*, 244.
- Thoman, kmet v Hrastju*, 242.
- Thoman Gerdouitsch*, 181; *T. Rorer, kmet v Križu*, 174; *Thoman Slauickh, kmet v Krajni vasi*, 215; *T. Wogaticz, kmet v Rubijah*, 212; *T. Wogatitz, kmet v Preč-niku*, 215.
- Thomas, gl. Jury, Marin.*
- Thomas, Tomas, Tomass. — Kmet v Ča-drugu*, 277; *kmet v Flatschun*, 252; *kmet v Hrušici*, 154, 141; *kmet v Jane-ževem brdu*, 248; *kmet v Kazljah*, 145; *kmet v Landolu*, 255; *kmet v Ložah*, 256; *Gasperinkin zet, kmet v Ložah*, 256; *iz Lož*, 265; *kmet v Malem Otoku*, 254; *kmet v Palčju*, 241; *iz Prvačine*, 116; *Lenhartov zet, kmet v Romansu*, 221; *župan, kmet v Skopem*, 214; *kmet v Staineckh*, 142; *kmet v Stari vasi*, 200; *kmet v Višnjah*, 260.
- Thomas, Tomas, Tomass. — T. Ambro-schutsch, mlinar v Bistrici*, 257; *T. Bar-czoga, kmet v Planini*, 255; *T. Brigada, kmet v Postojni*, 225; *T. Chlade, kmet v Velikem Repnu*, 217; *T. Chursner (Kursner), kmet v Hrušici*, 154, 141; *T. Derwadella (Derwodella), plačuje od mlina v Planini*, 255, 264; *T. Dubitsch, kmet v Košani*, 226; *T. Fergcholl (Fero-tol), kmet v Dolenji vasi*, 228; *T. Golob, kmet v Briščah*, 211; *T. Grill, kmet v*

- Opatjih selih*, 209; T. Henrich, *kmet v Tomaju*, 216; T. Hutar, *kmet v Vrbovem*, 237; T. Japinitz, *kmet v Trnovici*, 213; T. Kaufnagel, *kmet v Kazljah*, 143; T. Kranietz (Kraynecz), *posestnik v Opatjih selih*, 209; T. Leben, *kmet v Slavinjem*, 262; T. Lullekh, *kmet v Ustju*, 257; T. Lumbartt, *kmet v Postojni*, 223; T. Lusa, *kmet in mlinar v Prestranku*, 233; T. Machnucz, *kmet v Vremah*, 225; T. Marynko, *kmet v Matenji vasi*, 199; T. Mochorucz, *kmet v Velikem Otoku*, 227; T. Pirdicz, *kmet v Selu*, 210; T. Preuallec, *kmet v Budanjah*, 259; T. Prewywe, *kmet v Narinu*, 245; T. Satler, *kmet v Topolcu*, 247; T. Schkapin, *kmet v Vrabčah*, 253; Thomas Schuester, *kmet v Malem Otoku*, 234; T. Sluga, *v župi Šturje*, 258; T. Soledecz, *kmet v Narinu*, 245; T. Stabogna, *kmet v Nadanjem selu*, 245; T. Stocka, *kmet v Tomaju*, 215; T. Strugkl, *kmet v Kočah*, 232; T. Swerina, *kmet v Skopem*, 215; T. Trebulutsch, *kmet v Selcu*, 240; T. Waltschucz, *kmet v Dolenji vasi*, 228; T. Wodapibecz, *župan v Križu*, 174.
- Thomasch Schuster, *v Erzclju*, 256.
- Thomay, *gl. Tomaj*.
- Thomcz, *kmet v Drskovčah*, 244.
- Thomecz, *gl. Stephan*.
- Thomecz, *kmet v Svetem*, 146.
- Thomel, *kmet v Zgoniku (ali Saležu)*, 218.
- Thometz, *kmet v Senožeah*, 201.
- Thoni Slokhar, *v Lokavcu*, 183.
- Thonich Pobelli, *kmet v Gorenjem Cero vem*, 106; T. Samperger, *župan v Gabrovici*, 195; T. Skloker, *v Lokavcu*, 183; T. Wattich, *župan v Šempasu*, 171; T. Wuczel, *v Križu*, 175.
- Thor, *gl. Vrata*.
- Thschepobon, *gl. Čepovan*.
- Thumecz Diwiakh, *na Vipavskem*, 264.
- Thurn, *goriški plemiški rod*, 176, 177. — Annthoni, 179, 193. — Hanns, 166, 167, 187. — Veit, 175, 192, 193.
- Thurn, Vnnderm, *gl. Podturn*.
- Tibein, *gl. Devin*.
- Tibeiner, *gl. Lucas*.
- Tobrabitsch, *gl. Dobrave*.
- **Tolmin* (Tulmin, Tulmino, Tulminum), 49, 51, 52, 53, 55, 68, 70, 71, 72, 74, 76, 78, 80, 81, 84, 85. — *Po Tolminu imenovani ali iz Tolmina*: Arpucius, Bratogoy, Filip (Philipus) *in njegovi bratje*, Franča, Jaculinus (Janculinus), Jurgil, Solderman, Stiefin sartor. — *Gastaldija*, 84. — *Dekanija*, 49, 51.
- Tolmin* (Tulminum), 188, 276, 281. — *Grad*, 281. — *Curia (dvor)*, 281.
- Tolminka* (aqua de Tulmina), *rečica, ki teče pri Tolminu v Sočo*, 281.
- **Toma*, *kmet v Gorenjih Laznah*, 83.
- Tomaj* (Thomay), *na Krasu*, 215, 216, 217, 218, 221. — *Župnik*, 215.
- Tomas, *gl. Thomas*.
- **Tomas*, *kmet v Cerknem*, 78; *kmet v Čeplesu*, 79; *kmet v Doljah*, 54; *kmet v Jesenici*, 75; *kmet v Kamenci*, 62; *kmet v Kamnu*, 52; *kmet v Kneži*, 66; *kmet v Lomu*, 59; *kmet v Njivicah*, 60; *kmet v Orehku*, 74; *kmet v Planini*, 79; *kmet v Podmelcu*, 66; *kmet v Snebišču*, 69; *kmet v Stopiču*, 58; *kmet v Temljinah*, 67; *kmet v vasi Vallarsa*, 53.
- **Tomas di (de) Formentini*, 85; T. Sadarmus, *kmet v Volarjih*, 53.
- Tomasen sun (*Tomaževi sinovi*), *posestniki kmetije v Kanalu*, 111.
- Tomasitsch, *gl. Peter*.
- **Tomasius*, *kmet v Jagerščah*, 81.
- Tomass, *gl. Thomas*.
- Tomass Sczulencze, *kmet v Slapu*, 255.
- Tomazoviza, *kraj verjetno nekje med Beneškimi Slovenci*, 278.
- Tomaž*, *kmet v Zgoniku (ali Saležu)*, 218.
- Tomaž India*, *žagar ob potoku Močilniku*, 264.
- Tomaževica* (Tulmascowiz), *pri Komnu*, 109.
- **Tomec* (Tometz), *dva kmeta tega imena v Kojci ali Kartečinah*, 73.
- Tomecz, *kmet v Gorjanskem*, 214; *kmet v Ostrožnem brdu*, 133, 140; *župan, kmet v Skopem*, 215.
- Tomel, *gl. Machne*.
- Tomel, Tomell, *kmet v Romansu*, 221.
- Tometz, *gl. Tomecz*.
- Tonich Matheusitsch, *kmet v Zemoni*, 259; T. Schenicz, *kmet v Praprotnu*, 211; T. Toplechar, *kmet v Malem Repnu*, 219.
- Tonicz Schenicz, *kmet v Šempolaju*, 211.
- Tonih, *gl. Koletič*.
- Toplechar, *gl. Crisman*, Tonich.
- Topolec* (Topplach), *jugovzh. od Prema*, 247.
- Topplach, *gl. Topolec*.
- Topplacher, *žagar v župi Bistrica*, 237; T. iz Žirij, *kmet v Poviru*, 202.

- Toyfa, inferior, Toyua, *gl. Vrtojba, Dolenja*.
- Toyva superior, *gl. Vrtojba, Gorenja*.
- Tprukitsch, *kajžar v Lokavcu*, 257.
- Trager, *kmet v Rakeku*, 230.
- Trampusch, *gl. Petter*.
- Tran, *gl. Stran*.
- *Trasisga, *gl. Stržišče*.
- Travnik (Annger zu Görtz), *danes središče mesta Gorice*, 194, 195.
- *Trebença, *gl. Trebenče*.
- *Trebenče (Trebença), *pri Cerknem*, 77.
- Trebesch, *travnik tostran Lijaka*, 173.
- Trebesch, *gl. Trebuša*.
- Trebicz, *gl. Marin*.
- Trebitsch, *gl. Steffan*.
- Trebitsch, *ime travnika na Lijaku*, 180.
- Trebolutsch, *gl. Malutsch*.
- Trebuch, *gl. Steffan*.
- Trebulutsch, *gl. Thomas*.
- Trebusch, *gl. Trebuša*.
- Trebuša (Trebusch, Trebutsch, Tribusch), *pokrajina od Čepovanske doline proti vzhodu*, 184, 186, 188, 189. — *Lovska hiša*, 188.
- Trebutsch, *gl. Trebuša*.
- Trefancicz, *gl. Mathia*.
- Treschtschenucz, *kraj blizu Malega Otoka na Notranjskem*, 234.
- Tretiach, *gl. Niklaw*.
- Tribiann, *gl. Jarne*.
- Tribusch, *gl. Trebuša*.
- Tribuša (Trebusch), *travnik in potok na Lijaku*, 169.
- Triest, *gl. Trst*.
- *Tripin, *kmet v Plužnah*, 83.
- Trippar, *žagar ob Močilniku pri Vipavi*, 264; *kajžar v Vipavi*, 264.
- Trist, *gl. Trst*.
- *Trixiç, *kmet v Podmelcu*, 66.
- Trnje (Dorn, Dornn), *pri Pivki (Šempetru)*, župa, 231, 232, 243.
- Trnovica (Ternowetz, Ternvowez), *pri Nabrežini*, 108, 211, 213.
- Trnovo (Dorneckh), *pri (Ilirski) Bistrici*, župa, 224, 237, 238, 246, 247. — *Župnik*, 246, 247. — *Sannt Peter (farni patron)*, 248.
- Trnovo (Ternaw), *nad Gorico*, 173, 193.
- Trobicz, *gl. Steffan*.
- Trobitz, *gl. Primus*.
- Trosst, *gl. Gregor, Marco, Marin, Paule*.
- Trost, *gl. Steffan*.
- Tröst, *kmet v Gabrijah*, 150.
- Troutkitsch, *gl. Jurse*.
- Trst (Triest, Trist), 124, 131, 134, 141, 199, 212, 220, 222. — *Tržaško ozemlje*, 218, 220. — *Tržaška mera*, 124, 134, 141, 199, 214, 218. — *Samostan sv. Frančiška*, 212.
- *Trše (Tuxe), *pri Ravnah blizu Cerknega*, 80. — *Po A. Šavliju (Kronika, I, 1953, 131): Toše, zaselek med Ravnami in Želinom*. — *V ediciji teksta str. 80: »iskati v bližini cerkljanskih Raven«*.
- *Trtnik (Tercinich, Tertinich), *pri Podbrdu*, 50, 82.
- *Trus, *gl. Trušna*.
- Truscher, *gl. Jursche*.
- Trušna (Trus), *zaselek med Idrijo pri Bači in Bačo pri Modreju (prim. A. Šavli v Kroniki, I, 1953, 131)*. — *V ediciji teksta na str. 72 napačno lokalizirano s Trebušo (Tribušo)*.
- Truwtitsch, *gl. Marin*.
- Tržič (Newenmarck, Newmarckhtel, Newnmarkcht, Newnmarkchtlein), *italij. Monfalcone*, 115, 117, 191, 207, 209, 221.
- Tschackann, *gl. Jury*.
- Tschade, *posestnik v Šentoidu*, 252.
- Tschadona, *gl. Jacob*.
- Tschänpar, *kmet v Poviru*, 202.
- Tschärtschack, *gl. Primus*.
- Tschech, *gl. Blas, Tumez*.
- Tschech, *kmet v Vrabčah*, 253.
- Tschechouin, *gl. Mathia*.
- Tscheckitsch, *gl. Marin*.
- Tschernogoy, *kmet v Dupljah*, 203.
- Tschelach, *gl. Čelje*.
- Tschelacher, *gl. Migklaw, Peter*.
- Tscheledem, *gl. Juri*.
- Tschepoban, Tschepobon, *gl. Čepovan*.
- Tschermell, *gl. Andrey, Michel, Primus*.
- Tschernalditsch, *gl. Paule*.
- Tscherne, *kmet v Gabrijah*.
- Tscherne Koss, *kmet v Vrabčah*, 253; T. Kunitz, *zakupnik mitnice v Brestovici*, 211; T. Kuntschickh, *iz Brestovice, kmet v Selu*, 210.
- Tschernecz, *gl. Jacob*.
- Tschernitschach, *gl. Črniče*.
- Tschernne, *gl. Caspar*.
- Tschernne, *kmet v Hraščah*, 254; *kmet v Matenji vasi*, 231.
- Tschernne Caspar, *župan v Knežaku*, 236; T. Srepost, *župan in kmet v Knežaku*, 235; T. Vltschann, *kmet v Košani*, 226.
- Tschernutzach, *gl. Črniče*.
- Tschertschegk, *gl. Primus*.

- Tschertschegkh, *gl. Michel*.
 Tschertschell, *gl. Schimecz*.
 Tschertschekh, *na Vipavskem*, 264.
 Tscheschlioakh, *gl. Čez Lijak*.
 Tschetertkher, *gl. Mathia*.
 Tschigrolin, *kmet v Čelju*, 247.
 Tschinka, *gl. Caspar*.
 Tschogoy, *gl. Gregor*.
 Tschott, *gl. Albrecht*.
 Tschrippen, *gl. Čepno*.
 Tschuckh, *gl. Yban*.
 Tschucz, *gl. Gregor, Vido*.
 Tschuecz, *gl. Martin*.
 Tschukh, *gl. Lucas, Matia, Simon, Steffan*.
 Tschuschalicz, *gl. Peter*.
 Tschutz, *gl. Anton*.
 Tublje (Dubelach), *med Hrpeljami in Materijo v severni Istri*, 113.
 *Tucxe, *gl. Trše*.
 Tudras, *kje?*, *na Notranjskem?*, 108.
 Tular, Tuler, *gl. Juri*.
 Tulmascowicz, *gl. Tomaževica*.
 Tulmin, Tulmino, Tulminum, *gl. Tolmin*.
 Tulmina, *gl. Tolminka*.
 Tulmino, Tulminum, *gl. Tolmin*.
 Tumez, *iz Planine*, 264.
 Tumez Diwiakh, *kmet v Vrhpolju*, 258;
 T. Tschech, *kajžar v Vrhpolju*, 253.
 Tupelschakh, *gl. Peter, Yuan*.
 Turckenn, *gl. Turki*.
 Turckh, *gl. Martin, Peter*.
 Turkh, *gl. Hanns*.
 Turki (Turckenn), 153, 154, 156, 157, 169,
 209, 221, 226, 241, 244.
 Turn, *gl. Jörig*.
 Turn, *gl. Podturn*.
 Turpin, *kmet v Žabljah*, 146.
 Tuscher, *gl. Paull*.
 Tûz, *kmet v Osojanih*, 300.
 Tybein, *gl. Devin*.
 Tysetz, *kmet in lončar v kraju Staynik*,
 135.
 Tzasnegkh, *gl. Jacob, Peter*.
 Tzegainer, *gl. Juri*.
 Tzeking, des Tzekingär gueter, *v vipavskem gospostvu*, 252.
 Tzekuss, *na Vipavskem*, 264.
 Tzigainer, *gl. Juri*.
 Tzottitzsch, *gl. Jacob*.
 Ubeljsko (Ubelskh, Vbelczk, Vbelicz,
 Vbelskh, Vbelzch, Vlbliczk), *Veliko, Malo, na Notranjskem, župa*, 108, 128,
 148, 150, 235, 238, 239, 263.
 Ubelskh, *gl. Ubeljsko*.
 Uecz dacz dem Newnhaws, 120.
 Uhanje (Vchanach), *pri Ajdovščini*, 151.
 — Mlin, 151.
 Ulrik, *župan v Idriji nad Brdi, njegov oče Hermachor*, 178.
 Ungerspach, Ungerspacher, *gl. Vogrsko*.
 Ustje (Gmünd, Gmünden), *pri Ajdovščini*,
 202, 257.
 Ušje (Wawschach), *pri Gabrijah zahodno od Mirna*, 208.
 Utino, Utinum, *gl. Videm*.
 *Vachiç, *gl. Martinus*.
 Vakocha, *kmet v Ustju*, 257.
 *Valçana, *gl. Volče*.
 Vale, *kmet v Replach*, 241.
 Vale Schmid, *kmet v Narinu*, 245; Vale
 Sennschach, *kmet v Narinu*, 245.
 Valenntin, *kmet v Selu*, 210.
 Valenntin, Valentin. — V. Braua, *kmet v Vogljah*, 217; V. Celecz, *kmet v Proseku*,
 219; V. Kossowew, *kmet v Dolu*, 210;
 V. Pernaczic, *kmet v Mavhinjah*, 220;
 V. Slatnia, *v Lokavcu*, 195; V. Smid,
kmet v Tomaju, 215.
 Valentein etwenn Franczisens, 113.
 Valentin, *gl. Valenntin*.
 Vakhinin, *posestnik v Vipavi*, 264.
 *Vallarsa, 49, 52. — *Vasica Selišče ob potoku Volarniku ali Volarju med Volarjami in Kamnom na Tolminskem (A. Šavli v Kroniki I, 1953, 130). — V ediciji teksta (str. 52) lokalizirano v Volarje*.
 Valle Schrimpschock, *kmet v Hrastju*, 243;
 V. Srimschegkh, *kmet v Veliki Pristavi*,
 248; V. Srimschogkh, *kmet v Trnju*, 243.
 Vallenntin Gastgeb, 179.
 Vallenntin, *v Križu*, 195.
 Vallengnitsch, *gl. Michel*.
 Vallent Machnicz, *kmet v Vremah*, 224;
 V. Schuesster, *posestnik v Šentvidu*, 252.
 Vallentein, *kmet v Hraščah*, 234.
 Vallentin, *kmet v Črnem vrhu*, 261.
 Vallentin Krabath, *pri Sv. Martinu nad Gradiško*, 192; V. Wachael, *v Križu*, 192.
 Vallentzitz, *gl. Laure*.
 Vallicz, *gl. Liennhart*.
 Varczoga, *gl. Blas*.
 Vatoolje (Wattolach), *v Brkinih*, 202, 203,
 204.
 Vauntacz, *gl. Laure*.
 Vbelczk, Vbelicz, Vbelskh, *gl. Ubeljsko*.

- Vcania, *gl. Ybann.*
 Vchanach, *gl. Uhanje.*
 Vchetzsch, *kraj nekje na Pivki*, 263.
 Vczman, *kmet v Tomaju*, 215.
 Vdowsim, *naziv travnika na Lijaku*, 184.
 *Vechus, *kmet v Grahovem*, 67.
 Vedrian, *gl. Vedrijan.*
 Vedrijan (Vedrian), *v Goriških Brdih*, 193.
 Vogel, *Vegl, gl. Machor.*
 Veit, Veitt, Sand, *gl. Podnanos.*
 Veit Sluga, *župan v Ozrenju*, 159.
 Veit von (vom) Thurn, *član goriške plemiške rodbine Thurn*, 165, 175, 176, 177, 178, 179, 192, 195.
 Veitt, *gl. Veit.*
 Veless, *na Vipavskem*, 265.
 Velika Bukovica, *gl. Bukovica.*
 Velika Pristava, *gl. Pristava.*
 Veliki Otok, *gl. Otok.*
 Veliki Repen, *gl. Repen.*
 Venedikh Marolt, *kmet v Zemoni*, 259.
 Venzone, *gl. Pušja ves.*
 Verbaw, *perg, gl. Vrbovo.*
 Verbiach, *naziv gozda onkraj Soče pri Standrežu*, 162.
 Verbicz, *gl. Martin.*
 Verbitza, *gl. Vrbica.*
 Verbobecz, *gl. Jury.*
 Verbow, *gl. Vrbovo.*
 *Vercho, *gl. Vrh.*
 Verligiczgay, *gl. Matheus.*
 Vermiglan, *gl. Vermigliano.*
 Vermigliano (Sermoglan, Vermiglan), *pri Ronkih pod robom Krasa*, 114, 116.
 Vernberk (Wornnberg), *grad pri Beljaku*, 241.
 *Verner, *kmet v Tolminu*, 55.
 Vers, *gl. Versa.*
 Versa (Vers), *zahodno od Gradiške v Furlaniji*, 113, 117, 123, 125, 127, 167 op. 62.
 *Versina, *gl. Vrsno.*
 Vertischach, *gl. Vrtoče.*
 Verto, *kmet v Čelju*, 247.
 Vertoyb, *gl. Vrtojba.*
 Vesten (Vessten, Vestn), von (vonn) der —, *goriška plemiška rodbina*, 159, 160, 167, 183.
 Veyniczen sun, *oče Kunratov*, 115.
 Videcz, *kmet v Tomaju*, 215; *kmet v Vrbovem*, 257.
 Videcz Bratosnicicz, *posestnik v Šempasu*, 171; V. Diwiakh, *kmet v Senaboru*, 260; V. Kurigoy, *kmet v Slapu*, 255; V. Rusicz, *kmet v Mavhinjah*, 220; V. Senocko, *kmet v Proseku*, 219; V. Yesitsch, *kmet v Porečah*, 251.
 Videlsdorff, Videlstorf, *gl. Bilje.*
 Videm (Utino, Utinum), *mesto v Furlaniji*, 277, 278.
 Vidicz Selko, *kajžar v Proseku*, 219.
 Viditz, *kmet v Dolenji vasi*, 201.
 Vidmannus, *kmet v Braniku (Rihemberku)*, 302.
 Vido Stoponitz, *posestnik v Gabrovici*, 219; V. Tschucz, *posestnik v kraju Skamnitza*, 210.
 *Vidogna, *košan v Pečinah*, 72.
 Vigawen, *gl. Begunje.*
 Vigelsdorf, *gl. Bilje.*
 Vikumberk (Vinkchenwerg), *grad vzh. od Trsta*, 115.
 Vilesch, *gl. Villesse.*
 Vilip (Villip) Krabat, *kmet v Pivki (Šempetru)*, 242.
 Villalta, Villalt, *kraj in plemiški rod v Furlaniji*, 115, 280, 281. — Henricus, 280, 281. — Johannes, 113.
 Villes, Villesch, Villessina, *gl. Villesse.*
 Villesse (Göls, Vilesch, Villes, Villesch, Villessina), *jugozahodno od Gradiške v Furlaniji*, 117, 123, 167 op. 62, 221.
 Villip, *kmet v Kleniku*, 243.
 Villip Krabat, *gl. Vilip.*
 *Vinchiberch, *gl. Signech.*
 Vinckler, *gl. Lasar.*
 Vinczeti Lantscha, *kmet v Vrhpolju*, 258.
 Vinkchenwerg, *gl. Vikumberk.*
 Vipauecz, *na pristavi pri Ustju*, 257.
 Vipautschicz, *gl. Hänselin.*
 Vipava (Bipach, Vipach, Wippach), *trg, župa*, 175, 183, 203, 251, 252, 264, 265, 266. — Trg, 203, 264. — Sodnija, 266. — Grad, 251. — Fara, *župnišče*, 183, 264. — Urbar, 266.
 Vipava (Wippach), *reka*, 114, 115, 117, 157, 158, 161, 162, 176, 179, 181, 182, 208. — Most preko Vipave pri Orehoobljah, 158, 162. — Most preko Vipave pri Prvačini, 161.
 Vipava, Vipavsko, *pokrajina*. — Vipavsko, 204. — Vipavska dolina, 205. — Vipavske župe, 265, 266. — Vipavsko vino, 176.
 Vipolže (Wiplsakh), *v Goriških Brdih*, 166, 167.
 Virco (Wurkh vnder der hohen strassen), *v zahodni Furlaniji*, 193 op. 132.

- Virgil (Virgili), (*von Graben*), *vicedom in upravitelj goriške grofije*, umrl 1507, 180, 190, 253.
- Vischnauecz, *kmet v Gročani*, 253.
- Visenntin, *gl. Zuan*.
- Visenntina, *gl. Vižintini*.
- Visentin, *gl. Bartholomio, Bartholonno, Sauonn*.
- Visoko (Wissok, Wizoch, Wyzsach), *pri Šempasu*, 108, 117, 149.
- Višnje (Beichslen, Beychslen), *pri Colu*, 260.
- Vitoveljski potok, *gl. Weitnitz*.
- Vitovlje (Weytenburch, Weytenburg, Witenbvrc), *nad Šempasom*, 108, 110, 117, 149, 150.
- Vitovšče (Witobitschach), *pri Razdrtem*, 205.
- Vižintin, Vižintini (Visenntina), *zaselek v Dolu na zahodnem Krasu*, 210, 221.
- Vkhrinczi, *naziv travnika pri Grgarju*, 184.
- Vlačno (Groszwaczno perg, Klain Wlaczno perg), *gora (planina) pod Trojico jugovzhodno od Postojne*, 229.
- Vlaschim, Vlaschkina, *naziv travnika pri Grgarju*, 184.
- Vlbclzh, Vlbliczk, *gl. Ubeljsko*.
- *Vllia, *kmet v Prapetnem brdu*, 70.
- Vllicza, *iz Krmina*, 116.
- Vlreich, *gl. Ulrik, Vlrich*.
- Vlrich, *gl. Micklaw*.
- Vlrich, Vlreich. — *župan v Dolenjem Cerovem*, 167; *kmet v Grobišču*, 200; *ima zemljišče na Lijaku*, 116; *župan, kmet v Opatjih selih*, 209; *iz Rihemberka (Reyffenberg)*, 111; *V., Siliczev sin, posestnik pri Vrtočah*, 208; *kmet v Staradu*, 138; *kmet v Šepuljah*, 215; *posestnik v Ubeljskem*, 108; *župan, kmet v Voytsdorff*, 141; *kmet v Vrbovem*, 237.
- Vlrich, Vlreich. — *V. Brattusch, mlinar v Košani*, 226; *V. Dedanicz, kmet v Senadolah*, 216; *V. Kaczicz, kmet v Brestovici*, 211; *V. Lebann, v Št. Mihelu*, 174; *V., Lippov sin (Lippan sun), prebivalec v Gorici*, 111; *V. Weber, kmet v Vremah*, 225.
- Vlschalk, *iz Kasavelj*, 114.
- *Vltra Lisoncij, *villa de — —, gl. Čezsoča*.
- Vltschann, *gl. Jury, Tschernne*.
- Vlyschkonczi, *naziv travnika pri Dobravljah*, 178.
- Vmignig, *gl. Martin*.
- Vngerspach, Vngerspacher, *gl. Vogrsko*.
- Vnnder Wonnscitz, *gl. Banjšice, Spodnje*.
- Vnnder Zeraw, *gl. Cerovo, Dolenje*.
- Vnnderm Thurn, *gl. Podturn*.
- Vnngerspach, *gl. Vogrsko*.
- Vnngmg, *gl. Martin*.
- Vnter dem Prart, Vnterm Prart, *gl. Podkraj*.
- Vodopieucz, *žagar v Porečah*, 251.
- Vofier, *gl. Povir*.
- *Vogelc, *kraj ob Kamenci, potoku pri Volčah*, 49, 61, 65 (*A. Šavliju, v Kroniki, I, 1953, 151, je kraj nepoznan*).
- Voglach, *gl. Voglje*.
- Voglje (Voglach), *pri Repentabru*, 217.
- Vogrsko (Hungerspach, Ungerspach, Vngerspach, Vnngerspach), *jugovzhod. od Gorice, vas, grad, sedež plemiškega rodu, imenovanega po Vogrskem (Hungerspacher, Ungerspacher)*, 117, 124, 126, 127, 155, 156, 157, 161, 167, 172, 185, 193, 203, 220. — *Heiss (Heyss), iz Vogrskega*, 167.
- *Volar, Volarnik, *gl. Vallarsa*.
- *Volaria, Vollaria, *gl. Volarje*.
- *Volarje (Volaria, Vollaria), *med Kobari-dom in Tolminom*, 49, 53.
- Volczina, *kmet v Brjem*, 214.
- *Volče (Valčana), *pri Tolminu*, 49, 61, 64.
- Volče (Woltzach), *pri Košani*, 204.
- Volčja draga (Volsodrag, Wolczedrag), *pri Gorici*, 116, 151.
- Volčji grad (Voltzigrad, Wolffspurch), *na Goriškem Krasu*, 150, 214.
- *Voler, *kmet v Zatoľminu*, 54.
- Volian, *gl. Fogliano*.
- Volker, *iz Kanala, goriški upravnik na Spodnjem Krasu*, 127, 150, 151; *posestnik v Praproščah*, 123; *iz Prvačine*, 116.
- Volkh, *gl. Anndre*.
- Volkhmar, *gl. Michel*.
- Volkhmarin, *na Vipavskem*, 264.
- Volkhmer, *gl. Michel, Yuan*.
- Volkhmer, *kmet v Dupljah*, 259.
- Vollar, *gl. Bratosch*.
- Vollekh, *gl. Juri, Sebastian*.
- Vollekh, *na Vipavskem*, 264.
- Voltzigrad, *gl. Volčji grad*.
- Vonsarin, *gl. Johannes Foschi Vonsarin*.
- Vorauss, *kmet v župi Senabor*, 260.
- *Vorich, *kmet v Logu pri Ladri*, 62.
- *Vorichus, *kmet v Idrskem*, 64.
- *Voricus, *kmet v Doljah*, 54; *kmet v Koritnici*, 81.

- *Vorlicus, dva kmeta tega imena v Cerknem, 78; kmet v Čeplesu, 79; kmet v Koritnici, 81; kmet v Plužnah, 83; kmet v Poljubinju, 57; kmet v Šebreljah, 81; kmet v Trebenčah, 77; kmet v Trtniku, 82.
- Vortoib, gl. Vrtojba.
- Vowzitsch, gl. Juri.
- Voytsdorff, gl. Foytzdorf.
- Vpad, gl. Opade.
- Vrabče (Vrabitsch), južno od Šentvida na Vipavskem, župa, 253, 256, 265, 266.
- Vrabitsch, gl. Vrabče.
- Vran, gl. Krisse.
- Vranisch, gl. Marin.
- Vranutsch, gl. Gorse.
- Vrata (Thor), severno od Čepovana, 184.
- *Vrban, kmet v Lomu, 59; kmet v Prapetnem brdu, 70.
- Vrban, gl. Janes.
- Vrban, posestnik v župi Senabor, 261; Vrbann, kmet v Planini, 229.
- Vrban, Vrbann. — V. Babitsch, kmet v Trnju, 232; V. Czigainer, kmet v Šturjah, 257; V. Czigainer, kmet v Ustju, 257; V. Glaser, kmet v Pivki (Sempetru), 242; V. Gottschewär, kmet v Divači, 253; V. Gsell, kmet v Šturjah, 257; V. Halter, kmet v Brjem, 214; V. Machnicz, kmet v Narinu, 244; V. Marolt, v Gojačah, 191; V. Mastnigk, kmet v Postojni, 223; V. Mawritsch, kmet v Šembijah, 246; V. Mayagk, kmet v Košani, 226; V. Meseltziczsch, kmet v Senadolah, 216; V. Pawse, kmet v Mirnu, 208; V. Premerl, kmet v Vrhpolju, 258; V. Renntschacher, sodnik, 183; V. Rueprecht, kmet v Šembijah, 246; V. Salditsch, v Črnem vrhu, 261; V. Salisnigkh, kmet v Košani, 226; V. Schkapin, kmet v Senaboru, 260; V. Stocka, kmet v Tomaju, 216, 216; V. Sussalikh, župan v Pevmi, 165; V. Swetecz, kmet v Porečah, 251; V. Weber, kmet v Stari vasi, 224; V. Widmair, kmet v Cerknici, 228.
- *Vrbanus, kmet v Plužnah, 83.
- Vrbica (Verbitza), pri (Ilirski) Bistrici, 224.
- Vrbovo (Verbow), vzhodno od (Ilirske) Bistrice, 237. — Gora (planina) imenovana po Vrbovem (perg Verbow), 229.
- Vreme (Rem), ob spodnji Rēki, župa, 224, 225, 227, 238, 239. — Dolnje Vreme (Nider Rem), 225. — Gornje Vreme (Ober Rem), 225.
- Vremski Britof, gl. Britof.
- Vremšica (Remschitz, Remschutsch), gora nad Vremami, 203, 225.
- Vresewicz, kraj v bližini Branika (Rihemberka), 145.
- Vretscha, Vrettscha, na Vipavskem, 264.
- *Vrh (Vercho), pri (Šentvidski) Gori, 50, 73.
- Vrh (Niderfürch, Obernwarch), pri Braniku-Rihemberku, 145, 146.
- Vrhpolje (Oberfeld), pri Vipavi, župa, 258, 259, 266.
- Vrsa, Letitsch-epa vdova, v Erzelju, 256.
- *Vrsno (Versina), med Kobaridom in Tolminom, 49, 51, 64.
- Vrtoče (Vertischach, Werdischach), jugovzhodno od Mirna, 208, 209.
- Vrtojba (Fortoyb, Vertoyb, Toyua), pri Gorici, 112, 114, 116, 117, 151, 158. — Dolenja Vrtojba (Nider Vertoyb, Nider Vortoib, Inferior Toyfa), 107, 123, 154, 157. — Gorenja Vrtojba (Ober Fortoib, Toyva superior), 107, 153, 158.
- Vrtovin (Wartowein, Wortoweim), v srednji Vipavski dolini, 115, 150.
- Vschalkch, sin ranjkega Henrika, pisarja iz Gorice, 114.
- Vssek, gl. Osek.
- Vtrebeschudie, naziv travnika na Lijaku, 184.
- Vuofrianus, oče Hermana iz Tolmina, 281.
- Vuyach, gl. Buje.
- Vzzekch, Vzzekkh, gl. Osek.
- Wachael, gl. Vallentin.
- Wagabecz, gl. Wernhardin.
- Walabicz, gl. Marin.
- Walack, kmet v Knežaku, 236.
- Walantschutsch, gl. Georsche.
- Walicz, gl. Marin.
- Wallanndt, gl. Blass.
- Walle, kmet v Hrastju, 243.
- Wallte, kmet v Vremah, 225.
- Walsse, plemiški rod Walsee, 215.
- Walthesar Rebekkh, iz Gojač, 191.
- Waltshucz, gl. Thomas.
- Walucz, kmet v Selcu, 240.
- Wan, gl. Paule.
- Wanikh, gl. Juri.
- Warban, gl. Barbana.
- Warde, gl. Brdo.
- Ware, gl. Jannse.
- Ware, iz Selca, kmet v Gradcu, 241.
- Wariach, gl. Brje.

- Wärrkh, *gl. Barka*.
 Warlisga, Warlissk, *zakupnik mitnice v Saležu*, 218.
 Waroga, *gl. Peter*.
 Warriach, *gl. Brje*.
 Warricz, *gl. Juri*.
 Warscher, *gl. Jury*.
 Wartole Franczel, *kajžar v Proseku*, 219.
 Wartowein, *gl. Vrtovin*.
 Wasonn, *gl. Juri*.
 Wassermann-ovi *kmetje*, 215.
 Wastian Regall, *župan, v Novi vasi*, 192.
 Wastian de Tesi, *v Zdravščini*, 191.
 Wastiantschnitschitz, *v Št. Mihelu*, 174.
 Wätitz, *gl. Sthefann Watitz*.
 Watitz, *gl. Sthefann*.
 Wattala, *gl. Krisman*.
 Wattech, *gl. Jannes*.
 Wattich, *gl. Thonich*.
 Wattolach, *gl. Vatovlje*.
 Watuiach, *gl. Batuje*.
 Wawschach, *gl. Ušje*.
 Waydymall, *gl. Jury*.
 Webar, *gl. Martin*.
 Weber, *gl. Gregor, Jacob, Jerne, Marin, Martin, Vlreich, Vrbann*.
 Wechnutsch, *gl. Jury*.
 Weczel etwenn Maingosii, *iz Gorice*, 113.
 Wedawitz, *gl. Martin*.
 Weichslberger, *gl. Mathes*.
 Weinstegen, *gl. Stegovci*.
 Weissen sonntag, *gl. Bela nedelja*.
 Weitanitz, *prejkone potok, ki teče od Vitovelj (nem. Weitenburg), nad Ozeljanom*, 173.
 Wekeslaw, *kmet v Solbici*, 300.
 Wekha, *kraj pri Šempetru*, 152.
 Welczitz, *gl. Peter*.
 Welicz, *gl. Nicolaw*.
 Welkho, *gl. Marinicz*.
 Wella, *gl. Bela*.
 Welowecz, *gl. Marin*.
 Weltschutsch, *gl. Mathias, Liennhartt, Paule, Paull*.
 Wenicz Sebecz, *kmet v Nadanjem selu*, 245.
 Wenncko, *kmet v Palčju*, 241.
 Wennko, *kmet v Zagorju*, 244.
 Werdischach, *gl. Vrtoče*.
 Werkicz, *gl. Yban*.
 Wernaws, *kmet v Dolnjih Ležečah*, 226.
 Wernhardin Wagabecz, *v Gojačah*, 191.
 Wernhart, *brat Ottov iz Gorice*, 115.
 Wernhart Tuerkelein, 114.
 Wernstainer, *gl. Jorg*.
 Werricz, *gl. Mathia*.
 Weschezlau, *posestnik v Krepljah*, 108.
 Wesenisse, *ime kmetije v (ali pri) Brestovici na Krasu*, 211.
 Weskicza, *na Vipavskem*, 264.
 Wesselitsch, *gl. Jure*.
 Wesseol, *gl. Marin*.
 Wessna, *gl. Jury*.
 Westell, *gl. Marin*.
 Wewondreer, *gl. Marin*.
 Weytenburch, Weytenburg, *gl. Vitovlje*.
 Wicharda, *gl. Mathes*.
 Widecz, *kmet v Šmihelu*, 234; *kmet v Ubelskem*, 148.
 Widecz Sodar, *mlinar v (Ilir.) Bistrici*, 237.
 Widetz, *kmet v Pregarjih*, 153.
 Widmair, *gl. Juri, Vrbann*.
 Widmer, *gl. Martin*.
 Widmer, *kmet v Počeku*, 232.
 Wilicogna, *kmet v Plužni*, 278.
 Wilhalm, *kmet v Doberdobu*, 213.
 Wilhalm von Lausenpach (*verjetno Laužnik pri Šempetru blizu Gorice*), 116.
 Wilhalm, *iz Prvačine*, 116.
 Willa, *gl. Gregor*.
 Windisch, *gl. slovensko*.
 Wingey, *gl. Jacob*.
 Wiplsakh, *gl. Vipolže*.
 Wippach, *gl. Vipava*.
 Wirt, Wirtt, *gl. Ambross, Crisman*.
 Wisoda, *gl. Jannes, Janns, Michel*.
 Wissok, *gl. Visoko*.
 Witenbvrrh, *gl. Vitovlje*.
 Witobitschach, *gl. Vitovšče*.
 Wittes, *gl. Bitež*.
 Wizoch, *gl. Visoko*.
 Wlcong, *posestnik v Biljah*, 107.
 Wlreich, *kmet v Brjah*, 258; *župan, kmet v Foytzdorf*, 134; *kmet v Hårdlein*, 262.
 Wlreich Altendarffer, *mlinar v Planini*, 255; *W. Koboll, plačuje od mlina v Planini, na Vipavskem*, 255, 265; *W. Letitsch, kmet v Planini, na Vipavskem*, 254, 265; *W. am Puechen, kmet v Senaboru*, 260.
 Wlrich Ralecz, *na Vipavskem*, 265.
 Wlscina, *kmet v Krepljah*, 108.
 Wobekh, *gl. Paule*.
 Wodabiuecz, *gl. Mathia*.
 Wodapibecz, *gl. Thomas*.
 Wodapibetz, *gl. Peter*.
 Wodapiuecz, *gl. Blass, Mathia*.
 Wogatecz, *gl. Ibann*.

- Wogateczi, *posestniki (kmetje) v kraju Rybyach*, 212.
- Wogaticz, Wogatitz, *gl. Juri, Marin, Thoman*.
- Wogatitzi, *v Križu*, 215.
- Wogin, 110.
- Wogonitsch-eva *kmetija v Ivanjem gradu*, 214.
- Wolczedra, *gl. Volčja draga*.
- Wolczina, *župan, kmet v Gabrijah*, 150.
- Wolffgang Bebar, *na Vipavskem*, 264.
- Wolff(g)anngk, *richter, kmet v Postojni*, 223.
- Wolffspurch, *gl. Volčji grad*.
- Wolfharde, 126.
- Wolfhart, *posestnik kmetije v Solkanu*, 111.
- Wolfl, *posestnik zemljišča v Gorici*, 115.
- Wolkacz, *kajžar v Šentmihelu*, 149.
- Wolkas, *kmet v Zagorju*, 244.
- Wolkh, *gl. Andre*.
- Wolreich Wukitsch, *kmet v Ložah*, 256.
- Wolrich, *kmet v Resiutti*, 298, 299.
- Wolricus, Sanctus, *gl. Sv. Urh*.
- Wolricus, *uxor domini Wolrici, v Branici*, 302.
- Wolricus, *magister, v Resiutti*, 299.
- Wolmannus, 110.
- Wolschicz, Wolschitz, *kmet v Pasjaku*, 138, 145.
- Wolslacher, *kmet v Vrhu*, 146.
- Wolsodrag, *gl. Volčja draga*.
- Woltz, *mlinar v Vremah*, 224.
- Woltzach, *gl. Volče*.
- Wonzina, *kmet v Popiru*?, 144.
- Wonschicz, Wonschitz, *gl. Banjšice*.
- Woria, *gl. Micklaw*.
- Worlicus, *iz Soffumberga (Sorphimberch)*, 277.
- Wornnberg, *gl. Vernberk*.
- Wortowein, *gl. Vrtovin*.
- Wosiakh, *gl. Paule*.
- Wotuiach, *gl. Batuje*.
- Wranutsch, *gl. Gorse*.
- Wratoga, *iz Oseka, kajžar v Šentmihelu*, 149.
- Wratulín, *kmet v Visokem*, 149.
- Wratus, *kmet v Gabrijah*, 150.
- Wrestubicz, *gl. Brestovica*.
- Wrezzowitz, *gl. Brezovica*.
- Wrkhicz, *gl. Mathia*.
- Wrzan, *gl. Primus*.
- Wuchell, *gl. Michell*.
- Wuczel, *gl. Thonich*, 175.
- Wuiach, *gl. Buje*.
- Wukawicz, *gl. Bukovica*.
- Wukitsch, *gl. Mclaw, Wolreich*.
- Wulcana (Wulchana), *župan, kmet v Vitooljah*, 150.
- Wulffing etwenn Sanculms sun, *v Devinu*, 112.
- Wulina, *gl. Jerney*.
- Wulkona, *kmet v Žabljah*, 146.
- Wulle, *v župi Šentvid*, 252.
- Wultschina, *v Gabrijah*, 256.
- Wuncz, *des Wunczen gueter, posestnik v Gorenjem Cerovem*, 122.
- Wunschicz, *gl. Peter*.
- Wunsthaller, *kmet v Mali Pristavi*, 246.
- Wurbass, *gl. Liehart*.
- Wurischitz, *kmet v župi Kopriva-Štanjel*, 254.
- Wurkh, *gl. Virco*.
- Wurtzel, *gl. Blas*.
- Wüschnogkh, *gl. Janns*.
- Wustalk, *kmet v Mali Pristavi*, 246.
- Wutin, *gl. Lucas*.
- Wutinach, *gl. Batuje*.
- Wyzsach, *gl. Visoko*.
- Yassen, *gl. Jasen*.
- Yban, *gl. Gibann, Iwann*.
- Yban, Ybann. — *Kmet v Brjah*, 114; *kmet v Gorjanskem*, 214; *kmet v Jasenu*, 247; *kmet v Palčju*, 241; *upravník v Rihemberku*, 121, 128; *kmet v Rodiku*, 145 (tudi Gibann); *oče Martina Pogaticza, kmet v Rubijah*, 212; *kmet v Sušici*, 248; *župan, kmet v Tatrach*, 141; *dva kmeta tega imena v Zagorju*, 244.
- Yban, Ybann. — Y. Clemenntzitz, *župan v Dolenji Vrtojbi*, 154; Y. Gocz, *kmet v Skopem*, 215; Y. Klade, *kmet v Pivki (Sempetru)*, 242; Y. Koblar, *kmet v Trnju*, 231; Y. Lewtschacher, *kmet v Košani*, 226; Y. Lucan, *župan, kmet v Košani*, 226; Y. Sambssann, *kmet v (Ilirski) Bistrici*, 237; Y. Sambsson, *kmet v Trnovem*, 238; Y. Scylycz, *kmet v Trnju*, 243; Y. Setmackh, *kmet v Rubijah*, 212; Y. Stopper, *mlinar v (Ilirski) Bistrici*, 237; Y. Tschuckh, *kmet v Rubijah*, 212; Y. Vcania, *kmet v Trnju*, 232; Y. Werrickcz, *v Križu*, 175.
- Ybangrad, *gl. Ivanji grad*.
- Ybanncz, *gl. Matheus*.
- Ybans sun, *gl. Stephan*.
- Ydria, *gl. Idrija*.

- Ydria ob Egken, *gl. Idrija nad Brdi*.
 Ydricza, *gl. Idrija, Idrijca*.
 Yepnicz, *gl. Japnišče*.
 Yerney, *kmet v Ustju*, 257.
 Yesitsch, *gl. Videcz*.
 Yeycze, *posestnik v Slapu*, 256, 265.
 Ysnicz, *gl. Soča*.
 Yuan Tupelschakh, *kmet v Planini*, 255;
 Y. Volkhmer, *kmet v župi Kopriva-Štanjel*, 254.
 Ywan Boschitsch, *kmet v Planini*, 255; Y. Figel, *kmet v Hårdlein*, 262; Y. Khinkh, *kmet v Vrabčah*, 253; Y. Krainecz, *v Erzelju*, 256.
- Zabrdo (Sawirda), *danes Majnica, pri Gradiški ob Soči*, 125, 126.
 Zabrdó (Sabarde), *pri Zalogu blizu Postojne, danes tamkaj ledinsko ime Na brdu*, 231.
 Zacharia, *posestnik v Nabrežini*, 211.
 Zadroc, *gl. Čadrg*.
 *Zadroch, *gl. Čadrg*.
 Zagebenom, *mogoče Zagora, pri Plaveh ob Soči*, 109.
 Zagolič (Sagolitsch), *pri Colu*, 260.
 Zagomila (Zagomilo), *jugovzhodno od Plavi*, 109.
 Zagomilo, *gl. Zagomila*.
 Zagor, *gl. Zagorje*.
 Zagora, *gl. Zagebenom*.
 Zagorje (Sagariach, Zagor), *pri Grgarju*, 110, 187.
 Zagorje (Hynderperg, Hynnderperg), *pri Knežaku na Notranjskem*, 243, 244, 249. — *Mitnica*, 244.
 Zagrad (Sagrud), *italij. Sagrado, pri Tržiču (Monfalcone)*, 123.
 *Zakrije (Sacry, Satry), *pri (Šentvidski) Gori*, 49, 68.
 *Zakriž (Sacris, Sacrys), *pri Cerknem*, 50, 78, 85. — *Jachop de Sacris*, 85.
 Zali hrib, *prej Dornberg, vas v Vipavski dolini (Dorenberch, Dorenberg, Dornberch, Dornberg)*, 116, 121, 128, 130, 147.
 Zalkonn, *gl. Solkan*.
 Zalog (Sallog, Salog), *pri Postojni*, 200, 224, 231, 263.
 Zalošče (Salaczsach, Salatschach), *pri Zalem hribu (Dornbergu)*, 128, 147.
 Zapuže (Sapulsach), *pri Ajdovščini*, 265.
 Zarečica (Saretschitza), *pri (Ilirski) Bistrici*, 237.
- *Zaslap (Çaslap), 54. — *A. Šavli (Kronika I, 1953, 130): bivša Podorehova kmetija v Vodilovem pobočju med Doljami in Zatulminom, danes tam ledinsko ime Zaslap. — V ediciji teksta str. 54 napačno lokalizirano v Zaslap, planino pod Krnom.*
 *Zatulmin (Subtulmin, Sultulmin), *pri Tolminu*, 49, 54.
 Zatulmin (Sub Tulmino), *pri Tolminu*, 277, 281.
 Zawtt, *gl. Sveto*.
 Zdess, *posestnik Sub castro*, 108.
 Zdravščina (Drämbschina, Dramslach), *ob Soči blizu Gradiške, italij. Sdraussina*, 123, 191.
 Zeiller, *gl. Petter*.
 Zelkan, Zelkon, Zelkonn, *gl. Solkan*.
 Zelše (Elsach), *pri Rakeku*, 230, 238.
 Zemon (Semel), *pri (Ilirski) Bistrici*, 237. — *Dolenji Zemon (Nidersenell)*, 247. — *Gorenji Zemon (Obersemel)*, 248.
 Zemona (Semelnu), *pri Vipavi*, 259, 265.
 Zepawauicz, *gl. Augustin*.
 Zeraw, *gl. Cerovo*.
 Zerna, *kmet v Vrhu*, 145.
 Zernägo, *kmet v Vresewicz*, 145.
 Zernigoy, *kmet v Beli (Reziji)*, 299.
 Zernoucha, *kmet v Resiutti*, 298, 299.
 Zernutsch, *gl. Črniče*.
 Zertwes, *gl. Čvetraž*.
 Zessermon, *gl. Gregor*.
 Zesta, na — *ime travnika pod Loko pri Strani (Kromberku)*, 164.
 Zetwer, *gl. Märin*.
 Zigolt, *gl. Matheus*.
 Zgonik (Swonickh), *severno od Proseka*, 218, 220, 221.
 Zgornja vas, *gl. Cerknica*.
 Zgornje Banjšice, *gl. Banjšice*.
 Zilgin, *gl. Čiginj*.
 Zimerman, *gl. Jacob*.
 Zirknicz, Zirgknicz, *gl. Cerknica*.
 Zirolach, *gl. Cerovlje*.
 Zischko, *gl. Jerney des Zuan — sun*, 209.
 Zisslian, *gl. Sestljan*.
 Zlatin, *gl. Slatna*.
 Zlemenom, *sub —, gl. Sleme*.
 Zluga, *gl. Mathia*.
 Zobacz, *gl. Michel*.
 Zobelstainer, 117.
 Zobodin, *posestnik v Batah*, 109; *kmet v Ravnici*, 115; *posestnik v Solkanu*, 109; *kmet v Solkanu*, 115.

- Zobvozlau, *posestnik v Ubeljskem*, 108.
 Zoll, *gl. Steffan*.
 Zowiza, 110.
 Zowodin, *gl. Sovodnje*.
 Zozin, *kmet v Zgoniku (ali Saležu)*, 218; *kajžar prav tam*, 218.
 Ztanco, *posestnik v Bukovici*, 108; *posestnik v Šempetru*, 107.
 Ztaney, *posestnik v Strani*, 109.
 Ztanossa, *posestnik v Gorenji Vrtojbi*, 107.
 Ztoian, *posestnik v Vitoopljah*, 108.
 Ztoyan, *posestnik v Gorah*, 109; *dva posestnika tega imena pri Sv. Urhu v Branici*, 110.
 Ztoymer, 110.
 Zuan, *gl. Zischko*.
 Zuan Visenntin, *kmet v Dolu*, 210.
 Zuban, *kmet v Dolenjah*, 149.
 *Zucco, *furlanski plemiški rod (milites de Sacho)*, 52, 62.
 Zuccola, Zucula, *furlanski plemiški rod*, 279, 280, 281. — *Johannes*, 279, 280, 281.
 Zustoll Mulicza, *krčmar, kajžar v Proseku*, 219.
 Zuzdu, *kmet v Šempetru*, 280.
 Zvoba, *posestnik pri Sv. Urhu v Branici*, 110.
 Zvoban, *posestnik v Hraščah*, 108; *posestnik v Trnovici*, 108; *posestnik pri Sv. Urhu v Branici*, 110.
 Zwetetz, *posestnik v Lohki*, 109; *posestnik v Mrčinjah*, 109.
 Zwetin, *posestnik v Visokem*, 108.
 Zwetina, *posestnik v Sovodnjah*, 107.
 Zwetko (Czwetko), *kmet v Staradu*, 145.
 Zwetko Koss, *kmet v Št. Danielu*, 230; *Z. Smid, kmet v Tomaju*, 216.
 Zwetnia, *kmet v Nadanjem selu*, 245.
 Zwetnitsch, *gl. Michell*.
 Zwomitsch, *gl. Michell*.
 Zymmerman, Zymmermann, *gl. Gorse, Martin, Mathias*.
 Zyrgkniczer see, *gl. Cerkniško jezero*.
 *Zabče (Sabicha), *pri Tolminu*, 49, 56.
 *Zabče (Sabulçach), *blizu Bukovega*, 50, 74.
 Žablje (Chrotenhulb, Chrotenhulben, Crotenvlwen, Krotenhulben, Krottenhulben, Sablach), *Velike, Male, pri Križu blizu Ajdovščine, župa*, 108, 129, 146, 151, 176, 177, 257, 258, 265.
 Ždrinica (monte de Inderniza), *planina in gora v Reziži*, 306.
 *Želin (Çilglino), *pri Cerknem*, 81.
 Žirje (Syriach), *pri Sežani*, 202, 216, 217.
 Žitniki (die Schittnikh), *kmetje v Šturjah*, 257.
 Žrd, *gl. Sart*.

STVARNI IMENIK

- *abbatissa, *opatica*, 60. — *Prim.* opatica.
 *abitantia, *fevd*, na katerem imejitelj prebiva, 57.
 abt, *opat*, 207. — *Prim.* opat.
 acher, aekcher, akcher, ekchaer, ekcher, njiva, njive, 111, 112, 116, 125, 129, 147. — *Prim.* ager, campus, njiva, veld.
 ackhergelt, *denar za njive*, 174. — *Prim.* akcherzins.
 adl, *plemstvo*, *plemiško sodišče*, 181, 185, 190. — *Prim.* plemstvo.
 *advocacia, *odvetništvo*, 75; ius advocacie, ius advocatie, ius advocacionis, ius advectionis, *odvetniška pravica*, *odvetščina*, 52, 57, 60, 68, 69, 70, 72. — *Prim.* odvetščina, ius advocacie, vogtei.
 advocacia, advocatia, lauocacia, *odvetništvo*, 107, 110, 306. — *Prim.* ius advocacie, odvetništvo, vogtei.
 aekcher, *gl.* acher.
 ager, njiva, 298, 299, 300; agri exstirpati, agri roncati, *izkrčene njive*, 298, 301. — *Prim.* acher, campus, njiva, veld.
 agler, *oglejski denar*, 199, 200. — *Prim.* march (markch).
 agnelli, agniellii, agnielly, *jagnjeta*, 303, 304, 305. — *Prim.* jagnje, lamb.
 *agnus, *jagnje*, 51. — *Prim.* kot zgoraj.
 agnus, *jagnje*, 276, 277, 278, 280, 298—302. — *Prim.* kot zgoraj.
 agri exstirpati, agri roncati, *gl.* ager.
 aier, ayer, ayr, *jajca*, 118—150, 199, 200. — *Prim.* jajca, ova.
 akcher, *gl.* acher.
 akcherzins, *činž za njive*, 125. — *Prim.* akhergelt.
 albenzins, *činž za planine*, 182.
 allter frischung, *gl.* frischung.
 alpes, in alpe, *gore*, *planine*, 116. — *Prim.* gepirg, gore, mons, monte, perg.
 ambt, ampt, *urad*, 118, 121, 122, 127, 128, 130, 131, 140, 151, 152. — *Prim.* urad.
 ambthaus, *uradno poslopje*, 190.
 ambtman, amptman, amptmann, *upravnik*, 118, 121, 122, 128, 129, 130, 131, 200, 240. — *To kar župan*: 135, 138. — *Prim.* upravnik.
 amtschreiber, *uradni pisar*, 256.
 ampt, *gl.* ambt.
 amptman, amptmann, *gl.* ambtman.
 Ana, sv., *termin* (26. julija), 163.
 Andrej, sv., *termin* (29. novembra), 214.
 anger, *travnik*, 112. — *Prim.* pratum, travnik, wise, wismat.
 animally, *živali*, 305, 306.
 annona, anona, *žito*, 276—280, 301, 302. — *Prim.* biauē, bladum, getraid, traid, *žito*.
 *anona, *žito*, 51—58, 60, 61, 62, 64—79, 81. — *Prim.* kot zgoraj.
 ansacz, *nasad*, 257.
 anschnit, ansnit, *žetev*, 241, 242, 244. — *Prim.* žetev.
 ansлаг, *odmera davka*, 120.
 Anton, sv., *termin* (17. januarja), 260.
 apelacija, 153, 154, 156, 158, 164, 167, 171, 173, 177, 178, 179, 181, 183, 185, 187, 189 do 194, 222.
 *apes, ratio apium, *čebele*, *dajatev čebel*, 53, 56, 58, 59, 60, 62, 66—83.
 apno, 224.
 aptus (pisti), *šop* (strtega lanu), 278.
 armbrust, *samostrel*, 132.
 asrecht, azzrecht, assgellt, assgelt, *spinjska paša*, *žir*, *žirnina*, 137, 204, 208, 210, 211, 213, 214, 218. — *Prim.* ass, assgelt, pabulum, puchach, *žir*, *žirnina*.
 ass, azz, *spinjska paša*, *žir*, 137, 213, 261. — *Prim.* kot pri asrecht.
 assgellt, assgelt, *gl.* asrecht.
 assumptio sancte Marie, *termin* (15. avgusta), 279, 280. — *Prim.* veliki šmaren, vnser frauen tag im augst.
 *avena, *oves*, 85. — *Prim.* haber, oves.
 awzgebpuh, *knjiga za izdatke*, 130.

- ayer, ayr, *gl.* aier.
 azima, *neokvašen kruh*, 279, 301, 302.
 azz, *gl.* ass.
 azzrecht, *gl.* asrecht.
- Banner, *prapor*, 207.
 Baptista, *gl.* Johannes.
 barkaš, 207.
 bela nedelja, *gl.* nedelja bela.
 beliči, *vrsta denarja (fenig)*, 182.
 behulzung, *sečnja lesa, pravica do sečnje lesa*, 182. — *Prim.* les.
 beneny, *posest*, 306.
 bera, *gl.* collecta, colta.
 bestia, bestiae, *žival, zlasti govedo*, 267, 277, 300.
 *bestia (in festo) sancti Jacobi, *žival, ki so jo dajali o Jakobovem (25. julija)*, 51, 64.
 *bestia cum lactantio (latantio, lattantio), bestia cum lacte, *žival s sesajočim mladičem*, 51, 52, 58—62, 64—83.
 *bestia cum (ali sine) nasentem, *žival z mladičem, ki bo rojen*, 64, 65.
 *bestia sancti Petri, *žival, ki so jo dajali o Petrovem (29. junija)*, 51.
 *bestia poluice, bestia polvicarum, pro bestiis duabus que appellantur bestiam polvicarum, pro duabus bestiis qua appellantur poluice, *polovica — živali?* 64, 65. — *Prim.* razlago na str. 30.
 *bestia pro quoquina, *žival za kuhinjo*, 51—83.
 *bestia pro vino, *žival namesto vina*, 51, 52, 56, 58, 59, 60, 62, 66—71, 73—83.
 biaeue, biauy, *žito (italij. biade)*, 304, 305. — *Prim.* bladum, decima.
 bik, 222.
 binkošti, *termin*, 182, 183, 186, 188. — *Prim.* pentecosten, phingsten.
 birič, biriči, 160, 175, 176, 180, 186, 188, 219, 220. — *Prim.* schêrg.
 bladum, *žito*, 278. — *Prim.* annona, biaeue, decima, getraid, traid, *žito*.
 blago, živo in mrtvo, *gl.* bona viva et mortua.
 bob, 180, 245, 250; bob desetinski, 176. — *Prim.* pon.
 boleznî kužne, 226.
 *bona viva et mortua, *živo in mrtvo blago*, 51.
 božič, *termin (25. decembra)*, 154, 175, 179, 190, 212, 213, 214, 218, 227, 230, 233, 264.
 bracium, braçium, *ječmen*, 289, 299. — *Prim.* braxe, ječmen.
 *braida, *brajda*, 55.
 brajda, brajde, brayden, wrayden, 111, 116, 125, 151, 155, 158, 161, 162, 164, 170, 185, 187, 209, 210, 221. — *Prim.* braydenzins, smet.
 *brasacullus, brasadollus, *bržola*, 53, 56, 58, 66—72, 74, 78, 81. — *Prim.* denarii in op. 99 na str. 30.
 brasina, *bržola*, 276, 277. — *Prim.* str. 272.
 bratovščina, *gl.* pruderschafft.
 braxe, braxo, *ječmen*, 303, 304, 305. — *Prim.* bracium, ječmen.
 braydenzins, *činž od brajde*, 125. — *Prim.* brajda.
 breme, *gl.* incargo.
 brenta, *gl.* prenttenn.
 brief, pismo, listina, 120, 131. — *Prim.* pismo.
 brief, versigelter, *zapečateno pismo*, 119, 130.
 brisching, *napačno mesto* frisching.
 britof, *ograjen prostor okoli cerkve*, 166, 169, 170, 212. — *Prim.* freithof, sodstvo.
 brod, 223. — *Prim.* schef.
 brotula, *šop, mera zlasti za lan (brotula lini)*, 278, 280, 281. — *Prim.* chechlig, povesmo, zehling.
 brukhen, *most*, 160. — *Prim.* most, ponte.
 brv, 172, 194.
 bržola, *gl.* brasacullus, brasina, denarii.
 buča, *mera zlasti za vino*, 169, 175, 220. — *Prim.* wundschen.
 bukov gozd, *gl.* puchach.
 burg, burgen, *trg oziroma utrjen kraj, še danes burg*, 206. — *Prim.* str. 206, op. 2.
 burger, tržan, tržani, 223.
 burgerschaft, *gl.* gemain burgerschaft.
 burkhfrid, *grajsko pomirje*, 176, 194. — *Prim.* pomirje grajsko.
- *Calcifes, calcifex, *čevljar*, 60, 70. — *Prim.* čevljar, schuesster.
 *calina, *kokoš*, 63. — *Prim.* gallina, kokoš.
 campi pustotarum, *njive v pustotah*, 280. — *Prim.* pustota.
 *campus, *njiva*, 56, 57, 63, 64, 66, 84. — *Prim.* acher, ager, njiva, veld.
 canalle, *dolina*, 304.
 canczler, *kancler*, 128.
 canipa, *vinska klet*, 281. — *Prim.* gelatt, keller, klet.
 capitl, *kapitelj*, 171, 176. — *Prim.* kapitelj.

- *capitulum, *kapitelj*, 69.
 *capo, *kopun*, 56. — *Prim.* chappawn, kopun.
 *capra, *koza*, 50.
 carnes, ratio carnum, *dajatev mesa*, 302. — *Prim.* fleischrecht, meso.
 *carnes curie, *meso za dvor*, 51—55, 61, 65, 66, 68, 70, 72, 75, 77, 78, 81—83. — *Prim.* fleischrecht, meso.
 *carnisprivium, carnisprivii festum, *pust, termin*, 51, 64; servitium carnisprivii, *služnost o pustu*, 50. — *Prim.* fasnacht, pust, vaschang, vaschnacht.
 carnisprivium, *pust, termin*, 279, 301, 302; servitium carnisprivii, *služnost o pustu*, 276, 277. — *Prim.* fasnacht, pust, vaschang, vaschnacht.
 carta, *listina*, 306.
 casaria, caxaria, chasaria, *sirarna*, 278, 304.
 *caseus, casei, *sir, siri*, 50—54, 56—84; caseus pro fictu, 84; caseus pro honore, 84; casei in festo sancti Michaelis, 51; caseus medius, 54, 65. — *Prim.* chaes, formaglio, sir.
 caseus, *sir*, 276, 277, 278, 298—301; caseus magnus, 278. — *Prim.* kot zgoraj.
 *castradus, castratus, castronus, *koštrun*, 51, 58, 69, 71, 77, 78. — *Prim.* koštrun, mesnica castratorum, molto.
 castronus, *koštrun*, 276, 277, 278. — *Prim.* kot pri castradus.
 castrum, *grad*, 107, 281. — *Prim.* geslos, grad, haus, schloss, vest.
 cauallo, *gl.* fery.
 caxaria, *gl.* casaria.
 cebre, zeber, 298, 299, 303, 304, 305. — *Prim.* o tej besedi na str. 291.
 cela kmetija, *gl.* kmetija.
 celi plug, *gl.* pflug.
 *census, *činž*, 51, 53, 73. — *Prim.* czins, činž.
 census, *činž*, 281, 298, 299, 302. — *Prim.* kot zgoraj.
 cerkev, 210, 211, 214, 218, 222; *cerkev farna*, 226. — *Prim.* ecclesia.
 cerkovnik, *gl.* mesner.
 cerkveni oskrbnik, *gl.* kirchenkeller.
 *cervesa, *pivo*, 53, 56, 58, 60, 66, 67; denarii pro cervesa, *gl.* denarii.
 cesar, 176, 178, 195, 248, 249.
 cesta, 164, 165, 259.
 chacheln, *pečnice*, 120.
 chaes, ches, käs, *sir*, 134, 141, 148, 250. — *Prim.* caseus, formaglio, sir.
 chappawn, *kopun*, 125—127. — *Prim.* capo, kopun.
 chasaria, *gl.* casaria.
 chaully, *gl.* fery.
 chauffmaz, chauffmez, chauffmezz, chaufmes, chaufmez, chaufmezz, chawffmacz, chawffmez, chawfmezc, chawfmez, chufmez, kauffmezc, kauffmes, kaufmezc, kaufmes, kaufmess, kaufmez, *kupna mera*, 118—135, 137—141, 143, 147, 148, 160, 205, 245. — *Prim.* mera kupna.
 chechlig, *povesmo*, 138. — *Prim.* povesmo, zehling.
 ches, *gl.* chaes.
 chicz, chiczer, chiczzer, *chiezzer, kozliček, kozlički*, 121, 122, 124—130, 145—150. — *Prim.* edus, kozlič, kozliček.
 chinchorn, chinthorn, chintkorn, kintchorn, kintkorn, *semensko žito*, 121 do 130, 151.
 chirchtag, kyrchtag, *proščenje, opasilo*, 118, 249. — *Prim.* proščenje.
 chnêcht, *hlapec*, 120. — *Prim.* hlapec.
 chorb, karb, karibp, karp, korb, korpp, koschan, *košanja, kajža*, 149, 152, 156, 178, 191, 211, 216—219, 252, 255, 257. — *Prim.* cosania, kajža, koschan, košanja.
 chubel, *kiblja*, 208. — *Prim.* kubel.
 chuchenfrisching, kuchenfrisching, *prašiček za kuhinjo*, 122, 126, 127. — *Prim.* frisching.
 chuephenning, chwphening, *denar za kravo*, 119, 137. — *Prim.* denarius pro vacca, ratio vacarum.
 chuerecht, hwerecht, kuerecht, *pravica za kravo*, 138, 143, 144, 148. — *Prim.* chuephenning.
 chufmez, *gl.* chauffmaz.
 chursner, khürsner, khürssner, kursner, *krznar (tudi priimek)*, 135, 141, 237, 249, 264.
 chwerecht, *gl.* chuerecht.
 chwphening, *gl.* chuephenning.
 *cifus, *čaša (lesena)*, 54. — *Prim.* čaša, scipfus.
 cisterna, 219, 222.
 civilne zadeve, 176, 181, 183, 185, 193.
 clericus, *klerik*, 280.
 *collecta, *colta, bera, dajatve*, 55, 62.
 colto, *bera, dajatve*, 304.
 confin, *meja*, 190.
 contrata, *okraj, ulica*, 276, 278.
 comes, *grof*, 278. — *Prim.* conte, grof.

- comitatus, pro comitatu, *vrsta dajatve*, 278.
- comune, *občina*, 303, 304, 305. — *Prim.* gemain, občina.
- conte, *grof*, 306. — *Prim.* comes, grof.
- *cosania, *košanija*, 56, 57, 58, 60, 61, 63, 66, 70, 72, 78. — *Prim.* chorb, koschan, košanija.
- cruenta, *poboj, pri katerem je prišlo do preliivanja krvi*, 278.
- cultus mansus, *gl. mansus*.
- cunzi, *vedra*, 192. — *Prim.* kunschen, vedro.
- *curia, *dvor*, 54, 56, 63, 84. — *Prim.* curtina, dvor, hof; carnes curie.
- curia, *dvor*, 107, 281; curia dimidia, 109. — *Prim.* kot zgoraj.
- currus, *voz*; currus feni, *voz sena*, 276, 277; currus lignarum (lignorum), *voz lesa*, 279, 280, 281; currus perticarum, *voz količevja*, 279, 280. — *Prim.* voz, voz lesa, voz sena, voziti.
- curtina, *dvor*, 281. — *Prim.* curia, dvor, hof.
- custodes, *čuvaji (v vinogradih)*, 280. — *Prim.* čuvaji, saltner.
- czehend, czechent, czhent, zehennd, zehenndt, zehent, *desetina*, 112—116, 119, 125, 129, 131, 133—139, 145—148. — *Prim.* desetina.
- czechentemper, *desetinsko vedro*, 252, 256, 258.
- czechentgetraid, czechent von dem getraid, *desetinsko žito, desetina od žita*, 118, 128. — *Prim.* žito desetinsko.
- czechentwein, *desetinsko vino*, 120. — *Prim.* vino desetinsko.
- czimmermann, zymmerman, zymmermann, *tesar (tudi priimek)*, 223, 228, 261. — *Prim.* tesar.
- czins, czinss, zinns, zins, *činž*, 121, 125, 131, 147, 190, 199, 201, 204, 205, 262. — *Prim.* census, činž.
- czinswein, zinswein, *činžno vino*, 121, 128, 129. — *Prim.* vino činžno.
- czhent, *gl. czechend*.
- Čast, *gl. honor*.
- čaša (*navadno vina*), 154—162, 164—166, 168, 171, 172, 177, 179—183, 214. — *Prim.* gifus, scipfus.
- čebele, *gl. apes, desetina*.
- čebelji panji, *gl. desetina*.
- čeber (*navadno vina*), 155, 161, 173—178, 221, 222, 251, 252, 253, 255—259, 265, 266.
- čep veliki, 168, 175.
- četrti del, četrtina (*pri desetini*), 225, 227, 231, 241, 243—248. — *Prim.* quartes, vir-tail.
- četrti snop (*pri desetini*), 231.
- četrtina od mladine, — od žita, 219.
- četrtinska kmetija, četrtina kmetije, *glej* kmetija.
- čevljar, 206. — *Prim.* calcifes, schuesster.
- čevlji klobučevinasti, *gl. filczschuech*.
- činž, činži, 152, 154—158, 160—167, 169—172, 174—186, 189, 190, 193, 195, 201—204, 208, 211, 213, 214, 217, 219—221, 224—227, 229, 233, 238, 240, 244, 248, 250, 253—255, 257, 258, 260, 264, 265; činž od brajde (*glej* braydenzins); činž denarni, 266; činž kapiteljski, 174; činž polni, 234, 244, 261, 262; činž stari, 232; činž žitni, 190, 225. — *Prim.* census, czins, voziti,
- činžman, 167.
- činžna pojezda, *gl. pojezda činžna*.
- činžnik, činžniki, 161, 171, 183, 195, 216. — *Prim.* zinsman.
- činžnik knezov, 171, 185.
- činžno vino, *gl. czinswein, vino činžno*.
- činžno žito, *gl. žito činžno*.
- čreda, *gl. živina*.
- čuvaj gozdni, *gl. forstknecht*.
- čuvaj vinogorski, *gl. saltner*.
- čuvaji (v vinogradih), 181. — *Prim.* custodes, saltner.
- Dac, 186, 194, 207, 218, 220; dac od olja, 222; dac od rib, 222; dac od soli, 194, 222; dac od vina, vinski dac, 207, 221. — *Prim.* daczie, tacz.
- daczie, *dac*, 127. — *Prim.* dac, tacz.
- dajatev za lov, *gl. jägerrecht*.
- dajatve, *gl. collecta, colta*.
- dar, darovi, *gl. xenium*.
- darff, *gl. dorf*.
- davek, 156—158, 160, 162, 164, 166, 169, 178, 181, 193, 194, 233, 250, 257; davek redni, urbarialni, 238, 265. — *Prim.* anslag, steur.
- davek obči, *gl. steur*.
- debla, *gl. stökh*.
- *decania, *dekanija*. — *Gl.* Bovec, 50, 84; Cerčno, 50, 73; Ciginj, 49, 52, 61, 63; Ladra, 49, 52, 62; (Šentvidska) Gora, 49, 65; Tolmin, 49, 51, 52, 61.
- *decanus, *dekan*, 51.

decanus, *dekan*, 281.

decima, *desetina*, 280, 298, 299, 302, 306. — *Prim.* czechend, desetina.

*decima bladi, *desetina od žita*, 54. — *Prim.* desetina od žita, getraidzehent, kornczehent.

decima (decimy) delli (delly) biauy, *dese-tina od žit*, 304, 305, 306; decima grani, *desetina od žita*, 302; decima lini, *dese-tina od lanu*, 280, 302; decima delli nas-senti (nassenty), *desetina od živali, ki bodo rodile*, 304, 305; decimaurgi, *desetina od sirka*, 302; decima tam victua-lium quam mortuorum, decima vivi et mortui, decima vivorum et mortuorum, *desetina od živega in mrtvega*, 278, 279, 280; decima vini, *desetina od vina*, 278. — *Prim.* desetina, czechend, *pa tudi* ge-traidzehent, kornczehent, weinczehent, zehend weins.

dediščina, 264.

dedne njive, *gl.* erbacker.

dekan, *gl.* decanus.

dekanija, *gl.* decania.

dekke (*plemičev*), 194.

delati kope, 172, 173; delati most, 172, 173.

delo tlačansko, 211.

denar, vrste, glej: agler, beliči, denar, de-narius, ducatti, dukati, fenig, funt, gol-dinar, gross, guldein, helbling, krajcar, libra, march(a), marka, new pfennig, newer schilling, parvulus, perner, phe-ning, phenning march, phenning new, schilling, solid(us), šiling, veronenses.

denar za kravo, *gl.* chuephenning, dena-rius pro vacca.

denar obveščevalni proti Turkom, 157, 169. — *Prim.* khuntschafft, obveščevanje proti Turkom.

denar za ogenj, *gl.* fewergelt.

denar oglejski, 202. — *Prim.* agler.

denar za pisanje, *gl.* schreibgelt.

*denarii, — pro brasadollum, *denarji za bržolo*, 66; — pro duobus serviciis, — *za dve služnosti*, 62; — pro cervesa, — *za pivo*, 58, 66; — pro herba, — *za travo*, 51, 52; — pro serviciis, — *za služnosti*, 51, 70, 80; — pro vino poyesdarum, — *za pojezdno vino*, 51.

(denarii) veronenses, *veronski denarji*, 299. — *Prim.* perner, veronenses.

*denarius, denarii, *denar, denarji*, 50—84. — *Prim.* libra, marca.

denarius, denarii, *denar, denarji*, 205, 276 do 280, 299, 301, 302. — *Prim.* libra, march, marca.

denarius pro vacca, *denar za kravo*, 302. — *Prim.* chuephenning.

denarji, *gl.* libra denarjev.

denarji veronski, *gl.* denarii veronenses, perner, veronenses.

denarni činž, *gl.* činž denarni.

desem, desen, disem, dosem, 250. — *Poiz-kus razlage te besede na str. 250, op. 46.*

deseti fenig, *gl.* fenig deseti.

desetina, *gl.* bob desetinski, czechend, če-trtina (četrti snop), decima, fenig dese-tinski, mlatiti, piščeta desetinska, smet, tlaka, tovor, tretji del (tretjina), vino, vino desetinsko, vipauschina, voziti, vožnja, zehend.

desetina, 153, 156, 158—161, 164, 165, 166, 168, 170, 171, 175, 176, 179, 180, 191, 195, 202, 204, 206, 209, 210, 216, 219, 220, 222, 224, 227, 228, 229, 231—235, 240—244, 246—249, 253, 254, 259, 263, 265. — *Prim.* czechend, četrtina, decima, mlatiti, tre-tjina.

desetina od čebel, 252, 254, 255, 256, 258, 259, 261, 263; desetina od čebeljih pa-njev, 227, 240, 241, 243, 245, 246, 247, 253; desetina od jagnjet, 176, 184, 185, 187, 188, 201, 204, 222, 227, 240, 241, 243, 245, 246, 247, 253, 258; desetina od kmetij, 183; desetina od kozličev, 176, 187, 222, 253, 258; desetina od malih živali, 171, 211, 213, 216, 255, 256, 261; desetina od mladine, 210, 212, 213, 216, 217, 218, 219; desetina od olja, 212, 222; desetina od oljk, 220; desetina od ovsa, 227, 240, 241, 243, 246, 247; desetina od piščet, 252—256, 258, 259, 261, 263; desetina od prosa, 234; desetina od pšenice, 227, 240, 241, 243, 245, 246, 247; desetina od rehule, 212, 213, 217—221, 257; desetina od rži, 227, 240, 241, 243, 245, 246, 247; desetina od terana, 216, 221, 257; desetina od vina, 153, 168, 170, 171, 176, 187, 203, 210, 220, 227, 240, 252, 259 (*gl. tudi* weinczehent, zehent weins); desetina od vinogradov, 183, 218; desetina od živali, 258; dese-tina od živine, 252, 253, 254, 259, 263; desetina od žita, 153, 159, 168, 170, 171, 176, 187, 204, 212, 213, 216—219, 234, 246, 252, 253, 255, 256, 258, 259, 263 (*gl. tudi* getraidzehent, kornczehent).

- desetina v čebelah, piščetih, žitu, živini, 264; desetina v snopih, 219.
- desetina kapitelska, 176; desetina knezova, knežja, 160, 166; desetina oljska, 208; desetina vinogradska, 176; desetina vinska, 153, 155, 156, 158, 160, 163, 168, 169, 170, 172, 175, 176, 177, 179, 202, 203, 208, 209, 225, 231, 249, 253, 255, 256, 259; desetina žitna, 153, 155, 156, 158, 163, 168, 172, 175, 176, 177, 179, 212, 213, 215, 216, 218, 221, 225, 228; desetina živalska, 184.
- desetinar, 155, 168, 171, 175, 231.
- desetinska piščeta, *gl.* pišče.
- desetinski bob, *gl.* bob desetinski.
- desetinski fenig, *gl.* fenig desetinski.
- desetinski novc, *gl.* novc desetinski.
- desetinski oskrbnik, *gl.* oskrbnik desetinski.
- desetinsko vedro, *gl.* czechentemper.
- desetinsko vino, *gl.* czechentwein, vino desetinsko.
- desetinsko vinsko grozdje, *gl.* grozdje desetinsko vinsko.
- desetinsko žito, *gl.* czechentgetraid, žito desetinsko.
- deske, 218, 228, 242—244, 249; deske sekane, 229. — *Prim.* pretter, voz desak.
- desolatus mansus, *gl.* mansus desolatus.
- dežela, 154. — *Prim.* lannd.
- deželani, 177, 189.
- deželni gospod, *gl.* gospod deželni.
- deželska, deželski, deželsko — sodišče, — sodnija, — sodnik, — sodstvo, *gl.* pod sodišče, sodnija, sodnik, sodstvo.
- deželski sodnik, *gl.* lanndtrichter, služabniki.
- dimidius mansus, *gl.* mansus dimidius.
- dinst, služnost, 201. — *Prim.* servicium, služnost.
- disem, *gl.* desem.
- disolatus mansus, *gl.* mansus disolatus.
- dnevi pravnici, 175.
- dnina, dnine, 192, 212. — *Prim.* tagpaw.
- dobro njive, *gl.* njive dobre.
- dohodek, *gl.* redditus.
- dolina, doline, 213. — *Prim.* canalle, gruebenn, tälele, töler.
- domec, domci, 259, 261, 266. — *Prim.* hofstat.
- *domus, hiša, 56, 61, 63, 64, 66, 69; domus de muro, zidana hiša, 55. — *Prim.* hauss, hiša.
- donos, *gl.* nucz.
- dorf, dorff, darff, vas, 140, 145, 150. — *Prim.* vas, villa.
- dos ecclesie, imetje cerkve, 110.
- dražba, 194.
- droži, *gl.* gerben.
- druckengellt, 144.
- druga instanca, *gl.* instanca druga.
- drva, *gl.* sekanje drv.
- ducatti, dukati, 306. — *Prim.* dukat.
- dukat, dukati, 192, 207, 222. — *Prim.* ducatti.
- *duo servicia, pro duobus serviciis denarii, dve služnosti (o Jurjevem in o Mihelovem), 62.
- dvajsetina, *gl.* vintin.
- dve služnosti, *gl.* duo servicia.
- dvor, 264. — *Prim.* carnes curie, curia, curta, hof.
- dvorišče, 206.
- *Ecclesia, cerkev, 49, 51, 52, 53, 57, 58, 60, 68, 70, 73, 78, 81, 82.
- *edus, kozliček, 51, 69. — *Prim.* chiez, mesnica edorum, kozlič, kozliček.
- edus, kozliček, 279, 280. — *Prim.* kot zgoraj.
- eergellt, eergelt, ergelt, poklon, 153, 154, 156. — *Prim.* poklon.
- eerung, poklon, 157, 166. — *Prim.* poklon.
- emper, empper, vedro, 121, 128, 129, 130, 149, 150, 205. — *Prim.* vedro, situla.
- enoletna žival, *gl.* jarling.
- epiphania, praznik epifanije, trije kralji, termin (6. januarja), 281.
- *equa, equus, kobilica, konj, 62, 71. — *Prim.* konj, pherd, servicium.
- erbacker, dedne njive, 216.
- erdreich, erdtreich, erreich, zemljišče, 115, 125. — *Prim.* grunnt, zemljišče.
- ergelt, *gl.* eergellt.
- eritag, toreka, 118, 130.
- erker, line, 206.
- erste innstanz, *gl.* innstanz erste.
- ertreich, *gl.* erdtreich.
- erwadia, travarina, 222. — *Prim.* grasgelt, graspenning, herba, travarina.
- extirpati agri, *gl.* agri extirpati.
- *Faber, kovač, 61, 64, 65, 66. — *Prim.* schmid.
- faber, kovač, 107. — *Prim.* kot zgoraj.
- *fameglio, služabnik, 85.
- fara, 153, 154, 156, 157, 159, 160, 161, 164, 166, 169, 171, 173, 181, 183, 185, 187, 190, 191, 193, 228. — *Prim.* pfarr.
- farna cerkev, *gl.* cerkev farna.

fasnacht, vasnacht, *pust, termin*, 145—150.
 — *Prim. carnisprivium, pust.*
 fasnachthuen, vasnachthun, *pišče o pustu*, 138, 139.
 fasnachrecht, *pravica o pustu*, 138.
 fatorbuer, *pristava*, 257. — *Prim. mairhoff, pristava.*
 fenig, fenigi, 170, 171, 174, 176, 182, 183, 207, 209, 226; fenig deseti, 261; fenig desetinski, 203; fenig novi (new), 204, 209; fenig štirideseti, 222; fenig štirinajsti, 222. — *Prim. beliči, phening.*
 fenig za vola, *gl. ochenphenning.*
 *fenum, ratio feni, *seno*, 53, 58, 59, 60, 68—71. — *Prim. seno.*
 fenum, *seno*, 276, 277. — *Prim. currus, seno.*
 fery, fery de cauhallo (caualli, chaually), *konjske podkve*, 303, 304, 305.
 *fettus, ad fettum, *najemščina, v najem*, 76.
 feudum, *fevd*, 277, 278, 281. — *Prim. lehen.*
 feudum rectum et legale, *pravi in zakoniti fevd*, 276.
 feurstat, feurstet, fewrstete, fürstat, *ognjišče*, 150, 176, 177, 179, 182. — *Prim. kuchel feurstat, ognjišče.*
 fevd, *gl. lehen*; fevd pravi in zakoniti, *gl. feudum rectum et legale.*
 fewergelt, fewrgelt, *denar za ogenj, ognjiščina*, 255, 256, 259. — *Gl. str. 84.*
 *fictus, a fictum, ad fictu, pro fictu, *najem, najemščina*, 66, 77, 78, 84. — *Prim. caseus, fitto.*
 filczschuech, *klobučevinasti čevlji*, 227.
 Filip in Jakob, *termin* (29. aprila), 256.
 fito, fitto, *najemščina*, 303—306. — *Prim. fictus.*
 fleischrecht, fleisrecht, fleizrecht, vleischrecht, *dajatev mesa, »mesnica«*, 146, 150, 250, 256, 259. — *Prim. carnes, meso, ratio carnum.*
 fleyschfrischung, *prašiček za zakol*, 138. — *Prim. frischung.*
 Florijan, sv., *termin* (4. maja), 168, 169.
 fochnitz (*srednjelat. focatia*), *pogača*, 147. — *Gl. str. 78.* — *Prim. pagaczen, pogača.*
 *folinum (*ali folinus?*), *mlin na stope*, 57.
 formaglio, *sir*, 304, 305, 306. — *Prim. caseus, chaes, sir.*
 formentum, *gl. frumentum.*
 forstknecht, *gozdni hlapec, gozdni čuvaj*, 186.

freithof, freythof, *britof*, 114, 125, 157, 183, 190. — *Prim. britof.*
 freytag, *petek*, 132.
 freyung, *osvoboditev (od dajatev)*, 200, 202.
 frischung, frising, frissing, brischung, *prašiček (mogoče tudi mlada ovca?)*, 118 do 121, 128, 129, 150, 153—149, 199; alter, galter —, *stari prašiček*, 133, 140, 148, 150; junger —, *mladi prašiček*, 133, 138, 143, 144; muer —, *mršav prašiček*, 140; sand Michels frischung, *prašiček, ki se daje o Mihelovem*, 118, 139, 140, 144. — *Prim. chuchenfrischung, fleyschfrischung, Johan, Jörg, milchfrischung.*
 *frumentum, formentum, *pšenica*, 51—62, 64—83. — *Prim. pšenica, triticum, waicz.*
 frumentum, *pšenica*, 276—281, 301, 302. — *Prim. kot zgoraj.*
 fuchsendekch, *lisičja odeja*, 132.
 fueter, füter, futer, futter, *krma, tudi oves*, 120, 133—154, 156, 140, 141, 142, 145—150. — *Prim. krma.*
 funt, funti, *denarna enota*, 176, 187, 194, 201, 226, 266. — *Prim. libra.*
 funt, funti, *utežna mera*, 152, 155, 169, 178, 180, 241, 242, 244. — *Prim. libra.*
 funti laški, *denar*, 154, 178.
 fürstat, *gl. feurstat.*
 futer, futter, *gl. fueter.*
 Gadenn, *koča*, 235.
 gais, gaiz, gaizz, *koza*, 121, 128, 129, 150, 145, 146, 148. — *Prim. koza.*
 *galigo, pro galigis, *kljunač, dajatev za kljunače*, 64, 65.
 *galina, gallina, *kokoš*, 64, 65, 85. — *Prim. calina, kokoš.*
 gallina, *kokoš*, 278, 279, 280, 281, 301, 302; gallina cocta, *kuhana kokoš*, 302. — *Prim. kot zgoraj.*
 garten, *vrt*, 148. — *Prim. ortus, vrt.*
 *gastaldia, *gastaldija*, 84.
 *gastaldio, *gastald*, 51.
 gehager, ghag, ghager, *tenetva, tenetve*, 152, 154, 211, 213. — *Prim. tenetve.*
 geiaid, *lov*, 153. — *Prim. lov.*
 gelatt, gelaytt, *klet*, 148, 259. — *Prim. canipa, keller, klet.*
 geld, gelltt, gelt, *gl. ass—, drucken—, eer—, fewer—, gras—, mad—, schreib—, zins—.*
 gemain, gmain, *občina, srenja, gmajna*, 190, 210, 260. — *Prim. gmajna, občina.*
 gemain burgerschaft, *občina meščanstva*, 194.

- Georg, Görg, Gorg, Joerg, Jörg, Jorg, Junij, Jurjevo, Zorze, sand, sant, sancto, tag, sv., *termin* (24. aprila), 121, 122, 128, 131, 159, 189, 217, 227, 228, 250, 266, 303, 304, 305. — *Prim.* Georgius.
- *Georgius, Georius, sanctus, festum, racio, servitium, *služnost in plačilni termin*, 50, 51, 54, 64, 66, 67, 73, 84.
- Georgius, Georius, festum, sanctus, servitium, *služnost in plačilni termin*, 199, 200, 276, 277, 278, 280, 298—302. — *Prim.* Georg, servitium.
- gepirg, gore, 229. — *Prim.* alpes, gore, mons, perg.
- gerawtt, grawt, *roote*, 257, 265. — *Prim.* roote.
- gerben, *droži*, 168.
- gerechtigkait, *pravica*, 152, 186. — *Prim.* poiesen, pravica, recht.
- gericht, *sodstvo, sodnija, sodni okraj*, 151, 195. — *Prim.* nidergericht, perghgericht, sodnija, sodstvo.
- gerichtsleutt, *pod sodni ljudje*, 229.
- gerichtzbot, *sodni sel*, 172. — *Prim.* sel sodni.
- gerzz, greuzz, greûzz, grewzz, *zdrob*, 118, 122, 125, 126.
- gesäss, gesaezze, gesesse, gesezz, gesezze, *selišče*, 111, 113, 115, 117, 261. — *Prim.* sedimen.
- geschwornr, *zapriseženec*, 191. — *Prim.* iuratus, zurato.
- gesel, gesell, *tovariš*, 133, 134, 135, 137—141, 143, 146, 149. — *Prim.* socius.
- gesesse, gesezz, gesezze, *gl.* gesäss.
- geslos, gesloss, *grad*, 206, 223, 251. — *Prim.* castrum, grad, haus, schloss, vest.
- gesnytne pretter, *gl.* pretter gesnytne.
- gestuedt, *kobilarna*, 222.
- getraid, *žito*, 132. — *Prim.* annona, bladum, biaue, traid, *žito*.
- getraidzehent, *desetina od žita*, 116. — *Prim.* decima bladi (grani), desetina od žita (v žitu, žitna), korncezhent.
- ghag, ghager, *gl.* gehager.
- glaser, *steklar (priimek)*, 242.
- glavar, glavarji, 152, 158, 160, 164, 166, 167, 168, 171, 174, 175, 177, 179—182, 185, 188, 192, 207, 209, 211, 213, 215—220, 222, 224. — *Prim.* haubtman, služabniki.
- glavarstvo, 153, 154, 158, 159, 164, 165, 168, 173, 177, 179, 183, 187, 189—192, 194.
- gmain, *gl.* gmain.
- gmajna, 170, 177, 214. — *Prim.* gmain.
- gnoj, 224, 227, 244. — *Prim.* voziti, voznja.
- goldinar, 173, 176, 187, 191, 204, 206, 207, 208, 211, 214, 215, 216, 237, 246, 249, 251, 252, 257, 266; goldinar ogrski, 222, 235, 244. — *Prim.* guldein.
- gonjači volov, *gl.* ochsenntreiber.
- gora (*pinska gorica*), 155, 210, 234, 252, 259. — *Prim.* gorica, mons, perg.
- gore, *gl.* alpes, gepirg, mons, perg.
- Gorg, Görg, *gl.* Georg.
- gorica (*pinska*), 257. — *Prim.* gora, mons, perg.
- gorniki, 181.
- gorska pravda, *gl.* pravda gorska.
- gorski novec, *gl.* novec gorski.
- gorski sodni okoliš, *gl.* sodni okoliš gorski.
- gorski sodnik, *gl.* sodnik gorski.
- gorsko sodišče, *gl.* sodišče gorsko.
- gorščina, 176, 253, 255, 256, 257, 259. — *Prim.* perchrecht, pravda gorska.
- gos, gosi, 235.
- gospod, *gl.* ser, signor.
- gospod deželni, 249.
- gospodar, *gl.* wirt.
- gospodje nemški (*nemški viteški red*), 175.
- gosposka, 154, 156, 157, 158, 162, 188, 204, 245. — *Prim.* herschafft, hof, služabniki.
- gospostvo, gospostva, 154, 156, 162, 185, 204, 209, 212, 225, 237, 243, 244, 245, 249, 252—259, 261, 263, 264. — *Prim.* herlichait.
- govedo, 201, 244. — *Prim.* rind, tlaka.
- gozd, 159, 188, 195, 204. — *Prim.* holcz, wald.
- gozd bukov, *gl.* puchach.
- gozdarina, *gl.* vorstrecht.
- gozdič kostanjev, 267.
- gozdna pravica, *gl.* vorstrecht.
- gozdni čuvaj, *gl.* forstknecht.
- gozdni hlapec, *gl.* forstknecht, hlapec.
- gozdni oves, *gl.* vorsthaber.
- graben, *jarek*, 158.
- grabilec, grabilci (*navadno sena*), 169, 178, 182, 258. — *Prim.* restellator.
- grabiti, 163, 172, 173, 184, 218, 225, 231, 240, 243, 246, 247, 248; grabiti na kopo seno, 156; grabiti seno, 155, 161, 172, 173, 177, 180, 182, 185, 211, 219, 227, 244; grabiti travnik, travnike, 156, 159, 161, 164, 169, 173, 180, 187. — *Prim.* seno.
- grabljenje (*sena*), 161. — *Prim.* tlaka.
- grad, 152, 155—161, 163, 164, 165, 169, 172, 173, 174, 177, 180—191, 193, 194, 206, 207, 209—215, 218, 219, 220, 224, 225, 227, 228, 230, 231, 233, 234, 236, 242, 243, 244, 247,

- 248, 249, 262. — *Prim.* castrum, geslos, graditi, gradnja, haus, hof, kositi, schloss, stražiti, tlaka, vest, voziti, zidanje, zvo-
ziti.
- gradbeni les, *gl.* les gradbeni.
- graditi na gradu, graditi grad, 227, 231, 233, 234, 235, 236, 240, 241, 244, 246, 247, 248; graditi lovsko hišo, 185. — *Prim.* tlaka, zidanje.
- gradnja gradu, 156, 165, 180, 181, 187, 188, 209, 227, 232, 240, 246, 247; gradnja mostu, 166, 187. — *Prim.* tlaka.
- gradnje, *gl.* les za gradnje.
- grajska kapela, *gl.* kapela grajska.
- grajska klet, *gl.* klet grajska.
- grajska straža, *gl.* purckhuet.
- grajski grof, *gl.* purckhgraff.
- grajski travnik, *gl.* travnik grajski.
- grajski vinograd, *gl.* vinograd grajski.
- grajsko pomirje, *gl.* burkhfrid, pomirje grajsko.
- grajsko pravo, *gl.* purkrêcht.
- grannata, 278.
- granum, *gl.* decima.
- gras, grass, trava, 230, 235. — *Prim.* trava.
- grasgelt, grassgelt, travarina, 231, 237, 252, 260. — *Prim.* erwadia, herba, trava, trararina.
- graspenning, *fenig* za travo, travarina, 199, 200. — *Prim.* kot pri grasgelt.
- grawt, *gl.* gerawit.
- greuzz, greüzz, grewzz, *gl.* gerzz.
- grmovje, *gl.* stawdach.
- grof, grofi, 153, 158, 164, 165, 175, 176, 179, 181, 185, 184, 185, 186, 188. — *Prim.* comes, conte.
- grof grajski, *gl.* purckhgraff.
- grofija, 188, 193.
- gross, grozs, grozz, *groš*, vrsta denarja, 118, 133, 134, 136, 137, 140—143, 151.
- grozdje, 153, 249; grozdje, desetinsko vinsko, 155; grozdje, vinsko, 231. — *Prim.* tovor.
- grueben, doline, jame, 212, 260.
- gruennflaisch, *sveže* meso, 152.
- grundrecht, zemljarina, 236.
- gruntt, zemljišče, posestvo vobče, 151. — *Prim.* tereny, teretorium, zemljišče.
- guet, guett, gueter, guetter, gut, güter, guter, gutt, zemljišče, imetje, 111, 113, 114, 116, 117, 119, 122, 123, 124, 151, 212, 213, 252.
- guldein, gulden, goldinar, 118, 119, 121, 126, 127, 131, 132. — *Prim.* goldinar.
- gült, imenje, 199.
- gurtl, wie in der — vmbfanngen, *dobesedno: s pasom opasan, to je zgolj z obleko na telesu*, 194.
- Haber, oves, 118—132, 137—139, 143, 151, 199, 200, 205, 250. — *Prim.* avena, oves.
- haffner, hafnner, lončar (*tudi kot priimek*), 135, 224.
- halbe, polovica, 225, 238.
- halt des viechs, pašnja za živino, 235.
- handraichung, podajanje z roko (*pri tlaki*), 206.
- Hans, sand — tag, plačilni termin (24. junij). — *Prim.* Janez, Johan.
- har, lan, 133, 134, 135, 137, 138, 140, 141, 143, 144. — *Prim.* lan, linum.
- harrecht, pravica za lan, 250.
- haubtman, hawbtmann, hawptmann, glavar, 128, 130, 200, 229. — *Prim.* glavara.
- haus, grad, 111—117, 151. — *Prim.* ambthaus, castrum, geslos, grad, schloss, vest.
- hauss, hiša, 259, 264. — *Prim.* domus, hiša.
- hawbtman, *gl.* haubtman.
- hawer, kopač (*v vinogradih*), 220.
- hawptmann, *gl.* haubtman.
- helbling, pol novca (*feniga*), 201.
- *herba, denarii pro —, denarius pro —, travarina, 51, 52. — *Prim.* denarii, erwadia, grasgelt, graspenning, travarina.
- herczog, vojvoda, 131.
- herlichait, gospostvo, 152, 186, 222. — *Prim.* gospostvo.
- herschafft, herschaft, gosposka, 111, 199. — *Prim.* gosposka.
- hiers, hirs, proso, 118, 119, 120, 123—127, 131, 132, 135, 250. — *Prim.* mileum, proso.
- hilf, hilff, pomoč, 153, 154. — *Prim.* pomoč.
- hirs, *gl.* hiers.
- hiša, 206, 208, 217, 231, 248, 252, 257, 259, 260, 261, 262, 264, 266; hiša lovska, 177, 183, 184, 186, 188, 189; hiša v mestu, 154; hiša plemičev, 194. — *Prim.* domus, hauss.
- hišica, 195.
- hlapec, hlapci, 158, 203, 211, 215, 216, 217, 219, 220; — gozdni, 189; — oskrbnikov, 204, 250; — plemičev, 194; — sodni, 163; — sodnika, deželskega, 175, 181, 189; — sodnikov, 166, 171, 188; — upravnikov, 171, 175, 181, 188, 250. — *Prim.* chnêcht, forstiknecht.
- hlebec (*navadno kruha*), 152, 154—162, 164, 165, 166, 168, 169, 171—172, 173, 177—184, 189, 193, 219, 224, 232, 233.

- hlev živinski, 167. — *Prim.* stabulum.
hof, hoff, *dvor, gosposka, gospostvo, grad,*
115, 116, 127, 129, 161, 203, 256. — *Prim.*
curia, curtina, dvor.
hofäcker, *h gradu spadajoče njive*, 206.
hoff, *gl.* hof.
hofstat, hofstatt, *množ.* hofstetter, *domec,*
domci, 125, 203, 227, 254, 259, 260, 264. —
Prim. domec.
hofwise, *h gradu spadajoči travnik*, 152.
— *Prim.* travnik, grajski.
holz, *gozd*, 115. — *Prim.* gozd, wald.
honor, *čast, počastitev*, *gl.* caseus pro ho-
nore.
hospitalarius, *špitalski mojster*, 302.
hospitale, *hospital*, 301.
hub, hube, huben, hueb, huebe, hueben,
huebn, *grunt, huba, kmetija*, 111—118,
123, 128, 133—151, 199, 200, 201, 214, 220,
237, 238, 253—257, 262, 263; beseczte,
besetzte, besetzen, bessessen, besetzen,
pesetzte, wesesen, *nastanjena kmetija*,
136, 137, 138, 140—144, 148, 150; halbe,
pol kmetije, polkmetija, 133, 145, 147 do
149, 199, 260, 262, 263; od, ode, odt, öd,
oede, öde, *pusta, nenastanjena kmetija*,
111, 118, 120, 129, 133—140, 144, 148, 199,
200. — *Prim.* kmetija, mansus, maso,
polkmetija.
huen, huener, huenr, hun, hunr, hünr,
hwn, *pišče, piščeta, tudi petelin*, 118 do
151, 199, 200, 205, 250. — *Prim.* fast-
nacht huen, *pišče, pullus*.
Imenje, *gl.* gült.
imetje, *gl.* guet.
imetje cerkve, *gl.* dos ecclesie.
incargo, *breme*, 306.
incultus mansus, *gl.* mansus incultus.
*indictio, *indikcija*, 49.
innstancz erste, *prva instanca*, 191.
instanca druga, 153, 167, 179, 183, 189;
instanca prva, 153, 154, 156, 157, 167,
173, 177, 178, 179, 181, 182, 183, 185, 187,
189, 191, 192, 193. — *Prim.* innstancz
erste.
*instrumentum, *notarska listina*, 67.
instrumentum publicum, *javna notarska*
listina, 277, 278.
integer mansus, *gl.* mansus integer.
integra noda pecudum, *gl.* noda pecudum
integra.
invocavit, *prva nedelja v postu (termin)*,
260.
Ivanovo, *gl.* Janez.
izba lovska, 186.
*Jacobus, sanctus, *plačilni termin (25. ju-*
lija), 64. — *Prim.* Jakob.
Jacobus, sanctus, *plačilni termin (25. ju-*
lija), 302. — *Prim.* bestia sancti Jacobi,
Jakob, servcium.
jagnje, jagnjeta, 184, 185, 188, 201, 204,
222, 233, 238, 250. — *Prim.* agnelli, agnus,
desetina, lamb.
jägerhaber, *oves za lovce, lovski oves*, 184.
jägerrecht, *lovščina, dajatev za lov*, 152.
— *Prim.* lovščina, waydphenning.
jajca, velikonočna, *gl.* osteraier.
jajce, jajca, 170, 171, 174, 175, 176, 178,
180, 185, 236, 238, 240, 250, 252—256, 265,
266. — *Prim.* aier, ova.
Jakob, sv., *Jakobovo, termin (25. julija)*,
153, 167, 171, 172, 173, 176, 182. — *Prim.*
Jacobus.
jama, polhova, 260, 261. — *Prim.* pilch-
grub.
jame, *gl.* grueben.
Janez, Janez Krstnik, sv., *Krstnikovo,*
Ivanovo, termin (24. junija), 166, 170,
187, 188, 194, 209, 222, 250. — *Prim.*
Hans, Johan.
*ianuarius, *januarij (mesec)*, 63.
jarek, *gl.* graben.
jarling, *enoletna žival*, 189.
jarsold, *letna mezda*, 256.
jausen, *južina*, 171. — *Prim.* južina.
ječa, 158.
ječmen, 225. — *Prim.* bracium, braxe.
jed, *gl.* pasta.
Jedert, sv., *termin (17. marca)*, 178.
Jernej, sv., *termin (24. avgusta)*, 153, 168,
169, 261. — *Jernejeva vigilijs (23. av-*
gusta), 261.
jesih, 246.
jetniki, 249.
jeziki (*od zaklane živine*), 208.
Joerg, Jörg, Jorg, sand (sant), *gl.* Georg.
Johan, Johannes, Johann, Johannes, sand;
— Baptista, — de iunio, — sunewed,
— Waptista, *termin (24. junija)*, 133 do
138, 140—149, 199, 200, 207, 278. — *Prim.*
Hans, Janez.
Johan, Johann; sand (Johans, Johanns)
frisching; *prašček, ki se služi o Krst-*
nikovem (24. junija), 138, 140.

- Johan, Johann, sand (sant); (Johans, Johannis) recht; *pravica (služnost) o Krst-nikovem (24. junija)*, 137, 138, 143, 243, 250.
- Jörg, Jorg; sand (Jörgen, Jorgen) frisching; *prašiček, ki se služi o Jurjevem (24. aprila)*, 118, 135, 139, 141, 144.
- Jörg, Jorg, (sand); (Jörgen, Jorgen) recht; *pravica (služnost) o Jurjevem (24. apr.)*, *jurjevica*, 132, 137, 141, 142, 143, 174, 238, 250.
- iugennt, *mladina*, 212. — *Prim.* mladina.
- junger frisching, *gl.* frisching.
- *iuratus, *zapriseženec*, 56, 59, 60, 61, 76, 79, 82. — *Prim.* geschwornen, zurato.
- Jurij, sv., Jurjevo, *gl.* Georg.
- jurisdikcija, 153, 154, 159, 167, 173, 179, 182, 186, 190, 191, 192, 193.
- jurjevica, *gl.* Jörg.
- *ius advocacie, advocacionis, advocatie, advocationis, *odvetništvo, odvetniška pravica, odvetščina*, 52, 57, 60, 68, 69, 70, 72.
- *ius livelli, nivelli, nivellii, *libelarno pravo*, 55, 56, 65. — *Prim.* niuello, vitnuolel.
- ius proprii, 281.
- južina, 171, 175, 181, 182, 184, 186, 187. — *Prim.* jausen.
- Kad, kadi, 153, 155, 163, 188, 224. — *Prim.* les.
- kajža, kajže, 170, 171, 175, 176, 180, 183, 212, 213, 219, 239, 253, 257, 266; kajža, pusta, 219. — *Prim.* chorb, karb, košanija, vndersessen.
- kajžar, kajžarji, 210, 219, 228, 230, 231, 232, 236, 237, 239. — *Prim.* vndersass.
- kamen mlinski, *gl.* stain.
- kamen, v katerega je vsekan križ, 193.
- kamerer, *komornik*, 112.
- kancler, *gl.* canczler.
- kapela, 178, 215; kapela grajska, 243.
- kaplein, *kapeljni*, neke vrste riba, 162, 165.
- kapitelj, 175, 178, 191. — *Prim.* capitl, capitulum, činž, desetina, kmetija, korheren, pšenica.
- kaplan, 215, 264.
- Karniel wagen, *karnijski voz*, 222.
- karb, karibp, karp, *kajža, košanija*, 252, 255, 257. — *Prim.* chorb, kajža, košanija.
- käs, *gl.* chaes.
- kastelan, *gl.* purkchgraff.
- kašča, 162, 165, 265. — *Prim.* khasten, voziti.
- Katarina, sv., *termin (25. novembra)*, 184, 185.
- kauff, kauffrecht, kauffrecht weis, *kupno pravo, po kupnem pravu*, 213, 221, 247, 249, 257, 261.
- kauffmecz, kauffmes, kaufmecz, kaufmes, kaufmess, kaufmez, *gl.* chauffmaz.
- kazen, 218.
- kazenske zadeve, 181.
- keller, *klet*, 114, 181. — *Prim.* canipa, gelatt, klet.
- keller, *oskrbnik (lat. cellarius)*, 176.
- kharp, *gl.* chorb.
- khasten, *kašča*, 258. — *Prim.* kašča.
- khuntschafft, khuntschafftgelt, *obveščevalni denar (proti Turkom)*, 153, 154. — *Prim.* denar, obveščevalni; obveščevanje proti Turkom.
- khürsner, khurssner, *gl.* chursner.
- kiblja, *gl.* chubel, kubel.
- kintkorn, *gl.* chintchorn.
- kirchenkeller, *cerkveni oskrbnik*, 152. — *Prim.* keller.
- kirchtagrecht, kirchtagrecht, *pravica ob proščenju*, 207, 216, 218, 233, 242, 250.
- klaines vich, *gl.* vich klaines.
- klerik, *gl.* clericus.
- klet, 153, 166, 169, 173, 179, 206; klet grajska, 184; klet knežja, knezova, 162, 188. — *Prim.* canipa, gelatt, keller.
- klet vinska, *gl.* canipa.
- ključarji, 233. — *Prim.* zechleutt.
- kljunač, *gl.* galigo.
- klobučevinasti čevlji, *gl.* filczschuech.
- klobuki, 222. — *Prim.* tovor.
- kmet, kmetje, 155, 157, 187, 212, 213; kmet, knezov; kmetje, knezovi, 158, 162, 163, 169, 171, 186, 187; kmetje, plemičev, 217, 218, 219. — *Prim.* massarius, pawer.
- kmetija, 152—155, 159, 160, 161, 164, 167, 168, 170, 172, 173, 174, 177, 178, 181, 183, 191, 192, 195, 201—221, 223—226; četrtinska, četrtina, 226, 238; cela, 173, 179, 182, 183, 184, 218; kapiteljska, 177; knezova, 163, 167; nastanjena, 203, 210, 241, 242, 243, 249; obdelana, 202, 203, 210; oddana, 210; odmrta, 229; pol kmetije, polovica kmetije, polovična, 226, 229, 238, 241; pusta, 202, 203, 208—211, 213 do 217, 220, 223—226, 228, 230—235, 251—266; viteška, 242, 243, 245, 246, 249; zasedena, 247; župna, 243, 246. — *Prim.*

- desetina, hub, kauffrecht, mansus, maso, rittershuebe.
- kmetija županova, *gl.* suppons huebe.
- knez, 152—155, 157, 158, 160, 161, 162, 164, 165, 166, 168, 169, 170, 175, 176, 177, 180 do 183, 185—189, 194, 220. — *Prim.* činžniki, klet, kmetje, komora, podložniki, urbarščaki.
- knezova, knežja desetina, *gl.* desetina.
- knezova, knežja klet, *gl.* klet.
- knezova komora, *gl.* komora knezova.
- knezovi kmetje, *gl.* kmet.
- knezovi urbarščaki, *gl.* urbarščaki knezovi.
- kobila, 222. — *Prim.* equa.
- kobilarna, *gl.* gestuedt.
- koča, *gl.* gadenn.
- kokoš, kokoši, 156, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 174, 175, 176, 178, 180, 185, 202, 209, 214, 253, 254, 256, 259. — *Prim.* calina, gallina.
- količevje, *gl.* perticae.
- komora knezova, 181, 194; komora kraljevska, 207.
- komornik, *gl.* kamerer.
- konj, 159, 211, 222, 244; konjem potrebno, 217, 220. — *Prim.* equus, pherd.
- konjske podkve, *gl.* fery de caualllo.
- kopa, kope, 172, 173, 225, 227; kopa senena, 215. — *Prim.* delati, grabiti, schober, zdevati, zvoziti.
- kopač, *gl.* hawer.
- kopalnica, *gl.* padstube.
- kopun, kopuni, 209, 221, 251, 259, 266. — *Prim.* capo, chappawn.
- korarji, *gl.* korheren.
- korb, *gl.* chorb.
- korheren, korherenn, *korarji*, *kapitelj*, 207.
- korncehent, *desetina od žita*, 130. — *Prim.* decima, desetina, getraidzehent.
- korpp, *gl.* chorb.
- koschan, *gl.* chorb, cosania, košanija.
- kosec, kosci, 152, 169, 177, 186, 258, 264, 265. — *Prim.* sector.
- kositi, 161, 163, 184, 215—218, 224, 225, 227, 228, 232—236, 244, 246, 247, 248; kositi za grad, 155; kostii seno, 173, 177, 189, 240, 243, 255; kositi travnik (travnike), 156, 159, 164, 169, 177, 182, 183, 184, 186, 187, 189, 236. — *Prim.* tlaka.
- kostanjev gozdič, *gl.* gozdič^o kostanjev.
- košanija, 183. — *Prim.* chorb, cosania, karb, koschan.
- košna tlaka, *gl.* robat.
- košnja, 161, 204, 216. — *Prim.* tlaka.
- košnja, novce za košnjo, *gl.* madgelt.
- koštrun, 164, 169, 178, 189, 204, 209, 211, 216, 221, 222, 236, 244, 255, 266. — *Prim.* castratus, castronus, molto.
- kovač, *gl.* faber, schmid.
- koza, 266. — *Prim.* capra, gais.
- kozlič, kozliček, 201, 216, 221, 222, 227, 228, 229. — *Prim.* chicz, desetina, edus.
- kožuh kunin, *gl.* mettern pelcz.
- krajcar, krajcarji, 153, 154, 156, 166, 170, 171, 174, 175, 176, 178, 183, 187, 195, 222.
- kramar, kramarji, 162, 164, 165, 169, 170, 171, 173, 175, 178, 182, 185—188, 207; priimek Kramar, Kramer, 215, 264.
- krava, 222, 254. — *Prim.* vaca, vacha, denarius.
- krava, denar za kravo, *gl.* chuephennig.
- krava, pravica za kravo, *gl.* chuerecht.
- krčma, 158, 207, 221, 235, 240, 242, 243. — *Prim.* tafern.
- krčmar, krčmarji, 162, 164, 165, 169, 170, 171, 173, 178, 182, 185—188, 230, 232, 235, 236, 237, 239, 243. — *Prim.* ostiero, taffern.
- krčmarina, 175, 212. — *Prim.* taferngelt.
- krčmariti, 240, 245.
- kriminalne zadeve, 176, 177, 183, 185, 194.
- kriminalno sodstvo, *gl.* sodstvo kriminalno.
- križni teden, *termin*, 157, 165, 175.
- krma (za konje), 171. — *Prim.* fueter.
- krojač, *gl.* sartor, schneider.
- krožniki, *gl.* taleria.
- Krstnik, Krstnikovo, *gl.* Janez.
- kruh, 152, 154—162, 164, 165, 166, 168, 169, 171, 172, 173, 177—184, 187, 188, 189, 193, 204, 211, 214, 218, 219, 224, 225, 227, 229, 233, 238, 242, 254, 256; prodaja kruha, 207. — *Prim.* panis, prot.
- kruh neokvašen, *gl.* azima.
- kruh za ribiče, *gl.* panis piscatorum.
- krvne zadeve, 222.
- krvni sodnik, *gl.* sodnik krvni, plutrichter.
- krznar, *gl.* chursner.
- kubel, *kiblja*, 221.
- kuchel feurstat, *kuhinjsko ognjišče*, 207.
- kuchenfrischung, *gl.* chuchenfrischung.
- kuerecht, *gl.* chuerecht.
- kuhinja, *gl.* meso za kuhinjo, prašiček za kuhinjo.
- kuhinjsko ognjišče, *gl.* kuchel feurstat.
- kunin kožuh, *gl.* mettern pelcz.

- kunschen, *vedro*, 124, 125. — *Prim.* cunczi, vedro.
- kup žita, 175.
- kupec, kupci, 169; *prim.* Kupicz, Kupitz, 207, 208.
- kupna kmetija, *gl.* kmetija kupna.
- kupna mera, *gl.* chauffmaz, mera kupna.
- kupno pravo, *gl.* kauff.
- kuretina, 266.
- kursner, *gl.* chursner.
- kužne bolezni, *gl.* bolezni kužne.
- kvatre, 152, 155, 156, 157, 160, 164, 165, 168. — *Prim.* quotemer.
- kvatni les, *gl.* les kvatni, quotemer holcz.
- kvatni petek, 258.
- kvatni ponedeljek, 222.
- kychtag, *gl.* chirchtag.
- kychtag mewt, *mitnina ob proščenju*, 249.
- Lac, *gl.* bestia cum lacte, ovis cum lacte. lactans, *gl.* bestia cum lactantio.
- ladja, 165, 208. — *Prim.* voziti.
- lamb, lambp, lamp, lampp, lemper, lemp-per, *jagnje, jagnjeta*, 118, 119, 120, 122, 126, 127, 129, 133—144, 148, 205; lemper zehend, 144. — *Prim.* agnelli, agnus, jagnje.
- lan, 227, 250. — *Prim.* decima, har, harrecht, linum.
- lana, *volna*, 298, 299, 300.
- lannd, *dežela*, 249. — *Prim.* dežela.
- lanndtrichter, *deželski sodnik*, 194. — *Prim.* sodnik deželski.
- lanndtscherg, *deželski birič*, 153.
- Larencz, sand, *termin (10. avgusta)*, 146. — *Prim.* Laurentius, Lovrenc.
- laške libre, *gl.* libre laške.
- laški funti, *gl.* funti laški.
- latans, *gl.* bestia cum latantio.
- latary, *mlekari*, 304.
- lattans, *gl.* bestia cum lattantio.
- latte, *mleko*, 303—306. — *Prim.* mleko.
- latro, *ropar*, 278.
- lauocacia, *gl.* advocacia.
- *Laurentius, *festum sancti Laurentii*, 64. — *Prim.* Larencz, Lovrenc.
- legena, *sod*, 279, 280. — *Prim.* sod, vazz.
- lehen, *fevd*, 111—117. — *Prim.* feudum.
- lemper zehend, *gl.* lamb.
- leilachen, *rjuhe*, 132.
- les, 152, 155, 156, 157, 159, 160, 162, 168, 170, 172, 183, 188, 191, 193, 212, 213, 214, 224, 247, 248, 249, 253, 254, 259, 265; les gradbeni, za gradnje, 162, 193, 227; les kvatni (*prim.* quotemerholcz), 159, 161 do 167, 170, 173, 187, 191; les za most, 167; les za ogrodje soškega mostu, 193; oskrba, oskrbovanje z lesom, 209, 208, 209; les za sode, kadi in obroče, 188; les tesarski, 187, 188, 229. — *Prim.* behulzung, lignum, sekati, tovor, tovoriti, voz, voziti, vožnja, zvoziti.
- leseno znamenje, *gl.* znamenje leseno.
- letare, *četrtedneda v postu*, 260.
- letna mezda, *gl.* jarsold.
- libelarni zakup, *gl.* vitnuolel.
- libelarno pravo, *gl.* ius livelli, niuello.
- *libra (*denar*), 50, 53, 56, 57, 59, 60, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 74—84. — *Prim.* funt.
- *libra (*utežna mera*), 50. — *Prim.* funt.
- libra, libra denariorum (*denar*), 118—122, 124, 126—132, 207, 208, 209, 213, 249, 251 do 255, 257—261, 264, 266, 278, 299, 302, 303, 304, 305, 306; libra denarjev, 211, 213—218, 220, 221. — *Prim.* funt.
- libra (*utežna mera*), 221, 304, 305, 306. — *Prim.* funt.
- libra (veronensium), 298, 300, 301.
- libre laške, 257.
- libriczen, *librice*, 165.
- lignum, *les*, 279, 280. — *Prim.* currus, les.
- line, *gl.* erker.
- linum, *lan*, 276, 278, 280, 281, 302. — *Prim.* decima, har.
- lisičja odeja, *gl.* fuchsendekch.
- listina, *gl.* carta, brief.
- listina notarska, *gl.* instrumentum.
- listina notarska javna, *gl.* instrumentum publicum.
- livellum, *gl.* ius livelli.
- ljudje podsodni, *gl.* gerichtseutt.
- loden, *vrsta sukna*, 205, 243.
- lodenrecht, lodenrecht, lodnrecht, *prava za loden*, 205, 240, 241, 243, 244, 246.
- lončar, *gl.* haffner.
- lonček, *gl.* nêphel.
- lopata, 162.
- lov, 152, 154, 156, 157, 158, 160, 162—167, 170, 171, 173, 175, 179, 181, 183, 184, 185, 187, 188, 189, 191, 193, 213, 220; hoditi na lov, 213; iti na lov, 211; lov na zajce, 175. — *Prim.* geiaid, waydphennig.
- lov, dajatev za —, *gl.* jägerrecht.
- lovec, lovci, 189. — *Prim.* venetor.

- loviti, 163, 167, 188; loviti ribe, 162, 172, 182, 185, 188; loviti ribe na vrhico, 157; loviti zajce, 161.
- Lovrenc, sv., Lovrencovo, *termin* (10. avgusta), 157, 175, 186, 190, 194, 211. — *Prim.* Larencz, Laurentius.
- lovska hiša, *gl.* graditi, hiša lovska.
- lovska izba, *gl.* izba lovska.
- lovski mojster, *gl.* mojster lovski.
- lovski oves, *gl.* jägerhaber.
- lovski psi, *gl.* psi lovski.
- lovščina, 156—160, 162, 163, 164, 170, 171 do 174, 177, 179, 181—189, 191—193. — *Prim.* jägerrecht, waydphennig, yaedphening.
- Mad, *gl.* robat der mad.
- madgelt, *novec* za košnjo, 264.
- magister, 281, 302.
- mairhoff, *pristava*, 206, 224. — *Prim.* fa-torbuuer, pristava.
- maister, *mojster*, 120, 208, 249.
- maj, *gl.* may.
- mala mera, *gl.* mera.
- mala živina, *gl.* viech klaines, živina mala.
- male pravice, *gl.* pravice male.
- male živali, 211. — *Prim.* desetina.
- malefic, malefitz, malefiz, *malefično* (kriminalno) *sodstvo*, 153, 167, 183. — *Prim.* *sodstvo* malefično.
- maleficizige person, *zločinec*, 194.
- malefične zadeve, 179, 222.
- malefično *sodstvo*, *gl.* *sodstvo* malefično.
- malefitz, malefiz, *gl.* malefic.
- mansarius, *gl.* massarius.
- mansius, *gl.* mansus.
- *mansus, mansius, manssus, *kmetija*, *huba*, 50—54, 56, 61—63, 65—68, 70, 71, 77, 78, 81, 82; mansus cultus, *obdelana kmetija*, 51—84; mansus disolatus, *pusta kmetija*, 52; mansus incultus, *neobdelana kmetija*, 51—53, 55—84; mansus integer, *cela kmetija*, 50—52, 54—84; mansus medius, *polkmetija*, 50—52, 54—57, 59 do 61, 64, 65, 68, 70, 84. — *Prim.* *hub*, *kmetija*, *maso*.
- mansus, *kmetija*, *huba*, 107—110, 276—281, 300—302; mansus desolatus, *pusta kmetija*, 108, 109, 110; mansus dimidius, *polkmetija*, 278, 280, 281. — *Prim.* *hub*, *kmetija*, *maso*.
- manus de lana, — lane, — lanę, *roka volne* (mera), 298, 299, 300, 301.
- march, marcha, marck, marckh, marg, markch, *marka* (*denar*), 118—123, 123 do 128, 130—132, 141, 142, 143; markch agler, *marka oglejskih denarjev*, 200; marcha denariorum, *marka denarjev*, 281; march newer phening, *marka novih fenigov*, 146; m. s(chilling), schilling, *marka šilingov*, 119, 126, 127, 135 do 139, 143, 144, 146, 150, 151. — *Prim.* *marcha*, *marka*, *phenning*.
- *marcha, *marka* (*denar*), 52—58, 61—81, 84; marcha denariorum, *marka denarjev*, 53, 59, 60, 61, 66, 68, 71, 77, 82; marcha media (denariorum), 52, 54, 55, 63—70, 72, 75, 77—82, 84. — *Prim.* *march*, *marka*.
- marckht, margk, markcht, *trg*, 201, 203, 223. — *Prim.* *trg*.
- Margaretha, Margarita, Margaritta, sancta, *termin* (20. julija), 130, 131, 303, 304, 305, 306. — *Prim.* Marjeta.
- margk, *gl.* marckht.
- *Maria de candelis, pro servicio sancte Marie de candelis, *termin in služnost* (2. februarja), 64. — *Prim.* servitium.
- Maria, sancta, assumptio (15. avgusta), 280; purificatio (2. februarja), 279.
- Maria Magdalena, sannd, sv., Maria Magdalenentag, *termin* (22. julija), 127, 132, 156, 193 op. 132.
- Marjeta, sv., *termin* (20. julija), 163. — *Prim.* Margaretha.
- marka, 207, 209, 211, 212, 214—217, 219, 220, 223, 226, 237, 238, 242, 250—258, 260, 263—266; marka šilingov, 194, 201—204, 207, 209, 211—217, 232, 236, 238, 239, 240, 242—246, 248, 249. — *Prim.* *march*, *marcha*.
- marka fenigov, *gl.* phenning march.
- markcht, *gl.* marckht.
- Marks, sv., *termin* (25. aprila), 189.
- martilauer, *martolozi*, 154.
- Martin, Martino, Martinovo, Martinus, Mert, festa, festum, sancto, sanctus, sand, sv., *termin* (11. novembra), 146, 147, 150, 163, 173, 186, 190, 253, 278, 279, 302, 306.
- martolozi, *gl.* martilauer.
- mas, maz, mazz, mes, mess, mez, mezz, *mera*, 118—121, 123, 124, 125, 128—132, 134, 136, 138—142, 145—151, 171, 199, 200, 205, 240, 243, 244, 245, 249, 250; *mera*, čedadaska, 123, 125; goriška, 123, 124,

- 125, 129; laška (walsch), 171; tržaška, 124, 134, 141, 199. — *Prim.* mera.
- *maso, masso, *kmetija*, 52, 85. — *Prim.* hub, *kmetija*, mansus.
- maso, maxo, *kmetija*, 303, 304, 305, 306; mezo maxo, *pol kmetije*, 303. — *Prim.* kot zgoraj.
- *massarius, *kmet*, 51.
- massarius, mansarius, *kmet*, 278, 280, 281.
- massel, *merica*, 216. — *Prim.* merizina.
- masso, *gl.* maso.
- master, *mojster*, 264.
- maurar, maurer, mawrer, *zidar* (*tudi primmek*), 211, 219, 260. — *Prim.* sidar.
- Maurus, festum sancti Mauri, *termin* (21. novembra), 279.
- maut, mautt, mawt, mawtt, mewt, *mitnica*, *mitnina*, 126, 127, 129, 132, 217, 224, 249. — *Prim.* mitnica, mitnina.
- mauttner, mawter, *mitničar* (*tudi primmek*), 132, 201.
- mawrer, *gl.* maurar.
- mawt, *gl.* mautt.
- mawter, *gl.* mauttner.
- mawtt, *gl.* mautt.
- maxo, *gl.* maso.
- may, *maj*, 306.
- maz, mazz, *gl.* mas.
- media marcha, *gl.* marcha media.
- media noda pecudum, *gl.* noda pecudum media.
- medius mansus, *gl.* mansus medius.
- meja, *gl.* confin.
- mejaši, 210, 220.
- mensura, *mera*, 301. — *Prim.* missury.
- mentag, *ponedeljek*, 131.
- mera, 204, 249; črniška, 258; goriška, 152, 155, 162, 165, 166, 168, 169, 171, 179, 180, 183, 184, 189, 191, 214; krminska, 170; laška, 171; mala, 204; števerjanska, 191; tržaška, 214; tržaška razana, 218; vipavska, 258. — *Prim.* mas.
- mera kupna, 160, 162, 168, 171—176, 180, 183, 184, 186, 187, 192, 204, 211, 212, 218, 220, 221, 225, 227, 233, 238, 250, 253, 265; mera kupna, goriška, 165; mera kupna, zvrhana, 174, 175. — *Prim.* chauffmaz.
- mere*, *gl.*: aptus, brotula, buča, chechlig, chubel, čifus, cunczi, currus, čaša, čeber, emper, funt, kiblja, kopa, kubel, kunschen, legena, libra, libriczen, manus, massel, mensura, merizina, missury, nêphel, orna, pesona, povismo, putrh, putrich, schaffl, schober, scipfus, sextarius, situla, sod, sodci, sodček, soma, sovma, stab, tagpaw, tovor, urna, vazz, vedro, virtail, voz, zehling.
- merizina, *merica*, 165. — *Prim.* massel.
- Mert, *gl.* Martin.
- mes, mess, *gl.* mas.
- mesner, *cerkovnik*, 261.
- *mesnica castratorum et edorum, mesnica poyesde, 84. — *Prim.* fleischrecht.
- mesnica, 209.
- meso, 169, 208; meso za kuhinjo, 189; meso, sveže, 169 (*prim.* gruennflaisch); meso, svinjsko, suho, 155, 169, 180. — *Prim.* carnes, fleischrecht.
- meso za dvor, *gl.* carnes curie.
- mess, *gl.* mas.
- messso, *sel*, 303.
- mestni sodnik, *gl.* sodnik mestni, statrichter.
- mestno sodišče (sodnija), *gl.* sodišče (sodnija) mestno.
- mesto, 153, 154, 172, 173, 177, 178, 183. — *Prim.* stadt, stražiti, tlaka.
- mešanica (*žita*), 221.
- meščan, meščani, 153, 194.
- meščanstvo, 194. — *Prim.* gemain burger-schaft.
- mettern pelcz, *kunin kožuh*, 132.
- mewt, *gl.* maut.
- mez, mezz, *gl.* mas.
- mezda letna, *gl.* jarsold.
- *Michael, Michel, Michell, Michelle, Michael, Mihel, Mihelovo, festum, praznik, sancto, sanctus, sv., *termin* (29. septembra), 53, 54, 56, 57, 58, 63, 64, 66, 67, 68, 72, 77, 78, 84. — *Prim.* caseus, servitium, vinum, poyesdarum (poyesde).
- Michael, Michel, Michelle, Michells tag, Michels tag, Mihael, Mihel, Mihelovo, festum, sancto, sanctus, sand, sv., *termin* (29. septembra), 118, 119, 130, 133—144, 146—150, 190, 199, 200, 227, 228, 249, 254, 276, 277, 278, 280, 281, 298—301, 303—306. — *Prim.* frischung.
- Michael, Michel, Michhel, sanctus, sand — recht, servitium, 134, 135, 138, 141, 250, 276.
- Mihel, Mihelovo, *gl.* Michael.
- Miklavž, sv., *termin* (6. decembra), 166. — *Prim.* Niclastag, Nikolaj.
- milchfrischung, milichfrischung, *prašiček*, *ki sesa*; *odojek*, 122, 126, 127.

- mileum, *proso*, 279, 281. — *Prim.* hiers, *proso*.
 *milites, *vitezi*, 52, 62.
 missury, misury, musury, *mere* (*mensurae*), 303—306.
 mistura, *soržica*, 304.
 misury, *gl.* missury.
 mitich, *sreda*, 128.
 mitnica, 182, 193, 209, 211, 218, 222, 244; mitnica vinska, 169, 193. — *Prim.* muta.
 mitničar, 175, 182. — *Prim.* mauttner.
 mitnina, 169, 173, 175, 182, 185, 190, 207, 209, 222. — *Prim.* maut.
 mitnina ob proščenju, *gl.* kyrchtag mewt.
 mlačva, *gl.* mlatva.
 mlada žival, mladina, 210. — *Prim.* četrtina, desetina, iugennt.
 mladi prašiček, *gl.* frisching.
 mlatič, mlatiči, 175, 218, 227, 228, 229.
 mlatilni skedenj, *gl.* skedenj mlatilni.
 mlatiti desetino, 156, 218, 220, 228, 249; mlatiti žitni činž, 225.
 mlatva, mlačva, 156, 204, 212, 216.
 mlekar, *gl.* latary.
 mlin, mlini, 161, 201, 202, 207, 208, 223 do 227, 234—237, 239, 249, 251, 255, 259, 266. — *Prim.* mola, molandinum, muel, mulino.
 mlin na stope, *gl.* folinum.
 mlinar, 207, 208. — *Prim.* müller.
 mlinski kamen, *gl.* stain.
 Mohor, sv., *termin* (12. julija), 160, 181, 185.
 mojster, *gl.* maister, master.
 mojster lovski, 165, 184, 188, 189.
 mojster špitalski, *gl.* hospitalarius.
 moka, 169.
 mola, mola molandini, *mlin*, 281. — *Prim.* mlin, molandinum, muel, mullino.
 *molandinum, *mlin*, 53, 57. — *Prim.* mlin, mola, muel, mullino.
 molandinum, *mlin*, 281. — *Prim.* kot zgoraj.
 molto, molti, molty, *koštrun*, *koštruni*, 303—306. — *Prim.* castratus, castronus, *koštrun*.
 *monasterium, *samostan*, 57, 71, 72. — *Prim.* monastero, samostan.
 monastero, *samostan*, 306. — *Prim.* monasterium, samostan.
 *mons, *planina*, 53. — *Prim.* alpes.
 mons, *vinska gorica*, 280. — *Prim.* gora, gorica, perg.
 monte, *planina*, 303—306. — *Prim.* alpes.
 morje, 207, 249.
 mossa, mosse, mosso, *žetev?*, 298, 303, 304, 305. — *Prim.* str. 292.
 most, 156, 157, 161, 162, 164, 166—169, 172, 173, 181, 183, 186, 187, 188, 190, 195, 208, 264. — *Prim.* brukhen, delati, gradnja, les, odri, ponte, tlaka, trami.
 mošt, *gl.* mustum.
 mreža, 162, 163. — *Prim.* ribariti.
 mrtvo, živo in — blago, *gl.* bona viva et mortua.
 muel, mül, müll, mul, mull, *mlin*, 121, 124, 128, 150, 132, 151, 249. — *Prim.* mlin, mola, molandinum, mullino.
 müller, müllner, mülner, mullner, mulner, *mlinar* (*tudi priimek*), 133, 160, 215, 257.
 mullino, *mlin*, 303. — *Prim.* mlin, mola, molandinum, muel.
 mullner, mulner, *gl.* müller.
 mustum, *mošt*, panes (facti) cum musto, 279, 280.
 musury, *gl.* missury.
 *muta, *mitnica*, 84. — *Prim.* maut.
 Nachpawr, *sosed*, 133, 135, 137. — *Prim.* *sosed*.
 nachtschnueren, »nočne ovvice«, v uporabi pri ribolovu, 163.
 nadalle, *božič*, *termin* (25. decembra), 303, 304, 305. — *Prim.* nativitas domini.
 najdba križa, *termin* (3. aprila), 182.
 najem, najemščina, *gl.* fectus, fito.
 najemna plača, *gl.* sold.
 najemnik vojak, *gl.* soldner.
 nasad, *gl.* ansacz.
 *nasens, *mladič*, ki bo šele rojen, 64, 65. — *Prim.* bestia cum nasentem.
 nassente, nassenti, nassentii, nassenty, *mladič*, ki bo šele rojen, 304, 305. — *Prim.* decima.
 nastanjena kmetija, *gl.* kmetija.
 *nativitas domini, *božič*, *termin* (25. decembra), 54, 64, 65. — *Prim.* nadalle.
 nativitas domini, *božič*, *kot zgoraj*, 276, 277, 279, 280, 298, 299, 300, 301.
 nedelja, *gl.* suntag.
 nedelja bela, *prva nedelja v postu*, 169, 177, 183, 184.
 nedelja cvetna, *nedelja pred veliko nočjo*, 254.
 nedelja oculi, *tretja nedelja v postu*, 253.
 nemški gospodje, nemški viteški red, *gl.* gospodje nemški.

neokvašen kruh, *gl.* azima.
 nêphel, *lonček*, 122, 125, 126.
 new, newe, newer, — pfennig, phening,
 phenning, 121, 122, 125, 128, 135, 137,
 141, 146—150. — *Prim.* phenning new,
 march.
 newer s(chilling), 154. — *Prim.* schilling
 new.
 Niclastag, sand, *Nikolaj, termin* (6. de-
 cembra), 121, 219. — *Prim.* Miklavž, Ni-
 kolaj.
 nidergericht, *nižje sodstvo*, 194.
 Nikolaj, sv., *termin* (6. decembra), 219. —
Prim. Miklavž, Niclastag.
 niuello, affitto —; nouell; *zakup po libe-*
larnem pravu, 111, 306. — *Prim.* ius li-
 velli, vitnuolel.
 nivellum, nivellium, *gl.* ius livelli.
 nizko, *nižje sodstvo*, *gl.* sodstvo nizko,
 nižje; nidergericht.
 njiva, njive, 153, 156, 157, 162, 164, 176,
 178, 179, 191, 195, 206, 221, 224, 225, 227,
 230, 237, 239, 252, 255, 260, 266; njive
 dobre, s trto zasajene, 154; njive puste,
 208, 219. — *Prim.* acher, ackhergelt,
 ager, akcherzins, campus, smet, veld,
 vipauschina, wipautschina.
 njive dedne, *gl.* erbacker.
 njive h gradu spadajoče, *gl.* hofäcker.
 njive izkrčene, *gl.* ager.
 njivica, 209.
 noč velika, *gl.* velika noč.
 nočišče, 195.
 *noda, čreda, 66, 67, 70—76, 80, 81; noda
 pecudum integra, noda pecudum me-
 dia, *cela čreda živine, polovična čreda*
živine, 50.
 nositi oves v tlaki, 184; nositi pisma (v
 tlaki), 152, 166, 191, 217, 219, 220, 227,
 244, 249; nositi žito, 249. — *Prim.* tlaka.
 notarius, *notar*, 277, 278.
 notarska listina, *gl.* instrumentum.
 notarska listina javna, *gl.* instrumentum
 publicum.
 nouell, *gl.* niuello.
 novec desetinski, 162; novec gorski, 153,
 155, 156, 160, 165, 168, 170, 175, 176, 195.
 novellium, *gl.* ius livelli.
 novi fenig, *gl.* fenig novi.
 novine, 169.
 nucz, nützz, donos, 199.

Obči davek, *gl.* steur.
 občina, 152—155, 157, 166, 167, 168, 194, 258.
 — *Prim.* comune, gemain.
 obdelana kmetija *gl.* kmetija.
 obdelovati, *gl.* tlaka.
 obed, 162, 185, 186, 187, 189, 207, 214, 230.
 — *Prim.* pasta.
 obglavljenje sv. Janeza, *termin* (29. avgu-
 sta), 222.
 obhod, *gl.* straža.
 obhod stražni, 179, 185, 189, 191; z ob-
 hodom stražiti, 160.
 obračun, *gl.* raytung.
 obračunsko pismo, *gl.* raitbrief.
 obroči, 169, 188; obroči za kad, 165. —
Prim. les.
 obveščevanje proti Turkom, 156. — *Prim.*
 khuntschafft; denar, obveščevalni proti
 Turkom.
 ochsenntreiber, ochsentreiber, *gonjači vo-*
loo, volarji, 234, 235.
 ochenphenning, ochenphenning, ochen-
 phenning, *fenig za vola*, 119, 139, 144.
 oculi, *tretja nedelja v postu*, 258.
 öd, öde, *pustota*, 210, 211, 216, 217, 230. —
Prim. pustota.
 öd, öde hube, *gl.* hub.
 ödbeiss, *kot pusto*, 251. — *Prim.* ödrecht.
 öde, *gl.* öd.
 odeja lisičja, *gl.* fuchsendekch.
 odojek, *gl.* milchfrischung.
 ödrecht, *kot pusto*, 202, 208, 209, 211, 212,
 215. — *Prim.* ödbeiss.
 odri za most, 188.
 odvetniška pravica, *gl.* ius advocacie.
 odvetništvo, 212, 227, 228, 251, 261. — *Prim.*
 advocacia, ius advocacie, vogtei.
 odvetščina, 226, 227, 235, 258, 261, 262, 264,
 265. — *Prim.* ius advocacie, vogtei.
 oefen, *peči*, 120.
 oel, ol, oll, *olje*, 121, 128—130. — *Prim.* olje.
 oglejski denar, *gl.* denar oglejski.
 oglje, 163.
 ognjišče, 159, 164, 171. — *Prim.* feurstat.
 ognjišče kuhinjsko, *gl.* kuchel feurstat.
 ognjiščina, *gl.* fewergelt.
 ograda, *gl.* zaun.
 ogrski goldinar, *gl.* goldinar.
 okopavanje (*vinograda*), 220.
 okopavati, 262.
 okovati sode, 168.
 okraj, *gl.* contrata.
 okraj sodni, *gl.* gericht.

- olje, 180, 212, 212, 247. — *Prim.* dac, desetina, oel.
- oljka, oljke, 210. — *Prim.* desetina.
- oljkova drevesa, 210.
- oljska desetina, *gl.* desetina oljska.
- opasilo, *gl.* chirchtag, proščenje.
- opat, 180. — *Prim.* abt.
- opatica, 193. — *Prim.* abbatissa.
- opekarna, 187. — *Prim.* zieglofen.
- oranje, *gl.* tlaka.
- orati, 213, 220, 224, 227, 231, 232, 233, 234, 235, 247, 248, 255.
- orna, *mera za tekočine, zlasti za vino*, 152, 155, 156, 164, 168, 170, 171, 172, 177, 178, 180, 182—185, 187, 188, 204, 207, 208, 212, 215, 216, 218, 220, 221, 227, 231, 249; orna mala, velika, 215. — *Prim.* urn.
- orožje, *gl.* zeug.
- *ortus, *ort*, 55, 56, 57. — *Prim.* garten, vrt.
- oskrbnik, 181, 191, 202, 203, 204, 209, 224, 240, 241, 243—247, 249, 250, 251; oskrbnik desetinski, 177. — *Prim.* hlapec, keller, phleger.
- oskrbnik cerkveni, *gl.* kirchenkeller.
- osterair, *velikonočna jajca*, 238.
- osteren, ostern, *velika noč*, 133—149, 199. — *Prim.* pasqua, resurrectio, velika noč.
- ostiero, *krčmar*, 306. — *Prim.* krčmar, taffern.
- otrobi, 181.
- *ova, *jajca*, 64, 65. — *Prim.* aier, jajca.
- ova, *jajca*, 278, 279, 280. — *Prim.* kot zgoraj.
- ovca, 164. — *Prim.* ovis, pechora, pecore.
- oves, 160, 171—176, 178, 180, 184, 185, 186, 204, 208—212, 214—217, 220, 221, 225, 227, 228, 229, 233, 238, 240—245, 249, 250, 262, 265, 266, 302. — *Prim.* avena, desetina, fueter, haber, nositi, voziti, voznja.
- oves gozdni, *gl.* vorsthaber.
- oves lovski, za lovce, *gl.* jägerhaber.
- ovis, *ovca*, 298—302; ovis cum lacte, *ovca s sesajočim mladičem*, 299, 301; ovis sine lacte, *ovca brez sesajočega mladiča*, 298 do 301; ovis pro zeber, 298 (*prim.* cebre). — *Prim.* kot zgoraj pri ovca.
- Pabulum, papulum, *svinjska paša*, 276 do 279. — *Prim.* ass, puchach, žir.
- padstube, *kopalnica*, 120.
- pagaczen, pëgëtschen, pogäczen, pogaetschen, pogätschenn, pogatschen, pogätschen, pogëtschen, *pogača*, 121, 128, 129, 130, 147, 151. — *Prim.* fochnicz, pogača.
- paiesen, *gl.* poiesen, pojezda.
- palice (*pri ribolovu*), 165. — *Prim.* ribariti.
- *panis piscatorum, *kruh za ribiče*, 73—81, 83.
- panis, *kruh*, 278; panes (facti) cum musto, *kruh pripravljen z moštom*, 279, 280. — *Prim.* kruh, prot.
- panis Ydrie, 276. — *Razlaga na str.* 272, *op.* 12.
- panji čebelji, *gl.* desetina.
- panthera, punteren, punterenn, 207. — *Razlaga besede na str.* 207, *op.* 8.
- papulum, *gl.* pabulum.
- parvulus, *vrsta denarja*, 303—306.
- pas, *gl.* gurtl.
- paschulli, *pašniki*, 303—306.
- pasqua, *velika noč, termin*, 304, 305. — *Prim.* osteren, resurrectio, velika noč.
- pasta, *jed*, 303—305; pasta petiniza (pitaniza, pitanica), *priboljšek pri jedi*, 303 do 305. — *Razlaga te besede na str.* 292.
- pastirji, *gl.* schäffer.
- paša, 223, 234, 235, 248.
- paša svinjska, *gl.* asrecht, ass, pabulum.
- pašniki, *gl.* paschulli.
- pašnja za živino, *gl.* halt des viechs.
- *patriarca, patriarcha, *patriarh*, 49, 51, 54, 55, 56, 78, 84.
- patriarcha, *patriarh*, 276, 277, 278.
- Pavlovo, *termin* (25. januarja), 209.
- pawer, pawr, *kmet*, 120, 209, 212, 253. — *Prim.* kmet.
- pawwein, *isto kar zinswein, to je vino, ki se daje v okviru ostalih dajatev kot pridelek od kmetije*, 126, 127, 129.
- payesen, *gl.* poiesen.
- *pechora, *živali, zlasti ovce*, 81. — *Prim.* ovca, ovis, pecore.
- pecore, pegore, *ovce*, 303—305. — *Prim.* ovca, ovis, pechora.
- *pecudes, pecutes, *živina*, 50. — *Prim.* živina.
- pecus, *živina*, 276, 277, 278, 280. — *Prim.* živina.
- peči, *gl.* oefen.
- pečnice, *gl.* chacheln.
- pëgëtschen, *gl.* pagaczen.
- pegore, *gl.* pecore.
- pelcz, mettern, *gl.* mettern pelcz.
- pentecosten, *binkošti, termin*, 298, 300. — *Prim.* binkošti, phingsten.
- perchrecht, perckrecht, perkchrecht, *gorščina, gorska pravda*, 125, 126, 151, 209. — *Prim.* gorščina, pravda gorska.

- perg, gora, 160, 229. — *Prim.* alpes, gora, gorica, planina.
- pergkhgericht, gorska pravda, 153. — *Prim.* perchrecht, pravda gorska, sodišče gorsko.
- perkchrecht, gl. perchrecht.
- perner, veronski denarji, 127, 137, 139, 143. — *Prim.* denarii veronenses, veronenses.
- perticae ad vineam, količevje za vinograd, 279, 280. — *Prim.* currus.
- *pescator, ribič, 73.
- peseck, 224, 235. — *Prim.* voziti.
- pesonal, pisinale, vrsta suhe mere, 209, 302.
- petek kvatni, gl. kvatni petek.
- petelin, gl. huen.
- Peter, Petrus, sanctus, sv., Petrovo, termin (29. junija), 153, 172, 187, 276, 277. — *Prim.* bestia sancti Petri.
- Peterstag vincula, sand, termin (1. avgusta), 132.
- petiniza, gl. pasta.
- Petrovo, Petrus, gl. Peter.
- pfannndtschilling, zastavščina, 176.
- pfarhoff, pfarrhoff, župnišče, 264.
- pfarr, fara, 183. — *Prim.* fara.
- pfenning, phening, phenning, fenig, 121 do 125, 127, 135, 137, 145, 150. — *Prim.* fenig; chuephenning, graspfenning, ochsenphening, waydphennig, yaedphening, zinsgeld.
- pfenningdienst, služnost v fenigih, 200.
- pfeyffer, pheyyfer, piskač, 115, 207.
- pflug, plug, 199; phlueg gannezer, celi plug, 235. — *Prim.* plug.
- pfriillen, mali kleni, 165.
- pheffer, poper, 121, 128, 129, 130. — *Prim.* poper.
- phefferrecht, pravica za poper, poprovina, 240, 246.
- phening, phenning, gl. pfenning.
- phenning march, marka fenigov, 118—120, 122—126, 128—132. — *Prim.* marka.
- phenning new, novi fenig, 122, 124—127. — *Prim.* new phening.
- pherd, phêrd, konj, 120, 127, 131. — *Prim.* equus, konj.
- pheyyffer, gl. pfeyffer.
- phingsten, phingstveyrtage, binkošti, termin, 118, 121, 131. — *Prim.* binkošti, pentecosten.
- phlanncz, sadike (od zelja), 224.
- phleger, oskrbnik, 264. — *Prim.* oskrbnik.
- phlueg, gl. pflug.
- pijača, 161, 164, 184, 211, 214, 217—220, 251. — *Prim.* trunckh.
- pilchgrub, pillichgrueb, polhova jama, 204, 261. — *Prim.* jama polhova.
- pild, znamenje, 158, 264. — *Prim.* zname-nje, leseno.
- pillichgrueb, gl. pilchgrub.
- pirjevica, 175; pirjevica debela, drobna, 176.
- pisanje, glej schreibgelt, schreibrecht, schreibschilling.
- pisar, gl. schreiber, scriba.
- pisar uradni, gl. amtschreiber.
- piscator, gl. panis piscatorum.
- pisinale, gl. pesonal.
- piskač, gl. pfeyffer.
- pismo, pisma, 160, 166, 191, 219. — *Prim.* brief, nositi.
- pismo obračunsko, gl. raitbrief.
- pismo zapečatenost, gl. brief versigelter.
- pišče, piščeta, 168, 169, 204, 208, 210, 211, 212, 214, 218, 220, 221, 225, 227, 228, 233, 238, 240, 241, 242, 250, 255, 258, 261, 264, 265, 266; piščeta desetinska, 257. — *Prim.* desetina, huen, pullus, vaschangrecht.
- pišče o pustu, gl. fasnacht huen.
- pitaniča, pitaniza, pitiniza, pitinyza, pityniza, priboljšek pri jedi, 298—301, 303, 305. — *Prim.* pasta. — Razlaga te besede na str. 292.
- pivo, gl. cervesa, denarii.
- plača najemna, gl. sold.
- planine, gl. albenzins, alpes, mons, monte.
- platno, 244. — *Prim.* tovor.
- platz, trg, 194.
- pleče, 185, 240. — *Prim.* schulter, spatula.
- plemiči, 194, 213, 214, 217, 218, 219. — *Prim.* hlapec, kmet, zemljišča.
- plemiško sodišče, gl. adl, sodišče plemiško.
- plemstvo, 194. — *Prim.* adl.
- ples, 165, 176, 188; ples ob proščenju, 160, 183; ples prvi, 158, 163, 164, 170, 171, 173, 178, 182.
- pleti, 212, 220, 224, 227, 232—236, 240, 243, 244, 246, 247, 248, 262.
- pletje, 250.
- plug, plugi, 232, 255, 257, 259, 261, 262; eden plug, 233, 234; celi plug, tlaka s plugi, 254, 255. — *Prim.* pflug, phlueg, tlaka.
- plutrichter, kroni sodnik, 249. — *Prim.* sodnik krvni.
- poboj, gl. cruenta.
- pobotnica, gl. quitbrief.

- počastitev, *gl.* honor.
 podajanje podajanje z roko, 154; podajati z roko, 243, 246.
 podkve konjske, *gl.* fery de cauhallo.
 podložnik, podložniki, 157, 162, 168, 181, 183, 189, 190, 193, 252, 259; knezovi podložniki, 159.
 podružnik, *gl.* vndersass.
 podsodni ljudje, *gl.* gerichtseutt.
 *pogaciae poyesdarum, *pojezdne pogače*, 70.
 pogäczen, pogaetschen, pogätschenn, pogatschen, pogätschen, pogëtschen, *glej* pagaczen.
 pogača, pogače, 209, 211, 214, 228, 255, 266. — *Prim.* fochnicz, pagaczen.
 pogače pojezdne, *gl.* pogaciae poyesdarum.
 pograbit, — seno, — pokošeno, — travnik, 183, 184, 187, 218, 219, 224, 227, 228, 232 do 236.
 *poiesda, poyesda, pugessda, *pojezda*, 50, 53, 54, 70, 84, 85. — *Prim.* mesnica poyesde, pogaciae poyesdarum, poiesen, poyesda, vinum poyesdarum (poyesde, trium poyesdarum), vmbreiten.
 poiesen, poyesen, paiesen, payesen, *pojezda*, 153, 156, 157, 179, 181, 185, 187, 261; poiesen gerechtigkait, *pojezdna pravica*, 171. — *Prim.* kot pri poiesda.
 pojezda, 159, 160, 163, 171, 183, 185—189, 209, 233, 238; pojezda činžna, 171; pojezdno vino, *gl.* denarii. — *Prim.* kot pri poiesda.
 poklon, 157, 158, 160, 162, 164, 169, 173, 178, 181, 185, 186, 187, 191, 193, 194. — *Prim.* eergellt, eerung.
 pokositi, — seno, — travnik, 188, 218.
 pol novca, *gl.* helbling.
 polh, polhi, 204, 261.
 polhova jama, *gl.* jama polhova, pilchgrub.
 polje, *gl.* veld.
 polkmetija; pol, polovica kmetije, 160, 163, 173, 174, 177, 179—184, 208, 226, 228, 230, 237, 251, 254, 263, 266. — *Prim.* hub, kmetija, mansus, maso.
 polovica, *gl.* halbe.
 *poluiče, polvice, pro bestiis duabus que appellantur bestiam polvicarum, pro duabus bestiis qua appellantur poluiče, *polovica živali?*, 64, 65.
 polzemljjšče, 176.
 pomirje grajsko, 179. — *Prim.* burkhfride.
 pomoč, 156, 157, 158, 160, 162, 164, 169, 173, 178, 181, 185, 186, 187, 191, 193, 194. — *Prim.* hilf.
 pon, ponen, *bob*, 131. — *Prim.* bob.
 ponedeljek, *gl.* mentag.
 ponedeljek kvatni, *gl.* kvatni ponedeljek.
 ponte, *most*, 303. — *Prim.* brukhen, most.
 poper, 208, 221, 241, 242, 244. — *Prim.* pheffer.
 popravljane gradu, *gl.* tlaka.
 poprovina, *gl.* phefferrecht.
 porcus, ratio porcorum, *prašič*, *svinja*, 276, 277, 278. — *Prim.* prašič, swain.
 poslanstvo, *gl.* potschafft.
 posmrtnina, 228. — *Prim.* tottenrecht.
 posoda, *gl.* vasculum.
 post, *termin*, 212.
 pot, 164, 195.
 pote, *sel*, 120. — *Prim.* sel.
 potni putrh, *gl.* raisputruchen.
 potschafft, potschaft, *poslanstvo*, 120.
 povismo, 227. — *Prim.* chechlig, zehling.
 povišanje križa, *termin* (14. septembra), 178.
 poyesda, *gl.* mesnica poyesde, poiesda.
 poyesen, *gl.* poiesen.
 prapor, *gl.* banner.
 prašič, mladi, stari, 221, 222; veliki, mali, 204. — *Prim.* porcus, swain.
 prašiček, prašički, 189, 201, 204, 227, 228, 240, 250; prašiček, veliki, 241, 244; prašiček za proščenje, 245; prašiček veliki, mali, 250. — *Prim.* frischung.
 prašiček za kuhinjo, *gl.* chuchenfrischung.
 prašiček za zakol, *gl.* fleyschfrischung.
 *pratun, *travnik*, 64, 72, 84. — *Prim.* ager, travnik, wisen, wismat.
 pratun, *travnik*, 299. — *Prim.* kot zgoraj.
 pravda, 172; pravdo zasedati, 177.
 pravda gorska, 172, 175, 231. — *Prim.* gorščina, perchrecht, pergkgericht.
 pravica, *gl.* Johan, Jörg, recht.
 pravica gozdna, *gl.* vorstrecht.
 pravica za kravo, *gl.* chuerecht.
 pravica za lan, *gl.* harrecht.
 pravica za loden, *gl.* lodennrecht.
 pravica za lov, *gl.* jägerrecht, waydphen-nig.
 pravica za meso, *gl.* fleischrecht.
 pravica odvetniška, *gl.* advocacia, ius advocacie.
 pravica za pisanje, *gl.* schreibrecht.
 pravica pojezdna, *gl.* poiesen gerechtigkeit.

- pravica za poper, *gl.* phefferrecht.
 pravica ob proščenju, *gl.* kirchtagrecht, proščenje.
 pravica o pustu, *gl.* fasnachtrecht, vaschangrecht.
 pravica za vino, *gl.* weinrecht.
 pravica za vodo, *gl.* wasserrecht.
 pravica županova, *gl.* županova pravica.
 pravica župna, *gl.* supprecht, župna pravica.
 pravice male, 245, 250.
 pravdni dnevi, *gl.* dnevi pravdni.
 pravo grajsko, *gl.* purkrecht.
 pravo kupno, *gl.* kauff.
 pravo libelarno, *gl.* ius livelli, niuello.
 pravo vinško, *gl.* weinrecht.
 prečnik, *gl.* rigl.
 pregrade, *gl.* schrennkhen.
 prenttenn, *brenta*, 249.
 preii, per —, 303—305. — *Razlaga besede na str.* 292.
 pretter, *deske*, 250; preter, gesnytne, *rezane deske*, 241.
 priboljšek pri jedi, *gl.* pasta, pitaniča.
 primicia, *provina*, 304, 305, 306.
 pripadnost, *gl.* zuestannd.
 pristava, 227, 248. — *Prim.* fatorbuer, mairhoff.
 privilegij (mestne občine Gorica), 194.
 *privilegium, *privilegij*, 57.
 prizivi, 159.
 prodaja kruha, *gl.* kruh.
 proso, 221, 238, 240—245, 249, 266. — *Prim.* desetina, hiers, mileum.
 proščenje, opasilo, 153, 157, 158, 160—171, 173, 175, 177, 178, 181, 193, 204, 207, 208, 209, 211, 213, 216, 222, 225, 233, 240, 241, 244, 245, 250; pravica ob proščenju, 159. — *Prim.* chirchtag, kirchtagrecht, kyrchtag mewt, ples, prašiček za proščenje.
 prot, *kruh*, 205. — *Prim.* kruh, panis.
 pruderschafft, *bratovščina*, 264.
 prvi ples, *gl.* ples prvi.
 prvina, *gl.* primicia.
 psi lovski, 181.
 pšenica, 162, 168, 171, 174, 175, 176, 180, 183, 186, 187, 192, 204, 208—211, 213, 214, 221, 225, 238, 240—245, 249, 253, 265, 266; pšenica kapiteljska, 174. — *Prim.* desetina, frumentum, triticum, waicz.
 publicum instrumentum, *gl.* instrumentum publicum.
 puch, *gl.* awzgebpuh.
 puchach, *bukov gozd*, žir, žirina, 135. — *Prim.* ass, pabulum, žir, žirina.
 pugessda, *gl.* poiesda.
 pullus, *pišče*, 301. — *Prim.* huen, pišče.
 punterren, punterren, *gl.* panthera.
 purckhuet, purckhut, purckhut, purkhut, *grajska straža*, 119, 121, 131, 204.
 purificatio sancte Marie, *svečnica, termin* (2. februarja), 279, 280.
 purckhgraff, purkgraf, purckgraff, *grajski grof, kastelan*, 119, 120, 121, 127.
 purckhut, purckhut, *gl.* purckhuet.
 purkgraf, purckgraff, *gl.* purckhgraff.
 purkhut, *gl.* purckhuet.
 purkrêcht, *grajsko pravo*, 131.
 pust, *termin*, 154, 160, 165, 175, 179, 182, 227, 228. — *Prim.* carnisprivium, fasnacht, fasnachthuen, vaschanghun, vaschangrecht, vaschnacht.
 pusta kajža, *gl.* kajža.
 pusta kmetija, *gl.* kmetija.
 pusta zemljišča, *gl.* zemljišča.
 puste njive, *gl.* njive puste.
 pusti vinograd, *gl.* vinograd pusti.
 pustota, 54.
 pustota, 202, 203, 217, 220; campi pustotarum, 280. — *Prim.* öd, öde, ödbeiss, ödrecht.
 putrh potni, *gl.* raisputruchen.
 putrich, *putrh* (*posoda za vino*), 184. — *Prim.* raisputruchen.
 Quarantes, quarantesimo, quarentes, *štiridesetina*, 155, 157, 166, 187, 207, 222.
 quartes, quartesium, quarthes, *četrti del, četrtina*, 210, 212, 216, 217, 280. — *Prim.* četrti del, virtail.
 Quirinus, festum sancti Quirini, *termin* (4. junija), 278, 279.
 quitbrief, *pobotnica*, 119, 120.
 quoquina, *gl.* bestia pro quoquina.
 quotemer holcz, quottember holcz, *kvatrni les*, 154, 165. — *Prim.* les kvatrni.
 Rabat, rabatt, rabatten, *gl.* robat.
 rabelj, *gl.* zichtiger.
 rabota, *gl.* robat.
 racio, ractio, *gl.* apes, carnes, fenum, Georgius, Michael, porcus, vaca, vacha.
 racio carniun curie, *gl.* carnes curie.
 racio sancti Georgii, *gl.* Georgius.
 racio sancti Michaelis, *gl.* Michael.
 račun, *gl.* raytung.
 räff, *sodci*, 266.

- rainfal, rainfall, raynfal, rayual, rayuald, *rebula*, 123, 124, 126, 127, 129, 171, 212, 217. — *Prim.* rebula.
 raint, *gl.* rind.
 raisputruchen, *potni putrh*, 169. — *Prim.* putrh.
 raitbrief, raytbrieff, *obračunsko pismo*, 118, 119, 129.
 rannkh, *ronk*, 164. — *Prim.* ronchus.
 rännt, rennt, *rente*, 199, 251.
 rata, ratio, *gl.* apes, carnes, fenum, Georgius, Michael, porcus, vaca, vacha.
 ratt, *svetopalec*, 240.
 raynfal, *gl.* rebula.
 raytbrieff, *gl.* raitbrief.
 raytung, *račun, obračun*, 118, 120, 125, 128, 129.
 rayual, rayuald, *gl.* rainfal.
 razsodek, 159.
 rebula, 171, 218, 221, 256, 257, 258, 265. — *Prim.* desetina, rainfal.
 recht, *gl.*: asrecht, chuerrecht, fasnachtrecht, fleischrecht, grundrecht, harrecht, jägerecht, Johan, Jörg, kauffrecht, kirchtagrecht, lodennrecht, Michael, perchrecht, phefferrecht, purkrêcht, schreibrecht, supprecht, vaschangrecht, vogtrecht, vorstrecht, wasserrecht, weinrecht.
 recht, *pravica*, 120, 250. — *Prim.* gerechtkait, pravica.
 *redditus, redite, reditus, *dohodek, dohodki*, 50, 82, 83.
 redni davek, *gl.* davek.
 reformierer, 240.
 regenti, 257, 260.
 regiment, *osrednji vladni urad, ustanovljen 1499 v Innsbrucku*, 181, 194, 222.
 register, *gl.* vrbar register.
 registri, 212; register urbarski, 215.
 rennt, rente, *gl.* rännt.
 restellator, *grabilec*, 277. — *Prim.* grabilec.
 resurrectio, *ostajenje, velika noč, termin*, 279. — *Prim.* osteren, pasqua, velika noč.
 ribariti, 158, 181, 188; ribariti z mrežo, palicami in nočnimi vrvicami (?), 163; ribariti s palico, 161.
 ribarjenje, 155.
 ribe, 222, 230. — *Prim.* dac, loviti.
 ribič, ribiči, 163, 206, 222. — *Prim.* pescator.
 ribolov, 188. — *Prim.* palice, vrvica.
 richter, *sodnik*, 194, 223. — *Prim.* lanndt-richter, plutrichter, sodnik.
 *rictaria, rictaria, rictyria, rityria, rytiria, rityri, *rihtarija*, 50, 81–84.
 rigl, *prečnik*, 179, 183.
 rihtarija, *gl.* rictaria.
 rind, rinder, rint, raint, *govedo*, 122, 126, 127, 133, 134, 137, 140, 141, 143, 146, 147, 150. — *Prim.* govedo.
 rittershuebe, rittershuebe, *viteška kmetija*, 242, 244, 246, 249. — *Prim.* kmetija viteška.
 ritter, *vitez*, 245. — *Prim.* milites.
 rittershuebe, *gl.* rittershuebe.
 rityria, *gl.* rictaria.
 rjuhe, *gl.* leilachen.
 robat, rabat, rabatt, *tlaka, rabota*, 152, 199, 200, 202, 222; robat der mad, *košna tlaka*, 154. — *Prim.* tlaka.
 robater, *tlačan*, 170. — *Prim.* tlačan.
 robatten, *opravljati tlako*, 200.
 robattgelt, *robotnina*, 238.
 robotnina, *gl.* robattgelt.
 rockhen, rok, rokchen, roken, rokgen, rokhen, rokken, *rž*, 118–121, 124–152, 154, 156, 158, 159, 141, 142, 148, 199, 200. — *Prim.* rž.
 rogeis, *rogoz*, 158.
 rogoz, *gl.* rogeis.
 rok, rokchen, roken, rokgen, rokhen, rokken, *gl.* rockhen.
 roncati agri, *gl.* agri roncati.
 ronchi, ronchi, *ronki*, 303–305. — *Prim.* rannkh.
 *ronchus, ronchi, *ronk, ronki*, 54. — *Prim.* rannkh.
 ronk, *gl.* rannkh, ronchi, ronchus.
 ropar, *gl.* latro.
 rovte, 170, 256, 264, 266. — *Prim.* gerawtt.
 rytiria, rityri, *gl.* rictaria.
 rž, 175, 176, 221, 225. — *Prim.* desetina, rockhen.
 Sadike, *gl.* phlannez.
 sagdillen, *žaganice*, 252. — *Prim.* žaganice.
 salle, *sol*, 304. — *Prim.* sol.
 saltner, *vinogorski čuvaj*, 168. — *Prim.* custodes, čuvaji.
 sambfartt, *tovornina*, 238.
 samostan, 212, 215. — *Prim.* monasterium, monastero.
 samostrel, *gl.* armbrust.
 sanndten, sonndten, *žonta*, 155, 171.
 *sartor, *krojač*, 85. — *Prim.* schneider.
 schäffer, *pastirji*, 229.
 schaffl, *suha mera, toliko kot star*, 238.

- schef, *brod*, 126.
 schêrg, scherge, *birič*, 122, 135. — *Prim.* *birič*.
 schilling, *krajšano tudi s, šiling*, 119—131, 133—144, 146—148, 150, 151. — *Prim.* *march, newer s(chilling), šiling*.
 schloss, *grad*. 194. — *Prim.* *castrum, gesslos, grad, haus, vest*.
 schmid, smid, *kovač (tudi kot priimek)*, 133, 139, 140, 201, 215, 216, 223, 229, 240, 242, 243, 245, 249, 254, 255, 264. — *Prim.* *faber*.
 schneider, sneider, sneyder, snidar, *krojač (tudi kot priimek)*, 134, 141, 229, 242, 244, 253, 258, 264. — *Prim.* *sartor*.
 schober, *kopa*, 210. — *Prim.* *kopa*.
 schöpf oder sodia, schöpff, *sodja*, 172, 188. — *Prim.* *sodian, sodja*.
 schreiber, *pisar*, 114, 115, 116, 242. — *Prim.* *ambtschreiber, scriba*.
 schreibgelt, *denar za pisanje*, 195. — *Prim.* *schreibschilling*.
 schreibrecht, *pravica za pisanje*, 250.
 schreibschilling, *šiling za pisanje*, 264. — *Prim.* *schreibgelt*.
 schrenkhen, *pregrade*, 194.
 schuesster, schuester, schuster, *čevljar (tudi kot priimek)*, 115, 201, 211, 218, 219, 230, 232, 233, 234, 240, 252, 253, 254, 256, 257, 259. — *Prim.* *calcifex, čevljar*.
 schultazz, *na tem mestu toliko kot župan*, 111.
 schulter, *pleče*, 123, 126, 127. — *Prim.* *pleče, spatula*.
 schuster, *gl. schuesster*.
 scipfus, sciphfus, *čaša (vina)*, 302. — *Prim.* *çifus, čaša*.
 scriba, *pisar*, 302. — *Prim.* *schreiber*.
 *scudela, *skleda*, 54.
 sector, sectores, *kosec, kosci*, 276, 278, 279, 280. — *Prim.* *kosec*.
 sečnja lesa, *gl. behulzung*.
 sedimen, *selišče*, 278. — *Prim.* *gesäss*.
 *sedimi domi, sedimine, *selišče*, 55, 56. — *Prim.* *gesäss*.
 sekane deske, *gl. deske*.
 sekanje drv, 209.
 sekati les, 159, 163, 188, 193.
 sel, sli, 186. — *Prim.* *messo, pote*.
 sel sodni, 159, 168. — *Prim.* *gerichtzbot*.
 selišče, *gl. gesäss, sedimen, sedimi domi*.
 semenj, 222.
 semensko žito, *gl. chintchorn*.
 senena kopa, *gl. kopa senena*,
 seno, 155, 156, 158, 159, 161, 164, 168, 172, 173, 177, 180, 182, 183, 184, 186, 187, 189, 191, 192, 209, 211, 214, 215, 216, 218, 219, 224, 232, 233, 234, 248, 265; seno grabiti, 210, 233; seno zvoziti, 210. — *Prim.* *fenum, grabilec, grabiti, grabljenje, kositi, pograbit, pokositi, voz, voziti, voznja, zvoziti*.
 ser, *gospod*, 306.
 *servicium, servitium, *služnost*, 50, 51, 53, 64, 65, 70; servitium carnisprivii, 50; servicia duo, 62; servicia cum equis sive cum equabus, 71; servicium sancti Georgii (Georii), 50, 51, 64, 66, 67, 73; servicia sanctorum Georgii (Georgi) et Michaelis (Michailis), 66, 67; servicium sancti Jacobi, 51; servicium sancte Marie de candelis, 64; servicium sancti Michaelis, 50, 51, 53, 54, 66, 67, 73; servicia tria, 50; denarii pro serviis, 70, 80. — *Prim.* *denarii, dinst, služnost*.
 servicium, servitium, *služnost*; servicium carnisprivii, 276, 277; servicium sancti Georii, 276, 277, 278; servicium sancti Michaelis, in festo sancti Michaelis, 276, 277, 278. — *Prim.* *dinst, služnost*.
 sextarius, *star*, 276—279. — *Prim.* *staer*.
 sidar, zidar (*priimek*), 210, 211. — *Prim.* *maurar*.
 signor, *gospod*, 306.
 sir, 172, 178, 184, 186, 187, 216, 221, 224, 227, 236, 242, 250. — *Prim.* *caseus, chaes, formaglio*.
 sirarna, *gl. casaria*.
 sirek, 221. — *Prim.* *sirich*.
 sirich, suerch, surch, *sirek*, 124—127, 210. — *Prim.* *decima, sirek*.
 situla, *vedro*, 302. — *Prim.* *emper, vedro*.
 skedenj mlatilni, 187.
 skleda, *gl. scudela*.
 slama, 158, 288.
 slanina, 152.
 služabnik, služabniki, 166, 167, 168, 186, 209, 213, 220; deželskega sodnika, 178, 185; glavarjevi, 175; gosposke, 188; sodnikovi, 187; upravnikovi, 185, 187. — *Prim.* *fameglio*.
 služnost, služnosti, 244, 261. — *Prim.* *dinst, Johan, Jörg, servicium*.
 služnost v fenigih, *gl. pfenningdienst*.
 služnosti dve, *gl. denarii, duo servicia*.
 »smet« dve in pol njivi, 153; »smet« desetina od vina in žita, 153; žitna desetina »im smet«, 158; desetinsko žito

- voziti »aus dem smet«, 161; njive in brajde »im smet«, 162. — *Pomen izraza smet?*
- smid, *gl.* schmid.
- sneider, sneyder, snidar, *gl.* schneider.
- snop, snopi, 153, 168; žitna desetina v snopih, 215; četrti snop, 231.
- soba, *gl.* stuba, stuua.
- *socius, tovariš, 77, 78, 84. — *Prim.* gesel.
- socius, tovariš, 280. — *Prim.* kot zgoraj.
- sod, sodi, 188, 259; sod vina, 204. — *Prim.* legena, les, vazz.
- sodar (*priimek*), 237.
- sodci, *gl.* räff, voz.
- sodček, 169.
- sodia, *gl.* schöpf.
- sodian oder schöpff, *sodja*, 172. — *Prim.* schöpf, *sodja*.
- sodišče, sodnija — deželsko, deželska, 153, 154, 158, 159, 161, 162, 164, 165, 168, 170, 173, 175, 177, 178, 182, 190, 194, 222.
- sodišče gorsko, 156, 160, 165, 167, 168, 171, 175, 181, 182. — *Prim.* pergkgericht.
- sodišče, sodnija, mestno, mestna, 194.
- sodišče plemiško, *gl.* adl.
- sodišče višje, 158.
- sodja, 172, 178, 183, 185, 186, 188. — *Prim.* schöpf, *sodian*.
- sodni hlapec, *gl.* hlapec.
- sodni okoliš, gorski, 181.
- sodni okraj, *gl.* gericht.
- sodni sel, *gl.* sel.
- sodnija, *gl.* tudi pod sodišče.
- sodnija, 170, 175, 195, 208, 209, 214, 218, 219, 221, 222, 248. — *Prim.* gericht.
- sodnik, 153—160, 163, 165, 171, 174, 179, 181, 182, 183, 185, 186, 189, 190, 191, 193, 209, 211, 213, 215, 216, 217, 219, 220. — *Prim.* richter, služabniki.
- sodnik deželski, 153, 155—162, 164—173, 175—190, 193, 194, 222. — *Prim.* lanndt-richter, služabniki.
- sodnik gorski, 156, 168, 171, 172, 175, 182.
- sodnik krvni, 222. — *Prim.* plutrichter.
- sodnik mestni, *gl.* statrichter.
- sodnikov hlapec, *gl.* hlapec.
- sodstvo, 153, 156, 157, 158, 173, 181, 183, 185, 189, 190, 192, 193, 209, 253. — *Prim.* gericht.
- sodstvo v britofu, 166, 170.
- sodstvo deželsko, 158, 168, 176.
- sodstvo kriminalno, 153.
- sodstvo malefično, 182. — *Prim.* malefic.
- sodstvo nizko, nižje, 154, 157, 159, 168, 190, 192. — *Prim.* nidergericht.
- sodstvo visoko, višje, 154, 159, 168, 173, 188, 190, 191, 192, 194.
- sol, 194, 218, 220, 244, 247. — *Prim.* dacz, salle, tovor.
- sold, najemna plača, 152.
- soldner, solmer, vojak najemnik, 209, 221.
- solid, solidus, vrsta denarja, označena tudi s »S« in »s«, 298—301, 303—306.
- solmer, *gl.* soldner.
- *soma, tovor, 84. — *Prim.* sovma, tovor.
- sonndten, *gl.* sanndten.
- soržica, *gl.* mistura.
- sosed, sosedi, 152, 153, 156, 158, 159, 160, 163, 165—168, 170, 171, 173, 174, 177, 178, 182, 184—191, 224, 227. — *Prim.* nachpawr.
- soseska, 153, 155, 157, 158, 162, 165, 167—170, 172, 174, 180, 183, 185, 187, 188, 190, 193, 209, 225, 261.
- sovma, tovor, 298—301; sovma dimidia, integra, pol tovara, celi tovor, 301. — *Prim.* soma, tovor.
- spatula, pleče, 281. — *Prim.* pleče, schulter.
- sreda, *gl.* mitich.
- srenja, *gl.* gemain.
- stab, palica (dolžinska mera), 241.
- *stabulum, hlev, 53. — *Prim.* hlev živinski.
- stadt, stat, mesto, 194. — *Prim.* mesto.
- staer, star, steer, ster, ster, stario, starius, star, 119, 121—130, 139, 171, 174, 177, 178, 185, 186, 192, 207—211, 213—215, 217, 220, 221, 227, 228, 229, 258, 262, 266, 276, 278—281, 304. — *Prim.* sextarius, star.
- stain, mlinski kamen, 151.
- staja, *gl.* stennd.
- stanndt, stojnica, stojnina, 169, 207. — *Prim.* stojnica, stojnina.
- *star, 51—62, 64—83. — *Prim.* sextarius, staer.
- stat, *gl.* stadt.
- statrichter, mestni sodnik, 194.
- stawdach, grmovje, 208.
- steklar, *gl.* glaser.
- stennd, staja, 222.
- steur, stewber, stewer, davek, obči davek, 118, 133—144, 153, 154, 199, 200, 201, 205, 238, 243, 253, 260, 262, 265, 266. — *Prim.* davek.
- stojnica, 207. — *Prim.* stanndt.

stojnina, 175, 178, 186. — *Prim.* stanndt.
 stökh, *debla*, *štori*, 261.
 stolp, veliki (*v Gorici*), 191. — *Prim.*
thurn.
 stope, 251.
 straža, 153.
 stražiti, 157, 162; stražiti grad, 193; stra-
 ženje, stražiti v mestu; stražiti mesto,
 154, 173, 177, 183, 185, 193.
 straža, straženje, stražiti, obhodno, z ob-
 hodom (*patruljiranje*), 153, 157, 160,
 162, 163, 165, 166, 167, 173, 174, 178, 182,
 183, 189, 194.
 straža grajska, *gl.* *purckhuet*.
 stražni obhod, *gl.* obhod stražni.
 stražniki, *gl.* *wachtär*.
 *strucia, 54.
 stuua, *soba*, 306. — *Prim.* *stube*.
 stube, *soba*, 120. — *Prim.* *stuua*.
 suho meso, *gl.* meso suho.
 sukno, 211, 218, 222. — *Prim.* *loden*, *tovor*.
 suntag, *nedelja*, 121.
 sup, supp, *župa*, 122, 126, 129, 142, 146—
 149, 172, 174, 180, 182, 183—186, 188—192,
 199, 200, 201, 209, 214—217, 219, 226,
 235, 238, 251, 253, 254, 257, 258, 260, 262.
 — *Prim.* *župa*.
 supan, supann, suppan, suppann, *župan*,
 122, 123, 126, 133—141, 143—148, 150,
 199, 201—203, 209, 210, 212, 213, 215, 216,
 225, 226, 229—232, 235, 236, 240—245,
 247, 248, 253, 257, 260—263, 265; *stari*,
prejšnji (der allte, der alt, alt, alter)
župan, 200, 226, 227, 232, 244, 247, 257,
 260. — Suppans huebe, *županova kme-*
tija, 254. — *Prim.* *ambtman*, *supplewte*,
villicus, *župan*.
 supaney, suppanay, suppaney, suppanney,
 suppney, *županstvo*, 133—137, 140—144.
 suphueb, suphuebe, supphuebe, *župnica*,
 235, 241, 243, 244, 246. — *Prim.* *suppans*
huebe (*pri supan*), *supnicza*.
 supleute, *župljani*, 188. — *Prim.* *župljani*.
 supnicza, *župnica*, 167. — *Prim.* *suphueb*,
suppans huebe (*pri supan*).
 supp, *gl.* *sup*.
 suppan, *gl.* *supan*.
 suppanay, suppaney, *gl.* *supaney*.
 suppanin, di alt, *stara, prejšnja županja*,
 256.
 suppann, *gl.* *župan*.
 suppanney, *gl.* *supaney*.
 supphuebe, *gl.* *suphueb*.

supplewte, *župani*, 207.
 suppney, *gl.* *supaney*.
 supprecht, suprecht, *župna pravica*, 243,
 254, 257.
 surch, *gl.* *sirich*.
 surgum, *sirek*, 281. — *Prim.* *decima*, *sirek*,
sirich.
 svetovalec, *gl.* *ratt*.
 sveže meso, *gl.* *gruennfleisch*, meso sveže.
 svinja, *gl.* *porcus*.
 svinjska paša, *gl.* *asrecht*, *ass*, *pabulum*.
 svinjsko meso, *gl.* meso svinjsko.
 swein, *prašič*, 135. — *Prim.* *porcus*, *prašič*.
 Šiling, 118, 155, 158, 160—165, 167—180,
 182—188, 191, 195, 201—223, 225—229,
 231—234, 236—239, 241—243, 247—266.
 — *Prim.* *schilling*, *marka*.
 šiling za pisanje, *gl.* *schreibschilling*.
 šmaren veliki, *gl.* veliki šmaren.
 šop, *gl.* *aptus*, *brotula*.
 špitalski mojster, *gl.* *hospitalarius*.
 štirideseti fenig, *gl.* fenig štirideseti.
 štiridesetina, 158, 177. — *Prim.* *quarantes*.
 štirinajsti fenig, *gl.* fenig štirinajsti.
 štori, *gl.* *stökh*.
 Taber, täber, thaber, *tabor*, 168, 170, 175,
 176, 177, 255.
 tacz, tätz, *dac*, 201, 206. — *Prim.* *dacz*,
daczie.
 tafern, taueren, *krčma*, 203, 239, 249. —
Prim. *krčma*.
 taferngelt, taferngelt, taferngelt, taue-
 rengelt, tauerenngelt, *krčmarina*, 169, 206,
 212, 227, 246. — *Prim.* *krčmarina*.
 taffern, taffernner, tauerner, *krčmar*, 220,
 225, 243. — *Prim.* *krčmar*, *ostiero*.
 taffernngelt, *gl.* *taferngelt*.
 tagpaw, *dnina*, 168, 206, 216. — *Prim.*
dnina.
 taichselwagen, *voz na osi*, 222.
 tal, tälele, *dolina*, *dolinica*, 219, 220. —
Prim. *dolina*.
 *taleria, *krožniki*, 54.
 tätz, *gl.* *tacz*.
 taueren, *gl.* *tafern*.
 tauerenngelt, tauerenngelt, *gl.* *taferngelt*.
 tauerner, *gl.* *taffern*.
 tauerntt, *toči vino*, 206.
 telovo, *termin*, 153, 158, 159, 164, 165, 176,
 178.

- tenetve, 154, 156, 158, 159, 162—167, 170, 173, 181, 188, 193, 214, 220. — *Prim.* ge-hager.
- teran, 156, 212, 215, 216, 221, 252, 256—259, 265. — *Prim.* desetina, terran, vo-ziti.
- tereny, *zemljišča*, 306. — *Prim.* gruntt, teretorium, *zemljišče*.
- *teretorium, *zemljišče*, 62. — *Prim.* kot zgoraj.
- termini, plačilni, za davščine in oprav-ljanje služnosti, za proščenja, za sodne dneve in podobno, glej:* Ana, Andrej, Anton, *assumptio sancte Marie*, binko-šti, božič, *carnisprivium*, *epiphania*, Filip in Jakob, Florijan, Georg (*Geor-gius*), Hans, *invocavit*, Jacobus, Jakob, Janez, Jedert, Jernej, Johan, Joerg, (Jörg), Jurij, Katarina, križni teden, kvatre, kvatni petek, kvatni ponedeljek, Larencz, Laurentius, letare, Lo-vrenc, Margaretha, Maria de candelis, Maria Magdalena, Marie *assumptio*, Marjeta, Marks, Martin, Maurus, Mi-hael, Miklavž, Mohor, nadalle, najdba križa, *nativitas domini*, nedelja bela, nedelja cvetna, nedelja oculi, Niclastag, Nikolaj, obglavljenje sv. Janeza, oculi, Pavlovo, pentecosten, Peter, Peterstag *vincula*, phingsten, post, povišanje kri-ža, *purificatio Marie*, pust, Quirinus, *resurrectio*, telovo, trije kralji, Urh, Veitstag, velika noč, veliki šmaren, Vid, Vincenc, vnebohod, vnnsen frauen tag im augst, unser frawen tag *nativitatis* ze herbst, Zeruaxio.
- terra, *zemljišče*, 277.
- terran, *teran*, 123, 125, 126, 127, 129. — *Prim.* teran.
- *terre spacium, *kos zemlje*, 63.
- tesar, tesarji, 157. — *Prim.* czimmermann. tesarski les, *gl.* les tesarski.
- *tessedor, *tkalec*, 83. — *Prim.* weber.
- teža, *gl.* wag.
- thaber, *gl.* taber.
- thurn, turen, *stolp, turn*, 163, 220. — *Prim.* stolp.
- tkalec, *gl.* tessedor, webar.
- tlačan, tlačani, 172, 213. — *Prim.* robater. tlašansko delo, *gl.* delo tlašansko.
- tlaka, 152, 154, 156, 158, 161, 162, 166, 167, 172, 177, 178, 179, 183, 184, 186, 187, 189, 191, 192, 195, 203, 207, 209—214, 216—220, 224, 225, 227—237, 240—246, 248, 253, 254, 259, 261. — *Prim.* handrai-chung, robat, robatten.
- tlaka, v tlaki voziti (peljati) desetino, 153, 160, 161, 166, 191; v tlaki oddajati desetino, 176; voziti žitno desetino, 153, 176; tlaka »in ainer eel«, 194; tlaka grabljenja (sena), 156, 161; tlaka pri gradu, v grad, za grad, pri gradnji (po-pravljanju, zidanju) gradu, 152, 154, 156—162, 164, 165, 168, 170, 172, 173, 174, 177, 181, 182, 183, 185, 186, 187, 189, 190, 193, 209, 211, 213, 216, 217, 219, 222, 227, 229, 242, 246, 249, 252; tlaka košna (košnje, senokošna), kositi v tlaki, 152, 159, 161, 169; v tlaki voziti les, 163, 188; tlaka mala, 249, 250; tlaka pri utrje-vanju mesta, tlaka za mesto, tlaka v mesto, 154, 172, 181; tlaka pri mostu, za most, pri gradnji mostu, 160, 164, 166, 169, 170, 172, 173, 174, 177, 181, 185, 186, 187, 190; tlaka z oranjem, 249; v tlaki nositi (voziti) oves, 158, 159, 184; tlaka s pletjem, 249; tlaka s plugi, pluž-na, 255, 254, 256, 257, 259, 261; v tlaki voziti prečnike, 183; v tlaki voziti (zvo-ziti) seno, 173, 183, 184, 187, 191; v tlaki voziti slamo, 158; tlaka na velikem stol-pu v Gorici, 191; tlaka v urad, 262; tlaka pri vinogradih, v tlaki obdelovati vinograd, 156, 160, 180; v tlaki voziti, 158, 166; tlaka z žetvijo, 249. — *Prim.* nositi, plug, voziti, zvoziti.
- točiti vino, 218. — *Prim.* tauernntt.
- top, topovi, 190, 194.
- torek, *gl.* eritag.
- tottenrecht, *posmrtnina*, 227. — *Prim.* po-smrtnina.
- tovariš, *gl.* gesel, socius.
- tovor, 169, 191, 211, 215, 218; tovor dese-tine, 229, tovor grozdja, 221; tovor vin-skega grozdja, 231; tovor klobukov, 222; tovor lesa, 159, 165, 168, 170, 244; tovor platna, 244; tovor soli, 218, 244; tovor sukna, 218, 222; tovor usnja, 244; tovor vina, 169, 182, 189, 209, 222, 244; tovor žita, 209, 214. — *Prim.* soma, sovma, voziti.
- tovoriti (les), 165.
- tovorniki, inozemski, 209.
- traid, *žito*, 142. — *Prim.* annona, biaue, bladam, getraid, žito.
- trami za most, 188.
- trava, za travo, 201, 210, 232, 233, 236, 248, 248. — *Prim.* denarii, gras, grasgelt.

travarina, 254, 255, 257, 262, 266. — *Prim.*
 erwadia, grasgelt, graspfenning, herba.
 travnik, travniki, 156, 159, 161, 163, 164,
 167—170, 173, 177, 178, 180, 182, 184,
 187, 188, 189, 191, 192, 201, 202, 203,
 206—209, 215, 216, 217, 220, 225, 227,
 236, 239, 255, 257, 260, 261, 264, 265, 266.
 — *Prim.* anger, grabiti, kositi, pograbit, i,
 pokositi, pratum, wise, wismat.
 travnik grajski, 156, 169, 172, 186, 187. —
Prim. hofwise.
 tretji del, tretjina — desetine, pri desetini,
 252, 253, 255, 256, 259, 261, 263.
 trg, 204, 224, 238, 263, 264. — *Prim.* burg,
 marckht, platz.
 trgateg, 259. — *Prim.* vindemia.
 trgovstvo, 207.
 *tria servicia, 52, 53, 56—62, 64—83. —
Prim. servicium.
 trije kralji, termin (6. januar), 195. —
Prim. epiphania.
 *triticum, pšenica, 53. — *Prim.* frumen-
 tum, pšenica, waicz.
 tropine vinske, 175, 176.
 trunckh, pijača, 152.
 tržani, 224. — *Prim.* burger.
 turn, gl. thurn.

Uern, gl. urn.
 ulica, gl. contrata.
 vmbreiten, pojezda, 248, 249. — *Prim.*
 poiesda, poiesen, pojezda.
 vndersass, vnndersass, vntersass, vntter-
 sass, kajžar, košan, podružnik, 194, 219,
 224, 227, 253, 254, 256, 264. — *Prim.* kaj-
 žar, košan.
 vndersessen, kajža, 244, 259. — *Prim.*
 chorb, kajža, košanija.
 vnndersass, gl. vndersass.
 vnnser frauen tag im augst, veliki šma-
 ren, termin (15. avgusta), 190. — *Prim.*
 assumptio, veliki šmaren.
 unser frawen tag nativitatis ze herbst,
 mali šmaren (8. septembra), 121.
 vntersass, gl. vndersass.
 vntersassstumb, kajža, 259. — *Prim.* kot
 pri vndersessen.
 vnttersass, gl. vndersass.
 upravnik, 153—160, 162, 163, 165—172,
 174—176, 178—184, 186, 188, 189, 192,
 193, 195, 202, 203, 204, 209, 227, 229,
 230, 237, 241, 243, 244, 248, 249, 250, 259,
 261. — *Prim.* ambtman, služabniki,
 hlapec.

urad, 152, 183, 184, 187, 188, 195, 202, 203,
 224, 249, 262. — *Prim.* ambt.
 uradni pisar, gl. ambtschreiber.
 vrbar, urbar, 122, 145, 160, 170, 174, 176,
 177, 180, 181, 182, 185, 186, 188, 192, 195,
 199, 201, 203, 204, 208, 209, 217, 218, 266;
 urbar, stari, 248, 249. — *Prim.* vrbar
 register, urbarpuch.
 vrbar register, 206, 240. — *Prim.* vrbar,
 urbarpuch.
 urbarialni davek, gl. davek urbarialni.
 urbarpuch, urbar, 121, 122, 125, 128, 129.
 — *Prim.* vrbar, vrbar register.
 urbarščak, urbarščaki, 211, 213, 214, 219,
 222; urbarščaki, knezovi, 164.
 Urh, sv., termin (4. julija), 171, 173.
 urn, urren, uern, orna, urna, 120, 121,
 123—130, 145, 146, 149, 150, 205, 280,
 302. — *Prim.* orna.
 usnje, 244. — *Prim.* tovor.
 utrjevanje mesta, gl. tlaka.

*Vaca, vacha, pro ratione vacarum (va-
 charum), krava, služnost za kravo,
 50—53, 56, 58—60, 66—83. — *Prim.* de-
 narius, krava.
 vaca, vacca, pro ratione vace, krava, slu-
 žnost za kravo, 276, 302. — *Prim.* dena-
 rius, krava.
 vas, pogostokrat zlasti na straneh 152 do
 195 in 201 do 266. — *Prim.* dorf, villa.
 vaschanghun, vasnachthun, pišče o pustu,
 144, 238.
 vaschangrecht, vaschnachtrecht, vasnacht-
 recht, vastnachtrecht, pravica (slu-
 žnost) o pustu, 135, 144, 199, 200. —
Prim. carnisprivium.
 vasnacht, vasnacht, pust, 119, 133—143.
 — *Prim.* carnisprivium.
 vaschnachtrecht, gl. vaschangrecht.
 vasculum, posoda, 278.
 vasnacht, gl. fasnacht, vaschnacht.
 vasnachthun, gl. fasnachthun, vaschang-
 hun.
 vasnachtrecht, vastnachtrecht, gl. va-
 schangrecht.
 vazz, sod, 126, 127. — *Prim.* legena, sod,
 večerja, 175, 187, 195, 254.
 vedro, 155, 156, 157, 164, 169, 172, 176, 180,
 187, 191, 193, 212, 221, 255, 259. — *Prim.*
 czechentemper, emper, situla.
 vedro desetinsko, gl. czechentemper.
 Veitstag, Veytstag, sand, termin (15. ju-
 nija), 122. — *Prim.* Vid.

- veld, *njiva*, *polje*, 114, 115. — *Prim.* acher, ager, campus, *njiva*.
- velika noč, *termin*, 175, 182, 227, 228, 235, 236, 252. — *Prim.* osteren, pasqua, resurrectionis.
- veliki čep, *gl.* čep veliki.
- veliki šmaren, *termin* (15. avgusta), 161, 218. — *Prim.* assumptio, vnnsen frauen tag im augst.
- velikonočna jajca, *gl.* osteriaier.
- vellsloz, *kljuka*, 120.
- *venetor, *lovec*, 54.
- veronenses, *vrsta denarja*, 298, 299, 300. — *Prim.* denarii (veronenses), libra, perner.
- versigelter brief, *gl.* brief versigelter.
- vesperzeit, *zvečer*, 207.
- vest, *grad*, 131, 132, 151. — *Prim.* castrum, geslos, grad, haus, schloss.
- Veytstag, *gl.* Veitstag.
- vicedom, *gl.* vicztum.
- vicinus, *sosed*, 108. — *Prim.* nachpawr, sosed.
- victualia, *gl.* decima.
- vicztum, *vicedom*, 119, 120, 127, 131.
- Vid, sv., Vidovo, *termin* (15. junija), 164, 181, 182, 195. — *Prim.* Veitstag.
- videm, 228, 229, 239. — *Prim.* widen.
- vidmar, vidmarji, 229, 239. — *Prim.* widmer.
- Vidovo, *gl.* Vid.
- viech, *gl.* halt des viechs.
- viech klaines, *mala živina*, 222. — *Prim.* živina mala.
- vikar, 233, 243, 246.
- *villa, *vas*, 49, 50, 51, 53—74, 76—85. — *Prim.* dorf, vas.
- villa, *vas*, 277—280, 300, 303, 304, 305. — *Prim.* dorf, vas.
- villicus, *načelnik v vasi, v pomenu župan*, 108.
- Vincenc, sv., Vincencovo, *termin* (22. januarja), 264.
- vindemia, in vindemiis, *trgatev*, 301.
- vinea, *vinograd*, 107, 109, 279, 280, 302. — *Prim.* vinograd, weingarten.
- vino, 152, 154—162, 164, 165, 166, 168—174, 176—185, 187—193, 204, 205, 208, 211, 212, 214, 215, 218—222, 227, 233, 242, 244, 249, 251—256, 259, 265, 266. — *Prim.* dac, desetina, sod, točiti, tovor, vinum, vipavec, voz, voziti, vožnja, wein, wein-czehent, weinfart, zehent.
- vino desetinsko, 157, 160, 161, 162, 173, 176, 212. — *Prim.* czechentwein.
- vino činžno, 169, 171, 179. — *Prim.* czinswein.
- vino pojezdno, *gl.* denarii.
- vinogorski čuvaj, *gl.* saltner.
- vinograd, vinogradi, 152, 153, 155, 156, 160, 168, 170, 176, 179, 180, 181, 183, 195, 202, 203, 204, 206, 208—213, 218, 220, 231, 254, 255, 256, 258, 266; vinograd grajski, 220; vinograd pusti, 209. — *Prim.* custodes, čuvaji, desetina, hawer, okopavanje, perticae, saltner, tlaka.
- vinogradniki, 254.
- vinogradska desetina, *gl.* desetina vinogradska.
- vinska desetina, *gl.* desetina vinska.
- vinska gorica, *gl.* gora, mons.
- vinska klet, *gl.* canipa.
- vinska mitnica, *gl.* mitnica vinska.
- vinske tropine, *gl.* tropine vinske.
- vinoko (desetinsko) grozdje, *gl.* grozdje, tovor.
- vinoko pravo, *gl.* weinrecht.
- vintin, vintin, *dvajsetina*, 203.
- *vinum, *vino*, 68. — *Prim.* bestia pro vino, vino, wein.
- vinum, *vino*, 278, 279, 280, 301, 302. — *Prim.* decima, vino, wein.
- *vinum poiesde, — poyesde, — (trium) poyesdarum, *vino pojezdno, vino ob treh pojezdah*, 50—54, 56—85. — *Prim.* denarii, Michael.
- vipauschina, desetina od dveh njiv imenovana —, 171; denar za njivo, imenovana wiupautschina, 174.
- vipavec, *vipavsko vino*, 176, 177.
- virtail, *četrtna*, 204. — *Prim.* četrti del, quartes.
- visoko, višje sodstvo, *gl.* sodstvo visoko, višje.
- vistacz, *ribji dac, dac od rib*, 207.
- višje sodišče, *gl.* sodišče višje.
- viteška kmetija, *gl.* kmetija viteška, rittershuebe.
- viteški red nemški, *gl.* gospodje nemški.
- vitez, vitezi, *gl.* milites, ritter.
- vitnuolel, *libelarni zakup*, 127. — *Prim.* ius livelli, niuello.
- vleischrecht, *gl.* fleischrecht.
- vnebohod, *termin*, 158, 180.
- voda, 224, 235. — *Prim.* voziti, wasserrecht.
- vodarina, *gl.* wasserrecht.

vodnjak, 220, 227.
vogtei, vogtey, *odvetništvo*, *odvetščina*, 113, 123, 124, 150, 214, 229, 252, 253, 255, 256, 261. — *Prim.* advocacia, odvetništvo, odvetščina.

vogtrecht, *odvetščina*, 150. — *Prim.* ius advocacie, odvetščina.

vojak, najemnik, *gl.* soldner.

vojvoda, *gl.* herczog.

vol, 159, 209, 222, 254; vol za delo, 211; vol za zakol, 211.

volarji, *gl.* ochsenntreiber.

volna, *gl.* lana, manus lane.

vorsthaber, »gozdni oves«, 184.

vorstrecht, *gozdna pravica*, *gozdarina*, 158.

vosek, 241, 242, 244.

voz, 152, 156, 157, 158, 162, 169, 172, 210, 214, 215, 216, 218, 227, 232, 233, 234; voz desak, 218; voz karnijski (Karniel wagen), 222; voz lesa, 155, 160, 212, 213, 218, 247, 253, 265; voz sena, 168, 192, 209, 212, 216, 224, 248, 265; voz sodcev, 266; voz vina, 216. — *Prim.* currus, voziti, zvoziti.

voz na osi, *gl.* taichsel wagen.

voziti činž, činže, 157, 189, 190; voziti desetino, 163, 164, 166, 172, 179, 187, 247, 248; voziti desetino od rebule, 220; voziti desetino v tlaki, 156, 191; voziti vinsko desetino, 158; voziti žitno desetino, 218; voziti gnoj, 227, 240, 243, 244, 246; voziti voz v grad, 159; voziti v (na) grad, 165, 224; voziti v kaščo, 165; voziti ladjo, 163; voziti les, 163, 164, 166, 168, 170, 172, 173, 183, 188, 206, 225, 259; vozitji les za (v) grad, 183, 191; voziti gradbeni les, 227; voziti kvatrni les, 167; voziti les za most, 167, 188; voziti les v tlaki, 188; voziti voz (voze) lesa, 157, 213, 214, 247; voziti oves v tlaki, 184; voziti pesek, 227; voziti seno, 156, 172, 173, 177, 180, 186, 246; voziti seno v tlaki, 159, 183, 184, 187, 191; voziti voz (voze) sena, 211, 214, 215, 216, 232, 234, 248; voziti voz terana, 212; voziti v tlaki, 169; voziti vino, 173; voziti tovor vina, 215; voziti voz vina, 211, 214, 218; voziti vodo, 219; voziti žito, 187; voziti tovor (tovore) žita, 215, 218.

vozniki, 175.

voznja, 165, 214, 248.

voznja po desetino (zaradi desetine, z desetino), 224, 227, 228, 231—235; voznja gnoja, 241; voznja lesa, 164, 165; voznja kvatrnega lesa, 165; voznja ovsa, 217; voznja sena, 234, 235; voznja vinska, vina (*prim.* weinfart), 216, 217, 219, 242, 244, 246, 247; voznja žita, 216, 217, 229.

vrata (*v burgu*), 206.

vreča moke, 169.

vrt, vrti, vrtovi, 154, 202, 206, 223, 225, 230, 239, 252, 253, 256, 259, 260, 264, 266. — *Prim.* garten, hortus, ortus.

vrvice (*pri ribolovu*), 162.

vrvice, nočne, *gl.* nachtschnueren, ribariti.

Wachtär, *stražniki*, 264.

wag, teža, 129.

waicz, waitz, waiz, *pšenica*, 118—124, 126 do 140, 142, 143, 145—149, 151, 199, 200, 205, 250. — *Prim.* frumentum, pšenica, triticum.

wald, *gozd*, 229. — *Prim.* gozd, holcz.

wasserrecht, *pravica za vodo*, *vodarina*, 242.

waydphennig, yaedphening, *pravica za lov*, *lovščina*, 137, 143. — *Prim.* jägerecht, lovščina.

webar, weber, *tkalec (tudi priimek)*, 111, 208, 223, 224, 225, 227, 250, 231, 236, 240, 242, 243. — *Prim.* tessedor.

wein, vino, 120, 123—130, 143, 146, 149, 150. — *Prim.* vino, vinum.

weinczehent, weinzehend, weinzehent, *desetina od vina*, *vinska desetina*, 113, 114, 126. — *Prim.* decima vini, desetina od vina, vinska desetina, zehent weins.

weinfart, *voznja vina*, 210, 240, 243, 249. — *Prim.* voznja vina.

weingart, weingarten, *vinograd*, 151, 125, 129, 265. — *Prim.* vinea, vinograd.

weinrecht, *vinsko pravo*, 249.

wer, *bramba*, 177.

widen, *videm*, 134. — *Prim.* videm.

widmer, *vidmar*, *vidmarji*, 228, 232. — *Prim.* vidmarji.

wirt, wirtt, *gospodar (tudi priimek)*, 201, 226.

wise, wisen, *travnik*, *travniki*, 114, 116, 117, 125, 207, 256. — *Prim.* anger, pratum, travnik, wismat.

wismat, *travnik*, 202. — *Prim.* kot zgoraj pri wise.

wisspaum, *žrd*, 215.

wiupautschina, *gl.* vipauschina.
wrayden, *gl.* brajda, brayd.
wunschen, wuntschen, wuschen, wut-
schen, *buča*, 156, 166, 188, 207, 220. —
Prim. *buča*.

Xenium, xenia, *dar*, *darovi*, 302.

Yaedphening, *gl.* waydphennig.

Zajec, zajci, 175. — *Prim.* lov, loviti.
zajtrk, 162, 171, 175, 181, 187, 195.
zakol, *gl.* fleischfrischung, vol.
zakup, 244.
zakup libelarni, *gl.* vitnuolel.
zapečateno pismo, *gl.* brief versigelter.
zapriseženec, *gl.* geschworne, iuratus, zu-
rato.
zastava, 209, 222.
zastavščina, *gl.* pfannndtschilling.
zaun, *ograda* (*pri ribarjenju*), 155.
zdevati na (v) kope (navadno seno), 163,
180, 182, 187, 188, 227, 228, 231, 233—236.
zdrob, *gl.* gerzz.
zeber, *gl.* cebre, ovis.
zechleutt, *ključarji*, 223. — *Prim.* klju-
čarji.
zehend, zehennd, zehenndt, zehent, *gl.* cze-
hend.
zehent weins, *desetina od vina*, 114. —
Prim. decima vini, desetina od vina,
vinska desetina, weinczehend.
zehling, *pobesmo*, 113, 134, 135, 137, 140,
141, 143, 144. — *Prim.* chechlig, po-
vesmo.
zelje, 224.
zemljarina, *gl.* grundrecht.
zemljišče, 168, 169, 237; zemljišče plemi-
čev, 194; zemljišče pusto, 204. — *Prim.*
guet, gruntt, tereny, teretorium, terra.
Zeruaxio, sancto, *termin* (*19. junija*), 304,
305, 306.
zeug, *orožje*, 206.
zichtiger, *rabelj*, 249.
zidana hiša, *gl.* domus.
zidanje gradu, 157—161, 164, 177. — *Prim.*
tlaka.
zidar, *gl.* maurar, sidar.
zieglofen, *opekarna*, 164. — *Prim.* ope-
karna.
zinns, zins, *gl.* czins. — *Prim.* akcherzins,
albenzins, braydenzins.
zinsman, *činžnik*, 180. — *Prim.* činžnik.

zinsgeld, zinsgelt, zinsphennig, *činž v de-
narju*, 238, 265. — *Prim.* czins, činž.
zinswein, *gl.* czinswein. — *Prim.* pawwein.
zločinec, *gl.* maleficizige person.
zmлатiti žito, 217, 227.
zmleti žito, 165.
znamenje leseno, 164. — *Prim.* pild.
Zorze, *gl.* Georg.
zuestannd, zuestennd, *pripadnost*, 153, 154.
zurato, *zapriseženec*, 304. — *Prim.* ge-
schworne, iuratus.
zvečer, *gl.* vesperzeit.
zvoziti na grad, 246; zvoziti na kope, 232;
zvoziti les, 193; zvoziti seno, 161, 164,
173, 180, 182, 186, 219; zvoziti seno v
grad, 218, 227; zvoziti v tlaki seno, 187;
zvoziti voz (voze) sena, 224, 233; zvoziti
žito, 165, 217.
zymmermann, *gl.* czimmermann.
Žaga, 179, 183, 223, 224, 233, 236, 237, 239,
251, 257, 260, 264, 266.
žaganice, 180, 265. — *Prim.* sagdillen.
žagar, 183.
žegnanje, 184. — *Prim.* proščenje.
žetev, 220. — *Prim.* anschnit, mossa, tlaka.
žeti, 213, 220, 224, 227, 231—236, 240, 243,
244, 246, 247, 248, 255, 262; žeti žito, 220,
240.
žetje, 250.
žir, 218, 221, 222. — *Prim.* ass, pabulum,
puchach.
žirnina, 221, 222. — *Prim.* asrecht, assgelt.
žitna desetina, *gl.* desetina žitna.
žito, 152, 155, 162, 165, 166, 179, 183, 187,
190, 192, 209, 214, 215, 218, 238, 249, 250,
258, 265. — *Prim.* annona, biaue, bla-
dum, četrtina, decima, getraid, getraid-
zehent, korncezehent, kup, mešanica,
nositi, tovor, traid, voziti, vožnja, zmła-
titi, zmleti, zvoziti, žeti.
žito činžno, 171, 179; žito desetinsko, 161,
162, 187, 227 (*gl.* czehentgetraid); žito
semensko, *gl.* chintchorn; žito zmła-
čeno, 229.
žival, *gl.* bestia, desetina.
žival enoletna, *gl.* jarling.
žival mlada, *gl.* mladina.
živali male, 171. — *Prim.* desetina.
živalska desetina, *gl.* desetina živalska.
živina, 152, 156, 212. — *Prim.* desetina,
halt des viechs, pecus.
živina mala, 210. — *Prim.* viech klaines.

živinski hlev, *gl.* hlev živinski.

žonta, *gl.* sanndten.

žrd, *gl.* wisspaum.

župa, 153, 154, 157, 158, 162, 164, 166, 167, 171, 172, 173, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 183, 185, 189, 190, 195, 207, 208, 209, 211, 212, 214, 216, 220, 222, 224, 225, 231, 238, 240, 252, 254, 255, 256, 258, 259, 261, 265, 266. — *Prim. sup.*

župan, 152—156, 158—163, 165—193, 195, 201, 202, 205, 209, 211—215, 217, 219, 220, 222, 225, 226, 230, 231, 233, 236, 237, 240, 241, 244, 245, 246, 249, 250, 254—258, 260, 261, 262. — *Prim. ambtman, supan, supplewte, villicus.*

županja, *gl.* suppanin.

županova kmetija, *gl. pri supan.*

županova pravica, 170, 171, 172, 181, 183, 185, 186, 209.

županstvo, *gl.* supaney.

župljani, 168, 172. — *Prim. supleute.*

župna kmetija, *gl.* kmetija župna.

župna pravica, 243. — *Prim. supprecht.*

župnica, *gl.* suphueb, supnicza, suppans huebe (*pri supan*).

župnik, 155, 158, 169, 171, 177, 185, 187, 191, 204, 209, 210, 212, 215, 221, 224, 225, 227, 231, 234, 240, 241, 243—248, 252, 253, 259.

župnišče, *gl.* pfarhoff.

VSEBINA

Predgovor

Uvod

Rokopisi

1. Goriški urbarji (str. 9). — 2. Urbarji za Devin, Senožeče, Prem, Postojno in Vipavo (str. 15).

Zemlja

Začetki posesti in rodu grofov Goriških v Posočju in na Krasu (str. 18).

Zemljiška posest goriških grofov. — Gorica in okolica (str. 23). — Vipavska dolina. Tamkajšnja možaška, rožaška in oglejska posest (str. 24). — Posest »v gorah« (str. 28). — Brda (str. 30). — Furlanska ravnina (str. 33). — Rihemberk. Fevdalni rod Rihemberških (str. 34). — Kras. Tamkajšnja belinjska, rožaška in oglejska posest (str. 36). — Švarcenek (str. 39). — Karsperg (str. 40). — Novi grad (str. 40). — Vinchenberch (str. 41). — Goriška posest v Brkinih in okoli Prema (str. 42). — Teritorialni pojem Krasa (str. 42). — Planina na Notranjskem (str. 43). — Zgornje Posočje (str. 44).

Zemljiška posest oglejskega patriarhata. — Devin. Fevdalni rod in zemljiška posest Devinskih (str. 45). — Senožeče in Prem (str. 50). — Gotnik (str. 51). — Lož (str. 52). — Cerknica (str. 53). — Postojna in Vipava (str. 53). — Jama (str. 54). — Teritorialni pojem Pivke (str. 55).

Uprava

Dvori, središča gospodarskoupornih enot v starejši dobi (str. 57). — Upravna organizacija v 14. in 15. stoletju. — Gospostva, uradi (str. 57). — Upravnik (str. 59). — Deželna in druga sodišča (str. 60). — Gastaldije in gastaldi na oglejskem ozemlju (str. 61). — Dekanije in dekani (str. 62). — Glavarstva in glavarji (str. 63). — Upravniki (str. 63). — Oskrbniki (str. 64). — Ostali gospodarskouporni organi (str. 64). — Župani (str. 64). — Župe (str. 67). — Sodja (str. 68).

Gospodarstvo

Kmetije (str. 69). — Opustelost kmetij (str. 70). — Košanije in druge plačilne ter gospodarske enote (str. 73). — Skupna posest (str. 74).

Služnosti. — Redni zemljiški davek ali činž (str. 75). — Naturalno in denarno gospodarstvo (str. 76). — Dajatve. — Žito, lan (str. 77). — Domače živali (str. 78). — Vino in vinogradi (str. 79). — Seno, les (str. 79). — Pravde in pravice raznih vrst (str. 80). — Tlaka (str. 82). — Desetina, odvetščina, denar za ogenj, gorščina, dvajsetina (str. 84). — Občji davek (str. 85). — Planine (str. 85). — Daci (str. 85). — Mitnice (str. 86). — Plačilni termini (str. 86).

Mere (str. 87). — Denar (str. 88).

Prebivalstvo

Družbeni položaj kmetijskega prebivalstva (str. 90). — Zakupi raznih vrst (str. 91). — Viteške kmetije (str. 92).

Narodnostna sestava prebivalstva, osebna imena vir za to (str. 94). — Notranji premiki in spremembe v sestavi prebivalstva (str. 96). — »Prišleki« za časa turških vpadov (str. 96). — Slovensko-romanska sosesčina in slovensko-romanska jezikovna meja (str. 98).

Teksti

Goriški urbarji

Seznam posesti goriških grofov, okoli 1200 (str. 107).
 Rihemberški fevdi, okoli 1370 (str. 111).
 Goriški urbarialni dohodki in obračuni, 1398, 1402 (str. 118).
 Urbar za Švarcenek, okoli 1400 (str. 133).
 Urbar za Švarcenek, 1412 (str. 140).
 Urbar za Rihemberk, 1485 (str. 145).
 Gospostvo, pravica in tlaka v goriškem uradu, 1523 (str. 152).

Urbarji za Devin, Senožeče, Prem, Postojno in Vipavo

Urbar za Postojno, okoli 1400 (str. 199).
 Urbar za Senožeče, 1460 (str. 201).
 Urbar za Devin, 1494 (str. 206).
 Urbar za Postojno, 1498 (str. 223).
 Urbar za Prem, 1498 (str. 240).
 Urbar za Vipavo, 1499 (str. 251).

Urbar rodbine Longo za kraje na Tolminskem, v Beneški Sloveniji in Goriških Brdih, okoli 1500 (str. 267).

Možaški urbarji za Rezijo, Solkan in Branico (str. 283).

Komentar k zemljevidu: Teritorialna in zemljiškoposestna razdelitev Slovenskega Primorja v srednjem veku (str. 307).

Imeniki

Imenik krajev in oseb (str. 311).
 Stvarni imenik (str. 378).

Zemljevid

Teritorialna in zemljiškoposestna razdelitev Slovenskega Primorja v srednjem veku.

POPRAVKI IN DOSTAVKI

Str. 116, vrsta 19: bez, pravilno **bey**. — Str. 120, vrsta 3: vellfloz, pravilno **vellsloz**. — Str. 123, op. 34, vrsta 6: Bram, pravilno **Braem**. — Str. 126, vrsta 16: Chreuecz, pravilno **Chreucz**. — Str. 127, vrsta 19: sand Florian, pravilno **Sand Florian**. — Str. 127, vrsta 20: Sand Adre, pravilno **Sand Andre**. — Str. 134, vrsta 13: lam, pravilno **lamp**. — Str. 141, vrsta 2: brisching, pravilno **frisching**. — Str. 141, vrsta 26: Mihels, pravilno **Michels**. — Str. 142, vrsta 28: stever, pravilno **stewer**. — Str. 148, vrsta 33: Jure Warricz, pravilno **Juri Warricz**. — Str. 180, vrsta 10: Bresniczah, pravilno **Bresniczach**. — Str. 184, vrsta 15: Görzericza, pravilno **Görzeritza**. — Str. 186, vrsta 25: gerchtigkait, pravilno **gerechtigkait**. — Str. 190, vrsta 6: (opomba) 97, pravilno (opomba) 98. — Str. 219, opomba 71, vrsta 13: glavarje, pravilno **glavarja**. — Str. 228, vrsta 13: Linnhat, pravilno **Linnhart**. — Str. 248, vrsta 8: Jasna, pravilno **Jasena**. — Str. 292, vrsta 13: dvakrat missa, pravilno **mossa**. — Str. 304, vrsta 32: Sancto Zorze, pravilno **sancto Zorze**. — Str. 357: dodaj pri Reiffenberg in pri Rihemberk še **Reiffenborg**. — Str. 388, dodaj: kljuka *gl.* vellsloz.

Milko Kos

SREDNJEVESKI URBARJI ZA SLOVENIJO

Zvezek tretji

URBARJI SLOVENSKEGA PRIMORJA

Drugi del

Izdala

SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI
v Ljubljani

Natisnila

TRIGLAVSKA TISKARNA V LJUBLJANI
v juniju 1954

Naklada 1000 izvodov



NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA



00000052866

